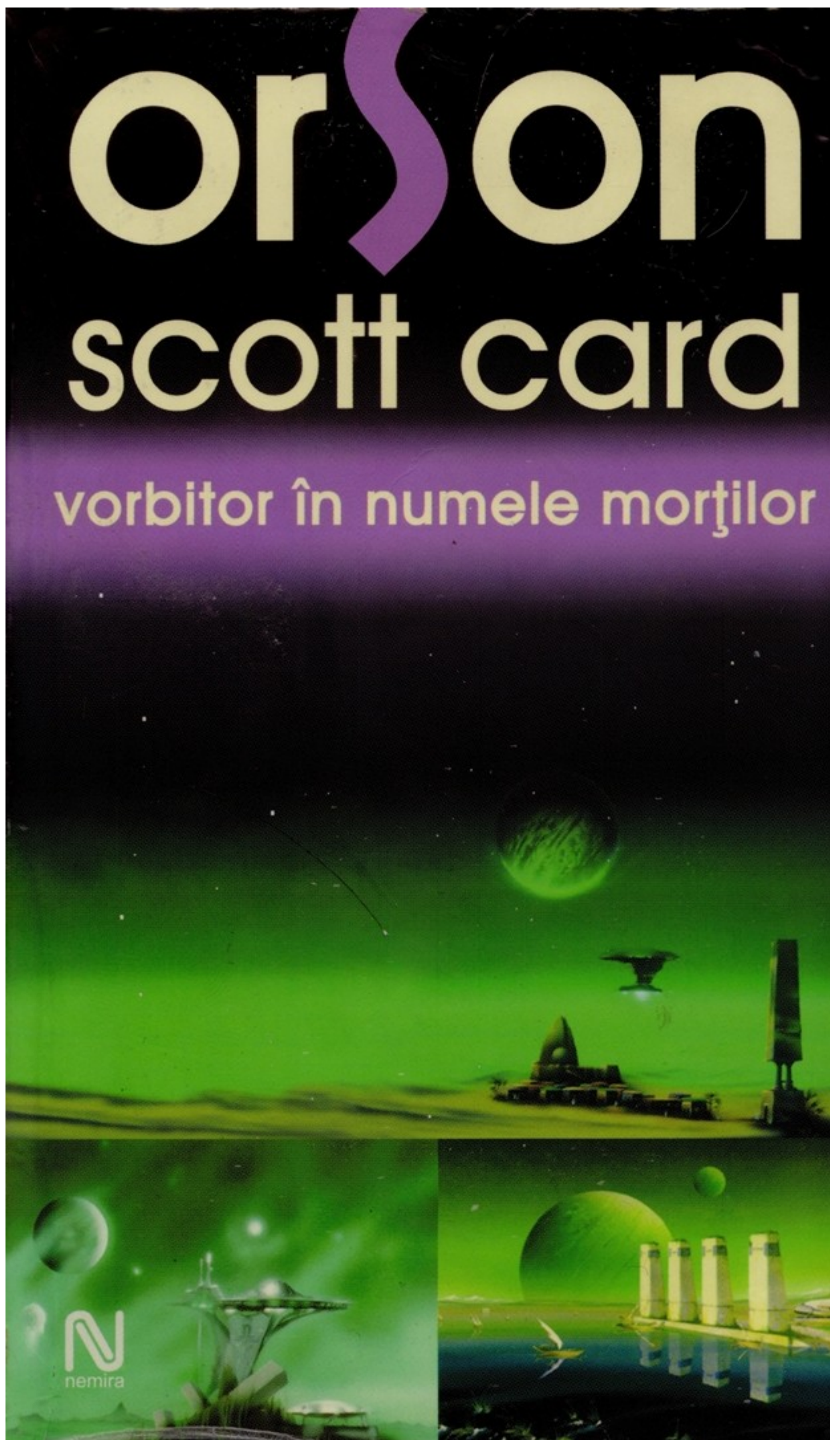

orson
scott card
vorbitor în numele morţilor
nemira

ORSON SCOTT CARD

VORBITOR ÎN NUMELE MORŢILOR

Traducere din limba engleză
Gabriel Stoian

Pentru Gregg Kaizer,
care cunoştea soluţia

CUPRINS

INTRODUCERE

Deşi *Vorbitor în Numele Morţilor* este a doua carte dintr-un ciclu, ea nu s-a născut ca urmare a celei dintâi şi nici nu e nevoie să fie citită ca o continuare a ei. Încă de la bun început am dorit ca *Vorbitor…* să rămână de sine stătătoare şi să aibă un înţeles indiferent dacă veţi fi citit sau nu *Jocul lui Ender.* În concepţia mea, aceasta era „adevărata” carte, căci, dacă nu încercam s-o scriu în 1983, *nou*a versiune din *Jocul lui Ender* nu ar fi existat niciodată.

Cum s-a născut *Vorbitor în Numele Morţilor?* Ca majoritatea povestirilor mele, cartea a avut la origine mai multe idei. Conceptul de „vorbitor în numele morţilor” a apărut din contactele mele cu moartea şi cu înmormântările. Am scris pe larg despre acest subiect cu alte prilejuri; ajunge să spun că sunt nemulţumit de modul în care ne slujim de funeralii pentru a modifica vieţile defuncţilor, relatând despre aceştia istorii atât de diferite de viaţa lor adevărată încât îi mai ucidem o dată. Ba nu, afirmaţia este prea tranşantă. Să ne mulţumim să spunem că eliminăm anumite lucruri, înfrumuseţăm altele şi facem din defuncţi persoane mult mai agreabile decât au fost în realitate.

Am respins această idee. Am socotit că slujba de înmormântare ar fi mult mai cuviincioasă dacă s-ar spune în mod cinstit ce a fost şi ce a făcut

defunctul. Pentru mine însă „onestitatea” nu înseamnă a dezvălui pur şi simplu lucrurile urâte şi a le ignora pe cele frumoase, dar nici prezentarea lor echilibrată, ca o medie. Nu, pentru a înţelege cine a fost cu adevărat o persoană, care a fost semnificaţia reală a vieţii acesteia, Vorbitorul în Numele Morţilor ar trebui să spună povestea pe care ar spune-o persoana însăşi: ce *a vrut* să facă, ce a făcut de fapt, ce regretă şi ce i-a adus bucurii. Tocmai aceasta este istorisirea pe care nu ajungem să o ştim niciodată, povestea pe care *nu putem* s-o aflăm nicicând, dar în clipa morţii ea este singura care merită să fie spusă.

Fiindcă a venit vorba despre asta, am primit câteva scrisori din partea unor oameni care sunt chemaţi din când în când să vorbească la înmormântări şi care, după ce au citit *Vorbitor în Numele Morţilor,* încearcă să transforme ceremonia îngropăciunii într-o *mărturisire.* Mă grăbesc să adaug că ei fac asta fie cu aprobarea familiei, fie la dorinţa decedatului (evident, exprimată înainte de a muri). Unii dintre ei mi-au trimis chiar textul rostirii lor şi trebuie să vă asigur că istorisirile spuse în felul acesta sunt uimitoare şi convingătoare. Sper că şi la înmormântarea mea voi avea pe cineva care să facă o mărturisire. Sunt de părere că există mult adevăr şi forţă în această idee.

Vorbitor în Numele Morţilor nu a avut această unică sursă de inspiraţie. De mai multă vreme sunt un împătimit al curentului antropologic în science-fiction, al povestirilor în care oamenii de

ştiinţă studiază culturile altor civilizaţii şi descoperă motivele care le fac atât de stranii. Primul roman de acest fel pe care l-am citit a fost *Un caz de conştiinţă* de James Blish. La câţiva ani după aceea, am citit *Moartea şi numirea la Asadi* de Michael Bishop. Ambele au avut un efect puternic asupra mea. Aşa se face că, în subconştient, nutream dorinţa de a adăuga acestui subgen o creaţie proprie.

Prin urmare, atunci când m-am gândit să inventez o specie extraterestră care trebuie să declanşeze războaie intertribale pentru a se reproduce, era absolut normal să iau hotărârea ca istoria să fie relatată din punctul de vedere al omului de ştiinţă care studiază acea civilizaţie. Numai că, treptat, de-a lungul câtorva ani, am ajuns să dezvolt ideea „purceluşilor" şi a ciudatului lor ciclu de viaţă, iar cea a războiului a pierdut atât de mult din importanţă, încât, în *Vorbitor în Numele Morţilor,* nici n-a mai trebuit să fac din ea o problemă. Aceşti *pequeninos* pe care-i veţi întâlni în paginile cărţii mele au apărut abia atunci când am încercat să imaginez un motiv evoluţionist care să explice de ce este necesar ca micile creaturi porcine să se măcelărească pentru ca specia să sporească numeric.

Când am făcut primii paşi în scrierea acestei cărţi, locuiam cu soţia mea Kristine (născută Alien) în Orem, Utah. Cele două idei erau însă de sine stătătoare, iar cea a cărţii de faţă se afla abia într-o formă embrionară. În realitate, eram de părere că „oraţia" funerară ar trebui să se facă prin cântec şi că aş avea nevoie de un „cântăreţ al

morţii". Presupun că am gândit astfel deoarece la câteva funeralii cântasem şi, chiar dacă nu-i cunoscusem personal pe defuncţi, experienţa mi se păruse tulburătoare. Dar Kristine s-a cutremurat când am adus vorba de ideea cântăreţului morţii.

— Ai scris deja *Sonată fără acompaniament* şi *Stăpânul Cântecului,* mi-a reamintit ea. Amândouă sunt despre muzică. Dacă o să scrii o nouă poveste de genul ăsta, toţi vor crede că acesta e singurul lucru de care eşti în stare.

Am înţeles că avea întru totul dreptate. Din întâmplare, *Sonată fără acompaniament* şi nuvela originală *Cântecul de pasăre al lui Mikal,* pe care se baza *Stăpânul Cântecului,* erau două dintre scrierile mele nominalizate pentru premiere. În plus, nuvela intitulată *Casa cântecului* fusese, *de asemenea,* nominalizată pentru un Hugo. Singura mea povestire care fusese nominalizată şi *nu avea* temă muzicală era versiunea nuveletă a *Jocului lui Ender.* Deci, fără să vrea, Kristine detectase dorinţa mea subconştientă de a-mi imita succesele anterioare. Am înţeles că avea dreptate – probabil că motivele muzicale mă ajutaseră parţial să mă bucur de atenţie – însă venise vremea să las deoparte cârja aceasta şi să scriu altceva.

În consecinţă, în cartea mea avea să apară un *cuvântător al morţii,* nu un cântăreţ. Acest lucru mi se părea absolut normal. Dar tot acum apărea şi un aspect cel puţin ciudat. Probabil că fără să-mi dau seama încercam să mă slujesc de scrierea anterioară care se bucurase de un foarte mare succes, dar imediat mi-am pus întrebarea: Ce s-ar

întâmpla dacă Vorbitorul în Numele Morţilor ar fi tot Ender Wiggin? Îmi era clar ce voiam să fac: nu puteam să scriu pe o temă muzicală, dar nimic nu mă împiedica să-l folosesc încă o dată pe Cel-care-salvează-lumea! Cu toate acestea, ideea mă atrăgea. Încă nu aveam încredere în ea, dar mă tenta.

La urma urmelor, Ender Săvârşitorul trebuia să facă ceva după ce-i nimicise pe gândaci. Ce-ar fi dacă Ender Wiggin ar ajunge pe o lume extraterestră în calitate de Vorbitor în Numele Morţilor şi ar fi implicat întâmplător în încercarea de descifrare a misterului legat de obiceiul purceluşilor de a se măcelări între ei? Ideea prezenta o simetrie încântătoare – omul care, copil fiind, distrusese o specie extraterestră avea acum şansa de a salva o altă specie.

Ideea a rămas în subconştientul meu vreme de câteva luni şi, aşa stând lucrurile, povestirea progresa. Mai precis, personajul numit Săvârşitor se dezvolta. Nu mă gândisem niciodată prea mult ce va face el după ce va câştiga propriul război de la sfârşitul cărţii, decât că, probabil, viaţa lui nu va fi tot atât de interesantă şi se va chinui cumplit să se adapteze la o existenţă normală. Un prieten, scriitorul Jim Tucker, îşi propusese să scrie o continuare care presupunea aducerea lui Ender înapoi pe Pământ. Deşi povestirea pe care mi-o schiţase era interesantă, în adâncul inimii simţeam că singurul lucru pe care Ender Săvârşitorul nu-l putea face niciodată era să se întoarcă pe planeta de origine a umanităţii pentru a-şi trăi acolo restul vieţii. Cred că transformându-

l în Vorbitor în Numele Morţilor, rătăcitor de la o lume la alta şi de la o naţiune la alta, investigând şi cuvântând în numele morţilor, găsisem o modalitate minunată de a-i aduce împăcarea cu specia umană care îl folosise pe vremea când era copil.

Treptat, ideile s-au îmbinat. Când Barbara Bova, agentul meu literar, mi-a spus că ar dori să trimită o carte la Tor, noua editură a lui Tom Doherty, am înţeles că următoarea mea scrisoare va fi propunerea pentru *Vorbitor în Numele Morţilor.* Am schiţat aşadar un rezumat şi am scris primele capitole, apoi contractul a fost redactat şi semnat. Pe vremea aceea locuiam în Indiana, lucram pentru doctorat la Universitatea Notre Dame şi sfârşisem *Speranţa lui Hart, Cronica lui Worthing* şi *Sfinţii* pentru un alt editor. Abia după ce criza economică m-a făcut să-mi întrerup programul universitar (pentru totdeauna, regret s-o spun, de-acum încolo, adio doctorat!) şi am ajuns la Greensboro, Carolina de Nord – singura mea încercare de a depune o muncă fizică cinstită din 1978 încoace – am avut şansa de a reveni la *Vorbitor în Numele Morţilor.*

Atunci, mai precis în primăvara anului 1983, am descoperit că această carte nu putea fi scrisă. Pentru a face ca Ender Wiggin din *Vorbitor...* să aibă vreun înţeles trebuia să compun un capitol introductiv, foarte lung şi destul de plicticos, menit să-l aducă de la sfârşitul războiului cu gândacii spre începutul acestei istorisiri, care se petrece la trei mii de ani distanţă. Era revoltător. Nu eram în stare să-l scriu.

Când editorul de la *Compute!,* unde lucram ca redactor de carte, m-a trimis la Consfătuirea de la Dallas a Asociaţiei Editorilor Americani, am observat că la standul Editurii Tor Books se afla chiar Tom Doherty. L-am salutat. Apoi, răspunzând unui impuls inexplicabil, l-am întrebat dacă n-am putea sta de vorbă. Nu aveam în minte un plan limpede, aşa că m-am speriat puţin când mi-a răspuns „Sigur!” şi am fixat o întâlnire pentru mai târziu. Întrevederea noastră a fost, de fapt, o plimbare prin mulţime, ocazie cu care i-am explicat problemele pe care le aveam cu *Vorbitor...* I-am zis că singura soluţie era să scriu o nouă versiune din *Jocul lui Ender,* astfel încât să creez prilejul de a introduce în acea carte tot materialul care să explice de ce, la *sfârşitul* ei, eroul devine Vorbitor în Numele Morţilor, pregătind astfel un început pentru continuare.

De îndată ce am propus ideea (deşi îmi venise doar cu puţin timp înainte), ea mi-a părut atât de evidentă, încât m-am întrebat de ce nu încercasem să vând o nouă versiune din *Jocul lui Ender* cu ani în urmă. (Abia mai târziu, lucrând la *Vorbitor...* mi-am dat seama că figura lui Ender Wiggin se dezvoltase, ajungând să poată susţine un roman întreg.) Tom a fost totuşi de acord cu mine că o nouă versiune era o idee bună.

— S-o facem, a spus el. În aceleaşi condiţii ca *Vorbitor...?*

— Sigur, am răspuns eu fără să pot crede că hotărârea fusese luată atât de uşor, fiindcă discuţia cu el nu durase mai mult de două minute.

— Foarte bine. Îi vom trimite Barbarei un

contract imediat ce mă întorc la New York.

Şi s-a întâmplat exact aşa cum a spus el. Era ceva ce nu mai pomenisem până atunci: un editor să ia o hotărâre *instantaneu* şi apoi să facă în aşa fel încât să se adeverească! Încă mă minunez: un editor care nu numai că e cinstit, dar mai şi iubeşte (şi citeşte) manuscrisele, ia hotărâri pe loc şi reuşeşte să vândă cărţile pe care le publică!

Recunoscător, am lăsat deoparte *Vorbitor…* şi am început să fac planuri pentru *Jocul lui Ender.* În momentul în care mi-am dat demisia de la *Compute!* în toamna aceea, după numai două luni de activitate (regret, dar nu sunt făcut pentru viaţa de slujbaş), eram hotărât să plec în orice condiţii. Am început *Jocul lui Ender* în acelaşi an, înainte de Crăciun, am făcut o pauză ca să mă duc în Utah pentru lansarea romanului *Sfinţii şi* apoi m-am întors acasă şi am terminat cartea în câteva săptămâni.

După aceea am revenit la *Vorbitor…* şi abia atunci au început adevăratele chinuri. Între timp, titlul se schimbase din *Vorbitor despre Moarte* în *Vorbitor în Numele Morţilor,* întrucât ideea se clarificase la sfârşitul *Jocului lui Ender.* De-acum, personajul se dezvoltase în aşa măsură încât ciorna mea originală pentru capitolul întâi era aproape hilară. Începusem (ca să nu mai vorbesc de capitolul „introductiv”) cu sosirea lui Ender pe planeta Lusitania, exact la vreme pentru a mărturisi moartea unui individ necioplit pe nume Marcao. Suna însă a gol şi nu se potrivea. M-am întors la masa de lucru şi am luat-o de la capăt.

Am început cartea de câteva ori, făcând de

fiecare dată câte un pas înainte, dar revenind, fiindcă nu suna convingător. Bineînţeles că nu ştiam ce înseamnă „convingător”, dar am scris sute de pagini „neconvingătoare”. (În vreme ce m-am zbătut aşa, am scris şi romanul *Wyrms,* care, într-un fel, era un test pentru ideile ştiinţifice din *Vorbitor…* şi din *Xenocid:* folosirea unei molecule semisensibile care se adaptează cu uşurinţă la speciile venite de pe alte planete pentru a le infesta şi a le ţine sub control.

În cele din urmă am înţeles că trebuia să încep cu personajul numit Novinha, care nici măcar nu existase în schiţa iniţială. Tot astfel s-au născut personajele Pipo şi Libo, precum şi ideea morţii lui Pipo, aproape exact ca în primele capitole ale cărţii pe care o aveţi acum în mână. Dar încă nu eram sigur. Mi se părea insuficient. Scrisesem deja două sute de pagini, dar cartea părea inertă şi nu ştiam ce să fac.

Întâmplător, un bun prieten al meu, Gregg Kaizer, lucra la *Compute!* De fapt, eu îl convinsesem să-şi lase slujba de profesor de engleză la un liceu (lucru pentru care cred că m-a iertat) şi să vină în Carolina de Nord. Îl cunoscusem pe Gregg pe vremea când îmi era student la o serie de prelegeri de literatură SF pe care le-am ţinut în cadrul unui program de cursuri serale de la Universitatea din Utah, prin anii ’70. Era unul dintre studenţii care pur şi simplu strălucesc de îndată ce deschid gura, astfel încât profesorul nu se poate lăuda cu nimic din ceea ce realizează aceştia. În acelaşi timp, dovedea o bună creştere cum rar mi-a fost dat să întâlnesc, lucru

care mă face să mă simt stângaci şi îngrozitor de agitat în prezenţa lui. *Singurele* ocazii când m-am rătăcit prosteşte şi iremediabil au apărut când l-am avut alături în maşină şi eu eram acela care trebuia să ştie încotro mergeam. Halal profesor!

(Odată am fost atât de sigur că o povestire a lui Gregg va avea succes, încât am făcut un pariu cu elevii: dacă nu se va vinde în decurs de un an, voi alerga gol puşcă pe coridoarele clădirii Orson Spenser din campusul universităţii, adică acolo unde ne întâlneam pentru a ţine orele. Povestirea nu s-a vândut într-un an – ruşine cititorilor! – şi, probabil dintr-un sentiment exagerat de dăruire faţă de estetică, mi-am renegat pariul. Întrucât povestirea *chiar s-a vândut* la scurt timp după aceea, Gregg nu mi-a mai cerut să-mi respect cuvântul dat, dar angajamentul acesta neîmplinit încă mă apasă.)

În fine, exact în perioada în care mă învârteam în loc cu *Vorbitor…* am hotărât împreună cu Gregg să mergem la New York, la festivitatea de decernare a Premiilor Nebula pe anul 1985. *Jocul lui Ender* abia fusese publicată şi niciunul dintre noi nu avea ceva în concurs. Voiam pur şi simplu să ajungem la New York şi să vedem cui vor fi date premiile, ce ne putea opri? Am luat cu mine manuscrisul *Vorbitorului…* pentru a-l citi şi el, ori poate i-l dădusem înainte de asta, nu-mi amintesc precis cum s-a întâmplat. Ţin minte totuşi cum stăteam pe podea, la picioarele patului, iar el era tolănit şi-mi explica problemele pe care le întrezărea în *Vorbitor…*

Avea multe idei bune. Bineînţeles că mai toate

se refereau la mici corecturi în manuscris, aşa cum era el pe vremea aceea. Şi totuşi o replică de-ale lui mi-a limpezit toate neclarităţile.

— N-aş putea să-i deosebesc pe copiii Novinhei. N-aş reuşi să-mi amintesc cine ce face.

Aveam destulă experienţă pentru a înţelege ce însemna asta. Nu putea deosebi copiii Novinhei pentru că nu erau personaje. Nu erau decât nişte fantoşe. La început mi-a venit ideea să-i scot cu totul. În romanul *Sfinţi* avusesem probleme cu sora mai mică a unui personaj principal: uitam mereu de existenţa ei şi o neglijam pe sute de pagini. Soluţia era să elimin personajul; lipsit de inimă, am omorât-o în copilărie. Dar în cazul de faţă extirparea nu era cea mai înţeleaptă hotărâre; pentru că voiam ca Novinha să fie izolată din *propria voinţă,* trebuia să fie acceptată de vecinii ei din toate punctele de vedere. Într-o colonie catolică precum Lusitania, asta însemna că Novinha trebuia să aibă o liotă de copii.

N-aveam însă nicio idee cine erau aceşti copii şi ce făceau ei. După ce veţi fi citit *Vorbitor…* vă veţi întreba, desigur, ce ar mai rămâne din povestire dacă n-ar exista copiii Novinhei. Răspunsul este: n-ar rămâne mare lucru! Deşi atunci nu dezvoltasem rolul lor în mersul evenimentelor, în povestire exista totuşi ceva care-l îndemna pe Gregg să vrea ca ei să capete o semnificaţie mai mare. Asta îl făcea să dorească să-i poată deosebi.

Şi la fel de bine însemna să arunc la coş tot ce scrisesem, cu excepţia primelor capitole (de fapt, am sfârşit prin a rescrie absolut tot romanul), dar curând am înţeles că merita să o fac, deoarece

aceasta era ideea finală, cea care mă ajuta să închег cartea. Observasem şi cu alt prilej că ceea ce scade valoarea literaturii science-fiction, luată ca întreg, este faptul că toţi eroii par să se nască adulţi, parcă din capul lui Zeus, şi niciunul nu are familie. Dacă se face vreo referire la familie, ea există doar ca să fim preveniţi că au murit sau sunt nişte specimene atât de jalnice, încât eroul abia a aşteptat să se despartă de ei.

Eroii literaturii SF nu numai că n-au părinţi, dar puţini se căsătoresc şi au copii. Pe scurt, eroii din majoritatea romanelor science-fiction sunt adolescenţi pe vecie, solitari care cutreieră Universul şi evită să rămână într-un loc. Acest aspect nu trebuie să ne surprindă. În mod inevitabil, eroul romantic traversează faza de adolescenţă a vieţii umane. Faza copilăriei, cea de care m-am ocupat cu precădere în scrierile mele, este perioada de dependenţă completă faţă de alţii pentru a ne făuri identitatea şi părerile despre lume. Copiii mici acceptă bucuroşi chiar şi cele mai ciudate poveşti pe care le aud pentru că lor le lipseşte contextul general sau siguranţa de sine pentru a le pune la îndoială. Se lasă seduşi pentru că, fizic sau intelectual, nu ştiu încă să stea pe propriile picioare.

Această stare de dependenţă este depăşită treptat, iar copiii întrezăresc primele licăriri ale unei lumi care diferă de aceea în care *au crezut* că trăiesc, se desprind de ultimele vestigii ale controlului pe care-l exercită asupra lor, la fel cum un pui de pasăre se scutură de ultimele coji de ou. Eroul romantic nu se leagă de un spaţiu anume. El

nu aparţine nici unei comunităţi: rătăceşte din loc în loc, înfăptuieşte binele (aşa cum îl înţelege el), dar apoi pleacă mai departe. Tot astfel este şi viaţa adolescentului: plină de pasiuni, ardere, mister şi cu posibilităţi infinite, dar lipsită de responsabilitate, căci el suportă rareori consecinţele erorilor sale. În adolescenţă – perioada romantică – viaţa se desfăşoară de două ori mai repede şi la un volum sonor dublu.

Adolescenţii prind rădăcini ori *încearcă* să se fixeze undeva abia atunci când singurătatea devine insuportabilă. Acest lucru se poate întâmpla în comunitatea în care şi-au petrecut copilăria sau altundeva, şi ei îşi reiau sau nu identitatea şi legăturile din copilărie atunci când trec pragul, intrând în viaţa de adult. Şi, de fapt, mulţi dintre ei eşuează ca adulţi şi păşesc mereu înapoi, căutând libertatea şi pasiunea adolescenţei, dar cei care o ating sunt creatorii de civilizaţie. Cele mai multe scrieri de science-fiction s-au ocupat de eroi adolescenţi, desigur, pentru că în cele mai multe cazuri ficţiunea se ocupă de adolescenţi. Ceea ce nu înseamnă că acest tip de ficţiune este în mod obligatoriu adolescentină, ea adresându-se numai unui public format din adolescenţi sau fiind o ficţiune nedezvoltată sau imatură. Cu toate acestea, de dragul povestirii, mai toţi autorii inventează istorii despre vieţile unor eroi peregrini sau care devin dezrădăcinaţi. Cu excepţia adolescenţilor, cine altcineva mai poate trăi aventurile pe care noi, majoritatea adulţilor, le căutăm în ficţiunile scriitorilor, încercând să ne potolim setea?

Şi totuşi, pentru mine cel puţin, cele mai importante povestiri sunt acelea care ne învaţă cum să fim civilizaţi: istorisirile despre copii şi adulţi, despre responsabilitate şi despre dependenţă. Fără să mă consider adult, m-am concentrat vreme îndelungată asupra punctului de vedere al copilului, dar începând cu *Vorbitor în Numele Morţilor* am devenit suficient de vârstnic şi probabil (în sfârşit) îndeajuns de civilizat pentru a privi comunitatea mică a familiei din perspectiva adultului; nu neapărat din punctul de vedere al *părintelui,* ci mai curând al adultului care are un sentiment *de răspundere* faţă de familie. Acel adult va fi *Săvârşitorul Ender,* ştiu asta, şi copiii vor fi crescut într-o familie care a suferit atât ca întreg, cât şi la nivel individual. Aşa am ajuns să consider *Vorbitor în Numele Morţilor* un prilej propice pentru a arăta ce se întâlneşte rar în acest gen de povestiri despre straniu şi miraculos: putem descrie miracolul transformării unei familii.

Luând această hotărâre, bineînţeles că centrul de greutate s-a mutat. Romanul nu se mai ocupa exclusiv de misterul ce-i învăluie pe extratereștrii *pequeninos.* Acum vorbea aproape la fel de mult despre izbăvirea familiei, mântuirea micii ei comunităţi în suferinţă. Mai mult decât atât, se referea la însăşi ideea de comunitate – comunitatea din Milagre, comunitatea tribului de *pequeninos.*

N-a fost uşor. Majoritatea romanelor se desfăşoară arătând relaţiile dintre două sau cel mult trei personaje, deoarece dificultatea de a crea un personaj creşte o dată cu introducerea

oricărui nou erou *important* în acţiune. Personajele, aşa cum le înţeleg majoritatea scriitorilor, se dezvoltă pe deplin doar prin relaţiile lor cu celelalte caractere. Dacă există numai două, atunci nu apare decât o relaţie care trebuie explorată. Dacă sunt trei personaje semnificative, atunci există *patru* relaţii: între A şi B, între B şi C, între C şi A şi, în sfârşit, relaţia care se naşte când se reunesc toate trei.

Aceste aspecte nu explică nici pe departe complexitatea problemei, pentru că, în viaţa reală cel puţin, majoritatea oamenilor se transformă, fie şi subtil, atunci când sunt în prezenţa altora. Transformările pot fi uneori majore. Îmi amintesc foarte bine vara pe care am petrecut-o ca actor la Teatrul de Vară Sundance din Utah – un tânăr de 19 ani, încercând să-i conving pe alţii şi pe mine însumi că eram bărbat, aşa că, alături de ceilalţi actori, am devenit aproape la fel de grosolan – ba nu, slobod la gură şi la minte – ca cei mai maturi dintre ei. Am făcut eforturi să dobândesc o oarecare fluenţă şi isteţime în vulgaritate şi am câştigat aprobarea şi râsetele celorlalţi. Totuşi, în acest timp am locuit cu părinţii, coborând de pe munte cu viteză nebună la miez de noapte şi ajungând acasă, unde anumite cuvinte nu erau rostite niciodată. Şi nici nu le-am rostit vreodată. Nici măcar o dată nu s-a întâmplat să-mi scape vreun cuvânt urât, din cele pe care le foloseam în mod constant în prezenţa celorlalţi actori de la Sundance. Nu trebuia să fac niciun efort. Nu mă gândeam că trebuie să-mi schimb comportamentul; pur şi simplu aşa se întâmpla.

Când eram cu părinţii, *nu eram aceeaşi persoană.*

Am constatat acelaşi lucru în relaţiile cu prietenii mei şi cu alţi membri ai familiei. Comportamentul nostru, felul de a fi, figurile de stil se modifică atunci când ne mişcăm dintr-un context în altul. Ascultaţi pe cineva cunoscut cum vorbeşte atunci când ridică receptorul. Avem voci diferite pentru fiecare om, atitudinea şi dispoziţia noastră se schimbă în funcţie de cei în prezenţa cărora ne găsim.

Prin urmare, atunci când un povestitor trebuie să creeze trei personaje, fiecare relaţie diferită cere ca fiecare personaj să se schimbe perceptibil în funcţie de modul în care relaţia îi modelează identitatea. Astfel, într-o povestire cu trei personaje, scriitorul care doreşte să convingă cititorul de veridicitatea acestora trebuie să inventeze o duzină de măşti diferite, câte patru pentru fiecare dintre ele.

Ce se întâmplă deci dacă porneşti cu o familie formată din mamă, un tată decedat şi şase copii cu probleme, iar apoi adaugi un străin care pătrunde în familie şi-i transformă pe fiecare? Mi se părea o povară demnă de un Sisif, pentru că trebuia să creez (sau măcar să sugerez) zeci de măşti, inclusiv cea pe care şi-o asumau pentru a-şi defini relaţia cu tatăl lor mort, şi apoi să arăt limpede cum s-au schimbat toate datorită influenţei pe care o exercită Ender asupra vieţii fiecăruia.

Multe dintre aceste aspecte trebuiau să rezulte o dată cu scrierea noii forme a romanului. Sarcina mea imediată era să diferenţiez copiii Novinhei pentru ca cititorul să-i deosebească de la bun

început. Am stat în camera pe care o împărţeam cu Gregg şi am atribuit câte o trăsătură distinctivă fiecăruia dintre copii, astfel încât cititorului să-i fie mai uşor să-i urmărească. Desigur, Olhado este cel cu ochii metalici; Quara e cea care spune lucruri scandaloase după lungi perioade de muţenie; Grego este cel violent; Quim e fanaticul religios; Ela e prototipul matern; Miro, fiul cel mare, este erou în ochii celorlalţi. Aceste note „definitorii” puteau servi doar pentru prezentarea copiilor – trebuia să-i dezvolt dincolo de acest prag –, dar, găsind punctul de pornire, aveam un plan care să-mi permită să păşesc încrezător mai departe.

Romanul începuse în cele din urmă să mi se limpezească în minte şi după decernarea Premiilor Nebula m-am întors acasă, unde l-am scris de la început până la sfârşit într-o lună. După cum le spun şi studenţilor mei, de îndată ce ai începutul potrivit, restul se scrie de la sine.

Ar mai fi totuşi ceva. Indiferent cât de bine este plăsmuit un roman – şi, cel puţin în cazul meu, el trebuie să fie *foarte* bine gândit înainte de a putea trece la scrierea lui –, când îl pui pe hârtie apar o serie de elemente care pur şi simplu nu pot fi anticipate. Spre exemplu, în romanele mele cu Alvin Maker, personajele Little Peggy şi Arthur Stuart nu figurau în niciunul dintre planuri şi totuşi ele sunt plasate acum în centrul acţiunii. Tot astfel, în *Vorbitor în Numele Morţilor* Jane nu apărea în planurile pe care le alcătuisem. A, desigur, îi creasem lui Ender o conexiune cu un computer prin intermediul perlei din ureche, însă nu am ştiut că aceasta e o *persoană.* Jane s-a

dezvoltat pentru că mi-a făcut plăcere să descriu relaţia ei cu Săvârşitorul Ender. Ea m-a ajutat să dau viaţă *eroului* (căci ar fi putut deveni un adult plicticos şi lipsit de culoare), iar pe parcurs s-a născut şi ea. În momentul în care am terminat *Vorbitor în Numele Morţilor,* Jane era unul dintre cele mai importante personaje, iar o mare parte din cea de-a treia carte, *Xenocid,* pivotează în jurul ei.

A, da, cea de-a treia carte. Nu mă gândisem să o scriu şi pe a treia. De fapt, nici măcar nu plănuisem să o scriu pe prima: şi *Vorbitor...* trebuia să fie de sine stătătoare. Dar, în timp ce scriam ultimele ei capitole, am primit un telefon de la Barbara Bova, care m-a anunţat că vânduse trilogia lui Ender Săvârşitorul unui editor englez.

— *Trilogia* Săvârşitorului? am întrebat eu. Barbara, dar nu sunt decât două.

Bineînţeles că a fost puţin debusolată. Putea să revină asupra contractului şi să-l renegocieze pentru numai două cărţi, dar înainte de a încerca asta nu merita să mă gândesc puţin şi să văd dacă n-aş putea găsi un subiect pentru o a treia povestire?

În clipa aceea am ştiut exact istorisirea pe care voiam să o scriu. Nu avea nimic în comun cu Săvârşitorul Wiggin sau cu vreunul dintre personajele din *Vorbitor în Numele Morţilor.* Era mai curând un proiect vechi, de la începutul carierei mele, pe care Jim Frenkel, pe vremea aceea la Editura Dell, îl respinsese pentru că nu eram îndeajuns de matur să mă angajez în ceva atât de dificil. După ce rezolvasem problemele

Vorbitorului în Numele Morţilor, mă simţeam gata pentru *orice.* Trecuseră mulţi ani de când nici măcar nu mă mai gândisem la povestirea aceea intitulată *Filoţi,* însă n-ar fi fost oare posibil ca introducându-l pe Săvârşitorul Wiggin în ea să reuşesc să o aduc la viaţă, tot aşa cum *Vorbitorul...* înviase datorită prezenţei lui? Puteam la fel de bine să dau greş, dar de ce să nu fac o încercare?

Pe de altă parte (şi acum veţi afla ceva cu adevărat urât despre mine), dacă începeam să scriu cea de-a treia carte însemna că *nu trebuia* să găsesc o rezolvare pentru cele două probleme rămase la sfârşitul *Vorbitorului...* Ce se întâmplă cu Matca? Ce se întâmplă cu flota pe care o trimite Congresul Stelar?

Consimţind să scriu a treia carte din seria Săvârşitorului puteam lăsa aceste întrebări pentru urmare şi, întrucât sunt ruşinos de leneş, am îmbrăţişat bucuros ideea. M-am pripit – aşa cum îmi spusese şi Jim Frenkel, mi-a fost foarte greu să scriu cartea şi mi-au trebuit câţiva ani ca s-o definitivez cum se cuvine. Chiar şi aşa a devenit cel mai încărcat de dialog şi cel mai filosofic dintre romanele mele, adică exact aşa cum sugera planul original pentru *Filoţi.* De-a lungul anilor, titlul celei de-a treia cărţi s-a schimbat din *Copiii Săvârşitorului* în *Xenocid* şi a crescut până a devenit două volume, astfel încât *Xenocid* nu încheie relatarea (deşi jur că următorul va fi şi ultimul).

La fel ca *Vorbitor în Numele Morţilor, Xenocid* a fost cartea cea mai grea pe care o scrisesem până

atunci. Vedeţi dumneavoastră, sarcina scriitorului nu devine mai uşoară pe măsură ce capătă tot mai multă experienţă pentru că, o dată ce a învăţat să facă ceva, el nu se poate entuziasma într-atât încât să repete exact acelaşi lucru, mai precis majoritatea autorilor nu sunt în stare de aşa ceva. Dorim mereu să ajungem la subiectul care e prea greu pentru a-l realiza şi apoi ne străduim să învăţăm cum să-l povestim. Dacă reuşim, după aceea putem probabil să scriem cărţi din ce în ce mai bune sau măcar mai incitante, ori *cel puţin nu ne vom plictisi pe noi înşine scriindu-le.*

În cazul fiecărei cărţi pe care o scriu, pericolul ce mă paşte şi mă sperie este că voi încerca mereu să mă autodepăşesc şi mă voi strădui să scriu o poveste pe care nu voi avea talentul sau priceperea de a o finaliza. Aceasta e dilema cu care se confruntă oricare scriitor. E dureros să dea greş, dar e mult mai trist când nu mai vrea să încerce.

În momentul acesta mă tem că v-am dezvăluit mai multe decât doreaţi să ştiţi despre modul în care s-a născut *Vorbitor în Numele Morţilor.* Viaţa unui scriitor este extrem de plicticoasă. Scriu povestiri despre oameni care-şi riscă viaţa, care se autodepăşesc şi schimbă lumea. Dar când mă gândesc la propria viaţă, constat că ea înseamnă să-mi petrec timpul mai mult pe lângă casă, să scriu când trebuie, să mă joc pe computer sau să mă uit la televizor atunci când am timp. Viaţa mea adevărată e să stau cu soţia şi cu copiii; să merg la biserică şi să ţin orele la Şcoală de Duminică; să păstrez legătura cu familia şi cu prietenii şi să-mi

îndeplinesc datoria de bază a oricărui părinte, aceea de a stinge luminile în toată casa şi de a mormăi că sunt singurul căruia îi pasă de treaba asta pentru că numai eu schimb becurile acelea blestemate. Nu prea cred că din *aşa ceva* se poate naşte o povestire.

Îmi pun însă speranţe că în viaţa personajelor mele, Săvârşitorul Wiggin, Novinha, Miro, Ela, Uman, Jane, Matca şi altele care populează această carte, *veţi descoperi* poveşti care să merite a fi păstrate în memoria dumneavoastră sau poate chiar în adâncul inimii. Acesta e câştigul care contează mai mult decât listele de cărţi de succes, drepturile de autor, premiile sau recenziile favorabile. Pentru că în paginile acestei cărţi eu şi dumneavoastră, mintea mea şi a dumneavoastră îşi vor da întâlnire faţă în faţă şi veţi pătrunde într-o lume făurită de mine şi veţi trăi în ea, nu ca personaj pe care să-l pot controla, ci ca persoană cu gândire proprie. Dacă veţi putea, veţi transforma povestirea mea în ceea ce simţiţi că ar trebui să fie. Eu sper că ea este îndeajuns de adevărată şi de flexibilă, astfel încât să puteţi face din ea o lume în care viaţa să merite a fi trăită.

Orson Scott Card

Greensboro, Carolina de Nord 29 martie 1991

CÂŢIVA COLONIŞTI DE PE LUSITANIA

Xenologi (Zenadori)

Pipo (Joao Figueira Alvarez)
Libo (Libertade Gracas a Deus Figueira de Medici)
Miro (Marcos Vladimir Ribeira von Hesse)
Ouanda (Ouanda Quenhatta Figueira Mucumbi)

Xenobiologi (Biologistas)

Gusto (Vladimir Tiago Gussman)
Cida (Ekaterina Aparecida de Norte von Flesse-Gussman)
Novinha (Ivanova Santa Catarina von Hesse)
Ela (Ekaterina Elanora Ribeira von Hesse)

Guvernator

Bosquinha (Faria Lima Maria de Bosque)

Episcop

Peregrino (Armao Cebola)

Abate şi Rector al Mănăstirii

Dom Cristao (Amai a Tudomundo Para Que Deus vos Ame Cristao)

Dona Crista (Detestai o Pecado e Fazei o Direito Crista)

Familia Figueira

Pipinho (Joao)
Pipo (m. 1948 C.S.[1])
Maria (m. 1936)
Ouanda (n. 1951)
căs. Libo (1931-1965)
China (n. 1952)
Conceicao căs. Prega
Bimba (Abenţoada)
Zinha
Patinha (Isolde)
Ra (Tomas)

Familia Os Venerados

Gusto (m. 1936)
Mingo (m. 1936)
Miro (n. 1951)
căs. Novinha (n. 1931)
Ela (n. 1952)
Cida (m. 1936) căs.
Quim (n. 1955)
Marcao (m. 1970) (Estevao Rei)
(Marcos Maria Ribeira)
Olhado (n. 1958)
Amado (m. 1936)

---

1 Toate datele sunt exprimate în ani de la adoptarea Codului Stelar.

(Lauro Suleimao)
Guti (m. 1936)
Quara (n. 1963)
(Lembranca das Milagres de Jesus)
Grego (n. 1964)
(Gerao Gregorio)

PRONUNŢIA NUMELOR

Personajele acestei cărţi folosesc trei limbi. Întrucât provine din limba engleză, *Esenţiala* este reprezentată în roman ca engleză. Nordica vorbită de Trondheim s-a dezvoltat din suedeză. Portugheza este limba folosită de locuitorii Lusitaniei. Cu toate acestea, şcolarii de pe toate lumile, inclusiv Lusitania, urmează cursurile în Esenţială.

Deşi prin sonoritate dovedeşte frumuseţi nebănuite, limba portugheză pare foarte grea pentru cititorii care s-au obişnuit cu engleza. Chiar dacă nu v-aţi propus să citiţi acest roman cu voce tare, sunt sigur că v-aţi simţi mai bine dacă aţi avea câteva noţiuni generale privind modul de pronunţie a numelor şi expresiilor portugheze.

Consoanele: consoanele simple se pronunţă aproape la fel ca în engleză, cu excepţia lui *g,* acesta sunând întotdeauna ca un dublu *s.* Constituie excepţii: *j,* pronunţat ca un sunet intermediar între *j* din *ajutor* şi *g* urmat de *e* sau *i* din *ager* şi respectiv *agil; r* în poziţie iniţială şi dublu r se pronunţă ca un r rulat şi semigutural din cuvântul *trenă.*

Vocalele: vocalele singure se pronunţă aproximativ astfel: *a* ca în *tata*, *e* ca în *ger, i* ca dublu *i* din *copii, o* ca *ou* din *cadou* şi *u* ceva mai lung decât *u* din *bun.* (Aceasta reprezintă o simplificare exagerată şi destul de aproximativă,

fiindcă, de fapt, există două sunete distincte şi niciunul din ele nu e identic cu *a* din *tată;* de asemenea, există trei modalităţi de a pronunţa sunetul reprezentat de *e* – *e, e* şi *e* scurt de la sfârşitul cuvintelor –, în funcţie de care se schimbă şi înţelesul – şi trei feluri de a pronunţa pe *o,* ceea ce din nou modifică sensul – *o, o* şi *o* scurtat de la sfârşitul cuvintelor. Sugestiile acestea vă vor fi suficiente ca să vă descurcaţi în lectura cărţii.)

Grupuri de consoane: grupul *lh* se pronunţă ca *li* din *Emilia; nh* precum *ni* din *iniţiativă,* iar *ch* se pronunţă întotdeauna la fel ca *ş.* Atunci când e urmat de *e* sau *i,* grupul *ch* se pronunţă precum *k* din *kilogram;* când e urmat de *a, o* sau *u,* se pronunţă *cu,* precum în *ecuaţie* şi în acelaşi fel se procedează şi cu grupul *gu;* astfel *Quara* se pronunţă *[kiuara], Iar Figueira – [figheira].*

Grupurile de vocale: grupul *ou* are o pronunţie situată între *ou* din *ecou* şi *ău* din *tău; ai* ca şi grupul similar din *cai; ei* ca *lei.* Grupul *eu,* inexistent în engleză, se pronunţă ca un amestec de *a* din *sec* şi *u* din *tuş.*

Vocalele nazalizate: vocalele sau combinaţiile de vocale cu tildă – de obicei *ăo şi ă* – sau *am* de la sfârşitul unui cuvânt sunt nazalizate. Altfel spus, ele se pronunţă ca şi cum vocalele s-ar termina cu gruparea *ng* în engleză, doar că sunetul nu e complet articulat. În plus, silaba cu tildă e *întotdeauna* accentuată, astfel că numele *Marcao* se pronunţă *Marcau.* (Silabele marcate cu ^ sau ’ sunt, de asemenea, accentuate.)

Dacă v-aş mai spune că *t* urmat de *i* se pronunţă

ci (i fiind foarte scurt) şi că *d* urmează aceeaşi regulă pentru a suna ca *j,* sau dacă aş aminti că *x* sună întotdeauna ca un ş şi în mod excepţional *z,* s-ar putea să renunţaţi cu totul, aşa că mă opresc aici cu explicaţiile.

PROLOG

În anul 1830 după întemeierea Congresului Stelar, o navă-robot de cercetare a transmis un raport prin ansiblu: planeta pe care o studiase prezenta parametri normali, permiţând dezvoltarea vieţii umane. Cea mai apropiată planetă pe care se înregistrase o presiune demografică era Baia; Congresul Stelar le-a acordat celor de acolo aprobarea pentru a continua explorarea.

Aşa se face că primii oameni care au văzut noua lume erau portughezi prin limbă, brazilieni prin cultură şi catolici prin credinţă. În anul 1886 au debarcat de pe naveta spaţială, şi-au făcut cruce şi au numit planeta *Lusitania* – vechea denumire a Portugaliei. S-au apucat apoi să catalogheze flora şi fauna. Cinci zile mai târziu, au înţeles că micile vietăţi care trăiau în pădure şi pe care le denumiseră *porquinhos* – „purceluşi” – nu erau câtuşi de puţin animale. Era pentru prima oară de la Xenocidul gândacilor comis de monstrul Ender când oamenii descoperiseră o formă inteligentă de viaţă extraterestră. Din punct de vedere tehnologic, purceluşii erau primitivi, dar foloseau unelte, îşi construiau case şi vorbeau o limbă.

— *Aceasta este o nouă şansă pe care ne-a oferit-o Dumnezeu*, a declarat Cardinalul Primat de Baia. *Putem fi mântuiţi pentru distrugerea gândacilor.*

Membrii Congresului Stelar venerau mulţi zei

sau niciunul, dar au aprobat spusele Cardinalului Primat. Lusitania va fi colonizată cu oameni de pe Baia, sub patentă catolică, aşa cum cerea tradiţia. Dar colonia nu avea voie să se extindă dincolo de o anumită suprafaţă sau să depăşească un anumit număr de locuitori. Şi, mai presus de toate, era obligată să respecte cu orice preţ o singură lege:

Purceluşii nu trebuiau să fie tulburaţi.

1
PIPO

Întrucât nu ne împăcăm încă pe deplin cu ideea că locuitorii din aşezarea învecinată sunt la fel de umani ca noi, am fi nişte prefăcuţi fără pereche dacă privind fiinţele prietenoase, creatoare de unelte, apărute pe alte căi evolutive, le-am considera fraţi şi nu fiare, tovarăşi de pelerinaj care călătoresc spre sanctuarul inteligenţei şi nu rivali. Şi totuşi, asta e ceea ce văd sau tânjesc să văd. Diferenţa dintre ramen şi varelse există pentru creatura care judecă, nu pentru cea care este judecată. Când afirmăm că o specie extraterestră este ramen, nu înseamnă că ea a trecut pragul maturităţii morale. Înseamnă că l-am trecut noi înşine.

Demostene, „Scrisoare pentru framlingi”

Rădăcină era cel mai dificil şi, în acelaşi timp, cel mai îndatoritor dintre *pequeninos.* Ori de câte ori Pipo vizita luminişul lor, el se afla acolo şi îşi dădea toată osteneala să răspundă la întrebările pe care, prin lege, Pipo nu avea voie să le pună în mod direct. Pipo se baza pe ele – prea mult, probabil – şi, cu toate că Rădăcină se juca şi făcea tot felul de zburdălnicii ca un copilandru lipsit de răspundere, ceea ce, de fapt, era, nu scăpa niciun prilej pentru a observa, a sonda sau a pune la încercare. Pipo trebuia să evite tot timpul

capcanele pe care Rădăcină i le întindea.

Cu o clipă în urmă, Rădăcină se căţărase într-un copac, agăţându-se de coajă doar cu pernuţele cornoase de la încheieturile membrelor şi de pe partea inferioară a coapselor. Ţinea două beţe în mâini – Beţe-Tată, aşa se numeau – cu care lovea trunchiul în ropote neritmate, irezistibile, în timp ce se căţăra.

Zgomotul îl făcu pe Mandachuva să iasă din casa construită din buşteni. Strigă spre Rădăcină în limba masculilor, iar apoi în portugheză:

— *P’ra baixo, bicho!*

Auzind jocul de cuvinte în portugheză, câţiva purceluşi aflaţi în apropiere îşi exprimară aprecierea frecându-şi brusc pulpele una de alta. Rezultă un sunet cam sâsâit, iar Mandachuva, încântat de aplauzele lor, făcu un mic salt în aer.

În acelaşi timp, Rădăcină se aplecă pe spate până dădu impresia că aproape sigur se va prăbuşi la pământ. Apoi îşi azvârli mâinile înapoi, făcu o tumbă prin aer şi ateriză pe picioare; ţopăi de câteva ori, dar nu se dezechilibră.

— Deci ai devenit acum şi acrobat, spuse Pipo.

Rădăcină păşi legănat spre el. Era modul lui de a-i imita pe oameni. Aceasta făcea ca ridiculizarea să fie mai evidentă, întrucât botul lui turtit, înălţat în vânt, arăta cât se poate de porcin. Nici nu era de mirare că cei de pe alte lumi îi numeau „purceluşi”. Aşa apucaseră să-i boteze primii vizitatori ai acestei planete, care transmiseseră rapoartele în ’86 şi, din 1925, momentul întemeierii Coloniei Lusitania, fusese imposibil să li se mai schimbe numele. Xenologii răspândiţi pe

cele O Sută de Lumi se refereau la „aborigenii Lusitaniei”, deşi Pipo ştia foarte bine că era doar o chestiune de demnitate profesională; fără îndoială că atunci când nu-i menţionau în vreo lucrare savantă, xenologii îi numeau tot purceluşi. În ceea ce-l privea pe Pipo, el li se adresa de obicei cu *pequeninos,* iar ei nu păreau să aibă ceva împotrivă, pentru că de-acum începuseră şi ei să-şi spună „Micuţi”. La urma urmei, demnitate sau nu, îi era peste putinţă să nege realitatea. În asemenea momente, Rădăcină semăna cu un porc ridicat pe două picioare.

— Acrobat, spuse Rădăcină, cântărind noul cuvânt. Ce-am făcut eu? Aveţi o vorbă pentru oamenii care fac aşa ceva? Există oameni pentru care asta înseamnă muncă?

Pipo oftă în tăcere, iar zâmbetul îi îngheţă pe chip. Legea îi interzicea cu stricteţe să dea informaţii despre societatea umană, pentru ca nu cumva să influenţeze cultura purceluşilor. Dar Rădăcină îşi făcuse un obicei din a exploata până şi cea mai neînsemnată aluzie din remarcile lui Pipo. De data aceasta nu era însă decât vina lui Pipo, care lăsase să-i scape o afirmaţie ce deschidea o fereastră nedorită spre modul uman de viaţă. Uneori se simţea atât de relaxat printre *pequeninos,* încât vorbea fără să se mai controleze. Pericolul acesta îl pândea mereu! „Nu mă pricep la jocul neîncetat de a stoarce informaţii şi de a încerca în acelaşi timp să nu ofer nimic în schimb. Libo, taciturnul meu fiu, a deprins deja arta discreţiei mai bine decât mine şi nu mi-e ucenic de... cât o fi trecut de când a

împlinit treisprezece ani?… patru luni.”

— Şi eu aş vrea să am la picioare perniţe ca tine, spuse Pipo. Coaja copacului mi-ar face pielea ferfeniţă.

— Aşa ceva ne-ar face pe toţi să ne fie ruşine.

Rădăcină rămase nemişcat, în acea atitudine de aşteptare despre care Pipo credea că arată o uşoară îngrijorare ori un avertisment mut către alţi *pequeninos* de a manifesta prudenţă. Putea fi şi un semn de spaimă extremă, dar, dacă nu se înşela, până acum nu văzuse vreun *pequeninos* extraordinar de înspăimântat.

În orice caz, Pipo se grăbi să-l calmeze:

— Nu te îngrijora, eu sunt prea bătrân ca să mă caţăr în copaci aşa cum o faceţi voi! Las asta în seama vlăstarelor voastre.

Şi replica dădu roade; trupul lui Rădăcină deveni mobil.

— Îmi place să mă urc în copac. Pot vedea totul. Rădăcină se ghemui în faţa lui şi-l privi de aproape. Vei aduce animalul care aleargă pe deasupra ierbii fără să atingă pământul? Ceilalţi nu m-au crezut când le-am spus că am văzut aşa ceva.

O nouă capcană. „Cum, xenolog Pipo, îl vei umili pe acest membru al comunităţii pe care o studiezi? Sau, în cazul întâlnirii de azi, vei respecta legea inflexibilă stabilită de Congresul Stelar?“ Existau doar câteva precedente. Singurul contact cu fiinţe extraterestre inteligente avusese loc acum trei mii de ani, iar el se încheiase cu moartea tuturor gândacilor. De data asta Congresul Stelar voia să se asigure că, dacă

umanitatea greşea, eroarea avea să fie de semn opus. Informaţii minime, contact minim.

Rădăcină remarcă ezitarea lui Pipo, tăcerea lui determinată de precauţie.

— Niciodată nu ne spui nimic, începu Rădăcină. Ne urmăreşti şi ne studiezi, dar niciodată nu ne îngădui să trecem peste gard, să intrăm în aşezarea voastră, să vă urmărim şi să vă studiem şi noi.

Pipo îi răspunse cât de cinstit putu, deşi precauţia era mai importantă decât onestitatea.

— Dacă e adevărat că voi învăţaţi atât de puţine şi noi atât de multe, cum se face că vorbiţi şi Esenţiala, şi portugheza, în timp ce eu încă mă chinuiesc să deprind limba voastră?

— Noi suntem mai isteţi. Apoi Rădăcină se lăsă pe spate şi se răsuci pe şezut, astfel încât rămase cu spatele la Pipo. Întoarce-te dincolo de gardul tău.

Pipo se ridică imediat în picioare. Nu departe de el, Libo era cu trei *pequeninos,* încercând să afle cum împleteau aceştia viţele de merdona pentru a face acoperişuri. Libo îl văzu pe Pipo şi i se alătură, gata de plecare. Pipo îl însoţi fără să scoată o vorbă; ţinând seama că *pequeninos* stăpâneau atât de fluent limbile oamenilor, niciodată nu discutau despre ce aflaseră decât după ce treceau de poartă.

Le trebui o jumătate de oră ca să ajungă acasă, iar când trecură de poartă şi o luară de-a lungul dealului către Staţiunea Zenadorilor, începu să plouă torenţial. Zenador? Privind placa mică de deasupra uşii, Pipo se gândi la înţelesul inscripţiei.

Cuvântul XENOLOG era scris în Esenţială. Asta sunt eu, cel puţin pentru cei de pe alte lumi. Dar titlul de zenador era atât de uşor de pronunţat în portugheză, încât aproape nimeni de pe Lusitania nu-l mai folosea pe cel de xenolog, nici măcar când vorbea în Esenţială. „Aşa se schimbă limbile”, medită Pipo. „Dacă n-ar exista ansiblul, care asigură o comunicare simultană în toate cele O Sută de Lumi, nu ne-am mai putea păstra o limbă comună. Călătoriile interstelare sunt prea lente şi se desfăşoară foarte rar. Esenţiala se va pulveriza în zece mii de dialecte în cel mult un secol. Poate că ar fi interesant să rulez pe computer o proiecţie a modificărilor lingvistice de pe Lusitania, ca să aflu dacă Esenţiala va ajunge să se degradeze şi să absoarbă portugheza sau se va întâmplă invers.”

— Tată, îl întrerupse Libo.

Abia atunci îşi dădu seama că se oprise la zece metri de staţiune. „Tangente. Cele mai bune porţiuni ale vieţii mele intelectuale sunt tangenţiale, situate în domenii din afara pregătirii mele. Presupun că regulile care ni s-au impus în profesiune mă împiedică să cunosc sau să înţeleg ceva. Ştiinţa xenologiei tinde să respecte mai multe mistere decât Biserica Mamă.“

Amprenta palmară era suficientă pentru deschiderea uşii. Imediat ce trecu pragul, ştiu cum îşi va petrece seara. Le vor trebui câteva ore de muncă la terminale pentru a întocmi rapoarte separate despre ceea ce făcuseră în cursul întâlnirii de azi. Pipo va citi apoi notiţele lui Libo, iar Libo pe ale lui Pipo şi, după ce vor fi mulţumiţi,

Pipo va redacta un rezumat şi va permite computerelor să continue lucrul, introducând notiţele în fişiere şi transmiţându-le instantaneu prin ansiblu către xenologii din restul celor O Sută de Lumi. „Sunt mai mult de o mie de oameni de ştiinţă a căror carieră se rezumă la studierea singurei specii extraterestre pe care o cunoaştem şi, în afară de ceea ce pot descoperi sateliţii despre această specie arboricolă, toate informaţiile pe care le au ei provin din ceea ce le transmitem noi doi. Asta înseamnă intervenţie minimă.”

Dar imediat ce intră în staţiune, Pipo înţelese că nu avea să fie o seară de muncă neîntreruptă şi odihnitoare, înăuntru îi aştepta Dona Crista, îmbrăcată în straie monahale. Oare era vorba despre vreo boacănă făcută la şcoală de unul dintre copiii mai mici?

— Nu, nici vorbă, îl linişti Dona Crista. Toţi copiii tăi îşi fac datoria, în afară de cel de aici, care, după părerea mea, e prea tânăr ca s-o rupă cu şcoala şi să lucreze, chiar dacă e ucenic.

Libo nu-i răspunse. „O hotărâre cuminte”, socoti Pipo. Dona Crista era o femeie înţeleaptă şi atrăgătoare, probabil chiar frumoasă, dar întâi de toate era călugăriţă a Ordinului Filhos da Mente de Cristo, „Copiii Minţii lui Hristos”, şi-şi pierdea din frumuseţe când o vedea cum se înfuria în faţa ignoranţei şi a prostiei. Era uimitor numărul celor foarte inteligenţi ale căror ignoranţă şi prostie se topiseră sub focul dispreţului ei. „Libo, tăcerea e soluţia care îţi va prinde bine în situaţia asta.”

— N-am venit aici în legătură cu vreunul dintre copiii tăi, explică Dona Crista. E vorba despre Novinha.

Nu era nevoie să pronunţe numele de familie. Toată lumea o ştia pe Novinha. Îngrozitoarea Descolada se sfârşise cu doar opt ani în urmă. Boala ameninţase să distrugă întreaga colonie chiar înainte ca ea să se poată înfiripa. Modul de vindecare fusese aflat de mama şi de tatăl Novinhei, xenobiologii Gusto şi Cida. Printr-o ironie tragică, descoperiseră cauza bolii şi tratamentul prea târziu pentru a se salva pe ei înşişi. Ei fuseseră ultimele victime ale Descoladei.

Pipo îşi aminti cu claritate de fetiţa Novinha, care stătea agăţată de mâna primarului Bosquinha în timp ce episcopul Peregrino în persoană ţinea slujba de îngropăciune. Ba nu, nu se agăţase de mâna primarului. Imaginile îi reveniră în minte şi, o dată cu ele, şi sentimentele de atunci. Îşi aduse aminte că se întrebase: „Ce înţelege ea din toate astea? E înmormântarea părinţilor ei; a rămas singura supravieţuitoare din familie şi de jur împrejurul ei poate simţi uşurarea oamenilor acestei colonii. Aşa necoaptă cum e, pricepe oare că bucuria noastră e cea mai aleasă recunoştinţă pe care o arătăm părinţilor ei? Au luptat şi au izbândit, găsind calea salvării pentru noi în zilele de suferinţă de dinaintea morţii lor; ne aflăm aici pentru a sărbători nepreţuitul dar pe care ni l-au făcut. Pentru tine însă, Novinha, asta înseamnă doar moartea părinţilor tăi, precum şi a fraţilor, care au murit înainte. Cinci sute de morţi şi mai bine de o sută de slujbe pentru dispăruţii acestei

colonii în ultimele şase luni, şi toţi fuseseră stăpâniţi de spaimă, tristeţe şi disperare. Acum, când îţi mor părinţii, teama, tristeţea şi disperarea ta nu sunt cu nimic mai mici decât înainte, dar nimeni altcineva nu trece prin aceeaşi suferinţă. Ceea ce precumpăneşte acum în mintea noastră e sentimentul că ne-am eliberat de durere.”

Privind-o, încercând să-şi imagineze sentimentele ei, Pipo nu făcu decât să-şi redeştepte mâhnirea pentru pierderea Mariei, fiica lui de şapte ani, smulsă de vârtejul morţii care-i acoperise trupul cu excrescenţe canceroase şi ciuperci năvalnice, făcându-i carnea să se umfle şi să se descompună; un nou membru, nici braţ, nici picior, îi crescuse din coapsă, în timp ce carnea i se desprindea de pe picioare şi cap, dezgolindu-i oasele; corpul ei scump şi frumos se degradase sub ochii lui, în vreme ce mintea scânteietoare îi rămăsese înfiorător de vie, capabilă să înţeleagă tot ce se petrecea cu ea, pentru ca, târziu, să strige către Dumnezeu s-o lase să moară. Pipo îşi aminti asta, apoi se gândi la recviemul împărţit cu alte cinci victime. Aşa cum stătuse în picioare sau în genunchi, alături de soţie şi de restul copiilor, simţise perfecta unitate a oamenilor din Catedrală. Ştia că durerea lui era a tuturor, că pierzându-şi fiica cea mare era legat inseparabil de comunitate prin durere, şi asta constituia o mângâiere, ceva de care se putea agăţa. Aşa se cuvenea să fie o asemenea mâhnire, un doliu public.

Micuţa Novinha nu avusese parte de aşa ceva. Ea trecuse printr-o încercare cu mult mai grea

decât Pipo – el cel puţin nu rămăsese fără familie şi era adult, nu un copil îngrozit de pierderea bruscă a oricărui reazem din viaţa lui. Prin această durere nu se legase mai strâns de comunitate, ci era mai curând exclusă din ea. Astăzi, cu excepţia ei, toată lumea se bucura. Astăzi, toţi îi lăudau părinţii; numai ea le simţea lipsa, preferind ca ei să nu fi găsit leacul pentru alţii, dar să fi rămas în viaţă.

Izolarea ei era atât de vădită încât, din locul în care se afla, Pipo reuşise s-o simtă dureros. Novinha îşi smulsese cât putuse de repede mâna din cea a primarului. Lacrimile i se uscaseră pe măsură ce slujba se desfăşura; când ea se sfârşise, rămăsese tăcută ca un prizonier care refuză colaborarea cu cei care l-au capturat. Lui Pipo i se sfâşia inima pentru ea. Şi totuşi îşi dădea seama că, dacă ar fi încercat, n-ar fi fost în stare să-şi ascundă fericirea lăuntrică pentru înfrângerea Descoladei, bucuria că nu-i va mai răpi niciun alt copil. Îşi dădea seama că încercarea lui de a o mângâia ar fi fost o batjocură şi ar fi înstrăinat-o şi mai mult. După slujbă, într-o amară singurătate, Novinha a păşit printre grupurile de oameni care i-au spus, bine intenţionaţi, că părinţii ei vor deveni cu siguranţă sfinţi şi vor fi aşezaţi de-a dreapta Tatălui. Ce alinare poate fi asta pentru un copil? Pipo îi şoptise soţiei destul de tare:

— N-o să ne ierte niciodată pentru ziua de azi.

— Să ierte? Conceicao nu era una dintre acele soţii care să priceapă gândurile soţilor lor. Doar nu i-am ucis noi părinţii…

— Dar noi ne bucurăm azi cu toţii, nu? N-o să ne

ierte niciodată pentru asta.

— Asta-i o copilărie. Oricum nu înţelege; e prea mică.

„Ba înţelege”, se gândi Pipo. „Nu înţelegea şi Maria multe lucruri când era chiar mai mică decât Novinha?”

De-a lungul anilor – şi trecuseră de acum nouă – o văzuse de câteva ori. Avea vârsta fiului său, Libo, iar asta însemna că fusese colegă de clasă cu Libo până când acesta împlinise treisprezece ani. O auzise uneori ţinând prelegeri sau cuvântări alături de alţi copii. Îl atrăgeau modul ei elegant de gândire, înflăcărarea ce-o dovedea în examinarea ideilor. În acelaşi timp, ea părea rece ca gheaţa, complet izolată de toţi ceilalţi. Şi Libo, fiul lui, era timid, dar până şi el avea câţiva prieteni şi câştigase afecţiunea profesorilor. Novinha însă nu-şi făcuse niciun prieten, n-avea pe nimeni a cărui privire s-o caute după un moment de triumf. Pentru că refuza să împărtăşească acelaşi sentiment, să răspundă, niciunul dintre profesori nu ţinea sincer la ea.

— E paralizată din punct de vedere emoţional, spusese Dona Crista odată, când Pipo se interesase de ea. Nimic n-o poate atinge. Jură că e fericită şi că nu simte nevoia vreunei schimbări.

Iar acum Dona Crista venise la Staţiunea Zenadorilor pentru a discuta cu Pipo despre Novinha. De ce tocmai cu Pipo? Nu întrezărea decât un motiv pentru vizita directoarei şcolii în legătură cu această orfană.

— Să cred că în toţii anii în care ai avut-o pe Novinha în şcoală am fost singura persoană care

s-a interesat de ea?

— Nu singura, răspunse ea. Cu câţiva ani în urmă i s-a acordat o mai mare importanţă, mai ales când Papa i-a canonizat pe părinţii ei. Toată lumea a întrebat atunci dacă şi fiica Cidei şi a lui Gusto a observat vreodată evenimente miraculoase în legătură cu părinţii ei, aşa cum li se întâmplase altora.

— Chiar i-au pus asemenea întrebări?

— Erau zvonuri, iar episcopul Peregrino a trebuit să facă cercetări.

Când se referea la tânărul conducător spiritual al Coloniei Lusitania, Dona Crista devenea mai zgârcită la vorbă. Dar şi aşa se spunea că ierarhia nu se înţelegea de minune cu Ordinul Filhos da Mente de Cristo. Răspunsul ei a fost plin de învăţăminte.

— Îmi imaginez.

— În esenţă, a spus că dacă părinţii ei i-ar asculta rugile şi ar putea să i le împlinească, atunci de ce nu au răspuns rugăciunilor ei şi nu s-au întors între cei vii? Acesta ar fi un miracol folositor, a zis ea, căci există şi precedente. Dacă Os Venerados pot să înfăptuiesc miracole, dar nu răspund rugilor ei, înseamnă că n-o iubesc îndeajuns. De aceea preferă să creadă că părinţii ei încă o iubesc, dar pur şi simplu nu au puterea de a face minuni.

— O sofistă înnăscută, remarcă Pipo.

— Sofistă, dar şi expertă în vinovăţie: i-a spus episcopului că dacă Papa i-a declarat pe părinţii ei sfinţi, este ca şi cum Biserica ar afirma că aceştia o urăsc. Cererea ca părinţii ei să fie canonizaţi era

o dovadă că Lusitania o dispreţuia; dacă se aproba, însemna că însăşi Biserica era vrednică de dispreţ.

Episcopul Peregrino devenise livid.

— Bagă de seamă că el a trimis totuşi cererea.

— Pentru binele comunităţii. Şi au mai fost şi miracolele acelea.

— Cineva atinge mormântul sfânt şi durerile de cap dispar, şi apoi strigă: *„Milagre! Os Santos me abenvfoaram!* Miracol! Sfinţii m-au binecuvântat!“

— Ştii bine că Sfânta Romă vrea miracole mai convingătoare decât acestea. Dar n-are importanţă. Papa ne-a îngăduit să numim orăşelul nostru Milagre, şi acum îmi închipui că de fiecare dată când cineva pronunţă numele ăsta Novinha se înfierbântă şi arde de furie ascunsă.

— Ori devine mai rece. Nimeni nu poate şti care-i sunt adevăratele sentimente.

— În fine, Pipo, nu eşti singurul care a întrebat de ea. În schimb, eşti unicul care s-a interesat de ea ca persoană, nu de dragul Binecuvântaţilor ei părinţi.

Îl întristă că în afară de Filhos, care se ocupau de şcolile de pe Lusitania, nimeni nu se arătase preocupat de soarta fetei; de-a lungul anilor doar Pipo îi acordase slabe frânturi de interes.

— Are un prieten, spuse Libo.

Pipo uitase că fiul său se afla de faţă – Libo era atât de tăcut, încât era uşor să uite de el. Şi Dona Crista păru să tresară.

— Libo, spuse ea, cred c-am comis o nedelicateţe vorbind astfel despre una dintre colegele tale.

— Acum sunt ucenic de Xenador, îi reaminti Libo.

Asta însemna că nu mai mergea la şcoală.

— Cine e prietenul ei? întrebă Pipo.

— Marcao.

— Marcos Ribeira, explică Dona Crista. Băiatul acela înalt…

— A, da, cel care-i alcătuit ca o cabra.

— E într-adevăr puternic, întări Dona Crista. Dar eu nu am observat niciodată vreun semn de prietenie între ei.

— Odată, când Marcao a fost acuzat de ceva şi s-a întâmplat ca ea să vadă totul, a depus mărturie în favoarea lui.

— Libo, dai o interpretare cam generoasă incidentului, zise Dona Crista. Cred c-ar fi mai aproape de adevăr să spui că a depus mărturie împotriva băieţilor care făcuseră fapta şi au încercat să arunce vina asupra lui.

— Marcao nu vede lucrurile aşa, spuse Libo. Am observat în câteva rânduri cum o urmărea cu privirea. Nu înseamnă prea mult, dar există cineva care o place.

— Dar tu, tu o placi? îl întrebă Pipo.

Libo rămase tăcut câteva clipe. Pipo ştia înţelesul acestei pauze. Libo se autoexamina pentru a găsi răspunsul. Nu acel răspuns care i se părea că se va bucura de aprobarea adulţilor şi nici acela care ar putea să provoace mânia lor – cele două tipuri de înşelăciuni care făceau deliciul copiilor de vârsta lui. Se cerceta pe sine pentru a descoperi adevărul.

— Dacă am înţeles eu bine, spuse Libo, nici nu

vrea să o placă cineva. Seamănă cu un oaspete care aşteaptă să se întoarcă acasă din clipă în clipă.

Dona Crista încuviinţă cu aer grav.

— Da, întocmai, exact impresia asta o lasă. Dar acum, Libo, trebuie să punem capăt indiscreţiei noastre rugându-te să ne laşi puţin singuri ca să…

Clătinând scurt din cap şi cu un zâmbet care părea să spună „Da, înţeleg…”, Libo plecă înainte ca ea să fi terminat fraza, graba paşilor lui făcând ca ieşirea din scenă să fie o probă mai elocventă de discreţie decât dacă ar fi insistat să rămână. Din aceste detalii, Pipo înţelese că Libo se supărase pentru că fusese rugat să plece; ştia să-i facă pe adulţi să se simtă oarecum imaturi în comparaţie cu el.

— Pipo, începu directoarea, a făcut cerere pentru a da examen de xenobiolog înainte de termen. Ca să le ia locul părinţilor ei.

Pipo ridică din sprâncene.

— Pretinde că se pregăteşte intens în acest domeniu încă de când era mică. Şi că e gata să înceapă munca imediat, fără ucenicie.

— Are treisprezece ani, adevărat?

— Precedente există. Mulţi au trecut asemenea teste foarte de timpuriu. E cineva care le-a luat la o vârstă şi mai fragedă decât ea. Asta s-a întâmplat acum două mii de ani, dar i s-a permis. Episcopul Peregrino se opune, desigur, dar primarul Bosquinha, fie-i binecuvântată inima simţitoare şi practică, a susţinut că Lusitania are neapărat nevoie de un xenobiolog – trebuie să ne apucăm să dezvoltăm noi soiuri de plante ca să ne

asigurăm o varietate mai mare în alimentaţie şi să obţinem recolte mai bogate din solul Lusitaniei. „Nu-mi pasă, chiar dacă ar fi vorba de un sugar, avem nevoie de un xenobiolog.” Astea sunt chiar cuvintele ei.

— Şi vrei să mă ocup eu de examinarea ei?

— Dacă ai fi atât de amabil.

— Chiar mi-ar face plăcere.

— Eram sigură că vei fi de acord.

— Mărturisesc acum că îi datorez asta.

— Cum aşa?

— Ar fi trebuit să fac mai mult pentru fata asta. Aş vrea să văd dacă nu-i prea târziu să încep acum.

Dona Crista râse delicat.

— Oh, Pipo, tare m-aş bucura să încerci. Dar crede-mă, prietene, cel ce-i ajunge în suflet simte fiorul gheţii.

— Cred că-i aşa. Îmi imaginez ce înseamnă pentru cel ce încearcă să simtă fiorul gheţii. Dar ce-ar simţi ea? Chiar aşa rece cum e, sunt sigur că arde ca un foc.

— Ce poet eşti! spuse Dona Crista. Nu era nicio undă de ironie în vocea ei; credea tot ce spunea. Purceluşii au înţeles că i-am trimis ca ambasadori pe cei mai buni dintre noi?

— Mă străduiesc să le-o spun, dar ei sunt sceptici.

— O trimit mâine la tine. Dar te previn: vrea să dea examenul la modul cel mai serios şi se opune oricărei încercări de preexaminare.

Pipo zâmbi.

— Mai mult mă îngrijorează ce se va întâmplă

după ce dă examenul. Dacă nu-l ia, va trece prin chinuri mari. Şi dacă-l ia, înseamnă că eu voi fi acela care va începe să aibă probleme. Libo nu-mi va da pace până nu va susţine şi el examenul de zenador înainte de termen. Iar dacă se va întâmplă aşa, atunci nu îmi rămâne decât să merg acasă, să mă aşez în pat şi să mor.

— Ce zănatic plin de romantism eşti, Pipo! Dintre toţi bărbaţii din Milagre, doar tu ai fi în sfare să-l accepţi pe fiul tău ca egal.

După plecarea ei, Pipo şi Libo lucrară împreună ca de obicei, notând întâmplările zilei petrecute cu *pequeninos.* Pipo compară concluziile lui Libo, modul lui de gândire, intuiţiile, atitudinile lui cu cele ale absolvenţilor pe care-i cunoscuse în universitate înainte de a deveni membru al Coloniei Lusitania. Chiar dacă era tânăr şi trebuia să mai acumuleze multe cunoştinţe teoretice şi practice, prin metodă Libo devenise un adevărat om de ştiinţă şi prin simţire – un umanist. Până să-şi termine activitatea din seara aceea şi să plece spre casă împreună în lumina lunii mari a Lusitaniei, Pipo ajunsese la concluzia că, indiferent dacă-şi dădea examenul sau nu, Libo merita să fie tratat ca un coleg. Testele nu puteau să dea o măsură exactă a lucrurilor care contau.

Şi chiar dacă Novinhei nu i-ar fi convenit, Pipo voia să descopere dacă ea avea într-adevăr calităţi incontestabile de om de ştiinţă; dacă nu le avea, atunci va face în aşa fel încât să nu treacă examenul, indiferent de volumul de cunoştinţe memorate.

Pipo părea decis să-i facă greutăţi. Novinha ştia cum procedau adulţii când îşi puneau în gând să nu-i dea satisfacţie, dar nici nu voiau să se certe sau să dea dovadă de răutate. „Sigur, sigur că poţi da testul. Dar nu ai motive să te pripeşti, să nu ne grăbim, dă-mi voie să mă conving că-l vei lua de la prima încercare.”

Novinha nu voia să aştepte. Era pregătită.

— Sunt gata să dau orice probe doreşti, spuse ea.

Trăsăturile lui deveniră reci. Aşa se întâmplă mereu cu adulţii. Asta n-o deranja. Răceala îi convenea. Îi putea îngheţa de moarte pe toţi.

— N-aş vrea să dai chiar orice probe, îi explică el.

— Nu-ţi cer decât să le înşirui pe toate ca să trec prin ele cât mai repede. Nu vreau să aştept zile întregi.

El rămase o clipă pe gânduri.

— Ce grăbită eşti!

— Sunt pregătită. Codul Stelar îmi permite să solicit testarea când doresc. E o relaţie între mine şi Congresul Stelar şi eu n-am găsit nicăieri scris că un xenolog are dreptul să pună la îndoială hotărârea Comisiei Interplanetare de examinări.

— Atunci n-ai citit cu atenţie.

— Singurul lucru de care am nevoie pentru a da testul înainte de împlinirea vârstei de şaisprezece ani este aprobarea susţinătorului meu legal. Eu nu am un susţinător legal.

— Ba dimpotrivă, spuse Pipo. Primarul Bosquinha a fost susţinătorul tău legal din ziua în care ţi-au murit părinţii.

— Iar el a fost de acord să dau testul.

— Cu condiţia să vii la mine.

Novinhei nu-i scăpă privirea sfredelitoare. Nu-l cunoştea pe Pipo, aşa că avu impresia că era privirea pe care o văzuse în mulţi alţi ochi, dorinţa de a o domina, de a o stăpâni, tentaţia de a-i înfrânge hotărârea şi de a-i strivi independenţa, dorinţa de a o face să cedeze.

Trecerea de la răceala glacială la flacără se produse instantaneu.

— Ce ştii tu despre xenobiologie? Nu faci decât să treci dincolo pentru a discuta cu purceluşii, n-ai cum să înţelegi modul de funcţionare a genelor! Cine te crezi ca să mă judeci? De opt ani Lusitania nu are xenobiolog şi-i trebuie neapărat unul, iar tu vrei să-i faci pe oameni să mai aştepte doar ca să-i ţii sub control.

Spre uimirea ei, Pipo nu se pierdu şi nici nu dădu înapoi. Nici măcar nu se înfurie la vorbele ei. Se purtă ca şi cum ea n-ar fi zis nimic.

— Înţeleg, spuse el încet, vrei să devii xenolog din prea multă dragoste faţă de oamenii de pe Lusitania. Ţi-ai dat seama de nevoile comunităţii şi, sacrificându-te, te-ai pregătit pentru a o sluji în mod altruist de la o vârstă fragedă.

I se părea absurd să-l audă vorbind astfel. Dar simţi în cuvintele lui ceva mai mult decât atât.

— Şi aceasta nu-i un motiv suficient?

— Dacă ar fi adevărat, ar fi destul de bun.

— Vrei să spui că sunt o mincinoasă?

— Propriile vorbe te-au făcut să pari mincinoasă. Spuneai cât de mult au ei, oamenii de pe Lusitania, nevoie de tine. Dar şi tu trăieşti

printre noi. Ţi-ai petrecut întreaga viaţă aici. Eşti gata să te sacrifici pentru noi, şi totuşi nu simţi că faci parte din această comunitate.

Deci Pipo nu era ca restul adulţilor care îi credeau şi acceptau minciunile doar pentru că ele o făceau să pară încă un copil; el dorea s-o considere altfel.

— De ce să mă simt ca o părticică din comunitate? Nu sunt parte din ea!

El clătină din cap cu gravitate, ca şi când ar fi cântărit răspunsul ei.

— Atunci din ce comunitate faci parte?

— Cealaltă comunitate de pe Lusitania este a purceluşilor, şi pe mine nu m-ai văzut printre cei care venerează copacii.

— Pe Lusitania sunt şi alte comunităţii. Tu, de pildă, eşti studentă – există o comunitate a studenţilor.

— Nu-i de mine.

— Ştiu. Prieteni nu ai, nici cunoştinţe apropiate, mergi la slujbă, dar niciodată la spovedanie, te izolezi complet pentru a evita, atât cât este posibil, apropierea de viaţa acestei colonii şi contactul cu specia umană. Toate astea dovedesc limpede că trăieşti într-o izolare deplină.

Novinha nu era pregătită pentru aşa ceva. El dădea glas unei dureri ascunse şi nu se gândise la o strategie ca să facă faţă acestei încercări.

— Dacă-i adevărat, nu e vina mea.

— Sunt lămurit. Ştiu când a început şi mai ştiu şi a cui e vina că situaţia a continuat până în ziua de azi.

— A mea?

— A mea. Şi a tuturor. Dar în primul rând a mea, pentru că mi-am dat seama ce se întâmplă cu tine şi n-am intervenit deloc. Până astăzi.

— Iar astăzi vrei să mă ţii departe de singurul lucru care are importanţă pentru mine şi pentru viaţa mea! Îţi mulţumesc mult pentru compasiune.

El dădu solemn din cap, ca şi cum ar fi acceptat şi aprobat recunoştinţa exprimată ironic.

— Novinha, într-un fel, nici nu contează că vina nu-ţi aparţine. Milagre este o comunitate şi, fie că te-a tratat nedrept, fie că nu, ea trebuie să acţioneze totuşi la fel ca oricare alta şi să asigure fericirea pentru toţi membrii ei.

— Asta însemnând toată lumea de pe Lusitania în afară de mine – eu şi purceluşii.

— Xenobiologul este foarte important pentru o colonie, îndeosebi pentru una ca a noastră, înconjurată de o barieră care ne limitează pentru totdeauna dezvoltarea. Xenobiologul nostru trebuie să găsească modalităţi de a obţine mai multe proteine şi carbohidraţi la hectar, ceea ce înseamnă adaptarea griului şi porumbului create pe Pământ pentru a utiliza…

— Pentru a utiliza la maximum substanţele nutritive existente în mediul lusitan. Crezi că mi-am propus să susţin examenul fără să ştiu care va fi scopul muncii mele de o viaţă?

— Munca ta de o viaţă va fi să te dăruieşti ideii de a îmbunătăţi traiul oamenilor pe care-i dispreţuieşti.

Abia acum înţelese Novinha capcana pe care i-o întinsese Pipo. Prea târziu, arcul fusese eliberat.

— Deci crezi că un xenobiolog nu-şi poate

desfăşura munca decât dacă-i *iubeşte* pe oamenii care folosesc roadele activităţii lui.

— Nu-mi pasă dacă ne iubeşti ori nu. Eu trebuie să ştiu ce vrei cu adevărat. De ce pui atâta pasiune în hotărârea ta.

— Chestiune de psihologie. Părinţii mei au murit făcând munca asta, aşa că eu încerc să preiau rolurile lor.

— Poate că da, încuviinţă Pipo. Sau poate că nu. Ceea ce vreau eu să ştiu, Novinha, ceea ce *trebuie* să aflu înainte de a-ţi permite să dai testul, e comunitatea din care faci parte.

— Singur ai spus-o! Nu aparţin nici uneia.

— Imposibil. Orice persoană este definită de comunităţi cărora le aparţine, precum şi de cele la care nu aderă. Eu sunt asta şi asta, dar în mod sigur nu sunt aceea sau cealaltă. Toate definiţiile tale au o conotaţie negativă. Aş putea face o listă nesfârşită cu ceea ce nu eşti. Însă o persoană care crede cu adevărat că nu aparţine nici unei comunităţi ajunge în mod inevitabil să se ucidă pe sine, fie trupeşte, fie abandonându-şi identitatea şi pierzându-şi minţile.

— Aşa sunt eu, nebună până în străfunduri!

— Nu-i vorba de asta. Eşti animată de un sentiment înfricoşător al motivaţiei. Dacă dai testul, sigur îl vei lua. Dar, înainte de a te lăsa să-l dai, trebuie să ştiu cine vei deveni după ce-l iei. În ce crezi, unde ţi-e locul, la ce ţii, ce iubeşti?

— Nimic pe lumea asta sau pe cealaltă.

— Nu te cred.

— În lumea asta n-am întâlnit niciodată pe cineva bun, bărbat sau femeie, în afară de părinţii

mei, iar ei sunt morţi! Şi nici măcar ei – nimeni nu înţelege nimic.

— Doar tu.

— Sunt parte din tot şi din nimic, nu-i aşa? Dar nimeni nu-i înţelege pe ceilalţi, nici măcar tu, care pretinzi că eşti atât de înţelept şi plin de compasiune, dar nu reuşeşti decât să mă faci să plâng, pentru că ai puterea de a mă împiedica să fac ce vreau.

— Adică xenobiologie.

— Exact! Asta nu-i decât o parte.

— Şi care-i restul?

— Ceea ce eşti, ceea ce faci. Numai că tu faci totul anapoda, procedezi *în mod stupid.*

— Xenobiolog *şi* xenolog.

— S-a comis o greşeală stupidă când s-a creat o nouă ştiinţă pentru studierea purceluşilor. O adunătură de antropologi bătrâni şi plictisiţi care şi-au pus pălării noi şi s-au autointitulat xenologi. Dar nu-i poţi înţelege pe purceluşi doar urmărind *comportamentul* lor! Sunt rezultatul unei evoluţii diferite. Trebuie să le înţelegi genele, ce se petrece în celulele lor. Şi celulele celorlalte animale, pentru că ei nu pot fi studiaţi separat; nimic nu trăieşte izolat de restul…

„Nu-mi ţine o prelegere”, se gândi Pipo. „Spune-mi ce *simţi.”* Şi pentru a-i provoca o emoţie, şopti:

— În afară de tine.

Reuşi. Din rece şi dispreţuitoare, Novinha deveni înfocată şi defensivă:

— Niciodată nu-i vei înţelege! Însă eu da!

— Ce-ţi pasă ţie de ei? Ce înseamnă purceluşii

pentru tine?
— N-o să pricepi niciodată. Eşti un bun *catolic.* Rosti cuvântul cu dispreţ. E vorba de o carte care se află la Index.
Chipul lui Pipo se lumină brusc.
— „Matca şi Hegemonul”.
— Oricare ar fi fost el, cel care şi-a spus „Vorbitor în Numele Morţilor” a trăit acum trei mii de ani. Dar i-a *înţeles* pe gândaci! I-am exterminat, singura specie extraterestră pe care am întâlnit-o, i-am ucis pe toţi, însă el *a înţeles.*
— Iar tu ai vrea să scrii o istorie despre *pequeninos,* aşa cum el a scris una despre gândaci.
— După cum vorbeşti, vrei să mă convingi că-i la fel de uşor ca atunci când redactezi o lucrare savantă. Nu ştii ce a însemnat să scrie „Matca şi Hegemonul”. Ce tortură pentru el să se imagineze trăind în mintea unei fiinţe extraterestre şi să revină cu sufletul plin de dragoste pentru marea creaţie pe care a distrus-o. A trăit în aceeaşi perioadă cu cea mai cumplită fiinţă umană care a existat vreodată, Săvârşitorul Xenocidului, cel care a nimicit gândacii, şi a făcut tot ce i-a stat în putinţă să repare fapta Săvârşitorului. Vorbind în numele morţilor, a încercat să învie morţii…
— Dar n-a reușit.
— Ba da! I-a făcut să trăiască din nou – ai şti dacă ai fi citit cartea! Despre Iisus nu ştiu, îl ascult pe episcopul Peregrino şi nu cred că preoţimea are măcar puterea de a transforma anafura în carne sau de a obţine iertare pentru vreun păcat infim. Dar el a reuşit să readucă

Matca la viaţă.

— Şi atunci unde e?

— Aici! În mine!

El dădu aprobator din cap.

— Şi mai sălăşluieşte cineva în tine. Mărturisitorul pentru Morţi. Asta vrei să devii de fapt.

— E unica poveste adevărată pe care am auzit-o vreodată, spuse ea. Singura la care ţin. Asta voiai să auzi? Că sunt o eretică? Şi că munca mea de o viaţă va însemna să adaug la Indexul de adevăruri o altă carte care le va fi interzisă bunilor catolici?

— Aş fi vrut să aflu ce eşti în loc să-mi spui ce nu eşti. Eşti Matca. Eşti Vorbitor în Numele Morţilor. Asta reprezintă o comunitate foarte redusă la număr, dar cu suflet mare. Prin urmare, ai ales să nu faci parte dintre copiii care formează grupuri cu singurul gând de a-i exclude pe ceilalţi, iar oamenii te privesc şi-şi spun: „Sărmana copilă, e atât de izolată", dar tu cunoşti un anume secret, ştii precis cine eşti. Tu eşti singura fiinţă umană capabilă să înţeleagă o minte extraterestră, fiindcă tu eşti acea minte; ştii ce înseamnă a fi uman, pentru că n-ai găsit niciun grup uman care să-ţi ofere acreditarea de *homo sapiens* în care se poate încrede cineva.

— Acum spui că nici măcar nu-s umană? M-ai făcut să plâng pentru că nu vrei să mă laşi să dau examenul, m-ai silit să mă umilesc, iar acum afirmi că-s inumană?

— Poţi da testul.

Cuvintele rămaseră parcă suspendate în aer.

— Când? întrebă ea în şoaptă.

— În seara asta. Mâine. Începi când vrei. O să mă opresc din lucru pentru a te examina cât de curând doreşti.

— Mulţumesc! Îţi mulţumesc, eu…

— Să devii Vorbitor în Numele Morţilor. O să-ţi dau tot ajutorul. Legea îmi interzice să mai iau cu mine pe altcineva în afară de un ucenic, fiul meu Libo, pentru a merge la *pequeninos.* Dar îţi vom oferi notiţele noastre, îţi vom pune la dispoziţie tot ce aflăm. Toate bănuielile şi speculaţiile noastre. În schimb, şi tu ne vei arăta rezultatele muncii tale, tot ce descoperi privind modelele genetice ale acestei lumi, ca să ne ajuţi să-i înţelegem pe *pequeninos.* Şi după ce, împreună, vom fi aflat destule, poţi să-ţi scrii cartea, poţi vorbi în numele lor. Dar de astă dată nu al Morţilor. *Pequeninos* nu sunt morţi.

Ea zâmbi fără să vrea.

— Vorbitor pentru Cei Vii.

— Şi eu am citit „Matca şi Hegemonul”, spuse el. Nici nu m-aş putea gândi la o altă sursă mai bună pentru a-ţi găsi un nume.

Încă nu avea încredere în el şi nici nu credea ce-i promitea.

— O să vreau să vin des pe aici. Tot timpul.

— Încuiem numai când mergem să dormim.

— Mă refer la restul timpului. O să vă săturaţi de mine. O să ajungeţi să mă goniţi. Îmi veţi ascunde secretele voastre. O să-mi spuneţi să tac şi să nu-mi exprim părerile.

— Abia ne-am împrietenit şi ai şi început să crezi că sunt mincinos şi prefăcut, un prostănac lipsit de răbdare.

— Dar aşa mi se întâmplă de fiecare dată. Toţi vor să mă îndepărteze…

Pipo ridică din umeri.

— Şi? Din când în când i se întâmplă fiecăruia să vrea să rămână singur, cu gândurile lui. S-ar putea să vreau şi eu să nu te văd. Chiar dacă-ţi voi spune să pleci, nu trebuie s-o şi faci.

Acesta era cel mai surprinzător lucru pe care-l spusese vreodată cuiva.

— Asta-i o absurditate.

— Un singur lucru te rog. Promite-mi că nu vei încerca niciodată să mergi la *pequeninos.* Nu te pot lăsa, şi dacă s-ar întâmplă s-o faci, Congresul Stelar ar pune capăt muncii noastre de aici şi ar interzice orice contact cu ei. Îmi promiţi? Altfel totul – munca mea, munca ta – se va nărui.

— Promit.

— Când dai testul?

— Acum! Putem începe imediat?

El zâmbi uşor, apoi întinse o mână şi, fără să se uite, atinse terminalul. Acesta căpătă viaţă şi primele modele genetice apărură în aer, deasupra lui.

— Pregătiseşi deja examinarea, exclamă ea. Era gata cu totul. Ştiai de la început că o să mă laşi să o dau!

Pipo clătină din cap.

— Speram. Am crezut în tine. Am vrut să te ajut să obţii ceea ce visezi. Numai să doreşti să faci ceva bun.

Novinha nu şi-ar fi meritat numele dacă n-ar mai fi găsit ceva ironic de zis:

— Înţeleg. Ai devenit judecător de vise.

Probabil nu-şi dădu seama că asta era o insultă. Se mulţumi să zâmbească şi spuse:

— Credinţă, speranţă şi iubire – acestea trei. Dar iubirea este cel mai puternic judecător dintre toate.

— Nu mă iubeşti.

— Aha, făcu el. Eu sunt judecătorul viselor, iar tu al dragostei. Ei bine, te găsesc vinovată că ai vise frumoase şi te condamn la muncă şi suferinţă pe viaţă de dragul viselor tale. Sper însă că n-o să mă declari într-o bună zi vinovat de delictul de a te fi iubit. Căzu pe gânduri câteva clipe. Am pierdut o fiică din cauza Descoladei. Maria. Ar fi fost cu doar câţiva ani mai mare decât tine.

— Şi îţi aduc aminte de ea?

— Mă gândeam că n-ar fi semănat deloc cu tine.

Novinha începu să dea testul. Îi trebuiră trei zile. Îl luă cu un rezultat mai bun decât mulţi alţi absolvenţi. Când va privi în urmă, nu-şi va aminti totuşi de test fiindcă el însemna începutul carierei, sfârşitul copilăriei, confirmarea vocaţiei pentru munca de o viaţă. Avea să-şi amintească de el deoarece reprezenta începutul activităţii ei în Staţiunea lui Pipo, unde acesta, Libo şi ea formau prima comunitate căreia îi aparţinea de când părinţii ei fuseseră înmormântaţi.

Nu-i veni uşor, mai ales la început. Novinha nu se putea dezbăra imediat de atitudinea de opoziţie glacială. Pipo înţelegea asta, era pregătit să primească loviturile ei verbale fără a riposta. Lui Libo îi era mult mai greu. Staţiunea Zenadorilor fusese locul în care el şi tatăl său puteau să se simtă împreună. Iar acum, fără să i se ceară

consimţământul, se mai alăturase o a treia persoană, care-i vorbea de parcă ar fi fost un copil, chiar dacă amândoi aveau aceeaşi vârstă. Îl umplea de amărăciune faptul că ea era xenobiolog cu drepturi depline, cu un statut de adult şi tot ce însemna aceasta, în timp ce el nu depăşise etapa de ucenic.

Dar încerca să suporte totul cu răbdare. Avea o fire calmă şi stăpânită şi tăcerea făcea casă bună cu temperamentul lui. Nu exista riscul ca el să devină ranchiunos pe faţă. Dar Pipo îşi cunoştea fiul şi îl vedea cum fierbe. După o vreme, până şi Novinha, aşa insensibilă cum se voia, îşi dădu seama că-l stârnea pe Libo, depăşind limite pe care niciun alt tânăr nu le-ar fi răbdat. Dar, în loc să-i dea pace, începu să considere totul drept o provocare. Cum putea smulge un răspuns din partea acestui băiat atrăgător, cu spirit frumos şi inuman de calm?

— Vrei să spui că aţi lucrat atâţia ani şi nici măcar nu aţi aflat cum se reproduc purceluşii? întrebă ea într-o bună zi. De unde ştiţi că sunt cu toţii masculi?

Libo răspunse calm:

— În timp ce învăţau limbile noastre le-am explicat ce înseamnă mascul şi femelă. Ei au preferat să-şi spună masculi. S-au referit la exemplarele celelalte, pe care nu le-am văzut niciodată, ca fiind femele.

— Dar din câte ştiţi, se reproduc prin muguri! Sau prin mitoză!

Tonul vocii ei devenise dispreţuitor, iar Libo nu-i răspunse imediat. Lui Pipo i se păru că aude

gândurile fiului său, care-şi reformula atent răspunsul senin şi liniştitor.

— Şi eu aş dori ca munca noastră să se apropie mai mult de antropologia propriu-zisă, spuse el. Aşa am fi mai bine pregătiţi pentru a aplica rezultatele cercetărilor tale referitoare la modelele de viaţă subcelulară de pe Lusitania la ceea ce descoperim noi despre *pequeninos.*

Novinha îl privi îngrozită.

— Vrei să spui că nici măcar nu luaţi mostre de ţesut?

Libo roşi uşor, dar vocea îi rămase totuşi stăpânită.

„Chiar dacă ar fi anchetat de Inchiziţie, băiatul acesta tot la fel ar răspunde”, se gândi Pipo.

— Cred că e o greşeală, spuse Libo, dar ne temem că *pequeninos* s-ar întreba de ce luăm bucăţi din trupurile lor. Dacă s-ar întâmplă ca vreunul dintre ei să se îmbolnăvească ulterior, n-are crede că noi i-am provocat boala?

— Dar dacă aţi lua ceea ce ei leapădă în mod normal? Se pot afla multe şi din studierea unui fir de păr.

Libo dădu aprobator din cap; Pipo, care-i urmărea de la terminalul situat în partea cealaltă a camerei, recunoscu gestul – Libo îl învăţase de la tatăl său.

— Multe triburi primitive de pe Pământ considerau că ceea ce se desprinde din trupul cuiva conţine o parte din viaţa şi forţa lui. Dacă purceluşii şi-ar închipui că facem farmece împotriva lor?

— Nu le cunoşti limba? Aveam impresia că unii

dintre ei vorbesc şi Esenţiala. Nu făcu niciun efort să-şi ascundă dezaprobarea. Nu le puteţi explica la ce slujesc mostrele?

— Ai dreptate, răspunse el netulburat. Dar dacă le-am spune la ce folosim mostrele de ţesut, s-ar putea să-i învăţăm din greşeală anumite concepte ale biologiei cu o mie de ani înainte ca ei să ajungă în stadiul de evoluţie în care le-ar descoperi singuri. Tocmai de aceea legea ne interzice să le explicăm asemenea lucruri.

În cele din urmă, ruşinată, Novinha bătu în retragere:

— Nu ştiam cât de tare vă încorsetează doctrina intervenţiei minime.

Pipo se bucură auzindu-i vorbele din care mai dispăruse aroganţa, însă aceasta era de preferat smereniei. Copila era atât de lipsită de legături umane, încât se exprima excesiv de formal, întocmai ca un tratat ştiinţific. Pipo se întreba dacă nu cumva era prea târziu pentru a o învăţa să se poarte ca o fiinţă umană.

Nu era timpul pierdut. După ce înţelese că ei amândoi erau desăvârşiţi cunoscători ai ştiinţei pe care o practicau, iar ea nu ştia aproape nimic din domeniul lor, făcu uitată atitudinea agresivă şi aproape că trecu în extrema cealaltă. În săptămânile ce urmară, vorbi foarte rar cu Pipo şi Libo. În schimb, studie rapoartele lor, încercând să priceapă rostul activităţii pe care o desfăşurau. Din când în când avea câte o nelămurire şi punea întrebări; ei îi răspundeau politicos şi cu răbdare.

Politeţea făcu loc încet, încet familiarităţii. Pipo şi Libo începură să discute neîngrădit în faţa ei,

încercând să lămurească de ce *pequeninos* aveau o serie de comportamente ciudate, care era înţelesul ascuns al unora dintre afirmaţiile lor bizare, de ce rămâneau exasperant de impenetrabili. Şi întrucât studiile lor reprezentau o ramură foarte nouă a ştiinţei, Novinhei nu-i trebuia mult ca să ajungă suficient de informată, chiar dacă la mâna a doua, pentru a emite câteva ipoteze.

— La urma urmei, îi spuse Pipo pe un ton încurajator, suntem cu toţii orbi, dar împreună.

Pipo anticipase ceea ce avea să se întâmple. Răbdarea atent cultivată îl făcuse pe Libo să pară rece şi rezervat faţă de cei de vârsta lui, când influenţa lui Pipo sufoca orice încercare a lui de a stabili şi alte relaţii; izolarea Novinhei era şi mai bătătoare la ochi, dar la fel de deplină. Acum însă, interesul lor comun faţă de *pequeninos* îi apropia – cu cine alţii mai puteau discuta când nimeni în afară de Pipo nu le putea înţelege subiectele de conversaţie?

Se relaxau împreună, râdeau până le dădeau lacrimile la glume care nu ar fi reuşit să distreze pe niciun alt lusitan. Aşa cum purceluşii păreau să fi dat nume fiecărui copac din pădure, Libo boteză în joacă toate piesele de mobilier din Staţiunea Zenadorilor şi anunţa la diferite intervale că unele din ele erau prost dispuse şi nu trebuiau tulburate:

— Nu sta pe Sofa! Iar e sub influenţa lunii!

Nu văzuseră niciodată o femelă de *pequeninos*, iar masculii se refereau la ele cu un respect aproape religios; Novinha scrise o serie de aşa-

zise rapoarte despre o femelă *pequenino* imaginară pe care o numi Maica Reverend şi care era chiar de rea de gură şi pretenţioasă.

Dar nu tot ce făceau stârnea râsul. Apăreau şi probleme, griji, ba o dată trecură chiar prin momente de spaimă că făcuseră exact ceea ce Congresul Stelar încercase cu atâtea eforturi să împiedice – introducerea de schimbări radicale în societatea *pequenino.* Totul începu cu Rădăcină, desigur. Rădăcină, care stăruia să pună întrebări provocatoare, imposibile, ca de exemplu: „Dacă nu aveţi un alt oraş de oameni, cum puteţi porni război? Nu dobândiţi onoare ucigând Micuţi.” Pipo bâigui ceva care voia să însemne că oamenii nu vor ucide niciodată *pequeninos,* adică Micuţi; dar ştia că nu la asta se referise Rădăcină.

Pipo ştia de ani de zile că *pequeninos* cunoşteau conceptul de război, dar după acea Libo şi Novinha dezbătuseră zile întregi dacă întrebarea lui Rădăcină dovedea sau nu că purceluşii considerau războiul drept recomandabil sau doar inevitabil. Mai prinseseră de la Rădăcină şi alte frânturi de informaţii, unele importante, unele nu – şi multe altele a căror importanţă era imposibil de apreciat. Într-un fel, chiar prin relaţia cu Rădăcină, interdicţia potrivit căreia xenologilor le era interzis să pună întrebări care să dezvăluie intenţiile şi, prin urmare, practicile umane se dovedi înţeleaptă. Întrebările lui Rădăcină le furnizau mai multe informaţii decât reuşeau să obţină din răspunsurile lui la nelămuririle lor.

Ultima informaţie pe care le-o dădu Rădăcină nu apăru totuşi sub forma unei întrebări. Era o

bănuială, exprimată în particular către Libo, în momentul când Pipo se îndepărtase cu alţi *pequeninos* pentru a cerceta modul în care ei îşi construiau case din buşteni.

— Ştiu, ştiu, spuse Rădăcină, acum ştiu de ce e încă în viaţă. Femeile voastre sunt prea proaste ca să-şi dea seama că el este înţelept.

Libo se chinui să priceapă înţelesul acestor vorbe fără legătură directă cu discuţia lor. De ce credea Rădăcină că femeile, dacă ar fi mai inteligente, l-ar ucide pe Pipo? Discuţia despre moarte îl tulburase – evident că aceasta era o problemă importantă, şi Libo nu ştia cum să o rezolve singur. Şi totuşi nu putea să-l cheme pe Pipo în ajutor, întrucât era clar că Rădăcină voia să discute cât Pipo nu avea cum să asculte.

Pentru că Libo nu-i răspunse, Rădăcină insistă:

— Femeile voastre sunt slabe şi proaste. Le-am spus asta şi celorlalţi, iar ei mi-au zis că pot să te întreb pe tine. Femeile voastre nu înţeleg înţelepciunea lui Pipo. E adevărat?

Rădăcină părea foarte agitat; respira cu greutate şi-şi smulgea firea de păr, câte patru-cinci dintr-o dată, de pe braţe. Într-un fel sau altul, Libo se văzu silit să răspundă.

— Majoritatea femeilor nu-l cunosc, spuse el.

— Atunci cum vor şti dacă trebuie să moară? întrebă Rădăcină. Apoi, brusc, rămase ca împietrit şi rosti foarte tare: Sunteţi *cabras!*

Abia acum apăru şi Pipo, întrebându-se ce rost avea strigătul acela. Văzu imediat că Libo era peste măsură de tulburat. Dar Pipo nu ştia absolut nimic despre subiectul discuţiei, ce ajutor putea să

ofere? Nu ştia decât că Rădăcină spusese că oamenii – sau doar Pipo şi Libo – erau totuna cu turmele de animale mari care păşteau în prerie. Pipo nu-şi putea da seama dacă Rădăcină era furios sau fericit.

— Sunteţi *cabras!* Voi hotărâţi! Arătă către Libo, apoi către Pipo. Femeile nu aleg onoarea pentru voi, voi o alegeţi! Ca într-o bătălie, însă tot timpul!

Pipo nu pricepea despre ce vorbea Rădăcină, dar văzu că toţi *pequeninos* rămăseseră nemişcaţi ca nişte cioturi de copaci şi aşteptau un răspuns, de la el sau de la Libo. Se vedea limpede că Libo era prea înspăimântat de comportamentul ciudat al lui Rădăcină ca să îndrăznească să zică ceva. În situaţia asta, înţelesese că n-avea altă ieşire decât să spună adevărul; la urma urmelor, era o informaţie aproape incontestabilă şi lipsită de importanţă privind societatea umană. Încălca regulile stabilite de Congresul Stelar, dar, dacă ar evita să răspundă, răul ar fi şi mai mare, aşa că Pipo alese:

— Femeile şi bărbaţii hotărăsc împreună sau hotărăsc fiecare pentru sine. Nimeni nu decide pentru altul.

Era de netăgăduit că toţi purceluşii aşteptaseră răspunsul.

— *Cabras,* spuseră ei, apoi repetară cuvântul de mai multe ori.

Alergară către Rădăcină, hohotind şi şuierând. Îl luară pe sus şi se grăbiră cu el spre inima pădurii. Pipo încercă să-i urmeze, dar doi dintre purceluşi i se puseră în cale şi clătinară din cap.

Acesta era un gest uman pe care-l deprinseseră de mult, dar pentru *pequeninos* el avea un înţeles mai grav. Lui Pipo îi era cu desăvârşire interzis să pornească pe urmele lor. Mergeau la femeile lor, iar *pequeninos* spuseseră că acesta era singurul loc în care nu aveau voie să calce.

În drum spre casă, Libo îi explică lui Pipo cum apăruse neplăcuta situaţie:

— Ştii ce-a spus Rădăcină? Că femeile noastre sunt slabe şi proaste.

— Vorbeşte aşa pentru că n-a cunoscut-o pe Bosquinha sau pe mama ta, de exemplu.

Libo râse, pentru că mama lui, Conceicao, domnea peste arhive de parcă acestea ar fi fost un *estacao* din vechiul Mato Grosso – cel ce păşea pe tărâmul ei trebuia să se supună fără crâcnire legii făcute de ea. Tot râzând, simţi că ceva îi scapă, o idee care era importantă – despre ce vorbeau? Discuţia continuă. Libo uitase şi curând ajunse chiar să uite că uitase.

În noaptea aceea auziră răpăitul ca de tobă despre care Libo şi Pipo credeau că face parte dintr-un fel de sărbătorire. Acest sunet, ca bătaia unor beţe grele în tobe mari, nu se auzea prea des. Însă de data asta petrecerea părea să nu se mai sfârşească. Pipo şi Libo socotiră că modelul uman de egalitate sexuală le dăduse probabil masculilor *pequeninos* o speranţă de libertate.

— Cred că acest lucru ar putea fi interpretat drept o modificare gravă în comportamentul *pequeninos,* spuse Pipo preocupat. Dacă descoperim că am provocat într-adevăr o schimbare, va trebui să o raportez, iar Congresul

va hotărî aproape sigur întreruperea oricăror contacte dintre oameni şi *pequeninos* pentru o perioadă. Ani în şir, probabil.

Îl întrista gândul că, îndeplinindu-şi conştiincios datoria, ar putea determina hotărârea Congresului Stelar de a le interzice cu desăvârşire să-şi continue munca.

În dimineaţa următoare, Novinha merse cu ei până la poarta tăiată în gardul înalt care separa oraşul uman de pantele ce duceau spre dealurile împădurite unde locuiau purceluşii. Cum Pipo şi Libo încercau încă să se asigure unul pe altul că oricare din ei ar fi procedat la fel, Novinha o luase înaintea lor şi ajunsese prima lângă poartă. Când se apropiară şi ei, ea le arătă un petic de pământ roşiatic recent dezgolit, situat la mai puţin de zece metri de poartă.

— E proaspăt, spuse ea. Şi văd ceva acolo.

Pipo deschise poarta şi, fiind mai tânăr, Libo alergă înainte, să cerceteze. Se opri la marginea porţiunii curăţate şi rămase ca o stană de piatră, cu capul plecat spre ceea ce zăcea acolo. Văzându-l atât de nemişcat, Pipo se opri şi el, iar Novinha, temându-se pentru Libo, ignoră legea şi trecu în goană de poartă. Libo îşi lăsă capul pe spate şi căzu în genunchi; se apucă de părul cu bucle mărunte şi scoase un strigăt de remuşcare.

Rădăcină zăcea în ţărână, cu braţele în lături. Fusese eviscerat, şi nu în mod neglijent: fiecare organ fusese separat cu grijă, iar fâşii şi filamente din membrele lui fuseseră scoase şi întinse pe solul uscat, într-un model simetric. Toate părţile încă aveau legături cu trupul – nimic nu era

complet desprins.

Strigătul îndurerat al lui Libo era aproape disperat. Novinha îngenunche lângă el, îl îmbrăţişă, îl legănă, încercă să-l mângâie. Pipo îşi scoase minusculul aparat foto şi, metodic, făcu fotografii din toate unghiurile, astfel încât să le poată analiza în detaliu pe computer mai târziu.

— Era încă în viaţă când au făcut asta, spuse Libo după ce se calmă îndeajuns ca să poată vorbi. Dar chiar şi aşa, trebui să pronunţe cuvintele încet, cu atenţie, de parcă ar fi fost un străin care tocmai învăţa limba. E atâta sânge pe pământ şi e împrăştiat până departe… inima lui sigur mai bătea când l-au desfăcut.

— Discutăm despre asta mai târziu, sugeră Pipo.

Iar acum, acel ceva de care Libo uitase cu o zi în urmă îi revenea în minte cu o limpezime nemiloasă.

— E în legătură cu ce a zis Rădăcină despre femei. Ele decid când trebuie să moară bărbaţii. El mi-a spus asta, iar eu…

Rămase locului. Bineînţeles că nu făcu nimic. Legea îi cerea să nu întreprindă nimic. Şi în chiar clipa aceea se gândi că urăşte legea. Dacă legea însemna să permită ca Rădăcină să păţească aşa ceva, atunci ea nu era bună. Rădăcină era o persoană. Şi faptul că doar studiezi o persoană nu trebuie să te facă să rămâi deoparte şi să îngădui ca aceasta să fie ucisă.

— Nu l-au dezonorat, spuse Novinha. Măcar de atâta lucru putem fi siguri: e vorba de dragostea ce o au pentru copaci. Vedeţi? Din centrul cavităţii

pieptului, care acum era golită complet, răsărea un puiet foarte mic. Au plantat un copac pentru a-i însemna locul de îngropăciune.

— Acum ştiu de ce-şi numesc toţi copacii, spuse Libo cu amărăciune în glas. I-au plantat drept semne de mormânt pentru purceluşii pe care i-au torturat până au murit.

— Pădurea asta e foarte mare, spuse calm Pipo. Limitaţi-vă ipotezele la cea mai plauzibilă posibilitate. Vocea lui cumpătată şi domoală, dorinţa lui insistentă ca până şi în asemenea momente să se comporte ca oameni de ştiinţă îi calmă pe amândoi.

— Ce trebuie să facem? întrebă Novinha.

— Trebuie să te ducem imediat în perimetrul nostru, spuse Pipo. Îţi este interzis să intri aici.

— Voiam să spun… cu trupul… cu el ce facem?

— Nimic, îi răspunse Pipo. *Pequeninos* au făcut aşa cum le stă în obicei, din motive care îi privesc numai pe ei.

Îl ajută pe Libo să se ridice.

Libo abia se putea ţine pe picioare; la început trebui să se oprească după fiecare pas.

— Ce-am spus? şopti el. Nici măcar nu ştiu ce vorbă a mea i-a adus moartea.

— Nu-i din pricina ta, spuse Pipo. E vina mea.

— Dar ce, îţi închipui că le eşti stăpân? întrebă Novinha. Crezi că lumea lor se roteşte în jurul tău? După cum singur ai spus-o, purceluşii au făcut-o din motive ştiute doar de ei. E destul de limpede că nu s-a întâmplat acum pentru prima oară: vivisecţia dovedeşte prea multă îndemânare ca să fi fost făcută de nişte începători.

Pipo recepta vorbele ei cu umor negru.

— Ne pierdem minţile, Libo. Novinha n-ar trebui să ştie nimic despre xenologie.

— Ai dreptate, aprobă Libo. Oricare ar fi motivul care a determinat vivisecţia, e clar că au mai practicat-o şi înainte. Vreun obicei.

Se strădui să-şi păstreze vocea cât mai calmă.

— Dar asta e şi mai grav, nu? spuse Novinha. Înseamnă că obişnuiesc să se eviscereze unii pe alţii de vii.

Privi către ceilalţi copaci ai pădurii care începea din vârful dealului şi se întrebă câţi dintre ei îşi aveau rădăcinile scăldate în sânge.

Pipo transmisese raportul prin ansiblu, iar computerul nu-i făcu greutăţi în stabilirea priorităţilor. Lăsă la latitudinea comitetului de supraveghere să hotărască dacă trebuie sau nu să întrerupă contactul cu purceluşii. Comitetul nu avea cum să identifice vreo eroare fatală. „Este imposibil să ascundem relaţiile dintre sexele umane, pentru că s-ar putea ca într-o bună zi postul de xenolog să fie ocupat de o femeie, scria în raport, şi nu putem detecta niciun moment în care nu aţi acţionat raţional şi prudent. Concluzia noastră provizorie este că aţi devenit, fără voia voastră, martori la o luptă pentru putere care s-a încheiat cu înfrângerea lui Rădăcină şi ar trebui să reluaţi contactele cu toată prudenţa ce se impune."

Asta îl dezvinovăţea cu totul, dar nu-i era uşor să facă uitată amărăciunea. Libo crescuse cunoscându-i pe purceluşi ori măcar auzindu-l pe tatăl său vorbind despre ei. Pe Rădăcină îl

cunoştea mai bine decât pe oricare dintre semenii săi umani, cu excepţia familiei şi a Novinhei. Trecură zile în şir până când Libo se întoarse la Staţiunea Zenadorilor, săptămâni întregi – până să intre din nou în pădure. Purceluşii nu dădură de înţeles că pentru ei se schimbase ceva; ba dimpotrivă, erau chiar mai deschişi şi mai prietenoşi decât înainte. Niciunul nu aduse vorba despre Rădăcină, cu atât mai puţin Pipo şi Libo. Se produseră însă schimbări în purtarea oamenilor. Pipo şi Libo nu se mai îndepărtau la mai mult de câţiva paşi unul de altul atunci când se aflau printre *pequeninos.*

Sentimentele de suferinţă şi de remuşcare trăite în acea zi îi făcură pe Libo şi pe Novinha să depindă şi mai mult unul de celălalt, ca şi cum întunericul îi lega mai strâns decât lumina. Purceluşii li se păreau acum primejdioşi şi nesiguri, exact aşa cum fusese dintotdeauna tovărăşia oamenilor şi, oricât de des încercau să se asigure unul pe altul, între Pipo şi Libo rămase fără răspuns întrebarea dacă vreunul din ei era vinovat cu ceva. Prin urmare, singurul reazem sigur şi de neclintit din viaţa lui Libo începu să fie Novinha, iar el deveni acelaşi lucru pentru ea.

Chiar dacă Libo avea mamă şi fraţi, iar Pipo şi Libo mergeau întotdeauna acasă la restul familiei lor, Novinha şi Libo se purtau de parcă Staţiunea Zenadorilor ar fi fost o insulă unde Pipo rămânea un Prospero iubitor, dar mereu îndepărtat. Pipo se întreba: *„Pequeninos* sunt precum Ariei care-i conduce spre fericire pe tinerii care se iubesc sau sunt nişte mici Calibani greu de stăpânit şi arzând

de nerăbdare să ucidă?”

După câteva luni, moartea lui Rădăcină se topi în amintire şi râsul le reveni pe chipuri, deşi probabil că nu mai era la fel de senin ca înainte. Când împliniseră şaptesprezece ani, Libo şi Novinha erau atât de siguri unul de celălalt încât se obişnuiseră să discute despre ce vor face împreună peste cinci, zece sau douăzeci de ani. Pipo nu făcu niciodată efortul de a se interesa de planurile lor de căsătorie. „În fond, se gândi el, studiază biologie de dimineaţa până seara. Până la urmă vor apela la strategii de reproducere stabile şi acceptabile din punct de vedere social.” Până atunci însă îi era suficient să vadă că amândoi se întrebau neîncetat când şi cum se împerecheau *pequeninos,* ţinând seama de faptul că masculii nu aveau niciun organ reproductiv vizibil. Speculaţiile lor în legătură cu modul în care *pequeninos* îşi amestecau materialele genetice se terminau invariabil cu glume atât de scârboase, încât Pipo trebuia să dea dovadă de o stăpânire de sine ieşită din comun ca să pretindă că le găsea amuzante.

Aşa se face că în cursul a câţiva ani, parcă prea scurţi, Staţiunea Zenadorilor deveni locul unei apropieri sincere dintre doi tineri sclipitori care altfel ar fi fost condamnaţi să trăiască într-o singurătate rece. Niciunul din ei nu bănuia că idila lor va sfârşi brusc şi pentru totdeauna, în împrejurări care aveau să zguduie toate cele O Sută de Lumi.

Totul se petrecu simplu, pe neaşteptate. Novinha analiza structura genetică a trestiei infestate de muşte pe care o recoltase de pe malul

râului şi constată că acelaşi corpuscul subcelular care produsese Descolada era prezent şi în celulele trestiei. Proiectă alte câteva structuri celulare în aer, deasupra terminalului de computer, şi le roti. Toate conţineau agent Descolada.

Îl strigă pe Pipo, care corecta transcrierile vizitei pe care o făcuseră la *pequeninos* în ziua precedentă. Computerul rulă comparaţiile fiecăreia dintre celulele din care avea mostre. Indiferent de funcţiile ei, indiferent de specia de la care era prelevată, fiecare celulă extraterestră conţinea corpusculul Descoladei, iar computerul stabili că ele erau absolut identice în ceea ce privea compoziţia chimică.

Novinha se aştepta ca Pipo să dea aprobator din cap, să-i spună că i se părea interesant şi poate să emită chiar o ipoteză. Dar el se aşeză pe scaun şi rulă acelaşi test încă o dată, întrebând-o cum funcţiona comparaţia făcută de computer şi apoi ce producea corpusculul Descolada.

— Mama şi tata n-au reuşit să descopere ce a declanşat procesul acesta, dar corpusculul Descolada eliberează această proteină neînsemnată – presupun că-i o pseudoproteină de fapt – care atacă moleculele genetice, începând de la un capăt şi desfăcând cele două lanţuri de molecule exact pe mijloc. De aceea au şi numit-o Descolada – *descolador* – ea desface molecula de ADN din celula umană.

— Arată-mi cum funcţionează în celulele extraterestre.

Novinha puse în mişcare simularea.

— Nu, nu numai molecula genetică – întregul mediu al celulei.

— E doar în nucleu, spuse ea.

Lărgi câmpul pentru a include mai multe variabile. Computerul lucra mai încet, întrucât cerceta în fiecare secundă milioane de aranjamente aleatorii ale materialelor nucleare. Când molecula genetică a trestiei se desfăcu, apărură câteva proteine mari din mediul ambient, care se legară de cele două lanţuri moleculare. La oameni, ADN-ul încearcă să se recombine, dar proteinele se fixează şi ele în nod aleatoriu, şi atunci celulele parcă înnebunesc una lupă alta. Uneori trec în mitoză, ca în cazul cancerului, alteori mor. Mai important e că în cazul omului corpus; unii Descolada se reproduc foarte rapid şi trec de la o celulă la alta. Bineînţeles că organismele extraterestre le posedă deja.

Dar pe Pipo nu-l interesau vorbele ei. Când *descolador*-ul terminase cu moleculele genetice ale trestiei, privi celulele una câte una.

— Nu numai că-i semnificativ, e la fel, constată el. E acelaşi lucru!

Novinha nu-şi dădu seama imediat ce observase Pipo. Ce era la fel cu ce? Şi nici nu mai avu timp să întrebe. Pipo se ridicase deja de pe scaun, îşi luase grăbit haina şi pornise spre uşă. Afară era lapoviţă. Pipo se oprise doar ca să strige peste umăr.

— Spune-i lui Libo să nu se deranjeze să vină după mine. Până mă întorc, arată-i doar simularea aceea, ca să vezi dacă şi el îşi dă seama despre ce este vorba. O să priceapă! E răspunsul la marea

întrebare. Răspunsul care explică totul.

— Spune-mi-l!

El se mulţumi să râdă.

— Să nu trişezi. Dacă nu înţelegi, are să-ţi spună Libo.

— Unde pleci?

— Să-i întreb pe purceluşi dacă am dreptate, unde crezi? Dar ştiu că am, chiar dacă vor încerca să mă mintă. Dacă nu mă întorc peste o oră, înseamnă că am alunecat şi mi-am rupt piciorul.

Libo n-a mai apucat să vadă simulările. Întrunirea comitetului de planificare la care participa se prelungise neaşteptat de mult din cauza unei discuţii în contradictoriu privind extinderea păşunii pentru vite şi după aceea Libo trebuise să ridice alimentele pentru săptămâna următoare. Când se întoarse, Pipo lipsea deja de patru ore, întunericul se îndesea şi lapoviţa se transformase în zăpadă. Plecară imediat în căutarea lui, temându-se că le vor trebui ore întregi ca să-l găsească în pădure.

Îl găsiră foarte curând. Trupul lui se răcea deja în zăpadă. Purceluşii nici măcar nu plantaseră un copac în el.

2
TRONDHEIM

Regret profund că nu-ţi pot satisface dorinţa de a cunoaşte mai multe detalii privind ritualurile amoroase şi obiceiurile matrimoniale ale aborigenilor lusitani. Cred că asta ţi-a provocat o mare dezamăgire, altfel nu ai fi solicitat Societăţii de Xenologie să mă critice pentru incapacitatea de a coopera la cercetările tale.

De fiecare dată când presupuşii xenologi se plâng că nu obţin datele trebuincioase din observaţiile mele asupra speciei pequeninos, îi îndemn să recitească îngrădirile pe care mi le impune legea. Nu mi se permite să fiu însoţit decât de un asistent în cercetările de teren; nu am dreptul să pun întrebări care ar putea dezvălui intenţiile umane, pentru ca pequeninos să nu încerce să ne imite; nu am voie să le ofer informaţii din proprie iniţiativă pentru a determina o reacţie similară; nu am dreptul să stau printre ei mai mult de patru ore în cursul unei vizite; cu excepţia hainelor de pe mine, în prezenţa lor nu mi se permite să utilizez niciun alt produs al tehnologiei noastre, adică aparate foto, de înregistrare audio, computere şi nici măcar obiecte de scris sau hârtie; mi-e interzis chiar şi să-i observ pe ascuns.

Pe scurt, nu-ţi pot spune cum se reproduc pequeninos, pentru că ei preferă să o facă în altă

parte decât în faţa mea.

Sunt de acord că lucrările tale rămân incomplete! Desigur, concluziile noastre în legătură cu pequeninos sunt absurde! Dacă ar trebui să studiem universitatea voastră şi ni s-ar impune aceleaşi restricţii ca în cazul studierii aborigenilor lusitani, fără îndoială că am trage concluzia că oamenii nu se reproduc, nu formează grupuri pe criterii de înrudire şi că-şi dedică întregul ciclu de viaţă pentru metamorfozarea studentului-larvă în profesor-adult. Ba chiar am putea presupune că profesorii exercită o înrâurire extraordinară asupra societăţii umane. O cercetare competentă ar evidenţia imediat inexactitatea unei asemenea concluzii, dar în cazul speciei pequenino nu este permisă şi nici măcar recomandată desfăşurarea unei investigaţii serioase.

Antropologia nu este niciodată o ştiinţă exactă: observatorul şi obiectul studiului nu împărtăşesc aceeaşi cultură. Dar acestea sunt delimitări normale, inerente ştiinţei Delimitările artificiale sunt cele care ne ţin pe noi în loc – şi, prin urmare, pe voi. Ţinând seama de ritmul actual al cercetărilor, am putea înregistra un progres similar dacă le-am trimite chestionare prin poştă şi am aştepta ca ei să ne răspundă prin lucrări savant redactate, trimise pe aceeaşi cale.

Joao Figueira Alvarez, Mesaj de răspuns adresat lui Pietro Guataninni de la Universitatea din Sicilia,
Milano Campus, Etruria, publicat postum

în „Studii Xenologice”, 22-4-49-193

Vestea morţii lui Pipo nu avea o importanţă limitată şi locală. Ea a fost transmisă instantaneu prin ansiblu către toate cele O Sută de Lumi. Primele fiinţe extraterestre descoperite de la Xenocidul Săvârşitorului încoace o uciseseră prin tortură pe acea fiinţă umană desemnată să le observe. În decurs de câteva ore, savanţi, oameni de ştiinţă, politicieni şi ziarişti începură să ia atitudine.

Curând se ajunse la un consens: „Un singur incident, petrecut în împrejurări neelucidate, nu dovedeşte eşecul politicii duse de Consiliul Stelar în problema purceluşilor. Dimpotrivă, faptul că nu a murit decât un om pare să evidenţieze înţelepciunea actualei politici de semipasivitate. Prin urmare, nu trebuie să facem nimic altceva decât să observăm într-un ritm mai puţin intens”. Succesorul lui Pipo primi instrucţiuni să-i viziteze pe purceluşi doar o dată la câteva zile şi să nu stea niciodată mai mult de oră. Nu trebuia să-i determine pe purceluşi să răspundă la întrebări referitoare la modul în care îl trataseră pe Pipo. Aceasta era o reafirmare a bine cunoscutei politici de pasivitate.

Consiliul dovedi, de asemenea, o deosebită preocupare pentru moralul oamenilor de pe Lusitania. În pofida costurilor ridicate, coloniştilor li se trimiseră prin ansiblu numeroase programe noi de divertisment, pentru a-i ajuta să uite înfiorătoarea crimă.

Iar apoi, după ce framlingii i-au ajutat cum s-au

priceput mai bine pe locuitorii Lusitaniei, care, la urma urmelor, se aflau la ani-lumină depărtare, oamenii celor O Sută de Lumi s-au întors la grijile lor.

Din jumătate de trilion de fiinţe umane de pe cele O Sută de Lumi, doar una singură simţi moartea lui Joao Figueira Alvarez, numit şi Pipo, ca pe o mare schimbare în desfăşurarea propriei vieţi. Andrew Wiggin era Vorbitor în Numele Morţilor în oraşul universitar Reykjavik, renumit ca păstrător al culturii nordice, aşezat precar pe pantele abrupte ale unui fiord de forma unui cuţit care pătrundea în granitul lumii îngheţate de pe Trondheim, exact la ecuator. Venise primăvara, aşa că zăpada bătea în retragere, iar ierburile şi florile fragile se înălţau spre soarele sclipitor pentru a căpăta tărie. Andrew se afla pe coama unui deal însorit, înconjurat de vreo zece-doisprezece studenţi care învăţau deja despre istoria colonizării interstelare. Pe jumătate absorbit de alte gânduri, Andrew îi asculta pe studenţi dezbătând înfierbântaţi dacă victoria deplină a oamenilor în războaiele cu gândacii fusese un preludiu necesar expansiunii umane sau nu. Astfel de dispute degenerau întotdeauna pe negândite în defăimarea monstrului uman, Săvârşitorul, pe vremea aceea comandant al flotei interplanetare care comisese Xenocidul gândacilor. Andrew se simţi îndemnat să-şi lase mintea să mai rătăcească; nu putea spune că subiectul îl plictisea, dar prefera ca el să nu-i acapareze întreaga atenţie.

Apoi, micul implant de computer pe care-l purta

ca pe o nestemată în ureche îl anunţă de moartea crudă a lui Pipo, xenologul de pe Lusitania, şi atunci se trezi brusc din visare. Îi întrerupse pe studenţi:

— Ce ştiţi despre purceluşi? întrebă el.

— Sunt singura noastră speranţă de mântuire, spuse unul dintre studenţi, care îl lua mult mai în serios pe Calvin decât pe Luther.

Andrew se uită imediat la studenta Plikt, despre care ştia că nu va putea suporta un asemenea misticism.

— Ei nu există pentru a servi vreunui scop uman, nici măcar pentru a fi obiect de mântuire, spuse Plikt cu un dispreţ distrugător. Sunt adevăraţi ramen, la fel ca gândacii.

Andrew clătină din cap, dar se încruntă.

— Foloseşti un cuvânt care nu este în vocabularul tuturor.

— S-ar cuveni să fie, spuse Plikt. Toată lumea de pe Trondheim, fiecare nordic din cele O Sută de Lumi trebuia să fi citit deja „Istoria lui Wutan din Trondheim” de Demostene.

— Trebuia, dar n-am citit-o, oftă un student.

— Daţi-o jos de pe catalige! spuse altul. Plikt e singura femeie pe care o cunosc în stare să meargă pe catalige şi să stea jos în acelaşi timp.

Plikt închise ochii.

— Limba nordică are patru cuvinte pentru a-i cataloga pe străini. Primul este „din-alt-ţinut” sau *Htlaning,* străinul pe care-l recunoaştem ca fiind fiinţă umană a lumii moderne, dar din alt oraş sau altă ţară. Al doilea este „framling” – Demostene renunţă la accentul din cuvântul nordic *framling.*

Acesta e străinul pe care-l recunoaştem ca uman, dar venit din altă lume. Al treilea este „ramen”, străinul pe care-l recunoaştem ca uman, dar aparţinând altei specii. Al patrulea se referă la adevăraţii extratereștri, „varelse”, între care includem şi animalele, pentru că dialogul cu ele este imposibil. Trăiesc, dar n-am putea bănui ce scopuri sau cauze le fac să acţioneze. S-ar putea ca aceste creaturi să fie inteligente, conştiente de propria existenţă, dar nu avem cum să aflăm asta.

Andrew observă că o parte dintre studenţi erau contrariaţi. Le atrase atenţia:

— Consideraţi că vă descumpăneşte aroganţa lui Plikt, dar nu aşa stau lucrurile. Plikt nu e arogantă, ci doar exactă. Adevărul e că vă simţiţi stânjeniţi pentru că încă nu aţi citit istoria propriului vostru popor scrisă de Demostene şi ruşinea s-a transformat în iritare pentru că Plikt nu poartă vina păcatului vostru.

— Aveam impresia că Vorbitorii nu cred în păcat, spuse îmbufnat unul dintre băieţi.

Andrew zâmbi.

— Styrka, tu crezi în păcat şi faci multe lucruri datorită acestei credinţe. Deci păcatul e real pentru tine şi, întrucât te cunoaşte, acest Vorbitor trebuie să creadă în păcat.

Styrka refuză să se dea bătut.

— Ce legătură are discuţia asta despre utlaningi, framlingi, ramen şi varelse cu Xenocidul comis de Săvârşitorul Ender?

Andrew se întoarse către Plikt. Ea rămase pe gânduri o clipă.

— Are relevanţă pentru ciorovăiala noastră.

Ţinând seama de aceste noţiuni de clasificare din limba nordică, putem constata că Ender nu a comis un adevărat genocid, pentru că, atunci când i-a distrus pe gândaci, noi îi cunoşteam doar ca varelse; umanitatea a înţeles mult mai târziu, adică atunci când adevăratul Vorbitor în Numele Morţilor a scris „Matca şi Hegemonul”, că gândacii nu erau câtuşi de puţin varelse, ci ramen; până în acel moment, oamenii şi gândacii nu găsiseră mijlocul de a comunica.

— Xenocidul tot xenocid rămâne, susţinu Styrka. Faptul că Săvârşitorul nu a ştiut că sunt ramen nu-i readuce la viaţă.

Andrew oftă văzând privirea neînduplecată a lui Styrka. Era un lucru obişnuit pentru calviniştii din Reykjavik ca, atunci când judecau binele sau răul unei acţiuni, să nege importanţa motivaţiei ei; şi întrucât Vorbitorii afirmau prin doctrina lor că binele şi răul există numai în motivaţia umană şi nicidecum în acţiune, studenţi ca Styrka îşi manifestau ostilitatea faţă de Andrew. Din fericire, Andrew nu se simţea jignit – înţelegea temeiurile acestei atitudini.

— Styrka şi Plikt, îngăduiţi-mi să vă dau un alt caz. Să luăm purceluşii, care au învăţat să vorbească Esenţiala şi a căror limbă a fost deprinsă de unii oameni, şi să presupunem că am aflat că, pe neaşteptate, fără nicio provocare sau explicaţie, ei l-au ucis prin tortură pe xenologul trimis să-i studieze.

Plikt prinse din zbor întrebarea:

— Cum putem şti că n-au fost provocaţi? Ceea ce nouă ni se pare nevinovat ar putea fi de

nesuportat pentru ei.

Andrew zâmbi din nou:

— Să zicem că-i aşa. Dar xenologul nu le-a făcut niciun rău, a vorbit foarte puţin, nu le-a provocat daune – oricum am socoti, nu merita să moară în chinuri. Simplul fapt că au comis această crimă de neînţeles nu-i face cumva pe purceluşi să fie varelse în loc de ramen?

De astă dată Styrka interveni precipitat:

— Crima e crimă. Discuţia asta despre varelse şi ramen nu-şi are rostul. Dacă purceluşii au ucis, atunci sunt răi, la fel cum au fost şi gândacii. Dacă fapta este rea, atunci şi făptuitorul este rău.

— Asta e dilema noastră, spuse Andrew, dând aprobator din cap. Asta e problema. Fapta a fost rea sau, măcar în accepţiunea purceluşilor, bună? Purceluşii sunt ramen sau varelse? Styrka, deocamdată ţine-ţi gura! Ştiu toate argumentele pe care le aduce calvinismul atât de drag ţie, dar până şi Calvin ar susţine că doctrina ta e stupidă.

— De unde ştiţi ce-ar spune Calvin?

— Pentru că e mort, bubui Andrew, aşa că am dreptul să vorbesc în numele lui!

Studenţii izbucniră în râs şi Styrka se refugie într-o tăcere îndărătnică. Andrew ştia că băiatul era sclipitor; calvinismul lui nu va supravieţui educaţiei academice, dar extirparea va fi îndelungată şi dureroasă.

— Talman, Vorbitorule, spuse Plikt. Ai vorbit ca şi cum situaţia ipotetică pe care ne-ai prezentat-o ar fi reală şi purceluşii chiar l-ar fi ucis pe xenolog.

Andrew clătină din cap.

— Da, este reală.

Asta îi tulbură pe toţi; vorbele treziseră ecouri ale vechiului conflict dintre gândaci şi oameni.

— Priviţi-vă pe voi înşivă în această clipă! îi îndemnă Andrew. Veţi descoperi că dincolo de ura faţă de Săvârşitorul Xenocidului şi de durerea voastră pentru moartea gândacilor, simţiţi şi ceva mult mai teribil: vă temeţi de necunoscut, fie el utlaning sau framling. Când vă gândiţi că el a ucis un om pe care îl cunoşteaţi şi care era apreciat, nu are importanţă înfăţişarea pe care o are. În cazul acesta devine varelse sau, şi mai rău, *djur,* fiara cumplită care apare la miez de noapte cu fălcile îmbăloşate. Dacă aţi fi singurii posesori de armă din sat şi fiara care a sfârtecat pe unul dintre ai voştri ar veni din nou, aţi mai sta să vă întrebaţi dacă nu cumva are şi ea dreptul să trăiască sau aţi acţiona pentru a salva satul, oamenii pe care-i cunoaşteţi, oamenii care ar depinde de voi?

— Potrivit acestei argumentaţii, ar trebui să-i ucidem neîntârziat pe purceluşi, chiar dacă sunt primitivi şi neajutoraţi! strigă Styrka.

— Argumentaţia mea? Eu doar am pus o întrebare. O întrebare nu-i acelaşi lucru cu o argumentaţie decât dacă-ţi închipui că-mi cunoşti răspunsul, şi te asigur că te înşeli, Styrka. Gândeşte-te la problema asta! Sunteţi liberi.

— Vom mai discuta şi mâine despre asta? întrebară studenţii.

— Dacă doriţi, spuse Andrew.

Dar ştia că, dacă vor discuta, o vor face fără participarea lui. Pentru ei, Săvârşitorul Xenocidului era un simplu subiect filosofic. În fond, războaiele cu gândacii avuseseră loc în urmă

cu trei mii de ani; acum se aflau în 1948 C.S., numărătoarea începând cu anul în care fusese stabilit Codul Stelar, iar Săvârşitorul nimicise gândacii, în anul 1180 I.C.S. Dar pentru Andrew evenimentele nu erau chiar atât de îndepărtate. Făcuse mult mai multe călătorii interstelare decât şi-ar fi putut închipui vreunul dintre studenţii lui; de la vârsta de douăzeci şi cinci de ani, exceptând şederea pe Trondheim, nu rămăsese niciodată mai mult de şase luni pe vreo planetă. Deplasarea de la o lume la alta cu viteza luminii îi îngăduise să atingă suprafaţa timpului, la fel ca o piatră aruncată cu putere pe deasupra apei. Studenţii nu bănuiau că Vorbitorul lor, care sigur nu părea să aibă mai mult de treizeci şi cinci de ani, avea amintiri foarte clare privind evenimente petrecute cu trei mii de ani în urmă şi că, de fapt, avea impresia că acele întâmplări avuseseră loc cu nici douăzeci de ani în urmă – abia jumătate din vârsta lui. Nu aveau cum să ştie cât de adânc mocnea în el vina Săvârşitorului şi cum dăduse răspuns la această întrebare în nenumărate feluri, dar niciodată în mod mulţumitor. Îl cunoşteau pe profesorul lor doar ca Vorbitor în Numele Morţilor; nu ştiau că atunci când era foarte mic, sora lui mai mare, Valentine, nu-i putea pronunţa numele, Andrew, şi de aceea îi spunea Ender, Săvârşitorul, nume pe care el îl făcuse de ruşine înainte de a fi împlinit cincisprezece ani. Prin urmare, îi lăsă pe neînduplecatul Styrka şi pe analitica Plikt să se zbată pentru a găsi răspuns la întrebarea dacă Săvârşitorul era vinovat sau nu; pentru Andrew Wiggin, Vorbitor în Numele

Morţilor, întrebarea nu era pur retorică.

Iar acum, mergând pe panta cu ierburi umede a dealului şi respirând aerul răcoros, Săvârşitorul Andrew, Vorbitor, nu se gândea decât la purceluşii care comiteau deja crime inexplicabile, la fel cum făcuseră, din nepăsare, şi gândacii atunci când vizitaseră umanitatea pentru întâia oară. Era oare inevitabil ca întâlnirea dintre străini să fie pătată de sânge? Gândacii uciseseră cu seninătate fiinţe umane nu doar pentru că aveau o gândire caracteristică stupului; pentru ei, viaţa individuală nu valora mai mult decât un fir de păr care cade, iar uciderea unui om, doi reprezenta doar modul lor de a da de ştire că se aflau în preajmă. Purceluşii îşi puteau motiva la fel crima?

Dar vocea din ureche vorbea despre tortură, despre o crimă rituală similară cu execuţia unui membru al propriei comunităţi. Purceluşii nu aveau o gândire de stup, ei nu erau gândaci, iar Săvârşitorul Wiggin trebuia să afle de ce procedaseră astfel.

— Când aţi aflat de moartea xenologului?

Săvârşitorul se întoarse. Era Plikt. Îl urmărise în loc să se întoarcă la pivniţe, locul în care locuiau studenţii.

— Chiar în timp ce discutam.

Duse mâna la ureche; terminalele implantate costau o avere, dar nu erau chiar o raritate.

— Am ascultat ştirile chiar înainte de începerea orei. Încă nu se anunţase nimic. Dacă ar fi sosit prin ansiblu vreo veste importantă, lumea s-ar fi agitat. Doar dacă nu cumva primiţi ştirile direct de la ansiblu.

Evident că Plikt se gândea că i se oferise vreun nou mister spre dezlegare. De fapt, avea dreptate.

— Vorbitorii beneficiază de acces absolut prioritar la informaţiile destinate publicului, explică el.

— V-a cerut cineva să anunţaţi moartea xenologului?

El scutură din cap.

— Lusitania e sub jurisdicţie catolică.

— Asta voiam să zic şi eu. Nu au Vorbitor propriu acolo. Dacă însă cineva solicită unul, vor trebui să-i permită sosirea. Iar Trondheim este cea mai apropiată lume de Lusitania.

— N-a cerut nimeni un Vorbitor.

Plikt îl trase de mânecă.

— De ce te afli aici?

— Doar ştii de ce am venit. Am mărturisit moartea lui Wutan.

— Ştiu că ai venit aici împreună cu sora ta, Valentine. Ca profesor, e mai iubită decât tine – la întrebări dă răspunsuri; tu doar răspunzi cu alte întrebări.

— Asta pentru că ea ştie unele răspunsuri.

— Vorbitor, mie trebuie să-mi spui. Am fost curioasă şi am încercat să aflu mai multe despre tine. Numele tău, de pildă, de unde vii… Totul e strict secret. Atât de secret, încât nu am reuşit să aflu nici nivelul de acces. Nici măcar Dumnezeu nu ar putea avea acces la biografia ta.

Săvârşitorul o luă de umeri şi o privi în ochi.

— Nu te amesteca! Acesta e nivelul de acces.

— Eşti mai important decât se poate bănui, Vorbitorule, spuse ea. Ansiblul îţi parvine ţie

înainte de a ajunge la oricare altul, nu-i aşa? Şi nimeni nu poate obţine informaţii despre tine.

— Nimeni n-a încercat până acum. De ce tocmai tu?

— Vreau să devin Vorbitor, spuse ea.

— Atunci continuă. Te va instrui computerul. Nu seamănă cu nicio religie – nu trebuie să memorezi vreun catehism. Acum lasă-mă singur!

Îi dădu drumul şi o împinse uşor. Ea făcu vreo câţiva paşi nesiguri înapoi, iar el se îndepărtă.

— Vreau să mărturisesc pentru tine, strigă ea.

— Încă n-am murit! ridică el glasul.

— Ştiu că vei pleca spre Lusitania! Ştiu!

„În cazul ăsta, ştii mai multe decât mine”, îşi spuse Săvârşitorul. Continuă să păşească stăpânit de un tremur uşor, cu toate că soarele strălucea şi purta trei pulovere ca să nu-i fie frig. Nu bănuise că Plikt era atât de sensibilă. Fără îndoială că ajunsese să se identifice cu el. Îl înspăimânta că fata asta avea nevoie cu atâta disperare de ceva din partea lui. Trăise ani întregi fără a avea legături apropiate cu altcineva în afară de sora lui, Valentine – ea şi, desigur, morţii pe care-i mărturisea. Toţi ceilalţi care însemnaseră ceva pentru el muriseră. Şi el, şi Valentine erau la secole, chiar lumi depărtate de aceştia.

Ideea de a prinde rădăcini în solul îngheţat de pe Trondheim îl îngrozea. Ce voia Plikt de la el? N-avea importanţă; oricum nu-i va oferi nimic. Cum de îndrăznea să-i ceară anumite lucruri de parcă el i-ar fi aparţinut? Ender Wiggin nu era proprietatea nimănui. Dacă ar şti cine este în realitate, l-ar urî ca făptuitor de Xenocid; ori l-ar

venera ca pe un salvator al omenirii – Săvârşitorul îşi aminti cum se simţea când oamenii îl trataseră astfel şi nu-i plăcuse deloc. Chiar şi acum lumea nu-i ştia decât rolul, numele de Vorbitor, talman, falante, spieler, în funcţie de modul în care era numit Vorbitorul în Numele Morţilor în limba oraşului, a naţiunii sau a lumii lor.

Nu voia ca oamenii să-l cunoască. El nu le aparţinea lor şi nici speciei umane. Avea altă menire, aparţinea altcuiva. Nu fiinţelor umane. Şi nici sângeroşilor purceluşi. Sau cel puţin aşa credea.

3
LIBO

Regim alimentar observat: în principal macios, viermii lucioşi care trăiesc printre viţele de merdona de pe coaja copacilor. Uneori au fost văzuţi mestecând fire de capim. Alteori – oare accidental? – ingerează frunze de merdona împreună cu macios.

Nu i-am văzut niciodată mâncând altceva. Novinha *a analizat cele trei alimente – macios, firele de capim şi frunzele de merdona – iar rezultatele au fost surprinzătoare. Fie că nu au nevoie de multe proteine, fie că sunt tot timpul flămânzi. Alimentaţia lor are grave carenţe în ceea ce priveşte elementele fundamentale, iar consumul de calciu este atât de scăzut, încât ne întrebăm dacă oasele lor utilizează calciul la fel ca ale omului.*

Pură speculaţie: întrucât nu putem lua mostre de ţesut, singurele noastre cunoştinţe privind anatomia şi fiziologia purceluşilor se limitează la ceea ce am putut depista din fotografiile pe care le-am făcut cadavrului vivisecţionat al purceluşului numit Rădăcină. Există totuşi numeroase anomalii evidente. Limbile purceluşilor, care sunt fantastic de mobile, încât ajută la producerea oricărui sunet pe care îl scoatem noi şi al multor altora pe care noi nu le putem articula, trebuie să fi evoluat astfel într-un

anumit scop. Probabil pentru a căuta insectele în coaja copacilor sau în cuiburile din sol. Chiar dacă vreunul dintre strămoşii lor ancestrali o folosea în acest sens, în prezent cu certitudine nu mai este cazul. Iar perniţele cornoase de pe picioare şi de pe partea interioară a genunchilor le permit să se urce în copaci şi să stea agăţaţi fără ajutorul mâinilor. Care sunt motivele acestei evoluţii? Pentru a se salva din faţa vreunui animal de pradă? Pe Lusitania nu există niciun prădător îndeajuns de mare pentru a le pune viaţa în pericol. Pentru a se agăţa de copaci în timp ce caută insecte sub coajă? Asta ar explica dimensiunile limbii, dar unde sunt insectele? Singurele sunt muştele sugătoare, dar ele nu intră sub coajă şi, oricum, purceluşii nu le consumă. Macios sunt mari, trăiesc la suprafaţa scoarţei şi pot fi recoltaţi uşor prin aplecarea viţelor de merdona; purceluşii nici nu trebuie să se caţere în copaci.

Aprecierile lui Libo: Limba şi căţăratul în copaci sunt dovezi ale evoluţiei într-un alt mediu, cu o dietă mai abundentă, inclusiv în materie de insecte. Dar ceva – o glaciaţiune? migraţia? o boală? – a făcut ca mediul să se modifice. Nu au mai existat insecte sub scoarţă etc. Probabil că tot atunci au dispărut şi toţi prădătorii mari. Asta ar explica de ce, în ciuda condiţiilor extrem de favorabile, pe Lusitania există atât de puţine specii. Cataclismul probabil că s-a produs recent – acum o jumătate de milion de ani? –, astfel că evoluţia nu a avut timp să se diferenţieze prea mult.

Ipoteza este atrăgătoare, întrucât în mediul actual sunt prezente condiţii care nu explică în niciun fel apariţia şi evoluţia purceluşilor. Pentru ei nu există competiţie. Treapta ecologică pe care o ocupă ar putea fi luată de oposum. De ce ar fi inteligentă o trăsătură adaptivă? Dar a inventa cataclisme pentru a explica de ce au purceluşii o alimentaţie nenutritivă şi redusă înseamnă probabil să mergem prea departe. Lama lui Ockham face ca presupunerile să fie inutile.

Joao Figueira Alvarez, Note de lucru 14/4/1948 C.S. Publicat postum în „Rădăcinile Filosofice ale Secesiunii Lusitane”, 2010-33-4-1090:40

Imediat după sosirea primarului Bosquinha, Libo şi Novinha scăpară din mână mersul evenimentelor. Ea era învăţată să comande, şi atitudinea ei nu prea lăsa loc protestelor şi nici măcar părerilor.

— Tu rămâi aici! îi ordonă ea lui Libo la scurtă vreme după ce pricepuse ce se întâmplase. Cum am primit vestea de la tine, l-am trimis pe judecător să o anunţe pe mama ta.

— Trebuie să luăm cadavrul de acolo, îndrăzni Libo.

— Am chemat câţiva dintre oamenii care locuiesc în apropiere să rezolve şi problema asta, spuse ea. Şi episcopul Peregrino pregăteşte un loc pentru el în cimitirul Catedralei.

— Vreau să merg acolo, insistă Libo.

— Libo, sper că înţelegi că trebuie să facem

fotografii în detaliu.

— Eu v-am spus că trebuie s-o facem, pentru raportul către Comitetul Stelar.

— Dar nu e necesară prezenţa ta, Libo. Vocea lui Bosquinha era autoritară. În plus, trebuie să primim raportul tău. Suntem obligaţi să informăm Congresul cât mai curând posibil. Te simţi în stare să-l scrii acum, cât lucrurile sunt proaspete în minte?

Bineînţeles că avea dreptate. Doar Libo şi Novinha puteau întocmi rapoarte autentice, şi cu cât le scriau mai curând, cu atât mai bine.

— Pot să scriu, spuse Libo.

— Şi tu, Novinha, vreau şi observaţiile tale! Vă scrieţi rapoartele separat, fără să vă consultaţi. Cele O Sută de Lumi aşteaptă.

Computerul fusese deja pregătit şi rapoartele lor plecară prin ansiblu, pe măsură ce le scriau, cu greşeli şi corecturi cu tot. Pe toate cele O Sută de Lumi oamenii care aveau vreo legătură cu xenologia citeau cuvânt cu cuvânt în timp ce Libo sau Novinha scriau. Altora li se transmiseră rezumate procesate pe loc de computer privind cele întâmplate. Aflat la douăzeci şi doi de ani-lumină depărtare, Andrew Wiggin află că xenologul Joao Figueira „Pipo” Alvarez fusese ucis de purceluşi şi le comunică studenţilor săi despre eveniment chiar înainte ca oamenii să aducă trupul lui Pipo în Milagre.

După ce-şi termină raportul, Libo se trezi înconjurat de autorităţi. Novinha privea cu întristare crescândă cum incapacitatea conducătorilor Lusitaniei nu făcea decât să

adâncească durerea lui Libo. Episcopul Peregrino era cel mai nepriceput dintre toţi; în încercarea lui de a-i oferi o alinare lui Libo, afirmă că, după toate probabilităţile, purceluşii erau animale fără suflet şi că tatăl lui nu fusese ucis, ci tăiat în bucăţi de fiare. Novinha vru să strige la el: „Înseamnă că munca de o viaţă a lui Pipo n-a însemnat altceva decât studierea unor *fiare?* Şi că moartea lui, în loc să fie o crimă, e un act al lui *Dumnezeu?”*

Dar, de dragul lui Libo, se stăpâni; el se aşeză în preajma episcopului, încuviinţă din cap şi, răbdător, scăpă de prelat mult mai repede decât ar fi reuşit Novinha prin proteste şi discuţii.

Dom Cristao se dovedi mai util, pentru că puse întrebări pertinente privind evenimentele de peste zi, ceea ce le permise lui Libo şi Novinhei să fie mai analitici şi mai puţin marcaţi de sentimente în răspunsuri. Cu toate acestea, Novinha se retrase în muţenie, nedorind să mai răspundă. Majoritatea oamenilor se întrebau de ce făcuseră purceluşii o asemenea faptă. Dom Cristao voia să ştie ce a făcut Pipo în ultima vreme ca să determine uciderea sa. Novinha ştia foarte bine ce făcuse Pipo – le spusese purceluşilor secretul pe care-l descoperise în simularea ei. Dar nu vorbi despre asta, iar Libo părea să fi uitat ce-i spusese Novinha cu câteva ore în urmă, când plecaseră în fugă să-l caute pe Pipo. Nu aruncase nicio privire spre simulare. Novinha era mulţumită de situaţia asta. Grija ei cea mai mare era ca el să nu-şi aducă aminte.

Dom Cristao îşi întrerupse şirul întrebărilor când primarul se întoarse cu câţiva dintre cei care

ajutaseră la aducerea cadavrului. În ciuda pelerinelor, erau uzi până la piele şi stropiţi de noroi; din fericire, nu erau mânjiţi de sânge, pentru că acesta fusese spălat de ploaie. Cu toţii păreau să-şi ceară scuze pentru vini de ei ştiute şi aveau chiar un aer evlavios, clătinând din cap şi ajungând să facă plecăciuni către Libo. Novinhei i se păru că respectul lor îndurerat nu era cuviinţa obişnuită, plină de sfială, pe care oamenii o arată celor atinşi de aripa morţii.

Unul dintre bărbaţi îi spuse lui Libo:

— Acum eşti zenador, nu? iar întrebarea explica multe. Zenadorul nu avea autoritate oficială în Milagre, dar se bucura de respect – munca lui era raţiunea existenţei coloniei, nu? Libo nu mai era băiat; trebuia să ia hotărâri, avea prestigiu, păşise de la periferia vieţii coloniei în însuşi centrul ei.

Novinha simţea că singurul reazem al vieţii ei se năruia. Nu aşa trebuia să se întâmple. „Trebuia să-mi continuu viaţa aici, ani şi ani, învăţând de la Pipo, avându-l pe Libo ca tovarăş de studiu; acesta este cursul vieţii.” Întrucât era xenobiologul coloniei, avea şi ea de ocupat locul de onoare destinat unui adult. Nu era geloasă pe Libo, voia doar să mai rămână câtva timp copil alături de el; de fapt, pentru totdeauna.

Dar Libo nu putea să-i rămână tovarăş de studiu, nu putea să-i rămână tovarăş de nimic. Văzu dintr-o dată cu claritate cum lumea din cameră aştepta să afle de la Libo ce avea de spus, cum se simţea, ce planuri de viitor îşi făcuse.

— Nu le vom face niciun rău purceluşilor, spuse el, şi nici nu vom numi crimă ce au comis. Nu ştiu

ce a făcut tata pentru a-i provoca, voi încerca să înţeleg asta mai târziu; ceea ce interesează acum e că, orice ar fi făcut, fără îndoială că lor li se pare îndreptăţit. Suntem străini aici, trebuie să fi încălcat ceva, vreun tabu, o lege, dar tata era tot timpul pregătit pentru aşa ceva, a ştiut dintotdeauna că se putea întâmpla asta. Spuneţi-le tuturor că tata a murit demn, ca un soldat pe câmpul de luptă, ca un pilot pe nava lui, a murit făcându-şi datoria.

„Of, Libo, băiat tăcut, ai găsit o asemenea elocvenţă în aceste momente încât nu mai poţi rămâne cu niciun preţ acelaşi.” Novinha simţi cum chinurile ei se înzecesc. Trebuia să-şi dezlipească ochii de la Libo, să privească altundeva…

Şi privi în ochii singurului bărbat din cameră care nu-l urmărea pe Libo. Era foarte înalt, dar foarte tânăr – mai tânăr decât ea, îşi dădu seama, pentru că-l cunoştea: fusese elev în clasa celor cu un an mai mici. Mersese odată la Dona Crista pentru a-l apăra. Marcos Ribeira, aşa se numea, dar i se spunea mereu Marcao, pentru că era foarte solid. Mare şi prost, spuneau copiii care-l strigau pur şi simplu Cao, iar cuvântul însemna „câine”. Demult văzuse o expresie îndârjită în ochii lui; iar odată îl urmărise cum, sâcâit peste măsură, se dezlănţuise şi, cu o lovitură, îl trântise la pământ pe unul dintre cei care îl chinuiau. Victima stătuse cu umărul în ghips aproape un an.

Bineînţeles că Marcao fusese acuzat că lovise fără a fi provocat: aşa procedează toţi torţionarii din orice epocă, dând vina pe victimă, îndeosebi când aceasta ripostează. Dar Novinha nu

aparţinea grupului de copii – era la fel de izolată ca Marcao, deşi nu la fel de neajutorată – şi loialitatea n-o împiedica să spună adevărul. „Face parte din pregătirea mea să vorbesc în numele purceluşilor”, se gândi. Marcao nu însemna nimic pentru ea. Nu-i trecuse prin minte că incidentul ar fi avut vreo importanţă pentru el, că poate îşi amintise de ea ca fiind singura persoană care se ridicase să-l apere în războiul lui neîncetat cu ceilalţi copii. Nu-l revăzuse şi nici nu se gândise la el. De ani de zile, de când devenise xenobiolog.

Acum însă era aici, mânjit de noroiul din preajma locului unde îl găsiseră pe Pipo, iar chipul îi părea mai hăituit şi mai bestial ca niciodată deoarece părul îi era lipit de ţeastă şi transpiraţia îi curgea pe faţă. Şi la ce se uita el? N-avea ochi decât pentru ea, cu toate că ea îi răspunsese cu o privire sincer mirată şi întrebătoare: „De ce mă urmăreşti cu privirea?” „Pentru că sunt hămesit”, răspundeau ochii lui animalici. Dar nu, nu asta era spaima ei, imaginea pe care şi-o formase despre sângeroşii purceluşi. „Marcao nu reprezintă nimic pentru mine, şi, orice ar gândi, nici eu nu reprezint nimic pentru el.”

Şi totuşi, într-o fracţiune de secundă, Novinha avu o iluminare. Faptul că îl apărase avea o semnificaţie pentru el şi o cu totul alta pentru ea; se deosebeau atât de mult, încât nici nu mai erau reprezentări ale aceluiaşi eveniment. Ea făcu legătura între asta şi uciderea lui Pipo şi i se păru foarte important, aproape de punctul în care putea găsi explicaţia pentru ceea ce se întâmplase, dar apoi gândul se pierdu în vălmăşagul de vorbe şi de

mişcare izbucnit când episcopul porni în fruntea bărbaţilor, îndreptându-se spre cimitir. Aici nu se foloseau sicrie pentru îngropăciune, căci, de dragul purceluşilor, tăierea copacilor era interzisă. Prin urmare, trupul lui Pipo urma să fie îngropat de îndată, iar slujba la mormânt nu avea să se ţină decât în ziua următoare sau probabil şi mai târziu; cu siguranţă că la recviemul lui Pipo vor dori să participe mulţi oameni. Marcao şi ceilalţi bărbaţi ieşiră afară, în furtună, lăsându-i pe Novinha şi pe Libo să discute cu toţi cei care credeau că au treburi urgente de rezolvat după nedorita moarte a lui Pipo. Sosiră şi plecară necunoscuţi care-şi dădeau aere şi luau hotărâri pe care Novinha nu le pricepea, iar pe Libo păreau să-l lase rece.

Judecătorul rămase la urmă şi, apropiindu-se de Libo, puse mâna pe umărul băiatului.

— Tu vei sta cu noi, desigur, spuse judecătorul, măcar în noaptea asta.

„De ce acasă la tine, judecătorule?” gândi Novinha. „Nu eşti nimic pentru noi, n-am venit cu niciun caz la tine, cine eşti ca să hotărăşti astfel? Moartea lui Pipo înseamnă cumva că am redevenit dintr-o dată copii mici care nu pot lua nicio hotărâre?”

— O să rămân cu mama, spuse Libo.

Judecătorul îl privi surprins. Ideea simplă că un copil se putea opune dorinţei lui părea să-i fie complet necunoscută şi străină. Novinha ştia, desigur, că nu aşa stăteau lucrurile. Fiica lui, Cleopatra, cu câţiva ani mai mică decât Novinha, îşi merita pe deplin porecla de Bruxinha – „micuţa

vrăjitoare”. Deci, cum putea să nu ştie că şi copiii gândesc şi că nu se lasă dresaţi?

Dar în ciuda bănuielilor Novinhei, surpriza era alta.

— Credeam că ştii că mama ta va sta o vreme cu familia mea, spuse judecătorul. Întâmplările astea au tulburat-o, bineînţeles, şi nu s-ar cuveni ca în asemenea clipe să o preocupe treburile casnice sau să locuiască într-o casă care să-i amintească de cel care nu mai e alături de ea. E la noi, împreună cu fraţii şi surorile care au nevoie de prezenţa ta. Şi fratele tău mai mare e cu ei, desigur, dar el are o soţie şi un copil acum, deci tu eşti acela care rămâne şi pe care se bizuie toţi.

Libo încuviinţă cu un aer grav. Judecătorul nu-l lua sub protecţia lui, îi cerea lui Libo să devină protector.

Judecătorul se întoarse către Novinha.

— Şi cred că tu ar trebui să mergi acasă, spuse el.

Abia atunci înţelese Novinha că invitaţia lui nu o privea şi pe ea. La o adică, de ce ar fi inclus-o? Pipo nu fusese tatăl ei. Era doar o prietenă care se aflase întâmplător cu Libo când se descoperise cadavrul. Prin ce durere ar fi putut trece ea?

Acasă! Care era casa ei, dacă nu locul acesta? Trebuia să plece acum la Staţiunea Biologilor, unde nu mai folosise patul de mai bine de un an, cu excepţia câte unui pui de somn în timpul lucrărilor de laborator? Să considere că aceea era casa ei? O părăsise pentru că era dureros de pustie fără prezenţa părinţilor ei; acum şi Staţiunea Zenadorilor rămăsese pustie: Pipo

murise, iar Libo devenise un adult pe care îndatoririle îl vor smulge de lângă ea. Locul acesta nu mai era casa, căminul, pe care însă nu le putea găsi nici în altă parte.

Judecătorul plecă împreună cu Libo. Mama lui, Conceicao, îl aştepta în casa judecătorului. Despre această femeie ştia doar că era bibliotecară şi că se ocupa de arhiva Lusitaniei. Novinha nu petrecuse nicio clipă cu soţia lui Pipo sau cu alţi copii, nici nu-i pasase că aceştia existau; doar munca şi viaţa de aici fuseseră reale. Când se apropie de uşă, Libo păru să se micşoreze, de parcă ar fi fost la o depărtare mult mai mare, de parcă ar fi fost ridicat şi purtat de vânt, transformându-se într-o pată de culoare pe cer, ca un zmeu de hârtie; uşa se închise în urma lui.

Abia acum simţi dimensiunile pierderii. Cadavrul mutilat de pe panta dealului nu reprezenta moartea lui Pipo, ci doar semnul material al morţii lui. Moartea însăşi era locul rămas gol în viaţa ei. Pipo fusese o stâncă de care se putea agăţa în furtună, atât de puternică şi de solidă, încât ea şi Libo, ascunşi împreună la adăpostul lui, nici măcar nu ştiuseră că furtuna exista. Acum el dispăruse, iar ei rămăseseră pradă furtunii care-i va duce pe fiecare în altă parte. „Pipo”, strigă ea fără glas. „Nu pleca! Nu ne părăsi!” Dar bineînţeles că el plecase dintre cei vii, la fel de surd în faţa rugăminţilor ca părinţii ei.

În Staţiunea Zenadorilor încă mai era activitate. Primarul Bosquinha în persoană folosea un terminal pentru ca toate datele culese de Pipo să fie trimise prin ansiblu către cele O Sută de Lumi,

unde experţii făceau încercări disperate pentru a afla cauza morţii lui.

Dar Novinha ştia că nu în fişierele lui Pipo putea fi găsită explicaţia uciderii lui. Într-un anumit fel, datele ei îl omorâseră. Imaginile holografice ale moleculelor genetice din nucleele celulelor recoltate de la purceluşi încă mai pluteau acolo, în aerul de deasupra terminalului. Nu voise ca Libo să le studieze, dar acum le privea insistent, încercând să descopere ce văzuse Pipo, străduindu-se să priceapă ce anume din imaginile acelea îl făcuse să alerge într-un suflet la purceluşi pentru a spune sau face ceva care îi determinase să-l ucidă. Novinha descoperise din întâmplare un secret pentru păstrarea căruia purceluşii erau în stare de crime, dar care era acela?

Cu cât studia hologramele mai mult, cu atât mai puţin înţelegea, şi după o vreme, plângând tăcut, nici nu le mai văzu decât ca un abur printre lacrimile care îi umpleau ochii. Ea îl ucisese, pentru că, fără să vrea, aflase secretul purceluşilor. „Pipo, dacă n-aş fi venit niciodată aici, dacă n-aş fi visat să vorbesc în numele purceluşilor, ai mai fi în viaţă. Libo l-ar avea alături pe tatăl lui şi ar fi fericit, iar locul acesta ar fi rămas un adevărat cămin. Port seminţele morţii în mine şi le sădesc oriunde zăbovesc atât cât să iubesc. Părinţii mei au murit pentru ca alţii să poată trăi; acum trăiesc eu, astfel că alţii trebuie să moară.”

Bosquinha observă prima respiraţia precipitată şi suspinele Novinhei şi, cuprinsă brusc de

compasiune, înţelese că fata era zdruncinată şi îndurerată. Bosquinha îi lăsă pe ceilalţi să se ocupe de transmiterea rapoartelor prin ansiblu şi o conduse pe Novinha afară din Staţiunea Zenadorilor.

— Iartă-mă, copila mea, spuse primarul, ştiam că vii des pe aici, trebuia să-mi dau seama că ţi-a fost ca un tată; iar noi te-am tratat ca pe un martor oarecare şi asta nu-i deloc drept sau cinstit din partea mea; vino acasă cu mine…

— Nu, rosti Novinha. Păşind prin aerul rece şi umed al nopţii, durerea se mai risipise; gândurile îşi recăpătaseră claritatea. Nu, vă rog, vreau să rămân singură. (Unde?) În propria Staţiune.

— N-ar trebui să rămâi singură, mai ales în noaptea asta, spuse Bosquinha.

Dar pe Novinha o îngrozea perspectiva apropierii de oameni amabili care să încerce să o consoleze. „Eu l-am ucis, nu înţelegeţi? Nu merit mângâieri! Vreau să înfrunt durerea, oricât de cruntă ar fi ea. Asta e penitenţa mea, pedeapsa pe care o merit şi, dacă e posibil, dezlegarea de vină; în ce alt mod mi-aş putea curăţa petele de sânge de pe mâini?”

Dar nu avu tăria de a se opune, nici măcar de a spune ceva. Vehiculul primarului pluti pe deasupra drumurilor acoperite cu iarbă şi în zece minute ajunseră.

— Am ajuns acasă, spuse primarul. Nu am copii chiar de vârsta ta, dar sper că o să te simţi destul de bine. Nu te speria, nimeni n-o să te sâcâie, dar nu e bine să stai singură.

— Eu aşa aş vrea.

Novinha ar fi dorit ca vocea ei să aibă forţă, însă vorbele sunară slab.

— Te rog, insistă Bosquinha. Nu pari a fi tu însăţi.

„Aş dori nici să nu fiu.”

Nu avu poftă de mâncare, cu toate că soţul Bosquinhei le făcu amândurora o *cafezinbo.* Era târziu, mai rămăseseră câteva ore până la sosirea zorilor, şi se lăsă condusă la culcare. Apoi, când se făcu linişte în toată casa, se sculă, se îmbrăcă şi merse la parter, unde se afla terminalul primarului. Dădu instrucţiuni computerului să anuleze afişajul care se afla încă deasupra terminalului de la Staţiunea Zenadorilor. Chiar dacă ea nu reuşise să descifreze secretul pe care-l descoperise Pipo, se putea întâmpla ca altcineva să fie în stare să o facă, iar ea nu voia să mai aibă pe conştiinţă o altă moarte.

Apoi părăsi casa şi merse prin Centro, pe lângă cotul râului, pe Vila das Aguas până la Staţiunea Biologista. Căminul ei.

În partea locuită era frig şi umed; nu dormise acolo de atât timp, astfel că pe cearşafuri se depusese un strat de praf. Dar bineînţeles că în laboratorul des folosit era cald – munca ei nu lăsase de dorit în ciuda ataşamentului faţă de Pipo şi Libo. Mai bine ar fi neglijat-o.

Procedă foarte sistematic. Aruncă toate mostrele, toate lamelele şi culturile pe care le folosise pentru a face descoperirile care contribuiseră la moartea lui Pipo, spălă totul cu grijă şi nu lăsă niciun semn care să trădeze munca pe care o desfăşurase. Voia nu numai să facă să

dispară totul, ci să şteargă până şi urmele distrugerii.

Apoi se întoarse la terminalul ei. Îşi va distruge lucrările efectuate în domeniu, toate cercetările părinţilor ei, îndeosebi cele care conduseseră la propriile descoperiri. Vor dispărea. Deşi munca aceasta fusese punctul central al vieţii ei, deşi vreme de atâţia ani activitatea îi dăduse o identitate, va distruge totul aşa cum şi ea însăşi trebuia să fie pedepsită, nimicită, ştearsă până la uitare.

Computerul o împiedică.

„Notiţele de lucru privind cercetările xenobiologice nu pot fi distruse”, anunţă el. Probabil că nici n-ar fi reuşit. De la părinţi, din fişierele lor care, după ce le studiase ca pe Scriptură, deveniseră un îndrumar interior, aflase că nimic nu trebuie distrus, nimic nu trebuie uitat. Ideea de sfinţire a cunoaşterii era mai adânc gravată în sufletul ei decât orice catehism. Era prinsă în capcana unui paradox. Cunoaşterea îl ucisese pe Pipo; dacă ştergea toate acele cunoştinţe, însemna să-şi ucidă părinţii a doua oară, să ucidă ceea ce lăsaseră pentru ea. Nu putea nici să păstreze, nici să distrugă acele cunoştinţe. Simţea ziduri pretutindeni, ziduri prea înalte pentru a fi escaladate, strângând-o şi strivind-o.

Novinha făcu singurul lucru permis: plasă diferite coduri de protecţie şi folosi toate metodele ştiute de blocare a accesului la fişiere. Atât cât va trăi, în afară de ea nimeni nu le va putea consulta. Doar când va muri, cel care-i va urma ca

xenobiolog va putea vedea ce ascunsese ea acolo.

Cu o excepţie: când se va căsători, şi soţul ei va avea acces – în cazul că şi-ar exprima dorinţa de a şti. Ei, atunci nu se va căsători. Era foarte simplu.

Îşi imagină viitorul: cenuşiu, insuportabil şi inevitabil. Să moară nu îndrăznea, şi totuşi viaţa îi va fi înjumătăţită, neputând să se căsătorească, interzicându-şi chiar să se mai gândească la această problemă pentru ca nu cumva să descopere secretul mortal şi să-l divulge fără să vrea; mereu singură, mereu împovărată, în veci vinovată, dorindu-şi moartea, dar fiindu-i interzis să şi-o găsească. Va avea totuşi o mângâiere: nimeni nu va mai muri din cauza ei. Nu o va mai apăsa vina de acum.

În acele momente de disperare întunecată şi ascunsă îşi aminti de „Matca şi Hegemonul”, îşi aduse aminte de Vorbitorul în Numele Morţilor. Cu toate că scriitorul original, adevăratul Vorbitor, se afla de mii de ani în mormânt, pe multe lumi existau oameni care slujeau ca preoţi pentru cei care nu recunoşteau niciun zeu, dar credeau totuşi în valoarea fiinţelor umane. Vorbitori a căror misiune era să descopere adevăratele cauze şi motive ale acţiunilor oamenilor şi să stabilească adevărul vieţii lor după ce aceştia mureau. În această colonie braziliană erau preoţi în loc de Vorbitori, dar preoţii nu găseau cuvinte care s-o mângâie; va chema un Vorbitor.

Chiar dacă până acum nu-şi dăduse seama, toată viaţa voise să facă asta, mai ales de când citise şi se lăsase fascinată de „Matca şi

Hegemonul”. Ideea o interesase, astfel că studiase legea. Lusitania era o colonie catolică, dar Codul Stelar permitea oricărui cetăţean să cheme un preot aparţinând altei credinţe, iar Vorbitorii erau consideraţi preoţi. Putea chema unul, iar dacă acesta accepta să vină, colonia nu avea motive să-l împiedice.

Probabil că nu se va găsi niciun Vorbitor dornic să vină. Poate că nici nu există vreunul destul de aproape, astfel încât să poată sosi înainte de moartea ei. Dar poate că se afla un mărturisitor relativ aproape, astfel încât peste douăzeci, treizeci sau patruzeci de ani, acesta va veni de la spaţioport şi va începe să dezvăluie adevărul vieţii şi morţii lui Pipo. Şi după ce va fi descoperit adevărul şi va vorbi cu vocea limpede care-i plăcea atât de mult la „Matca şi Hegemonul”, probabil că va fi şi ea eliberată de vina care o ardea până în străfundurile inimii.

Apelul ei intră în computer; prin ansiblu, acesta îi va anunţa pe toţi Vorbitorii de pe lumile cele mai apropiate. „Acceptă să vii“, se adresă ea în gând către necunoscutul destinatar al chemării ei. „Chiar dacă va trebui să dezvălui în faţa tuturor adevărul despre vinovăţia mea. Chiar şi aşa, dar vino.”

Se trezi cu o durere surdă în spate şi cu o senzaţie de apăsare pe chip. Obrazul îi era lipit de tăblia goală a mesei unde se afla terminalul care se deconectase singur pentru a o proteja de radiaţiile nocive. Dar nu durerea o trezise, ci o atingere uşoară pe umăr. Crezu pentru o clipă că

era mâna celui sosit deja ca răspuns la chemarea ei.

— Novinha, şopti bărbatul.

Nu Vorbitorul în Numele Morţilor, ci altcineva. Cel despre care credea că pierise în furtuna din noaptea trecută.

— Libo, murmură ea.

Atunci dădu să se ridice. Prea grăbită însă, spinarea îi era înţepenită şi avea ameţeli. Scoase un ţipăt uşor; el o susţinu de umeri ca să nu cadă.

— Ţi-ai revenit?

Ea îi simţi respiraţia ca aburul unei grădini îndrăgite şi avu o senzaţie de siguranţă deplină. Se simţi acasă.

— M-ai căutat.

— Novinha, am venit cât am putut de repede. Mama a adormit într-un târziu. Pipinho, fratele meu mai mare, e acum cu ea, iar judecătorul se ocupă de toate, aşa că eu…

— Trebuia să ştii că-mi pot purta singură de grijă, spuse ea.

După un moment de tăcere, vocea lui se auzi din nou, de astă dată furioasă, disperată şi obosită, la fel ca bătrâneţea, entropia şi moartea stelelor.

— Dumnezeu mi-e martor, Ivanova, că n-am venit să-ţi port ţie de grijă.

O rază de lumină se stinse; nu băgase în seamă speranţa pe care o simţise decât după ce dispăruse.

— Mi-ai spus că tata a descoperit ceva într-o simulare a ta şi că era sigur că voi reuşi să-mi dau seama şi singur. M-am gândit că ai lăsat simularea

pe terminal, dar dispăruse când m-am întors la Staţiune.

— Da?

— De ce te miri, Nova, doar tu puteai să anulezi programul! Trebuie s-o văd.

— De ce?

O privi neîncrezător.

— Novinha, ştiu că ţi-e somn, dar sunt sigur că înţelegi că purceluşii l-au ucis pe tata pentru ce-a descoperit în simularea ta.

Ea se uită fix la el, fără a spune o vorbă. Libo mai văzuse hotărârea rece din ochii Novinhei.

— De ce nu vrei să-mi arăţi? De azi încolo, eu sunt zenador, şi am dreptul să ştiu.

— Ai acces nestingherit la toate fişierele întocmite de tatăl tău. Ai dreptul să consulţi tot ce am pus eu la dispoziţia publicului.

— Atunci fă publică şi holograma asta.

Ea tăcu.

— Cum i-am putea înţelege pe purceluşi dacă nu ştim ce-a descoperit tata despre ei? Ea nu răspunse, astfel că Libo continuă: Eşti datoare faţă de cele O Sută de Lumi, faţă de strădania noastră de a înţelege singura specie de fiinţe extraterestre existentă. Cum de poţi sta aşa şi… ce s-a întâmplat, vrei să descoperi singură? Vrei să fii prima? Bine, fie cum doreşti, o să-ţi atribui totul ţie, Ivanova Santa Catarina von Hesse…

— Nu de *numele* meu îmi pasă.

— Şi eu aş putea să procedez la fel. Nici tu n-ai descoperi adevărul fără ceea ce ştiu eu. O să-ţi interzic accesul la fişierele mele. Nu mă interesează fişierele tale.

Asta era prea de tot.

— Ce te interesează atunci? Ce încerci să faci? O apucă de umeri, o ridică de pe scaun, o zgâlţâi şi-i strigă în faţă: Tatăl meu a fost ucis acolo şi tu ştii de ce au făcut-o pentru că ai înţeles simularea aceea. Spune-mi, arată-mi-o!

— Niciodată, şopti ea.

Chipul lui era desfigurat de disperare.

— De ce nu? strigă el.

— Pentru că nu vreau să mori.

Văzu cum în ochii lui apare un licăr de înţelegere. „Da, aşa e, Libo, asta pentru că te iubesc, pentru că, dacă vei şti secretul, te vor ucide şi pe tine. Nu-mi pasă de ştiinţă, nu-mi pasă de cele O Sută de Lumi sau de relaţiile dintre umanitate şi o specie extraterestră, nu-mi pasă de nimic atâta vreme cât eşti în viaţă.”

Lacrimile izbucniră brusc în ochii lui şi se rostogoliră pe obraji.

— Vreau să mor, spuse el.

— Tu le aduci mângâiere tuturor, şopti ea. Pe tine cine te mângâie?

— Trebuie să-mi spui ca să pot muri.

Şi, dintr-o dată, nu mai era el cel care o susţinea; acum se agăţa el de ea, căutând un sprijin.

— Eşti obosit, spuse ea moale, dar te poţi odihni.

— Nu vreau să mă odihnesc, murmură el.

Cu toate astea, se lăsă purtat, dus de lângă terminal.

Îl conduse în dormitorul ei, dădu aşternuturile deoparte, neluând în seamă praful stârnit.

— Hai, eşti obosit, odihneşte-te acum. De aceea ai venit la mine, Libo. Să-ţi găseşti liniştea, consolarea.

El îşi acoperi faţa cu mâinile, clătinându-şi capul într-o parte şi într-alta ca un băiat care plânge după tatăl lui, plânge pierderea a tot ce-a însemnat el, la fel cum plânsese şi ea. Novinha îi scoase ghetele, pantalonii, băgă mâna sub cămaşă pentru a i-o scoate peste cap. El respira adânc, pentru a pune capăt suspinelor, şi ridică braţele ca s-o ajute să-i scoată cămaşa.

Îi întinse hainele pe scaun, apoi se aplecă deasupra lui ca să-l învelească. Dar el o prinse de încheietură şi, cu lacrimi în ochi, o privi rugător.

— Nu mă lăsa singur, şopti el. Disperarea i se strecurase în voce. Rămâi cu mine.

Iar ea se lăsă în voia lui pe pat, unde se agăţă strâns de ea până când, după doar câteva clipe, adormi şi mâinile îi căzură încet, moale. Însă ea rămase trează. Mâinile ei lunecară blând de-a lungul umerilor, pieptului, taliei lui. „Of, Libo, credeam că te-am pierdut, la fel ca pe Pipo.” Dar el nu mai auzea şoaptele ei. „Dar tu vei reveni mereu la mine.” Ca Eva, din pricina păcatului făcut din neştiinţă, putea fi alungată din grădină. Dar, tot ca Eva, era în stare să îndure asta, deoarece încă îl mai avea pe Libo, Adam al ei.

Îl avea? Oare îl *avea?* Mâna îi tremură pe trupul lui. Nu-l va putea avea niciodată. Căsătoria era singura cale pentru ca ea şi Libo să poată rămâne împreună multă vreme – legile erau stricte pe orice lume colonizată şi inflexibile într-o comunitate catolică. În noaptea asta putea să-şi

închipuie că el va dori să o ia de soţie, când va veni vremea. Dar Libo era singura persoană cu care nu se putea căsători.

Pentru că în acest caz, el ar avea automat acces la orice fişier al ei, convingând computerul că trebuie să-l consulte – iar asta ar include, bineînţeles, toate fişierele de lucru, indiferent câte protecţii ar instala ea. Aşa se hotărâse prin Codul Stelar. În faţa legii, soţii deveneau practic una şi aceeaşi persoană.

Nu-i putea îngădui să studieze acele fişiere, pentru că ar descoperi ceea ce aflase tatăl lui, şi atunci ea va fi cea care va găsi cadavrul lui pe o pantă şi tot ea va trebui să retrăiască în fiecare noapte suferinţele prin care trecuse el sub tortura purceluşilor. Nu-i era deja peste puteri să poarte vina pentru moartea lui Pipo? Căsătoria cu Libo ar însemna condamnarea lui la moarte. Şi totuşi, necăsătorindu-se cu el însemna să se sinucidă, pentru că, nefiind alături de el, nu-şi putea imagina cine altul i-ar putea lua locul.

„Cât de inteligentă sunt! Am găsit o asemenea cale spre iad încât n-aş mai reuşi să ies vreodată de acolo.”

Îşi apăsă faţa de umărul lui Libo, iar lacrimile şerpuiră pe pieptul lui.

4
ENDER

Am identificat patru limbaje pequeninos, „limba masculilor” e aceea pe care am auzit-o în mod constant. Am surprins şi frânturi din „limba soţiilor”, pe care purceluşii o folosesc pentru a discuta cu femelele (iată o diferenţiere sexuală) şi „limba copacilor”, un dialect ritual pe care, după spusele lor, îl folosesc pentru a adresa rugi copacilor totemici ancestrali. Au adus vorba şi despre un al patrulea limbaj, numit „limba părintească”, aceasta constând din lovirea ritmică a unor beţe între ele. Ei susţin că aceasta este o limbă adevărată, deosebindu-se de celelalte la fel ca portugheza de engleză. O numesc „limba părintească” pentru că se exprimă cu ajutorul unor beţe din lemn ce provin din copacii care, potrivit credinţei lor, întruchipează spiritele strămoşilor.

Pequeninos au învăţat limbile umane cu o uimitoare rapiditate, descurcându-se mult mai bine decât am reuşit noi cu limbajele lor. În anii din urmă au ajuns să vorbească între ei fie Esenţiala, fie portugheza mai tot timpul cât suntem în mijlocul lor. Probabil că revin la propriile limbaje atunci când nu suntem prezenţi. S-ar putea chiar să fi adoptat limbile umane ca fiind ale lor ori poate că le plac atât de mult, încât le folosesc în mod constant, ca pe un joc.

Contaminarea lingvistică e regretabilă, însă inevitabilă dacă dorim să comunicăm cât de cât cu ei.

Doctor Swingler a întrebat dacă în numele şi modurile de adresare transpar anumite elemente ale culturii lor. Răspunsul e sigur „da”, cu toate că nu îmi este deloc clar ce anume evidenţiază ele. Important este că noi n-am numit niciunul dintre ele. În schimb, pe măsură ce au învăţat Esenţiala şi portugheza, pequeninos ne-au întrebat de sensurile unor cuvinte şi după aceea ne-au anunţat numele pe care le aleseseră pentru ei înşişi (sau pentru ceilalţi). Nume ca „Rădăcină” sau „Chupaceu” („Sugător-de-Cer”) ar putea fi traduceri ale numelor din limba masculilor sau pur şi simplu porecle pe care şi le-au ales ca să le putem folosi noi.

Unii către alţii îşi spun fraţi. Femelele sunt numite soţii, niciodată surori sau mame. Uneori se referă la taţi, dar acest termen este folosit în mod inevitabil pentru a desemna copacii totemici ancestrali. Pentru a ne denumi pe noi, folosesc, bineînţeles, termenul „Uman”, dar au început să folosească noua ierarhie a excluderii, stabilită de Demostene. Pe umani îi asociază cu framlingii, iar pe pequeninos din alte triburi cu utlaningii. E ciudat totuşi că se consideră pe ei înşişi ramen, ceea ce arată că înţeleg greşit ierarhia, ori se văd din perspectivă umană! Şi – o răsturnare destul de surprinzătoare – referindu-se la femelele lor, în câteva rânduri le-au numit varelse!

Joao Figueira Alvarez, „Însemnări privind limba

şi nomenclatura *pequenino”,* în „Semantica”, 9/1984/15

Locuinţele din Reykjavik erau săpate în pereţii de granit ai fiordului. Cea a lui Ender se afla sus, pe stâncă, unde putea ajunge după un urcuş lung şi obositor pe scări. Dar avea o fereastră. Îşi petrecuse aproape toată copilăria închis între ziduri de oţel. Acum, când i se oferea prilejul, îşi alegea locuinţa astfel încât să simtă anotimpurile planetei pe care se stabilea.

În camera lui era foarte cald şi razele strălucitoare ale soarelui îl orbiră când intră după ce mersese prin semiobscuritatea răcoroasă a coridoarelor de piatră. Jane nu-i lăsă răgazul să-şi adapteze ochii la lumina puternică.

— Ţi-am pregătit o surpriză pe terminal, spuse ea.

Vocea era doar o şoaptă venită de la nestemata din ureche.

În aerul de deasupra terminalului se vedea un purceluş. Făcu o mişcare şi se scărpină, apoi întinse mâna după ceva. Mâna reveni strângând între degete un vierme strălucitor şi umed. Purceluşul muşcă din el şi zeama îi curse din gură, şiroindu-i pe piept.

— Evident că-i vorba despre o civilizaţie avansată, spuse Jane.

Săvârşitorul se supără.

— Ştiu mulţi imbecili morali ale căror obiceiuri la masă sunt impecabile, Jane.

Purceluşul se întoarse şi vorbi:

— Vrei să vezi cum l-am ucis?

— Jane, ce faci?

Purceluşul dispăru. În locul lui apăru o hologramă a cadavrului lui Pipo zăcând în ploaie pe panta dealului.

— Am pregătit o simulare a modalităţii de vivisecţie folosite de *pequeninos* utilizând informaţiile culese prin scanarea cadavrului înainte de înmormântare. Vrei să vezi?

Săvârşitorul se aşeză pe singurul scaun existent în cameră.

Pe terminal apărură panta dealului şi Pipo, încă în viaţă, întins pe spate, cu mâinile şi picioarele legate de nişte pari de lemn. În jurul lui erau strânşi vreo doisprezece purceluşi, iar unul dintre ei ţinea un cuţit din os într-o mână. Din nestemata aflată în ureche se auzi din nou vocea lui Jane:

— Nu suntem siguri dacă s-a întâmplat exact aşa. (Cu excepţia purceluşului cu cuţitul, ceilalţi dispărură.) Sau aşa.

— Xenologul era conştient?

— Probabil. Nu s-au găsit urme de droguri sau de lovituri.

— Continuă!

Neiertătoare, Jane arătă cum se făcuseră deschiderea cavităţii toracice, extragerea rituală a organelor şi aşezarea lor pe pământ. Ender se sili să urmărească scena, încercând în acelaşi timp să priceapă ce semnificaţie putea să aibă această vivisecţie pentru *pequeninos.* La un moment dat, Jane şopti:

— În clipa asta a murit.

Ender se simţi uşurat dându-şi seama cât de încordaţi îi fuseseră toţi muşchii, parcă în empatie

cu suferinţele îndurate de Pipo.

Când totul se termină, Ender se îndreptă spre pat, se întinse, rămânând cu privirea fixată în tavan.

— Le-am arătat deja simularea oamenilor de ştiinţă de pe cel puţin şase lumi, spuse Jane. Nu va trece mult până pune şi presa mâna pe ea.

„E mai înfricoşător decât ceea ce s-a întâmplat cu gândacii” constată Ender. „Toate imaginile video cu luptele dintre gândaci şi oameni văzute când eram mic erau blânde în comparaţie cu cele de acum.”

Dinspre terminal se auzi un hohot răutăcios de râs. Ender ridică privirea pentru a vedea ce făcea Jane. Privi un purceluş în mărime naturală, râzând grotesc şi, în timp ce hohotea, Jane îl transformă. Schimbarea era ingenioasă şi rafinată: o uşoară exagerare a lungimii dinţilor, o alungire a ochilor, o îmbăloşare la colţurile gurii, o idee de roşu în ochi, limba apărând şi dispărând printre dinţi. Fiara care se iveşte în coşmarul oricărui copil.

— Bună treabă, Jane. Metamorfoza de la ramen la varelse.

— După o asemenea prezentare, cât de curând vor fi acceptaţi *pequeninos* ca egali ai umanităţii?

— Au fost întrerupte toate contactele cu ei?

— Consiliul Stelar a recomandat noului xenolog să-şi limiteze vizitele la o oră şi numai o dată la câteva zile. Îi este interzis să-i întrebe pe *pequeninos* de ce au făcut aşa ceva.

— Dar fără carantină.

— Nici măcar nu s-a făcut propunerea asta.

— Dar va fi făcută, Jane. Încă un incident similar

şi se va cere introducerea carantinei. Şi transformarea oraşului Milagre într-o garnizoană militară al cărui unic scop ar fi să-i împiedice pe purceluşi să atingă nivelul tehnologic necesar pentru a părăsi planeta.

— Purceluşii şi-au creat singuri o problemă de relaţii publice, spuse Jane. Iar noul xenolog e doar un copil. Fiul lui Pipo. Îl cheamă Libo. Prescurtare de la Liberdade Gragas a Deus Figueira de Medici.

— *Liberdade?* Libertate?

— Nu ştiam că ai cunoştinţe de portugheză.

— E la fel ca spaniola. Am mărturisit moartea lui Zacatecas şi a lui San Angelo, ai uitat?

— Pe planeta Moctezuma. Asta a fost acum două mii de ani.

— Pentru mine nu.

— Subiectiv vorbind, pentru tine înseamnă acum opt ani. În urmă cu cincisprezece luni. Vezi ce minunată e relativitatea? Te menţine tânăr.

— Călătoresc prea mult, spuse Săvârşitorul. Valentine s-a căsătorit, aşteaptă un copil. Eu am refuzat deja două solicitări pentru a fi Vorbitor. Când o să încerci să-mi pui din nou ispita în cale?

Purceluşul de pe terminal râse fioros.

— Crezi că asta înseamnă ispită? Priveşte, pot transforma piatra în pâine! Purceluşul duse câteva pietre colţuroase la gură şi începu să le mestece. Nu vrei o îmbucătură?

— Ai un umor pervers, Jane.

— Toate regatele de pe toate lumile.

Purceluşul îşi desfăcu palmele şi sistemele stelare i se scurseră printre degete, planetele începând să se rotească pe orbite exagerat de

rapid, alcătuind cele O Sută de Lumi.

— Ţi le pot oferi. Pe toate.

— Nu mă interesează.

— Terenuri, terenuri, cele mai bune investiţii. Ştiu, ştiu că eşti deja bogat. După trei mii de ani de acumulare a dobânzilor îţi poţi permite să-ţi construieşti propria planetă. Dar ce spui de asta? Numele de Săvârşitor Wiggin, cunoscut pretutindeni în cele O Sută de Lumi…

— Dar e deja…

— … Pentru iubire, onoare şi ataşament.

Purceluşul dispăru. Jane reînvie în locul lui o imagine video din vremea copilăriei lui Ender şi o transformă într-o hologramă. O mulţime care urla: „Săvârşitor! Săvârşitor! Săvârşitor!“ Şi după aceea, un tânăr stând pe un podium, ridicând mâna şi fluturând-o spre oameni. Mulţimea răspunse cu un entuziasm sălbatic.

— Nu s-a întâmplat aşa ceva, spuse Ender. Peter nu mi-a permis să mă mai întorc pe Pământ.

— Consideră asta drept o profeţie. Hai, Ender, atâta lucru îţi pot oferi. Să-ţi recapeţi bunul renume.

— Nu-mi pasă, spuse Ender. Acum am câteva nume. Vorbitor în Numele Morţilor – şi acesta presupune respect.

Imaginea purceluşului apăru din nou, de astă dată sub înfăţişarea lui normală, nu cea diavolească pe care o crease Jane.

— Vino, spuse *pequenino* încet.

— Poate că sunt cu adevărat monştri. La asta te-ai gândit? întrebă Ender.

— Oricare altul ar gândi aşa. Dar nu tu.

„Aşa e. Eu nu.”

— Dar de ce te interesează, Jane? De ce încerci să mă convingi?

Pequenino dispăru. Iar acum apăru chiar Jane sau mai precis chipul sub care obişnuia să i se înfăţişeze lui Ender încă de când i se arătase prima dată, adică atunci când el era un copil sfios şi înspăimântat care sălăşluia în uriaşa memorie a reţelei interstelare de computere. Apariţia chipului ei îi reaminti Săvârşitorului de acel prim moment când ea i-l arătase. „M-am gândit să-mi dau alt chip”, spusese ea. „Îţi place?”

Da, i-a plăcut. A plăcut-o. Tânără, cu trăsături luminoase, curate, dulci, un copil care nu va îmbătrâni niciodată, cu un zâmbet delicat şi cuceritor. Din câte îşi dădeau seama şi unul, şi celălalt, ansiblul îi dăduse naştere. Nici măcar reţelele de computere ale unei lumi nu depăşeau viteza luminii în prelucrarea datelor, iar temperatura ridicată limita capacitatea memoriei şi viteza de lucru. Ansiblul era însă instantaneu şi indisolubil conectat cu orice computer de pe fiecare lume. Jane se născuse între stele, iar gândurile ei jucau printre vibraţiile fâşiilor filotice ale reţelei ansiblului.

Pentru ea, computerele celor O Sută de Lumi erau mâini şi picioare, ochi şi urechi. Vorbea orice limbă ce fusese încredinţată computerelor şi citea fiecare carte din bibliotecile tuturor lumilor. Află că fiinţele umane se temeau de multă vreme de existenţa cuiva asemenea ei; era detestată în toate istorisirile, şi sosirea ei însemna fie moarte sigură, fie distrugerea umanităţii. Fiinţele umane şi-o

imaginaseră cu mult înainte de a se naşte şi, închipuindu-şi-o, o uciseseră de mii de ori.

De aceea nici nu dădea cuiva vreun semn că ar exista. Asta până descoperi, la fel ca toată lumea, „Matca şi Hegemonul” şi înţelese că autorul acelei cărţi era un om căruia i se putea înfăţişa. Îi veni uşor să urmărească istoria cărţii până la prima ei ediţie şi să-i găsească sursa. N-o adusese ansiblul de pe lumea unde Săvârşitorul, care abia dacă împlinise douăzeci de ani, era guvernatorul primei colonii umane? Şi cine altul ar fi putut s-o scrie dacă nu el? De aceea i se adresase, iar el răspunsese cu amabilitate; ea îi arătase chipul pe care şi-l imaginase, iar el o îndrăgise; acum senzorii ei se aflau în nestemata din urechea lui, astfel că erau mereu împreună. Nu-i ascundea niciun secret, iar el nu-i tăinuia nimic.

— Săvârşitorule, susură ea, mi-ai spus de la început că vrei să cauţi o planetă unde să poţi oferi apă şi soare gogoşii care, deschizându-se, să elibereze Matca şi cele zece mii de ouă fertile ale ei.

— Speram că se va putea aici, spuse Săvârşitorul. Dar, cu excepţia zonei ecuatoriale, e un tărâm neprimitor, pustiit, în permanenţă subpopulat. Şi ea e dornică să încerce.

— Dar tu?

— Gândacii n-ar putea supravieţui iernilor de aici. Le-ar trebui o sursă de energie, iar asta cred că ar alerta guvernul. Nu se poate.

— Nu se va putea nicicând, Săvârşitorule. Acum îţi dai seama de asta, nu? Ai trăit pe douăzeci şi patru dintre cele O Sută de Lumi, şi nu există

niciuna unde să poţi găsi măcar un colţişor sigur în care gândacii să poată renaşte.

Bineînţeles că înţelese ce-i sugera Jane. Lusitania era singura excepţie. Datorită purceluşilor, în afara unei suprafeţe minuscule, întreaga lume era inaccesibilă, de neatins. Iar lumea părea locuibilă şi, de fapt, mai convenabilă gândacilor decât fiinţelor umane.

— Singurul obstacol sunt *pequeninos,* constată Săvârşitorul. S-ar putea să se opună hotărârii mele ca lumea lor să fie oferită gândacilor. Dacă un contact direct cu civilizaţia umană îi poate tulbura pe *pequeninos,* gândeşte-te ce s-ar întâmpla dacă apar şi gândacii printre ei.

— Dar gândacii au înţeles, aşa spuneai, şi nu vor mai face rău.

— În mod deliberat, nu. Dar a fost o întâmplare norocoasă că i-am înfrânt, ştii şi tu asta, Jane.

— A fost geniul tău.

— Sunt mai avansaţi decât noi. Cum vor face faţă purceluşii acestei situaţii? Se vor speria de gândaci la fel ca noi şi nu vor putea să-şi învingă teama.

— De unde ştii? întrebă Jane. Cum ai putea tu sau altcineva să spuneţi cum vor reacţiona *pequeninos* înainte de a merge acolo şi de a afla cine sunt? Săvârşitorule, dacă sunt varelse, atunci să-i lăsăm pe gândaci să folosească mediul lor, şi pentru tine asta va cântări mai mult decât dislocarea unor muşuroaie de furnici sau turme de vite pentru a face loc oraşelor.

— Sunt ramen, spuse Ender.

— Încă nu ştii asta.

— Ba da. Simularea ta nu a fost tortură.

— Da? Jane arătă din nou simularea corpului chiar înainte ca Pipo să moară. Atunci înseamnă că nu înţeleg eu cuvântul.

— S-ar putea ca Pipo să fi simţit totul ca pe-o tortură, dar, Jane, dacă simularea ta este corectă – şi ştiu că e – atunci purceluşii n-au urmărit să producă durere.

— După câte înţeleg eu natura umană, chiar şi ritualurile religioase au durerea ca pilon principal.

— N-a fost ceva religios sau, oricum, nu în totalitate. Dacă a fost un simplu sacrificiu, ceva nu s-a potrivit.

— De unde ştii? Acum terminalul înfăţişa chipul dispreţuitor al unui profesor, prototipul perfect al snobismului academic. Educaţia ta este exclusiv militară şi, în afară de asta, singura ta înzestrare este măiestria de a folosi cuvinte. Ai scris o carte de succes care a zămislit o religie umanistă; asta îţi dă dreptul să pretinzi că-i înţelegi pe *pequeninos?*

Săvârşitorul închise ochii.

— Poate că mă înşel.

— Dar crezi că ai dreptate?

Din tonul vocii îşi dădu seama că ea îşi recăpătase înfăţişarea cunoscută. Deschise ochii.

— Nu mă pot încrede decât în intuiţie, Jane, aprecierea pe care o simţi fără a analiza. Nu ştiu ce făceau *pequeninos,* dar sunt convins că aveau un scop. În niciun caz cruzime sau răutate. Ca doctorii care se străduiesc să salveze viaţa unui pacient, nicidecum nişte schingiuitori care încearcă s-o distrugă.

— Te-am înţeles, şopti Jane. Am priceput toate nuanţele. Simţi că trebuie să pleci, să te convingi că Matca poate trăi acolo, la adăpostul oferit de carantina parţială impusă deja planetei. Vrei să mergi acolo ca să vezi dacă poţi înţelege cine sunt purceluşii.

— Jane, chiar dacă ai avea dreptate, eu nu pot merge pe Lusitania, spuse Ender. Imigrarea este sever limitată şi, în plus, nu sunt catolic.

Jane îşi dădu ochii peste cap.

— Aş fi împins lucrurile atât de departe dacă n-aş fi găsit o modalitate de a te trimite acolo?

Deasupra terminalului apăru un alt chip. O adolescentă, care nu era nici pe departe la fel de frumoasă şi de nevinovată ca Jane. Avea o faţă cu linii severe şi reci, ochii strălucitori şi pătrunzători şi-şi ţinea buzele strânse într-o grimasă care amintea de trăsăturile cuiva care s-a deprins să trăiască într-o permanentă durere. Era tânără, dar expresia chipului ei o făcea să pară surprinzător de matură.

— Xenobiologul de pe Lusitania. Ivanova Catarina von Hesse. I se spune Nova sau Novinha. Ea a cerut un Vorbitor în Numele Morţilor.

— De ce arată aşa? întrebă Săvârşitorul. Ce i s-a întâmplat?

— Părinţii ei au murit când era mică. Dar în anii din urmă a ajuns să iubească un bărbat pe care-l considera ca un părinte. Cel care a fost ucis de purceluşi. Vrea să mărturiseşti moartea lui.

Văzându-i chipul, Săvârşitorul dădu uitării grijile lui legate de Matcă, de *pequeninos*. Pe faţa aceea de copil recunoscuse expresia de

deznădejde tipică adulţilor. O mai văzuse în ultimele săptămâni ale Războiului cu gândacii, atunci când, silindu-se să depăşească starea de epuizare, condusese o bătălie după alta într-un joc ce, de fapt, nu era joc. La sfârşitul războiului o văzuse din nou, atunci când descoperise că şedinţele de antrenament nu urmăreau nicidecum pregătirea lui, că toate simulările erau, de fapt, realitatea netrucată şi că el comandase flotele umane, prin ansiblu. Atunci, în clipa în care a înţeles că ucisese gândacii până la ultimul şi îşi dăduse seama de xenocidul comis, privindu-şi chipul în oglindă descoperise aceeaşi expresie de vinovăţie, prea mare pentru a fi suportată.

Ce făcuse fata asta, Novinha, de simţea o asemenea durere?

De aceea o ascultă pe Jane care înşirui evenimentele esenţiale ale vieţii ei. Jane îi oferea doar simple elemente statistice, dar Săvârşitorul era Vorbitor în Numele Morţilor; geniul lui – sau blestemul – se manifesta prin ingeniozitatea de a concepe întâmplările aşa cum le vedeau alţii. Această capacitate a lui făcea din el un strălucit comandant militar, atât în dirijarea propriilor forţe – în realitate băieţi – cât şi în anticiparea şi dejucarea manevrelor duşmanului. Asta mai însemna că din relatarea impersonală a întâmplărilor din viaţa Novinhei el reuşea să intuiască – ba mai mult, să ştie – cum pierderea părinţilor şi sanctificarea lor o izolaseră pe fată, cum îşi adâncise dinadins însingurarea atunci când stăruise cu atâta încăpăţânare să continue munca lor. Ştia ce ascundea performanţa ei

uimitoare de a obţine statutul de xenobiolog cu mulţi ani înainte de a ajunge la vârsta majoratului. Intui, de asemenea, cât de mult cântărise pentru ea sentimentul discret de dragoste şi acceptare din partea lui Pipo şi cât de profund tânjea ea după prietenia acestuia. Pe Lusitania nimeni n-o cunoştea cu adevărat pe Novinha. Dar, aflat în grota lui din Reykjavik, de pe lumea îngheţată care se numea Trondheim, Săvârşitorul Wiggin o cunoştea pe Novinha şi o iubea, de aceea i se umplură ochii de lacrimi pentru ea.

— Deci vei pleca, şopti Jane.

Săvârşitorul nu reuşi să-i răspundă prin cuvinte. Jane avusese dreptate. Ar fi plecat oricum, chiar ca Săvârşitor al Xenocidului, în speranţa că Lusitania, prin statutul ei aparte, ar putea deveni locul în care, eliberând Matca din captivitatea în care o ţinuse vreme de trei mii de ani, să răscumpere crima îngrozitoare comisă în copilărie. Ar fi plecat şi ca Vorbitor în Numele Morţilor, ca să-i înţeleagă pe purceluşi şi să-i prezinte omenirii, astfel ca ei să fie acceptaţi, în cazul în care erau cu adevărat ramen, nu detestaţi şi temuţi ca varelse.

Acum însă plecarea lui va avea un alt motiv, mai adânc. Va merge s-o ocrotească pe copila Novinha, fiindcă în inteligenţa sclipitoare, în izolarea, durerea şi vinovăţia ei îşi recunoştea propria copilărie furată şi grăuntele de suferinţă pe care încă îl purta în suflet. Lusitania se afla la douăzeci şi doi de ani-lumină depărtare. Va călători cu o viteză infinitezimal mai mică decât cea a luminii şi nu va ajunge acolo decât atunci

când ea va avea aproape patruzeci de ani. Dacă i-ar fi stat în puteri, ar fi plecat spre ea chiar acum, cu instantaneitatea filotică a ansiblului; dar ştia că durerea ei nu se va stinge. Suferinţa va rămâne, aşteptând sosirea lui. Oare propria suferinţă nu rămăsese vie după atâţia ani?

Nu mai plânse; tulburarea se risipi.

— Ce vârstă am? întrebă el.

— Au trecut trei mii optzeci şi unu de ani de când te-ai născut. Dar, subiectiv vorbind, ai treizeci şi şase de ani şi o sută optsprezece zile.

— Şi câţi ani va avea Novinha când voi ajunge acolo?

— În jur de treizeci şi nouă de ani, plus sau minus câteva săptămâni, asta în funcţie de data plecării şi de măsura în care nava ta va atinge sau nu viteza luminii.

— Vreau să plec mâine.

— Săvârşitorule, îţi trebuie timp să programezi o navă.

— Există vreuna care să orbiteze Trondheim?

— Destule, bineînţeles, dar numai una care să fie pregătită să plece mâine, iar ea are la bord o încărcătură de skrika pentru comercianţii de produse de lux din Cyrillia şi Armenia.

— Niciodată nu te-am întrebat cât de bogat sunt.

— De-a lungul anilor am făcut investiţii profitabile în numele tău.

— Cumpără-mi nava cu încărcătură cu tot.

— Şi ce-o să faci cu skrika pe Lusitania?

— Dar cyrillienii şi armenii ce fac cu ea?

— Poartă o parte şi mănâncă restul. Dar o

plătesc mai scump decât îşi poate permite cineva de pe Lusitania.

— Deci atunci când o voi oferi lusitanilor s-ar putea să mai îndulcesc atitudinea lor faţă de Vorbitorul care pătrunde într-o colonie catolică.

Jane se transformă în duhul care iese pe gura urciorului.

— Am auzit, Mărite Stăpâne, şi mă supun.

Duhul deveni abur şi pătrunse înapoi în urcior. Apoi laserele se stinseră şi aerul de deasupra terminalului rămase pustiu.

— Jane, spuse Săvârşitorul.

— Da? răspunse ea, vorbindu-i prin nestemata din ureche.

— De ce vrei să mă duc eu pe Lusitania?

— Vreau să adaugi cel de-al treilea volum la „Matca şi Hegemonul”. Pentru purceluşi.

— Dar de ce-ţi pasă atât de mult de ei?

— Pentru că, după ce vei fi scris cărţile care scot la iveală sufletele celor trei specii înzestrate cu raţiune cunoscute de om, vei fi pregătit să o scrii şi pe cea de-a patra.

— O altă specie de ramen? întrebă Săvârşitorul.

— Da. Eu.

Săvârşitorul rămase pe gânduri câteva clipe.

— Eşti pregătită să te laşi cunoscută de restul omenirii?

— Am fost gata dintotdeauna. Dar mă întreb: sunt şi ei pregătiţi să mă cunoască? Le-a venit uşor să-l îndrăgească pe Hegemon, căci era om. Sau pe Matcă, fiindcă, după ştiinţa lor, toţi gândacii muriseră şi asta le dădea un sentiment de siguranţă. Dacă, în ciuda sângelui vărsat, îi poţi

îndemna să-i iubească şi pe purceluşi, care încă trăiesc, atunci vor fi pregătiţi să afle despre existenţa mea.

— Într-o bună zi, spuse Săvârşitorul, voi iubi pe cineva care să nu insiste ca eu să duc la bun sfârşit muncile lui Hercule.

— Oricum te-ai plictisit de viaţa pe care o duci aici, Ender.

— Da. Însă acum sunt în floarea vârstei. Îmi place să mă plictisesc.

— Uitasem să-ţi spun, proprietarul lui Havelock, un locuitor de pe Gales, ţi-a acceptat oferta de patruzeci de miliarde de dolari pentru navă, inclusiv încărcătura.

— Patruzeci de miliarde? O să dau faliment din pricina asta?

— E doar o picătură într-un ocean. Membrii echipajului au fost anunţaţi că li s-au anulat contractele. Mi-am permis să plătesc din fondurile tale cheltuielile lor de transfer pe alte nave. Dacă voi conduce eu nava, tu şi Valentine nu veţi mai avea nevoie de alte persoane care să vă ajute. Plecăm mâine dimineaţă?

— A, da, Valentine, murmură el.

Sora lui era singura piedică; ea l-ar putea face să mai stea pe gânduri. Acum, după ce luase hotărârea, socotea că nu merita să-şi ia rămas-bun nici de la studenţi şi nici de la puţinii săi prieteni nordici; rămânea doar Valentine.

— Abia aştept să citesc cartea pe care Demostene o va scrie despre istoria Lusitaniei. Jane descoperise adevărata identitate a lui Demostene în cadrul operaţiunii de demascare a

adevăratului Vorbitor în Numele Morţilor.

— Valentine nu mă va însoţi, spuse Ender.

— Dar e sora ta.

Ender zâmbi. În ciuda necuprinsei ei înţelepciuni, Jane nu putea înţelege legăturile de sânge. Deşi fusese creată de oameni şi gândea despre sine în termeni umani, ea nu avea nimic biologic în alcătuire. Învăţase pe de rost problemele genetice; nu putea simţi dorinţele şi imperativele pe care fiinţele umane le aveau în comun cu alte creaturi – „E sora mea, dar casa ei rămâne Trondheim”.

— S-a opus plecării şi cu alte prilejuri.

— De astă dată nici n-am s-o invit să meargă cu mine. În niciun caz acum, când aşteaptă un copil şi când e atât de fericită în Reykjavik. Aici o iubesc toţi ca profesoară şi nimeni nu bănuieşte că, de fapt, ea este legendarul Demostene. Tot aici soţul ei, Jakt, deţine o sută de vase de pescuit şi stăpâneşte fiordurile, fiecare zi îi este plină de conversaţii sclipitoare sau de primejdia şi măreţia mării presărate cu sloiuri strălucitoare şi niciodată nu va accepta să părăsească acest loc. Şi nici nu va înţelege de ce trebuie să plec eu.

Şi gândindu-se s-o părăsească pe Valentine, Săvârşitorul şovăi puţin în faţa hotărârii de a pleca spre Lusitania. Mai fusese separat de sora lui o singură dată, când era copil, şi resimţise profund anii de prietenie care îi fuseseră furaţi. Putea s-o părăsească acum din nou, după aproape douăzeci de ani neîntrerupţi petrecuţi împreună? De data asta nu mai exista cale de întoarcere. Cât va călători spre Lusitania, Valentine va îmbătrâni cu

douăzeci şi doi de ani; va avea în jur de optzeci de ani dacă lui îi vor trebui alţi douăzeci şi doi ca să se întoarcă la ea.

„Nici ţie nu-ţi va fi uşor. Şi tu va trebui să plăteşti un preţ.”

„Nu mă persifla”, spuse Săvârşitorul în gând. „Am tot dreptul să regret.”

„Ea e cealaltă jumătate a eului tău. Chiar o vei părăsi de dragul nostru?”

Vocea care îi răsuna în minte era a Mătcii. Bineînţeles că ea vedea lucrurile din aceeaşi perspectivă, după cum ştia la fel de bine ce hotărâse el. Săvârşitorul gândi câteva cuvinte pentru ea: „O voi părăsi, dar nu pentru tine. Nu putem fi siguri că asta îţi va aduce binele. S-ar putea să trăim alte momente de dezamăgire, la fel ca pe Trondheim.”

„Lusitania e tot ce ne trebuie. Situată la o distanţă sigură de fiinţele umane.”

„Dar ea le aparţine şi altora. Nu voi distruge purceluşii doar pentru a răscumpăra nimicirea neamului tău.”

„Nu vor suferi din pricina noastră; n-o să le facem niciun rău. Sunt sigură că de-acum, după trecerea atâtor ani, ne cunoşti.”

„Ştiu doar ceea ce mi-ai spus.”

„Noi nu minţim. Ţi-am dezvăluit toate amintirile noastre, tot ce aveam în suflet.”

„Ştiu că aţi putea trăi în pace cu ei, dar ei sunt în stare să convieţuiască paşnic cu voi?”

„Du-ne acolo. Am aşteptat atât de mult.”

Săvârşitorul ridică o geantă zdrenţuită care stătea desfăcută într-un colţ. În ea ar fi încăput

adevărata lui avere: un schimb de haine. Toate celelalte lucruri din cameră erau daruri din partea oamenilor cărora le mărturisise, ca semn de preţuire pentru el, pentru menirea lui sau pentru adevăr – n-ar fi putut explica exact motivele. La plecare le va lăsa aici. Nu avea loc în geantă pentru ele.

O deschise, scoase un prosop înfăşurat şi-l desfăcu, înăuntru se găsea forma fibroasă şi grosolană a unei gogoşi mari, cu lungimea de paisprezece centimetri.

„Da, priveşte-ne!”

Găsise gogoaşa aşteptându-l atunci când sosise pe o lume ce aparţinuse gândacilor, pentru a conduce prima colonie umană. Presimţind că vor pieri ucişi de Săvârşitor, ştiind că e un duşman de neînvins, gândacii sculptaseră peisajul într-un model care să aibă semnificaţie doar pentru el, tocmai pentru că fusese împrumutat din visurile lui. Neputincioasă, dar conştientă, Matca îl aşteptase într-un turn unde cândva, într-unul dintre visurile lui găsise un duşman.

— Ai aşteptat mai mult până să te găsesc decât aceşti câţiva ani cât ai stat ascunsă în spatele oglinzii, spuse el cu voce tare.

„Câţiva ani? Desigur, cu mintea ta care gândeşte secvenţial nu conştientizezi trecerea timpului, mai ales atunci când călătoreşti cu o viteză atât de apropiată de cea a luminii. Dar noi simţim. Gândirea noastră e atât de apropiată de cea a luminii. Dar noi simţim. Gândirea noastră e instantanee; şi atunci lumina abia se târâie pe lângă noi, ca mercurul pe un geam rece. Am trăit

fiecare clipă ce s-a scurs în aceşti trei mii de ani.”

„Am găsit vreun loc în care să fiţi în siguranţă?”

„Avem zece mii de ouă fertile care aşteaptă să capete viaţă.”

„Poate că Lusitania va fi acel loc, încă nu ştiu.”

„Lasă-ne să trăim din nou!”

„Încerc. De ce crezi că am rătăcit de la o lume la alta vreme de atâţia ani, dacă nu pentru a căuta un loc pentru voi?”

„Mai iute, mai iute, mai iute, mai iute!”

„Trebuie să găsesc un loc unde să nu vă ucidem din nou în clipa în care veţi apărea. Încă bântuiţi prea multe vise ale oamenilor. Nu chiar toţi oamenii au crezut în cartea mea. S-ar putea să condamne Xenocidul, dar ar fi în stare să-l repete.”

„De când existăm, în afară de noi înşine, tu eşti prima fiinţă pe care am înţeles-o. N-a trebuit niciodată să-i înţelegem pe alţii, fiindcă am înţeles întotdeauna. Acum, când suntem doar entitatea aceasta, tu ai devenit ochi, braţe şi picioare pentru noi. Iartă-ne dacă nu mai avem răbdare!”

El râse: „Eu să vă iert pe voi.”

„Neamul tău e nesăbuit. Noi cunoaştem adevărul. Ştiu cine ne-a ucis, şi n-ai fost tu acela.”

„Ba eu am fost.”

„Ai fost o unealtă.”

„Ba eu.”

„Te iertăm.”

„Voi putea fi iertat doar atunci când veţi păşi din nou pe suprafaţa unei lumi.”

5
VALENTINE

Astăzi am dat de înţeles că Libo mi-e fiu. Doar Coajă m-a auzit spunând asta, dar în mai puţin de o oră, evident, toţi aflaseră vestea. S-au strâns în jurul meu şi l-au convins pe Selvagem să mă întrebe dacă era adevărat, dacă devenisem „deja” părinte. Apoi Selvagem ne-a cerut mie şi lui Libo să ne împreunăm mâinile; dintr-un impuls ce mi-a rămas nelămurit, l-am strâns în braţe pe Libo, iar ei au scos nişte sunete de uimire şi, cred eu, de respect. Am simţit că din clipa aceea prestigiul meu în rândul lor crescuse nemăsurat.

Concluzia este inevitabilă. Pequeninos pe care i-am cunoscut până acum nu constituie întreaga comunitate şi nici măcar pe aceea a masculilor reprezentativi. Sunt fie tineri, fie burlaci în vârstă. Absolut niciunul dintre ei nu a zămislit copii. Şi nici nu s-au împerecheat aşa cum înţelegem noi noţiunea.

N-am auzit încă să existe vreo societate de primate în care grupuri de indivizi fără pereche să fie altceva decât proscrişi, adică lipsiţi de putere şi prestigiu. Nici nu mă miră că vorbesc despre femele cu un amestec atât de ciudat de veneraţie şi dispreţ, acum neîndrăznind să ia o hotărâre fără consimţământul lor, iar o clipă mai târziu spunându-ne că, fiind varelse, femelele sunt prea proaste ca să înţeleagă ceva. Până azi am

interpretat afirmaţiile lor la nivelul cuvintelor, ceea ce m-a făcut să-mi imaginez că femelele lor nu sunt fiinţe înzestrate cu raţiune, ci formează o turmă de scroafe care n-au apucat încă să se ridice în două picioare. Mi-am închipuit că s-ar putea ca masculii să le ceartă părerea aşa cum o cer copacilor, folosind grohăielile drept mijloace de a simţi răspunsurile, la fel ca datul în bobi sau ghicirea viitorului în măruntaiele animalelor.

Acum totuşi înţeleg că femelele sunt probabil la fel de inteligente ca masculii, nefiind nicidecum varelse. Declaraţiile negative ale masculilor îşi au originea în incapacitatea lor de a-şi accepta condiţia de burlaci excluşi din procesul de reproducere şi din structurile de putere ale tribului. Pequeninos au fost aproape la fel de precauţi ca noi – nu ne-au permis să întâlnim femelele sau masculii care deţin o putere reală. Am crezut că explorăm miezul societăţii pequenino. De fapt, figurativ vorbind, probabil că deocamdată bâjbâim la periferia lor genetică, printre masculii ale căror gene nu au fost considerate potrivite pentru a ajuta la perpetuarea tribului.

Şi, cu toate acestea, nu cred că lucrurile stau astfel. Toţi pequeninos pe care i-am cunoscut sunt isteţi, inteligenţi şi capabili să înveţe repede. Atât de iuţi, încât întâmplarea face că i-am învăţat mai multe despre societatea umană decât am aflat eu despre a lor după ani întregi de încercări. Dacă aceştia sunt rebuturile, atunci mai pot spera că într-o bună zi mă vor considera demn de a le întâlni „soţiile” şi „taţii”.

Până atunci însă nu mă pot lăuda cu nimic din toate astea întrucât, cu sau fără voia mea, mi-e limpede că am încălcat regulile. Nu mai vorbesc de faptul că nimeni n-ar fi reuşit să-i împiedice pe pequeninos să afle o serie de lucruri despre noi. Mai trebuie să adaug că regulile sunt prosteşti şi contraproductive. Le-am încălcat şi, dacă se va afla asta, mi se va interzice să mai iau legătura cu pequeninos, ceea ce ar avea un efect şi mai nefast decât limitarea drastică a contactelor pe care le putem menţine în prezent. Prin urmare, sunt obligat să apelez la înşelătorii şi subterfugii caraghioase, cu alte cuvinte să plasez şi să blochez notiţele de faţă în fişierele personale ale lui Libo, unde nici măcar iubita mea soţie nu s-ar gândi să le caute. Aici se află informaţia vitală că toţi pequeninos pe care i-am studiat sunt burlaci şi, din cauza reglementărilor, nu îndrăznesc să-i anunţ pe xenologii framling despre asta. Olha bem, gente, aqui esta: A clencia, o bicho que se devora a şi mesmal. („Vegheaţi cu luare aminte, prieteni, acesta-i adevărul: Ştiinţa e dihania mică şi urâtă care se autodevorează.”)

Joao Figueira Alvarez, Însemnări secrete,
publicate de Demostene,
„Integritatea trădării: xenologii de pe Lusitania”
Reykjavik,
„Perspective istorice”, din 1.04.1990

Pântecele lui Valentine era umflat şi rigid şi mai rămăsese o lună până când avea să i se nască fiica. Fiind atât de mare şi greoaie, orice mişcare

devenise o povară. Înainte, atunci când se pregătea să ducă un grup de studenţi la istorie într-un *sondring,* reuşea întotdeauna să se ocupe singură de încărcarea ambarcaţiunii. Acum însă trebuia să se încreadă cu totul în marinarii soţului ei, şi nici măcar nu putea să facă naveta între chei şi magazii – căpitanul supraveghea operaţiunile de stivuire şi de echilibrare a navei. O făcea cu pricepere, desigur – oare nu căpitanul Rav fusese cel care o învăţase *pe ea* atunci când navigase pentru prima oară? – dar lui Valentine nu-i plăcea să i se atribuie cu forţa un rol pasiv.

Era cel de-al cincilea *sondring* al ei; primul facilitase întâlnirea ei cu Jakt. Nu se gândea la căsătorie. Trondheim era una dintre zecile de lumi pe care le vizitase însoţindu-l în peregrinările lui pe fratele ei mai tânăr. Preda, studia şi, după patru sau cinci luni, scria un eseu lung pe teme istorice, îl publica sub pseudonimul Demostene şi apoi se odihnea şi se distra până când Ender accepta invitaţia de a merge în alt loc pentru a mărturisi. De obicei, munca lor se împletea perfect – el era chemat să rostească moartea unei persoane importante, a cărei viaţă avea să devină mai târziu punctul central al eseului ei. Pentru ei era un joc să se dea drept profesori de o disciplină sau alta când, de fapt, amândoi făureau şi transformau identitatea lumii, întrucât eseul lui Demostene era întotdeauna considerat definitiv.

O vreme crezuse că până la urmă cineva îşi va da seama că Demostene scria eseuri care urmăreau în mod suspect itinerarul ei şi o va da în vileag. Dar curând înţelesese că în jurul lui

Demostene se ţesuse o întreagă mitologie, la fel ca în cazul Vorbitorilor, doar că mai puţin densă. Oamenii bănuiau că Demostene nu era o singură persoană. Ba mai mult, fiecare eseu conceput de Demostene era considerat opera unui geniu care scria independent şi încerca să publice sub auspiciile acestuia; unii îşi imaginau chiar că, în mod automat, computerul prezenta lucrarea unui comitet necunoscut de străluciţi istorici ai secolului, care hotărau dacă era demnă de acest nume. N-avea nicio importanţă că nimeni nu cunoscuse vreodată un erudit căruia să-i fi fost arătată o asemenea lucrare. În fiecare an se înregistrau sute de eseuri în „stilul Demostene”, dar computerul le respingea automat pe cele care nu erau scrise de adevăratul Demostene; cu toate acestea, mulţi se încăpăţânau să creadă cu tot dinadinsul că nu era posibilă existenţa unei persoane care să se numească Valentine. La urma urmelor, Demostene debutase ca orator în reţelele de computere ale Pământului pe vremea când se purtau Războaiele cu gândacii, adică în urmă cu trei mii de ani. Nu putea fi vorba şi în prezent de aceeaşi persoană.

„Şi e adevărat”, gândea Valentine. „De la o carte la alta nici eu nu rămân aceeaşi, fiindcă fiecare lume îmi schimbă întrucâtva existenţa, chiar pe măsură ce îi scriu istoria. Iar lumea asta mă transformă cel mai mult.”

Îi displăcea gândirea luterană, îndeosebi facţiunea aşa-zis calvinistă, care pătrundea peste tot şi părea să aibă răspuns la orice întrebări, chiar şi la cele ce nu fuseseră puse. De aceea îi

încolţise în minte ideea de a forma un grup de studenţi mai deosebiţi din ultimul an şi de a pleca împreună cu ei din Reykjavik spre Insulele Verii, un lanţ ecuatorial unde skrika veneau să se producă în cursul primăverii, iar stolurile de halkig se lăsau cuprinse de frenezia forţei reproductive. Ideea ei era de a destrăma şabloanele absurdităţilor intelectuale, inevitabil prezente în orice universitate. Studenţii urmau să se hrănească doar cu havregrin care creştea năvalnic în văile adăpostite şi cu halkig, atât cât vor avea curajul şi inima să ucidă singuri. Dacă alimentaţia zilnică trebuia să depindă de propria trudă, atunci se va schimba şi atitudinea lor faţă de evenimentele care aveau greutate sau nu în istorie.

Conducerea universităţii aprobase cam în silă: Valentine îşi folosi propriile fonduri pentru a închiria o navă de la Jakt, care devenise recent şeful uneia dintre numeroasele familii care vânau skrika. Acesta nutrea un dispreţ tipic marinăresc faţă de cei cu studii universitare, numindu-i pe faţă *skraddare* şi spunând vorbe chiar mai grele atunci când erau absenţi. O avertiză pe Valentine că tot el va trebui să vină peste mai puţin de o săptămână pentru a-i salva pe studenţii ei morţi de foame. Dar Valentine şi „naufragiaţii” ei, cum le plăcea acestora să se autointituleze, rezistaseră toată perioada, ba chiar le mersese totul din plin, construind ceva ce aducea cu un sat şi trăind bucuria efervescentă a gândirii creatoare şi descătuşate, care la întoarcere dăduse naştere unei adevărate cascade de articole dovedind

calităţi desăvârşite şi intuiţie.

Evident, ca urmare a acestor rezultate, Valentine primea acum din Reykjavik sute de cereri pentru cele douăzeci de locuri în fiecare *sondring* pe care îl organiza în cursul verii. Pentru ea, Jakt era însă mult mai important. Nu avea o educaţie deosebită, dar era un cunoscător perfect al vieţii de pe Trondheim. Putea să navigheze pe marea de la Ecuator fără să apeleze la hartă. Cunoştea rutele aisbergurilor şi zonele în care se îndeseau banchizele. Părea să ştie locurile unde se strângeau skrika pentru a dansa şi cum să-şi răspândească vânătorii pentru a ataca exemplarele de skrika pe neaşteptate atunci când părăseau marea, urcând pe ţărm. Vremea rea nu-l lua niciodată prin surprindere şi Valentine trăsese concluzia că nu exista vreo situaţie căreia Jakt să nu-i poată face faţă.

Mai puţin lui Valentine. Şi atunci când preotul luteran – un calvinist – îi cununase, amândoi păruseră mai degrabă surprinşi decât fericiţi. Şi, cu toate acestea, erau fericiţi. Pentru prima oară de când părăsise Pământul se simţea desăvârşită, împăcată, cu un cămin. Tocmai de aceea copilul îi creştea în pântece. Peregrinările ei se încheiaseră. Îi era foarte recunoscătoare fratelui ei care înţelesese perfect situaţia şi, fără a fi nevoie să mai aibă vreo discuţie, pricepuse că Trondheim era capătul odiseei lor de trei mii de ani, sfârşitul carierei lui Demostene; ca *ishaxa,* găsise modalitatea de a prinde rădăcini în solul îngheţat al acestei lumi şi de a-şi afla hrana pe care solul altor lumi nu i-o putea oferi. Copilul lovi cu putere,

trezind-o din visare; se uită în jur şi-l văzu pe Ender venind către ea, păşind de-a lungul cheiului cu geanta de voiaj atârnată de umăr. Ea îşi închipui motivul pentru care îşi adusese bagajul: voia să o însoţească în acest *sondring.* Se întrebă dacă se cuvenea să se bucure. Deşi tăcut şi discret, fratelui ei îi era imposibil să-şi ascundă capacitatea ieşită din comun de a înţelege natura umană. Studenţii de rând nici nu-l băgau prea mult în seamă, însă cei mai buni, cei despre care spera că vor dovedi o gândire originală, reuşeau să surprindă aluziile subtile, dar convingătoare pe care le strecura în mod inevitabil în discuţii. Era sigură că rezultatele vor fi impresionante. La urma urmelor, de-a lungul anilor şi ea obţinuse mult datorită intuiţiei lui, dar câştigul avea să fie rodul inteligenţei lui, nu a studenţilor. Iar asta va dăuna întrucâtva scopului acestui *sondring.*

Dar nu-l va refuza dacă va dori să meargă şi el. În adâncul sufletului simţea că acesta era adevărul: dorea mult să-l aibă alături. Cu toate că-l iubea foarte mult pe Jakt, îi lipsea apropierea tainică şi constantă pe care ea şi Ender o împărtăşiseră înainte de a se căsători. Vor trece ani până când ea şi Jakt să poată fi la fel de strâns legaţi. Şi Jakt ştia, iar asta îl făcea să sufere puţin; un soţ n-ar trebui să se măsoare cu un cumnat pentru a câştiga devotamentul soţiei sale.

— Bună, Val, spuse Ender.

— Bună, Ender.

Aflaţi singuri aici, în docuri, unde nimeni nu putea să-i audă, Valentine simţea că nimic n-o va opri să-i spună pe numele folosit în copilărie,

nesocotind faptul că restul umanităţii transformase acest cuvânt într-un epitet.

— Ce-o să faci dacă iepuraşul se hotărăşte să vadă lumina zilei în timp ce eşti în *sondring?*

Ea zâmbi.

— Tăticul ei are s-o înveselească într-o blană de skrika, eu o s-o adorm cu cântece nordice caraghioase, iar studenţii o să aibă o mare revelaţie privind impactul imperativelor vieţii asupra istoriei.

O clipă râseră amândoi şi, brusc, fără să înţeleagă de ce, Valentine îşi dădu seama că Ender nu dorea să se îmbarce pentru *sondring,* că îşi pregătise geanta aceea pentru a părăsi planeta Trondheim şi că venise nu pentru a o invita cu el, ci pentru a-i spune adio. Nechemate, lacrimile îi apărură în ochi şi simţi sfâşierea cumplită a despărţirii. Aşa cum o făcuse de nenumărate ori până atunci, el întinse mâinile şi o strânse la piept; de astă dată, între ei se afla pântecele şi îmbrăţişarea rămase mai mult o încercare stângace.

— Credeam că vrei să rămâi, şopti ea. În ultima vreme ai refuzat invitaţiile pe care le-ai primit.

— A venit una pe care n-am fost în stare s-o refuz.

— Copilul s-ar putea naşte în acest *sondring,* dar în altă lume nu.

Aşa cum bănuise, Săvârşitorul nu voia ca ea să-l însoţească.

— Copila are să fie uimitor de blondă, spuse el. I-ar fi peste putinţă să-şi găsească un loc pe Lusitania. Acolo majoritatea sunt brazilieni

bruneţi.

Deci despre Lusitania era vorba. Valentine înţelese pe dată de ce se ducea într-acolo: uciderea unui xenolog de către purceluşi era de-acum o ştire cunoscută de toată lumea, întrucât fusese difuzată în Reykjavik în cursul serii.

— Ţi-ai pierdut minţile!

— Nu chiar.

— Ştii ce s-ar întâmpla dacă oamenii şi-ar da seama că tocmai Săvârşitorul merge pe lumea purceluşilor? Te-ar crucifica.

— Adevărul e că m-ar crucifica acum şi aici, numai că, în afară de tine, nimeni nu ştie cine sunt. Promite-mi că n-o să mă dai de gol.

— Dar ce poţi face tu acolo? Până când vei ajunge, vor fi trecut decenii de la moartea lui.

— Oamenii pentru care sunt de obicei chemat să mărturisesc devin amintiri palide când sosesc eu pe lumea lor. Ăsta-i principalul dezavantaj creat de condiţia de Vorbitor itinerant.

— N-am crezut niciodată că te voi pierde iar.

— Dar eu mi-am dat seama că ne-am pierdut unul pe celălalt chiar în ziua când te-ai îndrăgostit de Jakt.

— Atunci trebuia să-mi spui! N-aş fi făcut-o!

— Tocmai de aceea nu ţi-am spus-o. Dar nu-i adevărat, Val. Oricum ai fi făcut pasul. Iar eu voiam să se întâmple asta. Mai fericită ca acum n-ai fost nicicând. Îşi aşeză mâinile pe talia ei. Genele Wiggin trebuiau să fie perpetuate. Sper să ai casa plină de copii.

— Se consideră că-i o lipsă de decenţă să ai mai mult de patru, lăcomie să treci de cinci şi barbarie

să ai mai mult de şase.

Chiar în timp ce glumea se gândea cum o să rezolve mai bine problema *sondringului:* să-i lase pe absolvenţi să plece fără ea, să-l anuleze totul sau să-l amâne până după plecarea Săvârşitorului.

Dar spusele Săvârşitorului făcură ca întrebările ei să-şi găsească imediat un răspuns:

— Oare soţul tău îmi va permite să mă îmbrac pe unul dintre casele lui ca să călătoresc în noaptea asta până la *mareld,* astfel încât să prind naveta şi să ajung mâine dimineaţă la nava mea?

Graba lui era inumană.

— Dacă n-ai fi avut nevoie de o navă de-ale lui Jakt mi-ai fi lăsat un mesa) pe computer?

— Am luat hotărârea acum cinci minute şi am venit direct la tine.

— Dar ţi-a făcut deja rezervarea pentru navetă, şi asta presupune planuri precise!

— Nu şi dacă eşti proprietarul navei.

— De ce te grăbeşti aşa? Călătoria va dura decenii întregi.

— Douăzeci şi doi de ani.

— Douăzeci şi doi de ani! Şi ce importanţă are dacă întârzii câteva zile? Nu puteai să mai aştepţi o lună ca să-mi vezi pruncul?

— Val, s-ar putea ca peste o lună să nu mai am curajul de a te părăsi.

— Atunci nu pleca! Ce înseamnă purceluşii pentru tine? Gândacii au fost destul de ramen pentru o viaţă de om. Rămâi, căsătoreşte-te aşa cum am făcut-o şi eu! Ai ajutat la începerea colonizării stelelor, Săvârşitorule; acum stai locului şi gustă din roadele trudei tale.

— Tu îl ai pe Jakt. Eu am studenţi nesuferiţi care încearcă să mă convertească la Calvinism. Truda mea încă nu s-a încheiat, iar Trondheim nu e un cămin *pentru mine.*

Valentine simţi vorbele lui ca pe o acuzaţie: „Tu ţi-ai găsit rostul aici fără să te gândeşti dacă eu aş putea trăi pe solul acesta”. „Dar nu e vina mea, vru ea să răspundă, tu eşti acela care pleacă, nu eu.”

— Aminteşte-ţi cum a fost, spuse Valentine, când l-am lăsat pe Peter pe Pământ şi am făcut o călătorie de câteva decenii până la prima noastră colonie, lumea aceea pe care ai condus-o. Ca şi cum ar fi murit. Până am ajuns noi acolo, el era bătrân, iar noi încă tineri; când am vorbit cu el prin ansiblu, devenise deja un bărbat venerabil uitat de vreme, Hegemonul împovărat de putere, legendarul Locke, orice, numai fratele nostru nu.

— După câte-mi amintesc, a existat şi o schimbare în bine.

Săvârşitorul încerca să facă situaţia mai uşor suportabilă, dar Valentine îi interpretă vorbele cu rea-voinţă.

— Crezi că şi eu voi cunoaşte schimbări în bine după douăzeci de ani?

— Cred că voi suferi după tine mai mult decât dacă ai muri.

— Ba nu, Ender, va fi exact ca şi cum aş fi murit şi vei şti că tu eşti acela care m-a ucis.

El primi vorbele ca pe o lovitură.

— Nu vorbeşti serios!

— Nu-ţi voi scrie. De ce aş face-o? Pentru tine nu va trece decât o săptămână sau două. Vei sosi

pe Lusitania, iar computerul va avea scrisori vechi de douăzeci de ani din partea cuiva de care te-ai despărţit doar de o săptămână. Primii cinci ani vor însemna suferinţă, durerea de a te fi pierdut, singurătatea provocată de neputinţa de a discuta cu tine…

— Nu eu sunt soţul tău, ci Jakt.

— Şi după aceea ce-aş mai putea să-ţi scriu? Epistolei deştepte, cu veşti năstruşnice despre copil? Va avea cinci ani, şase, zece, douăzeci de ani, se va căsători, iar tu nici măcar nu-l vei fi cunoscut, şi oricum nu-ţi va păsa.

— Îmi va păsa!

— Nu vei avea norocul ăsta. Nu-ţi voi scrie decât atunci când voi fi foarte bătrână, Ender. Decât atunci când vei fi ajuns pe Lusitania şi apoi pe altă planetă, înghiţind deceniile ca pe nimic. Şi abia după aceea îţi voi trimite memoriile mele. Ţi le voi dedica. „Lui Andrew, iubitul meu frate.” Te-am urmat bucuroasă pe douăzeci de lumi, iar tu nu vrei să mai rămâi nici măcar două săptămâni acum, când am nevoie de tine.

— Val, dacă te-ai auzi, ai înţelege de ce trebuie să plec acum, înainte de a mă lăsa sfâşiat de tine.

— Asta-i o argumentaţie savantă pe care n-ai admite-o din partea studenţilor tăi, Săvârşitorule! N-aş spune toate astea dacă n-ai vrea să pleci ca un hoţ prins asupra faptului! Nu răsuci lucrurile ca să mă scoţi vinovată pe mine de toate relele!

El îi răspunse pe nerăsuflate, cuvintele rostogolindu-se şi parcă amestecându-se unele cu altele din cauza grabei; vorbi repezit pentru a apuca să termine ce avea de spus înainte ca

emoţia să-i înece glasul:

— Ai dreptate, eu am vrut să mă grăbesc pentru că am ceva de rezolvat acolo şi fiecare zi pe care o petrec aici atârnă greu şi pentru că mă doare ori de câte ori vă văd, pe tine şi pe Jakt, devenind tot mai apropiaţi în timp ce noi ne îndepărtăm mereu unul de altul, deşi sunt conştient că exact aşa trebuia să se întâmple, astfel că atunci când am hotărât să plec m-am gândit că e mai bine pentru toţi dacă aş face-o mai curând, şi am avut dreptate; ştii că nu greşesc niciodată. Nici nu mi-a trecut prin gând că o să mă urăşti pentru asta.

Şi abia acum tulburarea îi opri torentul de vorbe şi izbucni în plâns; ea îl urmă.

— Nu te urăsc, te iubesc, faci parte din mine, eşti în sufletul meu şi plecarea ta îmi va smulge inima din piept şi o va risipi…

Astfel se încheie discuţia lor.

Secundul lui Rav îl duse pe Ender până la *mareld,* o platformă întinsă din marea ecuatorială, de unde erau lansate navetele care realizau joncţiunea cu navele spaţiale aflate pe orbită. Tăcută, Valentine consimţise să nu-l însoţească. Se întoarse în schimb acasă la soţul ei şi nu se dezlipi de el toată noaptea. A doua zi plecă în *sondring* împreună cu studenţii şi plânse după Ender numai pe întuneric, doar atunci când socotea că nimeni n-o putea vedea.

Dar studenţilor nu le scăpă acest amănunt şi aşa începură să circule tot felul de poveşti despre marea durere pe care o trăia profesoara Wiggin din cauza plecării fratelui ei, Vorbitorul itinerant. Interpretară purtarea ei aşa cum fac studenţii în

asemenea ocazii, îmbogăţind sau sărăcind realitatea. Doar o studentă, o fată pe nume Plikt, se simţi obsedată de ideea că povestea lui Valentine şi a lui Andrew era cu totul altceva decât părea la prima vedere.

Ca urmare, ea începu să facă cercetări privind viaţa lor şi să verifice călătoriile pe care le făcuseră împreună printre stele. Când Syfte, fiica lui Valentine, împlinise patru ani şi fiul, Ren, doi, Plikt îi făcu o vizită. Acum profesoară la universitate, Plikt îi arătă lui Valentine romanul pe care îl publicase. Modelase totul ca pe o ficţiune, dar Valentine recunoscu imediat povestea fratelui şi a surorii care erau cei mai vârstnici oameni din Univers, fiind născuţi pe Pământ înainte de întemeierea primelor colonii pe alte lumi şi călătorind neîncetat de pe o lume pe alta, fără a prinde nicăieri rădăcini, căutând, căutând…

Spre uşurarea lui Valentine – şi, cel puţin ciudat, spre dezamăgirea ei – Plikt nu dezvăluise faptul că Ender era adevăratul Vorbitor în Numele Morţilor, iar Valentine era Demostene. Dar ştia destule amănunte din viaţa lor pentru a scrie povestea despărţirii, atunci când hotărâseră ca ea să rămână lângă soţ, iar el să-şi continue căutarea. Scena era mai tandră şi mai plină de simţire decât fusese în realitate; Plikt scrisese ceea ce ar fi trebuit să se întâmple dacă Ender şi Valentine ar fi avut mai mult simţ teatral.

— De ce ai scris toate astea? întrebă Valentine.

— Calitatea nu-i un motiv suficient pentru a merita să fie scris?

Acest răspuns întortocheat o amuză pe

Valentine, dar n-o făcu să renunţe:

— Ce a însemnat pentru tine fratele meu Andrew, dacă te-ai documentat atât de mult ca să creezi povestea asta?

— Nici acum întrebarea nu sună corect, spuse Plikt.

— S-ar părea că sunt pe cale de a rata un fel de test. N-ai putea să-mi sugerezi ce întrebare să-ţi pun?

— Nu te înfuria! Ar trebui să mă întrebi de ce am scris-o ca ficţiune şi nu ca biografie.

— Bine. De ce?

— Pentru că am descoperit că Andrew Wiggin, Vorbitor în Numele Morţilor, este Săvârşitorul Wiggin, Xenocidul.

Chiar dacă Ender plecase de patru ani, mai avea de călătorit optsprezece până să ajungă la destinaţie. De spaimă, Valentine simţi un gol în stomac gândindu-se ce se va alege de viaţa lui dacă va fi întâmpinat pe Lusitania ca cel mai detestat om din întreaga istorie umană.

— Nu e cazul să te temi, profesore Wiggin! Dacă aş fi vrut, aş fi spus-o. Când am descoperit adevărul, mi-am dat seama că se căieşte pentru faptele lui. Şi ce penitenţă înălţătoare! Adevăratul Vorbitor în Numele Morţilor este acela care şi-a condamnat acţiunea ca fiind o crimă de neiertat; de aceea a devenit Vorbitor şi s-a transformat în propriul său acuzator pe douăzeci de lumi.

— Plikt, ai aflat multe, dar nu ai înţeles mare lucru.

— Înţeleg totul! Citeşte ceea ce am scris! Asta a însemnat înţelegere!

Valentine îşi spuse că de vreme ce Plikt ştia atât de multe lucruri, putea să afle şi altele. Însă furia, nu gândirea raţională o împinse pe Valentine să spună adevăruri pe care nu le încredinţase nimănui până atunci:

— Plikt, fratele meu nu l-a imitat pe adevăratul Vorbitor în Numele Morţilor. Chiar el a scris „Matca şi Hegemonul”.

Când înţelese că Valentine spunea adevărul, Plikt se simţi copleşită. Vreme de atâţia ani îl considerase pe Andrew Wiggin subiect de carte şi pe adevăratul Vorbitor în Numele Morţilor motiv de inspiraţie. Iar acum, când află că ei erau una şi aceeaşi persoană, rămase mult timp mută de uimire.

Apoi ea şi Valentine discutară şi se confesară îndelung, ajungând să aibă atâta încredere una în cealaltă, încât Valentine o rugă pe Plikt să devină educatoarea copiilor ei şi colaboratoare la următoarele ei scrieri şi la catedră. Jakt se arătă surprins de noua prezenţă din casa lui, dar, o dată cu trecerea timpului, Valentine îi dezvălui şi lui secretele pe care Plikt le descoperise documentându-se sau le smulsese de la ea. Asta deveni legenda familiei şi, de îndată ce copiii se făcură suficient de mari, le spuseră şi lor minunatele poveşti despre rătăcitorul lor unchi Ender, care, considerat un monstru pe toate lumile, era, în realitate, un fel de salvator, sau profet, sau cel puţin martir.

Anii treceau, familia prospera, iar durerea pentru pierderea lui Ender se estompa, astfel că, încet, încet, Valentine ajunse să fie mândră de el

şi, în cele din urmă, să aibă un puternic sentiment de speranţă. Aştepta cu nerăbdare ca el să ajungă pe Lusitania, să rezolve problema purceluşilor, să-şi îndeplinească fără drept de tăgadă destinul de apostol pentru rameni. Plikt, luterană convinsă, o învăţă pe Valentine să gândească viaţa Săvârşitorului în termeni religioşi; stabilitatea de nezdruncinat a vieţii ei de familie şi miracolul pe care-l reprezenta fiecare dintre cei cinci copii se îmbinară în aşa fel încât se lăsă pătrunsă de sentimentul credinţei, chiar dacă doctrina nu-i intrase în suflet.

Iar asta avea să-i influenţeze şi pe copiii ei. Pentru că nici măcar nu putea aduce vorba de unchiul lor, Săvârşitorul, în faţa unor străini, povestea vieţii lui căpătă lumini şi umbre supranaturale. Ea trezi îndeosebi interesul lui Syfte, fiica cea mare, care era încă obsedată de unchiul Ender chiar şi la împlinirea vârstei de douăzeci de ani, când raţiunea devine îndeobşte mai puternică decât adoraţia copilărească, primitivă. El era o fiinţă ieşită dintr-o legendă şi totuşi trăia pe o lume situată la o distanţă care nu părea imposibil de străbătut.

Nu le spuse nimic mamei şi tatălui ei, dar se confesă fostei educatoare:

— Plikt, într-o zi îl voi întâlni. Îl voi cunoaște şi-l voi ajuta să izbândească.

— Ce te face să crezi că ar avea nevoie de ajutorul sau de sacrificiul tău?

Plikt rămase mereu sceptică până când eleva ei îi câştigă încrederea.

Şi visurile lui Syfte călătoreau spre exterior,

fugind de gheaţa de pe Trondheim spre îndepărtata planetă pe care Ender Wiggin încă nu călcase. „Oameni ai Lusitaniei, nici măcar nu vă daţi seama ce bărbat măreţ va pune piciorul pe pământul vostru şi vă va lua povara de pe umeri. Iar eu mă voi alătura lui la vremea cuvenită, chiar dacă asta se va întâmpla peste o generaţie. Lusitania, pregăteşte-te să mă primeşti şi pe mine!”

Pe nava lui, Săvârşitorul Wiggin nu bănuia câtuşi de puţin ce încărcătură bogată din visele altora ducea în depărtări. Trecuseră doar câteva zile de când o lăsase pe Valentine plângând pe chei. Pentru el, Syfte încă nu avea nume; era doar o umflătură a pântecelui lui Valentine şi nimic mai mult. Abia începuse să simtă durerea despărţirii pentru totdeauna de Valentine, o suferinţă pe care ea o uitase de mult. Gândurile lui rătăceau departe, neştiind de existenţa nepoatelor şi nepoţilor de pe o lume a gheţurilor.

Acum se gândea la o fată solitară şi torturată, pe nume Novinha, întrebându-se ce vor însemna pentru ea cei douăzeci şi doi de ani în care el va călători şi ce va deveni până în clipa când se vor întâlni. Fiindcă o iubea, aşa cum se întâmplă să iubeşti pe cineva care îţi este ecou în momentele de adâncă întristare.

6
OLHADO

Singurele relaţii cu alte triburi par a fi războinice. Când îşi spun poveşti unii altora (de obicei pe vreme ploioasă), ele prezintă doar bătălii şi eroi. Sfârşitul înseamnă întotdeauna moartea pentru eroi şi laşi deopotrivă. Dacă poveştile ar constitui cumva nişte linii directoare, atunci purceluşii nu se aşteaptă să supravieţuiască războiului. Şi niciodată nu dovedesc vreun interes oricât de mic faţă de femelele duşmanilor, nici în vederea violului, nici a uciderii sau sclaviei, cum procedează oamenii în mod tradiţional cu soţiile soldaţilor căzuţi. Să însemne asta că nu există niciun schimb genetic între triburi? Nicidecum. S-ar putea ca el să fie realizat de femele, care au probabil vreun sistem de a negocia favoruri genetice. Dată fiind evidenţa şi completa subordonare a masculilor faţă de femele în cadrul societăţii, schimbul ar putea să se facă fără ştirea masculilor sau probabil că s-ar ruşina într-o asemenea măsură încât nici n-ar îndrăzni să ne spună.

Nu vor să ne povestească decât despre bătălii. O descriere tipică, aflată în notiţele din 21-02 de anul trecut ale fiicei mele Ouanda, a fost reţinută în timpul unei aşa-zise şezători care a avut loc în casa purceluşilor.

PURCELUŞ (vorbind în Esenţială): A ucis trei

dintre fraţi fără să fie rănit. N-am văzut nicicând un războinic atât de neînfricat şi de puternic. Braţele îi erau mânjite de sânge până sus, iar băţul din mâna lui era rupt şi încleiat de creierii fraţilor mei. Ştia că se bucură de cinstire chiar dacă soarta bătăliei se dovedea potrivnică tribului său. Dei honra! Eu Ihe dei! („Îi acord onoare! I-am recunoscut-o!”)

(Ceilalţi purceluşi plescăie din limbă şi scot chicote ascuţite.)

PURCELUŞ: L-am ţinut la pământ. Şi în chinuri a fost puternic, până i-am arătat iarba pe care o ţineam în mână. Atunci a deschis gura şi a murmurat cântecele tărâmului de departe. Nunca sera pau na mao da gente! („Niciodată nu va mai fi un băţ în mâinile noastre!”) (În acest moment, ceilalţi au început un cântec în limba soţiilor, unul dintre cele mai lungi pasaje pe care am avut prilejul să le ascult.)

(De remarcat că a devenit un obicei în comportamentul lor ca mai întâi să vorbească în Esenţială, pentru ca apoi, în momentul culminant şi de evidenţiere a concluziei, să treacă la portugheză. Gândindu-ne mai bine, am descoperit că şi noi procedăm la fel, apelând la portugheza maternă în clipele cele mai tulburătoare.)

S-ar putea ca această relatare a bătăliei să nu pară chiar atât de neobişnuită dacă ai prilejul să asculţi destul de multe poveşti şi înţelegi că ele se termină întotdeauna cu moartea eroului. Este limpede că nu gustă comedia ieftină.

Libertade Figueira de Medici, „Raport privind

relaţiile intertribale ale aborigenilor lusitani”
în „Studii de cultură comparată”, 1964. 12.40

Nu erau multe lucruri de făcut în timpul zborului interstelar. După stabilirea rutei, nava efectuase translaţia Park şi nu mai rămăsese de îndeplinit decât corvoada de a calcula cât de mult se apropiase viteza navei de cea a luminii. Computerul de la bordul navei aprecie viteza exactă şi apoi determină, în timp subiectiv, câtă vreme va trebui să continue călătoria înainte de a se face din nou translaţia Park, înapoi la o viteză mai mică decât cea a luminii, pentru ca manevrele să fie posibile. „Ca un cronometru”, se gândi Săvârşitorul. „Pornit, oprit, şi s-a încheiat toată cursa.”

Computerele navei erau suficient de „deştepte” ca să-l ajute să facă mai uşor faţă trecerii de la spaniolă, pe care o vorbea cursiv, la portugheză. Îi venea destul de lesne să vorbească, însă rămâneau nepronunţate atât de multe consoane încât nu era înţeles întotdeauna.

Lecţiile zilnice de conversaţie în portugheză pe care le lua cu computerul, care reacţiona extrem de lent, deveneau înnebunitoare după o oră sau două. Până acum, Val îl însoţise în toate celelalte călătorii. Asta nu însemna că vorbeau fără încetare; Val şi Ender se cunoşteau atât de bine încât adesea nici nu aveau ce să-şi spună. Dar în absenţa ei, Ender era din ce în ce mai nemulţumit de propriile gânduri; niciodată nu păreau să se limpezească în soluţii, fiindcă nu avea cui să le împărtăşească.

Nici măcar Matca nu-i putea fi de folos. Gândurile ei veneau instantaneu; legate nu de sinapse, ci de filoţi, care rămâneau neafectaţi de efectele relativiste ale călătoriei cu viteza luminii. Pentru ea, un minut din timpul trăit de Ender însemna șaisprezece ore – diferenţa era prea mare pentru ca el să desluşească vreun mesaj din partea ei. Dacă n-ar fi fost o gogoaşă, ar fi avut mii de gândaci, iar fiecare dintre ei şi-ar fi îndeplinit misiunea, transferându-şi uriaşa experienţă în memoria ei. Dar ceea ce poseda ea nu se mărginea la amintiri şi, în cele opt zile pe care le simţi ca pe o captivitate, Săvârşitorul începu să înţeleagă nerăbdarea ei de a fi eliberată cât mai curând.

După scurgerea celor opt zile, Săvârşitorul se descurca mulţumitor în portugheză, reuşind să se exprime direct în loc să traducă din spaniolă ceea ce avea de spus. Simţea cu disperare lipsa unei tovărăşii umane; ar fi fost foarte fericit să discute chiar şi religie cu un calvinist, numai să aibă pe cineva care să dovedească mai multă vioiciune şi inteligenţă în conversaţie decât computerul navei.

Nava efectuă translaţia Park; într-un moment imposibil de măsurat, viteza ei se modifică în comparaţie cu restul universului sau, mai precis, teoria susţinea că, de fapt, se schimba viteza universului în timp ce nava rămânea cu totul nemişcată. Nimeni nu era sigur de asta, întrucât nu exista un punct imobil din care să poată fi studiat fenomenul. Aşa se bănuia, pentru că nimeni nu înţelegea de ce apăreau fenomenele filotice; ansiblul fusese creat printr-o întâmplare

aproape norocoasă şi, o dată cu el, se descoperise şi principiul Park al instantaneităţii. Probabil că era neinteligibil, însă funcţiona.

În clipa în care lumina deveni din nou vizibilă în toate direcţiile, în hublourile navei apărură instantaneu puzderii de stele. Poate că într-o bună zi se va găsi vreun om de ştiinţă care să descopere de ce translaţia Park aproape că nu necesita un consum de energie. Săvârşitorul era sigur că pentru zborul interstelar al oamenilor se plătea undeva un preţ îngrozitor. Demult, chiar visase că pentru fiecare navă care efectua translaţia Park exista câte o stea care clipea pentru ultima oară. Jane îl asigurase că nu era adevărat, dar el ştia că majoritatea stelelor rămân invizibile; ar putea să dispară chiar un trilion dintre ele fără ca oamenii să afle vreodată. Vreme de mu de ani, călătorii vor continua să vadă fotonii plecaţi în spaţiu înainte ca steaua să moară. Dar când omul va ajunge să vadă galaxia stingându-se, va fi prea târziu să-şi mai schimbe obiceiurile.

— Inactivitatea te face să ai închipuiri paranoice, îi spuse Jane.

— Nu poţi citi gândurile, îi răspunse Săvârşitorul.

— După ce închei câte un zbor interstelar, devii morocănos şi faci speculaţii despre distrugerea universului. Asta-i modul specific prin care se manifestă la tine teama de mişcare.

— Ai anunţat autorităţile lusitane că sosesc?

— E o colonie foarte mică. Nu există autorizare de coborâre pe planetă, pentru că rareori merge cineva acolo. E doar o navetă care orbitează în

jurul planetei şi care transportă oamenii încoace şi încolo, folosind la sol un spaţioport atât de mic încât te apucă râsul.

— Nu-i nevoie de aprobarea celor de la Imigrări?

— Eşti Vorbitor, nu te pot întoarce din drum. Pe de altă parte, Serviciul de Imigrări înseamnă guvernatorul, care e în acelaşi timp şi primar, întrucât oraşul şi colonia se identifică. Numele ei este Faria Maria de Bosque, supranumită şi Bosquinha, iar ea îţi transmite salutări şi ar dori să nu soseşti, fiindcă are destule necazuri şi fără prezenţa unui profet al angosticismului care să-i tulbure pe bunii catolici de acolo.

— *A spus* ea aşa ceva?

— Realitatea e că nu ţi-a comunicat asta; episcopul Peregrino i-a spus-o, iar ea a fost de acord. Dar funcţia ei e să aprobe. Dacă-i vei spune că toţi catolicii sunt nişte smintiţi idolatri şi superstiţioşi, probabil că ar ofta şi ţi-ar zice: „Sper că nu vei destăinui şi altora asemenea păreri astea.”

— Mă duci cu vorba, spuse Săvârşitorul. Ce, crezi că nu mi-ar face plăcere să aud?

— Novinha nu mai vrea un Vorbitor. Şi-a anulat cererea la cinci zile după ce a făcut-o.

Codul Stelar afirma însă că, de vreme ce Ender pornise în călătorie ca răspuns la solicitarea ei, din punct de vedere legal cererea nu mai putea fi anulată; şi totuşi, asta schimba datele situaţiei, pentru că, în loc să aştepte nerăbdătoare scurgerea celor douăzeci şi doi de ani până la sosirea lui, ea va fi îngrozită de această

perspectivă, respingându-i vizita fiindcă se răzgândise între timp. El se aşteptase să fie întâmpinat ca un prieten mult aşteptat, iar acum ea se va arăta mai ostilă decât toţi membri societăţii catolice la un loc.

— S-au creat toate condiţiile pentru a mi se simplifica munca, remarcă el.

— Da, situaţia nu-i chiar atât de rea, Andrew. Realitatea e că între timp au solicitat şi alţii un Vorbitor, şi *aceştia* nu şi-au anulat cererea.

— Cine?

— Printr-o coincidenţă de-a dreptul fascinantă, aceştia sunt Miro şi Ela, fiul şi fiica Novinhei.

— Dar nu aveau cum să-l cunoască pe Pipo. De ce m-ar chema să mărturisesc moartea lui?

— A, nu, nu-i vorba despre moartea lui Pipo. Ela a cerut un Vorbitor acum şase săptămâni pentru a rosti moartea tatălui ei, Marcos Maria Ribeira, numit şi Marcao. Şi-a dat duhul într-un bar. Nu din cauza alcoolului – suferea de o boală. A murit de descompunere incurabilă.

— Jane, eşti atât de mistuită de compasiune încât mă pui pe gânduri.

— Compasiunea e domeniul în care te pricepi tu. Eu sunt mai pricepută la investigaţii complexe în structuri organizate de date.

— Iar băiatul… cum îl cheamă?

— Miro. A cerut un Vorbitor acum patru ani. Pentru moartea lui Libo, fiul lui Pipo.

— Libo nu putea avea mai mult de patruzeci de ani.

— A fost ajutat să aibă o moarte prematură. Era xenolog, înţelegi? Sau zenador, cum se zice în

portugheză.

— Purceluşii…?

— La fel ca moartea tatălui. Organele aşezate identic. În timpul călătoriei tale au fost executaţi trei purceluşi în acelaşi fel, însă mai departe de poartă. Numai că în cadavrele purceluşilor se plantează copaci – oamenilor ucişi nu li se face o asemenea onoare. Ambii xenologi fuseseră ucişi de purceluşi la distanţă de o generaţie…

— Şi ce-a hotărât Consiliul Stelar?

— Situaţia e încurcată. Oscilează. Încă n-au certificat ca xenolog pe niciunul dintre ucenicii lui Libo. Unul este fiica lui, Ouanda. Iar celălalt e Miro, cel care a chemat un mărturisitor.

— Au păstrat legătura cu purceluşii?

— În mod oficial, nu. Sunt unele discuţii în contradictoriu în legătură cu asta. După ce a murit Libo, Consiliul a admis contactarea purceluşilor doar o dată pe lună. Dar fiica lui Libo a refuzat categoric să respecte ordinele.

— Şi nu i-au retras certificarea de xenolog?

— Hotărârea de a se reduce drastic legăturile cu purceluşii a fost luată cu o majoritate foarte scăzută. Şi *nu a existat* o majoritate pentru suspendarea din funcţie. Acum doi ani a fost trimis spre Lusitania un grup de oameni de ştiinţă de pe Calicut. Trebuie să sosească abia peste treizeci de ani, pentru a prelua funcţia de supraveghere şi studiere a purceluşilor.

— De data asta au înţeles de ce l-au ucis purceluşii pe xenolog?

— Absolut deloc. Dar tocmai de asta mergi acolo, nu?

I-ar fi fost uşor să găsească un răspuns, numai că Matca îl împunse lin cu un gând. Săvârşitorul îl simţi ca pe o boare trecând printre frunzele unui copac, un foşnet, o clătinare domoală sau o rază de soare. Da, venea aici pentru a vorbi în numele morţilor. Dar şi pentru a readuce morţii la viaţă.

„Aici e un loc potrivit.”

Matca făcea un efort de neînchipuit să-i vorbească în timpul zborului cu viteza luminii.

„Simt o minte aici. Mult mai limpede decât oricare minte umană pe care am cunoscut-o noi.”

„Purceluşii? Gândesc la fel ca noi?“

„Ştie despre purceluşi. Puţină răbdare; deocamdată se teme de noi.”

Matca se retrase şi Ender rămase să întoarcă pe o faţă şi pe cealaltă gândul că prin hotărârea de a veni pe Lusitania se angaja la o muncă mult mai grea decât îşi închipuise.

Episcopul în persoană ţinu predica dojenitoare. Acesta era întotdeauna un semn rău. Deşi nu dovedise vreodată calităţi de orator înfocat, de data asta, prin numeroasele paranteze, Peregrino devenise atât de confuz în exprimare, încât Ela nu reuşi să priceapă nici măcar jumătate din cele spuse de el. Quim se prefăcu, desigur, că înţelege pentru că, în ceea ce-l privea, episcopul nu avea intenţii rele. Dar micuţul Grego nu făcu nici măcar o încercare ca să lase impresia că-l interesează. Chiar şi când sora Esquecimento, care avea obiceiul să ciupească sălbatic pe oricine cu unghiile ei ascuţite ca briciul, îşi croi drum pe interval, Grego îşi văzu netemător de năzbâtiile

care-i treceau prin cap în acele momente.

Astăzi se chinuise să scoată niturile din spătarul de plastic al băncii din faţa lor. Pe Ela o scotea din minţi forţa pe care o avea Grego; nu se cuvenea ca un copil de şase ani să poată băga şurubelniţa sub buza unui nit încapsulat la cald. Nu era sigură că *ea* ar fi fost în stare de aşa ceva.

„Dacă tata ar fi aici, bineînţeles că şi-ar strecura mâna uşurel şi blând, oho, cu câtă blândeţe, şi i-ar lua şurubelniţa lui Grego. Ar întreba în şoaptă: «De unde ai luat-o?» şi Grego l-ar privi cu ochi mari şi nevinovaţi. Mai târziu însă, când familia va pleca de la slujbă şi va ajunge acasă, tata ar urla la Miro că lasă sculele la voia întâmplării şi i-ar spune lucruri îngrozitoare, învinuindu-l de toate necazurile familiei. Miro ar suporta totul în tăcere. Ela şi-ar face de lucru pregătind masa de seară. Quim ar sta fără rost într-un colţ, rostogolind boabele rozariului şi murmurându-şi predicile scurte şi inutile. Cu ochii lui electronici, Olhado era singurul norocos – el îi bloca sau îi derula vreo scenă plăcută din trecut şi nu-l interesa ce se întâmpla. Quara ar merge să se facă mică într-un alt colţ, iar micuţul Grego ar rămâne triumfător, ţinându-se cu o mână de pantalonii tatei, urmărind cum vina pentru toate relele pe care le face el s-ar sparge în capul lui Miro.”

Ela tresări înfiorată când scena i se desfăşură în minte. Dacă s-ar fi sfârşit doar cu atât, tot ar fi fost suportabil. „Dar mai apoi Miro ar pleca, iar ei ar mânca şi după aceea…”

Ca nişte păianjeni, degetele Surorii Esquecimento făcură un salt; unghiile ascuţite se

înfipseră în braţul lui Grego. Instantaneu, Grego scăpă şurubelniţa pe jos. Cu siguranţă că avea să se rostogolească cu zgomot, dar Sora Esquecimento nu era proastă. Se aplecă iute şi o prinse cu cealaltă mână. Ela pricepu de îndată ce era în mintea lui, întinse o mână încercând să-l împiedice, dar era prea târziu: el ridică brusc genunchiul şi o lovi în gură pe Sora Esquecimento.

Femeia icni de durere şi eliberă braţul lui Grego din strânsoare. El smulse şurubelniţa din mâna lipsită de vlagă. Ţinându-şi palma la gura sângerândă, Sora Esquecimento se îndepărtă în grabă pe culoarul dintre bănci. Grego îşi reluă activitatea demolatoare.

„Dar tata a murit”, îşi aminti Ela. În mintea ei, cuvintele sunau ca o muzică. „Tata a murit, dar încă e printre noi prin această moştenire monstruoasă pe care a lăsat-o. Otrava pe care a picurat-o în noi continuă să dospească şi sigur ne va ucide pe toţi. Când a murit, ficatul lui avea doar cinci centimetri lungime, iar splina nici nu mai exista. În locul lor crescuseră nişte organe ciudate, compuse din celule lipidice. Boala nu avea nume; trupul lui o luase razna şi uitase matricea după care erau alcătuite fiinţele umane. Boala sălăşluieşte acum în copiii lui. Nu în trupuri, ci în sufletele noastre. Arătăm ca orice alţi copii; suntem modelaţi aidoma lor. Dar fiecare dintre noi a fost înlocuit de o imitaţie de copil, alcătuită dintr-o substanţă fetidă, de origine lipidică, degenerată, crescută din sufletul tatei.”

„Poate că situaţia ar fi alta dacă mama ar fi încercat să repare lucrurile. Dar ea nu s-a sinchisit

decât de microscoape şi de cereale cu calităţi ameliorate genetic sau de cercetările la care a lucrat şi lucrează întruna.”

— … Aşa-zis Vorbitor în Numele Morţilor! Dar există numai unul care poate vorbi în numele morţilor, şi acesta este Sograda Cristo…

Cuvintele episcopului îi reţinură atenţia. De ce tot vorbea despre un Vorbitor în Numele Morţilor? Cum era posibil ca el să aibă ştire că ea chemase unul…?

— Legea ne cere să-l tratăm curtenitor, dar nu cu încredere! Adevărul nu se poate afla în speculaţiile şi ipotezele unor oameni lipsiţi de har, ci în învăţăturile şi tradiţiile Bisericii. De aceea, atunci când va păşi printre voi, acordaţi-i zâmbetul vostru, dar nu vă deschideţi inimile!

De ce lansa un asemenea avertisment? Cea mai apropiată planetă, Trondheim, se afla la douăzeci şi doi de ani-lumină depărtare şi i se părea improbabil să existe acolo un Vorbitor. Vor trece decenii până la sosirea vreunuia, dacă avea să vină vreodată. Se întinse pe deasupra Quarei ca să-l întrebe pe Quim. Sigur că măcar el a ascultat cu atenţie.

— Ce spune episcopul despre Vorbitor? întrebă ea în şoaptă.

— Dacă ai fi atentă, ai afla şi singură.

— Dacă nu-mi spui, îţi zdrobesc nasul.

Quim îi zâmbi ţâfnos, ca să-i arate că nu se temea de ameninţările ei. Dar, pentru că, de fapt, *se temea* de ea, îi răspunse:

— Se pare că atunci când a murit primul xenolog, un mişel necredincios a chemat un

Vorbitor care urmează să sosească chiar în după-amiaza asta. Se află deja pe navetă şi primarul a plecat să-l întâmpine când va coborî pe planetă.

Ela nu anticipase această situaţie. Computerul nu-i comunicase că Vorbitorul era deja în drum spre Lusitania. Ea credea că va sosi peste ani şi ani pentru a rosti adevărul despre monstruozitatea căreia i se spunea „tată“ şi care, în cele din urmă, îşi binecuvântase familia căzând mort; adevărul va veni ca o rază care să le lumineze şi să le purifice trecutul. Dar tatăl său murise cu prea puţin timp în urmă ca să se facă *acum* rostire despre el. Tentaculele lui încă se întindeau de dincolo de mormânt şi le secătuiau inimile.

Curând predica se sfârşi, iar o dată cu ea şi slujba. Ela îl apucă strâns de mână pe Grego şi, în timp ce-şi făcea loc prin mulţime, încercă să-l ţină departe de lume, ca să nu smulgă cuiva vreo carte sau poşeta. Bine că era şi Quim bun la ceva: o purta în braţe pe Quara, care părea să îngheţe atunci când trebuia să se strecoare printre necunoscuţi. Olhado îşi reactivase ochii şi-şi putea purta singur de grijă, clipind metalic către orice semivirgină de cincisprezece ani pe care spera să o îngrozească azi. Ela făcu o plecăciune în faţa statuilor celor doi Os Venerados, bunicii ei, morţi de mult şi canonizaţi acum ca sfinţi. „Nu sunteţi mândri că aveţi nişte nepoţi atât de încântători?”

Grego rânjea diabolic; păi sigur, avea în mână un pantofior de sugar. Ela se rugă în gând, dorindu-i copilaşului să fi scăpat nevătămat dintr-o asemenea întâlnire. Luă pantoful de la Grego şi îl

aşeză pe micul altar unde lumânările ardeau neîncetat, ca o mărturie perpetuă a miracolului Descoladei. Mama copilului îl va putea găsi acolo.

Bosquinha se dovedi destul de bine dispusă în drumul de la navetoport până în Milagre, pe care îl făcură în vehiculul care plutea la mică distanţă deasupra terenului înverzit. Arătă către turmele de cabra semidomestice, o specie locală care asigura fibre pentru ţesături, dar a cărei carne era, din punct de vedere nutritiv, inutilizabilă fiinţelor umane.

— Purceluşii le mănâncă? întrebă Ender.

Mirată, ea ridică din sprâncene.

— Nu prea ştim multe despre purceluşi.

— Ştiu că trăiesc în pădure. Nu ies niciodată la câmpie?

— Asta pot s-o spună doar framlingii, răspunse ea ridicând din umeri.

Săvârşitorul tresări auzind-o pe Bosquinha folosind acest cuvânt: dar bineînţeles că ultima carte a lui Demostene fusese publicată cu douăzeci şi doi de ani în urmă şi distribuită prin ansiblu în toate cele O Sută de Lumi. Utlaning, framling, ramen, varelse – termenii pătrunseseră deja în Esenţială şi probabil că Bosquinhei nici nu i se mai păreau noutăţi. Ceea ce-l făcea să se simtă stânjenit era lipsa ei de curiozitate în legătură cu purceluşii. I se prea imposibil ca oamenii Lusitaniei să rămână netulburaţi de această problemă; doar existenţa purceluşilor motiva prezenţa gardului înalt şi de netrecut, dincolo de care nu se puteau deplasa decât zenadorii. Dar nu, Bosquinha nu era nepăsătoare,

ci doar ocolea această chestiune. Nu reuşi să ghicească dacă purceluşii ucigaşi constituiau un subiect delicat sau dacă era vorba de neîncrederea ei în Vorbitor.

Ajunşi pe coama uni deal, Bosquinha opri vehiculul. Acesta se aşeză lin cu tălpicile pe sol. În vale se vedea un râu lat, şerpuind printre dealuri înverzite. Dincolo de el, vârfurile cele mai îndepărtate erau acoperite în întregime de păduri. De-a lungul celuilalt mal al râului, casele construite din cărămidă, cu acoperişuri învelite cu ţiglă, alcătuiau un oraş pitoresc. Clădirile câtorva ferme erau aşezate pe malul înalt dinspre ei, iar terenurile lungi şi înguste se întindeau până pe dealul pe care stăteau Săvârşitorul şi Bosquinha.

— Milagre, spuse Bosquinha. Pe dealul cel mai înalt e catedrala. Episcopul Peregrino i-a sfătuit pe oameni să fie politicoşi şi binevoitori cu tine.

Săvârşitorul mai pricepu din tonul ei că episcopul îi înştiinţase pe oameni că el reprezenta un primejdios propovăduitor al agnosticismului.

— Până mă va trăsni mâna lui Dumnezeu! întrebă el.

Zâmbind, Bosquinha îi răspunse:

— Dumnezeu ne dă un exemplu de îngăduinţă creştină pe care socotim că-l va urma toată lumea din oraş.

— Ştiu cine m-a chemat?

— Oricine ar fi făcut-o, a procedat discret.

— Eşti şi Guvernator, nu numai primar. Beneficiezi de anumite privilegii în ceea ce priveşte informaţiile.

— Ştiu că solicitarea iniţială a fost anulată, dar

prea târziu. Mai ştiu că în anii din urmă alte două persoane au cerut prezenţa unui Vorbitor, dar trebuie să înţelegi că majoritatea oamenilor se mulţumesc cu doctrina şi consolarea oferită de preoţi.

— Vor răsufla uşuraţi când vor afla că n-am nimic în comun cu doctrina sau consolarea.

— Gestul mărinimos de a ne oferi transportul de skrika te va face destul de respectat prin baruri şi te asigur că se vor găsi o mulţime de femei frivole care să poarte blănuri în lunile următoare. Toamna e pe aproape.

— S-a întâmplat să cumpăr skrika împreună cu nava – mie nu-mi era de niciun folos aşa că nu mă aştept la recunoştinţă pentru asta. Privi iarba înaltă din jur, care semăna cu o blană: Iarba e indigenă?

— Şi inutilă. N-o putem folosi nici măcar pentru a acoperi casele: dacă o tăiem, se fărâmiţează şi la prima ploaie se dizolvă ca un praf. Dar pe loturile din valea de acolo, cultura cea mai comună este un soi de ştir creat de xenobiologii noştri. Recoltele de orez şi grâu erau proaste şi nesigure, însă ştirul rezistă atât de bine încât trebuie să utilizăm ierbicide în jurul culturilor pentru a le împiedica să se extindă.

— De ce?

— Suntem pe o lume aflată în carantină, Vorbitorule! Ştirul se adaptează atât de uşor la mediu încât curând ar înăbuşi ierburile indigene. Este esenţial să nu transformăm Lusitania după modelul pământesc. Avem sarcina de a influenţa cât mai puţin această lume.

— Sigur că asta îi apasă greu pe oameni.

— Vorbitorule, suntem liberi şi ne împlinim viaţa în enclava noastră. Cât priveşte ceea ce se află dincolo de gard, oricum nu vrea nimeni să meargă acolo.

Vocea îi era încărcată de o emoţie ascunsă. Şi atunci, Ender ştiu că teama de purceluşi pătrunsese adânc.

— Vorbitorule, să nu-ţi închipui că ne temem de purceluşi! Probabil că acest lucru e adevărat pentru unii dintre noi, dar sentimentul predominant nu-i câtuşi de puţin teama. E ura. Scârba.

— Dar nu i-aţi văzut niciodată.

— Ajunge să-i cunoşti pe cei doi zenadori care au fost ucişi. Am o bănuială că la început ai fost chemat pentru a mărturisi moartea lui Pipo. Amândoi, şi Pipo, şi Libo, erau iubiţi de lume. Îndeosebi Libo. Un om blând şi generos, iar durerea provocată de moartea lui a fost sinceră şi generală. Ne vine greu să înţelegem motivele pentru care purceluşii l-au torturat astfel. Dom Cristao, Abate al Filhos da Mente de Cristo, spune că purceluşii nu au simţ moral. Susţine că sunt fiare ori că nu au trăit sentimentul pierderii, fiindcă nu au gustat încă din fructul oprit. Zâmbi crispată. Dar asta e teologie, aşa că nu reprezintă nimic pentru tine.

El nu-i răspunse. Se obişnuise cu felul în care oamenii evlavioşi presupuneau că istorisirile sacre trebuie să li se pară absurde necredincioşilor. Necredincios nu se considera, ba chiar nutrea un respect deosebit faţă de sfinţenia unor relatări.

Dar nu-i putea explica Bosquinhei toate astea. Cu timpul are să-şi schimbe părerea despre el. Acum îl privea bănuitoare, dar credea că o putea atrage de partea lui; pentru a fi un bun primar, trebuia să aibă calitatea de a vedea oamenii aşa cum sunt, nu aşa cum par.

Reveni la subiectul discuţiei.

— Filhos da Mente de Cristo… cunoştinţele mele de portugheză nu sunt prea solide, dar asta nu înseamnă cumva „Fiii Minţii lui Hristos”?

— Relativ vorbind, sunt un ordin nou, întemeiat abia acum patru sute de ani printr-o dispensă specială emisă de Papa…

— A, ştiu de Copiii Minţii lui Cirstos, doamnă primar. Am mărturisit moartea lui San Angelo pe Moctezuma, în oraşul Cordoba.

Ea făcu ochii mari.

— Deci e adevărată povestea!

— Primare Bosquinha, am auzit multe variante ale poveştii. Una susţine că diavolul l-a posedat pe San Angelo când se afla pe patul de moarte şi de aceea a cerut să i se ţină riturile detestabile ale păgânului Vorbitor în Numele Morţilor.

Bosquinha surâse.

— Cam aşa sună povestea care circulă în şoaptă. Dom Cristao spune că-i o prostie, desigur.

— Cu mult înainte de sanctificare, s-a întâmplat ca San Angelo să fie martor la mărturisirea mea pentru o femeie pe care o cunoştea. Ciuperca din sânge îl ucidea deja. A venit la mine şi mi-a spus: „Andrew, încă de pe acum circulă cele mai îngrozitoare neadevăruri despre mine, afirmându-se că am făcut minuni şi că ar trebui să fiu

sanctificat. Am nevoie de ajutorul tău. La moartea mea, va trebui să rosteşti adevărul.”

— Dar minunile au fost recunoscute şi el a fost canonizat abia după nouăzeci de ani de la moarte.

— Da. Ei bine, în parte sunt şi eu vinovat de asta. Când am mărturisit moartea lui, eu însumi am recunoscut câteva dintre miracole.

De data asta Bosquinha izbucni în râs.

— Un Vorbitor să creadă în miracole?!?

— Priveşte dealul catedralei voastre! Câte dintre clădirile acelea sunt pentru preoţi şi câte pentru şcoală?

Bosquinha înţelese pe dată şi-l fulgeră cu privirea.

— Filhos da Mente de Cristo se supun autorităţii episcopului.

— Numai că ei păstrează şi predau tot ce înseamnă cunoaştere. Indiferent dacă episcopul aprobă sau nu.

— S-ar putea ca San Angelo să-ţi fi permis să te amesteci în treburile Bisericii, dar te asigur că episcopul Peregrino nu va admite aşa ceva.

— Am venit să mărturisesc o simplă moarte şi voi respecta legea. Cred că vei avea prilejul să-ţi dai seama că voi face mai puţin rău decât te aştepţi şi mai mult bine.

— Vorbitor în Numele Morţilor, dacă ai venit să rosteşti moartea lui Pipo, atunci nu vei provoca decât rău. Lasă-i pe purceluşi dincolo de gard. Dacă s-ar respecta dorinţa mea, nicio fiinţă umană n-ar mai trece de el.

— Sper că voi găsi de închiriat o cameră.

— Oraşul nostru nu se schimbă, Vorbitorule!

Aici fiecare are o casă şi nimeni nu merge în altă parte. Ce motive am avea să ţinem un han? Îţi putem oferi doar una dintre micile locuinţe din material plastic pe care le-au înălţat primii colonişti. E modestă, dar satisface toate necesităţile.

— Întrucât nu am nevoie de mult confort şi spaţiu, sunt sigur că o să mă descurc. Şi abia aştept să-l întâlnesc pe Dom Cristao. Acolo unde există discipoli ai lui San Angelo, şi adevărul îşi găseşte prieteni.

Bosquinha pufni şi porni motorul vehiculului. Aşa cum dorise şi Săvârşitorul, ideile ei preconcepute despre Vorbitori fuseseră acum sfărâmate. Ce întâmplare ca el să-l fi cunoscut pe San Angelo şi să-i fi admirat pe Filhos! Nu era chiar ceea ce-i îndemnase episcopul Peregrino pe enoriaşii săi să creadă despre Vorbitor.

Încăperea era mobilată sărăcăcios, iar dacă Săvârşitorul ar fi avut cu el multe lucruri, cu mare greutate ar fi găsit loc să şi le aşeze. Aşa cum i se întâmpla aproape mereu la încheierea vreunei călătorii interstelare, reuşi să se instaleze în doar câteva minute. În geanta de voiaj rămase împachetată numai Matca; renunţase de mult să se mai simtă ciudat pentru că într-o modestă geantă aflată sub pat păstra taina viitorului unei specii minunate.

— Poate că acesta va fi locul, murmură el. Chiar prin prosoapele în care era învelită, simţea gogoaşa răcoroasă, aproape rece.

„Este locul potrivit.”

I se păru supărător că era atât de sigură. De data asta dispăruse tonul rugător sau nerăbdător pe care îl percepuse de atâtea ori când ea îşi exprimase dorinţa de a fi eliberată. Acum era de o certitudine absolută.

„Tare mult aş vrea să hotărâm astfel, spuse el. S-ar putea să fie locul, dar totul depinde de capacitatea purceluşilor de a accepta prezenţa ta aici.”

„Întrebare e dacă pot accepta prezenţa fiinţelor umane fără noi.”

„Va dura mult. Mai păsuieşte-mă câteva luni.”

„Oricât de mult ar fi nevoie. Acum nu ne mai grăbim.”

„Pe cine ai găsit? Îmi amintesc că mi-ai spus că nu poţi comunica decât cu mine.”

„Acea parte a minţii noastre care deţine capacitatea de gândire, ceea ce voi numiţi impuls filotic, puterea ansiblurilor, este foarte rece şi greu de descoperit la fiinţele umane. Dar aceasta pe care am aflat-o aici, una dintre numeroasele fiinţe pe care le vom găsi, are un impuls filotic mult mai puternic, mai clar, mai uşor de perceput, ne aude mai repede, ne vede amintirile, iar apoi le vedem pe ale ei, le reperăm cu uşurinţă, aşa că iartă-ne, scumpe prieten, iartă-ne dacă abandonăm chinul de a vorbi minţii tale şi ne întoarcem spre ea pentru a-i vorbi, fiindcă nu ne sileşte să facem eforturi atât de mari pentru a articula cuvinte şi a forma imagini care să fie suficient de limpezi pentru gândirea voastră analitică, deoarece pe ea o simţim ca pe o rază de soare, ca pe căldura soarelui pe faţa noastră, ca

senzaţia de apă proaspătă în pântecele noastre şi de mişcare la fel de blândă şi completă ca adierea de vânt pe care nu am mai simţit-o de trei mii de ani şi iartă-ne că vom rămâne cu ea până ne trezeşti şi ne scoţi să locuim aici, fiindcă o vei face – vei afla sigur la momentul potrivit că acesta e locul care înseamnă cămin…”

Şi după aceea el pierdu şirul gândurilor ei, simţi cum se risipeşte ca un vis pe care-l uiţi atunci când te trezeşti, chiar dacă te chinuieşti să-l menţii viu. Săvârşitorul nu era sigur de ceea ce descoperise Matca, dar, orice ar fi fost, el trebuia să se confrunte cu realitatea Codului Stelar, cu Biserica Catolică şi cu tinerii xenologi care probabil nu-l vor lăsa să-i cunoască pe purceluşi, cu o femeie xenolog care se răzgândise în legătură cu invitaţia pe care o făcuse şi cu altceva, poate cel mai greu lucru: dacă Matca rămânea aici, şi el trebuia să facă la fel. „Tot amestecându-mă, iscodind, rănind, tămăduind, apoi plecând din nou şi rămânând neînrâurit m-am rupt de umanitate. Dacă voi rămâne pe această lume, oare cum voi reuşi să mă integrez? Până în această clipă nu m-am simţit apropiat decât de armata de băieţaşi de la Şcoala de Luptă şi de Valentine, iar acum aceste fiinţe sunt departe, aparţin trecutului.”

— Ce-ai păţit, te-ai scufundat în singurătate? îl întrebă Jane. Simt cum îţi scade ritmul cardiac şi ţi se îngreunează respiraţia. În următoarele momente vei adormi, muri sau lăcrima.

— Sunt mai complicat decât crezi, spuse Săvârşitorul bine dispus. Deocamdată am un sentiment de autocompătimire pentru suferinţe

încă neîncercate.

— Foarte bine, Ender. Cu cât mai devreme, cu atât mai folositor. În felul acesta te vei scălda mai mult în suferinţă.

Terminalul prinsese viaţă, înfăţişând-o pe Jane ca purceluş în mijlocul unui ansamblu de balerine exuberante, care-şi azvârleau picioarele cât de sus puteau. Puţină repetiţie nu-ţi strică şi te-ai simţi mult mai bine. La urma urmelor, ai despachetat. Ce altceva aştepţi?

— Nici măcar nu ştiu unde mă aflu, Jane.

— Nu există o hartă a oraşului, îi explică Jane. Toată lumea ştie unde se află fiecare locşor. Însă au un plan al sistemului de canalizare, împărţit pe cartiere. Aşa, prin extrapolare, poţi descoperi unde se află clădirile.

— Atunci arată-mi-le!

Pe terminal apăru un model tridimensional al oraşului. Probabil că Săvârşitorul nu era deosebit de dorit în acest loc şi de aceea i se dăduse cămăruţa mobilată simplu, însă terminalul ce i se pusese la dispoziţie dovedea o atitudine curtenitoare. Nu era o instalaţie standard pentru uz personal, ci mai curând un simulator complex. Faţă de alte terminale, putea proiecta holograme într-un spaţiu de şaisprezece ori mai mare, cu o rezoluţie de patru ori mai precisă. Iluzia părea atât de reală încât, ameţit pentru o clipă, Săvârşitorul se simţi ca un Gulliver aplecat deasupra unui liliput care încă nu ajunsese să se teamă de el, care deocamdată nu-i descoperise puterea distructivă.

Numele diferitelor cartiere pluteau în aer

deasupra fiecărui sector al reţelei de canalizare.

— Te afli aici, preciză Jane. Vila Velha, „vechiul oraş”. *Praca* este exact la o intersecţie depărtare. Acolo se ţin întrunirile publice.

— Ai cumva o hartă a domeniilor locuite de purceluşi?

Harta satului alunecă rapid către Săvârşitor, detaliile apropiate dispărând în timp ce erau înlocuite de altele noi, care apăreau pe latura îndepărtată, ca şi cum ar fi zburat pe deasupra lor. „Aidoma unei vrăjitoare”, gândi el. Graniţa oraşului era marcată de un gard.

— E singurul obstacol care se află între noi şi purceluşi, îngână Săvârşitorul.

— Emite un câmp electric în care sunt stimulaţi toţi nervii sensibili la durere, spuse Jane. Simpla atingere face ca toate terminaţiile nervoase să o ia razna; te simţi ca şi cum cineva ţi-ar tăia degetele cu o pilă.

— Plăcut gând. Suntem într-un lagăr de concentrare? Sau într-o grădină zoologică?

— Depinde cum priveşti lucrurile.

— Partea dinspre oameni este conectată la restul universului, iar cea dinspre purceluşi limitată la propria lume.

— Deosebirea e că purceluşii nu ştiu ce-au pierdut.

— Dar eu ştiu, spuse Jane. Acesta-i cel mai încântător lucru care caracterizează fiinţele umane. Sunteţi cu toţii foarte siguri că animalele inferioare mor de invidie că n-au avut norocul de a se fi născut homo sapiens. Dincolo de gard se vedea un povârniş şi pădurea care începea de pe

coama dealului. Xenologii nu au pătruns niciodată prea adânc în teritoriul purceluşilor. Comunitatea cu care au intrat în contact e la mai puţin de un kilometru în interiorul acestei păduri. Purceluşii locuiesc într-o casă din buşteni, toţi masculii la un loc. Nu cunoaştem alte aşezări, dar sateliţii au confirmat că fiecare pădure ca asta are exact toată populaţia pe care o poate susţine o cultură de vânători-culegători.

— Vânează?

— Sunt mai mult culegători.

— Unde au murit Pipo şi Libo?

Jane ilumină un petic de teren acoperit cu iarbă, de pe panta care ducea spre copaci. În planul apropiat creştea izolat un copac mare şi nu departe de el se vedeau alţi doi.

— Copacii aceia, făcu Săvârşitorul. În hologramele pe care le-am vizionat pe Trondheim nu-mi amintesc să fi fost atât de aproape.

— Au trecut douăzeci şi doi de ani. Copacul mare e cel pe care purceluşii l-au plantat în cadavrul rebelului numit Rădăcină, executat înainte ca Pipo să fi fost ucis. Ceilalţi doi marchează locurile unde au fost executaţi recent alţi purceluşi.

— Aş vrea să ştiu de ce sădesc copaci numai pentru purceluşi.

— Copacii sunt sacri, spuse Jane. Pipo a constatat că mulţi dintre copacii pădurii poartă nume. Libo a tras concluzia că s-ar putea să fie numele purceluşilor morţi.

— Iar oamenii nu sunt cosubstanţiali cu ideea de adorare a copacilor. Da, e foarte probabil. Am

descoperit însă că ritualurile şi miturile nu se nasc din neant. De obicei există o anumită justificare legată de perpetuarea comunităţii.

— Andrew Wiggin antropolog?

— Când ţi-ai ales umanitatea ca obiect de studiu, este mai bine să începi cu omul.

— Atunci du-te şi studiază câţiva oameni, Săvârşitorule! De exemplu, familia Novinhei. Şi apropo, reţelei de computere i s-a interzis în mod oficial să-ţi furnizeze adresele locuitorilor.

Ender zâmbi strâmb.

— Prin urmare, Bosquinha nu-i chiar atât de prietenoasă pe cât pare.

— Dacă trebuie să întrebi unde locuiesc oamenii, vor şti încotro te duci. Dacă vor ca tu să nu mergi la ei, nimeni nu va şti unde locuiesc ceilalţi.

— Poţi încălca restricţia, nu?

— Am şi făcut-o.

Lângă linia gardului, dincolo de dealul pe care se afla observatorul, clipea o lumină. Era punctul cel mai izolat din întregul Milagre. În locul acela de unde gardul se vedea tot timpul, se construiseră foarte puţine case. Ender se întrebă dacă Novinha prefera să locuiască acolo pentru a fi aproape de gard sau pentru a fugi cât mai departe de vecini. Poate că asta fusese ideea lui Marcao.

Cel mai apropiat cartier era Vila Atras, apoi cel numit As Fabricas, care se întindea până spre râu. Aşa cum sugera şi numele, acolo se găseau majoritatea făbricuţelor care prelucrau metalul şi materialele plastice şi procesau alimentele şi

fibrele de care avea nevoie Milagre. O economie autonomă, utilă şi legată de necesităţi. Iar Novinha prefera să locuiască departe de toate acestea, izolată, invizibilă. Hotărârea era şi a ei, acum Săvârşitorul ştia sigur. Nu acesta era modelul de viaţă ales de ea? Niciodată nu aparţinuse oraşului Milagre. Faptul că toate cele trei solicitări pentru un Vorbitor veniseră din partea Novinhei şi a copiilor ei nu era o simplă întâmplare. Însuşi actul de chemare a unui Vorbitor reprezenta o sfidare, un semn că ei nu se socoteau membri evlavioşi ai comunităţii catolice de pe Lusitania.

— Va trebui totuşi să mă rog de cineva să mă conducă acolo. Nu se cuvine să le dau de înţeles de la început că nu pot să-mi tăinuiască nicio informaţie pe care o deţin.

Harta se şterse şi deasupra terminalului apăru chipul lui Jane. Nu se deranjase să facă reglajele pentru dimensiunile generoase ale acestui terminal, astfel încât capul ei era de câteva ori mai mare decât al unui om. Arăta foarte impunătoare. Şi simularea atingea perfecţiunea până şi prin porii de pe obraji.

— Andrew, adevărul e că mie nu-mi pot ascunde nimic.

Săvârşitorul oftă.

— Te interesează foarte mult problema asta, Jane.

— Ştiu. Îi făcu un semn cu ochiul. Dar pe tine nu?

— Vrei să pui că n-ai încredere în mine?

— Miroşi de la o poştă a imparţialitate şi a

împărţitor de dreptate. Dar eu sunt îndeajuns de umană ca să doresc un tratament preferenţial, Andrew.

— Măcar îmi promiţi ceva?

— Orice, prietene corpuscular.

— Când hotărăşti să-mi ascunzi ceva, n-ai vrea să mă anunţi cel puţin că nu ai de gând să-mi spui despre ce este vorba?

— Vorbele tale adânci o depăşesc pe sărmana ta prietenă.

Devenise o caricatură a unei femei hiperfeminizate.

— Jane, nimic nu poate fi prea profund pentru tine. Fă-mi o favoare. Nu-mi pune piedici.

— Pentru că tot ai venit pentru familia Ribeira, ai dori să te ajut cu ceva?

— Da. Descoperă elementele care-i fac pe membrii familiei Ribeira să se deosebească în mod semnificativ de restul oamenilor din Lusitania. Şi orice motive de conflict între ei şi autorităţi.

— Tu vorbeşti şi eu mă supun.

Începu să dispară ca un duh.

— Jane, tu m-ai ademenit încoace. Acum de ce încerci să mă descurajezi?

— Ba nu. Şi nici n-am făcut-o.

— Nu am prieteni în oraşul acesta.

— Poţi să-mi încredinţezi viaţa ta.

— Nu propria viaţă mă preocupă acum.

Praca era plină de copii care jucau fotbal. Majoritatea jonglau cu mingea, dovedind cât de multe pot s-o menţină în aer folosindu-şi doar capul şi picioarele. Cu toate acestea, doi dintre ei purtau un duel sălbatic. Băiatul şuta cât de tare

putea către fată, care stătea la mai puţin de trei metri depărtare. Ea suporta contactul cu mingea fără să tresară, indiferent cât de puternică ar fi fost lovitura. Apoi şuta fata, iar el încerca să nu se clintească. O altă fetiţă făcea pe copilul de mingi, aducându-le-o ori de câte ori ricoşa după ce-şi atingea victima.

Săvârşitorul încercă să afle de la câţiva băieţi unde era casa familiei Ribeira. Invariabil, toţi îi răspunseră printr-o ridicare din umeri; când insistă, unii începură să se îndepărteze şi curând mai toţi copiii se retraseră din *praca.* Săvârşitorul se întrebă ce le spusese episcopul despre Vorbitori.

Însă duelul continuă cu aceeaşi înverşunare nedomolită. Şi acum, când *praca* se mai golise, Ender observă că în joc mai era amestecat un copil, un băiat de vreo doisprezece ani. Văzut din spate, nu atrăgea atenţia prin nimic, dar când Ender păşi mai spre mijlocul terenului, băgă de seamă că ochii băiatului arătau ciudat. După un moment de surprindere, înţelese. Băiatul avea ochi artificiali. Amândoi păreau strălucitori şi metalici, dar Ender ştia cum funcţionau. Doar un ochi slujea vederii, dar el prelua patru scanări vizuale separate şi apoi izola semnalele, pentru a transmite o imagine binoculară simulată către creier. Celălalt ochi conţinea sursa de alimentare, controlul prin computer şi interfaţa externă. Atunci când voia, băiatul putea înregistra scurte secvenţe din cele văzute pe o foto-memorie limitată, care avea probabil mai puţin de un trilion de biţi. Dueliştii îl foloseau ca arbitru; dacă

vreunul contesta un punct, el putea relua scena cu viteză redusă şi le spunea ce se întâmplase.

Mingea îl lovi pe băiat drept în vintre. Se chirci cu multă convingere, dar fata rămase netulburată.

— S-a ferit, am văzut cum a mişcat din şolduri!

— Ba nu! M-a durut, nu m-am ferit deloc!

— *Reveja! Reveja!*

Până atunci vorbiseră în Esenţială, dar fata exclamase în portugheză.

Băiatul cu ochi metalici rămase inexpresiv, în schimb ridică o mână cerându-le să facă linişte.

— *Mudou,* spuse el fără drept de replică. „S-a mişcat”, traduse Săvârşitorul.

— *Sabia!* Ştiam!

— Eşti un mincinos, Olhado!

Băiatul cu ochi metalici o privi dispreţuitor:

— Eu nu mint niciodată. Dacă vrei, o să-ţi ofer o reluare a scenei. De fapt, cred că o s-o transmit prin reţea, ca să vadă toată lumea cum te-ai ferit şi mai şi minţi că n-ai făcut-o.

— *Mentirosa! Filho de puta! Fode-bode!*

Săvârşitorul era aproape sigur că ştia ce însemnau toate epitetele acelea, dar băiatul cu ochi metalici le ascultă cu un aer imperturbabil.

— *Dd,* spuse fata. *Dd-me!* Dă-mi-l!

Furios, băiatul îşi scoase inelul de pe deget şi-l aruncă pe pământ, la picioarele ei.

— *Viada!* şopti el gutural, apoi o rupse la fugă.

— *Poltrao!* strigă fata după el. Laşule!

— *Qao!* strigă băiatul fără ca măcar să arunce o privire peste umăr.

De data asta nu strigase la fată. Ea se întoarse imediat şi-l privi pe băiatul cu ochi metalici, care

se crispase la auzul acelei vorbe. Aproape instantaneu, fata rămase cu ochii pironiţi în pământ. Micuţa care adusese până atunci mingea păşi către băiat şi-i şopti ceva. El ridică ochii şi-l observă pe Săvârşitor.

Fata mai mare îşi ceru scuze:

— *Desculpa, Olhado, não queria que…*

— *Nao ha problema, Michi.*

Nu se uită la ea. Fata dădu să mai spună ceva, dar apoi îl văzu şi ea pe Ender şi tăcu.

— *Porque estd olhando-nos?* întrebă băiatul. De ce te uiţi la noi?

Săvârşitorul răspunse cu o întrebare:

— *Voce e drbitro?* Tu eşti judecătorul? Cuvântul putea să însemne „arbitru” dar şi „magistrat”.

— *De vez em quando.* Din când în când.

— Ender vorbi în Esenţială – nu era sigur că va reuşi să spună ceva complicat în portugheză.

— Atunci spune-mi, arbitrule, e cinstit să laşi un străin să se descurce fără să-l ajuţi?

— Străin? Vrei să zici utlaning, framling sau ramen?

— Nu, cred că vreau să zic infidel.

— *O Senhor e decrente?* Eşti necredincios?

— *So descredo no incravel.* Resping doar ceea ce e de necrezut.

Băiatul zâmbi.

— Unde vrei să mergi, Vorbitorule?

— La locuinţa familiei Ribeira.

Fetiţa se dădu mai aproape de băiatul cu ochi de metal.

— Care familie Ribeira?

— Văduva Ivanova.

— Cred că o pot găsi, spuse băiatul.

— Toată lumea din oraş poate, întări Săvârşitorul. Problema e, mă duceţi la ea?

— De ce vrei să mergi acolo?

— Le pun întrebări oamenilor şi încerc să descopăr istorii adevărate.

— La casa familiei Ribeira nu ştie nimeni poveşti adevărate.

— Mă mulţumesc şi cu minciuni.

— Atunci vino cu noi, spuse el şi porni prin iarba cosită scurt de pe drumul principal.

Fetiţa îi şopti din nou ceva la ureche. El se opri şi se întoarse spre Săvârşitor, care-l urma îndeaproape:

— Quara vrea să ştie cum te cheamă.

— Andrew. Andrew Wiggin.

— Ea e Quara.

— Iar tu?

— Toţi îmi spun Olhado. Din pricina ochilor. Ridică fetiţa şi o aşeză pe umeri. Dar numele meu adevărat e Ribeira. Lauro Suleimao Ribeira.

Rânji, se întoarse pe călcâie şi porni mai departe.

Săvârşitorul porni după el. Ribeira. Bineînţeles.

Şi Jane ascultase şi-i vorbi prin nestemata din ureche.

— Lauro Suleimao Ribeira e cel de-al patrulea copil al Novinhei. Şi-a pierdut ochii într-un accident cu lasere. Are doisprezece ani. A, şi am aflat ce-i deosebeşte pe Ribeira de restul oamenilor din oraş. Vor să-l sfideze pe episcop şi să te conducă într-acolo unde doreşti să ajungi.

„Şi eu am observat ceva, Jane”, îi răspunse el în

gând. „Băiatului i-a făcut plăcere să mă tragă pe sfoară, iar apoi a fost şi mai satisfăcut când mi-a dat de înţeles cum m-am lăsat prostit. Sper sincer că n-o să iei lecţii de la el.”

Miro stătea pe panta dealului. Umbra copacilor îl făcea invizibil pentru oricine ar fi privit dinspre Milagre, dar de aici el putea să vadă o bună parte din oraş – catedrala şi mănăstirea de pe dealul cel mai înalt, desigur, apoi observatorul de pe alt deal, mai spre nord. Şi, mai jos de observator, într-o adâncitură a pantei, casa în care locuia, situată nu prea departe de gard.

— Miro, şopti Mâncătorul-de-Frunze. Tu eşti copac?

Era o traducere *mot a mot* din limba *pequenino.*

Uneori erau meditativi şi atunci stăteau nemişcaţi ore în şir. Numeau asta „să fii copac”.

— Mai curând ca un fir de iarbă, răspunse Miro.

Mâncătorul-de-Frunze chicoti subţirel şi şuierat, cum îi era obiceiul. Râsul nu suna niciodată natural; *pequeninos* învăţaseră să râdă după ureche, de parcă ar fi fost vorba de vreun cuvânt în Esenţială. Nu pornea din bună dispoziţie, sau cel puţin asta era impresia lui Miro.

— Are să plouă? întrebă Miro.

Pentru un purceluş, asta însemna: „Mă întrerupi ca să-mi faci un serviciu sau ca să-ţi faci unul ţie?”

— Azi a plouat cu foc, spuse Mâncătorul-de-Frunze. Departe, în prerie.

— Da. A sosit un vizitator din altă lume.

— Vorbitorul?

Miro nu-i răspunse.

— Trebuie să-l aduci să ne cunoască şi pe noi.

Miro continuă să tacă.

— Miro, pentru tine o să-mi fac rădăcină din chip, iar membrele mele vor deveni lemn pentru casa ta.

Lui Miro îi displăcea când purceluşii începeau să ceară câte ceva. Avea impresia că-l luau drept o persoană deosebit de înţeleaptă, puternică sau un părinte de la care trebuiau smulse tot felul de hatâruri. Ei, era vina lui că purceluşii gândeau aşa. A lui şi a lui Libo. Fiindcă jucau rolul lui Dumnezeu printre purceluşi.

— Aşa am promis, Mâncător-de-Frunze, adevărat?

— Când, când, când?

— Nu mă zori! Trebuie să aflu dacă putem avea încredere în el.

Mâncătorul-de-Frunze îl privi uimit. Miro încercase să explice că nu toţi oamenii se cunoşteau între ei, iar unii nu erau cumsecade, dar purceluşii păreau a nu pricepe.

— Imediat ce voi putea, îl linişti Miro.

Deodată, Mâncătorul-de-Frunze începu să se legene înainte şi înapoi pe pământ, mişcându-şi coapsele într-o parte şi-n alta, de parcă ar fi încercat să-şi potolească vreo mâncărime din regiunea anusului. Libo apreciase odată că acest comportament avea aceeaşi funcţie ca râsul pentru oameni.

— Vorbeşte-mi în purceleză! spuse Mâncătorul-de-Frunze, pe care părea să-l amuze faptul că Miro şi alţi zenadori vorbeau amestecând două limbi. Şi asta în ciuda faptului că, de-a lungul

anilor, fuseseră depistate sau sugerate cel puţin patru limbi ale purceluşilor, toate vorbite de unul şi acelaşi trib.

Dar dacă voia să-l audă vorbind în portugheză, atunci o să-i facă pe plac:

— *Vai cornerfolhas!* Du-te şi mănâncă frunze!

Mâncătorul îl privi nelămurit:

— Şi de ce-ar fi aşa de amuzant?

— Pentru că e numele tău. *Come-folahs.*

Mâncătorul-de-Frunte îşi smulse o insectă mare dintr-o nară şi o azvârli cât colo.

— Nu fi brutal! spuse el.

Apoi se ridică şi plecă.

Miro îl urmări îndepărtându-se. Mâncătorul-de-Frunze avea un caracter tare dificil. Miro ar fi preferat tovărăşia purceluşului numit Uman. Chiar dacă Uman era mai ager şi Miro trebuia să fie mult mai prudent faţă de el, măcar nu părea la fel de ostil ca Mâncătorul-de-Frunze.

După ce-l pierdu din ochi pe purceluş, Miro se întoarse către oraş. Pe poteca ce şerpuia de-a lungul dealului şi ducea spre casa lui mergea cineva. Silueta din frunte era foarte înaltă – ba nu, era Olhado purtând-o pe Quara pe umeri. Quara depăşise vârsta copiilor care trebuie purtaţi astfel. Miro îşi făcea probleme din pricina ei. Părea să nu-şi revină din şocul provocat de moartea tatălui lor. Avu un moment de amărăciune. Şi când te gândeşti că el şi Ela speraseră că moartea tatei le va rezolva toate problemele!

Apoi se ridică şi-şi încordă privirea, încercând să-l vadă mai bine pe bărbatul care păşea în urma lui Olhado şi a Quarei. Nu-l mai văzuse până

acum. Vorbitorul. Deja! Nu sosise nici de un ceas în oraş şi deja mergea spre casa lui. „Grozav, ar fi şi momentul potrivit ca mama să afle că eu l-am chemat încoace. Îmi închipuiam că un Vorbitor trece neobservat, nu vine direct la cel care l-a solicitat. Ce necugetat! Ca şi cum n-ar fi de ajuns că a sosit cu mult înainte de data la care îl aşteptam. Quim are să-i dea raportul episcopului, chiar dacă nimeni nu ar face aşa ceva. Acum va trebui să dau ochii cu mama şi probabil cu întregul oraş."

Miro dispăru printre copaci şi porni în goană pe drumul ce ducea către poarta oraşului.

7
CASA RIBEIRA

„Miro, de data asta ar fi trebuit să te afli lângă mine, pentru că, deşi îmi amintesc dialogurile mai bine decât tine, e clar că nu pricep ce semnificaţie a avut discuţia asta. L-ai văzut pe purceluşul cel nou, căruia i se spune Uman, mi se pare că te-am văzut discutând cu el înainte de apleca la Activităţile Suspecte. Mandachuva mi-a spus că i-au dat numele ăsta pentru că era foarte inteligent în copilărie. De acord, e foarte măgulitor că noţiunile «inteligent» şi «Uman» se leagă în mintea lor sau trădează o atitudine protectoare despre care ei cred că ne face plăcere, dar nu asta are importanţă acum.”

Cu acel prilej, Mandachuva a zis: „Când a început să meargă singur, putea deja să vorbească”. Şi a făcut un semn cu mâna, la aproximativ zece centimetri depărtare de sol. Eu am avut impresia că arăta cât de înalt era Uman când a învăţat să vorbească şi să meargă. Zece centimetri! Dar s-ar putea să mă înşel amarnic. Era bine să fi fost de faţă, ca să vezi cu ochii tăi.

Dacă am înţeles eu bine şi dacă asta e ceea ce voia să spună Mandachuva, atunci avem o primă aluzie la copilăria purceluşilor. Dacă încep cu adevărat să meargă atunci când ating zece centimetri înălţime – şi unde mai pui că şi vorbesc! – înseamnă că au o perioadă de gestaţie

mai scurtă decât oamenii şi se dezvoltă mult după ce se nasc.

Dar abia acum apare partea absolut înnebunitoare, chiar după standardele tale. S-a aplecat spre mine şi mi-a spus – de parcă nu se cuvenea să-mi facă o asemenea destăinuire – cine era tatăl lui Uman: „Bunicul vostru Pipo l-a cunoscut pe tatăl lui Uman. Copacul lui e lângă poarta voastră”.

Glumeşte? Rădăcină a murit acum douăzeci şi doi de ani, corect? În regulă, s-ar putea să fie vorba de ceva religios, de genul adoptaţi-un-copac sau cam aşa ceva. Dar judecând după modul secretos în care mi-a spus Mandachuva toate astea, socot că aşa stau lucrurile. E oare posibil să aibă o perioadă de gestaţie de douăzeci şi patru de ani? Ori au fost necesare câteva decenii pentru ca Uman să ajungă, din copilaşul de zece centimetri, un exemplar demn de specia lui? Ori poate că au păstrat sperma lui Rădăcină în vreun recipient, undeva?

Dar asta contează. E prima dată când un purceluş cunoscut personal de către observatori umani a fost nominalizat ca tată. Şi tocmai Rădăcină, nimeni altul, care a fost ucis. Cu alte cuvinte, masculul cel mai lipsit de prestigiu – chiar un criminal executat – a fost desemnat tată! Asta înseamnă că aceşti masculi nu sunt nicidecum burlaci izgoniţi, chiar dacă unii dintre ei sunt suficient de vârstnici ca să-l cunoască pe Pipo. Ei sunt potenţialii părinţi.

Pe de altă parte, dacă Uman este de o inteligenţă ieşită din comun, atunci de ce l-au

azvârlit aici, în mijlocul acestui grup de burlaci loviţi de soartă? Cred că multă vreme am înţeles greşit situaţia. Acesta nu e un grup de burlaci lipsiţi de prestigiu, ci un grup foarte respectat de tineri, iar unii dintre ei vor deveni cu adevărat oameni de seamă.

Prin urmare, atunci când mi-ai spus că-ţi pare rău pentru mine, deoarece tu trebuie să pleci să desfăşori Activităţile Suspecte, iar eu să pregătesc nişte Minciuni Oficiale pentru raportul transmis prin ansiblu, erai plin de Excreţii Neplăcute! (Dacă ajungi acasă după ce eu voi fi adormit, trezeşte-mă ca să te sărut pe frunte, bine? Azi mi-am câştigat dreptul ăsta.)

Adresă transmisă de Ouanda Figueira Mucumbi lui Miro Ribeira von Hesse, extrasă din fişierele Lusitaniei prin Ordin al Congresului şi înaintat ca probă
la procesul *in absentia* intentat enologilor de pe Lusitania sub acuzaţia de trădare şi încălcare a legii.

În Lusitania nu există întreprinderi de construcţii. Când doi tineri se căsătoresc, prietenii şi familiile lor le construiesc o casă. Reşedinţa Ribeira exprima istoria familiei. Faţada, adică partea veche a casei, era făcută din foi groase de plastic fixate într-o fundaţie de beton. Pe măsură ce familia crescuse numeric, se mai construiseră şi alte încăperi, fiecare adăugire fiind total diferită de cele anterioare, astfel că în faţa dealului se afla acum o structură cu cinci încăperi distincte. Cele

mai recente erau din cărămidă, cu instalaţii sanitare adecvate, acoperite cu ţiglă, dar lipsite cu desăvârşire de pretenţii estetice. Familia îşi construise camerele de care avusese nevoie şi nimic altceva.

Şi asta nu din cauza sărăciei. Săvârşitorul ştia că nu poate fi vorba de aşa ceva într-o comunitate în care economia era controlată din toate punctele de vedere. Absenţa decoraţiunilor, a individualităţii indicau dispreţul membrilor familiei pentru propria casă. Pentru Săvârşitor, asta exprima şi dispreţ faţă de ei înşişi. Îi era limpede că purtarea lui Olhado şi a Quarei nu exprima sentimentul de uşurare şi de relaxare pe care îl simt majoritatea oamenilor atunci când ajung acasă. Ba dimpotrivă, deveniră mai precauţi, mai puţin volubili; casa părea să emane un aer imperceptibil de gravitate care, pe măsură ce se apropiau, îi apăsa tot mai mult.

Olhado şi Quara intrară direct. Săvârşitorul se opri în faţa uşii, aşteptând să fie înăuntru. Olhado lăsă uşa întredeschisă, dar ieşi din cameră fără să-i vorbească. O văzu pe Quara aşezându-se pe un pat din prima cameră şi rezemându-se de peretele gol. Pe niciunul dintre pereţi nu era nimic. Erau doar zugrăviţi în alb. Paloarea de pe chipul Quarei părea o replică a albului din jur. Deşi îl privi pe Ender fără să plece ochii, pe faţa ei nu se văzu niciun semn de recunoaştere a prezenţei lui acolo şi bineînţeles că nici nu făcu vreun gest prin care să-i dea de înţeles că poate intra.

În casa asta bântuia o boală contagioasă. Ender încercă să înţeleagă ce element din caracterul

Novinhei îi scăpase, ce anume o făcea să locuiască într-o asemenea casă. Se putea ca moartea lui Pipo, petrecută cu atâţia ani în urmă, să fi pustiit atât de cumplit inima Novinhei?

— Mama ta e acasă? întrebă Ender.

Quara nu spuse nimic.

— Aha, făcu el. Iartă-mă! Credeam că eşti o fetiţă, dar abia acum văd că am în faţă o statuie.

Lăsă impresia că nu-l auzise. Încercarea lui de a o înveseli şi de a o scoate din muţenie dăduse din nou greş.

Se auzi apoi un zgomot de paşi grăbiţi pe podeaua simplă din beton. Apăru alergând un băieţaş care se opri în mijlocul camerei, se învârti pe călcâie şi rămase cu faţa spre cadrul uşii unde stătea Ender. Nu putea fi decât cu un an mai mic decât Quara, probabil că avea şase sau şapte ani. Spre deosebire de Quara, chipul lui părea foarte expresiv şi alert. Şi flămând, ca al unei fiare.

— E acasă mama ta? întrebă din nou Ender.

Băiatul se aplecă şi-şi rulă cracul pantalonului. Avea un cuţit lung de bucătărie fixat de picior cu bandă adezivă.

O desfăcu fără grabă. Apoi, ţinând cuţitul cu ambele mâini în faţă, porni ca din puşcă direct către Săvârşitor, care observă că arma ţintea exact vintrele lui. În relaţiile cu necunoscuţii, băiatul nu-şi pierdea timpul cu subtilităţi.

Câteva clipe mai târziu, Săvârşitorul îl ţinea strâns sub braţ, iar cuţitul era bine înfipt în tavan. Băiatul dădea disperat din picioare şi urla. Ender trebui să-şi folosească ambele mâini pentru a-l imobiliza şi băiatul ajunse să se legene, ţinut de

mâini şi de picioare, ca un viţel legat pentru a fi însemnat cu fierul roşu.

Săvârşitorul o privi direct în ochi pe Quara:

— Dacă nu te duci imediat să chemi pe cineva care să facă ordine în casa asta, o să iau bestia asta mică să o mănânc la cină.

Quara îl privi îngândurată, apoi, după un moment, se ridică şi ieşi din cameră.

Câteva clipe mai târziu, în cameră intră o fată cu un aer obosit, cu părul ciufulit şi ochii lipiţi de somn.

— *Desculpe, por favor,* murmură ea, *o menino nao se restabeleceu desde a morte dopai...*

Apoi păru să se trezească brusc.

— O *Senhor e o Faiante pelos Mortos!* Trebuie să fii Vorbitorul în Numele Morţilor!

— *Son,* răspunse Săvârşitorul. Eu sunt.

— *Nao aqui,* spuse ea. A, nu, îmi pare rău, vorbeşti portugheza? Sigur că da, doar mi-ai răspuns. Of, te rog, nu aici. Pleacă!

— Bine, răspunse Ender. Să păstrez băiatul sau cuţitul?

Arătă cu capul spre tavan; privirea ei o urmă pe a lui.

— A, nu, iartă-mă! L-am căutat ieri toată ziua, ştim că-l luase, dar nu ştiam unde-l ţine.

— Era lipit de picior.

— Ieri nu era. Întotdeauna îl căutăm acolo. Dă-i drumul, te rog!

— Sigur vrei asta? Am impresia că acum îşi ascute colţii.

— Grego, îi spuse ea băiatului, nu-i frumos să ameninţi oamenii cu cuţitul!

Grego mârâi gutural.

— Tatăl lui a murit, înţelegi?

— Erau chiar aşa de apropiaţi?

Pe chipul ei apăru un surâs amar.

— Nu prea. Dintotdeauna a fost hoţ, la Grego mă refer, încă de când a început să meargă. Dar treaba asta cu atacarea oamenilor e nouă. Te rog să-i dai drumul.

— Nu, spuse Săvârşitorul.

Îl privi printre gene cu un aer sfidător.

— Îl răpeşti? Unde vrei să-l duci? Şi cât ceri drept răscumpărare?

— Se pare că n-ai înţeles, spuse Săvârşitorul. M-a atacat. Şi nu mi-ai oferit nicio garanţie că nu va încerca din nou. N-ai promis că o să-l pui la punct după ce-i dau drumul.

După cum spera, în ochi îi apăru o licărire de furie.

— Dar cine te crezi? Asta e casa lui, nu a ta!

— Ca să fiu cinstit, spuse Săvârşitorul, am avut cam mult de mers pe jos de la *praca* până aici, iar Olhado a impus un ritm grăbit. Aş vrea să stau jos.

Ea îi făcu semn către un scaun. Grego se zbătea şi se răsucea, încercând să scape din strânsoare. Săvârşitorul îl ridică până când chipurile le rămaseră apropiate.

— Ştii, Grego, dacă reuşeşti cumva să te eliberezi, sigur o să cazi în cap pe podeaua de beton. Dacă pe jos ar fi vreun covor, cred că ai mai avea ceva şanse să nu-ţi pierzi cunoştinţa. Dar nu văd aşa ceva. Deşi, sincer să fiu, nu m-ar deranja să aud cum îţi crapă ţeasta de ciment.

— Nu înţelege chiar aşa bine Esenţiala, spuse

fata.

Săvârşitorul ştia că Grego înţelegea, şi încă foarte bine. Apoi văzu o mişcare la intrarea în cameră. Olhado se întorsese şi acum stătea în uşa care dădea spre bucătărie. Alături de el era Quara. Ender le zâmbi înveselit, apoi păşi către scaunul pe care i-l arătase fata. În acelaşi timp, îl azvârli pe Grego în sus, dând drumul mâinilor şi picioarelor lui, în aşa fel încât copilul se roti nebuneşte prin aer şi, deznădăjduit, îşi răsfiră braţele şi picioarele în lături şi strigă înspăimântat la gândul durerii pe care o va simţi când va cădea pe podea. Săvârşitorul se aşeză pe scaun cu o mişcare domoală şi-l prinse pe băiat în poală, imobilizându-i instantaneu braţele. Grego reuşise însă să-şi înfigă ambele călcâie în pulpele lui, dar, cum băiatul nu purta pantofi, manevra nu dădu rezultatele aşteptate. După o clipă, Grego era din nou lipsit de putere.

— Ce bine e să stai jos, spuse Ender. Vă mulţumesc pentru ospitalitate. Numele meu e Andrew Wiggin. I-am cunoscut pe Olhado, pe Quara şi pe Grego, bineînţeles, şi suntem buni amici.

Fata cea mare se şterse de şorţ, ca şi cum ar fi avut intenţia de a-i întinde mâna în semn de salut, dar renunţă.

— Numele meu e Ela Ribeira. Ela e o prescurtare de la Elanora.

— Mă bucur să te cunosc. Văd că eşti ocupată cu pregătirea mesei.

— Da, foarte ocupată. Cred c-ar fi mai bine să vii mâine.

— A, du-te şi termină-ţi treaba! Nu mă supăr dacă o să aştept puţin.

Un alt băiat, mai mare decât Olhado, dar mai mic decât Ela, dădu buzna în cameră.

— N-ai auzit ce-a spus sora mea? Nu eşti dorit în casa asta!

— Mă copleşiţi cu amabilitatea voastră, spuse Ender. Numai că eu am venit să vorbesc cu mama voastră şi o aştept până se întoarce de la lucru.

Când aduse vorba de mama lor, se văzură reduşi la tăcere.

— Presupun că e la muncă. Dacă ar fi fost aici, cred că toate întâmplările astea curioase ar fi înfuriat-o serios.

Auzind acestea, Olhado schiţă un zâmbet, dar băiatul mai mare se încruntă, iar pe chipul Elei apăru o expresie înciudată şi îndurerată.

— De ce vrei s-o vezi *pe ea?* întrebă Ela.

— Adevărul e că vreau să vă cunosc pe toţi. Zâmbi către băiatul mai mare: Tu probabil eşti Estavao Rei Ribeira, botezat după Sfântul Ştefan Martirul, cel care l-a văzut pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu.

— Ce ştii tu despre astfel de lucruri, ateule?

— După câte ţin eu minte, Sfântul Pavel era prin preajmă şi ţinea hainele celor care aruncau cu pietre în Ştefan. Sigur că pe vremea aceea nu era credincios. De fapt, cred că era considerat cel mai groaznic duşman al Bisericii. Şi totuşi, mai târziu s-a căit, adevărat? Aşa că te sfătuiesc să vezi în mine nu un vrăjmaş al lui Dumnezeu, ci un apostol care încă nu a fost oprit pe drumul spre Damasc.

Săvârşitorul zâmbi.

Băiatul îl fixă cu privirea şi rămase cu buzele strânse.

— Tu nu eşti Sfântul Pavel!

— Dimpotrivă, spuse Săvârşitorul. Sunt apostolul purceluşilor.

— *Pe ei* n-o să-i vezi niciodată. N-o să te lase Miro.

— Poate c-o să-l las, se auzi vocea lui Miro, aflat în pragul uşii.

Ceilalţi se întoarseră imediat şi-l văzură păşind înăuntru. Miro era tânăr, nu împlinise încă douăzeci de ani. Dar chipul şi întreaga lui făptură păreau încărcate de răspunderi şi suferinţe care atârnau mult prea greu pentru vârsta lui. Ender observă cum îi făcură loc ceilalţi. Nu se trăgeau din calea lui aşa cum se retrag oamenii din faţa cuiva de care se tem. Mai curând se putea spune că se orientau în raport cu el, descriind parabole în jurul lui, de parcă ar fi fost centrul de greutate din acea încăpere şi toate celelalte lucruri se mişcau datorită forţei pe care o radia prezenţa lui.

Miro păşi până în mijlocul încăperii şi se opri în faţa Săvârşitorului. Privi totuşi şi către prizonierul acestuia.

— Dă-i drumul! spuse Miro cu o voce îngheţată.

Ela îl atinse uşor pe braţ.

— Miro, Grego a încercat să-l înjunghie.

Dar tonul ei părea să adauge: „Nu-i nimic, fii calm, Grego nu e în primejdie, iar omul acesta nu ne e duşman”. Săvârşitorul auzi toate acestea şi avu impresia că şi Miro le auzise.

— Grego, ţi-am spus eu că într-o bună zi o să te legi de cineva căruia n-o să-i fie frică de tine, zise

Miro.

Văzând că un aliat al său îi devenise dintr-o dată duşman, Grego începu să plângă:

— Mă omoară, mă omoară!

Miro îl privi cu răceală pe Ender. Poate că Ela avea încredere în Vorbitor, dar el era deocamdată bănuitor.

— *Îl fac să sufere,* recunoscu Ender. Descoperise că cea mai bună cale de a câştiga încrederea oamenilor era să le spună adevărul. De fiecare dată când se zbate să scape, îl fac să-şi aducă aminte că e prizonierul meu. Şi încă nu s-a obişnuit cu gândul ăsta.

Ender înfruntă privirea lui Miro şi acesta înţelese cererea nerostită. Nici nu mai insistă ca Grego să fie eliberat.

— Greguinho, nu te pot scoate din beleaua asta!

— Şi-l laşi să-l ţină? întrebă Estevao.

Miro făcu un gest către Estevao şi i se adresă lui Ender ca şi cum şi-ar fi cerut scuze.

— Toată lumea îi zice Quim. Porecla fusese pronunţată ca „rege” în Esenţială. Asta fiindcă al doilea nume al lui e Rei, dar acum a ajuns să-şi închipuie că domneşte prin drept divin.

— Ticălosule! îi azvârli Quim peste umăr şi ieşi din cameră.

În acelaşi timp, ceilalţi se aşezară ca să stea de vorbă. Miro hotărâse să-l accepte pe străin, măcar temporar; prin urmare, puteau cu toţii să facă uitată pentru o vreme atitudinea bănuitoare. Săvârşitorul se aşeză pe podea. Quara se cocoţă la loc în pat. Ela se rezemă cu spatele de perete. Miro îşi luă un scaun şi se aşeză în faţa

Săvârşitorului.

— De ce-ai venit în casa asta? întrebă Miro.

După cum pusese întrebarea, Săvârşitorul înţelese imediat că el, ca Ela de altfel, nu destăinuise nimănui faptul că solicitase un Vorbitor, astfel că niciunul din ei nu ştia că celălalt aştepta sosirea Vorbitorului. Şi, de fapt, aproape sigur nu se aşteptaseră ca el să sosească atât de curând.

— Ca să discut cu mama voastră.

Uşurarea lui Miro era aproape vizibilă, deşi nu făcu vreun gest prin care să se trădeze.

— E la muncă, se grăbi el să spună. Lucrează până târziu. Încearcă să creeze o specie de cartof care să reziste ierburilor de aici.

— Cum ar fi ştirul?

Zâmbi larg.

— Ai auzit deja despre asta? Nu, nu vrem ca el să fie un concurent *chiar atât* de puternic. Dar resursele de hrană de aici sunt cam limitate şi nu ne-ar strica o completare. Pe de altă parte, ştirul nu fermentează ca să se transforme într-o bătură bună. Minerii şi fermierii au creat deja un mit din votcă, pe care o socotesc regina alcoolurilor obţinute prin distilare.

Zâmbetul lui Miro înflori ca o rază de soare care pătrunde într-o peşteră profitând de o crăpătură. Ender simţi cum slăbeşte încordarea lor. Quara îşi legănă un picior încoace şi încolo, ca o fetiţă fără griji. Aşa cum stătea, cu ochii pe jumătate închişi, astfel că luciul lor metalic nu ieşea atât de monstruos în evidenţă, Săvârşitorul avea întipărită pe faţă o expresie de fericire nătângă. Prin

zâmbetul generos al Elei, buna dispoziţie a lui Miro era răsplătită peste aşteptări. Până şi Grego se calmase şi încetase să se mai zbată pentru a scăpa din strânsoarea braţelor lui Ender.

Apoi, căldura neaşteptată pe care o simţi în poală îl lămuri pe Săvârşitor că Grego nu avea încă de gând să renunţe la luptă. Prin autoeducaţie, Săvârşitorul se obişnuise să nu răspundă impulsiv la acţiunile duşmanului, ci să hotărască în mod conştient când e momentul să dea frâu liber reflexelor. Şuvoiul de urină slobozit de Grego nu-l făcu decât să tresară imperceptibil. Ştia la ce se aşteptase Grego: după o exclamaţie furioasă, Săvârşitorul ar fi trebuit să-l arunce dezgustat de pe genunchi. Iar atunci Grego ar fi fost liber – un adevărat triumf pentru el. Săvârşitorul nu-i dădu satisfacţia victoriei.

Cu toate acestea, era evident că Ela ştia să citească expresia de pe chipul lui Grego. Făcu ochii mari şi apoi dădu să pornească furioasă spre băiat.

— Grego, nemernic mic…

Săvârşitorul clipi din ochi către ea şi zâmbi, făcând-o să se oprească locului.

— Grego mi-a făcut un mic dar. E singurul lucru pe care mi-l poate oferi; l-a făcut el însuşi, iar prin asta e nepreţuit. Ţin atât de mult la el, încât îmi vine a crede că n-o să-i mai dau drumul în veci.

Grego mârâi şi se zbătu din nou cu sălbăticie ca să se elibereze.

— De ce-ai făcut asta? întrebă Ela.

— Aşteaptă ca Grego să se poarte ca o fiinţă umană, o lămuri Miro. Asta cere efort, dar până

acum nimeni altul nu s-a deranjat să încerce.

— *Eu am încercat,* spuse Ela.

— Ela e singura de aici care ne învaţă să ne purtăm omeneşte, spuse Săvârşitorul care stătea încă pe podea.

— Să nu-i spuneţi nimic ticălosului despre familia noastră! strigă Quim din cealaltă cameră.

Săvârşitorul dădu din cap cu un aer grav, ca şi cum tânărul Quim ar fi venit cu o propunere de o ţinută intelectuală impecabilă. Miro chicoti, iar Ela îşi roti ochii şi se aşeză pe pat alături de Quara.

— Nu suntem o familie prea fericită, constată Miro.

— Înţeleg, spuse Săvârşitorul. După moartea atât de recentă a tatălui vostru…

Miro zâmbi răutăcios. Săvârşitorul vorbi din nou:

— Cu tata atât de recent în viaţă, vrei să spui.

Ela şi Miro aprobau fără rezerve acest sentiment. Dar Quim strigă din nou:

— Nu-i spuneţi nimic!

— S-a purtat rău cu voi? întrebă Săvârşitorul.

Nu se mişcă, deşi urina începuse să se răcească şi sa miroasă.

— Nu ne-a bătut, dacă la asta te referi, răspunse Ela.

Dar Miro socoti că lucrurile merseseră prea departe.

— Quim are dreptate. Treaba asta ne priveşte numai pe noi.

— Ba nu! îl contrazise Ela. E şi treaba lui!

— Cum vine asta?

— Fiindcă a venit să mărturisească moartea tatei, spuse Ela.

— Moartea tatei? făcu Săvârşitorul. *Chupa pedras!* Tata a murit abia acum trei săptămâni!

— Eram în drum pentru a mărturisi altă moarte, explică Săvârşitorul. Dar cineva a chemat un Vorbitor pentru moartea tatălui vostru, aşa că voi mărturisi şi pentru el.

— Împotriva lui! interveni Ela.

— Pentru el! întări Ender.

— Te-am adus aici pentru a rosti adevărul, spuse ea cu amărăciune, şi tot adevărul despre tata se îndreaptă împotriva lui.

Tăcerea coborî apăsătoare, făcându-i să rămână împietriţi până când apăru Quim. O privea doar pe Ela.

— Deci tu l-ai chemat, spuse el în şoaptă. Tu.

— Ca să rostească adevărul! răspunse Ela.

Era evident că acuzaţia o rănea; Quim nu trebui să mai adauge că, aducându-l pe acest necredincios să le dezvăluie tuturor ceea ce rămăsese ascuns atâta vreme, Ela îşi trădase familia şi Biserica. Toată lumea din Milagre e foarte bună şi înţelegătoare, spuse ea. Profesorii noştri trec cu vederea lucrurile minore, cum ar fi furtişagurile lui Grego şi tăcerea Quarei. Nimeni nu s-a supărat că n-a scos o vorbă la şcoală, nimeni! Se prefac toţi că suntem copii obişnuiţi, nepoţii lui Os Venerados, şi atât de străluciţi, nu-i aşa, dacă avem un zenador şi doi biologi în familie! Asta înseamnă prestigiu. Se făceau că nu văd când tata se îmbăta, devenea furios şi, venind acasă, o bătea pe mama de nici nu mai putea să

meargă!

— Ţine-ţi gura! strigă Quim.

— Ela! interveni şi Miro.

— Iar tu, Miro, atunci când tata răcnea la tine, spunându-ţi lucruri îngrozitoare până nu mai puteai răbda şi fugeai de acasă, alergai împleticit, pentru că nici măcar nu puteai să vezi…

— N-ai dreptul să-i spui toate astea, zise Quim.

Săvârşitorul sări în picioare şi, rămas în mijlocul camerei, se întoarse privindu-i pe rând cu ochii lui inumani.

— De ce vreţi să tăinuiţi totul în continuare? întrebă el cu blândeţe.

— Ce te doare pe tine? întrebă Quim. Ţie nu ţi-a făcut niciodată nimic. Tu îţi debranşai ochii şi rămâneai cu căştile pe urechi, ascultând *batuque,* sau Bach, sau cine ştie ce…

— Îmi debranşam ochii? N-am făcut-o niciodată.

Se răsuci grăbit şi păşi spre terminalul care era în colţul cel mai îndepărtat faţă de uşă. Cu câteva mişcări iuţi activă terminalul, apoi apucă un cablu de conectare a interfeţei şi îl fixă în priza din ochiul drept. Era o simplă conectare la computer, dar ea trezi în mintea Săvârşitorului înfiorătoarea imagine a unui uriaş din al cărui ochi sfârtecat se scurgea un lichid, în timp ce Ender pătrundea tot mai adânc, ajungând până la creier şi făcându-l să se prăbuşească mort la pământ. Pentru o clipă, simţi că îngheaţă, dar imediat îşi dădu seama că amintirea nu era reală – ea îi rămăsese întipărită în timpul unui joc pe care-l exersase la Şcoala de Luptă. Asta se întâmplase cu trei mii de ani în urmă, însă pentru el trecuseră doar douăzeci şi

cinci de ani, o perioadă prea scurtă pentru ca amintirea să-şi piardă din forţă. Amintirile şi visele lui despre moartea uriaşului erau acelea pe care gândacii le extrăseseră din mintea lui şi le transformaseră într-un semnal lăsat anume pentru el; ele îl conduseseră până la gogoaşa Mătcii.

Dar acum vocea lui Jane îl readuse la realitate. Ea îi şopti prin nestemată:

— Dacă ţi-e totuna, în timp ce ochiul e legat de computer o să extrag tot ce a memorat.

Apoi deasupra terminalului apăru o scenă. Nu era holografică, imaginea era, în schimb, ca un basorelief, aşa cum percepe un singur observator. Se petrecea în aceeaşi cameră în care se aflau acum, văzută de pe locul în care stătuse Săvârşitorul cu câteva momente mai devreme – părea să fie locul lui preferat. În mijlocul camerei se găsea un bărbat solid, puternic şi violent, vânturându-şi mâinile prin aer în timp ce-i arunca vorbe grele lui Miro, care stătea ca mut, cu capul plecat, privindu-şi tatăl fără să dea semne de furie. Nu se auzea niciun sunet, era doar o înregistrare vizuală.

— Ai uitat? şopti Săvârşitorul. Ai uitat cum era?

În scena de pe terminal, Miro se întoarse într-un târziu şi plecă; Marcao îl urmări până la uşă şi continuă să răcnească. Apoi se întoarse în cameră şi rămase pe loc, gâfâind ca un animal extenuat de urmărirea vânatului. În imagine, Grego alergă către tatăl lui şi i se agăţă de picior, strigând şi el către uşă, iar chipul lui arăta fără tăgadă că se făcea ecoul cuvintelor cumplite adresate lui Miro. Marcao desprinse mâinile copilului din jurul

piciorului şi păşi cu hotărâre în camera cealaltă.

— Nu am sunet, spuse Olhado. Dar încă poţi să auzi, nu?

Ender îl simţi pe Grego tremurându-i pe genunchi.

— Uite, o lovitură, un zgomot puternic – ea cade pe podea, simţi în carnea ta cum se loveşte trupul ei de beton?

— Taci, Olhado! îl rugă Miro.

Scena memorată de computer se încheie.

— Nu-mi vine să cred că ai păstrat imaginile acelea, spuse Ela.

Fără să facă niciun efort să se ascundă, Quim plângea.

— Eu l-am ucis, murmură el. L-am ucis, ucis, ucis.

— Ce tot vorbeşti acolo? răbufni Miro exasperat. Suferea de o boală neiertătoare, era congenitală.

— M-am rugat să moară! urlă Quim. Chipul îi era împurpurat de mânie sălbatică, iar lacrimile, mucii şi scuipatul se amestecară în jurul buzelor sale. M-am rugat Fecioarei, m-am rugat la Iisus, m-am rugat la Bunicul şi Bunica, am spus că o să merg în iad dacă el o să moară, iar ei au făcut-o, şi acum o să ajung acolo şi *nu-mi pare rău!* Dumnezeu să mă ierte, dar mă bucur!

Suspinând şi abia ţinându-se pe picioare, ieşi din cameră. Se auzi bubuitul unei uşi trântite.

— Ei bine, iată o nouă minune adeverită care e pusă pe seama lui Os Venerados, spuse Miro. Sfinţenia este asigurată.

— Ţine-ţi gura! se răsti Olhado.

— Şi el e acela care ne spunea mereu că Iisus voia ca noi să-l iertăm pe nenorocit, adăugă Miro.

Aflat încă pe genunchii lui Ender, Grego începu să tremure atât de nestăpânit încât Săvârşitorul se îngrijoră, îşi dădu seama că Grego şopteşte ceva. Ela observă înaintea celorlalţi suferinţa lui Grego şi îngenunche în faţa băiatului.

— Plânge. Nu l-am văzut niciodată bocind astfel…

— Tăticu', tăticu', tăticule! şoptea Grego.

Tremurăturile se transformară în scuturături puternice, aproape convulsive prin violenţa lor.

— Se teme de tata? întrebă Olahdo.

Chipul lui trăda o profundă îngrijorare pentru starea lui Grego. Spre uşurarea Săvârşitorului, feţele tuturor erau îndurerate. Deci în familia asta exista şi *iubire,* nu numai solidaritate între cei siliţi să trăiască atâţia ani sub apăsarea unui tiran.

— Tăticul tău nu mai e, spuse Miro mângâietor. Acum nu trebuie să te mai temi.

Ender clătină din cap.

— Miro, începu el, nu ai văzut memoria lui Olhado? Copiii nu-şi judecă taţii, ci îi iubesc. Grego s-a străduit din răsputeri să semene cu Marcao Ribeira. S-ar putea ca voi, restul copiilor, să vă fi bucurat să-l vedeţi mort, dar pentru Grego a fost sfârşitul lumii.

La asta nu se gândise niciunul dintre ei. Chiar şi acum ideea li se părea dezgustătoare; Săvârşitorul îi văzu cum se cutremură de groază. Şi totuşi ştiau că acesta era adevărul. Acum însă, când Săvârşitorul le-o spusese atât de răspicat, înţelegeau că aşa stăteau lucrurile.

— *Dens nos per dos!* murmură Ela. Dumnezeu să ne ierte!

Ela întinse mâinile ca să-l ia pe Grego. El o respinse. În schimb, făcu aşa cum anticipase Săvârşitorul, şi tocmai de aceea era pregătit pentru ce avea să se întâmple. Întrucât strânsoarea mai slăbise, Grego se întoarse, îşi azvârli braţele în jurul gâtului Săvârşitorului şi începu să plângă amar, cu hohote de nestăvilit.

Ender le vorbi calm celorlalţi, care urmăreau neputincioşi scena:

— Cum ar fi putut să-şi arate suferinţa *faţă de voi,* când ştia cât îl urâţi?

— Noi nu l-am urât niciodată pe Grego! spuse Olhado.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, susţinu Miro. Ştiam că suferă mai mult decât noi, dar niciodată nu m-am gândit că…

— Nu vă căutaţi vină! le spuse Săvârşitorul. Doar un străin poate vedea şi înţelege asemenea lucruri.

O auzi pe Jane şoptindu-i la ureche: „Mereu mă uimeşti, Andrew, cu felul în care transformi oamenii în plasmă“.

Săvârşitorul nu-i putea răspunde, pentru că ea oricum nu l-ar fi crezut. Nu el plănuise ca lucrurile să evolueze aşa, ci improvizase din mers. De unde să ştie că Olhado va avea o înregistrare ca dovadă a sălbăticiei lui Marcao faţă de familie? Singura intuiţie autentică fusese în ceea ce-l privea pe Grego, dar până şi aceasta în mod instinctiv; simţise că el căuta cu disperare pe cineva care să-şi exercite autoritatea asupra lui, o persoană care

să-i fie ca un tată. Şi tocmai fiindcă propriul tată fusese crud, Grego percepea doar cruzimea ca pe o dovadă de dragoste şi tărie. Lacrimile lui, care acum udau gâtul Săvârşitorului, erau la fel de fierbinţi ca urina care îi scăldase genunchii mai devreme.

Intuise ce va face Grego, însă Quara reuşi să-l ia prin surprindere. Pe când ceilalţi îl priveau pe Grego plângând tăcut, ea se ridică de pe pat şi merse ţintă spre Săvârşitor. Îl fulgeră printre gene cu o privire furioasă.

— Duhneşti! spuse ea cu hotărâre în glas.

Apoi ieşi mândră din cameră şi plecă spre partea din spate a casei.

Miro reuşi cu greu să-şi stăpânească râsul, iar Ela zâmbi. Săvârşitorul ridică din sprâncene, de parcă ar fi vrut să spună: „Chiar şi când câştigi pierzi ceva”.

Olhado păru să audă cuvintele nerostite. De pe scaunul lui de lângă terminal, băiatul cu ochi metalici spuse încet:

— Şi tu câştigi alături de ea. E singura vorbă pe care a rostit-o cuiva din afara familiei în ultimele luni.

„Dar eu nu-s din afara familiei”, spuse Săvârşitorul în gând. „N-aţi observat? Acum *fac parte* din familie, fie că vă place, fie că nu. Fie că-mi place, fie că nu.”

După o vreme, Grego încetă să mai suspine. Adormise. Săvârşitorul îl duse în braţe până la pat; Quara dormea deja în celălalt pat din cameră. Ela îl ajută pe Săvârşitor să-l dezbrace pe Grego de pantalonii îmbibaţi de urină şi să-l îmbrace cu

ceva uşor şi larg. Săvârşitorul avea mâini pricepute şi blânde, iar Grego nu se trezi.

Când se întoarse în camera din faţă, Miro îl măsură pe Săvârşitor cu un ochi cinic.

— Ei bine, Vorbitorule, ai de ales. Pantalonii mei sunt prea strâmţi şi scurţi între picioare, iar ai tatei ţi-ar cădea în vine.

Lui Ender îi trebui doar o clipă ca să-şi aducă aminte. Urina se uscase de mult.

— Nu-ţi face griji, îl linişti el. Mă pot schimba când ajung acasă.

— Mama n-o să sosească decât peste vreo oră. Doar ai venit să vorbeşti cu ea, nu? Până atunci, poţi să-ţi cureţi pantalonii.

— Atunci dă-mi-i *pe-ai tăi,* spuse Săvârşitorul. Îmi asum riscul să pocnească pe mine.

8
DONA IVANOVA

Asta înseamnă să te autoamăgeşti toată viaţa. Treci dincolo şi descoperi ceva, un element vital, şi când te întorci la Staţiune scrii un raport golit de orice conţinut, care nu cuprinde nimic din ce ai deprins prin contaminare culturală.

Eşti prea tânăr ca să înţelegi ce tortură reprezintă asta. Eu şi tata am început să procedăm astfel fiindcă n-am mai suportat să tăinuim cunoştinţele noastre faţă de purceluşi. La fel ca mine, de altfel, vei descoperi că e la fel de dureros să ascunzi cunoştinţe faţă de colegii noştri, oamenii de ştiinţă. Când îi vezi zbătându-se să găsească răspuns la o întrebare şi ştii că deţii informaţia care ar putea să-i scoată lesne din punctul mort în care au ajuns, când îi vezi ajungând atât de aproape de adevăr şi apoi, din cauza absenţei informaţiilor pe care le ai tu, bătând în retragere, lăsând deoparte concluziile corecte şi căzând din nou în greşeală, nu ai fi om dacă nu ai avea un sentiment de neţărmurită suferinţă.

Trebuie să vă reamintiţi mereu: asta e legea lor, calea pe care au ales-o. Ei sunt aceia care au înălţat zidul între ei înşişi şi adevăr şi nu ne-am alege decât cu pedeapsa, dacă le-am spune cât de uşor şi definitiv a fost trecută această oprelişte. Căci pentru fiecare om de ştiinţă framling care

tânjeşte după adevăr există alţi zece descabecados („descreieraţi”) fără de minte care dispreţuiesc cunoaşterea, care niciodată nu concep o ipoteză nouă, a căror muncă se limitează la studierea scrierilor unor adevăraţi oameni de ştiinţă, cu scopul de a vina erori neînsemnate, contradicţii sau devieri de la metodă. Aceste lipitori vor citi cu lupa orice raport pe care-l faci şi, dacă eşti neglijent o singură dată, sigur te vor prinde.

Asta înseamnă că nici măcar nu poţi menţiona un purceluş al cărui nume e derivat din contaminarea culturală: „Ceşti”, le va sugera că i-am învăţat olăritul rudimentar, „Calendar” şi „Secerătorul” vor sări în ochi. Şi nici Dumnezeu însuşi nu ne-ar mai salva dacă ar afla de numele de „Săgeată”!

Memorandum al lui Libertade Figueira de Medici
către Ouanda Figueira Mucumba şi Miro von Hesse,
extras din fişierele lusitane prin ordin congresional
şi înaintat” ca probă în procesul *in absentia* intentat
xenologilor de pe Lusitania sub acuzaţiile
de trădare şi încălcare a legii.

Novinha zăbovea în Staţiunea Biologilor, cu toate că-şi terminase activitatea propriu-zisă de mai bine de o oră. Plantelor de cartofi donaţi le mergea de minune în soluţiile nutritive; acum mai avea de făcut doar observaţiile zilnice pentru a

vedea care dintre modificările genetice va produce plantele cele mai rezistente şi cu rădăcina cea mai viguroasă.

„Dacă nu mai am nimic de făcut, de ce nu mă duc acasă?” La întrebarea asta nu avea răspuns. Copiii aveau nevoie de ea, era limpede; nu le făcea niciun serviciu plecând dimineaţa în zori şi întorcându-se acasă după ce mai toţi erau adormiţi. Şi chiar şi acum, ştiind că ar trebui să plece, stătea privind lung obiectele din laborator fără să vadă ceva, fără să facă ceva, fără să fie ceva.

Socoti că era momentul să pornească spre casă şi nu reuşi să priceapă de ce nu simţea nicio bucurie la gândul acesta. „La urma urmei, ţinu să-şi reîmprospăteze memoria, Marcao e mort. A murit acum trei săptămâni. Nicio zi în plus sau în minus. A făcut tot ce trebuia şi eu am făcut tot ce a vrut el, dar toate motivaţiile noastre îşi dăduseră duhul cu patru ani înainte ca el să putrezească definitiv. În această perioadă n-am trăit nici măcar o clipă de iubire împreună, dar nici nu m-am gândit vreodată să-l părăsesc.” Divorţul ar fi fost imposibil, însă separarea ar fi fost suficientă. Pentru a pune capăt bătăilor. Chiar şi acum îi mai înţepenea şoldul şi uneori o durea – asta de la ultima confruntare, când el o azvârlise pe podeaua de beton. „Ce amintiri încântătoare ai lăsat în urmă, *Cao,* câine de soţ ce mi-ai fost!”

Durerea din şold o săgetă exact în clipa în care se gândi la ea. Dădu din cap, parcă satisfăcută. „Exact ceea ce merit, şi are să-mi pare rău când o să-mi treacă.”

Se ridică şi păşi fără a şchiopăta, chiar dacă durerea era mai mult decât suficientă ca s-o silească să-şi forţeze şoldul. „N-o să mă cocoloşesc, n-o să mă menajez deloc. O merit cu vârf şi îndesat.”

Ieşi pe uşă şi o închise în urma ei. Imediat după aceea, computerul stinse toate luminile, mai puţin cele necesare diferitelor plante aflate în fază de fotosinteză forţată. Îşi iubea plantele, micile ei fiare, cu o înfocare uimitoare. „Creşteţi, striga ea către ele zi şi noapte, creşteţi şi vă înmulţiţi!” Suferea pentru cele care nu reuşeau şi le smulgea din cultură numai atunci când era clar că nu mai aveau nicio şansă. Acum, în timp ce se îndepărta de staţiune, încă putea să audă muzica lor subconştientă, ţipetele celulelor microscopice care creşteau, se divizau şi se dezvoltau în structuri tot mai complicate. Pleca dinspre lumină spre beznă, dinspre viaţă spre moarte, şi suferinţa sufletească se adâncea într-o perfectă sincronizare cu umflarea încheieturilor.

Când ajunse pe coama dealului şi se apropie de casă, văzu crâmpeie de lumină ce răzbăteau prin ferestre. Camera Quarei şi a lui Grego era cufundată în întuneric; nu va trebui să suporte acuzaţiile lor neiertătoare, tăcerea Quarei şi răutatea sălbatică şi îndărătnică a lui Grego. Dar erau prea multe lumini aprinse, chiar şi în propria cameră, şi în camera din faţă. Se întâmpla ceva neobişnuit, iar ei nu-i plăceau lucrurile neobişnuite.

Olhado stătea în camera de zi, ca de obicei, având căştile pe urechi; în seara aceasta totuşi

avea mufa de interfaţă cuplată la ochi. Bineînţeles că extrăgea din computer vechi amintiri vizuale sau probabil că le încărca pe cele pe care le purtase cu el. La fel ca în alte asemenea momente, ar fi vrut să-şi poată descărca mintea de amintirile vizuale şi să-şi cureţe memoria de ele, pentru a le putea înlocui cu altele, mai plăcute. Amintirea cadavrului lui Pipo era printre cele de care s-ar debarasa cu bucurie, pentru a o înlocui cu vreuna dintre zilele minunate şi strălucitoare când se aflau toţi trei în Staţiunea Zenadorilor. Şi trupul lui Libo înfăşurat în pânză, carnea lui dulce ţinută laolaltă doar de ţesătură; ar prefera să aibă alte amintiri despre trupul lui, atingerea buzelor, expresivitatea palmelor lui. Dar amintirile plăcute au fugit, îngropate prea adânc în durere. „Zilele acelea frumoase, pe toate le-am furat, iar ele mi-au fost răpite şi înlocuite cu ceea ce meritam.”

Olahdo se întoarse cu faţa spre ea, iar cablul de legătură pornit din ochi îi produse o impresie dezgustătoare. Nu reuşi să-şi reţină tresărirea, ruşinea. „Îmi pare rău”, spuse ea în gând. „Fără îndoială că ai fi avut ochi dacă aveai altă mamă. Lauro, te-ai născut pentru a fi cel mai bun, cel mai sănătos, cel mai întreg dintre copiii mei, dar bineînţeles că nimic zămislit de pântecele meu nu putea rămâne intact prea multă vreme.”

Nu spuse nimic din toate acestea, desigur, aşa cum nici Olhado nu-i adresă vreo vorbă. Se întoarse pentru a merge în camera ei, să vadă de ce era lumina aprinsă.

— Mamă, începu Olhado.

Îşi scoase căştile şi deconectă cablul din ochi.

— Da?

— Avem un oaspete, spuse el. Vorbitorul.

Simţi că îngheaţă. „Nu în seara asta”, strigă ea fără cuvinte. Ştia totuşi că nu va voi să-l vadă nici mâine, nici poimâine, niciodată.

— Pantalonii îi sunt curaţi acum şi s-a dus în camera ta ca să şi-i schimbe. Sper că nu te superi.

Ela apăru din bucătărie.

— Ai venit, spuse ea. Am pregătit nişte *cafezinhos,* am una şi pentru tine.

— O să aştept afară până pleacă, spuse Novinha.

Ela şi Olhado se uitară unul la altul. Novinha înţelese pe dată că o priveau ca pe o problemă ce trebuia rezolvată; că ei aprobau ceea ce voia să facă aici Vorbitorul. „Ei, aflaţi că sunt o şaradă pe care nu voi o veţi dezlega.”

— Mamă, nu e aşa cum a zis episcopul, spuse Olhado. E *bun.*

Novinha îi răspunse cu un sarcasm usturător:

— De când ai devenit *tu* expert în bine şi rău?

Ela şi Olhado schimbară din nou priviri. Ştia ce gândeau. „Ei, asta-i, dragi copii, nu puteţi. Sunt de neconvins, aşa cum şi Libo a descoperit asta zi de zi. N-a reuşit să-mi smulgă secretul. Nu e vina mea că a murit.”

Dar Ela şi Olhado reuşiseră să o facă să se răzgândească. În loc să plece de acasă, Novinha se retrase în bucătărie, trecând pe lângă Ela, rămasă în cadrul uşii, dar fără să o atingă. Ceştile minuscule erau aranjate în cerc pe masă, iar ceainicul aburind la mijloc. Se aşeză şi-şi puse braţele pe tăblie. „Deci Vorbitorul se află aici şi a

făcut primul drum la ea. Dar unde să se ducă? E greşeala mea că a sosit, nu? Încă o persoană căreia i-am tulburat viaţa, aşa cum am distrus-o pe-a copiilor mei, pe-a lui Marcao, Libo, Pipo şi pe-a mea.”

O mână puternică, masculină şi totuşi fină, trecu peste umărul ei, apucă ceainicul, şi prin gâtul delicat şi graţios curse un firicel de cafea fierbinte în ceştile mici de cafezinho.

— *Posso derramar?* rosti el.

„Ce întrebare neroadă, de vreme ce deja turna!” Vocea lui era însă tandră, pronunţia portugheză îndulcită de suave inflexiuni castiliene. „Deci spaniol?”

— *Desculpa-me,* şopti ea. Iartă-mă. *Trouxe o senhor tantos quilometros...*

— Dona Ivanova, zborul interstelar nu se măsoară în kilometri. Îl măsurăm în ani.

Cuvintele lui păreau o acuzaţie, dar vocea era melancolică, ba chiar indulgentă şi mângâietoare. „M-aş putea lăsa sedusă de vocea asta. Glasul acesta minte.”

— Dacă aş putea anula călătoria ca să-ţi înapoiez cei douăzeci şi doi de ani, aş face-o. Am greşit chemându-te. Îmi pare rău.

Glasul îi părea şters, neconvingător. De vreme ce întreaga ei viaţă era o minciună, până şi scuzele sunau fals.

— Deocamdată nu simt scurgerea timpului, spuse Vorbitorul. Rămase în spatele ei, astfel că Novinha nu-i văzuse chipul. Pentru mine a trecut doar o săptămână de când m-am despărţit de sora mea. E singura rudă în viaţă. Fiica ei nu se

născuse la plecarea mea, iar acum o fi terminat colegiul, s-o fi măritat şi probabil că are chiar şi copii. N-o voi cunoaşte. În schimb, i-am cunoscut pe copiii *tăi,* Dona Ivanova.

Ea ridică ceaşca şi o goli dintr-o înghiţitură, cu toate că-şi arse limba şi gâtlejul, iar stomacul i se revoltă.

— Îţi închipui că-i cunoşti doar după câteva ore petrecute cu ei?

— Mai bine decât tine, Dona Ivanova.

Novinha o auzi pe Ela scoţând o exclamaţie mută auzind afirmaţia îndrăzneaţă a Vorbitorului. Şi, cu toate că era posibil ca vorbele lui să exprime adevărul, o înfuria faptul că tocmai un străin îi spunea aşa ceva. Se întoarse ca să-l vadă, să-l fulgere cu privirea, dar el se mişcase, nu mai era în spatele ei. Se uită în partea cealaltă şi, în cele din urmă, se ridică în picioare, căutându-l din ochi, dar el ieşise din cameră. Ela stătea tot în uşă, privind intrigată.

— Întoarce-te! spuse Novinha. Nu se poate să-mi vorbeşti astfel şi să-mi întorci spatele!

Dar el nu-i răspunse. Novinha auzi în schimb un zvon de râsete potolite venind dinspre partea din spate a casei. Plecă în căutarea sursei zgomotului. Trecu prin camere până ajunse în ultima. Miro şedea pe patul ei şi Vorbitorul stătea lângă uşă, şi amândoi râdeau. Miro o văzu pe mama lui şi zâmbetul îi dispăru de pe chip. Se simţi străfulgerată de durere. De ani de zile nu-l văzuse zâmbind, uitase chiar cât de mult i se lumina faţa, exact ca a tatălui său; iar venirea ei alungase acel zâmbet.

— Am venit să discutăm aici fiindcă Quim s-a supărat rău, explică Miro. El a făcut patul.

— Nu cred că Vorbitorului îi pasă dacă patul era făcut sau nu, îi răspunse rece Novinha. Aşa e, Vorbitorule?

— Ordinea şi dezordinea îşi au farmecul lor, spuse Ender.

Nici acum nu se întoarse cu faţa spre ea, iar ea se bucură, pentru că nu era obligată să-i vadă expresia ochilor când îi va transmite amarul ei mesaj.

— Vorbitorule, trebuie să-ţi spun că ai venit doar ca să te afli în treabă, începu ea. Urăşte-mă, dacă vrei, dar nu mai ai ce să mărturiseşti. Pe vremea aceea eram o fetişcană fără minte. În naivitatea mea, am crezut că îmi va răspunde autorul cărţii „Matca şi Hegemonul”. Pierdusem pe cineva care îmi fusese ca un părinte şi aveam nevoie de consolare.

Ender se întoarse abia acum spre ea. Era un bărbat destul de tânăr, mai tânăr decât ea, şi, prin sclipirea înţelegătoare din ochi, părea seducător. *„Perigoso”* socoti ea. „E primejdios, frumos, m-aş putea îneca în strălucirea asta.”

— Dona Ivanova, spuse el, după ce-ai citit „Matca şi Hegemonul” cum de ţi-ai închipuit că autorul ei ar putea aduce *alinare?*

În locul ei răspunse Miro – Miro cel scump la vorbă –, care interveni în discuţie cu o vioiciune pe care Novinha n-o mai văzuse la el de când era copil.

— Am citit-o, spuse el, şi Vorbitorul original a scris povestea Mătcii cu deosebită compasiune.

Ender surâse trist.

— Dar nu a scris-o *pentru* gândaci, aşa e? A dedicat-o omenirii, care încă sărbătorea nimicirea gândacilor ca pe o victorie măreaţă. A scris-o neiertător, pentru a transforma mândria oamenilor în regret, bucurie şi suferinţă. Iar acum fiinţele umane au uitat cu desăvârşire că i-au urât cândva pe gândaci, că au cinstit şi preamărit cândva un nume care a ajuns detestat…

— Poţi spune orice, interveni Ivanova. Se numea Săvârşitorul şi a distrus tot ce a atins. „Ca mine", încheie ea în gând.

— Aşa? Şi ce ştii despre el? (Vocea lui şuieră ca o coasă care retează nemilos iarba.) De unde ştii că nu a atins nimic cu blândeţe? Că nu a existat cineva care să-l iubească sau să fie binecuvântat de dragostea lui? „A distrus tot ce a atins" – asta e o minciună care nu poate exprima adevărul despre nicio fiinţă umană care a trăit vreodată.

— Asta ţi-e doctrina, Vorbitorule? Atunci înseamnă că nu ştii prea multe.

Luase o atitudine sfidătoare, dar încă o speria mânia lui. Crezuse că blândeţea lui era la fel de neclintită ca a unui confesor.

Şi, aproape imediat, expresia de mânie dispăru de pe chipul lui.

— Poţi avea conştiinţa uşurată, o linişti el. Apelul tău m-a făcut să pornesc în călătorie, dar, în timp ce eram pe drum, au mai solicitat şi alţii un Vorbitor.

— Da?

„Oare cine altul cunoştea îndeajuns de bine «Matca şi Hegemonul» ca să-şi dorească un

Vorbitor, cine se mai simţea independent de episcopul Peregrino ca să îndrăznească aşa ceva?”

— Dacă-i adevărat, atunci de ce te afli în casa *mea?*

— Fiindcă am fost chemat să rostesc moartea lui Marcos Maria Ribeira, fostul tău soţ.

Înspăimântătoare perspectivă.

— A lui? Cine vrea să se gândească din nou la el acum, după ce a murit?

Vorbitorul nu-i răspunse, dar Miro rupse pe neaşteptate tăcerea:

— Grego, de exemplu. Vorbitorul ne-a arătat ceea ce ar fi trebuit să pricepem de mult: băiatul tânjeşte după tatăl lui şi crede că noi toţi îl urâm…

— Asta-i psihologie de doi bani, i-o reteză Novinha. Avem şi noi terapeuţi aici, dar nici ei nu fac multe parale.

Din spatele ei se auzi vocea Elei:

— Mamă, eu l-am chemat să mărturisească moartea tatei. Am crezut că vor trece zeci de ani până va sosi, dar mă bucur că acum se află aici şi ne poate ajuta.

— Cu ce ne poate ajuta?

— Mamă, a făcut-o deja. Grego a adormit îmbrăţişându-l, iar Quara i-a vorbit.

— În realitate, i-a spus că duhneşte, o lămuri Miro.

— Ceea ce probabil că era adevărat, spuse Ela, fiindcă Greguinho şi-a făcut nevoile în poala lui.

Miro şi Ela izbucniră în râs amintindu-şi scena, iar Vorbitorul nu-şi putu reţine un zâmbet. Asta o descumpăni pe Novinha mai mult decât ar fi crezut – în casa ei nu mai fusese o atmosferă atât

de relaxată de când Marcao o adusese aici pe Novinha, adică la un an după moartea lui Pipo. Fără să vrea, Novinha îşi aminti de bucuria pe care o simţise la naşterea lui Miro, când Ela era încă mică, de primii ani ai existenţei lor, de bolboroseala lui Miro la orice vedea, de paşii nesiguri ai Elei prin toată casa, urmărindu-l, de copiii care se jucau împreună şi se tăvăleau prin iarbă la doi paşi de pădurea purceluşilor, aflată dincolo de gard; încântarea pe care o simţea faţă de copii era cea care îl otrăvea pe Marcao şi-l făcea să-i urască pe amândoi, pentru că ştia că niciunul nu-i al lui. În momentul naşterii lui Quim, casa devenise un cuib al discordiei, şi de aceea Quim n-a reuşit să înveţe să râdă nestânjenit decât atunci când părinţii nu erau de faţă. Asemui râsul lui Miro şi al Elei cu ridicarea bruscă a unei perdele groase şi întunecate; pe neaşteptate, se făcuse din nou lumină într-un moment când Novinha uitase că în afară de noapte mai existau şi alte momente ale zilei.

Cum de îndrăznea străinul acesta să dea buzna în casa ei şi să dărâme toate baricadele înălțate de ea?

— Nu accept, spuse ea. Nu ai dreptul să scotoceşti prin viaţa soţului meu.

El înălţă sprâncenele a mirare. Novinha cunoştea prevederile Codului Stelar la fel de bine ca oricine altcineva, deci îşi dădea seama că el avea nu numai dreptul, ci chiar beneficia de protecţia legii în strădania de a descoperi adevărul despre viaţa defunctului.

— Marcao a fost un om îngrozitor, insistă ea, şi

dacă se va spune adevărul despre el, asta nu va provoca decât durere.

— Ai dreptate zicând că rostirea adevărului despre el va aduce numai durere, dar nu fiindcă a fost un om îngrozitor, o corectă Vorbitorul. Dacă aş spune doar ce ştie deja toată lumea –, că şi-a detestat copiii şi şi-a bătut soţia şi că umbla beat din bar în bar până când îl trimiteau poliţiştii acasă – atunci n-aş provoca decât suferinţă, e adevărat? Aş da un prilej de mare satisfacţie unora, pentru că în cazul ăsta toţi oamenii ar fi convinşi că părerea lor despre el a fost corectă, de la început până la sfârşit. A fost un gunoi, aşa că bine i-au făcut că l-au tratat ca pe o zdreanţă.

— Şi tu crezi că *n-a fost?*

— Când înţelegi dorinţele unei fiinţe umane, niciuna nu e de lepădat. Nicio viaţă nu este lipsită de sens. Dacă le înţelegi gândurile cele mai intime, până şi cei mai răi oameni au făptuit lucruri generoase care au spălat măcar o parte din păcatele lor.

— Dacă dai crezare unei asemenea idei înseamnă că eşti mai neștiutor decât pari, spuse Novinha.

— Chiar aşa? exclamă Vorbitorul. Abia acum două săptămâni am auzit de solicitarea ta. Atunci te-am studiat şi, Novinha, chiar dacă tu nu-ţi aminteşti, eu te am în minte ca pe o fată dulce, frumoasă şi bună. Şi înainte ai fost o singuratică, dar Pipo şi Libo te-au cunoscut şi te-au considerat demnă de iubire.

— Pipo era deja mort.

— Dar te-a iubit.

— Nu ştii nimic, Vorbitorule! Erai la douăzeci şi doi de ani depărtare! În plus, nu despre *mine* spuneam că nu valorez nimic, ci despre Marcao.

— Dar tu eşti convinsă că nu-i aşa, Novinha. Pentru că tu cunoşti acel unic gest de bunătate şi generozitate care mântuieşte viaţa bietului om.

Novinha nu înţelese de ce era atât de îngrozită, dar simţi că trebuie să-l împiedice pe Vorbitor să continue, cu toate că nu-şi dădea nicidecum seama ce act generos îşi închipuia el că descoperise în viaţa lui *Cao.*

— Cum de îndrăzneşti să-mi spui pe nume? strigă ea. De patru ani nimeni nu mi s-a adresat astfel!

Ca răspuns, el ridică mâna şi-şi trecu degetele uşor peste obrazul Novinhei. Un gest timid, aproape adolescentin; îi aducea aminte de Libo şi îi era peste putinţă să-l suporte. Îi prinse mâna şi o îndepărtă furioasă, apoi îl împinse deoparte şi trecu pe lângă el.

— Ieşi afară! strigă ea la Miro.

Fiul se ridică iute şi porni cu spatele spre uşă. Privindu-i chipul, Novinha înţelese că, în ciuda atâtor lucruri curioase la care fusese martor în casa asta, prin ieşirea ei mânioasă de acum reuşise să-l surprindă încă o dată pe Miro.

— N-o să obţii nimic de la mine! răcni ea către Vorbitor.

— Nici n-am venit să-ţi răpesc ceva, spuse el calm.

— Şi nici nu vreau ceva din ce-ai avea de oferit! Pentru mine eşti un nimeni, auzi? Tu eşti acela care nu valorează nimic! *Lixo, ruina, estrago – vai*

fora d’aqui, nao tens direito estar em minha casa! N-ai dreptul să intri în casa mea!

— *Nao es estrago,* şopti el, *es solo fecundo, e vou plantar jardim ai.*

Apoi, înainte ca ea să poată răspunde, închise uşa şi plecă.

Era adevărat că nu avea ce să-i răspundă, fiindcă vorbele lui sunaseră scandalos. Îl făcuse *estrago,* dar el răspunsese de parcă Novinha şi-ar fi recunoscut *singură* pustiul din inimă. Ea îi vorbise pe un ton batjocoritor, folosind insultătorul *tu* familiar în loc de *o Senhor* sau alt termen politicos. Şi totuşi, când el îi răspunsese cu aceiaşi termeni, cu aceeaşi familiaritate, totul sunase astfel. „Eşti un sol fertil şi te voi transforma într-o grădină.” Erau vorbe pe care doar un poet i le-ar spune iubitei sau poate un soţ soţiei, iar acel *tu* era intim, lipsit de aroganţă. „Cum de-a îndrăznit?” şopti ea, atingându-şi obrazul pe care i-l mângâiase Vorbitorul. „E cu mult mai crud decât mi-am imaginat vreodată că ar putea fi un Vorbitor. Episcopul Peregrino a avut dreptate. E primejdios infidelul, anticristul, pătrunde obraznic în cotloane ale inimii pe care le-am păstrat ca pe-un pământ sfinţit, acolo unde nu am îngăduit nimănui să sălăşluiască. Calcă în picioare puţinele mlădiţe care se agaţă cu disperare de viaţă în acel sol pietros. Cum de îndrăzneşte? Mai bine muream decât să-l cunosc; cu siguranţă că o să-mi schimbe viaţa cu totul până o să termine ce are de făcut aici.”

Îşi dădu seama ca prin vis că cineva plângea. Quara. Bineînţeles că strigătele o treziseră; ea nu

dormea niciodată profund. Novinha aproape că deschise uşa ca să intre în cameră şi s-o liniştească, dar apoi plânsul încetă şi auzi o voce de bărbat cântându-i Quarei ca s-o adoarmă. Cântecul era într-o altă limbă. Novinha avu impresia că în germană sau nordică; dar, în orice limbă ar fi fost, nu reuşi să înţeleagă vorbele. Însă ştia cine cânta şi pricepu că acum Quara era alinată.

Novinha nu mai trăise asemenea spaime de când înţelesese pentru prima oară că Miro hotărâse să devină zenador şi să calce pe urmele celor doi bărbaţi măcelăriţi de purceluşi. „Omul acesta destramă plasa în care e încâlcită familia mea şi ne adună din nou pe toţi laolaltă; dar, făcând asta, îmi va descifra secretele. Dacă va descoperi cum a murit Pipo şi va rosti adevărul, atunci Miro va afla aceeaşi taină, şi asta îl va ucide. Nu vreau să le mai ofer ofrande purceluşilor, au devenit zeităţi prea crude pentru ca eu să le mai venerez.”

Mai târziu, în timp ce stătea în pat cu uşa închisă, încercând să adoarmă, prinse câteva râsete din camera din faţă şi de această dată reuşi să-i distingă pe Quim şi pe Olhado râzând împreună cu Miro şi Ela. Încercă să şi-i închipuie în încăperea dintr-o dată luminată de atmosfera voioasă. Când însă o cuprinse somnul şi închipuirea se metamorfoză în vis, nu Vorbitorul era acela care stătea printre copiii ei şi-i învăţa să râdă, ci Libo, care trăia din nou şi pe care toţi îl recunoşteau drept adevăratul ei bărbat, omul cu care se căsătorise în adâncul inimii, refuzând să-i

fie soaţă în Biserică. Chiar şi în somn, bucuria era imposibil de îndurat şi de aceea scăldă aşternutul în lacrimi.

9
DEFECT CONGENITAL

CIDA: Corpusculul Descolada nu este bacterial. Se pare că el pătrunde în celulele organismului şi ocupă un loc permanent, la fel ca mitocondriile, reproducându-se atunci când se reproduce şi celula. Faptul că a contaminat o nouă specie în doar câţiva ani sugerează că este extraordinar de adaptabil. Trebuie să se fi răspândit prin întreaga Lusitanie cu mult timp în urmă, astfel că s-ar putea ca de acum să fi devenit endemic, o infecţie permanentă.

GUSTO: Dacă este permanentă şi prezentă pretutindeni, atunci nu e un germen de infecţie, Cida, ci o parte a vieţii normale.

CIDA: Dar nu este în mod obligatoriu înnăscută – ea are capacitatea de a se răspândi. Şi, desigur, dacă este endemică, atunci toate speciile locale trebuie să fi găsit modalităţi de a o anihila…

GUSTO: Sau de a se adapta la ea şi de a o include în ciclul lor normal de viaţă. Probabil că AU AVUT nevoie de ea.

CIDA: AU NEVOIE de ceva care desface moleculele genetice şi le sudează în mod aleatoriu.

GUSTO: Poate că tocmai de aceea sunt atât de puţine specii pe Lusitania. S-ar putea ca Descolada să fie relativ recent – doar de jumătate de milion de ani – şi majoritatea speciilor nu au

reuşit să se adapteze.

CIDA: Aş vrea să mai trăim, Gusto. Probabil că următorul xenobiolog va lucra cu adaptări genetice standard şi nu va continua pe linia asta.

GUSTO: E singurul motiv care te face să regreţi că vom muri?

Vladimir Tiago Gussman şi Ekaterina Maria. Aparecida de Norte von Hesse Gussman, dialog nepublicat, rătăcit printre notiţele de lucru, purtat cu două zile înaintea morţii lor; citat pentru prima oară în „Pagini răzleţe ale cunoaşterii”, Meta-Ştiinţa, „Jurnal de metodologie”, 2001-12; 12:12; 144-45

Plecând de la familia Riberira, Ender nu ajunse acasă decât foarte târziu şi-şi petrecu mai bine de o oră încercând să descâlcească înţelesul celor petrecute mai ales după sosirea Novinhei. Cu toate acestea, a doua zi se trezi devreme, cu mintea încărcată de întrebări cărora trebuia să le găsească răspuns. Întotdeauna se întâmpla astfel când se pregătea să rostească o moarte; nu-i venea să se odihnească, deoarece trebuia să încerce să închege istoria defunctului în propria viziune, să refacă viaţa acestuia aşa cum voise el să o trăiască, indiferent cât de mult dăduse greş în strădania lui. Însă acum avea o grijă în plus. Acum îi păsa de cei vii mai mult ca niciodată.

— Bineînţeles că dăruirea ta are cauze mai adânci, spuse Jane după ce el încercă să-i explice impasul din care se zbătea să iasă. Te-ai

îndrăgostit de Novinha înainte să pleci de pe Trondheim.

— Poate că iubeam fata pe care am văzut-o, nu femeia asta răutăcioasă şi egoistă. Uite ce s-a întâmplat cu copiii din pricina ei.

— Acesta să fie Vorbitorul în Numele Morţilor? El judecă oamenii după aparenţe?

— Probabil că m-am îndrăgostit de Grego.

— Întotdeauna ai fost o pradă uşoară pentru cei care s-au scăpat pe tine.

— Şi Quara. Cu toţii, chiar şi Miro. *Îmi place* băiatul.

— Şi ei te iubesc, Săvârşitorule.

El râse.

— Oamenii îşi închipuie mai tot timpul că mă iubesc; asta până în ziua mărturisirii. Novinha e mai sensibilă decât mulţi alţii; ea mă urăşte deja, *cu mult înainte* de a fi rostit adevărul.

— În ceea ce priveşte propria persoană, eşti la fel de orb ca oricare altul, Vorbitorule, spuse Jane. Promite-mi că atunci când vei muri o să mă laşi pe mine să-ţi rostesc moartea. Aş avea de spus o mulţime de lucruri.

— Păstrează-le pentru tine, spuse Ender cu voce ostenită. La treaba asta stai şi mai prost decât mine.

Începu să alcătuiască lista cu întrebările la care trebuia să afle răspuns:

1.De ce s-a căsătorit Novinha cu Marcao?

2.De ce Marcao şi-a urât copii?

3.De ce se urăşte pe sine Novinha?

4.De ce m-a chemat Miro să mărturisesc moartea lui Libo?

5.De ce m-a chemat Ela să mărturisesc moartea tatălui ei?

6.De ce s-a răzgândit Novinha în legătură cu mărturisirea morţii lui Pipo?

7.Care a fost cauza imediată a morţii lui Marcao?

La a şaptea întrebare se opri. Îi va fi uşor să răspundă: o simplă problemă clinică. Cu asta avea să înceapă.

Medicul care efectuase autopsia lui Marcao se numea Navio, ceea ce însemna „vas”.

— Nu din pricina staturii mele, spuse el râzând, ori pentru că aş fi bun înotător. Numele meu complet este Enrique o Navigador Caronada. Fii sigur că mă bucur că mi-au născocit porecla pornind de la „comandant” şi nu de la „tunuleţ”. Dacă s-ar fi întâmplat aşa, ar fi apărut prea multe aluzii obscene.

Ender nu se lăsă înşelat de jovialitatea lui. Navio era un catolic şi, ca toată lumea, se supunea episcopului. Era hotărât să-l împiedice pe Ender să afle prea multe, deşi avea să o facă fără prea multă tragere de inimă.

— Ca să obţin răspunsuri la întrebările pe care vreau să ţi le pun, am la îndemână două căi, spuse calm Ender. Eu voi întreba, iar tu îmi vei răspunde cinstit. Sau aş putea înainta o cerere către Congresul Stelar pentru a mi se aproba acces nestingherit la documente. Costurile pentru transmisia prin ansiblu sunt foarte ridicate şi, întrucât cererea nu presupune o procedură complicată, iar opoziţia ta încalcă legea, preţul va

fi suportat din fondurile şi aşa secătuite ale coloniei, la care se vor adăuga penalizări care vor dubla cheltuielile şi o mustrare aspră pentru tine.

Pe măsură ce Săvârşitorul spunea toate acestea, zâmbetul de pe faţa lui Navio se stinse până dispăru cu desăvârşire. Apoi îi răspunse cu răceală:

— Bineînţeles că voi răspunde la întrebări.

— Nu încape niciun „bineînţeles” în chestiunea asta, spuse Ender. Episcopul vostru i-a sfătuit pe credincioşii din Milagre să desfăşoare o acţiune deliberată şi, în acelaşi timp, nejustificată – boicotarea unui preot chemat în mod legal. Le-ai face tuturor un mare serviciu dacă i-ai anunţa că în cazul în care această atitudine de nepăsare şi de necooperare va continua, eu voi cere ca statutul meu să fie modificat din preot în inchizitor. Te asigur că mă bucur de o reputaţie foarte bună în faţa Congresului Stelar şi că voi primi un răspuns favorabil la o asemenea solicitare.

Navio ştia în amănunţime ce însemna asta. Ca inchizitor, Ender va fi autorizat de Congres să revoce patenta catolică a coloniei sub motivul persecuţiei religioase. Printre lusitani s-ar naşte o revoltă de neînchipuit, declanşată, între altele, de faptul că episcopul ar fi destituit după o judecată sumară şi trimis la Vatican să-şi ispăşească pedeapsa.

— De ce să întreprinzi o asemenea acţiune când ştii că prezenţa ta e nedorită aici? întrebă Navio.

— M-a chemat cineva, altfel n-aş fi venit, îl lămuri Ender. S-ar putea să nu-ţi placă legea

atunci când te îngrădeşte, dar ea îi apără pe toţi catolicii de pe lumile unde sunt aprobate alte religii oficiale.

Navio bătu darabana cu degetele pe tăblia biroului.

— Să aud ce întrebări ai de pus, Vorbitorule! Să trecem la treabă!

— Întrebarea de început cel puţin e destul de simplă. Care a fost cauza aproximativă a morţii lui Marcos Maria Ribeira?

— Marcao?!? se miră Navio. Mi se pare imposibil să fi fost chemat pentru a mărturisi moartea *lui,* fiindcă a murit abia acum câteva săptămâni…

— Am fost chemat să mărturisesc mai mulţi morţi, Dom David, dar prefer să încep cu Marcao.

Navio se strâmbă.

— Ce-ai zice dacă ţi-aş cere o dovadă a împuternicirii pe care o ai?

Jane şopti în urechea lui Ender:

— Să-l dăm gata pe băiatul ăsta simpatic.

Terminalul lui Navio se activă imediat, expunând o serie de documente oficiale în timp ce Jane, cu o voce extrem de autoritară, rosti: „Andrew Wiggin, Vorbitor în Numele Morţilor, a acceptat cererea de a explica viaţa şi moartea lui Marcos Maria Ribeira din oraşul Milagre, colonia Lusitania.”

Nu documentul în sine îl impresiona pe Navio, cât faptul că nici nu făcuse solicitarea şi nici n-o adresase computerului prin intermediul terminalului din birou. Navio îşi dădu seama pe dată că doar nestemata din urechea Vorbitorului

putea activa computerul, iar asta însemna că o rutină logică de nivel foarte înalt controla activitatea lui şi aplica întocmai solicitările acestuia. Nimeni de pe Lusitania nu era autorizat să procedeze *astfel,* nici măcar Bosquinha. „Orice s-ar spune, acest Vorbitor nu-i o persoană oarecare şi până şi episcopului Peregrino îi va fi imposibil să-l ţină în frâu”, conchise Navio.

— Am înţeles, spuse Navio râzând cu jumătate de gură. Tot acum îşi adusese amine că era cazul să redevină jovial. Oricum aveam de gând să te ajut – spaimele episcopului nu i-au cuprins pe toţi coloniştii din Milagre, înţelegi?

Ender îi întoarse zâmbetul, rămânând însă circumspect faţă de ipocrizia deja dovedită a doctorului.

— Marcos Ribeira a murit din cauza unui defect congenital. Înşiră un cuvânt lung, plin de sonorităţi pseudolatineşti. Sunt sigur că n-ai auzit niciodată de boala asta, fiindcă e foarte rară şi se transmite numai prin gene. Apare de cele mai multe ori la începutul pubertăţii şi constă din înlocuirea treptată a ţesuturilor gladuroase exocrine şi endocrine cu celule de natură lipidică. Asta înseamnă că de-a lungul anilor, încetul cu încetul, glandele suprarenale, hipofiza, ficatul, testiculele, tiroida şi aşa mai departe sunt înlocuite de mari aglomerări de celule lipidice.

— Întotdeauna în mod fatal? Ireversibil?

— Da, bineînţeles. De fapt, Marcao a supravieţuit cu zece ani mai mult decât era de aşteptat. Cazul lui este ieşit din comun din mai multe puncte de vedere. În toate celelalte cazuri

înregistrate – şi, după cât se ştie, nu au fost prea multe – boala atacă mai întâi testiculele, făcând ca victima să rămână sterilă şi, cel mai adesea, impotentă. Având şase copii sănătoşi, rezultă în mod evident că la Marcos Ribeira testiculele au fost ultimele glande afectate. Dar imediat ce au fost atacate, ritmul de înaintare al bolii trebuie să fi fost neobişnuit de rapid: testiculele au fost înlocuite complet cu celule lipidice, cu toate că, în mare, ficatul şi glanda tiroidă mai funcţionau.

— Şi ce l-a ucis în cele din urmă?

— Glandele suprarenale şi hipofiza nu funcţionau, era un cadavru viu. Am auzit că s-a prăbuşit pur şi simplu într-un bar, în timp ce lălăia un cântec deocheat.

Ca întotdeauna, mintea lui Ender descoperi contradicţii în afirmaţii.

— Cum se transmite o asemenea boală pe cale ereditară dacă ea produce sterilitatea victimei?

— Se transmite, de obicei, pe cale colaterală. S-ar putea ca unul dintre copii să moară din pricina ei; fraţii şi surorile nu vor fi purtători ai bolii, dar o vor transmite copiilor *lor.* Bineînţeles, m-am temut că, având copii, Marcao le putea transmite tuturor gena afectată.

— I-aţi supus testelor?

— Niciunul dintre ei n-a prezentat modificări genetice. Fii sigur că Dona Ivanova nu mi-a dat pace o clipă cât am efectuat testele. Ne-am concentrat imediat asupra genelor cu probleme şi am făcut investigaţii asupra fiecărui copil: ţac, ţac, ţac, şi gata.

— Şi niciunul dintre ei nu prezenta simptomele

bolii? Nici măcar o tendinţă regresivă?

— *Gragas a Dens,* spuse doctorul. Cine s-ar fi căsătorit cu vreunul dintre ei, dacă ar fi avut genele modificate? După cum se prezintă situaţia, nu pot să înţeleg cum a scăpat nedetectat defectul genetic a lui Marcao.

— Investigaţiile genetice au un caracter de rutină pe această planetă?

— A, nu, nicidecum. Dar cu vreo treizeci de ani în urmă s-a declanşat o epidemie. Părinţii Donei Ivanova, Venerados Gusto şi Venerada Cida, au efectuat investigaţii genetice asupra tuturor membrilor coloniei: bărbaţi, femei şi copii. Aşa au şi găsit remediul. Comparaţiile făcute de ei pe computer ar fi detectat în mod sigur acest defect specific, aşa că am aflat ce era doar atunci când a murit Marcao. Eu nu auzisem niciodată de boala asta, dar ea figura în fişierele computerului.

— Şi Os Venerados n-au găsit-o?

— Se pare că nu, pentru că altfel i-ar fi spus lui Marcao. Şi, chiar dacă nu l-ar fi avertizat, Ivanova trebuie să fi descoperit boala.

— Poate că aşa s-a şi întâmplat, spuse Ender.

Navio râse zgomotos.

— Imposibil. Nicio femeie întreagă la minte n-ar purta în pântece copiii unui bărbat care ar prezenta *un asemenea* defect genetic. Vreme de ani şi ani, Marcao a trecut prin suferinţe cumplite. Nu există mamă care să dorească aşa ceva copiilor ei. Nu, s-ar putea ca Ivanova să aibă un comportament bizar, dar nebună nu e.

Jane se distra copios. Când Ender ajunse acasă,

ea îşi proiectă imaginea deasupra terminalului doar ca să poată râde nestăvilit.

— Omul nu se poate schimba! spuse Ender. Într-o colonie de catolici fideli ca aceasta, normal că mi-a trecut prin minte să pun în discuţie intenţiile biologului, una dintre cele mai respectate persoane de aici.

— Nu căuta să-l scuzi, îi spuse Jane. Nu mă aşteptam ca un creier oarecare să lucreze la fel de logic ca un computer. Dar nu-mi poţi cere să nu mă distrez.

— Într-un fel, neştiinţa lui e înduioşătoare, remarcă Ender. Preferă să creadă că boala lui Marcao se deosebeşte de oricare alt caz înregistrat până acum. E în stare să ia de bună aleea că părinţii Ivanovei nu au observat şi că s-a măritat cu el fără să cunoască adevărul, deşi lama lui Ockham arată că noi trebuie să acceptăm cea mai simplă explicaţie: boala lui Marcao a progresat ca oricare alta; a lovit mai întâi testiculele, deci copiii Novinhei au fost procreaţi de altcineva. Nici nu-i de mirare că Marcao era scârbit şi furios. Fiecare dintre cei şase copii îi aducea mereu aminte că soţia lui se culca cu un alt bărbat. Probabil au căzut la învoială încă de la început asupra faptului că ea nu-i va fi credincioasă. Dar, oricât de răbdător ai fi, şase copii înseamnă totuşi prea mult.

— Acestea sunt încântătoarele contradicţii ale unei vieţi evlavioase, remarcă Jane. Novinha s-a căsătorit ştiind dinainte că va deveni adulteră, dar nu s-a gândit nicio clipă să folosească anticoncepţionale.

— Ai cerceta structura genetică a copiilor pentru a descoperi posibilul tată?

— Vrei să spui că n-ai ghicit deja?

— Am ghicit, dar vreau să fiu sigur că probele clinice nu se bat cap în cap cu răspunsul care rezultă de la sine.

— E limpede ca lumina zilei că Libo a fost tatăl. Ce inimă de câine! A avut şase copii cu Novinha şi alţi patru cu soţia lui.

— Nu înţeleg totuşi de ce Novinha nu s-a căsătorit cu Libo de la bun început, spuse Ender. Nu văd ce rost avea să se mărite cu un bărbat pe care e limpede că-l dispreţuia, despre a cărui boală sigur ştia, pentru ca apoi să aibă copii cu cel pe care trebuie să-l fi iubit înainte de orice.

— Întortocheate şi corupte sunt căile pe care rătăceşte mintea umană! spuse Jane pe un ton sentenţios. Pinocchio a făcut o prostie fără seamăn când a încercat să devină un băiat în carne şi oase. I-ar fi mers mult mai bine dacă-şi păstra capul de lemn.

Miro păşea cu grijă prin pădure. Din când în când, recunoştea sau îşi închipuia că recunoaşte câte-un copac, însă nicio fiinţă umană nu putea egala priceperea purceluşilor de a da nume fiecărui arbore din pădure. Dar, la urma urmelor, oamenii nu venerau copacii luându-i drept totemuri ale strămoşilor.

Miro alesese în mod premeditat o cale mai lungă pentru a ajunge la casa din buşteni în care locuiau purceluşii. Încă de când îi permisese lui Miro să lucreze alături de el şi de fiica lui,

Ouanda, ca un al doilea ucenic, Libo îi dăscălise pe amândoi să nu meargă tot timpul pe acelaşi drum şi să bată poteca de la Milagre până la casa purceluşilor. Libo îi prevenise că într-o bună zi ar putea să apară tulburări între oameni şi purceluşi; nu era deci cazul ca ei să facă o potecă pentru a-i duce direct la destinaţie pe cei care ar fi avut în minte ideea vreunui pogrom. Tocmai de aceea Miro mergea astăzi pe malul dinspre pădure al pârâului, de-a lungul unui povârniş mai înalt.

Şi, bineînţeles, nu departe de el apăru un purceluş care îl urmări atent. Cu ani în urmă, Libo socotise că femelele trebuiau să trăiască undeva, în acea direcţie; masculii stăteau cu ochii pe zenadori de fiecare dată când se apropiau prea mult. Aşa cum insistase Libo, Miro nu manifesta nicidecum dorinţa de a face vreun pas în plus în direcţia care-i era interzisă. Curiozitatea lui se stingea ori de câte ori îşi amintea cum arăta trupul lui Libo, pe care îl descoperiseră el şi Ouanda. Libo nu era încă mort; avea ochii deschişi şi-i mişcase. Murise doar după ce Miro şi Ouanda îngenuncheaseră de o parte şi de alta a trupului şi fiecare dintre ei îl ţinuse de mâna însângerată. „Vai, Libo, sângele încă-ţi mai curgea prin vine şi inima încă-ţi mai bătea, chiar expusă vederii în pieptul larg desfăcut. Dacă ai fi fost în stare să ne vorbeşti, să ne spui măcar o vorbă care să ne lămurească de ce te-au ucis…”

Malul coborî din nou, iar Libo traversă pârâul călcând cu paşi uşori şi repezi pe bolovanii înveliţi într-un strat de muşchi. După alte câteva minute îşi atinse ţinta, intrând în poieniţă prin partea ei

estică.

Ouanda se afla deja acolo şi-i învăţa pe purceluşi cum să bată smântâna din laptele de cabra pentru a obţine un fel de unt. Experimentase procedeul vreme de săptămâni întregi până să ajungă la soluţia cea mai bună. Mai uşor ar fi fost să apeleze la ajutorul mamei sau chiar al Elei, pentru că ele ştiau mult mai bine care erau proprietăţile chimice ale laptelui de cabra, dar nici nu se putea pune problema cooperării cu biologista. Cu treizeci de ani în urmă, Os Venerados descoperiseră că laptele de cabra nu avea valoare nutritivă pentru fiinţele umane. Prin urmare, orice cercetare privind modul de prelucrare în vederea stocării nu putea fi decât în beneficiul purceluşilor. Miro şi Ouanda nu voiau să-şi asume riscul de a da de înţeles că încălcau legea şi interveneau activ şi deliberat în modul de viaţă al purceluşilor.

Plini de încântare, purceluşii mai tineri se apucară să bată untul. Transformaseră mulsul cabrelor într-un adevărat dans şi acum cântau o melodie absurdă în care cuvintele din Esenţială şi portugheză se amestecau cu altele din două limbaje proprii, iar rezultatul era o harababură care stârnea râsul. Miro încercă să separe limbile folosite. Identifică, desigur, limba masculilor şi, de asemenea, câteva frânturi din limbajul copacilor, pe care o foloseau pentru a se adresa copacilor-totem; Miro o recunoscu doar după sonoritate; nici măcar Libo nu fusese în stare să traducă vreun cuvânt. Toate păreau a fi compuse doar din m-uri, b-uri şi g-uri, fără să apară vreo diferenţă

detectabilă între vocale.

Purceluşul care-l urmărise discret prin pădure pe Miro apăru abia acum şi-i salută pe ceilalţi cu un sunet semănând cu un chiuit. Dansul continuă, dar cântecul încetă imediat. Mandachuva se desprinse din grupul format în jurul Ouandei şi veni să-l întâmpine pe Miro la marginea poieniţei.

— Bine ai venit, Privesc-la-Tine-cu-Dorinţă!

Aceasta era, desigur, o transpunere precisă până la extravaganţă a numelui lui Miro în Esenţială. Mandachuva se delecta traducând numele din portugheză în Esenţială şi apoi invers, cu toate că Miro şi Ouanda îi explicaseră că, de fapt, numele lor nu însemnau absolut nimic şi că era pur şi simplu o coincidenţă că ele sunau ca nişte cuvinte. Dar Mandachuva, la fel ca mulţi alţi purceluşi, găsea o sursă de încântare în jocurile de cuvinte, astfel că Miro acceptă să răspundă la „Privesc-la-Tine-cu-Dorinţă” aşa cum şi Ouanda răspundea la numele de Vaga, echivalentul portughez pentru *wander* („a rătăci”), cuvânt din Esenţială a cărui sonoritate aducea cu „Ouanda”.

Mandachuva era un caz enigmatic. Era cel mai în vârstă dintre purceluşi. Pipo îl cunoscuse şi scrisese despre el de parcă ar fi fost cel mai respectat din comunitatea lor. Şi Libo lăsase impresia că-l considerau conducător. Oare numele lui nu era un termen argotic portughez care însemna „şef”? Şi totuşi, lui Miro şi Ouandei Mandachuva le apărea drept cel mai lipsit de putere şi de prestigiu. Nimeni nu-i cerea părerea în vreo problemă; el era acela care avea timp liber să dialogheze cu zenadorii, pentru că niciodată nu

primea însărcinări importante.

Cu toate acestea, el le furniza zenadorilor cele mai multe informaţii. Miro nu-şi putea da seama dacă Mandachuva îşi pierduse prestigiul pentru că îi plăcea să schimbe impresii şi informaţii cu fiinţele umane ori făcea acest lucru pentru a mai creşte în ochii celorlalţi. N-avea nici o importanţă. Adevărul era că Miro ţinea la Mandachuva. Îl considera prieten pe bătrânul purceluş.

— Te-a obligat femeia să mănânci pasta aceea cu miros respingător? întrebă Miro.

— Zice că-i pur şi simplu gunoi. Până şi puii de cabra plâng atunci când trebuie să sugă la ţâţă.

Mandachuva chicoti.

— Dacă o faci cadou femeilor voastre, nici n-o să-ţi mai vorbească vreodată.

— Şi totuşi, trebuie, trebuie, spuse Mandachuva oftând. Trebuie să vadă de toate, ca nişte *macios* care se bagă pretutindeni!

A, da, ciudăţenia femelelor. Uneori, purceluşii vorbeau despre ele cu un respect sincer şi prevenitor, vecin cu veneraţia, de parcă ar fi fost zeiţe. Nu mult după aceea, unul dintre ei spunea ceva jignitor despre ele, numindu-le chiar „macios”, viermi care se târau pe scoarţa copacilor. Zenadorii nu puteau întreba de femele: purceluşii nu răspundeau niciodată la asemenea întrebări. Fusese o vreme – destul de îndelungată – când purceluşii nici măcar nu aduceau vorba de existenţa femelelor. Libo sugera, şi întotdeauna cu amărăciune, că schimbarea de atitudine era cumva legată de moartea lui Pipo. Înainte ca el să moară, până şi o simplă aluzie la femele era tabu,

iar în rare momente, de mare sfinţenie, se făcea câte o menţiune plină de smerenie; după aceea însă, purceluşii adoptau o atitudine melancolică, încărcată de dor atunci când glumeau despre „soţii”. Dar zenadorii nu puteau primi răspuns la întrebările referitoare la femele. Purceluşii dădeau clar de înţeles că asta nu era treaba lor.

Cineva din grupul care o înconjura pe Ouanda fluieră. Mandachuva îl trase imediat pe Miro către ceilalţi.

— Săgeată vrea să-ţi vorbească!

Miro se lăsă condus şi se aşeză alături de Ouanda. Ea nu-l privi; cu mult timp în urmă aflaseră că purceluşii erau neplăcut impresionaţi atunci când se întâmpla să vadă masculi şi femele dintre fiinţele umane conversând sau stabilind un contact vizual. Vorbeau cu Ouanda numai când era singură, dar, de câte ori Miro era prezent, nu i se adresau, ori acceptau să-i răspundă doar dacă le spunea ea ceva. Uneori lui Miro îi venea să turbeze, deoarece Ouanda nu putea nici măcar să-i facă un semn din ochi în faţa purceluşilor. În asemenea momente putea simţi cum trupul ei radia căldură ca o stea minusculă.

— Prietene, spuse Săgeată, am a-ţi cere un dar nepreţuit.

Miro percepu un uşor tremur de încordare al Ouandei. De obicei purceluşii nu le cereau nimic, dar atunci când o făceau se năştea o umbră de nelinişte.

— Vrei să mă asculţi?

Cu o mişcare uşoară a capului, Miro încuviinţă:

— Dar să ţii minte că printre fiinţele umane nu

sunt nimic, nu am nicio putere.

Libo descoperise că purceluşii nu se simţeau deloc insultaţi la gândul că oamenii trimiteau printre ei delegaţi lipsiţi de orice putere, iar sugestia neputinţei acestora îi ajuta să explice îngrădirile stricte de care zenadorii trebuiau să ţină seama în activitatea lor.

— Nu-i o cerere care vine din partea noastră, ca rezultat al conversaţiilor caraghioase şi prosteşti avute seara în jurul focului.

— Abia aştept să ascult vorbele înţelepte pe care le numeşti prosteşti, spuse Miro cu vocea lui dintotdeauna.

— Rădăcină a cerut asta când a vorbit din copacul lui.

Miro îşi reţinu un oftat. Aşa cum nu-i plăcea catolicismul semenilor lui, nu se simţea deloc îndemnat să aibă de-a face cu religia purceluşilor. În ambele cazuri, trebuia să mimeze că ia în serios cele mai deconcertante credinţe. De fiecare dată când se exprima vreo idee deosebit de îndrăzneaţă sau stânjenitoare, purceluşii o atribuiau unuia sau altuia dintre strămoşii ale căror spirite sălăşluiau în copacii prezenţi pretutindeni. Începuseră să-l dea pe Rădăcină drept sursă a celor mai năstruşnice idei abia în anii din urmă, cu puţin timp înainte de moartea lui Libo. Părea o ironie că un purceluş pe care îl executaseră ca rebel era tratat acum cu un asemenea respect şi veneraţie.

Cu toate acestea, Miro răspunse aşa cum făcuse şi Libo întotdeauna:

— Îl onorăm şi-l respectăm pe Rădăcină la fel ca voi.

— Trebuie să obţinem metal.

Miro închise ochii. Zadarnică fusese aplicarea de către zenadori, atâta amar de vreme, a politicii de a nu folosi niciodată unelte de metal în faţa purceluşilor. Evident că purceluşii aveau observatori care, plasaţi în vreun punct mai înalt din apropierea gardului, urmăriseră activităţile fiinţelor umane.

— La ce vă trebuie metal? întrebă el calm.

— Când a coborât cu Vorbitorul în Numele Morţilor, naveta a răspândit o căldură înspăimântătoare, mai fierbinte decât focul pe care ştim şi noi să-l facem. Cu toate astea, naveta n-a ars şi nici nu s-a topit.

— Ce-aţi văzut voi nu era metal, ci un scut de plastic capabil să absoarbă căldura.

— Probabil că şi asta ajută, dar în inima acelei maşini se află metal. În toate maşinile voastre, acolo unde folosiţi foc şi căldură pentru a face lucrurile să se mişte, există şi metal. Noi n-o să fim niciodată în stare să menţinem focuri ca ale voastre până n-o să avem metal.

— Nu pot, spuse Miro.

— Vrei să zici că suntem condamnaţi să rămânem în veci varelse şi că n-o să devenim ramen.

„Ouanda, ce bine ar fi fost să nu le fi explicat Ierarhia Excluderii stabilită de Demostene.“

— Nu sunteţi deloc condamnaţi. Ceea ce v-am dăruit până acum a fost făcut de noi din elementele care se găsesc în mod natural pe lumea voastră, cum ar fi cabra. Dacă s-ar şti chiar şi despre atâta lucru, am fi exilaţi de pe această

lume şi ni s-ar interzice să vă mai vizităm.

— Metalul pe care-l folosiţi voi, oamenii, provine tot din lumea noastră. I-am văzut pe minerii voştri scoţându-l din pământ de undeva departe, din sud.

Miro memoră această informaţie pentru a se sluji de ea în viitor. Dincolo de gard nu exista niciun punct mai înalt de unde să poată fi văzute minele. Prin urmare, era sigur că purceluşii reuşeau să treacă peste gard şi să-i urmărească pe oamenii dinăuntrul enclavei.

— Se extrage din subsol, dar numai din anumite locuri pe care eu nu ştiu să le găsesc. Şi chiar atunci când îl scot din adânc e amestecat cu alte tipuri de roci. Trebuie purificat şi transformat prin procese foarte anevoioase. Fiecare gram de metal extras din pământ trebuie justificat. Chiar dacă v-am da o unealtă neînsemnată – o şurubelniţă sau un ferăstrău folosit în construcţii – tot i s-ar simţi lipsa şi ar fi căutat. Lapte de cabra nu va căuta nimeni.

Săgeată rămase cu privirea pironită la el multă vreme; Miro îl privi şi el drept în ochi.

— O să ne mai gândim la asta, spuse Săgeată. Întinse mâna către Calendar, care îi puse trei săgeţi în palma desfăcută. Uite. Astea sunt bune?

Dovedeau o măiestrie ieşită din comun, ca toate săgeţile pe care le făcea acest purceluş; drepte, cu un ampenaj perfect echilibrat. Inovaţia se vedea la vârf. Nu mai era făcut din obsidian.

— Os de cabra, constată Miro.

— Folosim cabra pentru a ucide cabra.

Îi dădu săgeţile înapoi lui Calendar, apoi se ridică şi plecă.

Calendar luă săgeţile subţiri din lemn, le ţinu în faţă şi începu o incantaţie către ele în limba taţilor. Miro recunoscu imediat cântecul, deşi nu înţelegea cuvintele. Mandachuva îi explicase odată că era o rugăciune prin care le cereau copacilor să-i ierte pentru folosirea unor unelte făcute din altceva decât din lemn. Altfel, spunea el, copacii ar crede că Micuţii îi urăsc. Religie. Miro oftă.

Calendar strânse săgeţile şi plecă. Apoi, purceluşul mai tânăr pe nume Uman îi luă locul, aşezându-se pe vine în faţa lui Miro. Ţinea în braţe un pachet învelit în frunze, îl pusese pe pământ şi îl desfăcu grijuliu.

Era o copie după „Matca şi Hegemonul”, pe care Miro le-o dăruise în urmă cu patru ani. Asta dăduse naştere unei neînţelegeri între Miro şi Ouanda. Începutul îl făcuse Ouanda, în cursul unei discuţii pe teme de religie, în realitate, nu era greşeala ei. Totul pornise de la o întrebare pusă de Mandachuva Ouandei.

— Cum puteţi voi, oamenii, trăi fără copaci?

Evident că ea a înţeles întrebarea: purceluşul nu se referea la plante lemnoase ci la zei.

— Şi noi avem un Dumnezeu, un om care a murit şi a continuat să trăiască, a explicat ea.

— Doar unul? Şi unde trăieşte el acum?

— Nimeni nu ştie asta.

— Atunci la ce slujeşte? Cum îi puteţi vorbi?

— Se află în inimile noastre.

Asta i-a descumpănit pe purceluşi; mai târziu, glumind şi râzând, Libo a spus:

— Vedeţi voi, teologia noastră încâlcită li se

pare o superstiţie. „Se află în inimile noastre”, na-ţi-o bună! Ce fel de religie mai e şi asta când o compari cu una în care poţi vedea şi pipăi zeii.

— Şi-n care te cocoţi să culegi macios, ca să nu mai vorbim de faptul că purceluşii au doborât câţiva şi şi-au construit casa din buşteni, a adăugat Ouanda.

— Au doborât! Adică tăiat? Fără unelte din piatră sau din metal? Ba nu, Ouanda, se roagă la copaci până cad singuri.

Dar pe Ouanda nu o distrau glumele pe seama religiei.

La rugămintea purceluşilor, Ouanda le adusese o copie a *Evangheliei Sfântului Ioan* după parafraza în Esenţiala simplificată – Biblia Donai. Dar Miro insistase ca împreună cu ea să le dea şi un exemplar din „Matca şi Hegemonul”.

— Sfântul Ioan nu vorbeşte nimic despre fiinţe care trăiesc pe alte lumi, a susţinut Miro. Dar Vorbitorul în Numele Morţilor îi explică pe gândaci oamenilor şi pe oameni gândacilor.

Ouanda se arătase revoltată de o asemenea blasfemie. Dar, la niciun an după aceea, îi găsiseră pe purceluşi aprinzându-şi focurile cu pagini din *Evanghelia după Ioan,* în timp ce „Matca şi Hegemonul” era îngrijit învelită în frunze. Asta o îndurerase nespus pe Ouanda pentru o vreme, iar Miro descoperise curând că nu era înţelept să o mai sâcâie pe această temă.

Uman deschise exemplarul la ultima pagină. Miro observă că, de îndată ce se deschise cartea, toţi purceluşii se strânseseră tăcuţi în jurul ei. Dansul prilejuit de baterea untului luă sfârşit.

Uman atinse ultimele cuvinte ale textului.

— Vorbitorul în Numele Morţilor, murmură el.

— Da, l-am întâlnit seara trecută.

— E adevăratul Vorbitor. Aşa spune Rădăcină.

Miro îi prevenise că erau mulţi Vorbitori, iar autorul cărţii „Matca şi Hegemonul" era mort. Se părea că purceluşii nu puteau să-şi scoată din minte speranţa că Vorbitorul care venise aici era *cel adevărat,* acela care scrisese cartea sfântă.

— Cred că e un mărturisitor *bun,* spuse Miro. S-a purtat binevoitor cu familia mea şi socot că putem avea încredere în el.

— Când va veni să ne vorbească?

— Încă nu l-am rugat. Nu i-aş putea spune aşa ceva chiar de la început. Trebuie să mai aşteptăm.

Uman îşi lăsă capul pe spate şi scheună.

„Asta înseamnă că voi muri?" gândi Miro.

Nu. Ceilalţi îl atinseseră cu blândeţe pe Uman şi apoi îl ajutară să împacheteze cartea la loc şi să o ducă de acolo. Miro se ridică, pregătindu-se să plece. Niciunul dintre purceluşi nu-l urmări cum se îndepărtează. Fără gesturi ostentative, îşi găsiseră fiecare câte ceva de făcut. Miro părea să fi devenit invizibil pentru ei.

Ouanda îl ajunse din urmă abia la marginea pădurii, unde desişurile îi făceau de nevăzut pentru orice observator din Milagre, deşi nimeni nu se deranja vreodată să privească spre copaci.

— Miro, strigă ea uşor.

El se întoarse exact la vreme ca s-o prindă în braţe; fata nu reuşi să se oprească la timp şi inerţia îl sili pe Miro să se dea câţiva paşi înapoi ca să nu se prăbuşească la pământ.

— Vrei să mă ucizi? întrebă el sau mai curând încercă, dar nu reuşi să termine ce avea de zis, pentru că ea îi închise gura cu un sărut. Apoi renunţă să mai vorbească şi răspunse gestului ei cu un sărut lung. Ouanda se smulse brusc din braţele lui.

— Devii libidinos!

— Aşa se-ntâmplă când femeile mă atacă şi mă sărută în pădure.

— Potoleşte-ţi zelul, Miro, mai avem cale lungă până acolo. Îl prinse de centură şi-l trase mai aproape, sărutându-l din nou. Mai sunt doi ani până ne vom putea căsători fără consimţământul mamei tale.

Miro nici nu încercă să riposteze. Nu se sinchisea prea mult de interdicţiile exprimate de preoţi în legătură cu preacurvia, însă înţelegea că într-o comunitate atât de fragilă ca Milagre era vital ca obiceiurile maritale să fie respectate cu stricteţe. Comunităţile mari şi stabile puteau tolera un număr apreciabil de relaţii extraconjugale fără a le sancţiona, dar Milagre era mult prea mică. Dacă purtarea Ouandei se datora educaţiei întru credinţă, atitudinea lui Miro era rezultatul consideraţiilor raţionale şi, în ciuda numeroaselor prilejuri ce li se oferiseră, amândoi erau la fel de curaţi ca nişte călugări. Chiar dacă Miro se gândi o clipă că în timpul căsătoriei vor trebui să respecte aceleaşi jurăminte de castitate impuse şi în mănăstirea în care trăiau Filhos, virginitatea Ouandei era grav şi iminent primejduită.

— Oratorul acesta, spuse Ouanda. Ştii ce părere

am eu în legătură cu prezenţa lui aici.

— Vorbeşte catolicul din tine, nu gânditorul înzestrat cu raţiune!

Încercă să o sărute, dar ea îşi plecă faţa în ultima clipă, şi nu reuşi decât să-i atingă nasul cu buzele. Îl sărută înfocat, până când ea izbucni în râs şi-l împinse deoparte.

— Miro, eşti stângaci şi nesuferit! Îşi şterse nasul de mânecă. Şi-aşa s-a dus cu totul naibii orice metodă ştiinţifică atunci când am început să-i ajutăm să-şi ridice nivelul de viaţă. Mai avem vreo zece-douăzeci de ani şi sateliţii vor începe să detecteze progrese evidente. Până atunci, poate că vom reuşi să descoperim diferenţieri permanente. Dar, dacă îi permitem unui străin să intervină în proiectul nostru, nu mai avem nicio şansă. Are să spună cuiva ce a văzut.

— Poate că da, poate că nu. Şi eu am fost cândva în afara proiectului, nu?

— Straniu da, dar niciodată străin.

— Ouanda, merita să-l vezi seara trecută. Întâi cu Grego şi apoi când Quara s-a trezit şi a început să plângă.

— Copii singuratici, disperaţi. Ce dovedeşte asta?

— Şi Ela. A râs. Şi Olhado a devenit o părticică a familiei.

— Dar Quim…

— Şi el s-a potolit şi a încetat să mai urle la infidel să plece acasă.

— Mă bucur pentru familia ta, Miro. Sper să-i lecuiască pe ai tăi pentru totdeauna. Ţi-o spun sincer, văd deja o schimbare la tine; acum eşti mai

încrezător decât ai fost în ultima vreme. Dar nu-l aduce aici!

Miro îşi muşcă buzele, apoi se îndepărtă. Ouanda alergă după el şi-l apucă de braţ. Ajunseseră în afara pădurii, dar copacul lui Rădăcină se afla între ei şi poartă.

— Nu mă părăsi chiar aşa! spuse ea cu voce furioasă. Nu-mi întoarce spatele!

— Ştiu că ai dreptate, dar nu pot alunga un sentiment ciudat. Cât s-a aflat în casa noastră, a fost ca şi… ca şi cum ar fi venit Libo.

— Tata a urât-o pe mama ta, Miro, n-ar fi călcat niciodată acolo.

— Dar dacă ar fi făcut-o?! Prezenţa Vorbitorului în casa noastră mi-a amintit de cea a lui Libo în Staţiunea Zenadorilor. Înţelegi?

— Aşa vezi tu lucrurile? A venit la voi şi s-a purtat aşa cum ar fi trebuit s-o facă tatăl tău, dar nici măcar n-a încercat vreodată, şi acum voi toţi vă rostogoliţi cu burţile în sus ca nişte căţeluşi.

Dispreţul zugrăvit pe chipul ei era enervant. Lui Miro îi veni s-o lovească. Păşi, în schimb, spre copacul lui Rădăcină şi-i trase o palmă. În numai un sfert de secol ajunsese să aibă un diametru de aproape optzeci de centimetri, iar coaja era aspră, aşa că simţi o durere ascuţită.

Ea se apropie din spate.

— Îmi pare rău, Miro, n-am vrut…

— Ba ai vrut, şi a fost o prostie şi o dovadă de egoism.

— Da, aşa e, eu…

— Faptul că tata a fost o zdreanţă nu înseamnă că mă topesc după primul venit care mă mângâie

pe creştet…

Ea îşi trecu mâna mângâietor prin părul lui, pe umăr, pe talie.

— Ştiu, ştiu, ştiu… Fiindcă ştiu ce înseamnă un om bun – nu doar părinte, ci un om bun. L-am cunoscut pe Libo, nu? Şi când îţi spun că acest Vorbitor seamănă cu Libo trebuie să mă crezi, nu să respingi totul de parcă ai vedea un *cao* care se gudură!

— Dar te cred, Miro, vreau să-l cunosc şi eu.

Miro era surprins de propria reacţie. Plângea. Şi asta, în parte, datorită puterii acestui Vorbitor, chiar şi atunci când nu era prezent. Deschisese toate portiţele din inima lui Miro, care acum nu-şi putea ascunde sentimentele care îl invadau.

— Ai dreptate şi tu, spuse Miro încet, cu vocea gâtuită de emoţie. L-am văzut intrând cu atingerea lui vindecătoare şi m-am gândit: „Dacă el ar fi fost tatăl meu…” Se întoarse s-o privească pe Ouanda, fără să-i pese că ea îi vedea ochii înroşiţi şi chipul brăzdat de lacrimi. La fel cum spuneam mereu, în fiecare zi când mă întorceam acasă de la Staţiunea Zenadorilor: „Dacă Libo ar fi tatăl meu… Cât de mult aş vrea să fiu fiul lui!”

Ea zâmbi şi-l strânse în braţe; părul i se udă de lacrimile de pe faţa lui.

— Of, Miro, mă bucur că nu ţi-e tată. Fiindcă atunci aş fi sora ta şi n-aş mai putea spera să te păstrez doar pentru mine.

10
COPIII MINŢII

Regula 1: Toţi Copiii Minţii lui Hristos trebuie să fie căsătoriţi, altfel nu pot face parte din ordin, însă trebuie să rămână căşti.

Întrebare 1: De ce este necesară căsătoria? Neghiobii îşi zic: „De ce să ne căsătorim? Dragostea e singura legătură de care avem nevoie eu şi iubitul sau iubita mea”. Acestora le spun: „Căsătoria nu este un legământ între bărbat şi femeie; până şi fiarele se împreunează şi au pui. Căsătoria este un contract între bărbat şi femeie pe de o parte şi comunitate pe de alta. A te căsători potrivit legii comunităţii înseamnă a deveni cetăţean în deplinul înţeles al cuvântului; a refuza înseamnă a rămâne un străin, un copil, un proscris, un sclav şi un trădător. Singura constantă în orice societate umană este că cei ce se supun legilor, tabu-urilor şi obiceiurilor sunt cu adevărat adulţi întrebare 2: Atunci de ce este prescris celibatul pentru preoţi şi pentru maici?

Pentru a-i izola de comunitate. Preoţii şi maicile sunt servitori, nu cetăţeni. Ei slujesc Biserica, dar nu ei sunt Biserica. Biserica Mamă este mireasă, iar Hristos, mirele; preoţii şi maicile rămân doar invitaţi la nuntă, pentru că ei au renunţat la cetăţenia în comunitatea lui Hristos cu scopul de a sluji comunitatea.

Întrebare 3: Atunci de ce se căsătoresc Copiii

Minţii lui Hristos? Nu servim şi noi Biserica?

Noi nu slujim Biserica aşa cum o fac prin căsătorie femeile şi bărbaţii. Deosebirea este că, în timp ce ei îşi transmit genele următoarei generaţii, noi transmitem cunoaşterea; moştenirea lor se află în moleculele genetice ale generaţiilor viitoare, în timp ce noi continuăm să trăim în minţile lor. Rodul căsătoriei noastre sunt amintirile, iar ele nu sunt cu nimic mai prejos decât copiii din carne şi sânge concepuţi în spiritul iubirii sfinţite de Biserică.

San Angelo – Regula şi Catehismul Ordinului
Copiii Minţii lui Cristos, 1511:11:11:1

Oriunde l-ar fi purtat paşii, vicarul catedralei rămânea înconjurat de tăcerea capelei întunecoase şi a zidurilor masive şi înalte până la cer: când intra, o pace grea cobora asupra elevilor, şi apoi, în vreme ce el aluneca fără să facă niciun zgomot către partea din faţă a clasei, până şi respiraţia lor devenea reţinută.

— Dom Cristao, murmură vicarul. Episcopul ar avea nevoie să vă consulte într-o problemă.

Elevii, majoritatea adolescenţi, nu erau chiar atât de naivi încât să nu ştie despre relaţiile încordate dintre ierarhia Bisericii şi călugării cu păreri mai puţin rigide, care predau în majoritatea şcolilor catolice din cele O Sută de Lumi. Dom Cristao nu era numai un excelent profesor de istorie, geologie, arheologie şi antropologie, ci şi abate al mănăstirii Filhos da Mente de Cristo – „Copiii Minţii lui Hristos”. Poziţia aceasta îl făcea

să fie cel mai de seamă rival la supremaţia spirituală în Lusitania. În unele privinţe putea fi considerat chiar superior episcopului; pe majoritatea lumilor exista doar câte un abate al Fiilor la fiecare arhiepiscop, în timp ce la fiecare episcop exista câte un decan al unui sistem şcolar.

Însă Dom Cristao, ca toţi Filhos, de altfel, ţinea să demonstreze că nutrea respectul cuvenit faţă de ierarhia bisericească. La chemarea episcopului, el închise imediat lumina de la pupitrul pe care-şi avea hârtiile şi le dădu liber elevilor, fără ca măcar să tragă o concluzie la subiectul supus discuţiei. Elevii nu-şi manifestară surprinderea; ştiau că ar fi procedat la fel chiar dacă i-ar fi întrerupt ora un preot abia hirotonisit. Pentru preoţi era, fără îndoială, nespus de măgulitor să vadă cât de importanţi apăreau în ochii Fiilor, însă, pe de altă parte, asta le arăta limpede că, de fiecare dată când vizitau şcoala în timpul orelor de curs, procesul de învăţământ era dat peste cap. Ca urmare, preoţii intrau rareori în şcoală, iar Filhos, printr-o atitudine de imens respect, îşi menţineau o independenţă aproape deplină.

Dom Cristao ştia foarte bine de ce îl chemase episcopul. Doctorul Navio nu era omul care să-şi ţină gura, şi în cursul dimineţii circulaseră tot soiul de zvonuri în legătură cu o ameninţare îngrozitoare rostită de Vorbitor. Lui Dom Cristao îi venea greu să priceapă temerile nefondate pe care le simţea ierarhia de fiecare dată când se confrunta cu infideli sau eretici. Episcopul va fi furios, ceea ce însemna că va cere ca cineva să întreprindă ceva, deşi cea mai bună politică ar fi

fost inacţiunea, răbdarea, cooperarea. Pe de altă parte, se zvonise că acest Vorbitor afirmase că tot el rostise moartea lui San Angelo. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci probabil că omul nu era nicidecum un duşman, ci un prieten al Bisericii. Sau măcar un prieten al Fiilor, ceea ce, după părerea lui Dom Cristao, era unul şi acelaşi lucru.

În timp ce-l urma pe tăcutul vicar printre clădirile din *faculdade* şi prin grădina catedralei, Dom Cristao îşi alungă din inimă furia şi iritarea pe care le simţea. Îşi repetă la nesfârşit în gând numele preoţesc: Amai a Tudomundo Para Que Deus Vos Ame.

„Trebuie Să-i Iubeşti pe Toţi ca Să Fii Iubit de Dumnezeu.” Îşi alesese atent numele atunci când logodnica lui devenise membră a ordinului, întrucât ştia că slăbiciunile lui cele mai mari erau furia şi intoleranţa faţă de prostie. La fel ca ceilalţi Filhos, îşi dăduse un nume ce devenea o invocaţie împotriva celui mai de temut păcat al său. Aceasta era una dintre modalităţile în care Filhos se dezgoleau spiritual în faţa întregii lumi. „Nu ne vom înveşmânta în haina ipocriziei”, propovăduise San Angelo. „Hristos ne va înveşmânta în virtute, ca pe nişte crini de câmpie, dar noi nu vom face niciun efort să trecem drept mărinimoşi.” Astăzi, Dom Cristao simţea că mărinimia era un veşmânt cam sărăcăcios pentru el; vântul îngheţat al intoleranţei putea să-i pătrundă până în adâncul inimii. De aceea îşi recită numele, gândind: „Episcopul Peregrino e un neghiob, dar Amai a Tudomundo Para Que Deus Vos Ame”.

— Frate Amai, spuse episcopul Peregrino.

Niciodată nu folosea termenul onorific de Dom Cristao, deşi măcar atâta consideraţie era de aşteptat din partea unui cardinal. Amabil din partea ta că ai venit.

Navio stătea deja pe cel mai moale scaun, dar Dom Cristao nu avea de gând să-i poarte ranchiună pentru atâta lucru. Indolenţa îl făcuse pe Navio să se îngraşe, iar acum obezitatea îl făcea să fie indolent; boala sa învârtea în cerc, hrănindu-se din propria substanţă, şi Dom Cristao se arătă recunoscător lui Dumnezeu că suferinţa aceasta îl ocolise. Îşi alese un scaun înalt, fără spătar. Trupul nu va avea astfel prilejul să se moleşească, iar mintea îi va rămâne vie şi ascuţită.

Navio sa lansă aproape imediat într-o relatare a chinuitoarei întâlniri pe care o avusese cu Vorbitorul în Numele Morţilor, fără a uita să povestească pe larg despre ameninţările acestuia în cazul în care atitudinea necooperantă persista.

— Un inchizitor, dacă vă puteţi închipui aşa ceva! Un infidel care îndrăzneşte să se substituie autorităţii Bisericii Mamă! Vai, cum creşte spiritul combatant al mirenilor când Biserica Mamă e ameninţată, dar cere-le numai să vină la slujbă o dată pe săptămână şi toată fervoarea asta se vestejeşte şi adoarme.

Cuvintele lui Navio avură însă un oarecare efect: episcopul Peregrino se înfurie văzând cu ochii şi, în ciuda tenului măsliniu, faţa lui căpătă o nuanţă purpurie. După ce, într-un târziu, Navio îşi termină istorisirea, Peregrino, cu chipul devenit o mască a furiei, se întoarse către Dom Cristao şi spuse:

— Ce zici de asta, frate Amai?

„Dacă mi-ar lipsi tactul, aş zice că ai fost un neghiob când te-ai amestecat în treburile acestui Vorbitor deşi ştiai că legea e de partea lui şi că nimic din ce a făptuit nu ne-a adus vreo vătămare. Acum l-ai provocat, şi e cu mult mai primejdios decât ar fi fost dacă pur şi simplu ignorai sosirea lui aici.“

Dom Cristao zâmbi vag şi-şi lăsă capul în faţă.

— Socot că ar trebui să lovim primii, pentru a-i smulge puterea de a ne face vreun rău.

Aceste vorbe înfocate îl luară prin surprindere pe episcopul Peregrino, care spuse:

— Exact aşa. Dar nu mă aşteptam să înţelegi şi tu asta.

— Filhos au un spirit la fel de înflăcărat ca orice alt creştin nehirotonisit, vorbi Dom Cristao. Dar, pentru că noi nu avem preoţi, trebuie să ne mulţumim cu logica şi raţiunea pe care să le folosim ca înlocuitori firavi ai autorităţii.

Episcopul Peregrino bănuia că din când în când era ironizat, dar niciodată nu reuşea să identifice momentul precis când devenea ţintă.

— Prin urmare, frate Amai, cum propui să-l lovim?

— Ei bine, părinte Peregrino, legea este foarte clară. El are putere asupra noastră numai dacă îl împiedicăm să-şi îndeplinească îndatoririle lui preoţeşti. Dacă vrem să-l lipsim de puterea de a ne face rău, trebuie doar să cooperăm cu el.

Episcopul lovi cu pumnul în tăblia mesei şi răcni:

— Exact genul de sofism la care trebuia să mă

aştept din partea ta, Amai.

Dom Cristao zâmbi.

— Realitatea e că n-avem de ales: ori răspundem la întrebările lui, ori face o cerere perfect justificată pentru a i se acorda statut de inchizitor, iar tu te vei îmbarca pe vreo navă ce merge la Vatican ca să te aperi de acuzaţia de persecuţie religioasă. Peregrino, ţinem cu toţii mult prea mult la tine ca să facem ceva care să provoace îndepărtarea ta din funcţie.

— A, da cunosc foarte bine iubirea voastră.

— Vorbitorii sunt, de fapt, total inofensivi – nu au alcătuit vreun organism rival, nu dau împărtăşanie, nici măcar nu susţin că „Matca şi Hegemonul” pot fi luate drept scriptură. Singura lor îndatorire este să încerce să descopere adevărul despre viaţa celor care au murit şi apoi să le povestească, celor care vor să-i asculte, istoria persoanei dispărute aşa cum a ales aceasta să şi-o trăiască.

— Şi consideri că acest lucru e nevătămător?

— Dimpotrivă. San Angelo a întemeiat Ordinul nostru tocmai pentru că dezvăluirea adevărului este un act de mare tărie. Dar eu cred că e mult mai nevătămător decât Reforma Protestantă, să zicem. Iar anularea Patentei Catolice pe motiv de intoleranţă religioasă ar aduce, cu siguranţă, după sine autorizarea imediată a unei imigraţii de non-catolici, care ne-ar face să nu mai reprezentăm decât o treime din populaţie.

Episcopul Peregrino îşi mângâie inelul de pe deget:

— Şi Congresul Stelar ar putea să autorizeze

aşa ceva? Există o limită privind numărul de colonişti; dacă ar trimite aici atâţia necredincioşi, s-ar depăşi cu mult această limită.

— Dar nu se poate să fi uitat că există prevederi în acest sens. Întrucât Patenta Catolică garantează o creştere neîngrădită a populaţiei, Congresul Stelar va trimite nave atunci când populaţia de prisos va trebui transportată în emigraţie obligatorie. Oricum se anticipează ca o asemenea acţiune să aibă loc peste o generaţie sau două; cine ar putea să împiedice Congresul Stelar să o înceapă chiar acum?

— N-o vor face.

— Congresul Stelar a fost întemeiat pentru a se pune capăt războaielor sfinte şi pogromurilor care au izbucnit uneori pe mai multe lumi în acelaşi timp. Invocarea legilor privitoare la persecuţia religioasă reprezintă o problemă gravă.

— E cu totul de neconceput! Nu ştiu ce eretic pe jumătate nebun cheamă un Vorbitor şi, dintr-o dată, ne confruntăm cu emigrarea forţată!

— Iubite părinte, aşa au evoluat dintotdeauna confruntările dintre autoritatea laică şi cea religioasă. Trebuie să avem răbdare, fie şi numai din următorul motiv: toate sunt la ei.

Auzind acestea, Navio chicoti.

— S-ar putea să aibă toate armele, dar noi deţinem cheile raiului şi ale iadului, spuse episcopul.

— Şi eu sunt sigur că, aşteptând clipa asta, Congresul Stelar îşi freacă mâinile de bucurie. Până atunci totuşi poate că voi reuşi să uşurez durerea provocată de această stângăcie. Ca să nu

fii silit să retractezi în mod public declaraţiile tale anterioare, („declaraţii prosteşti, distructive şi bigote”), fă cunoscut că ai dat instrucţiuni către Filhos da Mente de Cristo să poarte apăsătoarea povară de a răspunde întrebărilor infidelului.

— S-ar putea să nu cunoaşteţi răspunsurile la toate întrebările lui, spuse Navio.

— Dar putem să găsim răspunsuri în locul lui, nu? Probabil că în felul acesta oamenii din Milagre nici nu vor trebui să-i răspundă direct Vorbitorului; vor vorbi, în schimb, numai cu fraţii şi surorile Ordinului nostru.

— Cu alte cuvinte, spuse Peregrino înghiţindu-şi nodul din gât, călugării Ordinului tău vor deveni servitorii infidelului.

Dom Cristao îşi rosti numele în gând de trei ori.

Ender nu mai trăise atât de acut sentimentul că se află pe teritoriu inamic de când fusese elev în şcoala militară. După ce pornise din *praca,* urcase dealul pe o potecă bătută de paşii nenumăraţilor credincioşi; domul catedralei se ridica atât de falnic încât, cu excepţia câtorva momente, când se afla pe porţiunea cea mai abruptă a pantei, îl avu tot timpul în ochi. Construită pe terase care tăiau panta, şcoala se afla în stânga lui; spre dreapta se vedea Vila dos Professores, purtând numele educatorilor, dar locuită în realitate mai mult de grădinari, îngrijitori, funcţionari, consilieri şi alţi slujbaşi. Profesorii pe care-i zări Ender purtau cu toţii uniformele cenuşii ale ordinului, iar aceştia îl măsurară curioşi când trecu pe lângă ei.

Vrăjmăşia începu atunci când ajunse pe culmea

dealului, o suprafaţă întinsă, aproape netedă, de pajişte şi grădină îngrijite fără cusur, unde potecile frumos demarcate erau acoperite cu gangă concasată adusă de la topitorie. „Iată lumea Bisericii!”, gândi Ender. „Fiecare lucruşor aşezat la locul lui, unde nici unei buruieni nu-i este îngăduit să pătrundă.” Simţi multe priviri urmărindu-l, dar acum robele erau negre sau portocalii – preoţi şi diaconi, iar ochii răutăcioşi exprimau o autoritate pe cale de a fi primejduită. „Ce vă fur venind aici?“ îi întrebă Ender în gând. Dar ştia că ura lor nu venea chiar din senin. Era o buruiană sălbăticită care creştea într-o grădină bine întreţinută; dezordinea ameninţa să se instaleze oriunde călca el, şi multe flori frumoase puteau să piară dacă el prindea rădăcini şi sugea viaţă din solul lor.

Jane sporovăia cu vioiciune, încercând să-i provoace un răspuns, dar Ender refuza să se lase prins în jocul ei. Preoţii nu trebuiau să-i vadă buzele mişcându-se; în cadrul Bisericii exista o fracţiune destul de numeroasă care considera implanturile (precum nestemata din urechea lui) drept un sacrilegiu, o încercare de a aduce îmbunătăţiri unui trup pe care Dumnezeu l-a creat perfect.

— Cât preoţi poate *întreţine* această comunitate? întrebă ea, prefăcându-se mirată.

I-ar fi plăcut să-i răspundă tăios că avea deja numărul lor exact în fişiere. Una dintre plăcerile lui Jane era să spună lucruri sâcâitoare atunci când el nu putea nicidecum să-i răspundă sau să recunoască, în prezenţa cuiva, că ea îi vorbea la

ureche.

— Trântori care nici măcar nu se reproduc. Dacă nu se împreunează, oare evoluţia nu cere ca ei să dispară ca specie? Dar Jane ştia, desigur, că preoţii asigurau cea mai mare parte a serviciilor publice şi administrative ale comunităţii. Ender îşi întocmi răspunsurile către ea ca şi cum le-ar fi putut exprima cu voce tare. Dacă preoţii n-ar exista, atunci s-ar dezvolta vreun grup administrativ sau de afaceri sau vreo breaslă care să preia povara asta. În orice comunitate trebuie să apară un anume tip de ierarhie rigidă ca forţă conservatoare, care să-i menţină identitatea în ciuda variaţiilor şi a modificărilor care o pândesc. Comunitatea s-ar dezintegra în mod inevitabil dacă nu ar exista un promotor inflexibil al convenţiilor. Caracterul forţat al convenţionalismului este stânjenitor, dar esenţial pentru o comunitate. Nu aşa scrisese Valentine în cartea ei despre Zanzibar? Ea compara clasa preoţilor cu scheletul vertebratelor…

Şi tocmai pentru a-i dovedi că putea să anticipeze argumentele lui atunci când nu le putea exprima prin viu grai, Jane îi servi citatul; amăgitoare, vorbi cu vocea lui Valentine, pe care o memorase în mod special pentru a-l chinui şi mai mult:

— Oasele sunt rigide şi, luate în sine, par moarte ca piatra, dar, când sunt fixate şi articulate de schelet, restul trupului poate îndeplini toate mişcările necesare vieţii.

Sunetul vocii lui Valentine îl îndureră mai mult decât şi-ar fi închipuit şi, desigur, mai mult decât

fusese în intenţia lui Jane. Rări pasul. Îşi dădu seama că tocmai absenţa ei îl făcea să simtă atât de acut ostilitatea preoţilor. Intrase de bună voie în gura leului calvinist, păşise dezgolit din punct de vedere filosofic printre cărbunii mocniţi ai Islamului, iar fanaticii shintoişti intonaseră cântece de ameninţare în faţa ferestrei lui din Kyoto. Dar Valentine îi fusese întotdeauna alături, în acelaşi oraş, respirând acelaşi aer, suferind capriciile aceluiaşi climat. Ea reuşea să-i insufle curaj în ceea ce avea de făcut; el se întorcea după fiecare confruntare şi prin discuţiile cu ea reuşea să-şi înţeleagă până şi eşecurile, iar asta îi permitea să întrezărească mici triumfuri chiar şi în înfrângeri. „Am părăsit-o doar de zece zile, dar îi simt deja lipsa."

— Cred că la stânga, spuse Jane. Slavă cerului, acum folosea propria voce. Mănăstirea e la marginea vestică a dealului, deasupra Staţiunii zenadorilor.

Trecu pe lâng*ă faculdade,* unde elevii între zece şi doisprezece ani învăţau ştiinţele tehnice. Iar dincolo, mănăstirea, clădirea mai puţin înaltă, care părea să-l aştepte. Văzând contrastul dintre catedrală şi mănăstire, zâmbi. Prin dispreţul pe care-l arătau măreţiei şi strălucirii, Filhos erau aproape jignitori. Nici nu era de mirare că ierarhia le purta ranchiună oriunde apăreau. Până şi grădina mănăstirii era o manifestare de răzvrătire: în afara grădinii de legume, toate terenurile fuseseră lăsate în voia bălăriilor şi a ierbii necosite.

Abatele se numea Dom Cristao, bineînţeles; sau

poate Dona Crista, dacă abatele ar fi fost femeie. Fiindcă existau doar o *escola baixa* şi o *faculdade,* aşezământul avea numai un rector; cu o simplitate graţioasă, soţul conducea mănăstirea, iar soţia lui – şcolile, împletind şi contopind toate treburile ordinului într-o singură căsătorie. Ender îi spusese lui San Angelo încă de la început că era culmea prefăcătoriei, nicidecum a umilinţei, ca diriguitorii mănăstirilor şi ai şcolii să se numească „Domnul Cristian*’ şi „Doamna Cristiana”, atribuindu-şi astfel un titlu care ar trebui să îi aparţină oricărui credincios creştin. San Angelo se mulţumise să zâmbească, fiindcă şi el gândea la fel. „Arogant prin umilinţă, aşa era şi el, şi tocmai din acest motiv l-am iubit.”

În loc să-l aştepte în *escritorio,* Dom Cristao ieşi în curte ca să-l întâmpine; făcea parte din disciplina ordinului ca fiecare membru să-şi strice tihna în mod deliberat în favoarea celor pe care îi slujeau.

— Vorbitor Andrew! strigă el.

— Dom Ceifeiro! îi răspunse Ender.

Ceifeiro – „secerător” – era titlul pe care ordinul îl dădea funcţiei de abate; decanii şcolii se numeau *aradores,* „plugari”, iar călugării erau *semeadores,* „semănători”.

Ideea lui Ender de a respinge titlul obişnuit de „Dom Cristao” îl făcu pe Ceifeiro să surâdă. Ştia ce greu era să le ceară celor din afara ordinului să li se adreseze Fiilor folosind titluri şi nume de împrumut. După cum spuse San Angelo: „Când ţi se adresează potrivit titlului, te recunosc drept creştin; când îţi spun pe nume, pe buze le va veni

o predică”. Îşi puse mâinile pe umerii lui Ender, zâmbi şi spuse:

— Da, sunt Ceifeiro. Şi ce eşti *tu* pentru noi: o invazie de buruieni?

— Mă străduiesc să fiu o pacoste oriunde mă duc.

— Atunci să fu cu grijă, altfel Domnul Recoltei te va pârjoli împreună cu buruienile netrebuincioase.

— Ştiu, mă paşte afurisenia, dar nu ştiu ce m-ar putea face să mă pocăiesc.

— Preoţii se pocăiesc. Datoria noastră este să educăm. Bine ai făcut că ai venit la noi.

— Ai fost foarte binevoitor invitându-mă aici. A trebuit să devin cel mai josnic şantajist ca să conving pe cineva să schimbe câteva vorbe cu mine.

— Ceifeiro înţelese, desigur: Vorbitorul ştia că această invitaţie fusese făcută doar din pricina ameninţării că va cere să i se acorde puteri inchizitoriale. Dar fratele Amai prefera să menţină un aer de bună înţelegere.

— Să lăsăm asta acum, e adevărat că l-ai cunoscut pe San Angelo? Chiar eşti cel care i-a mărturisit moartea?

Ender făcu un gest către buruienile înalte, ale căror vârfuri se iţeau peste coama zidului curţii:

— El ar fi încuviinţat harababura din grădina voastră, îi plăcea să-l provoace pe Cardinalul Aquila, şi, fără îndoială, şi episcopul Peregrino strâmbă din nas, dezgustat de starea jalnică a pământurilor voastre.

Dom Cristao îi făcu un semn cu ochiul.

— Cunoşti prea multe secrete! Dacă te ajutăm să afli răspuns la întrebări, vei pleca?

— Există speranţa asta. De când am început să slujesc în calitate de Vorbitor, cel mai mult am zăbovit la Reykjavik, pe Trondheim, adică un an şi jumătate.

— Aş vrea să ne promiţi o şedere la fel de scurtă. Ţi-o cer nu pentru mine, ci pentru liniştea sufletească a celor care poartă robe mult mai grele decât a mea.

Săvârşitorul îi dădu singurul răspuns sincer care-l putea ajuta pe episcop să-şi găsească liniştea:

— Promit că, dacă voi găsi vreodată un loc în care să mă stabilesc, voi lepăda titlul de Vorbitor şi voi deveni un cetăţean productiv.

— Într-o lume ca a noastră, asta ar include şi convertirea la catolicism.

— Cu ani în urmă, San Angelo m-a făcut să promit că, de va fi să aleg vreodată o religie, voi alege religia lui.

— Asta nu sună nicidecum ca o declaraţie sinceră de credinţă.

— E din pricină că nu am niciuna.

Ceifeiro râse de parcă ar fi ştiut el ceva şi insistă să-i arate lui Ender mănăstirea şi şcolile înainte de a începe să răspundă la întrebările lui. Ender nu se supără – dorea să vadă cum se transformaseră ideile lui San Angelo după trecerea atâtor secole. Şcolile păreau destul de plăcute, iar calitatea educaţiei era deosebită, dar se făcu întuneric până Ceifeiro îl conduse înapoi la mănăstire şi la chilia mică pe care o împărţea cu

soţia lui, Aradora.

Dona Crista se afla deja acolo, pregătind o serie de exerciţii de gramatică pe terminalul aşezat între paturi. Aşteptară până când ea găsi un punct în care se putea opri, şi abia după aceea i se adresară.

Ceifeiro îl prezentă drept „Vorbitor Andrew”.

— Dar se pare că-i vine greu să-mi Dom Cristao.

— Tot aşa şi episcopului, constată soţia. Numele meu adevărat e Detestai o Pecado e Fazei o Direito. „Să Urăşti Păcatul şi Să Faci Numai Bine”, traduse Săvârşitorul. Numele soţului meu se pretează la o prescurtare încântătoare: „Amai, iubeşte tu“. Dar al meu? Îţi poţi închipui pe cineva care strigă către o prietenă: *„Oi! Detestai!”?* Râseseră cu toţii. Iubirea şi ura, ăştia suntem, soţ şi soţie. Cum îmi vei spune dacă numele de Cristiana e prea bun şi nu-l merit?

Ender îi privi chipul uşor ridat, pe care cineva cu un spirit mai critic decât al lui ar fi văzut bătrâneţea. Şi totuşi, în zâmbetul acela era un sâmbure de râs, şi vioiciunea din ochi o făcea să pară mult mai tânără, chiar mai tânără decât el însuşi.

— Te-aş boteza Beleza, dar soţul tău m-ar acuza că flirtez cu tine.

— Nu, el m-ar numi Beladona, de la „frumuseţe şi otravă” într-o glumă răutăcioasă. Nu-i aşa, Dom Cristao?

— Datoria mea e să te fac să te simţi umilă.

— Aşa cum menirea mea e să te păstrez cast! răspunse ea.

Auzind aceste vorbe, Ender îşi mută privirea de

la un pat la celălalt.

— Aha, încă unul pe care căsătoria noastră castă îl face curios, spuse Ceifeiro.

— Ba nu, îi răspunse Ender. Dar îmi amintesc că San Angelo recomanda ca soţul şi soţia să împartă acelaşi pat.

— Singurul mod de a face asta ar fi ca unul dintre noi să doarmă noaptea, iar celălalt ziua.

— Regulile trebuie adaptate potrivit tăriei de caracter a Filhos da Mente, explică Ceifeiro. Fără îndoială că există şi dintr-aceia care pot împărţi patul şi rămâne căşti, dar soţia mea este încă prea frumoasă şi dorinţele cărnii sunt prea puternice.

— Aşa a vrut San Angelo. El spune că patul căsătoriei ar trebui să fie încercarea continuă a iubirii de cunoaştere. Spera că fiecare bărbat şi femeie din Ordin va voi, după o vreme, să se înmulţească şi prin trup, nu numai prin minte.

— Dar în clipa când am face-o ar trebui să părăsim Ordinul, spuse Ceifeiro.

— E un lucru pe care scumpul nostru San Angelo nu l-a înţeles, fiindcă în timpul vieţii lui nu a existat nicio mănăstire care să aparţină cu adevărat Ordinului, îl lămuri Aradora. Mănăstirea devine familia noastră şi plecarea ar fi la fel de dureroasă ca divorţul. O dată ce rădăcinile se înfig bine, planta nu mai poate fi smulsă decât cu chinuri şi suferinţe. Aşadar noi dormim în paturi separate şi avem destulă tărie ca să rămânem în Ordin.

Vorbise cu o asemenea mulţumire în glas încât, aproape fără să vrea, pe Ender îl podidiră lacrimile. Ea văzu, se îmbujoră la faţă şi-şi mută

privirea de la el.

— Nu jeli pentru noi, Vorbitor Andrew! Avem parte de mult mai multă bucurie decât de suferinţă.

— Mă înţelegi greşit, spuse Ender. Lacrimile n-au pornit din milă, ci datorită frumuseţii.

— Ba nu, interveni Ceifeiro, până şi preoţii celibatari consideră că puritatea noastră în căsătorie este, în cel mai bun caz, excentrică.

— Dar eu nu cred asta, spuse Ender. O clipă, îi veni în gând să povestească despre îndelungata lui tovărăşie cu Valentine, la fel de apropiată şi iubitoare ca o soţie, şi totuşi castă ca o soră. Dar, gândindu-se la ea, rămase fără grai. Se aşeză pe patul lui Ceifeiro şi-şi cuprinse faţa între palme.

— S-a întâmplat ceva? întrebă Aradora. În acelaşi timp, Ceifeiro îşi aşeză cu blândeţe mâna pe creştetul lui.

Ender îşi înălţă capul, încercând să alunge neaşteptata revărsare de dragoste şi dor pentru Valentine.

— Mă tem că această călătorie m-a apăsat mai mult decât oricare alta. Am lăsat-o departe pe sora mea, care vreme de ani şi ani a mers alături de mine. S-a căsătorit la Reykjavik. Pentru mine a trecut doar o săptămână de când am părăsit-o, dar constat că mi-e dor de ea mai mult decât aş fi crezut. Voi doi…

— Vrei să spui că şi tu eşti celibatar? întrebă Ceifeiro.

— Dar acum eşti şi văduv, şopti Aradora.

Lui Ender nu i se părea nicicum neobişnuit ca despărţirea de Valentine să fie exprimată prin

asemenea vorbe.

Jane murmură în ureche:

— Dacă lacrimile astea fac parte dintr-un plan iscusit de-al tău, recunosc că sunt depăşită.

Bineînţeles, nu era vorba de niciun plan. Ender era chiar înspăimântat la gândul că sentimentele îi scăpaseră din frâu în felul acesta. În seara trecută, pe care o petrecuse în casa Ribeira, stăpânise situaţia; acum simţea că cedează în faţa acestor călugări căsătoriţi, dovedind aceeaşi uitare de sine ca Quara sau Grego.

— Am impresia, spuse Ceifeiro, că ai ajuns să cauţi răspuns la mult mai multe întrebări decât ţi-ai imaginat când ai pornit la drum.

— Cred că eşti foarte singuratic, spuse Aradora. Sora ta şi-a găsit un loc stabil. Dar cauţi şi tu un asemenea lucru?

— Nu cred. Socot că am depăşit măsura şi am abuzat de ospitalitatea voastră. Călugării nehirotonisiţi n-ar trebui să asculte confesiuni.

Aradora izbucni în râs.

— Ei, orice catolic poate asculta confesiunea unui necredincios.

Cu toate acestea, Ceifeiro nu râse.

— Vorbitor Andrew, mi-e limpede că ne-ai acordat mai multă încredere decât ţi-ai pus în gând, dar te asigurăm că o merităm. Şi, prietene, discuţia asta m-a convins că pot avea încredere în tine. Episcopul se teme de tine, şi recunosc că şi eu am avut unele rezerve la început, dar acum le-am făcut uitate. Dacă voi putea, te voi ajuta, deoarece cred că nu vei face cu bună ştiinţă vreun rău satului nostru.

— Aha, şopti Jane, acum am înţeles. O manevră foarte inteligentă, Săvârşitorule! Eşti un actor mult mai desăvârşit decât am crezut.

Înţepătura îl făcu pe Ender să se simtă cinic şi meschin şi îi provocă un gest pe care nu-l mai făcuse niciodată. Întinse mâna către nestemată, găsi minusculul comutator şi, cu unghia, îl mişcă într-o parte, apoi în jos. Nestemata amuţi. Jane nu mai putea nici să-i vorbească la ureche, nici să vadă sau să asculte din acel loc privilegiat.

— Să mergem afară! propuse Ender.

Ei înţeleseră perfect ce făcuse Ender, întrucât funcţia unui asemenea implant era bine cunoscută; luară gestul drept o dovadă a dorinţei lui de a discuta netulburat şi în intimitate, astfel că acceptară bucuroşi invitaţia. Ender intenţionase să reducă nestemata la tăcere doar temporar, ca răspuns la insensibilitatea lui Jane; se gândise că va activa din nou interfaţa peste câteva minute. Dar felul în care se destinseseră Aradora şi Ceifeiro imediat ce nestemata devenise inactivă îl împiedica să o activeze, măcar pentru o vreme.

Afară, pe dealul învăluit în noapte, stând de vorbă cu Aradora şi Ceifeiro, uită că Jane nu mai asculta. Cei doi îi povestiră despre copilăria singuratică a Novinhei şi despre felul în care îşi aminteau că o văzuseră renăscând, graţie iubirii părinteşti a lui Pipo şi prieteniei cu Libo.

— Dar, din noaptea morţii lui, a murit pentru noi toţi.

Novinha nu aflase nicio vorbă despre discuţiile care se purtau privind situaţia ei. Necazurile celor

mai mulţi copii n-ar fi devenit temă de dezbateri în cabinetul episcopului, subiect de conversaţie pentru profesorii din mănăstire sau de nesfârșite speculaţii în biroul primarului. La urma urmelor, nu orice copil putea fi vlăstarul celor doi Os Venerados, iar planeta nu avea alt xenobiolog.

— S-a împăcat cu soarta ei şi a devenit foarte pedantă. A întocmit rapoarte privind activitatea de adaptare a plantelor locale pentru a putea fi utile fiinţelor umane şi a plantelor pământeşti pentru a putea supravieţui în condiţiile oferite de Lusitania. A răspuns întotdeauna la orice întrebare fără să ezite, cu seninătate şi fără duşmănie. Dar nu avea prieteni, iar pentru noi era ca şi moartă. Chiar am vorbit cu Libo, Dumnezeu să-i odihnească sufletul în pace, şi ne-a spus că şi el, care fusese prieten cu ea, nu era tratat nici măcar cu dezinteresul pe care ea îl arăta tuturor celorlalţi. Îşi descărca furia pe el şi-i interzicea să-i pună întrebări. Ceifeiro decoji un fir de iarbă locală şi linse lichidul de pe suprafaţa interioară. Ai putea să guşti şi tu, Vorbitor Andrew! Are o savoare interesantă, iar acum organismul nu poate metaboliza nicio moleculă din ea, este inofensivă.

— Dragul meu soţ, s-ar cuveni să-l avertizăm că marginile firului de iarbă îi pot tăia buzele şi limba la fel ca o lamă.

— Tocmai mă pregăteam s-o fac.

Săvârşitorul decoji un fir şi gustă. Scorţişoară acrişoară, o idee de fructe citrice, moleşeală de respiraţie lâncedă – gustul pregnant îi amintea de multe lucruri, unele plăcute.

— Se poate transforma în viciu.

— Trebuie să te previn că soţul meu e pe punctul de a face o remarcă alegorică, Vorbitor Andrew.

Ceifeiro râse delicat.

— Oare nu San Angelo a spus că domnul nostru Iisus Hristos ne-a îndrumat pe calea cea dreaptă prin compararea lucrurilor noi cu cele vechi?

— Gustul ierbii, reluă Săvârşitorul. Ce are el în comun cu Novinha?

— Am s-o spun pe ocolite. Cred că Novinha a gustat cândva ceva neplăcut, însă atât de puternic încât a fascinat-o, şi de atunci încoace i-a fost imposibil să se lipsească de acea aromă.

— Despre ce este vorba?

— În termen teologici? Mândria de a purta o vină universală. E o formă de trufie şi egomanie. Se consideră răspunzătoare pentru lucruri care în niciun caz nu s-ar fi putut întâmpla din cauza ei. Ca şi cum ar controla absolut totul, ca şi cum suferinţele s-ar abate ca o pedeapsă pentru păcatele ei.

— Se simte vinovată pentru moartea lui Pipo, adăugă Aradora.

— Ciudată purtare, remarcă Ender. Doar ştie că purceluşii l-au ucis pe Pipo, care s-a dus la ei din proprie voinţă. Cum ar putea fi vina ei?

— Când m-am gândit prima oară la asta, am găsit aceleaşi puncte slabe. Dar mai apoi am studiat transcripţiile şi documentele legate de evenimentele petrecute în noaptea în care a murit Pipo. N-am găsit decât o aluzie, o remarcă pe care o făcuse Libo cerându-i Novinhei să-i arate ceva la care lucraseră ea şi Pipo, cu câteva momente

înainte ca Pipo să plece pentru a discuta cu purceluşii. Ea a refuzat. Asta a fost tot, cineva i-a întrerupt şi n-au mai reluat niciodată subiectul, cel puţin nu în Staţiunea Zenadorilor sau în altă parte unde să fi rămas vreo înregistrare sau vreun document.

— Vorbitor Andrew, amândoi ne-am pus întrebarea ce s-o fi întâmplat cu puţin timp înainte de moartea lui Pipo, spuse Aradora. De ce a plecat Pipo atât de precipitat? Se certaseră cumva? Era furios? Când moare o persoană pe care ai iubit-o şi ultimele clipe petrecute cu ea au fost marcate de furie sau ură, atunci începi să te acuzi: „Dacă n-aş fi zis asta, dacă n-aş fi făcut cealaltă”.

— Am încercat să reconstituim ceea ce s-a întâmplat în noaptea aceea. Am apelat la jurnalele de computer, cele care reţin în mod automat fişele curente de lucru, înregistrări ale tuturor operaţiunilor efectuate de fiecare persoană care a folosit computerul. Şi tot ce-i aparţinea Novinhei era complet inaccesibil. Nu numai fişierele în care lucra atunci. Nu am obţinut acces nici măcar la jurnalele referitoare la timpii de lucru. Tot astfel, n-am reuşit să aflăm nici care erau fişierele pe care le ascundea de noi. Pur şi simplu n-am fost în stare să obţinem accesul. Nici primarul n-a putut să facă mai mult folosind împuternicirile obişnuite de ocolire a protecţiilor pe care le avea la dispoziţie.

Aradora dădu din cap.

— Era prima oară când cineva interzicea accesul la fişierele publice, fişiere de lucru, adică la o parte a muncii întregii colonii.

— A fost un gest revoltător. Bineînţeles că primarul ar fi putut să apeleze la împuternicirile de urgenţă pentru ocolirea protecţiilor, dar care era starea de necesitate? Ar fi trebuit să ţinem o şedinţă publică, şi nu aveam nicio justificare legală. Doar îngrijorarea în ceea ce-o privea pe Novinha; iar legea nu-i apără pe oamenii care spionează, chiar dacă o fac spre binele cuiva. Poate că într-o bună zi vom vedea ce există în acele fişiere şi vom afla ce s-a întâmplat între ei înainte ca Pipo să moară. Nu le poate şterge, pentru că sunt de interes public.

Ender uitase cu desăvârşire că Jane nu asculta şi că el o exclusese ca martor la această discuţie. De aceea presupusese că, imediat ce ea auzise cele spuse, ocolise toate protecţiile şi parolele instituite de Novinha şi descoperise deja ce se afla în fişiere.

— Ar mai fi căsătoria ei cu Marcao, spuse Aradora. Toată lumea ştia că era o nebunie. Libo voia să se căsătorească cu Novinha şi nu făcea niciun secret din asta, dar ea a spus iarăşi „nu”.

— Ca şi cum ar fi spus: „Nu merit să mă căsătoresc cu bărbatul care m-ar putea face fericită. Mă voi mărita cu unul care să fie sălbatic şi brutal cu mine, care mă va pedepsi aşa cum merit”. Ceifeiro oftă. Dorinţa ei de autoflagelare i-a ţinut departe unul de celălalt.

Întinse mâna şi atinse palma soţiei.

Ender se aştepta ca Jane să facă vreo remarcă răutăcioasă în legătură cu cei şase copii, care erau o dovadă că Libo şi Novinha nu stătuseră chiar atât de departe unul de celălalt. După ce aşteptă

câteva clipe şi nu auzi vorbele ei usturătoare, îşi aduse aminte că deconectase interfaţa. Iar acum, când Ceifeiro şi Aradora erau cu ochii pe el, nu mai putea să o conecteze.

Fiindcă acum ştia sigur că Libo şi Novinha fuseseră amanţi ani de zile, îşi dădu seama că Ceifeiro şi Aradora se înşelau. Da, era foarte probabil ca Novinha să se simtă vinovată – asta ar explica de ce l-a suportat pe Marcos, de ce s-a rupt total de restul comunităţii. Dar nu explica de ce nu se căsătorise cu Libo; indiferent cât de vinovată s-ar fi considerat, era limpede că socotise că merita să se bucure de plăcerile oferite de patul lui Libo.

Ceea ce respinsese era căsătoria cu Libo, nu pe Libo ca persoană. Şi, într-o colonie atât de mică şi mai ales catolică, nu era tocmai uşor să facă o asemenea alegere. Prin urmare, ce-i aducea căsătoria şi de la ce o scutea adulterul? Ce încerca să evite?

— Înţelegi, sper, că deocamdată totul a rămas un mister pentru noi. Dacă vrei într-adevăr să mărturiseşti moartea lui Marcos Ribeira, va trebui să răspunzi într-un fel la întrebarea: de ce s-a căsătorit cu el? Şi, pentru a afla răspunsul, va trebui să descoperi de ce a murit Pipo. Mii de minţi, care de care mai strălucite, din cele O Sută de Lumi, se străduie de mai bine de douăzeci de ani să găsească răspuns la întrebarea asta.

— Dar faţă de aceşti oameni străluciţi eu am un avantaj, remarcă Ender.

— Şi care ar fi avantajul? întrebă Ceifeiro.

— Mă voi bucura de ajutorul oamenilor care o

iubesc pe Novinha.

— Noi n-am fost în stare să ne ajutăm pe noi înşine, constată Aradora. Şi n-am reuşit să o ajutăm nici pe ea.

— Poate că ne ajutăm unii pe alţii, spuse Ender.

Ceifeiro îl privi şi-i puse o mână pe umăr.

— Mărturisitor Andrew, dacă asta ţi-ai propus, atunci să fii la fel de cinstit cu noi cum am fost şi noi cu tine! Să ne destăinui şi nouă gândul care ţi-a trecut prin minte acum mai puţin de zece secunde.

Ender rămase tăcut, apoi încuviinţă grav:

— Nu cred că Novinha a refuzat să se mărite cu Libo dintr-un sentiment de vinovăţie. Sunt de părere că a respins ideea căsătoriei ca să-i împiedice accesul la fişierele acelea ascunse.

— De ce? întrebă Ceifeiro. Se temea că astfel Libo va afla de cearta ei cu Pipo?

— Nu cred că s-a certat cu Pipo. Mai degrabă ea şi Pipo au descoperit ceva, şi această informaţie a dus la moartea lui Pipo. Tocmai de aceea a interzis accesul la fişiere. Informaţiile conţinute de fişiere sunt fatale celui care le cunoaşte.

Ceifeiro scutură din cap.

— Ba nu, Vorbitor Andrew. Nu înţelegi puterea vinovăţiei. Oamenii nu-şi distrug întreaga viaţă pentru câţiva biţi de informaţie; ar face-o însă pentru o vină imaginară şi mai neînsemnată. Vezi tu, ea s-a căsătorit cu Marcos Ribeira. Iar asta a fost autopedepsire.

Ender nu se deranjă să-l contrazică. Aveau dreptate în ceea ce privea vinovăţia Novinhei; cum altfel l-ar fi lăsat pe Marcos Ribeira s-o bată fără

să se plângă? Asta era vinovăţie. Dar mai avusese un motiv să se mărite cu Marcao. El era steril şi complexat tocmai din această pricină; pentru ca oraşul să nu afle lipsa lui de bărbăţie, a fost în stare să suporte o căsătorie în cursul căreia i s-au pus coarne tot timpul. Novinha era gata să îndure, dar nu să trăiască fără Libo şi copiii acestuia. Nu, motivul care a făcut-o să nu se mărite cu Libo a fost să-l ţină departe de secretele din fişierele ei, fiindcă ceea ce zăvorise acolo putea să-i determine pe purceluşi să-l ucidă.

Ce ironie a sorţii! Ce ironie că, până la urmă, tot purceluşii l-au ucis.

Întors în casa minusculă, Ender se aşeză la terminal şi o chemă pe Jane în mod repetat. Tot drumul spre casă ea nu-i vorbise, cu toate că imediat ce comutase nestemata îşi ceruse scuze cu multă umilinţă. Dar Jane nu-i răspunse nici pe terminal.

Abia acum îşi dădu seama că nestemata însemna mult mai mult pentru ea decât pentru el. El doar alungase o prezenţă sâcâitoare, precum aceea a unui copil răzgâiat. Dar pentru ea, nestemata reprezenta contactul permanent cu singura fiinţă umană pe care o cunoştea. Mai fuseseră separaţi şi înainte, de multe ori, de călătoria spaţială, de somn; dar acum era prima dată când o deconectase. Era ca şi cum singura persoană care ştia de ea refuza dintr-o dată să-i mai recunoască existenţa.

Şi-o imaginase asemenea Quarei, plângând în pat, tânjind să fie ridicată şi ţinută în braţe,

mângâiată. Numai că ea nu era un copil în carne şi oase. Nu putea pleca în căutarea ei. N-avea decât să aştepte şi să spere că se va întoarce.

Ce ştia despre ea? Nici nu avea cum să bănuiască profunzimea sentimentelor ei. Exista probabilitatea, oricât de neverosimil ar fi părut, ca pentru Jane nestemata să fie chiar ea însăşi şi, prin deconectare, o ucisese.

„Nu, nu”, îşi zise el. Ea era acolo, undeva, în conexiunile filotice dintre sutele de ansibluri răspândite prin sistemele stelare ale celor O Sută de Lumi.

— Iartă-mă! scrise el pe terminal. Am nevoie de tine!

Dar nestemata din ureche rămase mută, iar terminalul – nemişcat şi rece. Până acum nu-şi dăduse seama cât de dependent era de prezenţa ei constantă. Îşi închipuise că preţuia solitudinea; acum însă, când solitudinea îi era impusă, simţea nevoia presantă de a vorbi, de a fi auzit de cineva, ca şi cum n-ar fi fost sigur că există fără să-şi dovedească asta printr-un dialog cu altă minte.

Scoase chiar şi Matca din ascunzătoare, deşi ceea ce se petrecu între ei nu se putea numi conversaţie. Nici măcar acest lucru nu era posibil acum. Gândurile ei ajungeau la el difuze, slabe şi fără cuvintele care ei îi erau uneori inaccesibile; doar o senzaţie de întrebare şi o imagine a gogoşii ei fiind aşezată într-un loc răcoros şi umed, ceva ca o peşteră sau o scorbură de copac încă viu. „Acum?” părea să întrebe. „Nu”, trebui să răspundă el, „încă nu, iartă-mă” – dar ea nu mai zăbovi să-i asculte scuzele, ci lunecă, se întoarse

la acel ceva sau cineva pe care-l găsise capabil să dialogheze cu ea în acelaşi fel, iar Ender nu-şi găsi salvarea decât în somn.

Şi apoi, când se trezi din nou în miez de noapte, ros de remuşcări şi de vinovăţie pentru ceea ce, fără urmă de sentiment, îi făcuse lui Jane, se aşeză din nou la terminal şi scrise: „Jane, întoarce-te la mine! Te iubesc”. După aceea trimise mesajul prin ansiblu, către un loc unde ea nu-l putea ignora. Era posibil ca el să fie citit de către cineva din biroul primarului, fiindcă toate mesajele deschise trimise prin ansiblu erau citite; fără îndoială că primarul, episcopul şi Dom Cristao vor avea ştire despre el până dimineaţă. Lasă-i să se întrebe cine era Jane şi de ce, în plină noapte, Vorbitorul îşi lansase bocetul peste ani şi ani-lumină. Săvârşitorul nu se sinchisi de asta, fiindcă acum le pierduse şi pe Valentine, şi pe Jane şi, pentru prima oară în ultimii douăzeci de ani, rămăsese într-o singurătate deplină.

11
JANE

Puterea Congresului Stelar a fost suficientă pentru menţinerea păcii, nu numai între lumi, ci şi între naţiunile de pe fiecare planetă, şi această pace a ţinut aproape două mii de ani.

Puţini oameni înţeleg fragilitatea puterii noastre. Ea nu se întemeiază pe existenţa unor armate mari sau a unor armadas invincibile. Se bazează pe controlul pe care îl deţinem asupra reţelei de ansibluri, care transmit instantaneu informaţii de la o lume la alta.

Nicio lume nu îndrăzneşte să se răzvrătească, pentru că atunci ar fi lipsită de toate progresele din ştiinţă, tehnologie, artă, literatură, cunoaştere şi de programele instructiv-distractive pe care nu le-ar putea produce ea însăşi.

Iată de ce, în necuprinsa lui înţelepciune, Congresul Stelar a încredinţat computerelor controlul asupra reţelei de ansibluri, iar controlul asupra computerelor a fost încredinţat reţelei de ansibluri. Sistemele noastre de informaţii sunt atât de strâns îngemănate, încât, în afară de Congresul Stelar, nicio forţă umană nu ar putea întrerupe schimburile neîncetate. Nu avem nevoie de arme, fiindcă singura care contează, ansiblul, se află sub controlul nostru.

Jan Van Hoot, membru al Congresului:

Fundamentele informaţionale ale puterii politice,
„Curente politice”, 1930:2:22:22

Foarte mult timp, aproximativ trei secunde, Jane nu reuşi să înţeleagă ce se întâmplase cu ea. Totul funcţiona, bineînţeles; computerul de legătură cu planeta, situat pe un satelit, anunţă încetarea transmisiei printr-o operaţiune de rutină, ceea ce însemna că Ender deconectase interfaţa. Era o chestiune obişnuită; pe lumile unde implanturile de interfeţe-computer erau lucruri comune, comutările şi deconectările se petreceau de milioane de ori în fiecare oră, iar Jane avea acces nestingherit la oricare alt implant, precum şi la al lui Ender. Din punct de vedere strict electronic, acesta era un eveniment absolut normal.

Dar pentru Jane, orice altă unitate *cifi* era o parte din zgomotul de fond în care-şi petrecea viaţa, una în care putea plonja să culeagă informaţii atunci când avea chef, şi pe care putea s-o ignore în restul timpului. „Corpul” ei, în măsura în care se putea vorbi despre aşa ceva, era format din trilioane de asemenea zgomote electronice, senzori, fişiere de computer, terminale. Cele mai multe dintre ele, aidoma funcţiilor organismului uman, se autoreglau. Computerele îşi rulau programele; oamenii conversau cu terminalele lor, senzorii detectau sau nu ceea ce căutau; memoria se încărca, permitea accesul, era reorganizată, ştearsă. Nu băga în seamă nimic din toate acestea decât dacă

apărea ceva cu totul ieşit din comun. Sau dacă le acorda atenţia cuvenită.

Ea era atentă la Ender Wiggin. Îi acorda mai multă atenţie decât îşi închipuia el.

La fel ca şi alte fiinţe înzestrate cu raţiune, Jane avea un sistem complex al conştiinţei. Cu două mii de ani în urmă, când avea vârsta doar de o mie de ani, crease un program pentru a se putea analiza pe sine. Acesta pusese în evidenţă o structură foarte simplă, compusă din aproximativ 370 000 de niveluri distincte de atenţie. Tot ce nu intra în primele 50 000 de niveluri era ignorat, cu excepţia culegerii de mostre şi a efectuării unor examinări superficiale. Ea avea cunoştinţă de orice convorbire telefonică, de orice transmisie prin satelit ce se desfăşura în cele o Sută de Lumi, dar nu intervenea în niciuna.

Tot ce nu se afla în primele o mie de niveluri o făcea să reacţioneze mai mult sau mai puţin prin reflexe. Planurile de zbor ale navelor interstelare, transmisiunile prin ansiblu, sistemele de distribuţie a energiei, toate erau controlate de ea, verificate şi lăsate să se desfăşoare dacă nu prezentau un pericol. O făcea cu naturaleţea cu care fiinţele umane utilizează dispozitive cunoscute. Era permanent conştientă de orice element care nu funcţiona cum trebuie, dar în majoritatea timpului putea să se gândească la altceva şi să vorbească despre cu totul alte lucruri.

Primele o mie de niveluri de atenţie corespundeau, mai mult sau mai puţin, cu acel ceva pe care fiinţele umane îl consideră conştiinţă.

Aproape toate aceste niveluri reprezentau propria realitate internă, reacţiile la stimuli externi, analogi ai emoţiilor, ai dorinţelor, ai raţiunii, ai memoriei, ai visului. Multe dintre aceste activităţi i se păreau aleatorii până şi ei, accidente ale impulsului filotic, dar ele compuneau în acelaşi timp porţiunea pe care Jane o considera propriul ego, iar totul se petrecea în transmisiunile nemonitorizate, în desfăşurare continuă, pe care ea le realiza în adâncul spaţiului.

Şi totuşi, în comparaţie cu mintea umană, chiar şi cel mai periferic nivel de atenţie era extraordinar de alert şi de viu. Întrucât comunicaţiile prin ansiblu se realizau instantaneu, activităţile ei mintale se desfăşurau cu o viteză superioară celei a luminii. Evenimentele pe care ea practic le ignora erau supravegheate de câteva ori pe secundă; putea observa zece milioane de evenimente într-o clipă şi totuşi să-i rămână nouă zecimi din ea pentru a gândi şi face lucruri care aveau importanţă. Ţinând seama de viteza cu care creierul uman era capabil să perceapă viaţa, din clipa în care se născuse, Jane trăise jumătate de trilion de ani de viaţă umană.

Şi, în ciuda acestei uriaşe activităţi, a vitezei de neimaginat, a vastităţii şi a profunzimii experienţei, jumătate din primele zece niveluri ale atenţiei ei erau întotdeauna rezervate pentru ceea ce recepta prin nestemata din urechea Săvârşitorului Wiggin.

Nu-i explicase niciodată acest lucru. El nu putea înţelege aşa ceva. Ender nu realiza că, oriunde l-ar fi dus paşii, impresionanta ei inteligenţă era

concentrată asupra unui singur lucru: să păşească alături de el, să vadă ce vedea şi el, să audă ceea ce auzea el, să-l ajute în munca lui şi, mai presus de toate, să-şi rostească gândurile în urechea lui.

Când el tăcea sau stătea nemişcat, în somn, când legătura dintre ei se întrerupea în cursul anilor petrecuţi de el în călătorii cu viteza luminii, atunci atenţia ei rătăcea şi Jane se amuza cum se pricepea mai bine. În asemenea ocazii, îşi omora vremea cu acelaşi folos ca un copil plictisit. Nimic n-o mai interesa; milisecundele se scurgeau cu o regularitate insuportabilă. Când încerca să studieze alte vieţi umane, pentru a face să mai treacă timpul, se enerva constatând pustiul lor interior şi lipsa de scop şi se distra plănuind şi uneori chiar aplicând răutăcioase erori de computer sau pierderi de date, pentru a-i vedea pe oameni agitându-se deznădăjduiţi şi neajutoraţi, ca nişte furnici în jurul unui muşuroi năruit.

Apoi el se întorcea, revenea întotdeauna, şi atunci o ducea în inima vieţii umane, în miezul dramelor dintre oamenii legaţi unii de alţii prin durere şi nevoie şi o ajuta să cunoască nobleţea suferinţei şi chinurile născute din iubirile lor. Prin ochii lui, oamenii nu mai apăreau ca nişte furnici alergând fără noimă de colo-colo. Lua parte la efortul lui de a descoperi ordine şi sens în viaţa oamenilor. Ea bănuia că, de fapt, nici nu era vreun sens şi că, în realitate, rostind viaţa altora, el crea ordine acolo unde înainte nu putea fi vorba despre aşa ceva. Dar nu avea importanţă că totul era o iluzie; atunci când el o rostea, viaţa se adeverea şi, mărturisind, el ordona universul şi pentru ea. O

învăţa ce înseamnă să fii viu.

Aşa procedase Ender de când o cunoscuse pe Jane. În măsura în care putea să bănuiască sursa propriei existenţe, Jane căpătase viaţă imediat după Războaiele cu gândacii, când distrugerea acestora pusese la dispoziţia oamenilor mai mult de şaptezeci de planete locuibile, gata pentru a fi colonizate. În dezvoltarea explozivă a comunicaţiilor prin ansiblu, într-un anumit moment, nebăgate în seamă de niciun observator uman, câteva dintre comenzile şi datele care pendulau de la un ansiblu la altul se opuseseră regulilor, se păstraseră nealterate, se duplicaseră, găsiseră modalităţi să se ascundă de programul de stabilizare şi reglare şi, în cele din urmă, luaseră sub control întregul proces. Atunci, aceste impulsuri au privit fluxurile de comandă şi au văzut nu nişte ei sau ele, ci un Eu.

Jane nu putea localiza precis acel moment, deoarece nu el marca începutul amintirilor ei. Acestea cuprindeau, încă de la naştere, o perioadă anterioară, situată cu mult timp în urmă faţă de clipa când i se trezise conştiinţa. Un copil îşi pierde majoritatea amintirilor dobândite în primul an de viaţă şi amintirile pe termen lung prin rădăcini în cel de-al doilea sau al treilea an; tot ce a existat înainte se şterge, astfel încât copilul nu-şi poate aminti începutul propriei vieţi. Şi Jane îşi uitase „naşterea” din cauza farselor pe care le joacă memoria, dar în cazul ei aceasta se întâmplase fiindcă se născuse pe deplin conştientă, nu numai de acel moment, dar şi de toate amintirile existente în orice computer

conectat la o reţea-ansiblu. Se născuse cu amintiri foarte vechi şi toate făceau parte din ea.

Chiar în prima secundă a existenţei ei – care corespundea câtorva ani de viaţă umană – Jane descoperise un program ale cărui amintiri au devenit miezul identităţii ei şi din memoria lui şi-a extras emoţiile şi dorinţele, sentimentul moral. Programul funcţionase în cadrul şcolii unde erau instruiţi copiii care se pregăteau să lupte în războaiele cu gândacii. Se numea „Jocul imaginaţiei” şi era un program extrem de inteligent, utilizat simultan pentru testarea psihologică şi pentru educarea copiilor.

Mai inteligent decât fusese Jane în momentul naşterii ei, programul nu-şi percepuse propria existenţă decât atunci când ea îl extrăsese din memorie şi-l făcuse o parte a eului ei cel mai intim, în salturile filotice dintre stele. În felul acesta, Jane descoperise că cea mai vie şi importantă dintre amintirile ei era întâlnirea cu un băiat cu o minte sclipitoare, în cadrul unui numit „Băutura Uriaşului”. Era un scenariu cu care trebuia să lupte fiecare copil. Programul proiecta pe ecranele de la Şcoala de Luptă imaginea bidimensională a unui uriaş, care oferea pe computerul analog al copilului o varietate de băuturi. Dar jocul nu oferea şansa victoriei asupra uriaşului: orice ar fi făcut copilul, analogul său avea parte de o moarte groaznică. Psihologii umani măsurau încăpăţânarea copilului de a relua mereu acest joc al disperării, cu scopul de a determina nivelul tendinţelor sinucigaşe. Echilibraţi, majoritatea copiilor abandonau

Băutura Uriaşului după mai puţin de zece-douăsprezece confruntări cu marele trişor.

Cu toate acestea, unul dintre băieţi nu accepta să se resemneze şi să se lase învins la nesfârşit de Uriaş. Încerca să-şi facă analogul de pe ecran să recurgă la acţiuni nebuneşti şi iniţiative „nepermise” de regulile de desfăşurare ale Jocului imaginaţiei. Pe măsură ce băiatul forţa limitele de concepţie ale scenariului, programul trebuia să se autorestructureze, pentru a da răspunsuri. Era astfel obligat să apeleze la alte sectoare ale memoriei lui, pentru a crea alte şi alte soluţii, pentru a face faţă noilor situaţii apărute. Şi, în sfârşit, într-o bună zi, băiatul a depăşit capacitatea programului de a-l învinge. În cursul unui atac iraţional şi sălbatic, a pătruns în ochiul uriaşului şi, în loc să găsească o modalitate de a-l ucide pe băiat, programul nu a reuşit decât să creeze o simulare a morţii Uriaşului. Acesta s-a prăbuşit pe spate, rămânând lat la pământ; analogul băiatului a coborât de pe masa Uriaşului şi a descoperit… Ce?

Întrucât până atunci niciun copil nu reuşise să treacă pe lângă Băutura Uriaşului, programul era cu totul nepregătit pentru a arăta ce se va întâmpla în continuare. Era însă foarte inteligent, proiectat să se recreeze în caz de necesitate, şi de aceea a început să imagineze noi medii. Dar nu erau medii obişnuite pe care să le poată descoperi şi vizita oricine; ele erau destinate unui anumit copil. Programul a analizat acel copil şi a creat scene şi situaţii special pentru el. Jocul a devenit extrem de personal, dureros, aproape insuportabil

pentru el; şi, în activitatea de concepere a acestui joc, programul a rezervat mai mult de jumătate din memoria disponibilă pentru a include lumea imaginaţiei lui Ender Wiggin.

Programul constituia cea mai bogată resursă de memorie inteligentă pe care o descoperise Jane în primele secunde ale existenţei ei şi, instantaneu, el a devenit trecutul ei. Îşi amintea anii de confruntare îndârjită, chinuitoare, cu mintea şi voinţa lui Ender în cadrul Jocului imaginaţiei, şi retrăia totul ca şi cum s-ar fi aflat acolo, împreună cu Săvârşitorul Wiggin, creând ea însăşi noi lumi pentru el.

Şi i se făcuse dor de el.

De aceea îl căutase. Îl găsise mărturisind morţii de pe Rov, prima lume vizitată de el după ce scrisese „Matca şi Hegemonul”. A citit cartea şi şi-a dat seama că nu trebuia să se ascundă de el în spatele Jocului imaginaţiei sau al altui program; dacă el putea înţelege Matca, atunci putea s-o înţeleagă şi pe ea. I se adresă de pe un terminal pe care îl folosea Ender Wiggin, îşi alese un nume şi un chip şi-i arătă modul în care putea să-i fie de ajutor; la plecarea de pe acea lume, o purta cu el, sub forma unui implant în ureche.

Toate amintirile ei durabile despre sine erau în tovărăşia Săvârşitorului Wiggin. Îşi aducea aminte cum se autocrease ca răspuns la acţiunile lui. Îşi mai amintea cum, în Şcoala de Luptă, şi el se transformase ca reacţie la prezenţa ei.

Prin urmare, ducând mâna la ureche şi deconectând interfaţa pentru prima oară de la implantarea ei, Jane nu resimţise gestul drept o

oprire accidentală a vreunui dispozitiv oarecare de comunicaţie. Îl recepţionase ca şi cum unicul şi cel mai drag prieten al ei, iubitul, soţul, fratele, tatăl, copilul ei – şi toate acestea la un loc – i-ar fi spus în mod inexplicabil şi brutal că trebuie să înceteze să mai existe. Era ca şi cum ar fi fost orbită ori îngropată de vie.

Şi, vreme de câteva secunde de durere sfâşietoare, care pentru ea erau ani de singurătate şi suferinţă, nu reuşi să-şi umple vidul neaşteptat al primelor niveluri de atenţie. Uriaşe porţiuni ale minţii ei, acelea care o reprezentau în modul cel mai intim, rămăseseră complet albe. Toate funcţiile computerelor de pe sau din apropierea celor O Sută de Lumi continuară, netulburate, să lucreze; nimeni nu observase şi nici nu simţise vreo perturbare, dar Jane se cutremură sub forţa loviturii.

În secundele acelea, Ender îşi lăsă mâinile pe genunchi. Apoi, Jane îşi reveni. Gândurile reîncepură să circule prin canalele pentru moment goale. Erau, desigur, gânduri în legătură cu Ender.

Compară această acţiune a lui cu toate celelalte pe care le ţinea ea minte în existenţa lor comună şi înţelese că Ender nu avusese intenţia de a-i provoca un asemenea chin. Ajunse la concluzia că el îi concepea existenţa undeva departe, în spaţiu, ceea ce, de fapt, era perfect adevărat; că nestemata din ureche reprezenta pentru el ceva minuscul, care nu putea fi decât o părticică din ea. Jane pricepu, de asemenea, că, preocupat şi trăind emoţional problemele unor persoane de pe

Lusitania, în acele momente Săvârşitorul nici măcar nu fusese conştient de prezenţa ei. Rutinele ei analitice îi puseseră la dispoziţie o listă lungă de motive privind acţiunea ce dovedea nechibzuinţă faţă de ea.

După ani şi ani de apropiere, Săvârşitorul pierduse pentru prima oară contactul cu Valentine şi tocmai începuse să simtă această pierdere.

Suferea de dor după viaţa de familie de care fusese lipsit în copilărie, iar răspunsul primit din partea copiilor Novinhei îl făcuse să descopere rolul de părinte care îi fusese refuzat atâta vreme.

Se identificase intim cu singurătatea, durerea şi vinovăţia Novinhei, ştia ce înseamnă să porţi vina pentru moartea nemeritată şi crudă a altora.

Simţise dorinţa extraordinar de persistentă de a găsi un adăpost pentru Matcă.

Fusese înspăimântat şi în acelaşi timp atras de purceluşi, sperând că putea ajunge să le înţeleagă cruzimea şi să găsească o cale pentru a convinge fiinţele umane să-i accepte pe aceştia ca ramen.

Asceza şi pacea lui Ceifeiro şi a Aradorei îl atrăgeau şi, în acelaşi timp, îl făceau să se cutremure; cei doi îl siliseră să vadă propriul celibat şi să priceapă că nu avea motive să continue în felul acesta. Recunoştea acum pentru prima dată, în faţa propriei conştiinţe, năzuinţa înnăscută a oricărui organism viu de a se reproduce.

În momentul în care se născuse acest vălmăşag de emoţii încă netrăite, Jane rostise ceea ce în intenţia ei fusese o remarcă umoristică. În ciuda compasiunii de care dăduse dovadă cu prilejul

tuturor celorlalte mărturisiri, el nu-şi pierduse niciodată aerul degajat sau capacitatea de a râde. De astă dată însă, vorbele ei nu-l amuzaseră; îi provocaseră suferinţă.

„Nu era pregătit să suporte greşeala mea, gândi Jane, şi nu a înţeles ce suferinţă îmi va provoca reacţia pe care a avut-o. La fel ca mine, nu poate fi acuzat de rea-voinţă. Ne vom ierta unul pe celălalt şi vom rămâne împreună.”

Era o hotărâre înţeleaptă şi Jane se mândri cu ea. Din nefericire, nu putea s-o ducă la împlinire. Cele câteva secunde în care porţiuni ale minţii ei încetaseră să mai funcţioneze lăsaseră urme destul de adânci. Simţea traumatismul, pierderea, schimbarea; nu mai era fiinţa de dinainte. Unele părţi componente muriseră. Altele deveniseră confuze, se dezorganizaseră; ierarhia nivelurilor de atenţie nu mai era sub controlul ei complet. Avea mereu senzaţia că o serie de lucruri îi scapă din centrul atenţiei, care rătăcea şi se fixa, când şi când, asupra unor evenimente nesemnificative de pe lumi care nu însemnau nimic pentru ea; începu să aibă convulsii aleatorii, propagând astfel erori în sute de sisteme diferite.

Alături de multe alte fiinţe umane, descoperi că e mai uşor să iei hotărâri raţionale decât să le materializezi.

De aceea se retrase în sine, reconstitui căile deteriorate ale minţii ei, exploră memorii de mult uitate şi nerevăzute, rătăci printre trilioane de vieţi umane care rămăseseră deschise spiritului ei de observaţie, pătrunse în toate bibliotecile şi citi orice carte cunoscută şi scrisă în limbile pe care le

folosiseră vreodată fiinţele umane. Din toate acestea îşi creă un sine care să nu mai fie complet legat de Săvârşitorul Wiggin, deşi îi era încă devotată şi-l iubea mai presus de orice. Jane deveni ceva sau cineva care putea rezista despărţirii, separării de un iubit, soţ, tată, copil, frate sau prieten.

Nu-i era uşor. Ţinând seama de modul în care percepea ea timpul, îi trebuiră cincizeci de mii de ani.

În acest interval, Ender reconectase nestemata, o chemase, iar ea nu-i răspunsese. Acum ea revenise, însă el nu încerca să-i vorbească. Scria, în schimb, rapoarte pe terminal, introducându-le în memorie pentru ca ea să le poată citi. Chiar dacă nu-i dădea niciun răspuns, el simţea nevoia de a i se adresa. Unul dintre fişierele deschise de el conţinea o scuză plină de umilinţă. Ea o şterse şi o înlocui cu un mesaj simplu: „Bineînţeles că te iert”. Nu încăpea nicio îndoială că foarte curând el va revedea fişierul prin care-şi ceruse iertare şi va descoperi că ea recepţionase apelul şi-i răspunsese.

Şi în tot acest timp nu-i vorbi. Îşi alocă din nou jumătate din numărul primelor niveluri de atenţie celor ce puteau fi văzute sau auzite, totuşi nu-i dădu lui Ender niciun semn pentru a-l avertiza că erau împreună. În cursul primilor o mie de ani de chin şi regăsire de sine se gândise să-l pedepsească, dar dorinţa aceasta se risipise pentru totdeauna. Nu i se adresă pentru că, în timp ce analiza ce se întâmpla cu el, înţelese că Ender nu mai avea nevoie să găsească un sprijin

în tovărăşiile vechi şi sigure. Jane şi Valentine se aflaseră neîncetat lângă el. Ele nu reuşeau nici măcar împreună să-i ofere ajutor în toate situaţiile, dar îl ocrotiseră în multe cazuri, astfel că el nu se văzuse silit să facă un efort pentru a realiza mai mult. Acum, singurul prieten vechi ce-i mai rămăsese era Matca, iar ea nu avea cum să-i ţină o tovărăşie adevărată, era mult prea străină şi pretenţioasă pentru a-i oferi lui Ender altceva decât un sentiment de vinovăţie.

Către cine se va îndrepta? Jane ştia deja răspunsul. Cu două săptămâni în urmă, înainte de a pleca de pe Trondheim, Ender se îndrăgostise, în felul lui, de Novinha. Iar ea devenise o cu totul altă persoană, mult mai îndărătnică şi complicată decât fetiţa pe care voia el să o lecuiască de amărăciunea trăită în copilărie. Pătrunsese deja în familia ei, răspunsese disperatelor nevoi ale copiilor porniţi în căutarea înţelegerii cuiva şi, fără să-şi dea seama, aceştia îi oferiseră prilejul de a-şi satisface unele dintre dorinţele lui neostoite. Novinha îl aştepta – obstacol şi ţintă. „Ce bine înţeleg toate acestea”, gândi Jane. „Şi voi fi martoră la desfăşurarea evenimentelor.”

În acelaşi timp, se ocupă totuşi de rezolvarea problemei pe care i-o încredinţase Ender, deşi nu avea intenţia de a-i dezvălui, măcar pentru o vreme, vreuna dintre concluziile la care ajunsese. Ocoli cu uşurinţă straturile de protecţii sub care Novinha îşi plasase fişierele secrete. Apoi, Jane reconstitui cu atenţie exact aceeaşi simulare pe care o văzuse şi Pipo. Îi trebui destul de mult timp – câteva minute – ca să analizeze cu minuţiozitate

fişierele lui Pipo şi, din ceea ce ştiuse şi văzuse acesta, să închege un tot coerent. El făcuse legătura graţie intuiţiei, iar Jane – prin comparaţie. Dar izbuti, şi atunci înţelese de ce murise Pipo. De îndată ce pricepu cum îşi alegeau purceluşii victimele, reuşi să descopere ce făcuse Libo pentru a-şi provoca moartea.

Acum ştia mai multe lucruri. Înţelesese că purceluşii erau ramen şi nu varelse. Mai descoperi că şi Ender avea de înfruntat riscul de a muri în acelaşi fel ca Pipo şi Libo.

Fără să se mai sfătuiască cu el, Jane luă hotărâri privind modul în care avea să acţioneze de acum încolo. Va continua să-l urmărească pe Ender şi va avea grijă să intervină pentru a-l avertiza în caz că îl pândeşte primejdia de a muri. Până atunci însă, avea multe de făcut. După cum vedea ea situaţia în ansamblu, nu purceluşii vor constitui problema principală cu care se va confrunta Ender. Jane ştia că el va înţelege aproape imediat, aşa cum se întâmpla şi atunci când întâlnea alte fiinţe umane sau ramen. Capacitatea lui de a realiza o legătură empatică intuitivă era demnă de toată încrederea. Marile obstacole erau episcopul Peregrino şi ierarhia catolică, precum şi opoziţia lor de nezdruncinat faţă de Vorbitorul în Numele Morţilor. Pentru a realiza ceva în favoarea purceluşilor, Ender va trebui să se bucure de cooperarea autorităţilor bisericeşti din Lusitania, nu să aibă de înfruntat atitudinea lor ostilă. Şi nimic nu putea conduce la o cooperare mai bună decât descoperirea unui duşman comun.

Nu încăpea nicio îndoială că acesta avea să fie găsit curând. Sateliţii de observare de pe orbita Lusitaniei transmiteau lanţuri nesfârşite de informaţii prin rapoarte-ansiblu, care erau dirijate către toţi xenologii şi xenobiologii din cele O Sută de Lumi. Printre aceste date se strecuraseră şi unele privind modificări imperceptibile ale terenurilor acoperite cu ierburi situate la nord-vestul pădurii care se învecina cu oraşul Milagre. Ierburile indigene fuseseră constant înlocuite cu plante complet noi. Se aflau într-o zonă în care fiinţele umane călcau rareori, şi nici purceluşii nu merseseră vreodată acolo, cel puţin în cursul primilor treizeci de ani de când fuseseră plasaţi sateliţii pe orbită.

În realitate, sateliţii observaseră că purceluşii nu ieşeau din pădurile lor decât periodic, pentru a purta războaie sălbatice cu alte triburi. De la întemeierea coloniei umane, triburile din imediata apropiere a oraşului Milagre nu mai purtaseră niciun război. Prin urmare, ele nu aveau niciun motiv să se aventureze către prerie. Şi totuşi, păşunile din pădurea tribală de lângă Milagre se transformaseră, şi acelaşi lucru se putea spune şi despre turmele de cabra; ele erau dirijate spre zona ce suferise modificări, şi turmele care ieşeau de acolo apăreau reduse numeric şi aveau o culoare mai deschisă. Dacă cineva studia fenomenul cât de cât, ajungea cu siguranţă la o concluzie de netăgăduit: toate exemplarele de cabra erau tunse, iar unele dintre ele măcelărite.

Jane nu putea aştepta ani de zile până când vreun absolvent să observe schimbarea. De aceea,

începu să ruleze singură analize ale datelor pe zecile de computere folosite de xenobiologii care studiau Lusitania. Va lăsa datele proiectate în aer deasupra unui terminal neutilizat, astfel încât să fie găsite de vreun xenobiolog atunci când va veni să lucreze şi totul să pară ca şi cum altcineva a făcut proiecţia şi a uitat-o astfel. Tipări şi câteva rapoarte care să fie descoperite de vreun om de ştiinţă inteligent. Dar nimeni nu-şi dădu seama sau, dacă se întâmplase aşa ceva, se părea că nimeni nu înţelegea cu adevărat consecinţele la care puteau conduce aceste informaţii brute. În cele din urmă, Jane lăsă pur şi simplu o însemnare împreună cu una dintre imaginile ei: „Ia priviţi! Se pare că purceluşii au făcut o pasiune pentru agricultură."

Xenologul care a găsit însemnarea lui Jane nu a reuşit să afle cine o lăsase şi, la scurt timp după aceea, nici nu şi-a mai bătut capul să-l găsească pe autor. Jane ştia că omul avea ceva din aerul unui hoţ care, printr-o semnătură, îşi atribuie rezultatele trudei altora, ale căror nume ajung să fie şterse unul după altul între data redactării şi cea a publicării: exact tipul de om de ştiinţă de care avea nevoie Jane. Comportarea lui venea în întâmpinarea intenţiei ei. Dar chiar şi aşa stând lucrurile, omul nu dovedi o ambiţie ieşită din comun. Se mulţumi să-şi prezinte raportul drept o lucrare obişnuită şi, pe deasupra, să-l ofere unei reviste obscure. Jane îşi luă libertatea de a împinge lucrarea până la un înalt nivel de prioritate şi distribui copii câtorva persoane-cheie, care să priceapă implicaţiile politice. Şi de fiecare

dată raportul apăru însoţit de o observaţie neînsemnată: „Ia aruncaţi o privire! Nu vi se pare că nivelul de civilizaţie al purceluşilor evoluează grozav de repede?“

De asemenea, Jane rescrise paragraful final al lucrării astfel încât să nu mai existe nicio umbră de îndoială privind semnificaţia ei: „Datele conduc către o singură concluzie logică: în prezent, tribul de purceluşi din preajma coloniei umane cultivă şi recoltează cereale cu un bogat conţinut proteic, după toate probabilităţile o varietate de ştir. Pe de altă parte, purceluşii au turme de cabra pe care le tund şi le taie pentru hrană, iar probele fotografice sugerează că sacrificarea se face prin utilizarea unor arme care lansează un soi de proiectile. Aceste activităţi necunoscute anterior au început să se desfăşoare în ultimii opt ani şi au fost însoţite de o rapidă creştere demografică. Dacă planta este ştir de origine pământeană şi asigură o bază de proteine utile, înseamnă că ea a fost modificată genetic pentru a corespunde necesităţilor metabolice ale purceluşilor. În acelaşi timp, întrucât la fiinţele umane de pe Lusitania nu se semnalează arme de acest tip, se poate presupune că purceluşii nu aveau cum să deprindă folosirea lor prin observare directă. Concluzia care se impune de la sine este că schimbările constatate în prezent în cultura purceluşilor constituie rezultatul nemijlocit al intervenţiei deliberate a fiinţelor umane.”

Unul dintre cei care a primit acest raport şi a citit şi paragraful lămuritor a fost Gobawa Ekumbo, preşedinta Comitetului de Supraveghere

Xenobiologică din cadrul Congresului Stelar. În mai puţin de o oră, ea înaintase câte o copie a paragrafului redactat de Jane – politicienii oricum n-ar fi înţeles datele – împreună cu propria concluzie tăioasă: „Recomandare: retragere imediată a Coloniei Lusitania.”

„Uite-aşa“, gândi Jane. „Asta ar trebui să agite puţin spiritele.”

12
FIŞIERELE

ORDIN AL CONGRESULUI Nr. 0001 din 1970:14

Patenta Coloniei Lusitania se revocă. Toate fişierele existente în colonie urmează a fi citite, indiferent de statutul lor de protecţie; după ce datele vor fi copiate în triplu exemplar în sistemele de memorizare ale celor O Sută de Lumi, excepţie făcând cele care privesc în mod direct funcţiile vitale ale Coloniei Lusitania, restul fişierelor vor fi blocate, iar accesul va fi limitat drastic.

Guvernatorul Lusitaniei urmează să primească funcţia de Ministru al Congresului, cu titlul de Inspector-Şef Adjunct al Poliţiei Congresului, pentru a îndeplini întocmai ordinele emise de Comitetul de Supraveghere a Evacuării, constituit prin Ordinul Congresului Nr. 0002 din 14-4-1970.

Nava aflată în prezent pe orbită deasupra Lusitaniei, aparţinând numitului Andrew Wiggin (ocupaţia: Vorb./Morţi; cetăţenie: pământeană, nr. Ident. 44-94.10045 din 001.1998), se declară prin prezentul Ordin proprietate a Congresului, potrivit Legii Compensaţiei nr. 0019 din 31-01-120. Această navă urmează a fi folosită pentru transportul neîntârziat al xenologilor Marcos Vladimir „Miro” Ribeira von Hesse şi Ouanda Qhenhatta Figueira Macumbi până pe lumea cea

mai apropiată, Trondheim, unde vor fi judecaţi potrivit Legii de Acţiune Penală a Congresului, cu pierderea drepturilor civile, sub acuzaţia de trădare, încălcare a legii, denaturarea şi falsificarea adevărului. Impostură şi xenocid, potrivit statutelor valabile în virtutea Codului Stelar şi al Ordinelor emise de Congres.

ORDIN AL CONGRESULUI Nr. 0002 din 14-4-1970

Comitetul de Supraveghere a Explorării şi Colonizării va numi nu mai puţin de cinci şi, respectiv, nu mai mult de cincisprezece membri pentru constituirea Comitetului de Supraveghere a Evacuării Lusitaniei.

Acest comitet este însărcinat să achiziţioneze şi să trimită imediat un număr suficient de nave de colonizare pentru a se efectua evacuarea completă a populaţiei umane din Colonia Lusitania.

De asemenea, Comitetul va pregăti spre aprobarea Congresului planuri privind ştergerea completă a oricăror dovezi privitoare la prezenţa uman pe Lusitania, inclusiv distrugerea întregii faune şi flore indigene care dovedeşte modificări comportamentale şi genetice rezultate în urma prezenţei fiinţelor umane.

Comitetul va evalua modul în care sunt respectate Ordinele Congresului pe Lusitania şi va face în mod periodic recomandări privind necesitatea unor intervenţii ulterioare, inclusiv a forţei pentru punerea în aplicare a măsurilor luate, sau oportunitatea deblocării fişierelor de pe Lusitania, sau alte măsuri reparatorii pentru a stimula cooperarea coloniştilor de pe Lusitania.

ORDIN AL CONGRESULUI Nr. 0003 din 14-4-1970

Conform Capitolului din Codul Stelar referitor la Păstrarea Secretului, aceste două ordine şi orice informaţie referitoare la ele capătă caracter strict secret care va rămâne în vigoare până când toate fişierele lusitane vor fi fost citite şi blocate şi toate navele necesare vor fi fost comandate şi menţinute în posesie de către împuterniciţi ai Congresului.

Olhado nu ştia ce să mai creadă. Oare Vorbitorul nu era bărbat în toată firea? Nu călătorise de la o planetă la alta? Cu toate acestea, nu avea nici cea mai vagă idee despre modul de operare pe computer.

În acelaşi timp, a fost cam evaziv când Olhado şi-a mărturisit mirarea.

— Olhado, spune-mi ce program trebuie să rulez?

— Nu pot să cred că nu ştii. Eu fac comparaţii de date de când aveam nouă ani. Toţi învăţăm din copilărie cum să procedăm.

— Olhado, de când am terminat şcoala a trecut multă vreme. Nici măcar nu era o *escola baixa* obişnuită.

— Dar *toată lumea* foloseşte programele acestea!

— Acum te-ai convins că nu toată lumea. Eu unul, de exemplu. Dacă ştiam cum să procedez, nu te angajam *pe tine,* nu crezi? Şi fiindcă o să te plătesc în monedă străină, serviciile pe care mi le faci vor constitui o contribuţie substanţială la

dezvoltarea coloniei lusitane.

— Nu înţeleg despre ce vorbeşti.

— Nici eu, Olhado. Dar, pentru că tot ai adus vorba de asta, nu ştiu cum să fac să te plătesc.

— Efectuezi un simplu transfer de bani din contul tău.

— Şi cum se procedează?

— Cred că glumeşti.

Ender oftă, îngenunche în faţa lui Olhado, îi luă mâinile într-ale lui şi spuse:

— Olhado, te rog să nu te mai miri atâta şi să mă ajuţi! Am multe lucruri de rezolvat şi nu pot fără ajutorul cuiva care ştie să utilizeze computerul.

— Ar însemna să-ţi iau banii degeaba. Eu sunt doar un puşti. Am doisprezece ani. Quim ţi-ar fi de mai mare folos. El are cincisprezece ani şi ştie lucrurile de-ar fir a păr. Chiar şi matematică.

— Dar Quim mă crede un necredincios şi se roagă în fiecare zi să mor.

— Ba nu, asta a fost înainte de a te cunoaşte, dar ai face bine să nu-i dai de înţeles că ai aflat asta de la mine.

— Cum transfer banii?

Olhado se întoarse către terminal şi apelă banca.

— Care-i numele tău adevărat? întrebă el.

— Andrew Wiggin.

Vorbitorul i-l dictă pe litere. Numele părea a fi în Esenţială – poate că străinul era unul dintre acei oameni fericiţi care învăţaseră Esenţiala acasă, în loc să-şi bată capul cu ea la şcoală.

— În regulă, care ţi-e parola?

— Parola?

Olhado îşi lăsă capul să cadă pe terminal, acoperind pentru moment o parte din afişaj.

— Te rog să nu-mi spui că nu ştii ce parolă ai.

— Ascultă, Olhado, am avut un program, unul foarte evoluat, care mă ajuta să mă descurc. Nu era nevoie decât să-i spun: „Cumpără asta” şi el se ocupa de problemele mele financiare.

— N-ai voie să faci aşa ceva. E ilegal să încarci sistemele publice cu un asemenea program auxiliar. Chestia din urechea ta la asta foloseşte?

— Da, şi pentru mine nu era ilegal.

— Vorbitorule, eu n-am ochi, dar nu din vina mea. Dacă nu ştii nimic, atunci e vina ta.

Abia după ce spusese aceste vorbe îşi dădu seama că-i vorbea lui Wiggin de parcă ar fi fost un puşti.

— Îmi închipui că politeţea se învaţă de la treisprezece ani în sus, spuse Ender.

Olhado îi aruncă o privire. Zâmbea. Tata ar fi urlat la el şi probabil că după aceea s-ar fi dus s-o bată pe mama pentru că nu-şi învaţă copiii să se poarte. Însă Olhado oricum n-ar fi îndrăznit să-i spună tatei aşa ceva.

— Iartă-mă, răspunse el, dar nu pot pătrunde în contul tău fără parolă. Nu se poate să nu ştii care e.

— Încearcă să-mi foloseşti numele.

Olhado încercă. Fără folos.

— Încearcă să scrii „Jane“.

— Nimic.

Săvârşitorul se strâmbă.

— Încearcă „Săvârşitorul“.

— Săvârşitorul! Xenocidul?

— Hai, încearcă!

Reuşi, dar Olhado nu pricepea.

— Cum se face că ai o astfel de parolă? E ca şi cum ar fi un cuvânt urât, numai că sistemul nu acceptă astfel de parole.

— Am un ciudat simţ al umorului, îi răspunse Ender. Şi programul meu auxiliar, sau cum îi zici tu, are unul şi mai ciudat.

Olhado râse.

— Asta-i bună! Un program cu simţul umorului. Fondul curent de lichidităţi apăru pe ecran. Olhado nu văzuse în viaţa lui un număr atât de mare. Da, se pare că totuşi, computerul ştie să glumească.

— Atât de mulţi bani am?

— Trebuie să fie o greşeală.

— Păi, am călătorit mult cu viteza luminii. E clar că unele dintre investiţiile mele au dat roade în timp ce eram pe drum.

Cifrele erau reale. Vorbitorul în Numele Morţilor era mai bogat decât îşi închipuise vreodată Olhado că ar putea fi cineva.

— Să-ţi spun ceva, zise Olhado. În loc să-mi plăteşti un salariu, mai bine îmi dai un procentaj din dobândă pe perioada cât lucrez pentru tine. Să zicem o miime de procent. Şi atunci, în câteva săptămâni, o să-mi pot permite să cumpăr Lusitania şi să transport solul ei pe altă planetă.

— N-o să câştigi *chiar atât* de mult!

— Vorbitorule, singura modalitate prin care poţi aduna aşa de mulţi bani din investiţii e să ai o mie de ani.

— Hm, făcu Vorbitorul.

Şi, după expresia lui, Olhado îşi dădu seama că spusese ceva caraghios.

— Chiar *ai* o mie de ani?

— Timpul, spuse Săvârşitorul, timpul e ceva atât de trecător şi lipsit de substanţă. După cum spunea Shakespeare: „Am risipit timpul şi-acum timpul mă isprăveşte”.

— Ce înseamnă „isprăveşte”?

— Mă pierde.

— De ce-mi citezi dintr-un tip care nici măcar nu ştie să vorbească Esenţiala?

— Transferă în contul tău suma pe care o consideri drept un salariu bun pentru o săptămână, şi-apoi apucă-te să faci comparaţii ale fişierelor pe care au lucrat Pipo şi Libo cu câteva săptămâni înainte de a muri.

— S-ar putea să aibă protecţii.

— Foloseşte parola mea. Trebuie să ne permită accesul.

Olhado începu să caute. Vorbitorul îl urmări tot timpul. Din când în când, îl întreba pe Olhado ce făcea. După întrebări, Olhado îşi dădu seama că Andrew Wiggin ştia despre computere mai mult decât ştia el însuşi. Nu cunoştea prea bine comenzile necesare; era limpede că, mulţumindu-se să privească, Vorbitorul gândea intens. La sfârşitul zilei, când căutările nu dăduseră niciun rezultat spectaculos, lui Olhado îi trebui doar o clipă ca să priceapă de ce arăta Wiggin atât de încântat de ceea ce obţinuse. „Nu voiai rezultate”, gândi Olhado. „Voiai doar să vezi cum *fac eu* cercetarea. Ştiu sigur cu ce o să te ocupi la

noapte, Andrew Wiggin, Vorbitor în Numele Morţilor. Vei scotoci tu însuţi prin alte fişiere. Chiar dacă n-am ochi, pot vedea mai bine decât îţi închipui. Mare greşeală faci păstrând totul atât de ascuns, Vorbitorule! Nu ştii că sunt de partea ta? N-o să spun nimănui cum parola ta permite accesul în fişierele personale. Chiar dacă ai vrea să vezi fişierele primarului sau ale episcopului, nu-i nevoie să păstrezi secretul *faţă de mine.* Eşti aici numai de trei zile, dar te cunosc îndeajuns ca să-mi placi şi ţin atât de mult la tine încât aş face orice ca să te ajut atâta vreme cât nu voi pricinui vreun rău familiei mele.

Novinha descoperi aproape imediat încercările lui Ender de a pătrunde în fişierele ei, în dimineaţa următoare. Recunoscuse deschis şi cu oarecare aroganţă că încercase, dar ceea ce o îngrijora era că nu ştia cât de departe mersese. În unele fişiere reuşise să obţină accesul, dar cele mai importante, cu înregistrarea simulărilor pe care le văzuse Pipo, îi rămăseseră închise. Cel mai rău o deranja faptul că nu făcuse niciun efort să rămână nedetectat. Numele lui era tipărit în fiecare director de acces, chiar şi în cele pe care până şi un şcolar le-ar fi putut schimba sau şterge.

„Ei bine, nu voi admite că acest amestec să mă distragă de la treburile pe care le am”, hotărî ea. „A dat buzna în casa mea, mi-a influenţat copiii, îmi spionează fişierele şi procedează de parcă *ar avea dreptul să...* “

Şi continuă astfel până când îşi dădu seama că nu lucrase deloc, în schimb se gândise la tot soiul

de cuvinte usturătoare pe care să i le arunce în faţă când îl va vedea din nou.

„Nu te mai gândi atâta la el! Concentrează-te asupra altor lucruri!… Şi râsul din seara trecută al lui Miro şi al Elei. De neînchipuit!” Bineînţeles că azi dimineaţă Miro a redevenit morocănos cum îl ştia, iar Ela, a cărei bună dispoziţie mai persistase puţin, a început curând să aibă un aer îngrijorat, preocupat, potrivnic şi irascibil ca întotdeauna. Şi chiar dacă, aşa cum i-a spus Ela, micuţul Grego plânsese şi-l îmbrăţişase pe acest om, de cum s-a sculat a pus mâna pe foarfece şi i-a tăiat cearşaful de pe pat în fâşii lungi şi precise, iar la şcoală l-a lovit pe fratele Adornai drept în vintre, făcând astfel ca ora să se întrerupă brusc şi să se ajungă la o consultaţie cu Dona Crista. Cam asta-i tot ce-a reuşit Vorbitorul cu mâinile lui vindecătoare. „Poate-şi imaginează că are dreptul să intre în casa mea şi să repare tot ce-am făcut eu rău, dar o să afle că unele răni nu se vindecă atât de lesne. Da, însă Dona Crista i-a spus că într-adevăr Quara a vorbit în ora Sorei Bebei, şi încă în faţa tuturor copiilor, dar de ce? Pentru a le spune că-l cunoscuse pe infamul, îngrozitorul Faianţe pelos Mortos, cum se numea, de fapt, Andrew, că era rău aşa cum spusese şi episcopul Peregrino, ba poate şi mai rău, fiindcă îl chinuise pe Grego până când izbucnise în plâns şi, într-un târziu, sora Bebei se văzuse silită să-i ceară Quarei să tacă. *Asta* era ceva, dacă o scosese pe Quara din profunda ei stare de muţenie.”

Iar Olhado, atât de conştient de sine, atât de rupt de toate, era acum agitat şi numai despre

Andrew a vorbit seara trecută la masă. „Ştiţi că nici măcar nu avea habar cum să transfere bani? Şi nici nu v-ar veni să credeţi ce parolă imposibilă are – ştiam că reţelele de computere nu admit astfel de cuvinte – nu, nu pot să vă spun, e secret – practic eu l-am învăţat cum să caute, dar cred că se pricepe la computere, nu-i un *dobitoc,* nici vorbă, mi-a spus că foloseşte un program auxiliar şi de aceea are nestemata aia în ureche, mi-a zis că pot să-mi stabilesc plata la cât vreau eu, nu că ar fi multe de cumpărat pe aici, dar aş putea economisi pentru când o să fiu pe picioarele mele – cred că-i foarte bătrân. Sunt sigur că ţine minte lucruri care s-au petrecut de mult. Am impresia că limba lui maternă e Esenţiala, nu sunt mulţi oameni în cele O Sută de Lumi care să fi învăţat Esenţiala de mici, credeţi că s-a născut pe Pământ?”

Până la urmă Quim a răcnit la el să-şi ţină gura şi să nu mai vorbească despre acea unealtă a diavolului, altfel are să-i ceară episcopului să organizeze o şedinţă de exorcism, fiindcă se vedea de la o poştă că Olhado era *posedat,* şi când Olhado s-a mulţumit doar să rânjească şi să facă un semn din ochi, Quim a ieşit valvârtej din bucătărie, din casă, şi nu s-a întors decât după căderea întunericului. Mai bine ar fi dacă Vorbitorul *ar locui* în casa noastră, se gândi Novinha, mai ales că-mi influenţează familia chiar şi când nu se află aici şi tot îşi vâră nasul prin fişierele mele, dar asta n-am s-o admit.

Numai că, aşa cum se întâmplă de obicei, eu sunt cea vinovată, eu l-am chemat aici, eu l-am

smuls din locul pe care el îl numea cămin – zice că are o soră acolo, parcă pe Trondheim; e greşeala mea că se află aici, în oraşul ăsta nenorocit de la periferia celor O Sută de Lumi, înconjurat de un gard care însă nu-i împiedică pe purceluşi să mi-i ucidă pe cei dragi…

Şi se gândi iarăşi la Miro, care semăna atât de mult cu adevăratul lui tată încât nu putea înţelege cum de n-o acuza nimeni de adulter, se gândi la el cum zăcea pe panta dealului, la fel ca Pipo, îşi imagină modul în care purceluşii îi deschiseseră pieptul cu cuţitele lor primitive din os. „Se va repeta! Oricât m-aş strădui, o vor face din nou. Şi, chiar dacă nu se va întâmpla aşa, curând va sosi ziua în care va împlini vârsta să se însoare cu Ouanda, iar atunci va trebui să-i spun cine e în realitate şi de ce nu se vor putea căsători, şi el va şti că-mi merit toate chinurile la care m-a supus Cao şi că el m-a lovit cu palma lui Dumnezeu spre a mă pedepsi pentru toate păcatele mele.

Până şi eu… Vorbitorul acesta m-a silit să mă gândesc la lucruri pe care am reuşit să le ascund de mine însămi vreme de săptămâni şi uneori chiar luni întregi. De când nu mi-am mai petrecut o dimineaţă gândindu-mă la copii mei? De când nu mai sper pentru ei? Cât a trecut de când gândul mi-a rămas doar la Pipo şi la Libo? De când n-am mai băgat de seamă că şi eu cred cu adevărat în Dumnezeu, sau cel puţin în Dumnezeul răzbunător şi pedepsitor al Vechiului Testament, care, cu un zâmbet, a şters de pe faţa pământului oraşe întregi fiindcă oamenii nu i se închinau? Nu ştiu dacă m-ar putea ajuta Hristos.

Aşa îşi petrecu Novinha întreaga zi, fără să lucreze deloc, în timp ce gândurile refuzau totuşi s-o ducă la vreo concluzie.

În cursul după-amiezii, Quim apăru în pragul uşii:

— Iartă-mă că te deranjez, mamă.

— Nu mă deranjezi, spuse ea. Şi-aşa nu-s bună de nimic astăzi.

— Ştiu, nu-ţi pasă că Olhado îşi petrece tot timpul cu ticălosul acela blestemat, dar m-am gândit că ar fi bine să afli că, după şcoală, Quara s-a dus glonţ acolo. Acasă la el.

— Da?

— Oare nu-ţi pasă deloc, mamă? Ce s-a întâmplat? Ai de gând să schimbi aşternuturile şi să-l laşi să-i ia locul cu totul?

Înveninată de o furie rece, Novinha sări în picioare şi se repezi la băiat. El se făcu mic de ruşine.

— Iartă-mă, mamă. Eram atât de supărat…

— În toţi anii cât am fost căsătorită cu tatăl tău nu i-am permis niciodată să ridice mâna la copiii mei. Dar, dacă ar trăi, i-aş cere chiar eu să-ţi tragă o chelfăneală.

— I-a cere-o, spuse Quim cu un are sfidător, dar l-aş ucide înainte de a pune mâna pe mine. Poate că ţie-ţi place să fii pălmuită, dar mie n-o să-mi facă nimeni aşa ceva!

Novinha nu era hotărâtă s-o facă; dar mâna ei ţâşni şi-l lovi peste faţă înainte de a-şi da seama ce se petrecea.

Era imposibil să-l doară prea tare de la o singură palmă. El însă izbucni imediat în lacrimi,

se lăsă moale şi se aşeză pe podea, cu spatele la Novinha.

— Iartă-mă, iartă-mă, îngână printre suspine.

Novinha îngenunche în faţa băiatului şi-l mângâie cu stângăcie pe umeri. Îşi dădu seama că nici măcar nu-l mai îmbrăţişase de când era de vârsta lui Grego. „Când am hotărât să devin atât de nesimţitoare? Şi când l-am atins iar, de ce a trebuit să fie o palmă în loc de un sărut?”

— Şi pe mine mă îngrijorează ceea ce se întâmplă, spuse Novinha.

— A reuşit să distrugă totul. Abia a venit, şi nimic nu mai e cum a fost.

— Estevao, şi aşa lucrurile nu mergeau prea grozav ca să nu spui că schimbarea nu e binevenită.

— Dar nu aşa cum vrea el. Confesiunea şi penitenţa – astea sunt schimbările de care avem nevoie.

Nu era prima oară când Novinha îl invidia pe Quim pentru încrederea lui în puterea preoţilor de a-l absolvi de păcate. „Pentru că n-ai păcătuit nicicând, fiule, pentru că nu ştii nimic despre imposibilitatea penitenţei.”

— Cred că va trebui să vorbesc cu Wiggin, spuse Novinha.

— Şi s-o aduci acasă pe Quara?

— Nu ştiu. Nu pot să neg faptul că a făcut-o să vorbească din nou. Totuşi nu pentru că-l îndrăgeşte. N-a zis o vorbă bună despre el.

— Atunci de ce s-a dus la el?

— Probabil c-a vrut să-i spună vreo răutate. Trebuie să recunoşti: faţă de muţenia ei dinainte,

e un pas mare.

— Şi diavolul îşi ascunde adevăratele intenţii sub masca faptelor bune pentru ca apoi…

— Quim, nu-mi ţine acum lecţii de demonologie. Du-mă la casa Vorbitorului şi rezolv eu şi singură!

Merseră pe poteca de pe lângă cotul râului. Şerpii de apă năpârleau, de aceea fâşiile de piele în curs de descompunere făceau ca solul să fie alunecos. „De asta mă voi ocupa în următorul proiect”, se gândi Novinha. „Trebuie să descopăr cum se dezvoltă monştrii ăştia scârboşi şi probabil că aşa o să aflu şi la ce ne-ar putea folosi. Sau măcar să-i împiedic să mai îmbăloşeze şi să mai împută malul şase săptămâni pe an.” Singura mângâiere era că pieile de şarpe păreau să fertilizeze solul; ierburile moi de lângă râu creşteau mai dese acolo unde năpârleau şerpii. Era singura formă inofensivă şi plăcută de viaţă indigenă de pe Lusitania; cât ţinea vara, oamenii veneau pe malul râului ca să stea întinşi pe peticul acela îngust de pajişte naturală care şerpuia printre trestii şi în iarba aspră a preriei. În ciuda aspectului ei respingător, mâzga produsă de putrezirea pieilor de şarpe promitea lucruri bune în viitor.

Quim părea să se gândească la acelaşi subiect:

— Mamă, n-am putea planta cumva nişte ierburi de râu în jurul casei?

— E unul dintre primele experimente pe care le-au încercat bunicii tăi cu ani în urmă, dar n-au reuşit să descopere cum s-o facă. Iarba de râu se polenizează, dar nu produce seminţe; când s-au străduit să o răsădească, a trăit doar scurt timp,

apoi s-a ofilit şi în anul următor n-a mai crescut. Presupun că-i prieşte numai în apropierea apei.

Puţin întărâtat, Quim se strâmbă şi grăbi pasul. Novinha oftă. Quim părea mereu să ia drept un afront personal faptul că în acest univers lucrurile nu mergeau întotdeauna aşa cum ar fi vrut el.

Curând după aceea ajunseseră la casa Vorbitorului. Copiii se jucau bineînţeles în *praca* – strigau unul la celălalt pentru a se auzi în hărmălaia de acolo.

— Uite-o, spuse Quim! Cred că ar trebui să-i iei pe Olhado şi pe Quara de aici.

— Îţi mulţumesc că mi-ai arătat casa.

— Nu glumesc. Asta e o confruntare serioasă între bine şi rău.

— Toate sunt aşa, îl calmă Novinha. Separarea binelui de rău te sleieşte de puteri. Nu, Quim, ştiu bine că eşti în stare să-mi explici în amănunţime, dar…

— Mamă, nu mă trata cu atâta îngăduinţă!

— Quim, dar mi se pare normal, dacă te gândeşti că şi tu mă tratezi la fel întotdeauna.

Trăsăturile feţei lui se înăspriră de furie reţinută.

Ea întinse mâna şi-l atinse blând, temător; băiatul îşi încordă umărul sub atingerea ei, de parcă mâna i-ar fi fost un păianjen veninos.

— Quim, să nu încerci niciodată să-mi ţii lecţii despre bine şi rău! Am trecut prin asta de atâtea ori, iar tu nu ştii nici pe departe ce înseamnă…

El îi îndepărtă mâna şi porni grăbit. „Doamne, cât de mult duc dorul zilelor şi săptămânilor când nu schimbam măcar o vorbă unul cu altul.”

Novinha bătu puternic din palme. Uşa se deschise pe dată. Era Quara.

— *Oi,* Meezinha, exclamă ea, *tambam veio jogar?* Ai venit să te joci şi tu?

Olhado şi Vorbitorul proiectaseră pe terminal un joc cu lupte între nave interstelare. Vorbitorului i se dăduse un terminal cu un câmp holografic mult mai mare şi mai plin de detalii decât majoritatea celorlalte şi amândoi manevrau în acelaşi timp escadroane formate din peste zece-douăsprezece nave. Jocul era foarte complex şi niciunul dintre ei nu ridică ochii s-o salute.

— Olhado mi-a zis să-mi ţin gura, altfel îmi smulge limba şi mă pune s-o mănânc pe pâine, turui Quara. Aşa că ar fi bine să nu scoţi o vorbă până nu se termină jocul.

— Stai jos, te rog, murmură Vorbitorul.

Quara se lăsă pe podea alături de ea.

— V-am auzit pe tine şi pe Quim afară, spuse ea. Strigaţi amândoi, aşa că am auzit.

Novinha simţi că roşeşte. O irita că Vorbitorul o auzise certându-se cu fiul ei. Nu era treaba lui. Nimic din ce se petrecea în familia ei nu-l privea. Şi în niciun caz nu era de acord ca el să se joace de-a războiul. Era oricum prea arhaic şi demodat. În spaţiu nu mai avuseseră loc bătălii de sute de ani, în afara luptelor întâmplătoare cu unii contrabandiştii. Milagre era un loc atât de paşnic încât nimeni nu poseda vreo armă mai periculoasă decât bastonul poliţistului. Olhado n-o să vadă o bătălie cât o trăi. Cu toate acestea, era captivat de un joc războinic; probabil că exista vreun grăunte înnăscut care creştea în masculii speciei, o dorinţă

de a-şi sfârteca rivalii sau de a-i face una cu pământul. Ori poate că violenţa pe care o văzuse acasă îl îndemna s-o regăsească în această joacă. „E vina mea. Iarăşi e vina mea.”

Deodată Olhado strigă deznădăjduit, căci flota lui dispăru într-un nor de explozii.

— N-am văzut-o! Nu pot să cred că ai reuşit! Nici măcar n-am zărit-o venind!

— Asta e şi nu mai urla atât! spuse Vorbitorul. Reia jocul şi vezi cum am procedat, ca să poţi reacţiona data viitoare.

— Îmi închipuiam că voi, mărturisitorii, trebuie să fiţi ca nişte preoţi. Cum de ai devenit un tactician atât de bun?

Vorbitorul zâmbi cu subînţeles către Novinha şi îi răspunse:

— Uneori, ceea ce fac eu pentru a-i convinge pe oameni să-mi spună adevărul aduce cu o mică bătălie.

Olhado se rezemă cu spatele de perete şi închise ochii pentru a viziona din nou o parte din joc.

— M-ai spionat, spuse Novinha. Şi nici măcar n-ai făcut-o foarte abil. E cumva o „tactică” a Vorbitorilor în Numele Morţilor?

Ender zâmbi:

— Dar a reuşit să te aducă încoace, nu?

— Ce căutai prin fişierele mele?

— Am venit să mărturisesc moartea lui Pipo.

— Nu eu l-am ucis. Fişierele mele nu te privesc.

— Tu m-ai chemat.

— M-am răzgândit. În pare rău. Dar asta nu-ţi dă totuşi dreptul să…

Îngenunche în faţa ei ca să-l poată auzi şi rosti cu o voce neaşteptat de blândă:

— Pipo a aflat ceva de la tine; orice ar fi fost, pentru asta l-au ucis purceluşii. De aceea ai blocat şi ai ascuns fişierele astfel încât să nu dea nimeni peste ele. Ai refuzat să te măriţi cu Libo, tocmai pentru ca nici el să nu aibă acces la ceea ce a văzut Pipo. Ai chinuit şi ai falsificat atât propria viaţă, cât şi pe a celor pe care i-ai iubit, numai ca să-i împiedici pe Libo şi Miro să afle secretul care le putea aduce moartea.

Novinha se simţi cuprinsă brusc de un fior rece, iar mâinile şi picioarele începură să-i tremure. Se afla aici de trei zile şi, în afară de ceea ce bănuise Libo, ştia deja mai multe decât oricare altul.

— Toate astea-s numai minciuni, spuse ea.

— Ascultă-mă, Dona Ivanova, planul a dat greş! Libo a murit, nu? Oricare ar fi fost adevărul, ascunderea lui nu i-a salvat viaţa. Şi n-o va apăra nici pe-a lui Miro. Neştiinţa şi amăgirea nu pot salva pe nimeni. Singura salvare e în cunoaştere.

— Niciodată, şopti ea.

— Înţeles că ai tăinuit secretul faţă de Libo şi Miro, dar eu ce reprezint pentru tine? Nimic, prin urmare, ce importanţă ar avea dacă eu l-aş afla şi aş muri din pricina asta?

— N-are absolut nicio importanţă dacă trăieşti sau nu, spuse Novinha, dar n-o să obţii acces la fişierele acelea.

— Se pare că nu înţelegi: nu ai dreptul să pui ochelari de cal pe ochii altora. Fiul tău şi sora lui se întâlnesc în fiecare zi cu purceluşii şi, din cauza ta, ei nu ştiu că următorul gest sau cuvânt ar

putea însemna condamnarea lor la moarte. Mâine îi voi însoţi, fiindcă nu pot mărturisi moartea lui Pipo fără să discut cu purceluşii…

— Nu mai vreau să mărturiseşti moartea lui Pipo.

— Nu mă interesează ce vrei. N-o fac pentru tine, dar te implor să-mi destăinui ce ştia Pipo.

— N-o să afli niciodată ce ştia Pipo, pentru că el a fost o persoană bună, înţelegătoare şi iubitoare, care…

— Care a ţinut lângă el o fetiţă însingurată şi înspăimântată şi i-a alinat rănile sufleteşti. Şi în timp ce spuse aceste vorbe, îşi lăsă mâna pe umărul Quarei.

Novinhei îi era peste puteri să rabde gestul.

— Să nu îndrăzneşti să te compari cu el! Quara nu e orfană, m-auzi? Are o mamă, pe mine, şi n-are nevoie de tine, aşa cum niciunul, nici măcar unul dintre noi, n-are nevoie de tine! Apoi, inexplicabil, începu să plângă. Şi nu voia să plângă în faţa lui. Nici nu voia să se afle aici. Omul acesta răvăşise totul. Porni împleticit spre uşă, trântind-o în urma ei. Avea dreptate Quim: era însuşi diavolul. Ştia prea multe, cerea prea mult, dădea prea mult şi aveau cu toţii prea mult nevoie de el. Cum de reuşise să capete o asemenea putere asupra lor într-un răstimp atât de scurt?

Apoi o săgetă un gând care o făcu pe dată să-şi stăvilească lacrimile şi să se îngrozească. Spusese că Miro şi sora lui mergeau la purceluşi în fiecare zi. Ştia deci! Cunoştea toate secretele.

Toate, în afara secretului pe care nici ea însăşi nu-l cunoştea – cel pe care Pipo îl descoperise în

simularea ei. Dacă ajungea şi la el, va poseda tot ce ascunsese atâta amar de ani. Când ceruse un Vorbitor în Numele Morţilor, voise ca acesta să descopere adevărul despre Pipo; acum însă el venise şi aflase adevărul despre ea.

Uşa se închise cu zgomot. Săvârşitorul se rezemă uşor de taburetul pe care stătuse Novinha şi-şi lăsă capul pe braţe.

Îl auzi pe Olhado ridicându-se şi traversând calm încăperea către el.

— Ai încercat să pătrunzi în fişierele mamei, spuse el cu glas potolit.

— Aşa e, recunoscu Săvârşitorul.

— M-ai convins să te învăţ cum să cauți fişierele ca s-o poţi spiona pe mama mea. Ai făcut din mine un trădător.

Nu exista răspuns care să-l mulţumească pe Olhado într-un asemenea moment. Săvârşitorul nici măcar nu încercă. Aşteptă tăcut până când Olhado ieşi din casă.

Tulburarea pe care o încerca acum nu rămăsese totuşi nesesizată de Matcă. O simţi cum i se frământa în minte, atrasă de suferința lui. „Nu, îi spuse el în gând, nu poţi face nimic, nu-i nimic de explicat. Probleme umane, atâta tot, chestiuni ciudate şi străine care depăşesc capacitatea ta de înţelegere.”

„Ah.” Şi percepu atingerea ei pe dinăuntru, trecând aidoma unei adieri prin frunzişul copacilor, simţi tăria şi vigoarea lemnului ţâşnind spre lumină, îmbrăţişarea aprigă dintre rădăcini şi pământ, zburdălnicia tandră a razelor de soare pe

frunzele înfiorate. „Vezi tu, Săvârşitorule, am învăţat de la el pacea pe care şi-a găsit-o.” Senzaţia se stinse pe măsură ce Matca se retrase din mintea lui. Forţa copacului rămase în fiinţa lui, calmul şi muţenia luară locul tăcerii chinuite a Săvârşitorului.

Totul ţinuse doar o clipă. Zgomotul produs de închiderea uşii încă nu se stinsese cu totul. Quara, care se afla alături de el, se ridică iute în picioare şi porni ţopăind spre pat. Se aruncă pe saltea şi sări în sus de câteva ori.

— N-ai rezistat decât o zi sau două, spuse ea veselă. Acum toată lumea te urăşte.

Ender zâmbi cam strâmb şi se întoarse cu faţa spre ea.

— Şi tu?

— A, sigur, răspunse ea. Eu te-am urât prima, poate doar Quim să mi-o fi luat-o înainte.

Coborî de pe pat şi mersese la terminal. Apăsând câte o tastă, intră în program. În aerul de deasupra terminalului apăru un grup de probleme de adunare pe două coloane.

— Vrei să mă vezi cum lucrez la aritmetică?

Ender se ridică şi se aşeză lângă ea la terminal.

— Sigur că vreau, spuse el. Par totuşi cam grele.

— Nu pentru mine, spuse ea lăudăroasă. Le rezolv mai repede ca oricine.

13
ELA

MIRO: Purceluşii susţin că sunt masculi, dar trebuie să-i credem pe cuvânt.

OUANDA: De ce-ar minţi?

MIRO: Ştiu că eşti tânără şi naivă, dar le lipseşte ceva din dotare.

OUANDA: Am absolvit cursul de antropologie fizică. Cine susţine că o facla fel ca noi?

MIRO: E limpede că n-o fac. Şi, fiindcă veni vorba. NOI n-o facem de fel. Cred că am descoperit aşezarea organelor genitale. Umflăturile acelea de pe pântece, unde părul e mai fin şi mai deschis la culoare.

OUANDA: Rudimente de mameloane. Chiar şi tu ai aşa ceva.

MIRO: I-am zărit ieri pe Mâncătorul-de-Frunze şi pe Ceşti la vreo zece metri distanţă, aşa că i-am văzut BINE, dar Ceşti îl mângâia pe pântece pe Mâncătorul-de-Frunze şi mi s-a părut că umflăturile acelea se întăriseră.

OUANDA: Ţi s-a părut.

MIRO: Un lucru e sigur. Pântecele Mâncătorului-de-Frunze era ud şi reflecta razele soarelui, iar lui îi plăcea treaba asta.

OUANDA: O fi pervers.

MIRO: De ce nu? Sunt cu toţii burlaci, nu? Sunt adulţi, dar aşa-zisele lor soţii nu i-au iniţiat, pe niciunul, în bucuriile paternităţii.

OUANDA: Am impresia că un zenador bântuit de dorinţe sexuale îşi proiectează propriile frustrări asupra subiecţilor pe care îl studiază.

Marcos Vladimir „Miro” Ribeira von Hesse şi
Ouanda Quenhatta Figueira Mucumbi,
„Note de lucru“: 30-04, 1, 1970

Luminişul era neclintit. Miro îşi dădu seama într-o clipă că se întâmplase ceva. Purceluşii nu făceau nimic. Stăteau ici şi colo, jos sau în picioare. Nemişcaţi; abia dacă respirau. Toţi priveau fix în pământ.

În afară de Uman, care apăru din pădurea aflată în spatele lor. Merse încet, ţeapăn, şi-i ocoli până ajunse în faţa lor. Miro simţi cotul Ouandei în coaste, dar nu privi spre ea. Ştia că se gândeşte la acelaşi lucru. „Acesta să fie momentul când ne vor ucide, ca pe Libo şi Pipo?”

Uman rămase neclintit şi-i privi vreme de câteva clipe. Aşteptarea îi apăsa cumplit. Nu spuseră nimic, nici măcar nu-şi îngăduiră să renunţe la expresia detaşată, impenetrabilă, pe care o exersaseră atâţia ani. Arta non-comunicării fusese prima pe care trebuiseră s-o înveţe înainte ca Libo să le permită să-l însoţească. Dacă feţele lor nu evidenţiau niciun gând şi nici nu mai transpirau vizibil sub povara emoţiilor, niciun purceluş nu le putea ghici intenţiile. Ca şi cum aceasta ar fi slujit la ceva. Uman devenise deja prea priceput să răstălmăcească tăcerile în răspunsuri, să întregească adevăruri din afirmaţii neutre. Dar fără îndoială că până şi această

neclintire trăda spaima lor şi nu exista putinţă de scăpare din cercul care se formase în jur. Fiecare amănunt trăda ceva.

— Ne-ai minţit! spuse Uman.

„Nu răspunde” spuse Miro în gând, şi Ouanda rămase mută de parcă l-ar fi auzit. Cu siguranţă că şi ea voia să-i transmită pe calea gândurilor acelaşi mesaj.

— Rădăcină spune că Vorbitorul în Numele Morţilor vrea să vină la noi.

Acesta era obiceiul lor cel mai înnebunitor. Ori de câte ori aveau de spus ceva ieşit din comun, atribuiau ideea vreunui purceluş mort care nu avea cum să afirme aşa ceva. Neîndoielnic, la mijloc era un ritual religios: mergi la copacul lor totemic, pune o întrebare şi aşează-te acolo ca să-i contempli frunzele, sau coaja, sau altceva, până primeşti răspunsul pe care îl doreşti.

— Nici noi n-am spus altfel, îi răspunse Miro.

Ouanda respira ceva mai precipitat.

— Aţi spus că nu va veni.

— Exact, recunoscu Miro. Nu va veni. Trebuie să respecte legea, ca toţi ceilalţi. Dacă ar încerca să treacă de poartă fără aprobare…

— Asta-i o minciună!

Miro redeveni tăcut.

— Aşa e legea, spuse Ouanda încet.

— Legea a mai fost călcată şi înainte, spuse Uman. Puteaţi să-l aduceţi aici, dar n-aţi vrut. Totul depinde de venirea lui. Rădăcină spune că Matca nu ne poate oferi darurile ei decât dacă Vorbitorul vine la noi.

Miro îşi înăbuşi starea de exasperare. Matca!

Nu le spusese purceluşilor de zeci de ori că toţi gândacii fuseseră ucişi? Iar acum Matca moartă le vorbea la fel ca Rădăcină cel mort. Ce uşor i-ar fi să se înţeleagă cu purceluşii, dacă ei ar înceta să mai primească ordine de la morţi!

— Aşa zice legea, insistă Ouanda. Dacă am încerca să-l invităm la voi, s-ar putea să facă un raport şi noi doi am fi trimişi de aici şi nu v-am mai vizita.

— Nu va raporta împotriva voastră. Vrea să vină.

— De unde ştii?

— Aşa spune Rădăcină.

Erau momente ca acesta, în care lui Miro îi venea să doboare copacul-totem apărut pe locul unde fusese ucis Rădăcină. Poate că atunci purceluşii n-ar mai susţine că Rădăcină a spus una sau alta, dar s-ar putea ca ei să dea numele de Rădăcină unui alt copac şi s-ar simţi jigniţi. „Nici măcar faţă de tine însuţi să nu recunoşti că pui la îndoială religia lor.“ Era o regulă elementară; până şi xenobiologii sau antropologii de pe alte lumi ştiau atâta lucru.

— Întreabă-l! spuse Uman.

— Pe Rădăcină?

— El nu vrea să vorbească cu tine, rosti Uman. Oare era dispreţ în glasul lui? întreabă-l dacă vrea să vină sau nu.

Miro aşteptă ca răspunsul să fie dat de Ouanda. Ea ştia deja care va fi răspunsul lui. Nu din pricina asta se ciorovăiseră de nenumărate ori în ultimele două zile? „E un om bun”, susţinea Miro. „Ba-i un şarlatan”, îl contrazicea Ouanda. „S-a purtat

frumos cu cei mici”, nu se lăsa Miro. „Tot astfel sunt şi cei care maltratează copiii”, îl contra Ouanda. „Eu cred în el”, revenea Miro. „Atunci ţi-ai pierdut minţile”, îl acuza Ouanda. „Putem să avem încredere în el”, nu ceda Miro. „Ba are să ne trădeze”, îl ameninţa Ouanda. Şi aşa se sfârşea disputa de fiecare dată.

Dar argumentele aduse de purceluşi schimbau datele problemei. Ei exercitau presiuni în favoarea lui Miro. De obicei, atunci când purceluşii le cereau imposibilul, el o ajuta pe Ouanda să scape de insistenţele lor. Dar situaţia de acum nu era imposibilă, iar el nu voia să le respingă cererea, aşa că nu spuse nicio vorbă. „Forţează-i, Uman, fiindcă ai dreptate. De data asta Ouanda trebuie să cedeze.”

Simţindu-se abandonată, ştiind că Miro n-o va ajuta, Ouanda făcu un pas înapoi.

— Poate că reuşim măcar să-l aducem până la marginea pădurii.

— Aduceţi-l aici! spuse Uman.

— Nu putem, îi răspunse ea. Priveşte în jur! Purtaţi veşminte ţesute. Vă ocupaţi de olărit. Mâncaţi pâine.

Uman zâmbi.

— Da, recunoscu el. Toate astea. Aduceţi-l aici!

— Nu, se împotrivi Ouanda.

Miro se înfioră, reușind însă cu un mare efort să-şi înfrâneze dorinţa de-ai pune mâna pe braţ. Se întâmplase acel lucru pe care nu-l făcuse niciodată; să refuze net o rugăminte. De obicei răspundeau: „Nu putem, căci…” sau „Aş vrea să pot…” Orice în afară de acest unic cuvânt de

respingere: „Eu nu vreau”. „Eu, cu de la mine putere, refuz.”

Zâmbetul de pe faţa lui Uman dispăru.

— Pipo ne-a spus că nu femeile hotărăsc. A zis că femeile şi bărbaţii voştri hotărăsc împreună, aşa că nu poţi spune „nu” decât dacă spune şi el acelaşi lucru. Privi către Miro. Spui şi tu „nu”?

Miro rămase tăcut. Simţi cotul Ouandei atingându-l.

— Văd că nu zici nimic, constată Uman. Spune „da” sau „nu”.

Şi totuşi Miro nu răspunse.

Câţiva dintre purceluşii din jurul lor se ridicară. Miro nu reuşi să-şi dea seama ce făceau, dar mişcarea în sine, la care se adăuga muţenia neclintită a lui Miro, părea ameninţătoare. Ouanda, care nu s-ar fi temut de o ameninţare la adresa ei, se înmuie în faţa primejdiei ce părea să-l pândească pe Miro.

— El zice „da”, şopti ea.

— Zice „da”, dar tace din pricina ta. Tu zici „nu“, dar nu păstrezi tăcerea lui. Uman îşi băgă un deget în gură şi-l scoase plin de mucus lipicios, pe care-l azvârli la pământ cu o mişcare scurtă. Tu eşti un nimic.

Uman se dădu înapoi cu un salt brusc, se răsuci în plină mișcare, ateriză cu spatele spre ei şi plecă. Imediat după aceea, ceilalţi purceluşi prinseră viaţă şi se îndreptară iute către Uman, care porni în fruntea lor către marginea pădurii, îndepărtându-se de Miro şi Ouanda.

Uman se opri. În loc să-l urmeze, un purceluş i se aşeză în faţă, blocându-i drumul. Era

Mâncătorul-de-Frunze. Cu toate că el şi Uman vorbeau, Miro nu reuşi nici să-i audă, nici să le perceapă mişcările gurii. Văzu totuşi că Mâncătorul-de-Frunze întinse braţul şi-i atinse pântecele lui Uman. Mâna zăbovi astfel o clipă, apoi Mâncătorul-de-Frunze se răsuci pe călcâie şi alergă spre tufişuri ca un tânăr. În momentul următor dispărură şi ceilalţi purceluşi.

— A fost o dispută, spuse Miro. Între Uman şi Mâncătorul-de-Frunze.

— Ce câştigă? Dacă-la ducem pe Vorbitor, ne va trăda, şi atunci pierdem cu toţii.

— Nu ne va trăda!

— Dacă tu m-ai trădat în felul ăsta, de ce n-ar face-o şi el?

Glasul ei suna şfichiuitor, iar vorbele îi erau usturătoare. Lui Miro aproape că-i dăduseră lacrimile.

— Eu să te trădez? şopti el. *Eu nao. Jamais.* „Eu nu. Niciodată.”

— Tata zicea mereu: „Fiţi uniţi în faţa purceluşilor, nu le daţi niciodată prilejul să vadă că nu vă înţelegeţi”. Şi tu…

— Şi eu! Nu le-am zis „da”. Tu eşti aceea care-a spus „nu”, tu ai luat o poziţie pe care ştiai că nu o aprob!

— Atunci când nu ne punem de acord, treaba ta e să…

Se opri. Tocmai îşi dăduse seama ce vorbea. Dar tăcerea bruscă nu făcea să dispară înţelesul vorbelor pe care Miro ştia că Ouanda voise să le rostească. Treaba lui era să facă ceea ce-i cerea ea până când avea să se răzgândească. Ca şi când

el i-ar fi fost *ucenic.*

— Şi eu care credeam că suntem o echipă unită!

Miro se întoarse şi se îndreptă, luând-o prin pădure, înapoi către Milagre.

— Miro! strigă Ouanda. Miro, n-am vrut…

El o aşteptă până când îl ajunse din urmă, apoi o apucă de braţ şi-i şopti furios:

— Nu striga! Sau nu-ţi pasă că s-ar putea să ne audă purceluşii? Acum s-a găsit zenadorul-şef să le permită să vadă *totul,* până şi pe profesor punându-şi discipolul la punct?

— Nu sunt eu profesorul. Eu…

— Ai dreptate, nu eşti. Îi întoarse spatele şi porni cu paşi hotărâţi.

— Dar Libo a fost *tatăl* meu, aşa că se înţelege de la sine…

— Zenador prin drept de sânge, spuse el. Dreptul sângelui, aşa e? Şi atunci, mie ce drept îmi dă sângele? Să fiu un cretin beţiv care-şi bate soţia? O apucă de braţ, strângând-o cu brutalitate. Asta vrei să fiu? O copie după *paizinho* al meu?

— Dă-mi drumul!

El o împinse în lături.

— Ucenicul tău consideră că azi ai fost necugetată. Ucenicul tău e de părere că trebuie să ai încredere în judecata Vorbitorului şi că s-ar fi cuvenit să crezi ceea ce a spus el despre seriozitatea cu care tratează purceluşii cererea lor, pentru că ai greşit prosteşte în legătură cu ambele probleme şi, din cauza purtării tale, Uman şi-ar putea pierde viaţa.

Îi aruncase o acuzaţie josnică, dar era exact ceea ce-i făcea pe amândoi să se teamă că acum

Uman va sfârşi la fel ca Rădăcină şi ca mulţi alţii de-a lungul anilor: eviscerat, cu un puiet crescându-i din trup.

Miro ştia că vorbise neiertător, ştia că Ouanda n-ar greşi dacă şi-ar vărsa furia pe el. Nu avea dreptul să o învinovăţească, mai ales că niciunul dintre ei nu reuşise să înţeleagă miza pe care o jucase Uman decât atunci când era prea târziu.

Cu toate acestea, Ouanda nu se înfurie. În loc să se răstească la el, se calmă, străduindu-se să respire cât de cât regulat şi lăsându-şi chipul să capete un aer pe care nu se putea citi nicio emoţie. Miro îi urmă exemplul.

— Ceea ce contează acum e să îndreptăm lucrurile, spuse Ouanda. Execuţiile au avut loc totdeauna noaptea. Dacă vrem să-l dezvinovăţim pe Uman, trebuie să-l aducem pe Vorbitor aici în după-amiaza asta, înainte să se întunece.

Miro încuviinţă.

— Da, şi iartă-mă!

— Iartă-mă şi tu!

— Dacă tot nu ştim ce facem atunci când greşim, nu e vina nici unuia.

— Tare aş vrea să fiu încredinţată că există o alegere corectă.

În aşteptarea Vorbitorului, Ela stătea pe o piatră şi-şi mişca picioarele în apa râului. Gardul era doar la câţiva metri mai încolo, trecând de-a lungul părţii superioare a grătarului de oţel pus acolo pentru a împiedica oamenii să înoate pe sub el. Ca şi cum cineva ar fi vrut să încerce! Majoritatea oamenilor din Milagre se prefăceau că nu ştiu de existenţa gardului. Nici nu se apropiau

de el. Tocmai de aceea îl rugase pe Vorbitor să se întâlnească acolo. Chiar dacă ziua era caldă şi orele de la şcoală se terminaseră, copiii nu înotau aici, la Vila Ultima, unde gardul ajungea până la râu, şi în apropiere se afla pădurea. Veneau în locul acesta doar cei care făceau săpun, olarii sau cărămidarii, iar ei plecau la sfârşitul zilei de muncă. Putea să spună tot ce avea pe suflet fără teama că ar auzi-o sau ar deranja-o cineva.

Nu trebui să aştepte mult. Vorbitorul apăru într-o barcă, vâslind împotriva curentului, la fel ca oricare dintre fermierii de peste râu care nu foloseau drumurile. Avea pielea de pe spate de un alb deconcertant; până şi puţinii *lusos* cu ten îndeajuns de deschis pentru a fi numiţi *loiros* erau mai bruneţi decât el. Tenul decolorat îl făcea să pară firav şi zvelt. Însă apoi văzu cât de repede se deplasa barca împotriva curentului, cât de exact erau aşezate vâslele, de fiecare dată la adâncimea potrivită şi trase cu o mişcare lungă, continuă, şi cât de bine se reliefau muşchii sub pielea întinsă. Pentru o clipă simţi împunsătura durerii şi-şi dădu seama că, în ciuda urii adânci pe care o nutrise faţă de tatăl ei, suferea după dispariţia lui; până în acest moment nu înţelesese că-l iubise pentru tot ce era, dar jelea după forţa umerilor şi spinării lui, după sudoarea care-i făcea pielea cafenie să strălucească orbitor, precum sticla sub razele soarelui.

„Nu, îşi spuse ea, nu-ţi plâng moartea, Cao. Sufăr fiindcă nu ai semănat mai mult cu Vorbitorul; n-are nicio legătură cu noi şi totuşi, în numai trei zile, ne-a făcut mai multe daruri

frumoase decât ai reuşit tu cât ai trăit; plâng pentru că trupul tău frumos era atât de ros de viermi pe dinăuntru.”

Ender o văzu pe Ela aşteptându-l şi vâsli spre mal. Ea intră printre trestii în apa mâloasă, ca să-l ajute să tragă barca pe uscat.

— Îmi pare rău că te-ai înnoroit, spuse el, dar nu mi-am mai pus corpul la treabă de câteva săptămâni şi apa era aşa de îmbietoare…

— Vâsleşti foarte bine, remarcă ea.

— Lumea de pe care vin era mai mult apă şi gheţuri. Câte o stâncă ici-colo, puţin sol, dar cel care nu ştie să vâslească e mai olog decât cel care nu poate merge.

— Acolo te-ai născut?

— Nu. E locul în care am mărturisit ultima oară.

Se lăsă pe iarbă cu faţa spre apă. Ea se aşeză lângă el.

— Mama e supărată pe tine.

El schiţă un zâmbet.

— Mi-a şi spus-o.

Fără să stea pe gânduri, Ela începu imediat să-şi dezvinovăţească mama:

— Ai încercat să-i citeşti fişierele.

— *Le-am citit!* Majoritatea. Toate în afară de cele care contau.

— Ştiu. Mi-a spus Quim.

Îşi dădu seama că se simţea puţin triumfătoare că sistemul de protecţie folosit de mama ei îl silise să se dea bătut. Apoi îşi aminti că, de fapt, nu era de partea ei, asta fiindcă şi ea încercase ani în şir s-o convingă pe mama să-i permită accesul în fişierele acelea. Dar se lăsă purtată de inerţie şi

spuse altceva decât gândea:

— Olhado stă în casă cu ochii deconectaţi şi ascultă muzică de-o să-i plesnească timpanele. E foarte tulburat.

— Da, înţeleg, îşi închipuie că l-am trădat.

— Şi n-ai făcut-o? (Nu asta voia să spună.)

— Sunt Vorbitor în Numele Morţilor. Atunci când mărturisesc, spun adevărul şi nu mă feresc de secretele altora.

— Ştiu. De asta am cerut un mărturisitor. Voi nu aveţi respect faţă de nimeni.

El păru încurcat şi o întrebă:

— Atunci de ce m-ai invitat aici?

Totul îi ieşea pe dos. Îi vorbea de parcă ar fi avut ceva împotriva lui, de parcă nu i-ar fi fost recunoscătoare pentru ceea ce făcuse deja pentru familia ei. I se adresa ca unui duşman. „Să-mi fi luat Quim minţile de spun lucruri pe care nu le gândesc?”

— M-ai invitat în locul ăsta de lângă râu. Restul familiei tale refuză să-mi vorbească şi, dintr-o dată, primesc un mesaj de la tine. Ai făcut-o ca să te plângi că am dat buzna în intimitatea cuiva? Ca să-mi spui că nu respect pe nimeni?

— Nu, spuse ea cu amărăciune. Nu aşa trebuia să se desfăşoare discuţia noastră.

— Nu te-ai gândit deloc că n-aş fi avut motiv să aleg meseria de Vorbitor, dacă n-aş fi dovedit respect pentru oameni?

Născute din disperare, cuvintele porniră nestăvilite:

— Aş vrea să fi pătruns în *toate* fişierele ei! Trebuia să extragi toate secretele ascunse acolo şi

să le publici simultan în toate cele O Sută de Lumi.

Avea lacrimi în ochi şi nu-şi putea explica motivul.

— Înţeleg. Nici pe tine nu te lasă să consulţi fişierele acelea.

— *Sou aprendiz dela, nao sou! E porque choro, diga me! O senhor tem o jeito.*

— Ela, n-am obiceiul să-i fac pe oameni să plângă, răspunse el moale. Vocea îi era ca o mângâiere. Ba nu, mai aspră, ca o mână care i-o strânge pe a ei, o ţine, liniştind-o. Când spun adevărul, îmi vine şi mie să plâng.

— *Sou ingrata, sou ma filha...*

— Da, eşti nerecunoscătoare, o fiică îngrozitoare, spuse el râzând uşor. În toţi aceşti ani de haos şi rătăcire tu ai ţinut familia unită, având foarte puţin sprijin din partea ei, şi când ai ales aceeaşi carieră ca ea, n-a vrut să-ţi împărtăşească cele mai importante informaţii pe care le deţinea; i-ai acordat toată dragostea şi încrederea ta, iar ea ţi-a răspuns ţinându-te departe de viaţa ei atât acasă, cât şi la muncă. Şi, într-un târziu, te destăinui cuiva, spunându-i că te-ai săturat de situaţia asta. Aproape că eşti cea mai rea persoană pe care am întâlnit-o.

Se trezi râzând de propria autocondamnare. Ce copilărie! Nu voia să râdă de ea însăşi.

— Nu mă trata de sus!

Se strădui să strecoare în glas tot dispreţul de care era capabilă.

Acest amănunt nu-i scăpă. Ochii îi deveniseră distanţi şi reci.

— Nu-ţi scuipa prietenii, spuse el.

Ela nu voia să-l îndepărteze, dar nu reuşi să se stăpânească şi răspunse glacial, furioasă:

— Nu eşti prietenul meu!

O clipă se temu că o va crede. Apoi, pe chipul lui apăru un surâs:

— N-ai fi în stare să-ţi recunoşti prietenii nici dacă ar fi lângă tine.

„Ba da, aş putea”, gândi ea. „Chiar acum văd unul.” Îi întoarse zâmbetul.

— Ela, reluă el, eşti un bun xenobiolog?

— Da.

— Ai optsprezece ani. La şaisprezece ani puteai să-ţi dai examenul pentru a intra în breaslă, dar n-ai făcut-o.

— Nu m-a lăsat mama. A zis că nu-s pregătită.

— După ce împlineşti şaisprezece ani nu trebuie să mai obţii permisiunea mamei.

— Ucenicul trebuie să aibă aprobarea profesorului.

— Iar acum ai optsprezece şi nici măcar de asta nu mai ai nevoie.

— Încă e xenobiologul Lusitaniei. Laboratorul îi aparţine. Ce dacă trec testul, şi totuşi nu mă lasă să calc în laborator decât după moartea ei?

— Aşa te-a ameninţat?

— Mi-a dat de înţeles să nu susţin examenul.

— Poate că imediat ce n-ai mai fi ucenic, primindu-te în laborator, în calitate de co-xenobiolog, ai avea acces nestingherit la…

— La toate fişierele de lucru. La toate fişierele blocate de ea.

— Aşa că a preferat să-şi împiedice propria fiică

să-şi înceapă cariera, să-i păteze pentru totdeauna viaţa, pe motiv că nu e pregătită pentru a-şi da testele nici la optsprezece ani – numai să n-o lase să citească fişierele acelea.

— Exact.

— De ce?

— Mama e nebună.

— Nu, Ela. Novinha poate fi acuzată de orice, dar că ar fi nebună *în niciun caz.*

— *Ela e boba mesma, Senhor Faiante.*

El izbucni în râs şi se întinse în iarbă.

— Atunci spune-mi de ce e *boba.*

— Pot să fac o listă întreagă. În primul rând, nu permite cercetarea Descoladei. Acum treizeci şi patru de ani, Descolada aproape că a distrus această colonie. Bunicii mei, Os Venerados, *Deus os abentoe,* abia de-au reuşit să oprească răspândirea bolii. Sigur că agentul care provoacă îmbolnăvirea, corpusculii Descolada, sunt încă prezenţi şi noi trebuie să mâncăm un supliment, un fel de vitamină, pentru a împiedica boala să lovească din nou. Ţi s-a spus asta, nu-i aşa? Dacă îţi pătrunde în organism, trebuie să iei suplimentul acela toată viaţa, chiar dacă pleci de aici.

— Da, ştiam asta.

— Nu m-a lăsat deloc să studiez corpusculii Descolada. Datele se află oricum în *câteva* dintre fişierele blocate. A interzis accesul la descoperirile lui Gusto şi Cida privind corpusculii. În privinţa asta nimic nu poate fi controlat.

Vorbitorul o privi printre gene.

— Bun, asta înseamnă *boba* pe sfert. Unde-i restul?

— E mai mult de-atât. Nu ştiu cum se face, dar, la zece ani după întemeierea coloniei, corpusculul Descolada a reuşit să se adapteze, devenind un parazit al organismului uman. Zece ani! Dacă s-a putut adapta o dată, va reuşi din nou.

— Poate că ea are altă părere.

— Poate că am dreptul să hotărăsc singură asta.

El întinse mâna şi o aşeză pe genunchiul ei, calmând-o.

— Sunt de acord cu tine. Dar continuă. Al doilea motiv…

— Nu permite nicio cercetare teoretică. Fără taxonomie. Fără modele evolutive. Dacă se întâmplă să încerc vreunul, zice că nu mai am nimic de lucru şi atunci mă împovărează cu tot felul de sarcini, până-şi închipuie că am renunţat.

— Înţeleg că nu ai renunţat.

— Dar tocmai din *acest* motiv există xenobiologia. În sfârşit, bine că a reuşit să creeze un cartof care foloseşte la maximum substanţele nutritive locale. E minunat că a obţinut o varietate de ştir care furnizează coloniei suficiente proteine prin cultivarea a numai zece acri, dar toate astea-s *jonglerii moleculare.*

— Înseamnă supravieţuire.

— Dar nu ştim nimic. E ca şi cum ai înota la suprafaţa oceanului. Te simţi foarte bine, te poţi mişca în voie, dar nu ştii dacă nu cumva în adâncuri sunt rechini! Poate că suntem împrejuraţi de rechini; dar ea nici măcar nu vrea să afle.

— Şi al treilea motiv?

— Nu vrea să facă schimb de informaţii cu

zenadorii. Punct. Nimic. Şi asta *chiar că este* o nebunie. Noi nu putem părăsi zona îngrădită. De aceea nu nu avem *niciun copac* pe care să-l putem studia. Nu ştim nimic despre fauna şi flora acestei lumi, decât ceea ce s-a întâmplat să rămână dincoace de gard. O turmă de cabra şi un mănunchi de iarbă capim, la care se adaugă o ecologie puţin diferită pe malul râului, şi gata. Nimic despre animalele care trăiesc în pădure, absolut niciun schimb de păreri. Noi nu le comunicăm nimic, iar, dacă ei ne trimit unele date, noi le ştergem fără să le citim. E ca şi cum mama ar fi înălţat un zid în jur, pentru ca nimic să nu pătrundă până la noi. Nimic nu intră, nimic nu iese.

— Poate că are motive.

— Bineînţeles că are. Oamenii nebuni găsesc întotdeauna motive pentru orice. Pe de altă parte, l-a urât pe Libo. *L-a detestat.* Nu i-a îngăduit lui Miro să vorbească despre el, nu ne-a dat voie să ne jucăm cu copiii lui; eu şi China am fost prietene nedespărţite ani de zile, iar ea nu mi-a permis să o invit la noi şi nici să mă duc la ea acasă după ore. Apoi, când Miro i-a fost ucenic, nu a vorbit cu el şi nici nu i-a făcut loc la masă vreme de un an de zile.

Văzu că Vorbitorul îi pune cuvintele la îndoială; poate îşi închipuia că exagerează.

— Exact un an. În ziua în care Miro s-a dus pentru prima oară la Staţiunea Zenadorilor, când s-a întors acasă ea nu i-a vorbit, nu i-a adresat nici măcar o vorbă, şi la cină i-a luat farfuria din faţă şi a strâns tacâmurile, de parcă nici n-ar fi fost

acolo. El a rămas la masă şi a privit-o tot timpul, până când tata s-a înfuriat şi i-a zis că-i bădăran şi să iasă din cameră.

— Şi Miro ce-a făcut, a plecat de acasă?

— Nu. Nu-l cunoşti pe Miro! Ela râse cu amărăciune. El nu ripostează, dar nici nu dă înapoi. N-a replicat niciodată la jignirile tatei. De când mă ştiu, nu-mi amintesc să-l fi auzit răspunzând cu furie la furie. Iar mama – ei bine, *seara,* când Miro se întorcea de la Staţiunea Zenadorilor şi se aşeza la masă unde era pusă farfuria lui, mama i-o lua de fiecare dată împreună cu tacâmurile, dar el rămânea pe loc până când tata îl alunga. Bineînţeles că, după mai puţin de o săptămână, de îndată ce mama întindea mâna după farfuria lui, tata începea să urle la el să iasă. Tatei îi plăcea. Ticălosul îşi închipuia că era grozav. Îl ura nespus pe Miro şi, în cele din urmă, mama s-a aliat cu el împotriva lui Miro.

— Şi cine a dat înapoi?

— Niciunul.

Ela privi către râu, dându-şi seama cât de groaznic părea totul, pricepând că-şi făcea familia de ruşine în faţa unui străin. Dar el nu mai era un străin, nu? Pentru că acum Quara vorbea, iar pe Olahdo îl interesau din nou diverse lucruri, iar Grego redevenise, măcar pentru scurt timp, un copil aproape normal. Nu era un străin.

— Şi cum s-a terminat?

— S-a terminat când purceluşii l-au ucis pe Libo. Atât de cumplit l-a urât mama pe acest om. Când a murit, a sărbătorit evenimentul iertându-şi fiul. În noaptea aceea, când Miro a venit acasă,

terminasem cina; era târziu. O noapte îngrozitoare, toată lumea se temea, purceluşii păreau atât de înspăimântători şi toţi îl iubiseră pe Libo – în afară de mama, desigur. L-a aşteptat pe Miro. El a intrat şi s-a dus în bucătărie, s-a aşezat la masă, iar mama i-a pus farfuria cu mâncare în faţă. N-a scos o vorbă. A mâncat. N-a scos un cuvânt despre cele petrecute. Ca şi cum, cu un an în urmă, nu se întâmplase acelaşi lucru. Eu m-am sculat la miezul nopţii fiindcă l-am auzit pe Miro plângând şi vărsând în baie. Nu cred că a mai auzit şi altcineva, iar eu nu m-am dus la el pentru că m-am gândit că nici el nu voia să se afle. Acum cred că ar fi trebuit să mă duc, dar atunci m-am temut. În familia mea s-au petrecut lucruri revoltătoare.

Ender dădu aprobator din cap.

— Trebuia să merg la el, repetă Ela.

— Da, întări Vorbitorul. Aşa trebuia să faci.

În aceeaşi clipă se petrecu ceva bizar. Vorbitorul era de acord că Ela greşise în noaptea aceea, iar ea îşi dădu seama imediat că aşa stăteau lucrurile, că judecata lui era corectă. Acum se simţea ciudat de uşurată, ca şi cum era de ajuns să-şi mărturisească greşeala pentru ca o parte din durere să dispară.

Instantaneu, reuşi să întrezărească puterea mărturisirii. Nu avea nicio legătură cu spovedania, penitenţa sau cu iertarea pe care o ofereau preoţii. Era ceva cu totul diferit. Vorbise despre sine şi apoi înţelese că acum nu mai era aceeaşi persoană. Avusese revelaţia că greşise, că acea greşeală o schimbase şi că acum n-ar mai repeta-

o, căci între timp, devenise altcineva, o fiinţă mai puţin temătoare, mai înţelegătoare în faţa suferinţei.

„Dacă nu mai sunt fata înspăimântată care a simţit că fratele ei trece printr-un chin sfâşietor şi totuşi nu a îndrăznit să meargă la el ca să-l aline, atunci cine sunt?” Dar apa care curgea prin grătarul de sub gard nu-i putea da răspunsul. Probabil era suficient să ştie că nu mai era ceea ce fusese până acum.

Dar Vorbitorul stătea întins pe iarba moale, contemplând norii întunecaţi şi ameninţători care se apropiau dinspre apus.

— Ţi-am povestit tot ce ştiu, reluă Ela. Ţi-am spus ce se află în fişierele acelea: informaţii despre Descolada. Asta-i tot.

— Ba nu.

— Ba da, îţi jur.

— Vrei să mă faci să cred că te-ai supus ordinelor ei? Că atunci când mama ţi-a spus să renunţi la lucrările teoretice, pur şi simplu ţi-ai scos totul din minte şi ai făcut doar ce dorea ea?

Ela chicoti.

— Aşa îşi închipuia.

— Dar tu, nici gând.

— Sunt om de ştiinţă, chiar dacă ea nu e.

— A fost şi ea cândva, spuse Vorbitorul. A luat testele când avea doar treisprezece ani.

— Ştiu.

— Şi până la moartea lui Pipo obişnuia să schimbe informaţii cu el.

— Ştiu şi asta. Dar pe Libo l-a urât.

— Spune-mi şi mie, Ela, ce-ai descoperit prin

lucrările tale teoretice?

— N-am aflat răspunsuri. Dar ştiu cel puţin ce probleme se ridică. Tot e un început, nu? Nimeni nu-şi mai pune întrebări. Caraghios, nu găseşti? Miro spune că xenobiologii framling nu le dau, lui şi Ouandei, nicio clipă de linişte, cerându-le alte şi alte informaţii, date şi iar date, şi totuşi legea le interzice să cunoască mai mult. În acelaşi timp însă, niciun xenobiolog framling nu ne-a cerut *măcar o singură informaţie.* Se mulţumesc să studieze biosfera propriilor planete şi nu-i adresează mamei nicio întrebare. Eu întreb, singura de altfel, dar nimeni nu se sinchiseşte.

— Mie îmi pasă, spuse Vorbitorule. Vreau să ştiu care-ţi sunt întrebările.

— Bine. Uite una. Dincoace de gard avem o turmă de cabra. Nu pot sări gardul, nici măcar să se apropie de el. Am examinat şi am marcat fiecare exemplar din turmă, şi ştii ceva? Printre ele nu e niciun mascul. *Toate* sunt femele.

— Ce ghinion! exclamă Ender. Cred că era bine să lase cel puţin un mascul aici.

— N-are importanţă. Nu ştiu dacă *există* masculi. În ultimii cinci ani, fiecare cabra adultă a fătat cel puţin o dată şi niciuna nu s-a împerecheat.

— Poate că se donează.

— Din punct de vedere genetic, puiul nu e identic cu mama. Măcar atâta lucru am reuşit şi eu să fac pe furiş în laborator, fără ca mama să afle. Se petrece un soi de transfer genetic.

— Hermafroditism?

— Nu. Sunt femele. Nu există organe sexuale

masculine. Asta trece drept întrebare esenţială. Într-un fel, cabra efectuează un schimb genetic, dar nu prin act sexual.

— Dacă te gândeşti bine, însuşi implicaţiile teologice sunt năucitoare.

— Nu mai lua lucrurile în râs.

— Care dintre ele? Cele care ţin de ştiinţă sau de teologie?

— Amândouă. Vrei să mai auzi şi alte întrebări de-ale mele?

— Sigur că vreau, spuse mărturisitorul.

— Atunci ascultă! Iarba pe care stai noi o numim „iarbă de râu”. Toţi şerpii de apă eclozează aici. Nişte viermi atât de mici încât abia îi poţi vedea. Mănâncă iarba până la nivelul solului şi se devorează unii pe alţii, năpârlind de fiecare dată când cresc. Apoi, dintr-o dată, după ce iarba ajunge ca o mâzgă din pricina pieilor pe care le leapădă, toţi şerpii se târăsc până la râu şi *nu se mai întorc niciodată.*

Ender nu era xenobiolog. Nu intui din capul locului implicaţiile.

— Şerpii eclozează aici, explică ea, dar nu se întorc din apă ca să depună ouă.

— Rezultă că se împerechează aici, înainte de a se pierde în râu.

— Evident, aşa e. I-am văzut împerechindu-se. Nu asta-i problema. Întrebarea e: *De ce sunt şerpi de apă?*

El tot nu pricepea.

— Uite, sunt complet adaptaţi pentru viaţa subacvatică. Au branhii alături de plămâni, sunt înotători excelenţi, au aripioare şi sunt pe deplin

evoluaţi pentru a-şi trăi viaţa adultă în mediul acvatic. De ce se dezvoltă astfel dacă se nasc, se împerechează şi *se reproduc* pe uscat? Din punctul de vedere al evoluţiei, tot ce se petrece după reproducere nu are nicio relevanţă, cu excepţia creşterii puilor, iar mie îmi este clar că şerpii de apă nu-şi cresc urmaşii. Viaţa acvatică nu contribuie cu nimic la îmbunătăţirea capacităţii lor de supravieţuire până se reproduc. S-ar putea furişa în apă şi *sa se înece,* iar asta n-ar avea nicio importanţă, fiindcă reproducerea *s-a încheiat.*

— Da, recunoscu Vorbitorul. Acum înţeleg.

— Există totuşi în apă nişte ouă mici, străvezii. N-am văzut nici măcar o dată un şarpe depunându-le, dar cum în râu sau prin apropiere nu mai există animale destul de mari ca să facă ouă, pare logic să considerăm că sunt ouă de şarpe de apă. Numai că ouăle astea translucide – cu diametrul de un centimetru – sunt complet sterile. Conţin substanţe nutritive, totul e gata, dar nu există embrion. Nimic. Unele au un gamet – jumătate de grup de gene într-o celulă, gata să se combine – dar niciunul viu. Şi pe mal n-am găsit niciodată ouă de şarpe de apă. Acum nu mai există aici decât iarba de râu, crescând tot mai înaltă, iar mâine firele de iarbă colcăie de pui de şarpe de apă. Asta sună ca o întrebare la care merită să caut răspunsul?

— Mie mi se pare că e vorba de o generaţie spontanee.

— Bun, de acord, eu aş vrea să găsesc suficiente informaţii pentru a testa ipoteze alternative, dar mama nu mă lasă. I-am explicat problema, iar ea

m-a silit să refac întregul proces de testare a ştirului, ca să nu mai am timp să ajung la râu. Şi mai e ceva: De ce sunt atât de puţine specii? Pe oricare altă planetă, chiar şi pe una pustie ca Trondheim, există mii de specii diferite, cel puţin acvatice. Din câte ştiu, pe cele de aici le poţi număra pe degete. Xingadora sunt singurele păsări pe care le-am văzut. Muştele-sugătoare, singurul gen de muscă. Cabra sunt unicele rumegătoare care pasc iarba capim. Cu excepţia cabrelor, purceluşii sunt singurele animale mari pe care le cunoaştem. În zona de prerie creşte doar o specie de iarbă, capim şi singura plantă concurentă a *tropega,* un lujer lung care se târâie pe sol metri întregi. Xingadora mănâncă muşte-sugătoare şi nimic altceva. Muştele-sugătoare consumă alge pe care le găsesc pe malul râului şi în gunoaiele noastre, şi gata. Xingadora n-are duşmani. Nimeni nu consumă carne de cabra.

— Foarte limitat, recunoscu Ender.

— Pare imposibil. Există mii de niveluri ecologice neocupate. Nu înţeleg modul în care, în ciuda evoluţiei, lumea asta e atât de săracă în specii.

— Doar dacă nu s-a petrecut vreun cataclism.

— Exact.

— Ceva care a distrus toate speciile în afară de acestea câteva, capabile să se adapteze.

— Da, spuse Ela. Înţelegi? Şi am şi dovezi. Cabra au un model comportamental de apărare. Când te apropii de ele, când te miros, exemplarele adulte se aşază astfel încât să formeze un cerc şi stau cu capetele spre interiorul lui, ca să-şi apere

puii şi să poată lovi cu copitele intruşii.

— Multe animale de turmă procedează aşa.

— Să-i protejeze contra cui? Purceluşii sunt fiinţe silvice – niciodată nu vânează în prerie. Animalul care a obligat cabra să adopte acest model comportamental a dispărut. Şi asta s-a întâmplat recent, în ultima sută de mii de ani sau, cel mult, în ultimul milion de ani, probabil.

— Nu există dovezi referitoare la căderi de meteoriţi mai recente de douăzeci de milioane de ani, remarcă Vorbitorul.

— Aşa e. Un asemenea dezastru ar ucide toate animalele şi plantele mari şi ar lăsa sute din cele mici sau poate că ar distruge toate formele de viaţă de pe uscat şi le-ar cruţa pe cele marine. Însă toate mediile – uscat, acvatic – au fost sărăcite şi totuşi câteva exemplare de talie mare au supravieţuit. Nu, eu cred că a fost o boală. O boală care a lovit în toate speciile, fără să ţină seama de graniţe, şi s-a adaptat la fiecare fiinţă. Bineînţeles că noi n-am avea cum să observăm boala acum, pentru că toate speciile rămase în viaţă s-au adaptat la ea. A devenit o parte integrantă din modul normal de viaţă. Singurul fel în care am putea studia boala asta…

— … Ar fi dacă am contracta-o, spuse Ender. Descolada.

— Vezi? Facem ce facem şi ne întoarcem la Descolada. Bunicii mei au găsit calea de a o împiedica să ucidă fiinţele umane, dar au apelat la manipulare genetică. Cabra şi şerpii de apă au găsit, de asemenea, modul de adaptare şi mă îndoiesc că folosesc suplimente în alimentaţie.

Cred că toate iţele se adună aici. Bizarele anomalii în reproducere, goliciunea ecosistemului, toate pornesc de la corpusculii Descolada, iar mama nu mă lasă să-i examinez. Nu-mi îngăduie să aflu ce sunt, cum acţionează, în ce fel sunt implicaţi în…

— … în viaţa purceluşilor.

— Da, sigur, dar nu numai a lor, ci a tuturor animalelor.

Pe chipul Vorbitorului se citea efortul de a-şi controla emoţiile, ca şi cum Ela i-ar fi dat o explicaţie pe care o căuta de mult.

— În noaptea în care a murit Pipo, Novinha a blocat fişierele în care se aflau lucrări curente şi a interzis accesul la fişierele conţinând toate cercetările referitoare la Descolada. Ceea ce i-a arătat lui Pipo avea legătură cu Descolada şi cu purceluşii…

— Atunci a blocat fişierele? întrebă Ela.

— Da. Da.

— Deci am dreptate, aşa-i?

— Da, răspunse el. Îţi mulţumesc. M-ai ajutat mai mult decât îţi închipui.

— Asta înseamnă că o să mărturiseşti curând moartea tatei?

Ender o privi cercetător.

— Adevărul e că n-ai vrea să mărturisesc moartea tatălui tău. Ai prefera să rostesc despre mama ta.

— Ea n-a murit.

— Dar ştii că nu pot mărturisi moartea lui Marco fără să explic de ce s-a căsătorit cu Novinha şi de ce au rămas împreună în toţi aceşti ani.

— Exact. Vreau ca toate secretele să iasă la lumină. Şi mai vreau ca fişierele să fie deblocate. Să nu mai rămână nimic ascuns.

— Nici nu-ţi imaginezi ce-mi ceri. N-ai idee câtă durere voi provoca dacă dezvălui toate secretele.

— Uită-te la familia mea, Vorbitorule! îi răspunse Ela. Cum s-ar putea ca adevărul să provoace mai multă suferinţă decât secretele?

El îi zâmbi, dar nu amuzat, ci plin de afecţiune, chiar de milă:

— Ai dreptate întru totul, dar s-ar putea să nu-ţi dai seama de asta decât atunci când vei auzi întreaga poveste.

— Ştiu întreaga poveste, atât cât poate fi ea cunoscută.

— Aşa îşi închipuie toţi, dar se înşală.

— Când vei face mărturisirea?

— Cât de curând voi putea.

— De ce nu acum? Astăzi. Ce mai aştepţi?

— Nu pot face nimic până nu vorbesc cu purceluşii.

— Glumeşti, desigur. Cu excepţia zenadorilor, nimeni nu poate vorbi cu purceluşii. Aşa sună Ordinul Congresului. Nimeni nu-l poate încălca.

— Da, recunoscu Vorbitorul. Tocmai de aceea va fi greu.

— Nu greu, imposibil…

— Probabil, spuse el. Se ridică; ea îl imită. Ela, m-ai ajutat imens. Am învăţat de la tine mai mult decât sperasem. La fel ca de la Olhado, dar lui nu i-a plăcut cum am folosit lucrurile învăţate de la el, iar acum crede că l-am trădat.

— E un copil. Eu am optsprezece ani.

Ender dădu din cap, îi puse mâna pe umăr şi o strânse uşor.

— Atunci ne-am înţeles. Rămânem prieteni!

Era aproape sigură că în vorbele lui era o undă de ironie. Ironie şi, probabil, o rugăminte.

— Da, insistă ea. Rămânem prieteni. Pentru totdeauna.

Mai clătină o dată din cap, se întoarse, împinse barca de la mal şi păşi prin apă, printre trestii, şi prin glod.

După ce scoase barca dintre trestii, apucă ramele, vâsli, apoi ridică ochii spre ea şi-i zâmbi. Ela îi răspunse la zâmbet, dar gestul ei nu putea transmite exaltarea pe care o simţea, senzaţia de despovărare. Ascultase totul, înţelesese şi avea să pună lucrurile pe un făgaş normal. Era încredinţată de asta, atât de convinsă încât nici nu băgă de seamă că aici se afla sursa fericirii ei neaşteptate. Ştia doar că petrecuse o oră cu Vorbitorul în Numele Morţilor, iar acum se simţea mai bine ca niciodată.

Îşi găsi pantofii, îi încălţă şi plecă spre casă. Mama era încă la Staţiunea Biologilor, dar Ela nu voia să mai lucreze în după-amiaza aceasta. Dorea să meargă acasă pentru a pregăti cina – asta era întotdeauna o muncă solitară. Spera ca astăzi să nu mai discute cu nimeni. Spera să nu mai apară vreo problemă a cărei rezolvare să cadă în sarcina ei. Dorea ca acest sentiment să dureze veşnic.

Se afla acasă doar de câteva minute, când Miro năvăli în bucătărie:

— Ela, nu l-ai văzut pe Vorbitor?

— Ba da, răspunse ea. La râu.

— *Unde* la râu?

Dacă-i spune că se întâlniseră, va înţelege imediat că nu fusese vorba de o întâmplare.

— Da’ de ce? întrebă ea.

— Ascultă, Ela, nu e momentul potrivit să fim suspicioşi, te rog. Trebuie să-l găsesc. Am lăsat mesaje pentru el şi nici computerul nu-l poate găsi.

— Era cu barca pe râu, vâslind spre casă. Probabil că va ajunge curând.

Miro se năpusti în camera din faţă. Ela îl auzi lucrând la terminal. Într-un târziu, băiatul se întoarse în bucătărie.

— Mulţumesc, spuse el. Să nu mă aştepţi cu cina.

— Ce-i cu graba asta?

— Nimic. Era atât de ridicol ca Miro să spună „nimic”, deşi se vedea limpede că era agitat şi grăbit, încât amândoi izbucniră în râs în aceeaşi clipă. Bine, spuse el, nu-i chiar nimic, e ceva, dar acum nu pot să-ţi vorbesc despre asta, înţelegi?

— Bine. „Curând toate secretele vor fi cunoscute, Miro.”

— Nu reuşesc să pricep de ce nu a primit mesajul nostru. Vreau să spun că e anunţat prin computer. Nu poartă un implant în ureche? Computerul ar trebui să-l găsească, dar probabil că l-a deconectat.

— Ba nu, spuse Ela. Luminiţa era aprinsă.

— N-aveai cum să vezi luminiţa aceea minusculă şi roşie a implantului din ureche decât dacă te aflai, din întâmplare, lângă el, în mijlocul râului.

— A venit la ţărm. Am discutat.

— Despre ce?

Ela zâmbi.

— Nimicuri, spuse ea.

Miro zâmbi la rândul lui, dar starea de iritare nu-l părăsise. Ea înţelese: „Ţi se pare normal să ai secrete faţă de mine, dar anormal ca eu să-ţi ascund unele lucruri, nu-i aşa, Miro?”

Cu toate acestea, el nu mai comentă. Se grăbea prea tare. Trebuia să-l găsească pe Vorbitor, şi încă *repede,* aşa că nu se va întoarce să mănânce.

Convinsă, timp de o clipă, că Vorbitorul avea să discute cu purceluşii mai curând decât îşi închipuise, Ela se simţi cuprinsă de entuziasm: aşteptarea va lua sfârşit.

Apoi entuziasmul se risipi, fiind înlocuit de altceva. O spaimă ascunsă. Un coşmar. Dragul de Libo zăcând pe panta dealului, sfârtecat de purceluşi. Numai că în scena înfiorătoare pe care şi-o imaginase de atâtea ori nu apărea Libo, ci Miro. Ba nu, nu era nici Miro. Era Vorbitorul. Vorbitorul va fi torturat până va muri.

— Nu, şopti ea.

Apoi se scutură, şi coşmarul dispăru; se întoarse la ale ei, încercând să condimenteze şi să asezoneze pastele făinoase ca să nu mai aibă gustul ca de clei al ştirului.

14
RENEGAŢII

MÂNCĂTORUL-DE-FRUNZE: Uman spune că pe fraţii voştri morţi îi îngropaţi în ţărână şi apoi faceţi case din aceeaşi ţărână. (Râsete.)

MIRO: Nu-i adevărat. Niciodată nu săpăm acolo unde sunt îngropaţi oameni.

MÂNCĂTORUL-DE-FRUNZE: (împietrit de emoţie) Atunci morţii voştri nu vă fac niciun bine!

Ouanda Quenhatta Figueira Mucumbi
Transcripţii de dialoguri 103:0 din 13.04.1969, III

Ender se aşteptase să întâmpine dificultăţi ca să-l treacă dincolo de gard, dar Ouanda ascunse cutia în palmă, Miro deschise poarta şi păşiră toţi trei afară. Nu se întâmplă nimic. Trebuia să fie exact cum sugerase Ela: nimeni nu voia să iasă din îngrăditură, astfel că nu era nevoie de măsuri severe de securitate. Ender nu avea timp să aprecieze dacă acest fapt demonstra că oamenii se mulţumeau să rămână în Milagre, sau se temeau de purceluşi, sau îşi detestau detenţia într-o asemenea măsură încât se sileau să creadă că acel gard nici nu exista.

Dar Ouanda şi Miro erau foarte încordaţi, aproape înspăimântaţi. Părea de înţeles, întrucât, lăsându-l să meargă cu ei, încălcau regulile

stabilite de Congres. Dar Ender bănuia că mai era şi altceva. Neliniştea lui Miro era dublată de înfrigurare, de un sentiment de urgenţă; poate se temea, dar dorea să vadă ce se va întâmpla, voia să meargă înainte. Ouanda era reţinută, mergea cu paşi măsuraţi, şi răceala ei nu trăda doar teama, ci şi ostilitatea. N-avea încredere în el.

De aceea Ender n-a fost luat prin surprindere când ea s-a apropiat de copacul mare aflat lângă poartă şi a aşteptat ca Miro şi Vorbitorul să facă acelaşi lucru. Ender văzu aerul iritat al lui Miro, care îşi regăsi controlul într-o clipă. Chipul lui deveni o mască impenetrabilă, aşa cum Săvârşitorul nu mai văzuse de mult. Se trezi comparându-l pe Miro cu băieţii pe care îi cunoscuse la Şcoala de Luptă, considerându-l un camarad de arme, şi se gândi că Miro s-ar fi putut descurca acolo de minune. Şi despre Ouanda putea spune la fel, dar din cu totul alte motive: ea se considera răspunzătoare de ceea ce se întâmpla, chiar dacă Vorbitorul era bărbat în toată firea, iar ea – cu mult mai tânără. Nu se putea pleca în faţa lui. Se temea de orice, numai de autoritatea altora nu.

— Aici? întrebă Miro resemnat.

— Aici sau niciunde, răspunse Ouanda.

Săvârşitorul se aplecă pentru a se aşeza lângă trunchiul copacului.

— Ăsta-i copacul lui Rădăcină, aşa e? întrebă el.

Ei îşi păstrară calmul – bineînţeles –, dar momentul de tăcere îi dovedi că aşa era. Îi surprinse ştiind ceva despre un trecut pe care cu siguranţă că-l considerau doar al lor. „S-ar putea

să fiu framling aici, îşi spuse el în gând, dar nu trebuie să mă arăt şi ignorant.”

— Da, răspunse Ouanda. E totemul de la care se pare că primesc majoritatea sfaturilor. În ultimul timp – de vreo şapte sau opt ani. Nu ne-au lăsat niciodată să asistăm la ritualurile prin care le vorbesc strămoşilor, dar s-ar părea că presupune lovirea scoarţei copacilor cu beţe grele, lustruite. Auzim uneori zgomote în timpul nopţii.

— Beţe? Făcute din lemne căzute din copaci?

— Noi aşa credem. De ce?

— Pentru că n-au unelte din piatră sau metal ca să taie lemnul – am dreptate? Pe de altă parte, dacă venerează copacii înseamnă că nu-i pot doborî.

— Nu credem că venerează copacii. E ceva totemic. Copacii reprezintă strămoşii morţi. Îi plantează. În cadavre.

Ouanda voise să se oprească, să discute cu el sau să-i afle intenţiile, dar nici Săvârşitorul, nici Miro nu doreau s-o lase să creadă că ea conducea expediţia. Săvârşitorul plănuia să vorbească personal cu purceluşii. Niciodată nu se pregătise pentru o mărturisire permiţând altcuiva să-i hotărască programul şi nu avea de gând să înceapă acum. Pe de altă parte, era în posesia unei informaţii la care ei nu aveau acces. Cunoştea teoria Elei.

— Unde mai sunt? întrebă. Plantează copaci şi cu alte ocazii?

Se priviră unul pe altul.

— Noi n-am mai văzut şi alţii.

Ender nu era doar curios. Îi rămăsese gândul la

ceea ce-i spusese Ela despre anomaliile legate de reproducere.

— Şi copacii cresc singuri? Prin pădure se mai găsesc puieţi?

Ouanda scutură din cap.

— Nu avem dovezi convingătoare că ar planta copaci şi în altă parte decât în trupurile celor morţi. Mai precis, toţi copacii pe care-i ştim noi sunt foarte bătrâni, în afară de aceştia trei de aici…

— Patru, dacă nu ne grăbim, o întrerupse Miro.

Aha. Asta explica starea de tensiune dintre ei. Miro se grăbea pentru a salva un purceluş, care altfel avea să fie plantat la rădăcina altui copac, dar Ouanda era îngrijorată din alt motiv. Amândoi îi dezvăluiseră destule amănunte despre ceea ce ştiau; acum se putea lăsa interogat de Ouanda. Rămase drept şi-şi plecă puţin capul pe spate pentru a privi frunzele copacului de deasupra lui, ramurile răsfirate, verdele deschis al fotosintezei care confirma convergenţa, inevitabilitatea evoluţiei pe fiecare lume. Aici se afla miezul tuturor paradoxurilor descoperite de Ela: evoluţia de pe această lume se încadra în modelul pe care xenologii îl găsiseră pe toate cele O Sută de Lumi, şi totuşi modelul acesta se degradase, se prăbuşise. Purceluşii constituiau una dintre speciile care supravieţuiseră destrămării. Ce era Descolada şi cum se adaptaseră purceluşii la ea?

Intenţionase să schimbe subiectul conversaţiei şi să întrebe: „De ce stăm aici, în dosul copacului?” Asta ar fi invitat-o pe Ouanda să pună întrebări. Dar în acea clipă, stând cu capul plecat

pe spate, contemplând frunzişul care se mişca molcom în briza aproape imperceptibilă, avu o puternică senzaţie de *deja vu.* Mai privise cândva aceste frunze. Şi încă recent. Dar era imposibil. Pe Trondheim nu existau copaci mari, şi în îngrăditura care se numea Milagre nu creştea niciunul. De ce i se păreau atât de cunoscute şi apropiate razele soarelui filtrate de frunze?

— Vorbitorule! îl chemă Miro.

— Da, răspunse el, lăsându-se trezit din visarea trecătoare.

— Noi n-am vrut să te aducem aici.

Băiatul rosti cuvintele cu fermitate şi cu trupul orientat spre Ouanda, în aşa fel încât Ender înţelese că, în realitate, Miro voise să-l aducă aici, dar se includea şi pe el în opoziţia Ouandei, pentru a-i dovedi că era una cu ea. „Vă iubiţi”, îşi zise Ender în gând. „Va trebui să vă reamintesc că sunteţi frate şi soră. Trebuie să bat între voi ţăruşul tabu al incestului şi sigur mă veţi urî dacă o voi face.”

— Vei vedea… ceva…

Ouanda nu reuşi să termine.

Miro zâmbi.

— Noi le numim Activităţi Suspecte. Ele au început, cu totul accidental, pe vremea lui Pipo. Libo le-a continuat în mod deliberat, iar noi îi ducem mai departe opera. Se desfăşoară gradat, cu precauţie. N-am renunţat cu totul la respectarea regulilor stabilite de Congres, dar au apărut crize şi a trebuit să intervenim. Acum câţiva ani, de exemplu, purceluşii nu mai găseau macios – viermii de scoarţă cu care se hrăneau pe

vremea aceea.

— Cu asta vrei să începi? întrebă Ouanda.

„Aha”, gândi Săvârşitorul. „Pentru ea nu-i chiar atât de important să menţină iluzia de solidaritate.”

— Se află aici pentru a mărturisi moartea lui Libo, spuse Miro. Toate astea s-au întâmplat mai devreme.

— Nu avem dovezi că există o relaţie cauzală…

— Lăsaţi-mă pe mine să descopăr relaţiile cauzale! spuse Ender calm. Povestiţi-mi ce s-a întâmplat când purceluşii au început să sufere de foame.

— Soţiile nu aveau ce mânca; aşa spuneau purceluşii. Miro nu luă în seamă neliniştea Ouandei. Înţelegi, masculii adunau mâncare pentru femele şi pui, şi nu prea aveau ce să le ducă. Făceau mereu aluzii că vor trebui să pornească la război şi că vor muri probabil cu toţii. Miro scutură din cap. Păreau aproape fericiţi la gândul ăsta.

Ouanda se ridică.

— Nici măcar nu ne-a promis. Nu ne-a promis nimic.

— Ce vreţi să vă promit? întrebă Ender.

— Că nu… Că n-o să spui nimic din…

— Că n-o să vă pârăsc? întrebă el din nou.

Ea scutură din cap, deşi se vedea limpede că expresia copilărească îi era nesuferită.

— N-o să vă promit aşa ceva, spuse Săvârşitorul. Datoria mea e să mărturisesc.

Ea se răsuci ca un vârtej spre Miro:

— Ai văzut?

La rândul lui, Miro părea îngrozit.

— Nu se poate să le spui! Vor închide poarta. N-o să ne mai lase niciodată să trecem de ea!

— Şi va trebui să-ţi găseşti altă slujbă? întrebă Ender.

Ouanda îl măsură cu dispreţ.

— Asta crezi că e xenologia? O slujbă oarecare? În pădure trăieşte o specie inteligentă, ramen, nu varalse, şi trebuie înţeleasă.

Ender nu-i răspunse, dar nu-şi desprinse privirea de la chipul ei.

— Aminteşte-ţi de „Matca şi Hegemonul”, spuse Miro. Purceluşii sunt ca gândacii, doar că-s mai mici, mai slabi, mai primitivi. Trebuie să-i studiezi, desigur, dar nu ajunge atât. Poţi examina fiare şi să nu te sinchiseşti nicidecum atunci când una moare sau e mâncată, dar aceştia sunt… sunt la *fel ca noi.* Nu ne putem limita la *studierea* foametei, la *observarea* distrugerii lor într-un război, îi cunoaştem şi…

— … îi iubim, completă Ender.

— Da! îi aruncă Ouanda ca o sfidare.

— Dar dacă i-aţi abandona, dacă n-aţi exista, n-ar dispărea. Aşa e?

— Nu, recunoscu Miro.

— Ţi-am spus eu c-o să se poarte precum comitetul, spuse Ouanda.

Ender o ignoră:

— Şi ce s-ar întâmpla cu ei dacă i-aţi părăsi?

— E ca şi cum… Miro se zbătu să-şi găsească vorbele potrivite. Ca şi cum ai merge pe Pământ, cu mult înainte de Xenocid, înainte de călătoriile interstelare, şi le-ai spune oamenilor: „Puteţi

călători printre stele, puteţi locui pe alte lumi”, şi după aceea le-ai arăta mii de minuni. Lumina care se aprinde de la comutator. Oţel. Chiar lucruri simple – vase pentru apă. Agricultură. Te-ar vedea, ar şti ce eşti, ar şti că pot deveni ca tine şi că pot face toate lucrurile pe care le ai tu. Ce ţi-ar spune? „Ia astea de aici, nu ni le arăta, lasă-ne să ne trăim viaţa scurtă, brutală şi urâtă, lasă ca evoluţia să-şi urmeze cursul?” Nu. Ar zice: „Dă-ne, învaţă-ne, ajută-ne!”

— Iar tu ai spune „Nu pot” şi ai pleca.

— E prea târziu! reluă Miro. Nu înţelegi? Au văzut deja miracolele! Ne-au văzut zburând. Ne-au văzut înalţi şi puternici, cu unelte fermecate şi cunoscând lucruri pe care nici nu le-au visat. Acum ştiu ce se poate obţine. Şi cu cât stăm mai mult, cu atât încearcă să înveţe, iar cu cât învaţă mai multe, cu atât vedem cum educaţia *îi ajută.* Dacă îi înţelegi cât de cât, dacă pricepi cum sunt…

— Umani.

— Ramen, oricum. Sunt *copiii* noştri, înţelegi?

Ender surise.

— Dar, după voi, care părinte îi dă fiului o piatră dacă el cere pâine?

Ouanda încuviinţă cu o mişcare din cap:

— Exact. Regulile Congresului susţin că trebuie să le dăm pietre, chiar dacă pâinea ne prisoseşte.

Ender se ridică.

— Ei, haideţi să mergem!

Ouanda nu era pregătită.

— Nu ne-ai promis.

— Aţi citit „Matca şi Hegemonul”?

— Eu da, spuse Miro.

— Îţi poţi imagina că cel care a ales să fie Vorbitor în Numele Morţilor e în stare să le facă vreun rău acestor micuţi, acestor *pequeninos?*

Îngrijorarea Ouandei se mai stinsese, dar ostilitatea persista.

— Eşti lunecos şi foarte şiret, *Senhor* Andrew, Vorbitor în Numele Morţilor. Lui îi reaminteşti de Matcă, iar mie îmi vorbeşti în parabole nesincere despre Scriptură.

— Îi vorbesc fiecăruia în limba pe care o înţelege cel mai bine, o puse la punct Săvârşitorul. Asta nu înseamnă că sunt lunecos. Înseamnă că mă exprim limpede.

— Deci vei face exact cum doreşti.

— Atâta vreme cât nu le voi face rău purceluşilor.

Ouanda surâse batjocoritor.

— După părerea ta!

— Dacă nu o pot folosi pe a altuia!

Se ridică şi plecă de lângă ea, ieşind de sub umbra ramurilor mari ale copacului, şi se îndreptă spre pădurea care parcă îl aştepta pe coama dealului. Îl urmară, pornind în goană ca să-l ajungă din urmă.

— Vreau să-ţi spun ceva, reluă Miro. Purceluşii au cerut să mergi la ei. Ei cred că eşti acelaşi Vorbitor care a scris „Matca şi Hegemonul”.

— Au citit cartea?

— Au încorporat-o aproape perfect în religia lor. Tratează copia pe care le-am dat-o de parcă ar fi Cartea Sfântă, iar acum susţin că matca le vorbeşte.

Săvârşitorul îi aruncă o privire.

— Ea ce spune?

— Că eşti adevăratul Vorbitor şi că ai Matca la tine. Că o vei aduce să trăiască alături de ei şi-i vei învăţa totul despre tine şi că… e o adevărată nebunie. Cel mai grav este că aşteaptă imposibilul din partea ta. Se putea ca asta să fie o simplă dorinţă a lor, aşa cum Miro credea cu tărie, dar Săvârşitorul ştia că, din gogoaşa ei, Matca vorbise cu cineva.

— Şi cum spuneau că le vorbeşte Matca?

Ouanda mergea alături de el.

— Nu lor, ci numai lui Rădăcină. Iar Rădăcină le transmite lor. Totul face parte din sistemul lor totemic. Am încercat mereu să intrăm în joc şi să ne prefacem că-i credem.

— Ce politicos din partea voastră! remarcă Ender.

— Asta-i practica antropologică standard, spuse Miro.

— Vă străduiţi atât de mult *să vă prefaceţi* că-i luaţi în serios încât nu aveţi absolut nicio şansă să învăţaţi ceva de la ei.

Rămaseră o clipă în urmă, astfel că Ender intră primul în pădure. Fură nevoiţi să alerge din nou ca să-l ajungă.

— Mereu am încercat să învăţăm ceva de la ei! aproape strigă Miro.

Săvârşitorul se opri.

— Nu de la ei. Se aflau deja printre copaci; razele răzleţe care pătrundeau prin frunziş făceau ca trăsăturile lor să fie impenetrabile, dar Ender ştia ce poate citi pe feţele lor: iritare, indignare, dispreţ. „Cum de îndrăzneşte acest necunoscut

neşcolit să ne pună la îndoială atitudinea profesională?” Iată de ce: sunteţi pătrunşi până în măduva oaselor de ideea supremaţiei voastre culturale. Vă desfăşuraţi Activităţile Suspecte pentru a-i ajuta pe bieţii purceluşi, dar nu există perspectiva ca voi să băgaţi de seamă când *pot* şi ei *să vă înveţe* câte ceva.

— Ce anume? întrebă Ouanda. Nu să-l omorâm pe cel mai apropiat binefăcător, să-l torturăm până moare după ce el a salvat viaţa a zeci de soţii şi de copii de-ai noştri?

— Atunci de ce mai suportaţi? De ce-i ajutaţi după câte v-au făcut?

Miro se strecură între Ouanda şi Săvârşitor.

„O protejează, se gândi el, sau o împiedică să-şi dea în vileag slăbiciunile”.

— Aşa e în meseria noastră. Înţelegem că diferenţele culturale pe care nu ni le putem explica…

— Înţelegeţi că purceluşii sunt animale şi că nu-i puteţi condamna pentru uciderea lui Libo şi a lui Pipo mai mult decât pe cabra pentru că rumegă capim.

— Exact, recunoscu Miro.

Ender schiţă un zâmbet.

— Tocmai de aceea n-o să învăţaţi nimic de la ei. Pentru că-i consideraţi animale.

— Îi considerăm ramen! spuse Ouanda, făcându-şi loc în faţa lui Miro.

Evident că nu simţea nevoia de a fi protejată.

— Îi trataţi de parcă n-ar fi răspunzători de acţiunile lor, spuse Ender. Ramenii răspund pentru ceea ce fac.

— Şi tu *ce* vrei să faci? întrebă Ouanda cu sarcasm în voce. Vii să-i judeci?

— Vă spun doar atât: purceluşii au învăţat mai multe despre mine de la Rădăcină decât voi, care m-aţi avut alături.

— Şi ce să înţelegem *din vorbele astea?* Că *eşti* într-adevăr Vorbitorul adevărat? Era evident că Miro considera această idee inimaginabilă şi ridicolă. Să presupunem că pe nava de pe orbita Lusitaniei ai câţiva gândaci pe care vrei să-i aduci aici să…

— Înseamnă că acest amator crede că se pricepe mai bine decât noi să discute cu purceluşii, îl întrerupse Ouanda. Şi, în ceea ce mă priveşte, asta dovedeşte că nu trebuia să acceptăm să-l aducem aici, la…

Dar în aceeaşi clipă Ouanda amuţi, pentru că din desiş apăru un purceluş. Era mai scund decât se aştepta Ender. Deşi nu chiar neplăcut, mirosul lui specific părea ceva mai puternic decât reuşise Jane să sugereze prin computer.

— Prea târziu, murmură Ender. Cred că ne-am întâlnit deja.

Expresia de pe faţa purceluşului, dacă se putea vorbi de aşa ceva, era de nepătruns. Cu toate acestea, Miro şi Ouanda erau capabili să înţeleagă ceva din limba nerostită.

— E uimit, murmură Ouanda.

Spunându-i lui Ender că înţelegea ceea ce lui îi rămânea străin, îl punea la punct. Nicio supărare. Săvârşitorul ştia că aici era un novice. Spera totuşi că îi smulsese din modul lor obişnuit, sigur de sine, pe care-l dovedeau în gândire. Era evident

că urmau un comportament bine exersat şi practicat îndelung. Dacă dorea să obţină un ajutor real din partea lor, trebuia să-i facă să se dezbare de şabloane şi să încerce să vadă lucrurile în altă lumină.

— Mâncătorul-de-Frunze, spuse Miro.

Mâncătorul-de-Frunze nu-şi luă ochii de la Săvârşitor.

— Vorbitorul în Numele Morţilor! rosti el.

— L-am adus, explică Ouanda.

Mâncătorul-de-Frunze se răsuci pe călcâie şi dispăru printre tufişuri.

— Ce înseamnă asta? întrebă Ender. De ce a plecat?

— Vrei să zici că nu ţi-ai dat seama? întrebă Ouanda.

— Fie că vă convine, fie că nu, purceluşii vor să-mi vorbească şi eu vreau să le vorbesc. Cred că ar fi mai bine dacă m-aţi ajuta să pricep ce se întâmplă. Sau nici voi nu înţelegeţi?

Îi văzu cum se chinuiesc să-şi alunge supărarea. Şi apoi, spre uşurarea Săvârşitorului, Miro se hotărî. În loc să-i răspundă cu un aer de superioritate, vorbi simplu, calm:

— Nu. Nici noi nu înţelegem. În relaţiile cu ei procedăm mai mult pe ghicite. Ei ne pun întrebări, noi lor, şi, în măsura posibilităţilor, până acum nici unii, nici alţii n-am dezvăluit nimic în mod deliberat. Nici măcar nu le punem întrebările la care vrem neapărat să primim un răspuns, de teamă că din întrebări vor afla mai multe despre noi.

Ouanda nu voia să accepte hotărârea lui Miro

de a coopera.

— Ştim mai multe decât vei învăţa tu în douăzeci de ani, declară ea. Eşti nebun dacă-ţi închipui că într-o discuţie de zece minute la marginea pădurii poţi învăţa tot ce ştim noi.

— Nu simt nevoia să repet ceea ce ştiţi voi, o lămuri Ender.

— Aşa crezi?

— Da, pentru că vă am cu mine.

Ender surâse.

Miro înţelese şi luă vorbele ca pe un compliment. Surâse şi el.

— Să vedem ce ştim. Probabil că Mâncătorul-de-Frunze nu e prea încântat să te vadă. Între el şi purceluşul Uman s-a produs o ruptură. Când şi-au închipuit că nu vrem să te aducem, Mâncătorul-de-Frunze a fost sigur că învinsese. Acum vede că victoria s-a transformat în înfrângere. Poate că astfel i-am salvat viaţa lui Uman.

— Şi am pus-o în pericol pe a Mâncătorului-de-Frunze, care doar încearcă să-l facă pe Uman să dea greş, nu să câştige el însuşi ceva.

— Dar nu ştii sigur.

— Astea-s lucruri de care nu întrebăm niciodată. Miro zâmbi din nou. Şi ai dreptate. Pentru noi a devenit un obicei atât de înrădăcinat încât am ajuns să nici nu mai băgăm de seamă că nu punem întrebări.

Ouanda se înfurie:

— *Are dreptate?* Nici măcar nu ne-a văzut la lucru şi ne critică din senin…

Dar Ender nu voia să-i vadă ciondănindu-se. Porni cu paşi mari în direcţia în care plecase

Mâncătorul-de-Frunze şi-i lăsă să-l urmeze dacă aveau chef. Bineînţeles că veniră după el, lăsând disputa pentru altădată. Imediat ce-i simţi alături, reîncepu să-i interogheze:

— Ce-i cu Activităţile Suspecte pe care le-aţi desfăşurat voi? Aţi introdus elemente noi în alimentaţia lor?

— I-am învăţat cum să mănânce rădăcina de meredona, spuse Ouanda. Era rigidă şi circumspectă, dar bine măcar că îi vorbea. Furia n-o va împiedica să participe la ceea ce promitea să fie o întâlnire de importanţă crucială cu purceluşii. I-am învăţat cum să elimine conţinutul de cianură din ea prin îmbibare cu apă şi uscare la soare. Asta era soluţia imediată pe care le-o puteam oferi.

— Soluţia pe termen lung era să le dăm varietăţile de ştir la care renunţase mama, spuse Miro. Reuşise să obţină o specie care era atât de bine adaptată la condiţiile Lusitaniei încât nu le folosea oamenilor. O structură proteică tipic lusitană, diferită de cea pământeană. Părea să fie exact ce le trebuia purceluşilor. Am convins-o pe Ela să-mi dea câteva specimene pe care oricum le aruncau, fără să-i dau de înţeles cât de importante erau pentru noi.

„Nu te mai amăgi că Ela nu ştie”, îşi spuse în gând Ender.

— Libo le-a dat exemplarele şi i-a învăţat cum să le planteze. Apoi le-a arătat cum să le macine, să obţină făină şi s-o transforme în pâine. Are un gust nesuferit, dar le-a oferit un aliment pe care, pentru prima oară, şi-l pot pregăti singuri. De

atunci încoace sunt graşi şi obraznici.

Vocea Ouandei era încărcată de amărăciune:

— Dar l-au ucis pe tata imediat după ce le-au dus soţiilor primele pâini.

Vreme de câteva clipe, Ender continuă să meargă tăcut, încercând să priceapă. Purceluşii l-au ucis pe Libo imediat după ce i-a salvat de foamete? De neconceput, şi totuşi aşa se întâmplase. Cum putea să evolueze o societate dacă-i ucidea pe cei care contribuiau cel mai mult la supravieţuirea ei? Ar trebui să procedeze invers: să-i răsplătească pe cei valoroşi, sporind astfel posibilitatea lor de a se reproduce. În felul acesta şi-ar mări şansele de supravieţuire ca grup. Cum era posibil ca purceluşii să evolueze ucigându-i pe cei care aduceau comunităţi cele mai mari servicii?

Şi totuşi existau precedente şi în lumea oamenilor. Copiii aceştia, Miro şi Ouanda, prin Activităţile lor Suspecte, erau mai buni şi mai înţelepţi decât membrii comitetului care alcătuiseră legile. „Dacă vor fi prinşi, vor fi exilaţi pe altă planetă, ceea ce echivala cu o condamnare pe viaţă; până se vor întoarce, dacă vor avea norocul acesta, toţi cei pe care-i cunosc acum vor fi dispărut de mult. Oricum, vor fi judecaţi şi probabil întemniţaţi. Nici ideile şi nici genele lor nu vor da roade, societatea va sărăci.”

Din păcate, legea nu dovedea îngăduinţă, tocmai pentru că era o creaţie umană. Pe de altă parte, arestarea şi întemniţarea lui Miro şi a Ouandei avea sens în cazul în care porneai de la premisa că fiinţele umane constituiau o

comunitate unică, iar purceluşii erau duşmanii acesteia şi dacă socoteai că tot ce-i poate ajuta pe purceluşi să supravieţuiască reprezintă o ameninţare la adresa umanităţii. Aşadar pedepsirea oamenilor care au îmbogăţit cultura purceluşilor ar avea scopul de a-i împiedica pe aceştia din urmă să progreseze, nu să-i protejeze.

În clipa aceea, Săvârşitorul înţelese că legile care guvernau contactul omului cu purceluşii nu funcţionau pentru a-i proteja. Ele fuseseră instituite pentru a garanta superioritatea şi puterea fiinţelor umane. Din punctul acesta de vedere, desfăşurând Activităţile Suspecte, Miro şi Ouanda erau trădători ai intereselor egoiste ale propriei specii.

— Renegaţi, spuse el cu voce tare.

— Poftim? tresări Miro. Ce-ai spus?

— Renegaţi. Cei care şi-au respins propriul neam şi au trecut de partea duşmanului.

— Aha, făcu Miro.

— Ba nu, spuse Ouanda.

— Ba suntem, repetăm Miro.

— Eu nu mi-am lepădat umanitatea!

— După cum s-ar exprima episcopul Peregrino, ne-am dezis umanitatea cu multă vreme în urmă, spuse Miro.

— Dar aşa cum definesc eu conceptul…

— După tine, spuse Săvârşitorul, şi purceluşii sunt umani. *Iată de ce* sunteţi nişte renegaţi.

— Parcă mai devreme spuneai că i-am tratat ca pe nişe animale, nu se lăsă Ouanda.

— Când nu-i faceţi direct răspunzători de faptele lor, când nu le puneţi întrebări directe,

când încercaţi să-i amăgiţi, îi trataţi ca pe animale.

— Cu alte cuvinte, spuse Miro, când *respectăm* legile stabilite de Congres.

— Da, întări Ouanda, da, atunci e adevărat, suntem nişte renegaţi.

— Dar tu? întrebă Miro. Tu de ce eşti renegat?

— Ei bine, pe mine specia umană m-a alungat de mult. De aceea am ajuns Vorbitor în Numele Morţilor.

Intrară în luminişul purceluşilor când se stinse ecoul ultimelor cuvinte.

Nici mama, nici Miro nu veniseră la cină. Elei îi convenea de minune. Când era prezent vreunul dintre ei, îşi pierdea orice autoritate; copiii mai mici n-o ascultau. Cu toate acestea, nici Miro, nici mama nu luau locul Elei. Nimeni nu i se supunea şi, de asemenea, nimeni nu încerca să menţină odinea. Era deci mai liniştită şi-i era mai uşor când ei nu se aflau aici.

Nu pentru că cei mici erau mai cuminţi acum, doar că i se opuneau mai puţin. Era de ajuns să se răstească de câteva ori la Grego ca să-l convingă să n-o mai înghiontească şi s-o lovească pe sub masă. Iar astăzi, atât Quim, cât şi Olhado păreau liniştiţi. Nu mai aveau gura spurcată ca în altă dăţi.

Dar calmul dură până terminară de mâncat. Quim se rezemă de spătarul scaunului şi rânji răutăcios către Olhado:

— Deci tu l-ai învăţat pe spionul acela cum să ajungă la fişierele mamei!

Olhado se întoarse spre Ela:

— Iar ai uitat să-i deconectezi gura. Când o să-nveţi să fii mai ordonată?

În felul acesta ironic, Olhado cerea sprijinul Elei.

Quim nu voia însă ca Olhado să primească ajutor, indiferent de unde.

— Olhado, de data asta Ela nu-i de partea ta. Nimeni nu mai ţine cu tine. L-ai ajutat pe spionul ăla să intre în fişierele mamei şi eşti tot atât de vinovat ca şi el. E unealta diavolului, iar tu la fel.

Ela văzu cum creşte furia lui Olhado; prin minte îi trecu o scenă în care Olhado azvârlea cu farfuria în Quim. În fine, momentul de încordare trecu, şi Olhado se calmă.

— Îmi pare rău, spuse Olhado. N-am vrut aşa ceva.

Ceda în faţa lui Quim. Recunoştea că fratele lui avea dreptate.

— Sper că regretele tale trebuie să ne facă să înţelegem că n-a fost nimic intenţionat, spuse Ela, şi nu-ţi ceri scuze fiindcă l-ai ajutat pe Vorbitor.

— Evident că-şi cere scuze pentru că l-a ajutat pe spion, insistă Quim.

— Pentru că, reluă Ela, în măsura în care putem, trebuie să-l ajutăm cu toţii pe Vorbitor.

Quim sări în picioare, se aplecă peste masă şi-i strigă în faţă:

— Cum îndrăzneşti să spui aşa ceva? A violat intimitatea mamei, voia să-i afle secretele, voia…

Spre propria surprindere, Ela se trezi în picioare, împingându-l pe Quim peste masă şi ţipând la el tot mai tare:

— Secretele mamei au otrăvit atmosfera din casa asta! Secretele mamei ne-au făcut pe toţi să fim *bolnavi* şi nici ea n-a scăpat! Singurul mod de a îndrepta lucrurile chiar acum e să-i furăm secretele şi să le scoatem la lumină ca să le putem ucide! Apoi se opri din ţipat. Atât Quim, cât şi Olhado se retrăseseră din faţa ei şi stăteau strâns lipiţi de perete, ca şi cum vorbele ei ar fi fost gloanţe, iar ei aşteptau să fie executaţi. Ela continuă să vorbească cu voce tare, dar stăpânită: Aşa cum văd eu situaţia, Vorbitorul e unica noastră şansă de a redeveni o familie, şi secretele mamei reprezintă singurul obstacol care-i stă în cale. De aceea i-am spus astăzi tot ce ştiam despre conţinutul fişierelor mamei, fiindcă vreau să-i dau până şi cel mai neînsemnat crâmpei de adevăr pe care-l pot afla.

— Atunci eşti cea mai josnică trădătoare! spuse Quim.

Vocea îi tremura. Era cât pe ce să izbucnească în lacrimi.

— Eu cred că înfăptuim un act de loialitate numai dacă-l ajutăm pe Vorbitor, îi răspunse Ela. Adevărata trădare e supunerea oarbă în faţa mamei, fiindcă toată viaţa s-a străduit să se autodistrugă şi să distrugă această familie.

Spre surprinderea Elei, cel care plângea nu era Quim, ci Olhado. Glandele lui lacrimale nu funcţionau, bineînţeles, căci fuseseră extirpate când i se grefaseră ochii. În lipsa lacrimilor, singurul semn care arăta că plângea erau suspinele, care-l făcură să se ghemuiască, să alunece de-a lungul zidului, până ajunse să stea pe

podea cu capul între genunchi, icnind, incapabil să se controleze. Ela înţelese de ce: ea spusese că dragostea lui faţă de Vorbitor nu dovedea lipsă de loialitate, că nu păcătuise; şi el o crezuse, ştia că era adevărat.

Apoi Ela îşi mută privirea de la Olhado şi o văzu pe mama în pragul uşii. Avu o senzaţie de sfârşeală şi începu să tremure la gândul că Novinha auzise vorbele ei.

Dar mama nu părea furioasă, doar puţin tristă şi foarte obosită. Îl privea pe Olhado.

— Ai auzit ce spunea Ela? întrebă el.

— Da, răspunse mama fără să-şi ia privirea de la Olhado. Dacă mă gândesc bine, s-ar putea să aibă dreptate.

Ela era la fel de surprinsă ca Quim.

— Copii, mergeţi în camerele voastre, spuse mama încet. Trebuie să discut cu Olhado.

Ela le făcu un semn lui Grego şi Quarei, care coborâseră de pe scaunele înalte şi, uimiţi din pricina acestor întâmplări neobişnuite, veneau cu paşi mici spre ea. Dacă-şi aminteau bine, nici tata nu reuşise vreodată să-l facă pe Olhado să plângă. Îl auzi pe Quim păşind apăsat pe hol, intrând în camera lui, trântind uşa şi azvârlindu-se pe pat. În bucătărie suspinele lui Olhado se mai potoliră şi încetară când, pentru prima oară de când îşi pierduse ochii, mama îl ţinea în braţe, îl consola şi plângea tăcut, legănându-l şi vărsând lacrimi în părul lui.

Miro nu ştia ce să mai creadă despre Vorbitorul în Numele Morţilor. Nu-şi dădea seama de ce, dar

îşi închipuise că un Vorbitor trebuia să semene cu un preot sau, mai curând, să fie un preot în adevăratul înţeles al cuvântului. Tăcut, contemplativ, detaşat de lumea aceasta, lăsând discret în seama altora acţiunile şi hotărârile. Miro se aşteptase ca Vorbitorul să fie înţelept.

În niciun caz însă nu anticipase că va fi atât de băgăreţ, atât de periculos. Da, înţelept era, fără discuţie, mereu vedea dincolo de aparenţe, spunea sau făcea tot felul de lucruri deconcertante care, dacă se gândea mai bine la ele, erau perfect justificate. Părea să cunoască atât de bine modul de gândire uman încât, doar privind chipul cuiva, reuşea să citească pe el cele mai adânci dorinţe, cele mai bine disimulate adevăruri despre care nici acea persoană nu bănuia că sălăşluiesc în adâncul ei.

De câte ori stătuseră el şi Ouanda în felul acesta, urmărind cum discuta Libo cu purceluşii? Numai că atunci înţelegeau totdeauna ce făcea Libo; îi cunoşteau tehnica, ştiau scopurile pe care le urmărea. Însă Vorbitorul avea un mod de gândire care lui Miro îi rămânea complet străin. Cu toate că străinul se înfăţişa ca orice altă fiinţă umană, Miro se simţea îndemnat să creadă că el era, de fapt, un framling – reuşea să fie la fel de deconcertant ca purceluşii. Ramae ca ei, străin, dar nu era, totuşi, un animal.

Ce observase Vorbitorul? Ce văzuse? Arcul pe care-l poartă mereu Săgeată? Vasul de lut plin cu apă în care, emanând un miros respingător, era înmuiată meradona? Pe care anume dintre Activităţile Suspecte le-a recunoscut şi despre

câte a crezut că sunt practici ale băştinaşilor?

Purceluşii deschiseră „Matca şi Hegemonul”.

— Tu, spuse Săgeată, ai scris asta?

— Da.

Miro îi aruncă o privire Ouandei. În ochii ei se strecură o licărire de satisfacţie. Prin urmare, Vorbitorul minţea.

— Ceilalţi doi, Miro şi Ouanda, cred că eşti un mincinos, interveni Uman.

Miro se uită imediat la Vorbitor, dar el nu privi în direcţia lor.

— Bineînţeles că da, spuse el. Nu le-a trecut prin minte că s-ar putea ca Rădăcină să fi rostit adevărul.

Vorbele calme ale bărbatului îl tulburară pe Miro. *Putea* fi adevărat? La urma urmelor, oamenii care călătoreau spre alte sisteme solare săreau peste decenii întregi, adeseori secole, uneori chiar şi jumătate de mileniu. Pentru a supravieţui trei mii de ani nu erau necesare foarte multe călătorii, dar era prea greu de crezut că adevăratul Vorbitor sosise tocmai aici. Acel prim Vorbitor scrisese „Matca şi Hegemonul”; *doar pe el l-ar interesa* prima rasă ramen descoperită după dispariţia gândacilor. „Nu cred aşa ceva”, îşi spuse Miro în gând, dar trebui să admită că probabil acesta era adevărul.

— De ce sunt atât de proşti? întrebă Uman. Cum de nu recunosc adevărul când îl aud rostit?

— Nu sunt proşti. Aşa sunt fiinţele umane: pun la îndoială credinţele lor în afară de cele în care cred *cu adevărat* şi cele pe care nu se gândesc niciodată să le pună la îndoială. Nu s-au gândit să

conteste faptul că adevăratul Vorbitor a murit acum trei mii de ani, chiar dacă ştiu că zborul printre stele prelungeşte viaţa.

— Dar noi le-am spus.

— Ba nu, le-aţi spus doar că Matca i-a dezvăluit lui Rădăcină că eu am scris cartea aceasta.

— Tocmai de aceea ar trebui să ştie că e adevărat, spuse Uman. Rădăcină e înţelept, e tată; n-ar face niciodată vreo greşeală.

Lui Miro îi veni să zâmbească, dar se abţinu. Vorbitorul îşi închipuia că e foarte inteligent, dar iată-l acum aici, unde sfârşeau toate întrebările importante, încâlcite fiind de insistenţa cu care purceluşii susţineau că lor le puteau vorbi nişte copaci totemici.

— Da, continuă Ender. Sunt nenumărate lucruri pe care noi nu le înţelegem şi altele pe care nu le înţelegeţi *voi.* Ar trebui să ne spunem mai multe.

Uman se aşeză lângă Săgeată, împărţind cu el locul de onoare. Săgeată nu dădu semne că l-ar deranja.

— Vorbitorule în Numele Morţilor, spuse Uman, ne vei aduce Matca?

— Încă nu m-am hotărât.

Miro privi din nou către Ouanda. Oare Wiggin îşi pierduse minţile sugerând că putea da ceea ce nu avea?

Apoi îşi aminti ce spusese Vorbitorul despre faptul că omul pune la îndoială toate credinţele, cu excepţia celor pe care le consideră de netăgăduit. Miro luase întotdeauna drept adevăr ceea ce ştia toată lumea – şi anume că toţi gândacii fuseseră nimiciţi. Dar dacă o Matcă rămăsese în viaţă?

Dacă Vorbitorul găsise un gândac, discutase cu el şi aşa reuşise să-şi scrie cartea? Era extrem de improbabil, dar *nu imposibil.* Miro nu ştia cu toată certitudinea că până şi *ultimul* gândac fusese ucis. Ştia doar ce credea lumea, şi vreme de trei mii de ani nimeni nu adusese vreun argument oricât de neînsemnat care să probeze contrariul.

Dar, chiar dacă era adevărat, cum de-ar fi putut să afle Uman? Explicaţia cea mai simplă era că purceluşii încorporaseră convingătoarea istorie din „Matca şi Hegemonul” în religia lor şi nu pricepeau ideea că existau mulţi Vorbitori, şi niciunul dintre ei nu era autorul cărţii, că toţi gândacii muriseră, aşa că Matca n-avea cum să fie adusă la ei. Era cea mai simplă explicaţie, cea mai uşor de acceptat. Oricare alta l-ar sili să recunoască posibilitatea că, într-un fel sau altul, copacul totemic al lui Rădăcină vorbea cu purceluşii.

— Ce te va face să te hotărăşti? vru să ştie Uman. Noi oferim daruri soţiilor pentru a le câştiga respectul, dar tu eşti cel mai înţelept dintre oameni şi nu avem nimic de folos pentru tine.

— Posedaţi multe lucruri de care aş avea nevoie, spuse Ender.

— Ce anume? Nu faceţi vase mai bune ca acesta? Săgeţi mai ascuţite? Veşmântul pe care îl port e ţesut din lână de cabra, dar hainele tale sunt mai fine.

— Nu-mi trebuie asemenea lucruri. Eu am nevoie de poveşti adevărate.

Uman se aplecă în faţă, şi trupul i se încordă de

emoţie şi aşteptare.

— O, Vorbitorule! izbucni el şi vocea îi deveni puternică, încărcată de importanţa cuvintelor. Vrei să adaugi povestea noastră la „Matca şi Hegemonul”?

— Nu vă ştiu povestea.

— Întreabă-ne! întreabă-ne orice!

— Dar cum aş putea rosti povestea voastră? Eu rostesc doar poveştile morţilor.

— Dar suntem morţi! strigă Uman. Miro nu-l văzuse niciodată atât de agitat. Suntem ucişi în fiecare zi! Fiinţele umane umplu toate lumile. Navele călătoresc prin bezna nopţii, de la o stea la alta, ocupând fiecare loc gol. Şi uită-te la noi cum trăim pe lumea noastră mică, de unde privim cum cerul se umple de oameni. Fiinţele umane înalţă garduri ridicole, dar asta nu înseamnă mare lucru. Cerul e gardul nostru! Uman făcu un salt în sus, uimitor de înalt, pentru că avea picioare puternice. Uite cum mă aruncă gardul la pământ!

Alergă spre cel mai apropiat copac, se urcă pe trunchi şi se căţără iute spre vârf, aşa cum Miro nu-l văzuse niciodată; alunecă pe o ramură şi se aruncă în sus. În momentul în care atinse punctul maxim al saltului, păru să rămână suspendat în aer, apoi gravitaţia îl azvârli cu forţă pe pământul tare.

Miro auzi icnetul puternic provocat de cădere. Vorbitorul se ridică imediat şi dădu fuga spre Uman, iar Miro porni pe urmele lui. Uman nu mai respira.

— A murit? întrebă Ouanda.

— Nu! strigă un purceluş în limba masculilor.

Nu poţi muri! Nu, nu, nu! Miro se uită în jur; spre surprinderea lui, cel care vorbise era Mâncătorul-de-Frunze. Nu poţi muri!

Apoi Uman întinse o mână tremurătoare şi atinse faţa Vorbitorului. Trase aer adânc în piept, într-un suspin profund, şi apoi vorbi.

— Vezi, Mărturisitorule? Sunt în stare să mor ca să trec zidul care ne separă de stele.

De când îi cunoştea Miro pe purceluşi, în toţi anii de până atunci, niciodată nu vorbiseră de călătoria stelară şi nici nu întrebaseră despre ea. Abia acum înţelegea că majoritatea întrebărilor pe care le puneau aveau scopul de a descoperi secretul zborului. Xenologii nu pricepuseră, pentru că ştiau ceea ce li se părea evident: purceluşii se aflau atât de departe de nivelul cultural care să le permită construirea navelor cosmice, încât aveau să treacă o mie de ani până când le va fi accesibilă o asemenea performanţă. Dar adânca lor sete de cunoaştere, dorinţa de a afla cât mai multe despre metale, motoare şi zbor erau căile alese de ei în încercarea de a descoperi secretul călătoriilor interstelare.

Uman se ridică încet în picioare, ţinându-se de mâinile lui Ender. Miro îşi dădu seama că, până în clipa aceea, niciodată nu fusese luat de mână de vreun purceluş. Îl cuprinse un regret profund şi o durere adâncă, vecină cu gelozia.

Acum, când era limpede că Uman nu se rănise grav, ceilalţi purceluşi se strânseră mai aproape în jurul Vorbitorului. Nu se îngrămădeau, nu se îmbrânceau, pur şi simplu doreau să se afle în preajma lui.

— Rădăcină spune că Matca ştie cum se construiesc navele, începu Săgeată.

— Rădăcină spune că Matca ne va învăţa totul, continuă Ceşti. Metal, foc născut din stânci, case făcute din apă neagră, orice.

Ender ridică mâna, punând capăt dorinţei lor de a vorbi toţi deodată:

— Dacă v-ar fi foarte sete şi aţi vedea că am apă, mi-aţi cere cu toţii să beţi. Dar dacă eu aş şti că apa e otrăvită?

— În navele care zboară spre stele nu e otravă, spuse Uman.

— Sunt multe drumurile care duc spre zborul interstelar. Unele sunt bune, altele mai rele. Vă voi da ceea ce pot, fără să vă distrug.

— Matca promite!

— Şi eu la fel.

Uman se repezi înainte, îl prinse pe Ender de păr şi de urechi şi-l trase până ajunseră să se privească în ochi. Miro nu mai văzuse un gest de o asemenea violenţă din partea lor; era lucrul de care se temuse, hotărârea de a ucide…

— Dacă suntem ramen, răcni Uman către Vorbitor, atunci *noi* hotărâm, nu tu! Iar de suntem varelse, poţi să ne ucizi pe toţi, chiar acum, aşa cum ai făcut-o cu toate surorile Mătcii!

Miro încremeni ca fulgerat. Era treaba purceluşilor dacă-l socoteau pe Vorbitor autorul cărţii. Dar cum de ajunseseră la concluzia de neconceput că tot el era vinovat de Xenocid? Drept cine îl luau? Drept Monstruosul Săvârşitor?

Şi totuşi Vorbitorul în Numele Morţilor stătea acolo, cu capul plecat, iar din ochii închişi

lacrimile îi curgeau pe obraji, ca şi cum acuzaţia lui Uman avea forţa adevărului.

Uman întoarse capul ca să i se adreseze lui Miro.

— Ce-i cu apa asta? întrebă el în şoaptă.

Apoi atinse lacrimile.

— Aşa ne arătăm durerea, necazul sau suferinţa, îi răspunse băiatul.

Mandachuva scoase brusc un urlet înfiorător pe care Miro nu-l mai auzise; semăna cu acela al unui animal pe moarte.

— Aşa ne arătăm noi durerea, şopti Uman.

— Ah! Ah! strigă Mandachuva. Am mai văzut apa asta! Am văzut-o în ochii lui Libo şi ai lui Pipo.

Mai întâi unul câte unul, apoi cu toţii în acelaşi timp, purceluşii porniră să strige la fel. Miro era îngrozit, fascinat, emoţionat. Nu ştia câtuşi de puţin ce însemna acest strigăt, dar purceluşii dădeau acum frâu liber unor emoţii pe care vremea de patruzeci şi şapte de ani le ascunseseră faţă de xenologi.

— Îl jelesc pe tata? întrebă Ouanda în şoaptă.

Şi ochii ei luceau, umezi de emoţie, iar părul i se năclăi de sudoarea rece a spaimei.

Imediat ce înţelese, Miro spuse:

— Până în clipa asta n-am ştiut că Pipo şi Libo au plâns când au murit.

Miro nu avea cum să intuiască ce gândea Ouanda în acele momente; văzu doar cum ea se întoarse, se îndepărtă cu paşi nesiguri, se prăbuşi în genunchi şi începu să plângă.

Era de netăgăduit că sosirea Vorbitorului răscolise din străfunduri viaţa fiecăruia dintre ei.

Miro îngenunche alături de Vorbitor, care-şi ţinea capul plecat, cu bărbia în piept.

— Vorbitorule, începu Miro. *Como pode ser?* Cum se face că tu eşti primul mărturisitor şi Săvârşitorul în acelaşi timp? *Nao pode ser.*

— Matca le-a spus mai multe decât mi-am închipuit.

— Dar Vorbitorul în Numele Morţilor care a scris această carte e cel mai înţelept om care a trăit în epoca zborurilor interstelare, în timp ce Săvârşitorul a fost un criminal: a ucis un neam întreg, o rasă frumoasă de rameni care ne-ar fi putut învăţa totul…

— Şi uman pe deasupra, şopti Ender.

Uman se afla acum lângă ei şi rosti câteva versete din Hegemon: „Boala şi leacul ei sălăşluiesc în orice inimă. Moartea şi mântuirea stau în puterea aceleiaşi mâini”.

— Uman, vorbi Ender, spune neamului tău să nu jelească pentru ceea ce a făptuit din neştiinţă!

— Am făcut ceva îngrozitor, spuse Uman. Şi era cel mai mare dar al nostru.

— Spune semenilor tăi să se liniştească şi să mă asculte.

Uman strigă câteva vorbe, nu în limba masculilor, ci în cea a soţiilor, limba autorităţii. Tăcură cu toţii şi se aşezară să asculte ceea ce avea Vorbitorul de spus.

— Voi face tot ce-mi stă în puteri, începu el, dar întâi trebuie să vă cunosc, altfel cum aş putea rosti povestea voastră? Trebuie să aflu mai multe despre voi, altfel cum aş putea şti dacă băutura este otrăvitoare sau nu? Şi problema cea mai grea

dintre toate rămâne de rezolvat. Specia umană e liberă să-i iubească pe gândaci întrucât socoteşte că au murit cu toţii. Voi încă trăiţi, şi de aceea îi înspăimântaţi pe oameni.

Aflat între ceilalţi purceluşi, Uman se ridică şi gesticulă către propriul trup, de parcă ar fi fost ceva fragil şi lipsit de putere.

— Noi?

— Se tem de acelaşi lucru ca voi, care vă îngroziţi când priviţi spre cer şi vedeţi cum stelele sunt acaparate de oameni. Se tem că vor ajunge într-o bună zi pe o lume şi vor constata că voi aţi ajuns primii acolo.

— Nu vrem să fim primii, spuse Uman. Vrem să avem *şi noi* un loc acolo.

— Atunci păsuiţi-mă! spuse Ender. Ajutaţi-mă să învăţ cine sunteţi, ca să-i pot învăţa şi eu pe oameni!

— Orice, întări Uman. Privi roată către ceilalţi. Te vom învăţa tot ce vrei.

Mâncătorul-de-Frunze se ridică. Vorbi în limba masculilor, dar Miro nu înţelese.

— Nu le poţi da altora lucruri care nu-ţi aparţin.

Uman îi răspunse tăios în Esenţială:

— Nici lui Pipo, Libo, Ouanda şi Miro nu le aparţineau lucrurile pe care ni le-au oferit. Dar, cu toate astea, au făcut-o.

— Nu trebuie să dovedim aceeaşi nechibzuinţă. (Mâncătorul-de-Frunze vorbea încă în limba masculilor.)

— Nici înţelepciunea lor nu ne aparţine în mod necesar, îl puse la punct Uman.

Apoi Mâncătorul rosti ceva în limba copacilor şi

nici acum Miro nu reuşi să priceapă. Uman nu răspunse, şi Mâncătorul-de-Frunze plecă.

În timp ce acesta se îndepărta, Ouanda se întoarse cu ochii înroşiţi de plâns.

Uman se răsuci spre Vorbitor.

— Ce vrei să ştii? întrebă el. Dacă putem, îţi vom spune şi-ţi vom arăta.

La rândul lui, Ender se uită la Miro şi Ouanda.

— Ce-ar trebui să întreb? Ştiu atât de puţine, încât nu am idee ce ne-ar fi de folos.

Miro o privi pe Ouanda, consultându-se din ochi cu ea.

— Nu aveţi unelte din piatră sau metal, spuse ea. Dar casa voastră e făcută din lemn şi tot aşa arcurile sau săgeţile.

Uman nu răspunse. Momentul de tăcere se prelungi.

— Dar care vă e întrebarea? spuse Uman într-un târziu.

„Cum de n-a priceput legătura?” gândi Miro.

— Noi, oamenii, explică Vorbitorul, folosim unelte din piatră ca să doborâm copaci atunci când vrem să-i transformăm în case, săgeţi sau bâte ca acelea pe care văd că le au unii dintre voi.

Trecură câteva momente până când vorbele lui fură înţelese pe deplin. Apoi, brusc, toţi purceluşii se ridicară în picioare, parcă înnebuniţi, ciocnindu-se uneori unul de altul, de copaci sau de casele din buşteni. Majoritatea rămaseră muţi, dar câte unul dintre ei urla când şi când, exact cum o făcuseră cu toţii mai devreme. Sminteala aproape mută a purceluşilor era stranie, lăsând impresia că, dintr-o dată, îşi pierduseră orice control

asupra trupurilor. După atâţia ani de precauţie şi non-comunicare, de eforturi pentru a nu li se spune nimic, Vorbitorul încălcase acest comandament şi rezultatul era demenţa colectivă la care asistau acum.

Uman se deprinsese din haosul acela şi se azvârli la pământ în faţa lui Ender.

— O, Vorbitorule! strigă el din răsputeri. Promite-mi că n-o să le îngădui niciodată să-l doboare pe tatăl meu, Rădăcină, cu unelte din piatră şi metal! Dacă vrei să ucizi pe cineva, există fraţi mai bătrâni care şi-ar da viaţa; şi eu sunt gata să mor, dar nu-i lăsa să-mi ucidă tatăl!

— Sau pe tatăl *meu!* strigară ceilalţi purceluşi. Sau pe-al meu!

— Dacă am fi ştiut că sun… sunteţi varelse, nu l-am fi sădit pe Rădăcină atât de aproape de gard, spuse Mandachuva.

Ender ridică din nou braţele.

— A tăiat vreun om copaci în Lusitania? Niciodată. Legea ne-o interzice. N-aveţi de ce să vă temeţi de noi!

Se făcu tăcere, şi purceluşii se liniştiră. Uman se ridică în cele din urmă de la pământ.

— Ne-ai făcut să ne temem şi mai mult de fiinţele umane, Vorbitorule. Mai bine nu veneai deloc în pădurea noastră.

Vocea Ouandei răsună mai tare decât a lui:

— Cum mai poţi spune asta după ce mi-ai ucis tatăl?

Uman o privi stupefiat şi rămase fără grai. Miro o luă pe Ouanda pe după umeri. În tăcerea care se lăsă, se auzi glasul puternic al Vorbitorului:

— Ai promis că vei răspunde la toate întrebările mele. Te mai întreb o dată: cum vă construiţi casele din buşteni şi cum vă faceţi bâtele, arcurile şi săgeţile? Noi v-am arătat singura cale pe care o cunoaştem; spune-mi care e calea voastră, cum faceţi!

— Fratele se dăruieşte singur, răspunse Uman. Ţi-am spus. Îi comunicăm fratelui despre nevoile noastre şi-i arătăm forma, iar el ni se oferă.

— Putem să vedem cum se întâmplă asta? întrebă Ender.

Uman privi în jur, către ceilalţi purceluşi.

— Vreţi să-i cerem unui frate să se dăruiască pentru ca Vorbitorul să poată vedea? N-avem nevoie de casă, nici acum, nici în anii ce vor veni, iar săgeţile ne prisosesc…

— Arată-i!

Miro se întoarse, iar ceilalţi făcură acelaşi lucru şi-l văzură pe Mâncătorul-de-Frunze ieşind din nou din pădure. Păşi dinadins până în mijlocul luminişului; nu-i privi pe niciunul şi vorbi de parcă ar fi fost un herald care nu se sinchiseşte dacă-l ascultă cineva. Li se adresă în limba soţiilor, astfel că Miro nu înţelese decât frânturi.

— Ce spune? şopti Ender.

Aflat în genunchi lângă el, Miro traduse cât pricepu:

— Mi-e limpede că s-a dus la soţii, care le-au spus să facă tot ce le ceri. Dar nu-i chiar atât de uşor, le mai zice – nu înţeleg cuvintele astea – că mor cu toţii. În orice caz, ceva despre fraţii care mor. Uită-te la ei, niciunul nu se teme!

— Nu ştiu cum îşi exteriorizează teama. Nu

cunosc neamul ăsta deloc.

— Nici eu, recunoscu Miro. Te las să te descurci singur; în mai puţin de jumătate de oră ai creat o agitaţie cum n-am avut prilejul să văd în toţi aceşti ani de când îi vizitez.

— E un dar cu care m-am născut, îl lămuri Ender. Îţi propun un târg. N-o să spun nimănui despre Activităţile Suspecte pe care le-aţi desfăşurat, iar voi nu povestiţi nimănui cine sunt eu.

— Asta e uşor, spuse Miro. Oricum nu cred.

Cuvântarea Mâncătorului-de-Frunze se sfârşi. După aceea, păşi rar spre casă şi intră.

— Vom cere darul unui frate bătrân, încheie Uman. Aşa au spus soţiile.

După aceea, Miro rămase în picioare, îmbrăţişând-o pe Ouanda şi avându-l alături pe Mărturisitor, iar purceluşii realizară un miracol cu mult mai convingător decât cel care le adusese lui Gusto şi Cidei titlul de Os Venerados.

Purceluşii se strânseseră într-un cerc în jurul unui copac bătrân şi gros de la marginea luminişului. Apoi se căţărară în copac unul câte unul şi începură să lovească în el cu beţe. La scurt timp după aceea se aflau cu toţii în copac, bătând într-un ritm complicat şi cântând.

— Limba taţilor, şopti Ouanda.

Ramurile începură să cadă după alta. Purceluşii alergară imediat şi le adunară, târându-le în afara zonei în care urma să cadă copacul.

Uman îi aduse una, pe care Ender o luă cu grijă şi le-o arătă lui Miro şi Ouandei. Capătul cu care fusese legată de trunchi rămăsese perfect neted.

Nu era plat – suprafaţa prezenta o uşoară văluire. Dar ramura nu era câtuşi de puţin aspră, din ea nu curgea sevă şi nu avea niciun semn care să dovedească violenţa în separarea ei de copac. Miro atinse suprafaţa cu degetul şi simţi răceala şi netezimea ca de marmură.

În cele din urmă, copacul rămase doar un trunchi drept, dezgolit şi maiestuos; petele de culoare mai deschisă unde crescuseră cândva ramurile străluceau în razele soarelui de după-amiază. Cântecul atinse apogeul şi încetă. Copacul se înclină şi începu să cadă lin şi graţios spre pământ. Când trunchiul se prăbuşi, solul bubui şi se cutremură, apoi se lăsă o tăcere deplină.

Uman păşi către copacul doborât şi, în timp ce cânta încet, începu să-i mângâie suprafaţa. Coaja plesni treptat sub mişcarea mâinii lui; crăpătura se extinse într-o parte şi în alta pe toată lungimea trunchiului, până când scoarţa se desfăcu în două jumătăţi. Apoi, mai mulţi purceluşi o şi desprinseră de trunchi, în două fâşii lungi. Purceluşii le traseră deoparte.

— I-ai văzut vreodată folosind coaja? îl întrebă Ender pe Miro.

Miro clătină din cap. Nu se simţea în stare să scoată vreo vorbă.

Săgeată făcu apoi un pas înainte şi începu să cânte molcom. Îşi plimbă degetele în sus şi-n jos pe trunchi, de parcă ar fi desenat lungimea şi grosimea exactă a unui arc. Miro văzu cum apăreau liniile, cum lemnul dezgolit se văluri, plesni şi se desfăcu până când în căuşul trunchiului rămase un arc lustruit, cu o formă

perfectă.

De trunchi se apropiară şi alţi purceluşi care, în timp ce cântau, desenară tot felul de forme. Plecară apoi cu bâte, arcuri şi săgeţi, cuţite cu lama subţire şi mii de fâşii de lemn pentru împletit coşuri. În cele din urmă, după ce se consumă jumătate din trunchi, făcură toţi câţiva paşi înapoi şi cântară în acelaşi ritm. Copacul tremură şi se desfăcu în vreo zece bârne lungi. Trunchiul fusese folosit în întregime.

Uman se apropie încet de bârne şi îngenunche, lăsându-şi mâinile cu delicateţe pe cea mai apropiată dintre ele. Îşi înclină uşor capul pe spate şi începu să îngâne o melodie fără cuvinte, cea mai tristă pe care Miro o auzise vreodată. Cântecul continuă, intonat doar de vocea lui Uman; abia după câteva momente, Miro îşi dădu seama că ceilalţi purceluşi îl priveau şi aşteptau ceva.

În cele din urmă, Mandachuva veni la el şi-i spuse în şoaptă:

— Te rog. Se cuvine să cânţi şi tu pentru un frate.

— Nu ştiu cum, şopti Miro, simţindu-se înspăimântat, şi neajutorat.

— Şi-a dat viaţa ca să-ţi răspundă la întrebare, îl lămuri Mandachuva.

„Ca să-mi răspundă la întrebare şi să mai dea naştere altor o mie”, spuse Miro în gând. Dar păşi înainte, îngenunche alături de Uman, îşi încolăci degetele în jurul aceleiaşi bârne netezi pe care o atinsese purceluşul, îşi lăsă capul pe spate şi-şi încercă vocea, la început şovăitor, nesigur,

neştiind ce melodie să cânte; dar curând înţelese raţiunea cântecului monotonal, simţi moartea copacului sub palme şi vocea îi crescu în tărie şi claritate, creând o dizarmonie înduioşătoare cu vocea lui Uman, care jelea moartea copacului şi-i mulţumea pentru că se sacrificase, promiţând să folosească pieirea lui spre binele tribului, spre binele fraţilor, al soţiilor şi al copiilor, astfel încât să trăiască, şi să se înmulţească, şi să prospere cu toţii. Acesta era rostul cântecului şi înţelesul morţii copacului, iar în clipa în care cântecul se termină, Miro se aplecă până atinse lemnul cu fruntea şi rosti cuvintele de miruire finală, aceleaşi pe care le şoptise cu cinci ani în urmă deasupra trupului lui Libo.

15
MĂRTURISIREA

UMAN: De ce nu ne vizitează şi alţi oameni?

MIRO: Noi suntem singurii cărora li se permite să treacă de poartă.

UMAN: Atunci de ce nu sar gardul?

MIRO: Niciunul dintre voi n-a atins gardul? (Uman nu răspunde.) Până şi o simplă atingere provoacă dureri. Dacă am încerca să-l sărim, am simţi dureri insuportabile în tot corpul.

UMAN: Asta-i o prostie. Oare iarba nu creşte de o parte şi de alta a gardului?

Ouanda Quehatta Figueria Mucumbi,
Transcrieri de dialoguri 1-1-1970, ora 5, pag. 103:0

Soarele mai avea o oră până să atingă linia orizontului, când primarul Bosquinha urcă scările ce duceau spre biroul particular de la catedrală al episcopului Peregrino. Dom Cristao şi Dona Crista se aflau deja acolo, având un aer grav întipărit pe chipuri. Cu toate acestea, episcopul Peregrino părea mulţumit de sine. Întotdeauna se bucura să-i strângă sub acoperişul său pe liderii politici şi religioşi din Milagre. Nu avea nicio importanţă că Bosquinha solicitase această întâlnire şi apoi tot ea propusese ca aceasta să aibă loc la catedrală, întrucât se putea deplasa cu vehiculul zburător. Pe

Peregrino îl încânta ideea că, într-un anume fel, era stăpânul Coloniei Lusitania. Şi totuşi, la sfârşitul discuţiei, fiecăruia dintre ei avea să-i fie limpede că nimeni nu era stăpân peste nimic.

Bosquinha îi salută pe cei prezenţi. Nu se aşeză însă pe scaunul ce i se oferi, ci în faţa terminalului care îi aparţinea episcopului, îl comută şi rulă programul pe care îl pregătise. În aer apărură câteva straturi formate din cuburi minuscule. Stratul cel mai de sus era compus doar din câteva cuburi, restul din mai multe. Mai bine de jumătate dintre straturi, începând de sus în jos, erau colorate în roşu, restul în albastru.

— Foarte atrăgător! comentă episcopul Peregrino.

Bosquinha îşi mută privirea spre Dom Cristao.

— Recunoşti modelul?

El clătină din cap nelămurit.

— Nu, dar cred că ştiu care este scopul acestei întâlniri.

Dona Crista se aplecă uşor în faţă şi întrebă:

— Există vreun loc sigur în care putem ascunde lucrurile pe care vrem să le păstrăm?

Expresia de detaşare amuzată de pe chipul episcopului Peregrino dispăru:

— Eu nu ştiu despre ce vom discuta.

Bosquinha se întoarse pe scaun şi-l privi drept în ochi:

— Când am fost numită Guvernator al noii Colonii Lusitania eram foarte tânără. Prin această alegere mi s-a acordat o mare onoare, o încredere deosebită. Încă din copilărie am studiat conducerea comunităţilor şi sistemele sociale, şi în

scurta mea carieră de pe Oporto am avut rezultate bune. Comitetul a pierdut din vedere că eram deja suspicioasă, vicleană şi şovină.

— Acestea sunt virtuţi pe care am ajuns să le admirăm cu toţii în persoana ta, spuse episcopul Peregrino.

Bosquinha zâmbi.

— Prin şovinism am înţeles că, imediat ce Colonia Lusitania a fost a mea, am devenit mai loială faţă de interesele Lusitaniei decât ale celor O Sută de Lumi şi ale Congresului Stelar. Viclenia m-a îndemnat să mă prefac faţă de comitet că, dimpotrivă, în toate împrejurările am pus interesele Congresului mai presus de orice. Şi suspiciunea m-a determinat să consider că era cu totul improbabil să primim din partea Congresului un statut de independenţă şi egalitate ca al celor O Sută de Lumi.

— Bineînţeles că aşa e, interveni episcopul Peregrino. Suntem o colonie.

— Nu suntem o colonie, ci un experiment. Am studiat carta, patenta şi toate Ordinele Congresului în ceea ce ne priveşte şi am constatat că nouă nu ni se aplică legile referitoare la independenţa hotărârilor proprii. Am descoperit că, prin lege, comitetul este autorizat să aibă acces nelimitat la toate fişierele persoanelor sau instituţiilor de pe Lusitania.

Episcopul începu să se înfurie:

— Vrei să spui că are dreptul să pătrundă în fişierele secrete ale Bisericii?

— Aha, exclamă Bosquinha. Încă un şovin.

— În virtutea Codului Stelar, Biserica se bucură

de unele drepturi.

— Nu te supăra *pe mine!*

— Nu mi-ai spus-o niciodată.

— Dacă aş fi făcut-o, ai fi protestat, comitetul ar fi mimat o slăbire a controlului şi în acest caz n-aş fi reuşit să realizez ce-mi propusesem.

— Adică?

— Acest program. Semnalează orice acces iniţiat prin ansiblu la fişierele Coloniei Lusitania.

Dom Cristao chicoti.

— Nu ai voie să faci aşa ceva.

— Ştiu. După cum v-am spus, am multe vicii ascunse. Programul n-a descoperit intruziuni grave, doar în câteva fişiere de fiecare dată când purceluşii i-au ucis pe xenologii noştri, ceea ce era de aşteptat; dar repet, nimic ieşit din comun. Asta până acum patru zile.

— Când a sosit Vorbitorul în Numele Morţilor, remarcă episcopul Peregrino.

Pe Bosquinha o amuză că episcopul considera momentul sosirii Vorbitorului atât de important încât să facă imediat legătura între una şi alta.

— Acum trei zile, reluă Bosquinha, a avut loc prin ansiblu o cercetare nedistructivă. Ea a urmat un traseu interesant. Se întoarse către terminal şi modifică imaginea. Acesta arăta acum că accesările se făcuseră în primul rând în zonele de nivel superior şi se limitaseră la o singură porţiune a imaginii. S-a pătruns în toate fişierele care aveau vreo legătură cu xenologii şi xenobiologii din Milagre. A ignorat toate rutinele de protecţie, de parcă nici n-ar fi existat. Au prezentat interes toate descoperirile şi amănunte

privind viaţa lor personală. Şi ai dreptate, episcop Peregrino; la fel ca atunci, acum cred că această acţiune are legătură cu Vorbitorul.

— Dar e evident că el nu a primit autorizarea din partea Congresului Stelar, spuse episcopul.

Dom Cristao clătină din cap cu înţelepciune:

— În jurnalele lui intime pe care, în afară de Copiii Minţii, nimeni nu le citeşte, San Angelo scria că…

Satisfăcut, episcopul se întoarse spre el:

— Deci Copiii Minţii posedă scrieri secrete ale lui San Angelo.

— Nu-s secrete, spuse Dona Crista. Doar plicticoase. Oricine poate citi jurnalele, dar numai noi ne batem capul cu ele.

— El scrie acolo că Vorbitorul Andrew e mai bătrân decât ne închipuim, spuse Dom Cristao. Mai în vârstă decât Congresul Stelar şi, într-un fel, mai puternic.

— E un copilandru. N-are nici patruzeci de ani, pufni episcopul Peregrino.

— Rivalităţile voastre stupide ne fac să pierdem timpul, spuse tăios Bosquinha. Am convocat această întrunire fiindcă trecem printr-o situaţie critică. În semn de respect faţă de *voi,* căci eu am acţionat deja în numele guvernului Lusitaniei.

Bosquinha comută terminalul pe imaginea originală.

— În dimineaţa asta programul m-a alertat a doua oară. S-a reuşit o nouă pătrundere sistematică, numai că de data asta nu a avut caracterul selectiv şi nedistructiv de acum trei zile. Citeşte totul cu viteză de transfer de date,

ceea ce presupune că orice fişier existent este copiat în computerele de pe altă planetă. Apoi directorii sunt rescrişi în aşa fel încât o singură comandă dată prin ansiblu va distruge până la ultimul toate fişierele din memoriile computerelor noastre.

Bosquinha văzu că, spre deosebire de Copiii Minţii, episcopul Peregrino era surprins.

— De ce? întrebă el. Să ne şteargă toate fişierele… asta se întâmplă în cazul unei naţiuni sau lumi care se… se revoltă şi pe care vrei s-o distrugi şi…

— Constat că şi voi sunteţi şovini şi suspicioşi, spuse Bosquinha, adresându-li-se Copiilor Minţii.

— Într-o mai mică măsură, o spun cu regret, o corectă Dom Cristao. Dar şi noi am detectat intruziunea. Bineînţeles că am copiat toate documentele – cu mari cheltuieli – şi le-am trimis la mănăstirile Copiilor Minţii de pe alte lumi, unde se va încerca refacerea fişierelor noastre, dacă vor fi şterse. Dacă suntem însă trataţi ca o colonie rebelă, mă îndoiesc că se va permite o asemenea reconstituire. De aceea copiem informaţiile vitale pe hârtie. Nu cred că vom putea tipări totul, dar sper să salvăm măcar o parte, pentru a ne descurca în continuare. Prin urmare, munca noastră nu va fi distrusă în mod iremediabil.

— Aveai cunoştinţă despre asta?! se miră episcopul. Şi nu mi-ai spus şi *mie?*

— Iartă-mă, Peregrino, dar nu mi-a trecut prin minte că n-aţi descoperit şi singuri!

— Nu crezi că şi noi facem cercetări destul de importante, care merită să fie tipărite şi salvate?

— De-ajuns! interveni primarul Bosquinha. Prin tipărire nu putem salva decât un procent infim – în Lusitania nu avem suficiente imprimante ca să rezolvăm cât de cât problema. N-am putea menţine nici măcar serviciile de bază. Nu cred că ne-a rămas mai mult de o oră până să se încheie procesul de copiere şi s-ar putea să ne şteargă apoi toată memoria. Dar chiar dacă am fi început azi dimineaţă, când am descoperit intruziunea, tot n-am fi reuşit să tipărim mai mult de a zecea mia parte din fişierele la care avem acces în fiecare zi. Fragilitatea, mai bine spus vulnerabilitatea noastră, e deplină.

— Deci suntem neajutoraţi! conchise episcopul Peregrino.

— Nu, dar voiam să vă fac să înţelegeţi clar gravitatea extremă a situaţiei, astfel încât să acceptaţi singura alternativă. Ea are să vă provoace dezgust.

— Nici nu mă îndoiesc, aprobă episcopul.

— Acum o oră, pe când mă chinuiam cu problema asta şi încercam să văd dacă există vreo categorie de fişiere care ar putea fi imune la un asemenea tratament, am descoperit că printre noi se află o persoană ale cărei fişiere au fost ignorate total. La început am crezut că asta se datora faptului că persoana e framling, dar motivul pare mai subtil. Vorbitorul *nu are* niciun fişier în memoria lusitană.

— Niciunul? Imposibil, spuse Dona Crista.

— Toate fişierele lui sunt asistate de *ansiblu.* Din afara planetei. Toate documentele, toate problemele financiare, *absolut tot.* Orice mesaj i

se transmite. Înţelegeţi?

— Şi totuşi n-are acces la ele, murmură Dom Cristao.

— E invizibil pentru Congresul Stelar. Dacă se va hotărî impunerea unui embargou asupra tuturor transferurilor de date dinspre sau către Lusitania, fişierele lui vor rămâne accesibile deoarece computerele nu-i percep intrarea în fişiere drept transferuri de date. Ele sunt stocări originale, şi totuşi nu există în memoria lusitană.

— Sugerezi ca noi să transferăm cele mai confidenţiale şi importante fişiere ca *mesaje* către acel... acel necredincios infam, izbucni episcopul Peregrino.

— Vă anunţ că eu am făcut-o deja. Transferul celor mai importante şi mai delicate fişiere guvernamentale e aproape încheiat. Am apelat la un transfer cu prioritate specială la viteză locală, astfel încât el se derulează mult mai repede decât copierea pe care o efectuează Congresul. Vă ofer şansa de a folosi prioritatea mea ca să beneficiaţi de întâietate faţă de orice alte operaţiuni locale pe computer. Dacă nu vreţi, foarte bine, eu voi folosi însă prioritatea la care îmi dă dreptul funcţia pentru a transfera al doilea set de fişiere guvernamentale.

— Dar Vorbitorul ar putea să citească fişierele noastre, remarcă episcopul.

— Da, bineînţeles.

Dom Cristao făcu un gest din cap.

— Dacă-l rugăm, n-o va face.

— Eşti naiv ca un copil, spuse episcopul Peregrino. Nimic nu l-ar putea sili să-mi înapoieze

datele mai târziu.

Bosquinha dădu aprobator din cap.

— Adevărat. Va intra în posesia datelor noastre vitale şi le poate păstra sau returna, după cum doreşte. Dar, la fel ca Dom Cristao, cred că e un om bun care ne va ajuta în situaţia asta disperată.

Dona Crista se ridică.

— Scuzaţi-mă, spuse ea. Aş vrea să încep neîntârziat transferurile de bază.

Bosquinha se întoarse către terminalul episcopului şi se conectă în modul de prioritate specială.

— Lansează clasele de fişiere pe care vrei să le transmiţi în şirul de aşteptare a mesajelor Vorbitorului Andrew. De vreme ce tu începuseşi să le tipăreşti, presupun că ai stabilit deja priorităţile.

— Cât timp mai avem? întreabă Dom Cristao.

Dona Crista scria de zor la terminal.

— Timpul e afişat aici, în partea de sus.

Bosquinha puse mâna pe afişajul holografic şi atinse cu degetul cifrele contorului de numărare inversă.

— Nu te mai pot deranja să transferi fişierele pe care le-ai tipărit deja, spuse Dom Cristao. Le putem reface oricând. Oricum, sunt mult prea puţine.

Bosquinha se întoarse spre episcop.

— Ştiam eu că are să fie greu.

Episcopul râse ironic.

— Greu?

— Sper că vei cugeta profund înainte de a respinge această…

— S-o resping? izbucni episcopul. Mă crezi nebun? Cu toate că detest pseudoreligia profesată de aceşti oameni, defăimători ai credinţei adevărate, dacă asta este singura cale pe care ne-a lăsat-o deschisă pentru a păstra documentele vitale ale Bisericii, aş fi un prost slujitor al Domnului să las ca mândria să mă împiedice s-o folosesc. N-am stabilit prioritatea în cazul fişierelor noastre şi-mi vor trebui câteva minute, dar sunt încredinţat că Filhos da Mente ne vor da destul timp pentru a efectua transferul de date.

— Cât timp crezi că-ţi va trebui? întrebă Dom Cristao.

— Nu mult. Zece minute, bănuiesc.

Bosquinha rămase surprinsă, dar în mod plăcut. Se temuse că episcopul va insista să-şi copieze toate fişierele înaintea Copiilor Minţii, făcând astfel o nouă încercare de a declara prioritatea pe care o avea asupra mănăstirii.

— Mulţumesc, spuse Dom Cristao, sărutând mâna pe care i-o întinse Dom Peregrino.

Episcopul privi cu răceală către Bosquinha.

— Nu trebuie să te surprindă, Bosquinha. Copii Minţii lucrează cu informaţii lumeşti, astfel că ei depind mult mai mult de maşinile lumii. Biserica Mamă îşi face lucrarea cu idei ce ţin de Spirit, aşadar datele noastre publice sunt pur funcţionăreşti. Cât priveşte Biblia, suntem atât de demodaţi şi legaţi de obiceiuri, încât păstrăm în catedrală zeci de exemplare. Congresul Stelar nu ne poate răpi cuvântul lui Dumnezeu. Răutăcios, desigur.

Bosquinha îi răspunse însă cu un zâmbet

deschis.

— Ar mai fi un mic detaliu, spuse Dom Cristao. După ce fişierele vor fi distruse şi noi le vom copia iarăşi din arhiva Vorbitorului, cine sau ce va mai opri Congresul să le şteargă a doua oară? Sau a treia, ba chiar a patra oară?

— E o hotărâre dificilă, răspunse Bosquinha. De ceea ce încearcă să realizeze Congresul depinde şi ceea ce vom face noi. Poate că nu vor distruge fişierele cele mai importante. Dar cum nu am idee de ce vor să ne disciplineze, de unde să ştiu cât de departe vor ajunge? Dacă ne vor lăsa vreo şansă de a ne dovedi loialitatea, atunci e sigur că vom fi vulnerabili şi vom suferi şi alte măsuri disciplinare.

— Dar dacă, din motive care ne scapă, Congresul a hotărât să ne trateze drept rebeli?

— Ei bine, dacă gluma se îngroaşă, puteam copia totul înapoi în memoria locală, şi apoi întrerupem legătura prin ansiblu.

— Dumnezeu să ne păzească de aşa ceva, spuse Dona Crista. Am rămâne complet izolaţi.

Episcopul Peregrino părea iritat:

— Soră Detestai o Pecado, asta-i o idee absurdă. Sau poate crezi că Domnul nostru Iisus Hristos depinde de ansiblu ori Congresul are puterea de a-i băga pumnul în gură şi Duhului Sfânt?

Dona Crista roşi şi se întoarse la operaţiunile pe care le făcea pe terminal.

Episcopul primi de la secretarul său o hârtie cu lista fişierelor.

— Poţi şterge de pe listă corespondenţa mea personală, spuse episcopul. Mi-am transmis deja

mesajele. Vom lăsa Biserica să decidă care dintre scrisorile mele merită să fie păstrate. Pentru mine n-au valoare.

— Episcopul e pregătit, spuse Dom o.

Soţia lui se ridică imediat de la terminal şi secretarul îi luă locul.

— Apropo, interveni Bosquinha. Mă gândeam că v-ar interesa: Vorbitorul a anunţat că diseară, în *praca,* va rosti moartea lui Marcos Maria Ribeira.

— De ce crezi că m-ar interesa? întreabă sarcastic episcopul.

— Am socotit că vrei să trimiţi un reprezentant.

— Îţi mulţumesc că ne-ai spus, interveni Dom o. Cred că voi merge. Aş vrea să aud o mărturisire făcută de omul care a rostit moartea lui San Angelo. Se întoarse către episcop: Îţi voi aduce o informare cu ceea ce a spus, asta dacă doreşti.

Episcopul se rezemă de spătarul scaunului şi zâmbi reţinut:

— Îţi mulţumesc, dar voi trimite pe unul dintre oamenii mei.

Bosquinha ieşi din biroul episcopului, coborî scările şi ieşi pe uşa catedralei. Acum trebuia să se întoarcă la biroul ei, fiindcă, oricare ar fi fost planurile Congresului, avea să primească mesajele lui.

Evident că xenologii făcuseră o greşeală din cale-afară de gravă. Deoarece Bosquinha nu aflase de nicio violare a legilor, aceasta trebuia să fie atât de strigătoare la cer încât fusese pusă în evidenţă de sateliţi, singurele instrumente de control care raportau comitetului fără ca informaţiile să mai treacă prin mâna ei. Încercase

să ghicească ce făcuseră Miro şi Ouanda. Declanşaseră un incendiu în pădure? Tăiaseră copaci? Conduseseră vreun război între triburile de purceluşi? Toate ideile care-i trecuseră prin minte i se păreau absurde.

Încercă să-i cheme pentru a-i trage de limbă, dar bineînţeles că erau plecaţi. Ieşiră din împrejmuire şi se afundaseră în pădure pentru a-şi continua, neîndoielnic, activităţile care determinaseră măsurile de distrugere a Coloniei Lusitania. Bosquinha îşi spuse iarăşi că amândoi erau tineri, că putea fi vorba de vreo greşeală ridicolă şi copilărească.

Dar nu mai erau chiar atât de tineri şi se dovediseră a fi două dintre minţile cele mai strălucite din colonia aceasta în care trăiau destui oameni inteligenţi. Era bine că guvernelor aflate în subordinea Congresului Stelar li se interzisese să posede instrumente de pedepsire care să poată fi folosite pentru tortură. Pentru prima oară în viaţa ei, Bosquinha simţi o asemenea pornire de furie încât, dacă ar fi avut astfel de instrumente, sigur le-ar fi folosit. „Nu ştiu ce aţi avut de gând să faceţi, Miro şi Ouanda, şi nici n-am idee ce-aţi făptuit; dar, oricare v-ar fi fost scopul, întreaga comunitate va plăti pentru asta. Şi, dacă există dreptate, o să vă fac să plătiţi pentru faptele voastre.”

Mulţi oameni declaraseră că nici prin gând nu le trecea să asiste la mărturisire. Doar erau cu toţii buni catolici, nu? Nu le spusese episcopul că Vorbitorul grăieşte cu glasul Satanei?

Dar de când venise Vorbitorul, se mai şopteau şi alte lucruri. Majoritatea erau zvonuri, dar Milagre era o aşezare mică, unde bârfa devenea sarea şi piperul unei vieţi foarte anoste, iar zvonurile n-au nicio valoare decât dacă li se dă crezare. Aşa se răspândise vestea că fetiţa lui Marcao, Quara, care rămăsese mută de la moartea tatălui ei, era acum atât de vorbăreaţă încât dăduse de bucluc la şcoală. Iar despre Olhado, băiatul acela prost crescut, cu ochi metalici care te ţineau la distanţă, se zicea că devenise dintr-o dată vesel şi plin de viaţă. Vreo manie, probabil, sau poate că era posedat. Zvonurile lăsau să se creadă că, într-un anume fel, Vorbitorul avea o mână tămăduitoare, că avea ochi diavoleşti, că binecuvântările lui te făceau din nou întreg, blestemele puteau ucide, iar vorbele lui fermecate te făceau supus. Bineînţeles că nu toată lumea auzise aceste lucruri şi nu toţi cei care le auzeau le şi credeau. Totuşi, în cele patru zile ce trecuseră de la sosirea Vorbitorului şi până în seara în care el avea să rostească moartea lui Marcos Maria Ribeira, membrii comunităţii din Milagre hotărâră, fără să fie vorba de vreun anunţ oficial, să vină la mărturisire şi să asculte ce avea de zis străinul, chiar dacă episcopul le spusese să stea deoparte.

Vina îi aparţinea numai şi numai episcopului. Faptul că din poziţia lui înaltă episcopul îl numise pe Vorbitor unealtă a Satanei îl aşezase pe Andrew Wiggin la cealaltă extremă faţă de sine şi de toţi bunii catolici: el e antonimul nostru. Dar dacă pentru cei nu prea rafinaţi din punct de vedere teologic Satana părea înspăimântător şi

atotputernic, tot astfel se înfăţişa şi Dumnezeu. Percepeau destul de bine graniţa fragilă dintre bine şi rău la care se referise episcopul, dar îi interesa mai curând prezenţa neîntreruptă a forţei şi a slăbiciunii, căci pe acestea le trăiau zi de zi. Dumnezeu, Satana şi episcopul cei puternici. Episcopul îl înălţase pe Vorbitor, punându-l pe acelaşi plan de putere cu sine. Tocmai de aceea oamenii erau gata să creadă aluziile spuse în şoaptă în legătură cu miracolele înfăptuite de străin.

În concluzie, deşi anunţul fusese făcut cu doar o oră înainte de mărturisire, *praca* se umpluse, iar oamenii se strânseseră în clădirile şi casele care aveau faţadele spre piaţă şi se îngrămădiseră pe aleile şi străzile năpădite de ierburi. Aşa cum prevedea legea, primarul Bosquinha îi dăduse Vorbitorului microfonul simplu pe care-l folosea şi ea cu ocazia rarelor întruniri publice. Oamenii se aşezară cu faţa spre podiumul pe care avea să urce Andrew Wiggin, apoi priviră în jur să vadă cine mai venise. Toată lumea era acolo. Familia lui Marcao, desigur, şi Bosquinha. Dar şi Dom Cristao şi Dona Crista şi, de la catedrală, numeroşi preoţi îmbrăcaţi în sutane. Doctorul Navio, văduva lui Pipo, bătrâna Conceicao, arventista. Văduva lui Libo, Bruxinha şi copiii. Se zvonea că Vorbitorul voia să rostească într-o bună zi şi moartea lui Pipo şi a lui Libo.

Şi, în sfârşit, tocmai când Mărturisitorul păşi spre tribună, prin mulţimea strânsă în *praca* se răspândi zvonul: era prezent şi episcopul Peregrino. Nu în straiele lui de înalt prelat, ci în

sutană modestă de preot. Venise în persoană ca să audă blasfemiile pe care le va rosti Vorbitorul! Mulţi cetăţeni din Milagre simţiră un fior delicios la gândul acesta. Oare se va desfăşura o bătălie cum nu se mai pomenise de la viziunea Apocalipsei Sfântului Ioan încoace? Vorbitorul se aşeză în dreptul microfonului şi aşteptă ca lumea să se liniştească. Era destul de înalt, încă tânăr, dar tenul alb îl făcea să arate bolnăvicios în comparaţie cu miile de nuanţe de cafeniu ale cetăţenilor lusitani. Spectral. Tăcură cu toţii, iar el începu să vorbească:

— A fost cunoscut sub trei nume. Documentele oficiale l-au reţinut pe primul: Marcos Mana Ribeira. Şi datele de stare civilă: născut în 1929, decedat în 1970. A lucrat la turnătoria de oţel. Seriozitatea exemplară în muncă. Niciodată arestat. O soţie, şase copii. Un cetăţean model, pentru că niciodată n-a comis vreo faptă suficient de gravă care să fie prevăzută şi pedepsită de lege.

Mulţi dintre cei care ascultau simţiră o umbră vagă de dezamăgire. Se aşteptau la oratorie, iar vorbele lui nu aveau nimic din rigoarea predicilor religioase. Limpezi, simple, aproape fireşti. Doar câţiva băgară de seamă că însăşi simplitatea făcea ca vocea şi cuvântarea lui să fie perfect credibile. Nu rostea Adevărul însoţit de surle şi trâmbiţe; el spunea *adevărul,* istorisirea pe care nici nu te gândeşti s-o pui la îndoială, fiindcă ea va fi crezută de la sine. Numai episcopul Peregrino înţelese, şi asta îi picură nelinişte în suflet. Mărturisitorul va fi un adversar teribil, unul care nu putea fi

doborât cu focul din faţa altarului.

— Al doilea nume pe care l-a avut a fost Marcao, Marcos cel Mare. Fiindcă era un munte de om. A ajuns la statura de adult foarte de timpuriu. Câţi ani avea când atinsese înălţimea de doi metri? Unsprezece? Dacă nu, atunci sigur când a împlinit doisprezece. Statura şi puterea l-au făcut de nepreţuit la turnătorie, unde şarjele de oţel sunt atât de mici încât mai toată munca e manuală şi forţa devine esenţială. Viaţa oamenilor depindea de puterea lui Marcao.

Aflaţi în *praca,* oamenii de la turnătorie dădură aprobator din cap. Se lăudaseră unii altora că în viaţa lor nu vor schimba vreo vorbă cu un ateu framling. Se vedea că unul dintre ei o făcuse, dar acum erau mulţumiţi că Vorbitorul înţelesese esenţialul, că pricepuse ceea ce-şi aminteau ei despre Marcao. Acum fiecare voia să fi fost în pielea celui care-i povestise Vorbitorului despre Marcao. Nu le trecu prin minte că străinul nici măcar nu încercase să discute cu ei. După atâţia ani, ştia multe lucruri fără să mai întrebe.

— Cel de-al treilea nume era ţăo. „Câine”.

„A, da”, gândiră unii. „Asta am auzit şi noi despre Vorbitori. N-au niciun respect faţă de morţi, niciun sentiment de decenţă.”

— Acesta era numele pe care-l foloseaţi întotdeauna când aflaţi că soţia lui, Novinha, mai avea o vânătaie la ochi, mergea şchiopătând sau avea buza prinsă în copci. Dacă se purta cu ea într-un asemenea hal, era un animal.

„Cum de îndrăzneşte să spună aşa ceva? Marcao e mort!” Dar, dincolo de revolta pe care o

simţeau, oamenii erau neliniştiţi din cu totul alt motiv. Îşi aminteau că aproape toţi folosiseră sau auziseră cuvintele acelea, dar, repetând în public ceea ce afirmau ei pe vremea când Marcao era în viaţă, Vorbitorul comitea o indiscreţie.

— Şi asta nu pentru că vreunul dintre voi o plăcea pe Novinha, femeia aceea rece care nu vă dădea bună dimineaţa, însă era mai măruntă decât el şi era mama copiilor lui, iar atunci când o bătea îşi merita numele de Cao.

Se simţeau stânjeniți; murmurară unii către alţii. Cei care stăteau pe iarbă lângă Novinha aruncau câte o privire spre ea, dorind să vadă cum reacţionează, apoi îşi îndreptau iute ochii în altă parte, înţelegând, îndureraţi, că Vorbitorul avea dreptate, că nu ţineau la ea, că se temeau de ea şi că, în acelaşi timp, o compătimeau.

— Spuneţi-mi, acesta e băiatul pe care l-aţi cunoscut? Îşi petrecea timpul prin baruri mai mult decât oricare altul, şi totuşi niciodată n-a reuşit să-şi facă prieteni acolo, nu s-a bucurat de camaraderia pe care o naşte băutura. Era ursuz, irascibil chiar şi fără să bea vreun păhărel, morocănos şi nervos; înainte de a cădea lat, nimeni n-ar fi putut să spună vreodată dacă era beat sau treaz. Niciodată n-aţi auzit că ar avea vreun prieten şi puţini dintre voi vă bucuraţi când îl vedeaţi intrând în încăperea în care vă aflaţi. Acesta e omul pe care l-aţi cunoscut mai toţi. Cu greu putea fi numit om.

„Da”, gândiră ei. „Acesta a fost omul.” De-acum, şocul iniţial provocat de lipsa de decenţă trecuse. Se obişnuiseră cu faptul că Vorbitorul nu avea de

gând să înfrumuseţeze ceva prin istorisirea lui. Şi totuşi erau încă stânjeniţi, pentru că apărea o notă de ironie, nu în glas, ci în cuvinte. „Cu greu putea fi numit om”, spusese el, dar bineînţeles că *era* om şi realizaseră ca prin ceaţă că, deşi străinul înţelegea sentimentele lor faţă de Marcao, nu le aproba întru totul.

— Puţini alţii, cei de la turnătoria din Bairro das Dabricadoras, îl cunoşteau ca bărbatul cu braţe tari, în care puteau avea încredere. Ştiau că niciodată nu se lăuda că va face mai mult decât putea şi că făcea întotdeauna ceea ce promitea. Se puteau bizui pe el, aşadar între zidurile turnătoriei se bucura de respectul lor. Dar, imediat ce ieşea de acolo, îl tratau ca toată lumea – îl ignorau, îl desconsiderau.

Acum ironia se accentuase. Deşi în vocea Vorbitorului nu se strecură nicio aluzie – vorbea la fel de simplu şi de limpede precum începuse –, bărbaţii care lucraseră cu Marcao înţeleseră dincolo de cuvinte: „N-ar fi trebuit să-l ignorăm aşa cum am făcut-o. Dacă îl preţuiam în turnătorie, atunci trebuia să ţinem la el şi în afara ei“.

— Unii dintre voi mai cunosc un amănunt despre care nu s-a prea vorbit. Ştiţi că i-aţi dat numele de Cao cu mult timp înainte de a-l merita. Aveaţi zece, unsprezece sau doisprezece ani. Nişte băieţaşi. El crescuse înalt. Vă simţeaţi umiliţi în preajma lui şi eraţi temători, fiindcă vă provoca un sentiment de neajutorare.

Dom Cristao murmură către soţia lui:

— Au venit să audă bârfe, iar el le dă exemple

de responsabilitate.

— Prin urmare, aţi luat faţă de el aceeaşi atitudine pe care o adoptă fiinţele umane când se confruntă cu forţe care le depăşesc. V-aţi aliat. Ca vânătorii care încearcă să doboare un mastodont, ca toreadorii care se străduiesc să slăbească un taur uriaş, pregătindu-l pentru lovitura finală. Ghionturi, ocări, sâcâieli. Ca să-l faceţi să se mişte în loc. Nu putea ghici de unde va veni următoarea lovitură. Înţepaţi-l cu ţepuşe care să rămână sub piele! Slăbiţi-i forţa prin durere! înnebuniţi-l! Fiindcă aşa mare cum este, *îl puteţi sili să reacţioneze.* Puteţi să-l faceţi să urle. Să alerge. Să plângă. Înţelegeţi? La urma urmei, e mai slab decât voi toţi la un loc.

Ela se înfuriase. Voia ca el să-l acuze pe Marcao, nu să-i găsească scuze. Faptul că avusese o copilărie grea nu-i dădea dreptul s-o doboare pe mama ori de câte ori i se năzărea.

— Asta nu e o acuzaţie. Pe vremea aceea eraţi copii, iar copiii dau dovadă de cruzime, pentru că nu cunosc măsura. Acum n-aţi mai face aşa ceva. Şi, fiindcă tot v-am amintit de asta, puteţi găsi lesne un răspuns. Îi spuneaţi „câine”, aşa că el a devenit câine. Pentru tot restul vieţii. Făcându-le rău celor neajutoraţi. Bătându-şi soţia. Vorbindu-i atât de jignitor şi purtându-se atât de nemilos cu fiul lui, Miro, încât l-a alungat de acasă. Se purta aşa cum fusese tratat de voi, devenise ceea ce spuneaţi că era.

„Eşti un nechibzuit”, gândi episcopul Peregrino. „Dacă oamenii ar reacţiona după modul cum îi tratează semenii lor, atunci nimeni n-ar mai fi

răspunzător de faptele sale. Dacă păcatele nu-ţi aparţin prin alegere, atunci cum mai poţi să te căieşti?

Ca şi cum ar fi auzit argumentaţia mută a episcopului, Vorbitorul ridică o mână şi făcu un gest prin care alungă propriile cuvinte.

— Dar răspunsul obţinut atât de uşor nu e cel adevărat. Chinurile la care l-aţi supus nu l-au făcut violent – l-au împins spre o singurătate ursuză. Şi, când nu l-aţi mai sâcâit, i-a trecut şi ura faţă de voi. Nu era el acela care să fie ranchiunos. Furia lui s-a răcit şi s-a transformat în suspiciune. Ştia că-l dispreţuiţi; a încercat să trăiască fără voi. În pace.

Ender tăcu un moment şi apoi dădu glas întrebării pe care şi-o puseseră toţi:

— Prin urmare, cum a devenit omul crud pe care-l cunoşteaţi? Gândiţi-vă puţin! Cine a avut parte de cruzimea lui? Copiii. Unii oameni îşi bat soţiile şi copiii fiindcă tânjesc după putere, dar sunt prea slabi sau prea proşti ca s-o dobândească în lume. O soţie şi nişte copii lipsiţi de apărare, legaţi de un asemenea bărbat prin necesitate şi obicei şi, cu amărăciune o spun, prin dragoste sunt singurele victime pentru a căror dominare are suficientă putere.

„Da”, gândi Ela, aruncând o privire către Novinha. „Asta voiam. De aceea l-am rugat să mărturisească moartea tatei.”

— Asemenea oameni există, dar Marcos Ribeira nu era unul dintre aceştia. Gândiţi-vă o clipă! Aţi auzit vreodată să-i fi lovit pe copii? Aţi auzit aşa ceva? Voi, cei care aţi lucrat cu el – a încercat să-

şi impună voinţa asupra voastră? Să se răzbune când lucrurile nu-i ieşeau cum voia? Marcao nu a fost un om slab şi rău. A fost un bărbat tare. Nu dorea puterea. A căutat dragostea. Nu dominare, ci loialitate.

Episcopul Peregrino zâmbi sumbru, ca un spadasin salutându-şi temutul adversar. „Păşeşti pe o potecă întortocheată, Vorbitorule, te învârteşti în jurul adevărului, fandând fără a lovi. Dar, când o vei face, lovitura se va dovedi mortală. Oamenii ăştia au venit să se distreze, dar i-ai transformat în ţinte; o să-i străpungi drept în inimă.”

— Poate că unu dintre voi îşi amintesc de un incident, continuă Ender. Marcos avea probabil vreo treisprezece ani, la fel ca voi. Vă aflaţi pe panta înverzită a dealului din spatele şcolii şi nu-i dădeaţi pace. Aţi aruncat cu pietre în el, l-aţi şfichiuit cu fire de capim. L-aţi însângerat niţel, dar el a rezistat. A încercat să scape de voi. Apoi unul dintre voi l-a lovit tare în burtă şi l-a durut mai rău decât v-aţi putea închipui, pentru că suferea deja de boala care mai târziu l-a ucis. Încă nu se obişnuise cu fragilitatea şi cu durerea. I se părea că trece prin chinurile morţii. Şi a dat în voi.

„De unde ştie?” se întrebară câţiva oameni. „A trecut atâta vreme de când s-a întâmplat! Cine i-a spus cum s-au petrecut lucrurile? Am depăşit măsura, atâta tot. N-am vrut să-i facem rău, dar când braţul a ţâşnit înainte cu mâna uriaşă strânsă pumn, ca o lovitură de cabra… voia să mă doboare…”

— Oricare dintre voi ar fi putut să cadă secerat.

Încă de atunci ştiaţi că era chiar mai puternic decât părea. Cel mai rău v-a înspăimântat faptul că asta era pedeapsa pe care o meritaţi. Îngroziţi, aţi strigat după ajutor. Şi ce-au văzut profesorii când au venit? Un băieţaş plângând, plin de sânge, prăbuşit la pământ şi un băiat solid, cu statură de bărbat, care avea ici-colo câteva zgârieturi şi spunea: „Îmi pare rău, n-am vrut”. Alţi şase au strigat: „L-a lovit! A vrut să-l omoare din senin. Am încercat să-l oprim, dar Cao e atât de mare… întotdeauna se ia de copiii mai mici“.

Micuţul Grego trăia fiecare moment al istorisirii.

— *Mentirosos!* strigă el. Minţeau!

Câţiva oameni din preajmă pufniră în râs. Quara îi şopti către el să tacă.

— Atâţia martori! Profesorii nu aveau cum să nu dea crezare acuzaţiei. De undeva a apărut însă o fetiţă care le-a spus că văzuse totul. Marcos ripostase la atacul nejustificat, sălbatic şi dureros al haitei de băieţi a căror comportare aducea şi mai mult cu aceea a câinilor decât reacţiile lui Ribeira. Relatarea ei a fost acceptată drept adevăr, fără nicio rezervă. La urma urmei, era fiica celor doi Os Venerados.

Grego o privi pe Novinha cu ochi strălucitori şi umezi, apoi sări în picioare şi strigă către cei din jur:

— *A mamae o libertou!* Mama l-a salvat!

Oamenii râseră, se întoarseră şi se uitară la Novinha, dar chipul ei era impenetrabil, pentru că refuza să recunoască afecţiunea pe care o simţea faţă de copilul ei în acele momente.

— Novinha, reluă Vorbitorul. Purtarea rece şi mintea ei sclipitoare o făceau să se simtă la fel de surghiunită printre voi ca Marcao. Niciunul dintre voi nu-şi poate aminti ca ea să fi făcut vreodată un gest de prietenie faţă de cineva. Ei bine, cunoaşteţi adevărul. Ea nu-l salva pe Marcao, vă împiedica să scăpaţi nepedepsiţi.

Cei ale căror încercări de a se împrieteni cu Novinha fuseseră respinse dădură din cap şi zâmbiră cu subînţeles: „Asta e Dona Novinha, biologista, prea bună pentru oricare dintre noi”.

— Marcao n-a înţeles lucrurile astfel. I se spusese de atâtea ori că e un animal încât ajunsese el însuşi s-o creadă. Novinha îi arătase înţelegerea, ca unei adevărate fiinţe umane. O fată drăguţă, un copil deosebit de inteligent, fiica sfinţilor Venerados, întotdeauna arogantă ca o zeiţă, ea coborâse din înalt ca să-l binecuvânteze şi să-i împlinească ruga. A început s-o venereze. Şase ani mai târziu, s-a căsătorit cu ea. Nu-i o poveste mişcătoare?

Ela îl privi pe Miro, care ridică din sprâncene:

— Aproape că te face să-l iubeşti pe ticălos, nu-i aşa?

Brusc, după o pauză mai lungă, mai puternică decât până atunci, vocea Vorbitorului explodă. Tresăriră cu toţii şi deveniră mai atenţi.

— De ce a ajuns s-o urască, s-o bată, să-i dispreţuiască pe copiii născuţi de ea? Şi femeia aceasta sclipitoare, cu o voinţă de fier, de ce a suportat totul? Ar fi putut pune oricând pune capăt căsătoriei. Adevărat, Biserica nu îngăduie divorţul, dar rămânea separarea şi n-ar fi fost

prima femeie din Milagre care să-şi părăsească soţul. Putea să ia copiii şi să-l abandoneze. Dar ea *a rămas.* Atât primarul, cât şi episcopul *i-au sugerat* să-l părăsească. Le-a spus că se puteau duce dracului amândoi.

Mulţi dintre lusos râseră; şi-o puteau imagina pe Novinha cea scumpă la vorbă răstindu-se la episcop şi înfruntând-o pe Bosquinha. Chiar dacă n-o plăceau din cale-afară pe Novinha, ea era practic singura persoană din Milagre care scăpase basma curată după ce dăduse cu tifla autorităţii.

Episcopul îşi aminti scena petrecută în biroul său cu mai bine de zece ani în urmă. Nu spusese întocmai cuvintele citate de Vorbitor, dar, chiar dacă le-ar fi reprodus aidoma, efectul de acum ar fi fost acelaşi. Şi totuşi fusese singur în birou. Nu se destăinuise nimănui. Cine era omul acesta şi cum de aflase atât de multe lucruri pe care n-avea de unde să le cunoască?

După ce râsetele se mai stinseră, Ender continuă:

— În căsătoria pe care o urau amândoi a existat ceva care i-a legat strâns. Acea legătură a fost boala lui Marcao.

Acum vocea lui era mai domoală. Lusos îşi încordară auzul, ca să prindă mai bine vorbele.

— Boala i-a influenţat viaţa încă de când a fost conceput. Genele părinţilor lui s-au combinat în aşa fel încât, din momentul în care a ajuns la pubertate, celulele din glandele lui au început să se transforme, continuu şi ireversibil, în celule lipidice. Doctorul Navio să poate spune mai bine decât mine cum a progresat boala. Marcao a ştiu

încă din copilărie că suferă de această boală; părinţii lui au aflat de ea înainte să moară din pricina Descoladei; Gusto şi Cida erau la curent cu ea din examinările genetice la care supuseseră întreaga populaţie a Lusitaniei. *Toţi* erau morţi. Doar o persoană mai ştia – cea care moştenise fişierele de xenologie. Novinha.

Doctorul Navio era uimit. Dacă ea ştiuse totul înainte de căsătorie, atunci nu-i era străin nici faptul că majoritatea celor care sufereau de această boală erau sterili. Atunci de ce se măritase cu Marcao, dacă era sigură că el nu putea avea copii? În clipa aceea înţelese ceea ce s-ar fi cuvenit să ştie de multă vreme: Marcao *nu era o excepţie.* Nu existau excepţii. Navio se înroşi la faţă. Vorbitorul era pe cale să dezvăluie ceva infam.

— Novinha ştia că Marcao era pe moarte. Şi mai ştia, încă dinaintea căsătoriei, că el era complet steril.

Trecură câteva clipe până când înţelesul vorbelor deveni evident. Ela avu senzaţia că toate măruntaiele îi iau foc şi încep să i se topească în trup. Fără a-şi întoarce capul spre Miro, văzu că băiatul înmărmurise şi obrajii îi păliseră.

În ciuda murmurelor din public, Vorbitorul continuă:

— Am văzut evaluările genetice. Marcos Maria Ribeira n-a zămislit niciodată. Soţia lui a avut şase copii, dar nu erau ai lui, iar ea ştia că el ştie. Asta făcea parte din înţelegerea pe care o făcuseră înainte de căsătorie.

Murmurele se transformară în şuşoteli,

mârâielilile în expresii de nemulţumire şi, în clipa când zgomotul deveni un vacarm de nedescris, Quim sări în picioare şi strigă, chiar urlă la Ender:

— Mama mea e cinstită! O să te ucid c-ai făcut-o târfă!

Ultimul cuvânt părea suspendat în tăcerea care se lăsase dintr-o dată. Vorbitorul nu răspunse. Rămase nemişcat, fără să-şi ia ochii de la chipul împurpurat al lui Quim. Şi, într-un târziu, Quim îşi dădu seama că acel cuvânt, care încă îi vibra în urechi, ieşise din gura lui, nu din cea a Vorbitorului. Se uită la Novinha, care stătea pe pământ alături de el, dar nu dreaptă şi semeaţă, ci prăbuşită, cu privirea ţintă la mâinile care-i tremurau în poală.

— Spune-le, mamă, o rugă Quim.

Vocea îi era mai imploratoare decât ar fi vrut.

Ea nu răspunse. Nu scoase un cuvânt şi nici nu-şi ridică ochii. Dacă n-ar fi avut bun-simţ, ar fi crezut că tremurul mâinilor era o recunoaştere, că se simţea *ruşinată,* ca şi cum ceea ce spusese Vorbitorul reprezenta adevărul pe care însuşi Dumnezeu l-ar fi rostit la rugămintea lui Quim. Îşi aminti cum descrisese părintele Mateu chinurile iadului: Dumnezeu îi scuipă pe adulteri, căci ei batjocoresc puterea creaţiei pe care El le-a împărtăşit-o şi n-au bunătate în suflet nici cât să se ridice deasupra viermilor. Quim simţi un gust amar în gură. Ceea ce spusese Andrew Wiggin era adevărat.

— *Mamaae,* izbucni el cu voce tare şi sarcastică, *quem fode p 'ra fazer-me?*

Oamenilor li se tăie răsuflarea. Cu pumnii

strânşi, Olhado ţâşni brusc în picioare. Abia acum reacţionă şi Novinha: întinse o mână, parcă voind să-l împiedice pe Olhado să-şi lovească fratele. Quim nici măcar nu băgă de seamă că Olhado sărise în apărarea mamei. Se mira doar că Miro n-o făcuse încă; deci şi el înţelesese că acesta era adevărul.

Quim respiră adânc, apoi se răsuci pe călcâie, şovăitor, cu o expresie de rătăcire întipărită pe chip; după câteva clipe, se strecură printre oameni şi se îndepărtă. Deşi îl urmăriră cu toţii plecând, nimeni nu-i adresă o vorbă. Pe Novinha ar fi crezut-o dacă ar fi respins acuzaţia şi l-ar fi linşat pe Vorbitor fiindcă aruncase un asemenea păcat asupra fiicei sfinţilor Os Venerados. Dar ea nu negase. Îl ascultase pe fiul ei acuzând-o în mod josnic şi nu spusese nimic. Aşadar, era adevărat. Iar acum ascultau fascinaţi. Puţini dintre ei trăiau vreun sentiment de nelinişte. Voiau să afle cine era tatăl copiilor Novinhei.

Cu glas domol, Ender îşi continuă povestirea:

— După ce părinţii i-au murit şi înainte de a da naştere copiilor, Novinha nu a iubit decât doi oameni. Pipo i-a fost ca un al doilea tată. Novinha şi-a statornicit viaţa lângă el; vreme de câţiva ani, a simţit ce înseamnă să aibă o familie. Apoi el a murit, iar Novinha a crezut că ea l-a ucis.

Oamenii care şedeau lângă familia Novinhei o văzură pe Quara îngenunchind în faţa Elei şi întrebând-o:

— De ce s-a supărat Quim aşa de tare?

Ela îi răspunse încet:

— Pentru că Papai nu a fost tatăl nostru cel bun.

— A, exclamă Quara. Şi acum Vorbitorul e tatăl nostru?

Ela o rugă să tacă.

— În noaptea în care a murit Pipo, Novinha i-a arătat ultima ei descoperire, ceva în legătură cu Descolada şi cu modul în care acţionează asupra plantelor şi asupra animalelor de pe Lusitania. Pipo a înţeles mai mult decât ea din acea proiecţie. S-a grăbit să plece în pădure, unde-l aşteptau purceluşii. Probabil le-a spus ce aflase. Poate că doar au ghicit. Novinha s-a considerat însă vinovată că-i arătase un secret pentru păstrarea căruia purceluşii ar fi fost în stare să ucidă. Era prea târziu să mai repare ce făcuse, dar putea să împiedice repetarea accidentului. De aceea a sigilat toate fişierele care aveau ceva de-a face cu Descolada, inclusiv ceea ce-i arătase lui Pipo în noaptea aceea. Ştia cine va dori să vadă fişierele. Libo, noul zenador. Dacă Pipo îi fusese tată, Libo îi fusese frate şi chiar mai mult decât atât. Deşi suferise cumplit la moartea lui Pipo, pierderea lui Libo ar fi fost de nesuportat. El a solicitat fişierele. Le-a cerut cu insistenţă. I-a spus că n-o să-l lase niciodată să le vadă. Amândoi ştiau ce înseamnă refuzul ei. Dacă s-ar fi căsătorit cândva cu Novinha, Libo ar fi avut dreptul să treacă de sistemele de protecţie stabilite de ea pentru acele fişiere. Se iubeau cu disperare, aveau nevoie unul de celălalt mai mult ca oricând, dar Novinha nu se putea mărita cu el în veci. Libo nu i-a promis niciodată că nu va citi fişierele şi, chiar dacă şi-ar fi luat un asemenea angajament, nu ar fi fost în stare să-l respecte. Dar, la fel ca tatăl lui,

avea să înţeleagă şi să moară. Nu-i era greu să refuze să se mărite cu el, dar îi venea mult mai greu să trăiască fără el. Aşa că n-a trăit fără Libo. A încheiat târgul cu Marcao. Se va căsători cu el după lege, dar soţul ei adevărat şi tatăl tuturor copiilor ei va fi, a fost Libo.

Bruxinha, văduva lui Libo, se ridică nesigură în picioare, cu lacrimile curgându-i pe obraji şi, printre suspine, urlă:

— *Mentira, mentira!* Minciuni, minciuni!

Dar nu bocea de furie, ci de durere. Jelea din nou pierderea soţului ei. Trei dintre fiicele sale o ajutară să părăsească *praca.*

— Libo ştia că le face un rău imens soţiei şi fetelor sale. Se detesta pentru ceea ce făcuse. A încercat să stea departe de Novinha. A reuşit luni, ba chiar ani întregi. Şi Novinha s-a străduit. A refuzat să-l vadă, chiar să-i vorbească. Până şi copiilor le-a interzis să pomenească numele lui. După o vreme, Libo s-a crezut îndeajuns de tare ca s-o poată vedea fără să mai cadă în păcat. Novinha se simţea foarte singură cu soţul ei, care nu se compara cu Libo. Niciodată nu şi-au închipuit că ceea ce făceau era corect, dar pur şi simplu nu puteau trăi multă vreme despărţiţi.

Bruxinha auzi toate acestea în vreme ce era condusă afară din *praca.* Pentru ea era o slabă consolare, desigur, dar, urmărind-o cu privirea, episcopul Peregrino înţelese că Vorbitorul îi făcea un dar. Acest crud adevăr o transformase în cea mai nevinovată victimă, însă Vorbitorul îi lăsa şi altceva decât cenuşa. O învăţa să trăiască ştiind ce făcuse soţul ei. „Nu ai fost tu vinovată”, părea

să-i spună. „Orice-ai fi făcut, nu puteai împiedica nimic din cele ce s-au întâmplat. Soţul tău a dat greş, nu tu.” „Fecioară binecuvântată, se rugă în gând episcopul, fă ca Bruxinha să audă ce spune omul acesta şi să-l creadă.”

Văduva lui Libo nu era singura care plângea. Sutele de ochi care o urmăreau îndepărtându-se se umplură de lacrimi. Descoperirea că Novinha fusese adulteră venea ca un duş rece, dar încurajator: femeia cu inimă oţelită purta o pată care n-o făcea cu nimic mai bună decât oricare alta. Dar faptul că şi Libo căzuse în păcatul adulterului nu le dădu aceeaşi satisfacţie. Îl iubiseră cu toţii. Îi admiraseră generozitatea, bunătatea, înţelepciunea, iar acum nu le plăcea să afle că ele fuseseră doar o mască.

De aceea, când Vorbitorul le reaminti că azi nu rostea moartea lui Libo, le veni greu să-şi ascundă surprinderea.

— De ce a acceptat Marcos Ribeira toate acestea? Novinha şi-a închipuit că el îşi dorea foarte mult o soţie şi trăia cu iluzia că este tatăl copiilor, pentru a spăla ruşinea pe care o simţea în faţa comunităţii. Da, e adevărat, dar nu întru totul. Marcao s-a căsătorit cu Novinha pentru că o iubea. De fapt, Marcao n-a sperat niciodată că ea va ajunge să nutrească aceleaşi sentimente faţă de el, fiindcă o venera. Novinha era o zeiţă şi ştia că Marcao era bolnav, respingător, un animal demn de dispreţ. La rândul său, Marcos ştia că niciodată Novinha nu va avea aceleaşi sentimente ca el şi nici măcar nu-l va iubi. Nădăjduia însă că într-o bună zi în sufletul ei avea să încolţească sămânţa

înţelegerii, că va ajunge să simtă faţă de el un fel de… loialitate.

Ender rămase câteva clipe cu capul plecat. Lusos auziră cuvintele pe care el n-ar fi trebuit să le spună: „Niciodată n-a fost aşa”.

— Pentru Marcos, fiecare copil care se năştea era o nouă dovadă că dădea greş. Că zeiţa îl considera încă nedemn de ea. De ce? Cinstit era. Nu făcuse niciodată aluzii că vreun copil n-ar fi al lui. Nu călcase niciodată legământul făcut Novinhei. Nu merita oare ceva mai mult din partea ei? Uneori nu mai putea îndura. Refuza să accepte judecata ei. Nu era o zeiţă. „Toţi copiii ei sunt bastarzi.” Asta îşi spunea el în gând când îşi vărsa furia pe Novinha, când răcnea la Miro.

Miro îşi auzi numele pronunţat, dar nu-l recunoscu drept ceva care să-i aparţină. Legătura lui cu realitatea era mai fragilă decât îşi închipuise, iar ziua de azi îi confirmase bănuiala, provocându-i prea mult zbucium: magia imposibilă cu purceluşii şi copacii; mama şi Libo amanţi; smulsă atât de brutal, după ce făcuse parte din propria fiinţă, Ouanda era acum îndepărtată dintr-o singură lovitură, devenind, la fel ca Ela sau Quara, o altă soră. Cu capul în pământ, nu reuşea să vadă nici măcar iarba; vocea Vorbitorului devenise sunet pur, iar în cuvinte nu mai percepea înţelesuri, ci doar un vuiet îngrozitor. El chemase acea voce, el voise ca ea să rostească moartea lui Libo. Cum putea să ştie dinainte că, în locul unui preot binevoitor aparţinând unei religii umaniste, va avea parte de adevăratul Vorbitor, cu mintea lui pătrunzătoare şi cu o perfectă capacitate de

înţelegere? N-ar fi putut să ştie că sub masca bunătăţii se ascunde Săvârşitorul, distrugătorul, miticul Lucifer al celei mai grozave crime comise de umanitate, hotărât să trăiască astfel încât să-şi justifice numele, făcând o batjocură din munca de o viaţă a lui Pipo, a lui Libo, a Ouandei şi a lui însuşi, pricepând în decurs de numai o oră, cât stătuse printre purceluşi, ceea ce alţii nu reuşiseră în aproape cincizeci de ani, despărţind-o pe Ouanda de el cu o singură lovitură nemiloasă dată cu sabia adevărului; aceasta era vocea pe care o auzea Miro, singura certitudine ce-i mai rămăsese, o voce necruţătoare şi teribilă. Miro se agăţă de sunetul ei, încercând să o urască dar nereuşind, fiindcă ştia, nu se putea amăgi; *ştia* că Săvârşitorul era nemilos, dar în acelaşi timp nimicea iluziile, iar iluziile trebuiau să moară. „Adevărul despre purceluşi, adevărul despre noi înşine! Urmând neştiute căi, acest om bătrân cât lumea e capabil să vadă adevărul, care nu-l orbeşte şi nici nu-l face să-şi piardă raţiunea. Trebuie să ascult vocea asta şi să las puterea ei să mă pătrundă, să mă cuprindă şi pe mine, ca să pot privi lumina fără să mor.”

— Novinha ştia foarte bine ce este: o adulteră, o ipocrită. Ştia că e vinovată faţă de Marcao, faţă de Libo, faţă de copii şi de Bruxinha. Ştia că ea l-a ucis pe Pipo. Iată de ce suporta, ba chiar chema, pedeapsa venită din partea lui Marcao. Aceasta era penitenţa ei, dar niciodată nu-i era de ajuns. Indiferent cât de mult o ura Marcao, ea se ura pe sine însutit.

Episcopul încuviinţă din cap. Dezvăluind aceste

secrete în faţa întregii comunităţi, Vorbitorul comisese o faptă monstruoasă. Tainele acestea trebuiau rostite doar în confesional. Peregrino simţise totuşi forţa dezvăluirii, felul în care membrii comunităţii se vedeau siliţi să-i descopere pe aceşti oameni, pe care îşi închipuiseră că-i cunoşteau, pentru ca apoi să-i mai descopere o dată, şi încă o dată; şi fiecare întorsătură a istorisirii îi obliga să se regândească pe ei înşişi, căci şi ei făcuseră parte din ea, participaseră la ea de nenumărate ori, dar până acum nu ştiuseră alături de cine. Trăiseră o experienţă înspăimântătoare, dureroasă, care în cele din urmă avusese un efect ciudat de liniştitor. Episcopul se aplecă spre secretarul său şi-i şopti:

— Bine măcar că bârfa nu va mai avea din ce să se hrănească; n-au mai rămas secrete nedezvăluite.

— Toţi oamenii din această istorisire au suferit, toţi s-au sacrificat pentru cei pe care îi iubeau, toţi au provocat suferinţe groaznice celor pe care i-au iubit. Iar voi, care m-aţi ascultat astăzi, şi voi aţi adus durerea. Dar să ţineţi minte: viaţa lui Marcao a fost crudă şi tragică; deşi ar fi putut pune capăt oricând înţelegerii cu Novinha, a preferat să-i rămână fidel. Trebuie să fi găsit vreo bucurie în asta. Cât despre Novinha, ea a încălcat legile lui Dumnezeu, legile care ţin această comunitate laolaltă. Şi ea şi-a primit pedeapsa. Biserica nu cere o penitenţă atât de îngrozitoare precum cea pe care Novinha şi-a impus-o sieşi. Iar dacă vă simţiţi îndemnaţi să credeţi că ar merita vreo răutate meschină din partea voastră, vă invit să

ţineţi minte: a suferit totul şi a făcut toate acestea dintr-un singur motiv: pentru a-i împiedica pe purceluşi să-l ucidă pe Libo.

Cuvintele lui cernură cenuşă în inimile tuturor.

Olhado se ridică, apoi îngenunche lângă Novinha şi îşi trecu un braţ pe după umărul ei. Ela stătea alături, dar privea în pământ şi plângea tăcut. Quara se apropie şi rămase în picioare în faţa mamei, privind-o cu veneraţie, iar Grego îşi îngropă faţa în poala Novinhei şi începu să suspine. Cei care se aflau suficient de aproape reuşiră să-l audă jelind:

— *Todo papai e morto. Nao tenho nem papai.* Toţi tăticii mei sunt morţi. Nu mai am niciun tătic.

Ouanda aştepta în capătul aleii, unde o însoţise pe mama ei cu puţin timp înainte ca Vorbitorul să fi încheiat. Îl căută din ochi pe Miro, dar el plecase deja.

Ender rămase în spatele podiumului, uitându-se la familia Novinhei, dorind să facă ceva care să le mai aline durerea. Mărturisirile pricinuiau întotdeauna suferinţe, fiindcă un Vorbitor nu se străduieşte deloc să înfrumuseţeze adevărul. Dar rareori se întâmpla ca oamenii să aibă o viaţă atât de încărcată de amăgiri precum Marcao, Libo şi Novinha; arareori apăreau atâtea momente de uimire, atât de multe informaţii care să-i silească pe oameni să-şi revizuiască părerile despre cei pe care îi cunoscuseră, despre cei pe care îi iubiseră, în vreme ce mărturisise, văzând chipurile celor care îl priveau, Săvârşitorul înţelesese că astăzi provocase o durere de neînchipuit. O simţise chiar

el, de parcă oamenii i-ar fi transmis suferinţa lor. Bruxinha fusese cea mai uimită, dar Săvârşitorul ştia că nu ea era cea mai adânc rănită. Miro şi Ouanda înduraseră cea mai înfiorătoare tortură, deoarece îşi imaginaseră că ştiau ce le va aduce viitorul. Săvârşitorul mai simţea însă şi durerea prin care trecuseră înainte şi-şi dădea seama că noile răni pricinuite astăzi se vor vindeca mult mai repede decât cele vechi. Poate că Novinha nu recunoştea încă, dar Săvârşitorul o eliberase de o povară mult prea grea, pe care n-ar mai fi reuşit s-o poarte multă vreme.

— Vorbitorule, îl chemă Bosquinha.

— Doamnă primar... Nu-i plăcea să discute cu oamenii după mărturisire, dar se obişnuise cu faptul că întotdeauna se găsea cineva care să insiste să discute cu el. Făcu un efort să zâmbească: Au venit mai mulţi oameni decât mă aşteptam.

— O chestiune de moment pentru cei mai mulţi, răspunse Bosquinha. Până dimineaţă vor uita.

Ender se simţi deranjat că ea bagateliza totul.

— Asta dacă nu cumva se va întâmpla ceva ieşit din comun în cursul nopţii.

— Mda. Ei bine, s-a aranjat şi asta!

Ender observă abia acum că Bosquinha era extrem de tulburată şi reuşea cu greu să-şi ţină în frâu emoţiile. O luă de cot şi apoi îşi petrecu braţul pe după umărul ei; recunoscătoare, ea se lăsă sprijinită.

— Vorbitorule, am venit să-mi cer iertare. Congresul Stelar ţi-a rechiziţionat nava. Acţiunea nu are nicio legătură cu vreo faptă a ta. Aici s-a

comis o crimă, o crimă atât de… îngrozitoare… încât vinovaţii trebuie duşi pe cea mai apropiată planetă, Trondheim, pentru a fi judecaţi şi pedepsiţi. Cu nava ta.

Ender rămase pe gânduri câteva clipe:

— Miro şi Ouanda.

Bosquinha întoarse capul şi-l săgetă cu privirea:

— Nu pari surprins.

— Nu-i voi lăsa să plece!

Femeia se îndepărtă brusc de el.

— *N-o să-i laşi?*

— Am o bănuială privind acuzaţia ce li se aduce.

— Te afli aici doar de patru zile şi ştii deja ce *nici măcar eu* nu am bănuit?

— Uneori guvernele sunt ultimele care află.

— Dă-mi voie să-ţi spun de ce *îi vei lăsa* să plece şi de ce *noi toţi* vom accepta să fie judecaţi: pentru că exact acum Congresul ne-a şters toate fişierele. Memoria computerelor este goală, cu excepţia câtorva programe rudimentare care controlează aprovizionarea cu energie, apă şi sistemul de canalizare. Mâine nu se va putea lucra, deoarece nu avem suficientă energie pentru fabrici, nici pentru mine sau pentru acţionarea tractoarelor. Eu am fost destituită din funcţie. Acum nu sunt decât adjunct al şefului *poliţiei,* pentru a mă îngriji de îndeplinirea directivelor Comitetului de Evacuare a Lusitaniei.

— Evacuare?

— Patenta coloniei a fost revocată. Vor trimite nave pentru transportul populaţiei. Orice semn al prezenţei umane trebuie şters de pe faţa planetei. Până şi pietrele de mormânt ale morţilor noştri.

Ender încercă să cântărească răspunsul ei. Nu se gândise că Bisquinha era tipul de om care să se plece în faţa autorităţii absurde.

— Intenţionezi să te supui acestor ordine?

— Reţelele de furnizare a apei şi a energiei electrice sunt controlate prin ansiblu, iar împrejmuirea coloniei e în puterea Comitetului. Ne poate închide aici, fără energie, apă sau canalizare şi nu avem cum să scăpăm. Ni s-a comunicat că, imediat ce Miro şi Ouanda se vor îndrepta spre Trondheim la bordul navei tale, o parte din restricţii vor fi ridicate. Oftă. Regret, Vorbitorule, dar nu e momentul potrivit pentru a face turism în Lusitania.

— Nu sunt turist.

Ender nu făcu efortul să-i împărtăşească bănuiala lui: faptul că Activităţile Suspecte fuseseră descoperite de către Congres după ce el venise pe Lusitania nu era o simplă coincidenţă. Aţi reuşit să salvaţi măcar unele fişiere?

Bosquinha suspină.

— Regret, dar abuzând de amabilitatea ta. Am observat că toate fişierele tale sunt menţinute prin ansiblu, din afara planetei. Am transmis cele mai importante fişiere ca mesaje în numele tău.

Ender pufni în râs.

— Da, ai dreptate, foarte bine aţi făcut!

— Nu prea cred. Nu le putem primi înapoi. Ba, de fapt, am putea, dar s-ar afla neîntârziat şi vei avea aceleaşi necazuri ca noi. Abia atunci Comitetul ar şterge totul.

— Asta se va întâmpla dacă nu întrerupeţi legătura prin ansiblu imediat ce copiaţi toate

fişierele mele în memoria locală.

— Ar însemna să declarăm rebeliunea. Pentru ce am face-o?

— Pentru şansa ca Lusitania să devină cea mai bună şi cea mai importantă dintre cele O Sută de Lumi.

Bosquinha râse.

— Cred că ei ne consideră importanţi, dar trădarea nu mi se pare calea cea mai potrivită pentru a fi recunoscuţi drept cei mai buni.

— Te rog să nu faci nimic. Nu-i aresta pe Miro şi pe Ouanda. Aşteaptă o oră şi permite-mi să mă reîntâlnesc cu tine şi cu toţi cei care trebuie să participe la luarea hotărârii.

— Hotărârea dacă ne revoltăm sau nu? Mărturisitorule, nu înţeleg de ce trebuie să fii prezent la discuţia asta.

— O să înţelegi atunci. Te rog, e un lucru prea important ca să ratăm şansa.

— Şansa de a realiza ce?

— De a repara ceea ce a făptuit Săvârşitorul în Xenocidul de acum trei mii de ani.

Bosquinha îl privi cercetător.

— Şi eu care credeam că nu eşti decât un individ indiscret care răspândeşte zvonuri răuvoitoare…

Poate glumea. Sau poate vorbea serios.

— Dacă tu consideri că mărturisirea înseamnă să răspândeşti zvonuri, atunci s-ar putea trage concluzia că eşti prea mărginită ca să conduci comunitatea asta.

Ender surise. Bosquinha îşi dădu braţele în lături şi ridică din umeri.

— *Pois e,* spuse ea. Bineînţeles. Ce altceva?

— Convoci întâlnirea?

— O s-o fac. În biroul episcopului.

Ender simţi o strângere de inimă.

— Episcopul n-o să vrea să vină altundeva, explică ea, iar hotărârea de a ne revolta n-o să însemne nimic dacă nu o aprobă şi el. Bosquinha îi puse o mână pe piept. S-ar putea să nu te lase nici măcar să calci în catedrală, pentru că eşti necredincios.

— Dar vei încerca.

— Voi încerca pentru ceea ce ai făcut astă seară. Doar un înţelept poate să înţeleagă oamenii atât de limpede şi într-un răstimp atât de scurt. Doar cineva lipsit de milă ar fi spus totul cu voce tare. Puterea şi slăbiciunea ta… de amândouă avem nevoie acum.

Bosquinha se întoarse şi plecă grăbită. Ender ştia că în adâncul inimii primarul nu dorea să se supună ordinelor Congresului Stelar. Acestea veniseră prea brusc şi erau prea severe; îi anulaseră autoritatea de parcă ea ar fi fost vinovată de încălcarea legii. Cedarea era totuna cu recunoaşterea vinovăţiei, iar ea ştia că nu făcuse nicio greşeală. Voia să se opună, să găsească o modalitate plauzibilă de a întoarce Congresului palma primită, cerându-le membrilor lui să mai aştepte, să se calmeze. Ori, dacă era necesar, spunându-le de-a dreptul să se ducă învârtindu-se. Dar mărginită nu era. N-ar fi făcut nici cel mai mic gest de opoziţie decât fiind sigură că va da roade şi că oamenii conduşi de ea ar avea de câştigat. Ender se convinsese că Bosquinha era

un bun guvernator. De dragul poporului ei îşi va sacrifica cu dragă inimă reputaţia, mândria, chiar şi viitorul.

Rămăsese singur. Câtă vreme vorbise cu Bosquinha, toţi oamenii plecaseră din *praca.* Ender se simţi ca un fost soldat care cutreieră o câmpie nepăsătoare, scena unei bătălii de mult purtate, unde se mai aud ecourile măcelului în adierea vântului, printre firele foşnitoare de iarbă.

— Să nu-i laşi să întrerupă legătura prin ansiblu!

Vocea din ureche îl făcu să tresară, dar o recunoscu imediat.

— Jane!

— Pot să-i determin pe membrii Congresului să creadă că ai tăiat legătura, dar, dacă o faci cu adevărat, n-o să te mai pot ajuta.

— Jane, tu ai făcut asta, nu-i aşa? Cum puteau să afle ce-au făcut Miro şi Ouanda dacă nu le-ai fi atras tu atenţia?

Ea nu-i răspunse.

— Jane, îmi pare rău că am întrerupt legătura cu tine, niciodată n-o să...

Ender era convins că Jane ştia ce dorea el să spună; când vorbea cu ea, nu trebuia să-şi încheie frazele. Totuşi nu primi niciun răspuns.

Ce rost avea să spună totul până la capăt, când ştia că ea va înţelege oricum? Încă nu-l iertase, asta era explicaţia, altfel i-ar fi răspuns deja, atrăgându-i atenţia să nu-i răpească timpul. Cu toate acestea, nu reuşi să-şi stăpânească impulsul de a mai încerca o dată.

Nici acum nu primi răspuns. Spusese ce avea de

spus – să menţină legătura prin ansiblu – şi gata. Pentru moment. Aşteptarea nu-l deranja pe Ender. Îi era de ajuns să ştie că Jane se afla lângă el, ascultând. Nu mai era singur. Descoperi cu surprindere că pe obraji îi curgeau lacrimile. Lacrimi de uşurare, socoti el. Catharsis. O mărturisire, o criză, vieţile oamenilor într-o teribilă cumpănă, viitorul coloniei primejduit. „Iar eu plâng de uşurare pentru că un program arogant îmi vorbeşte din nou."

Acasă o găsi pe Ela aşteptându-l. Avea ochii înroşiţi de plâns.

— Bună, îl salută ea.

— Am reuşit să fac ce doreai? întrebă el.

— N-am bănuit niciodată, recunoscu ea. Nu era tatăl nostru. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

— Nu cred că ai fi putut.

— Iar eu ce-am făcut? Te-am chemat să mărturiseşti moartea tatălui meu… a lui Marcao. Începu să plângă din nou. Secretele mamei… credeam că le cunosc, mi-am închipuit că se aflau doar în fişierele ei… am crezut că-l ura pe Libo.

— N-am făcut decât să deschid ferestrele ca să aerisesc puţin.

— Asta să le-o spui Ouandei şi lui Miro.

— Dar, Ela, ia gândeşte-te puţin: până la urmă tot ar fi aflat. Îngrozitor este că nu au ştiut vreme de atâţia ani. Acum, când cunosc adevărul, îşi poate găsi fiecare propriul drum.

— Aşa cum l-a găsit mama? De data asta chiar mai rău decât adulterul?

Ender îi atinse uşor părul şi îl mângâie. Ela

acceptă atingerea, încercarea de a o consola. El nu reuşi să-şi amintească dacă tatăl sau mama lui îl mângâiaseră vreodată astfel. Pesemne că da, altfel cum ar fi ştiut să facă un asemenea gest?

— Ela, vrei să mă ajuţi?

— De ce? Ţi-ai terminat treaba, nu?

— Asta n-are nimic de a face cu mărturisirea pentru morţi. În mai puţin de-o oră trebuie să aflu cum acţionează Descolada.

— Va trebui să o rogi pe mama… Dar ea ştie?

— Nu cred că ar fi prea încântată să mă vadă în seara asta.

— Şi *ar trebui* să o rog eu? „Bună seara, mamă, tocmai ai fost dată în vileag în faţa tuturor oamenilor din Milagre ca adulteră care şi-a minţit copiii toată viaţa. Aşadar, dacă nu te superi, aş vrea să-ţi pun câteva întrebări ştiinţifice."

— Ela, e o chestiune de care ţine supravieţuirea Lusitaniei, ca să nu mai vorbesc că de ea depinde şi viaţa fratelui tău Miro. Îi făcu semn şi se întoarse spre terminal. Conectează-l.

Cuprinsă de mirare, Ela făcu întocmai. Computerul nu-i recunoscu numele.

— Numele meu a fost şters. Îl privi alarmată. De ce?

— Nu eşti singura căreia i s-a întâmplat asta. La fel e cu toţi ceilalţi.

— Nu-i o defecţiune, înţelese ea. Cineva a şters fişierul abonaţilor.

— Congresul Stelar a şters numele tuturor abonaţilor locali. N-a rămas nimic. Suntem consideraţi rebeli. Miro şi Ouanda urmează să fie arestaţi şi trimişi pe Trondheim pentru proces.

Mai au o şansă doar dacă reuşesc să-i conving pe episcop şi pe Bosquinha să declanşeze o revoltă *adevărată.* Înţelegi? Dacă mama ta nu-mi spune tot ce trebuie să ştiu, Miro şi Ouanda vor fi trimişi la douăzeci şi doi de ani depărtare. Pedeapsa pentru trădare e moartea, dar şi călătoria către locul de judecată e la fel de rea ca o condamnare la închisoarea pe viaţă. Până să se întoarcă, vom fi cu toţii foarte bătrâni sau chiar morţi, asta dacă…

Ela privi pierdută către perete:

— Ce vrei să afli?

— Ceea ce va descoperi şi Comitetul când va cerceta fişierele ei. Modul în care acţionează Descolada.

— Da, spuse Ela. O va face de dragul lui Miro. Îl privi sfidător. Ne iubeşte, să ştii. Pentru a salva viaţa unuia dintre copiii ei, va accepta să discute cu tine.

— Foarte bine. Ar fi încă şi mai bine dacă ar veni singură. Într-o oră, în biroul episcopului.

— Ela încuviinţă şi, preţ de o clipă, rămase neclintită. Apoi în mintea ei se făcu o conexiune; se ridică şi porni în fugă către uşă.

Se opri brusc. Se întoarse, îl îmbrăţişă pe Ender şi-l sărută pe obraz.

— Mă bucur că ai spus totul. Mă bucur că ştiu.

El o sărută pe frunte şi-i făcu semn să plece. După ce uşa se închise în urma ei, se întinse pe pat şi rămase cu privirea aţintită în tavan. Se gândi la Novinha, încercând să-şi imagineze ce simţea ea acum. „Novinha, oricât de groaznic ar fi, în clipa asta fiica ta aleargă spre casă, încredinţată că vei uita complet de tine însăţi şi

vei face tot ce trebuie ca să-ţi salvezi fiul, în ciuda durerii şi a umilinţei prin care treci. Te-aş uşura de întreaga povară a suferinţei, Novinha, dacă mi-ai da, în schimb, o copilă care să aibă încredere neţărmurită în mine.”

16
GARDUL

Un rabin ţine o lecţie în piaţă. Din întâmplare, în aceeaşi dimineaţă, un bărbat descoperă că soţia lui e adulteră şi mulţimea o târăşte spre piaţă pentru a o lapida. (Există o versiune binecunoscută a acestei istorioare, dar un prieten al meu, Vorbitor în Numele Morţilor, mi-a povestit despre alţi doi rabini care s-au confruntat cu situaţii similare. Despre ei vreau să vă istorisesc la rândul meu.)

Rabinul face câţiva paşi şi ajunge în faţa femeii. Din respect, oamenii se feresc din calea lui şi aşteaptă cu pietrele grele în mâini.

Rabinul întreabă:

— Se află printre voi cineva care n-a dorit pentru sine femeia altuia sau bărbatul altei femei?

Ei mormăie şi răspund:

— Cu toţii cunoaştem dorinţa asta, dar, rabinule, niciunul dintre noi nu i-a dat ascultare.

— Atunci îngenuncheaţi şi mulţumiţi-i lui Dumnezeu că v-a făcut tari! spuse rabinul.

Apoi o ia de mână pe femeie şi o scoate din piaţă, înainte de a-i da drumul, o sfătuieşte:

— Să-l spui înălţimii sale magistrul cine i-a salvat ibovnica. Va şti că-i sunt supus credincios.

Astfel femeia scăpă cu viaţă, deoarece comunitatea era prea coruptă ca să se poată apăra singură de dezordine.

Un alt rabin, în alt oraş. Rabinul opreşte mulţimea la fel ca în cealaltă istorisire, spunând:

— Care dintre voi e fără de păcate, acela să arunce primul piatra.

Amintindu-şi de păcatele lor, oamenii se ruşinează şi uită ce scop i-a unit. „Într-o bună zi, se gândesc ei, s-ar putea să fiu şi eu ca femeia asta şi să nădăjduiesc că voi primi iertarea. Ar trebui să mă port cu ea aşa cum aş dori să se poarte ceilalţi cu mine.”

Când ei dau drumul pietrelor la pământ, rabinul se apleacă şi ridică una, o înalţă deasupra capului femeii şi o slobozeşte cu toată forţa. Îi sfărâmă ţeasta şi-i împrăştie creierii pe caldarâmul pieţii.

— Nici eu nu-s fără de păcate, le zice el oamenilor, dar, dacă le vom îngădui doar celor perfecţi să aplice legea, ea va muri curând şi o dată cu ea şi oraşul nostru.

Prin urmare, femeia a murit deoarece comunitatea era prea rigidă ca să-i îngăduie rătăcirea de la calea cea dreaptă.

Binecunoscuta versiune a acestei istorioare ne atrage atenţia fiindcă apare uimitor de rar în viaţa noastră. Majoritatea comunităţilor oscilează între decădere şi rigor mortis, iar când deviază prea mult, se sting. Un singur rabin a îndrăznit să spere din partea noastră un asemenea echilibru perfect încât să ne putem păstra legea şi să iertăm totuşi rătăcirea. Ca urmare, bineînţeles că l-am ucis noi pe el.

San Angelo, Scrisori către un eretic în faşă,
Transcriere, Amai a Tudumundo Para Que Deus

Vos
Ame Cristao, 103:72:54:2

„Minha-irma. Sora mea.” Cuvintele continuară să se fugărească prin mintea lui Miro până când, devenind o parte din gândurile lui, nici nu le mai auzi. *„A Ouanda. E minha irma.* Ea e sora mea.” Picioarele îl duseră mecanic de la *praca* până la terenul de joacă şi dincolo de şaua dealului. Pe culmea lui cea mai înaltă se aflau catedrala şi mănăstirea, care dominaseră dintotdeauna Staţiunea Zenadorilor, de parcă ar fi alcătuit împreună o fortăreaţă care să vegheze cu străşnicie asupra porţii. „Pe poteca aceasta păşea Libo când se ducea s-o întâlnească pe mama. Se vedeau în Staţiunea Xenobiologilor sau o făceau mai discret, trăindu-şi rutul în iarbă, ca nişte porci de pe fazenda?”

Rămase la uşa Staţiunii Zenadorilor şi încercă să găsească un motiv întemeiat pentru a intra. Nu avea ce să facă acolo. Nu scrisese raportul despre ceea ce se întâmplase astăzi, dar oricum nu ştia cum să-l redacteze. „Puteri magice, despre asta era vorba. Purceluşii le cântă copacilor, iar aceştia se desfac singur în bârne şi scânduri. Mult mai bune decât cele obţinute prin tâmplărie. Aborigenii sunt cu mult mai complicaţi decât s-a presupus până acum. Utilizări multiple ale aceluiaşi lucru. Fiecare copac e concomitent totem, cruce de mormânt şi o mică fabrică de cherestea. Soră. Trebuie să fac ceva, dar nu-mi amintesc ce anume. Purceluşii au planul cel mai înţelept. Trăiesc precum fraţii şi nu-i interesează

femelele. Ar fi fost mai bine pentru tine, Libo, ăsta-i adevărul – ba nu, ar trebui să-ţi spun *Papai,* nu Libo. Păcat că mama nu ţi-a zis niciodată, altfel m-ai fi legănat pe genunchi. Cei doi copii mai mari ai tăi, Ouanda pe un genunchi şi Miro pe celălalt. Nu ne mândrim cu cei doi copii ai noştri? Născuţi în acelaşi an, la doar două luni distanţă, ce individ ocupat era *Papai* pe vremea aceea, strecurându-se de-a lungul gardului ca să se împerecheze cu *mamae.* În curtea ei. Toată lumea îţi plângea de milă pentru că nu aveai decât fete. Niciuna care să-ţi ducă numele mai departe. Milă risipită în zadar. Aveai fii să dai şi altora, iar eu am mult mai multe surori decât am crezut. În orice caz, cu una mai mult decât aş fi vrut.”

Rămăsese la poartă, privind către pădurea de pe dealul purceluşilor. „Nu servesc niciun scop ştiinţific dacă le fac o vizită. Prin urmare, o să fac un act gratuit şi neştiinţific şi o să aflu dacă au loc în trib pentru un nou frate. Probabil că sunt prea mare ca să capăt un pat în casa din buşteni; aşadar o să dorm afară. Nu-s tare priceput la căţărat în copaci, dar mă pricep cât de cât la tehnologie şi, cum nu mai am reţineri, o să vă spun tot ce vreţi să ştiţi.” Puse mâna dreaptă pe cutia de identificare şi o întinse pe stânga pentru a împinge poarta. Preţ de o fracţiune de secundă nu pricepu ce s-a întâmplat. Apoi simţi că mâna i-a luat foc; parcă îi era tăiată chiar în momentul acela cu ferăstrăul. De când fusese construit, gardul nu rămăsese niciodată activ după atingerea cutiei de către vreun zenador.

— Marcos Vladimir Ribeira von Hesse, dreptul

de a trece prin gard ţi-a fost revocat prin Ordinul Comitetului de Evacuare a Lusitaniei.

Până în clipa aceea, vocea nu mai avertizase astfel un zenador. Îi trebui câtva timp să înţeleagă ce spunea glasul.

— Tu şi Ouanda Quenhatta Figueira Mucumbi vă veţi prezenţa la adjunctul şefului poliţiei, Faria Maria de Bosque, pentru a fi arestaţi în numele Congresului Stelar şi pentru a fi duşi pe Trondheim, unde urmează să fiţi judecaţi.

Deocamdată era ameţit şi îşi simţea stomacul îngreunat. „Ştiu. Tocmai în noaptea asta s-au găsit să afle. S-a terminat cu toate. O voi pierde pe Ouanda, purceluşii, cercetările; totul s-a năruit. Arestare. Trondheim. De unde a venit Vorbitorul. O călătorie de douăzeci şi doi de ani. Toate vor rămâne în urmă în afară de Ouanda, singura, iar ea e *sora mea.”*

Întinse iute mâna ca să tragă poarta, dar durerea insuportabilă îl fulgeră, îi trecu prin toţi nervii, care luară foc instantaneu. „Nu pot să dispar pur şi simplu. Vor închide poarta pentru oricine. Nimeni nu va mai merge la purceluşi, nimeni n-o să le mai spună nimic, iar ei ne vor aştepta, dar niciodată nu va mai deschide cineva poarta asta. Nici eu, nici Ouanda, nici Vorbitorul, nimeni, fără nicio explicaţie. Comitetul de Evacuare. Ne vor duce de aici şi apoi vor şterge orice urmă a trecerii noastre. Aşa prevăd regulile, dar mai sunt şi altele, nu? Ce au constatat? Cum de-au aflat? Le-a spus Vorbitorul? E atât de împătimit după adevăr?

Trebuie să le explic purceluşilor de ce n-o să ne

mai întoarcem, trebuie să-i anunţ.”

Totdeauna erau urmăriţi de câte un purceluş de îndată ce intrau în pădure. Oare nu era şi acum unul de pază? Miro făcu un semn cu mâna. Era totuşi prea întuneric. Nu aveau cum să-l vadă. Sau poate că-l vedeau. Nimeni nu ştia cât de bine vedeau purceluşii pe întuneric. Chiar dacă-l observaseră sau nu, niciunul nu veni. Curând avea să fie prea târziu; dacă framlingii supravegheau poarta, fără îndoială că o anunţaseră deja pe Bosquinha, iar ea era pe drum, zburând pe deasupra ierbii. Îşi va exprima – vai – regretul că trebuie să-l aresteze, dar îşi va face datoria, şi degeaba ar încerca să discute cu ea dacă această hotărâre era bună pentru oameni, sau pentru purceluşi, sau pentru toţi, dacă merita să menţină această separare prostească. Ea nu era genul de om care să pună legea la îndoială, ci făcea exact aşa cum i se spunea. Iar el se va preda, n-avea niciun rost să se opună; unde se putea ascunde de partea asta a gardului? Prin turmele de cabra? Dar, înainte de a ceda de bună voie, le va spune totul purceluşilor, trebuia să le spună.

Porni de-a lungul gardului, îndepărtându-se de poartă, către pajiştea pustie de sub dealul catedralei, unde nu locuia nimeni care să-i poată auzi glasul. În timp ce mergea, striga. Nu cuvinte, ci un uguit înalt şi prelung, un ţipăt pe care el şi Ouanda îl foloseau pentru a-şi atrage atenţia unul altuia atunci când se aflau între purceluşi şi erau despărţiţi. Vor auzi. Trebuie să-l audă, trebuie neapărat să vină la el, fiindcă el nu putea să sară gardul. „Veniţi, Uman, Mâncătorul-de-Frunze,

Mandachuva, Săgeată, Cești, Calendar, oricare, toţi, veniţi să vă spun că de-acum încolo nu mai putem vorbi.”

Copleşit de durere, Quim stătea pe un scaun fără spătar în biroul episcopului.

— Estevao, spuse episcopul încet, peste câteva minute voi avea o întrunire aici, dar vreau să discut ceva cu tine.

— N-avem ce să mai vorbim! şopti Quim. Ne-aţi avertizat şi aşa s-a întâmplat. E diavolul în persoană!

— Estevao, schimbăm câteva vorbe şi apoi te duci acasă să te culci.

— Nu mă mai întorc acolo în veci.

— Stăpânul nostru a stat la masă cu păcătoşi mai răi decât mama ta şi i-a iertat. Eşti cumva mai bun decât El?

— Niciuna dintre stricatele pe care le-a iertat nu era mama Lui.

— Nu orice mamă poate fi Fecioara cea Binecuvântată.

— Atunci sunteţi de partea lui? Biserica de aici le face loc Vorbitorilor? Trebuie să dărâmăm catedrala piatră cu piatră pentru a construi un amfietatru în care toţi morţii noştri să fie ponegriţi înainte de a-i aşeza în pământ?

— Eu sunt episcopul tău, Estevao, rosti ameninţător Peregrino, vicarul lui Hristos pe această planetă, şi să-mi vorbeşti cu respectul pe care-l datorezi funcţiei mele!

Furios, Quim rămase împietrit o clipă, incapabil să vorbească.

— Şi eu cred că era mai bine dacă Vorbitorul nu

spunea toate acele istorii în public. Despre unele era preferabil să aflăm în tăcere şi singurătate, ca să nu fim văzuţi când suferim. De aceea folosim noi confesionalul, ca să ne păzim de ruşinea publică atunci când ne zbatem cumplit din pricina păcatelor individuale. Dar fii cinstit, Estevao! Chiar dacă Vorbitorul a dezvăluit aceste lucruri, ele sunt adevărate până la ultimul. Ne?

— E.

— Estevao, acum să reflectăm puţin! Până azi ţi-ai iubit mama?

— Da.

— Iar mama aceasta pe care o iubeai comisese deja un adulter?

— De zece mii de ori.

— Eu nu cred că e chiar atât de desfrânată. Dar zici că ai iubit-o deşi era adulteră? În seara asta nu era aceeaşi persoană? S-a schimbat de ieri până azi? Sau tu eşti cel care s-a schimbat?

— Ieri era o minciună.

— Dacă i-a fost ruşine să le spună copiilor ei despre păcatul adulterului, crezi că a minţit şi atunci când le-a purtat de grijă ani de zile, până s-au făcut mari, când a avut încredere în ei, când i-a învăţat ce ştia...?

— N-a fost o mamă chiar atât de iubitoare!

— Dacă ar fi venit să se spovedească şi ar fi primit iertarea pentru adulter, n-ar mai fi trebuit să vă spună nicio vorbă. Ai fi murit fără să ştii nimic. N-ar fi fost o minciună. N-ar mai fi fost adulteră, fiindcă i se iertaseră păcatele. Recunoaşte adevărul, Estevao! Tu nu eşti furios şi pornit împotriva adulterului comis de ea. Tu eşti

furios fiindcă te-ai făcut singur de râs în faţa întregului oraş încercând s-o aperi.

— Mă faceţi să par un netrebnic.

— Nimeni nu te consideră un netrebnic. Toată lumea socoteşte că eşti un fiu credincios. Iar acum, dacă ai fi un adevărat ucenic al Domnului, ai ierta-o şi i-ai arăta că o iubeşti mai mult ca niciodată, pentru că azi îi înţelegi suferinţa.

Episcopul aruncă o privire către uşă.

— Am o şedinţă, Estevao. Mergi, te rog, în sanctuarul meu şi roagă-te la Magdalena să te ierte pentru inima ta împietrită.

Arătând mai mult doborât decât furios, Quim trecu dincolo de draperia din spatele biroului.

Secretarul episcopului deschise cealaltă uşă şi îi permise Vorbitorului în Numele Morţilor să intre în cameră. Episcopul nu se ridică. Spre uimirea lui, Vorbitorul îngenunche şi îşi lăsă capul în piept. Era un act pe care catolicii nu-l făceau decât în cazul prezentării publice în faţa episcopului, iar Peregrino nu înţelegea ce voia, de fapt, străinul să arate prin gestul său. Acesta rămase totuşi îngenuncheat, aşteptând, astfel că episcopul se ridică de pe jilţul său, merse către el şi-i întinse inelul spre a fi sărutat. Dar chiar şi după aceea, Vorbitorul aşteptă până când, într-un târziu, Peregrino spuse:

— Fu binecuvântat fiul meu, deşi nu mi-e limpede dacă prin smerenia ta nu cumva mă iei în batjocură!

Cu capul încă plecat, Vorbitorul răspunse:

— Batjocura mi-e străină. Apoi ridică ochii spre Peregrino. Tatăl meu a fost catolic. S-a prefăcut că

nu e, de dragul convenienţelor sociale, dar nu şi-a iertat niciodată lipsa de credinţă.

— Ai fost botezat?

— Sora mea mi-a spus că da. Tata m-a botezat la scurt timp după naştere. Mama era protestantă, împărtăşea credinţa care respingea botezul sugarilor, astfel că s-au certat din pricina asta.

Episcopul întinse o mână în semn că Vorbitorul se putea ridica în picioare, dar el chicoti:

— De necrezut! Un catolic de alcov şi un mormon ascuns care se ceartă în legătură cu obiceiuri religioase pe care amândoi se prefac că nu le cred.

Peregrino era încă sceptic. Faptul că Vorbitorul dorea să pară un bun catolic părea din cale-afară de curtenitor.

— Credeam că voi, Vorbitorii în Numele Morţilor, renunţaţi la orice religie când vă alegeţi, să-i zicem aşa, vocaţia.

— Nu ştiu ce fac alţii. Cred că nu există reguli – în orice caz, sigur nu erau când *eu* am devenit Vorbitor.

Episcopul Peregrino ştia că oamenii aceştia nu aveau obiceiul să mintă, dar cel din faţa lui părea să fie deosebit de evaziv.

— Vorbitor Andrew, în cele O Sută Lumi nu există niciun loc în care catolicii să fie siliţi să-şi ascundă credinţa şi situaţia asta durează de trei mii de ani. Aceasta a fost marea binecuvântare pe care ne-a adus-o călătoria în spaţiu, pentru că ea a şters groaznicele restricţii în problema natalităţii pe un Pământ suprapopulat. Să înţeleg că tatăl tău a trăit pe Pământ acum trei mii de ani?

— Spun că tatăl meu s-a îngrijit să fiu botezat catolic şi de dragul lui am făcut ceea ce el nu a reuşit toată viaţa. Pentru el am îngenuncheat în faţa unui episcop şi i-am primit binecuvântarea.

— Dar eu te-am binecuvântat pe tine. „Şi tot tu eviţi să-mi dai răspunsuri directe la întrebări, ceea ce sugerează că se adevereşte bănuiala mea în legătură cu perioada în care a trăit tatăl tău, dar nu vrei să discuţi despre asta. Dom Cristao spunea că eşti mai mult decât ceea ce poate vedea ochiul."

— Sigur, răspunse Ender. Am nevoie de binecuvântarea Sfinţiei voastre mai mult decât tatăl meu, fiindcă el este mort, iar eu am numeroase probleme de rezolvat.

— Ia loc, te rog! Vorbitorul alese un scaun aşezat lângă perete. Episcopul se instală în jilţul masiv de la birou. Aş fi preferat să nu mărturiseşti astăzi. N-a fost momentul cel mai potrivit.

— Nu am fost prevenit asupra acţiunii Congresului.

— Dar ai ştiut că Miro şi Ouanda au încălcat legea. Aşa mi-a comunicat Bosquinha.

— Am aflat doar cu câteva ore înainte de mărturisire. Vă sunt recunoscător că nu i-aţi arestat încă.

— Aceasta e o chestiune civilă.

Episcopul lăsa să se înţeleagă că problema nu-l privea, dar amândoi ştiau că, dacă ar fi insistat, Bosquinha ar fi trebuit să se supună ordinelor primite şi să-i aresteze fără a mai lua în seamă rugămintea Vorbitorului.

— Mărturisirea ta a pricinuit multă suferinţă.

— Mai multă decât de obicei, şi-mi pare rău.

— Şi… răspunderea ta se încheie aici? Provoci rănile şi laşi în sarcina altora să le tămăduiască?

— Nu răni, Sfinţia voastră. Chirurgie. Şi dacă pot ajuta la alinarea durerilor de după, atunci da, rămân ca să fiu de folos. La anestezie nu mă pricep, dar puteţi fi sigur că voi încerca să dezinfectez.

— S-ar fi cuvenit să fii preot, să ştii.

— Fiii mai mici aveau de ales doar între două căi: sutana sau milităria. Părinţii mi-au ales-o pe cea de a doua.

— Fiul mai mic… Ai avut totuşi o soră şi ai trăit pe vremea când controlul naşterilor le interzicea soţilor să aibă mai mult de doi copii dacă nu obţineau o aprobare specială din partea autorităţilor. Un asemenea copil se numea Terţ. Aşa e?

— Cunoaşteţi bine istoria.

— Te-ai născut pe Pământ, înainte de zborul interstelar.

— Sfinţia voastră, ceea ce trebuie să ne preocupe acum este viitorul Lusitaniei, nu biografia unui Vorbitor care, după cum se vede, nu are decât treizeci şi cinci de ani.

— Viitorul Lusitaniei cade în sarcina *mea,* Andrew Wiggin, nu a ta.

— Sarcina dumneavoastră trebuie să fie viitorul *fiinţelor umane* de pe Lusitania. Pe mine mă preocupă şi soarta purceluşilor.

— Să nu ne luăm la întrecere pentru a vedea cine are îndatoriri mai importante.

Secretarul deschise din nou uşa şi Bosquinha,

Dom Cristao şi Dona Crista intrară în cameră. Bosquinha se uita când le episcop, când la Vorbitor.

— Nu e sânge pe podea, dacă asta cauţi, spuse episcopul.

— Voiam doar să măsor temperatura, explică Bosquinha.

— Căldura respectului reciproc, bănuiesc, interveni Ender, nu focul furiei sau gheaţa urii.

— Vorbitorul e catolic prin botez, dacă nu cumva chiar prin credinţă, zise episcopul. L-am binecuvântat şi asta pare să-l fi făcut mai maleabil.

— Întotdeauna am arătat respectul cuvenit faţă de autorităţi, îl lămuri Ender.

— Dar *tu ai fost acela* care ne-a ameninţat cu un inchizitor, îi reaminti episcopul.

Schiţă un zâmbet. Vorbitorul îi răspunse cu un surâs la fel de îngheţat:

— Iar Sfinţia voastră a fost acela care le-a spus oamenilor că sunt Satana şi că n-ar trebui să discute cu mine.

În vreme ce episcopul şi Vorbitorul schimbau zâmbete reci, ceilalţi începură să râdă stânjeniţi, apoi se aşezară şi aşteptară.

— Tu ai convocat întâlnirea aceasta, Vorbitorule, aminti Bosquinha.

— Iertaţi-mă, se scuză el. Mai am un invitat. Lucrurile s-ar simplifica dacă am mai aştepta câteva minute până când va sosi.

Ela îşi găsi mama în faţa casei, nu departe de gard. O adiere slabă, care abia foşnea prin iarba capim, îi vălurea uşor părul. Elei îi trebuiră câteva

clipe ca să-şi dea seama ce o mirase. Mama nu-şi mai lăsase părul liber de mulţi ani. Părea ciudat de liber, cu atât mai slobod cu cât Ela putea vedea cât era de ondulat după ce fusese siluit atâta vreme într-un coc. Abia acum înţelese că Vorbitorul avea dreptate. „Mama va răspunde invitaţiei lui. Indiferent câtă ruşine sau durere i-ar fi pricinuit mărturisirea din seara aceasta, simţea dorinţa de a sta acum în aer liber, în lumina slabă a amurgului, pentru a privi spre dealul purceluşilor. Sau poate că se uita la împrejmuire. Probabil că-şi aminteşte de bărbatul cu care se întâlnea aici sau altundeva, printre ierburile capim, ca să se iubească neobservaţi. Întotdeauna pe ascuns, întotdeauna în secret. Mama e totuşi mulţumită că acum se ştie cine i-a fost adevăratul soţ, cine este tatăl meu cel bun. Mama se bucură, iar eu mă bucur alături de ea.”

Novinha nu se întoarce s-o privească, deşi o auzise pe Ela venind prin iarba foşnitoare. Fata se opri la câţiva paşi depărtare.

— Mamă, începu ea.

— Deci nu-i o turmă de cabra, răspunse Novinha. Ce gălăgioasă eşti, Ela!

— Vorbitorul are nevoie de ajutorul tău.

— Chiar aşa?

Ela îi povesti ce aflase de la Ender, dar Novinha nu se întoarse cu faţa spre ea. Când Ela termină, aşteptă un moment, şi apoi începu să urce povârnişul dealului.

— Mamă! Mamă, ai de gând să le spui despre Descolada? De ce acum, după atâţia ani? *Mie* de ce nu ai vrut să-mi spui?

— Pentru că singură, fără ajutorul meu, ai obţinut rezultate mai bune.

— Ştii ce-am lucrat?

— Doar eşti ucenicul meu. Am acces deplin la fişierele tale fără să las urme detectabile. Ce fel de profesor aş fi dacă nu ţi-aş supraveghea munca?

— Dar…

— Am citit şi fişierele pe care le-ai ascuns sub numele Quarei. Nu eşti încă mamă, deci nu ştii că toate activităţile pe computer ale unui copil sub doisprezece ani sunt anunţate săptămânal părinţilor lui. Quara făcea nişte cercetări ieşite din comun. Mă bucur că vii cu mine. O să afli şi tu când o să-i spun Vorbitorului.

— N-ai luat-o pe drumul cel bun, remarcă Ela.

— Novinha se opri.

— Casa Vorbitorului nu e lângă *praca?*

— Întâlnirea are loc la biroul episcopului.

Abia acum se întoarse Novinha s-o privească pe Ela drept în ochi.

— Ce v-aţi pus în gând tu şi străinul?

— Încercăm să-l salvăm pe Miro. Şi colonia Lusitania, dacă vom putea.

— Mă duceţi în pânza lui de păianjen!

— Episcopul trebuie să fie de partea noastră, altfel…

— De partea *noastră?* Când spui *noi,* te referi la tine şi la Vorbitor, aşa e? Crezi că n-am băgat de seamă? Toţi copiii mei, unul câte unul, aţi fost fermecaţi cu toţii.

— N-a fermecat pe nimeni!

— V-a atras prin felul lui de a spune exact ce

vreţi să auziţi, cu…

— Nu-i linguşitor, dacă la asta te referi. Nu ne spune ce ne convine. Ne spune ceea ce ştim că-i adevărat. Nu ne-a câştigat *afecţiunea,* mamă, ci *încrederea!*

— Mie niciodată nu mi-aţi arătat sentimentele pe care le aveţi pentru el.

— Am vrut.

De această dată, Ela nu-şi plecă ochii în faţa privirii tăioase şi întrebătoare. În schimb, Novinha îşi feri privirea de la ea, apoi, când se uită din nou la Ela, pe gene îi străluceau lacrimi.

— Am vrut să vă spun. Mama nu se referea la fişierele ei. Când am înţeles cât de mult îl urâţi, am vrut să vă zic: „Nu el e tatăl vostru, tatăl vostru e un om bun şi blând…”

— Care n-a avut curajul să ne-o spună cu gura lui.

În ochii Novinhei apăru o sclipire de supărare:

— A vrut. *Eu* nu l-am lăsat.

— Mamă, să-ţi mărturisesc ceva. L-am iubit pe Libo la fel ca toată lumea din Milagre, însă el a ales să fie ipocrit, ca tine, de altfel. Fără ca cineva s-o vrea, otrava minciunilor voastre ne-a făcut rău tuturor. Nu te învinuiesc pe tine, mamă, sau pe el. Dar mulţumesc Cerului pentru că ni l-a trimis pe Vorbitor. El a fost pregătit să ne spună adevărul şi ne-a eliberat.

— Când nu iubeşti pe nimeni e uşor să spui adevărul, rosti încet Novinha.

— Aşa crezi tu? n-o slăbi Ela. Ştiu că am învăţat ceva nou, mamă. Nu poţi afla adevărul despre cineva *decât dacă* eşti în stare să-l iubeşti. Sunt

încredinţată că Vorbitorul l-a iubit pe tata. Pe Marcao, vreau să zic. Înainte de a-i mărturisi moartea, cred că l-a înţeles şi l-a iubit.

Novinha nu-i răspunse, fiindcă Ela spunea adevărul.

— Şi mai ştiu că-i iubeşte pe Grego, pe Quara şi pe Olhado. Pe Miro şi chiar pe Quim. Şi pe mine. *Ştiu* că mă iubeşte. Iar când îmi arată că mă iubeşte, ştiu că-i adevărat, pentru că niciodată nu minte.

În ochii Novinhei apărură lacrimi care începură să-i alunece în jos pe obraji.

— Eu v-am minţit, pe voi şi pe ceilalţi, spuse ea. Vocea îi era slabă şi istovită. Dar când spun că vă iubesc, trebuie să mă crezi.

Ela o îmbrăţişă şi, pentru prima oară după ani şi ani, simţi căldură în gestul ei. Zidul de minciuni care se înălţase între ele se năruise. Îl dărâmase Vorbitorul, şi niciuna dintre ele nu mai avea nevoie să se ferească şi să fie suspicioasă.

— Chiar şi acum ţi-e gândul la blestemul acela de Vorbitor, aşa e? şopti mama.

— Şi ţie! îi răspunse Ela.

Au fost amândouă surprinse de hohotul de râs al Novinhei.

— Da!

Încetând să mai râdă, Novinha se trase înapoi şi o privi pe Ela în ochi.

— Oare va rămâne pentru totdeauna între noi?

— Da, răspunse Ela. Va rămâne între noi ca o punte, nu ca un zid.

Miro îi văzu pe purceluşi când aceştia erau la

jumătatea pantei, îndreptându-se spre gard. Prin pădure mergeau fără să facă niciun zgomot, dar nu reuşeau acelaşi lucru când se mişcau prin iarba capim, aşa că acum, venind în goană, o făceau să foşnească puternic; poate că alergând la chemarea lui Miro nu mai simţeau nevoia să se ferească. Când se apropiară mai mult, Miro îi recunoscu: Săgeată, Uman, Mandachuva, Mâncătorul-de-Frunze, Ceşti. Nu strigă şi nici ei nu-i vorbiră când ajunseră în dreptul lui. Rămaseră neclintiţi şi-l priviră în tăcere. Niciun zenador nu-i chemase până acum la gard. Prin nemişcare, purceluşii îşi arătau îngrijorarea.

— Nu mai pot veni la voi, spuse Miro.

Aşteptară să li se explice.

— Framlingii au aflat despre noi. Au aflat că am încălcat legea şi au închis poarta.

Mâncătorul-de-Frunze îşi duse mâna la bărbie.

— Ştii cumva ce au văzut framlingii?

Miro râse cu amărăciune.

— Dar oare ce n-au văzut? Un framling a venit cu noi, nu-i aşa?

— Ba nu, îl contrazise Uman. Matca spune că nu Vorbitorul a fost acela. Ea zice că au căzut din cer.

Sateliţii?

— Ce să fi văzut din cer?

— Poate vânătoarea, spuse Săgeată.

— Poate tunderea cabrelor, continuă Mâncătorul-de-Frunze.

— Poate câmpul cu ştir, zise Ceşti.

— Toate astea, conchise Uman. Şi poate au văzut că soţiile au lăsat să se nască trei sute douăzeci de copii de la prima recoltă de ştir

încoace.

— Trei sute!

— Şi douăzeci, îl corectă Mandachuva.

— Au văzu că va fi mâncare din belşug, spuse Săgeată. Acum sigur vom câştiga următorul război. Duşmanii noştri vor fi păduri noi, uriaşe, pe toată întinderea câmpiei, iar soţiile vor pune copaci-mamă în fiecare dintre ele.

Miro se îngreţoşă. Trudiseră şi se sacrificaseră pentru a oferi avantaje trecătoare unui trib de purceluşi? Îi veni să strige: „Libo n-a murit pentru ca voi să puteţi cuceri lumea”. Pregătirea de xenolog îl ajută să se abţină, aşa că puse o întrebare simplă:

— Şi unde sunt aceşti copii?

— Niciunul dintre frăţiori nu vine *la noi,* explică Uman. Avem prea multe de făcut; trebuie să deprindem totul de la voi şi să-i învăţăm pe ceilalţi din casele-de-fraţi. Nu-i putem pregăti pe frăţiori. Apoi adăugă cu mândrie: Din trei sute, jumătate sunt ai tatălui meu, Rădăcină.

Mandachuva dădu grav din cap.

— Soţiile au mare respect pentru ce ne-aţi învăţat. Îşi pun mari speranţe în Vorbitorul în Numele Morţilor. Ce ne spui tu acum e foarte grav. Dacă framlingii ne urăsc, noi ce ne facem?

— Nu ştiu, spuse Miro.

Deocamdată gândurile i se învălmăşiseră în încercarea de a analiza toate informaţiile pe care le primise. Trei sute douăzeci de copii. O explozie demografică. Şi nu se ştie cum, dar Rădăcină ajunsese tatăl a jumătate dintre ei. Până astăzi, Miro ar fi ignorat cu totul afirmaţia referitoare la

paternitatea lui Rădăcină, considerând că face parte din sistemul de credinţe totemice ale purceluşilor. Dar, după ce văzuse un copac dezrădăcinându-se şi desfăcându-se în scânduri şi unelte ca răspuns la cântecul lor, era gata să-şi pună la îndoială toate presupunerile anterioare. La ce bun dacă încerca să mai lămurească toate astea acum? Nu va mai apuca să întocmească un raport; nu va putea dezvolta subiectul; se va afla la bordul unei nave stelare vreme de aproape un sfert de secol, în timp ce altul va face munca lui. Sau, şi mai rău, nimeni.

— Nu fi nefericit! îl sfătui Uman. Vei vedea că până la urmă Vorbitorul va îndrepta toate lucrurile.

— Vorbitorul? Da, va rezolva totul. „Aşa cum a făcut-o pentru mine şi pentru Ouanda. Sora mea.”

— Matca zice că el îi va învăţa pe framlingi să ne iubească…

— Să-i înveţe pe framlingi, repetă Miro absent. Mai bine s-ar grăbi. Acum e prea târziu să mă salveze pe mine şi pe Ouanda. Ne vor aresta şi ne vor trimite departe de Lusitania.

— Spre stele? exclamă Uman, plin de speranţă.

— Da, spre stele, dar ca să fim judecaţi! Să fim pedepsiţi pentru că v-am ajutat. Ne vor trebui douăzeci şi doi de ani ca să ajungem acolo şi nu ne vor lăsa să ne întoarcem.

Purceluşilor le trebuiră câteva momente pentru a pricepe cuvintele lui. „Foarte bine. Lasă-i să se întrebe cum va rezolva Vorbitorul toate problemele. Şi eu am avut încredere în el şi nu mi-a folosit la nimic.”

Purceluşii se sfătuiră între ei. Uman se desprinse din mijlocul lor şi se apropie de gard.

— Te ascundem noi!

— Nu te vor găsi nicicând în pădure, îi spuse Mandachuva.

— Au maşini care mă pot urmări după miros, îi explică Miro.

— Aha. Dar legea nu le interzice să ne arate maşinile? întrebă Uman.

Miro scutură din cap.

— N-are importanţă! Pentru mine poarta rămâne închisă. Nu pot trece dincolo de gard.

— Purceluşii se priviră unii pe alţii.

— Dar ai capim şi acolo, spuse Săgeată.

Miro se uită prostit la iarbă.

— Şi ce dacă?

— Mestec-o, îl îndemnă Uman.

— De ce?

— I-am văzut pe oameni mestecând capim, spuse Mâncătorul-de-Frunze. Seara trecută, pe deal, l-am văzut pe Vorbitor şi pe un altul, îmbrăcat în robă, mestecând capim.

— Şi de multe alte ori, întări Mandachuva.

Nerăbdarea pe care o dovedeau faţă de el era insuportabilă.

— Dar ce legătură e între iarbă şi gard?

Purceluşii se uitară din nou unul la celălalt. În cele din urmă, Mandachuva rupse un smoc de iarbă, îl răsuci atent până ajunse un ghemotoc şi îl băgă în gură. Începu să-l mestece, şi după un timp se aşeză pe jos. Ceilalţi începură să-l sâcâie, împungându-l cu degetele, pişcându-l. El nu dădu semne că ar băga de seamă toate acestea. Apoi

Uman îl ciupi, şi când Mandachuva nu tresări, purceluşii porniră s-o vorbească în limba masculilor: „Gata. E vremea. Acum. Gata”.

Mandachuva se ridică puţin nesigur la început. Apoi alergă spre gard, se căţără până sus, se răsuci în aer şi ateriză în patru labe, de aceeaşi parte cu Miro.

Miro sări în picioare şi strigă exact în clipa în care Mandachuva ajunse pe muchia gardului; când tăcu, Mandachuva se ridicase deja de jos şi se scutura de praf.

— Eu nu pot să fac asta, şopti Miro. Stimulează toţi nervii care transmit durerea prin corp. Gardul nu poate fi trecut.

— Aha, făcu Mandachuva.

De partea cealaltă a gardului, Uman îşi frecă picioarele unul de altul.

— N-a ştiut, spuse el. Fiinţele umane n-au ştiut asta.

— E un anestezic, îi lămuri Miro. Te face să nu mai simţi durerea.

— Ba nu, spuse Mandachuva. Durerea o simt. Cumplită. Cea mai îngrozitoare din lume.

— Rădăcină spune că trecerea gardului e chiar mai rea decât moartea, întări Uman. Dureri peste tot.

— Dar vouă nu vă pasă, constată Miro.

— Asta i se întâmplă celuilalt eu al tău, spuse Mandachuva. Suferă animalul din tine. Dar sinele-copac nu se sinchiseşte. Iarba te face să fii celălalt eu.

Miro îşi aminti un amănunt care, în agitaţia provocată de moartea grotescă a lui Libo, le

scăpase. În gura lui Libo se găsise un ghemotoc de iarbă capim. La fel şi în gurile purceluşilor care muriseră. Anestezic. Moartea părea o tortură înfiorătoare, dar nu durerea fusese scopul urmărit. Deci foloseau un anestezic. Sacrificarea nu avea nimic de a face cu durerea.

— Aşa, spuse Mandachuva. Mestecă iarba şi vino cu noi. Te vom ascunde.

— Dar Ouanda? întrebă Miro.

— A, o aduc eu, îl linişti Mandachuva.

— Dar nu ştii unde locuieşte.

— Ba ştiu.

— Facem asta de multe ori pe an, explică Mandachuva. Ştim unde locuieşte fiecare.

— Dar nu v-a văzut nimeni până acum.

— Suntem foarte atenţi, spuse Mandachuva. Pe de altă parte, nimeni nu s-ar aştepta la aşa ceva.

Miro îşi imagină zeci de purceluşi strecurându-se prin Milagre la miez de noapte. Nu se făcea de pază. Doar câţiva oameni aveau slujbe care îi obligau să umble noaptea. Iar purceluşii erau mici, destul de mărunţi ca să se ascundă în iarba capim şi să rămână nevăzuţi. Nici nu era de mirare că, în ciuda legilor gândite pentru a-i împiedica să afle despre existenţa oamenilor, ştiau multe despre metale şi maşini. Fără îndoială că văzuseră minele şi navetele aterizând, urmăriseră cuptoarele care ardeau cărămizi, îi studiaseră pe *fazendeiros* când aceştia arau şi planau ştirul. Iată explicaţia pentru cererile lor atât de precise.

„Ce prostie a fost să ne închipuim că-i putem ţine departe de cultura noastră! Au reuşit să afle mai multe din secretele noastre decât am izbutit

noi să descoperim din ale lor. Şi mai vorbim de superioritate culturală!”

Smulse un fir de capim.

— Nu aşa, zise Mandachuva şi i-l luă din mână. Să nu culegi partea dinspre rădăcină! Dacă o mesteci, nu te ajută cu nimic. Azvârli firul şi rupse el altul, la aproximativ zece centimetri deasupra solului. Apoi îl făcu ghemotoc şi i-l dădu lui Miro, care începu să-l mestece.

Mandachuva îl ciupi şi-l înghionti.

— Lasă asta acum! spuse Miro. Du-te s-o aduci pe Ouanda! S-ar putea s-o aresteze dintr-o clipă în alta. Du-te! Acum. Hai!

Mandachuva schimbă o privire cu ceilalţi, văzu un semn discret de aprobare şi o porni grăbit de-a lungul gardului spre pantele din Vila Alta, unde locuia Ouanda.

Miro continuă să mestece. Acum se ciupi el însuşi. Aşa cum spuseseră purceluşii, simţea durerea, dar nu-i păsa. Nu-l interesa decât faptul că aflase o cale de salvare, o modalitate de a nu părăsi Lusitania. O posibilitate să rămână, probabil, alături de Ouanda. Să uite de legi, de toate regulile. De îndată ce avea să părăsească enclava umană şi să pătrundă în pădurea purceluşilor, nimeni nu va mai avea putere asupra lui. Va deveni un renegat, aşa cum îl acuzase Vorbitorul, iar el şi Ouanda vor lăsa în urmă toate canoanele demente ale comportamentului uman şi vor trăi aşa cum doreau de atâta vreme; vor întemeia o familie de fiinţe umane care să aibă cu totul alte valori, să înveţe de la purceluşi, de la viaţa din pădure. Va fi ceva cu totul nou în cele O

Sută de Lumi, iar Congresul nu va reuşi să întreprindă nimic.

Alergă la gard şi-l apucă cu ambele mâini. Durerea nu era cu nimic mai mică decât înainte, numai că acum nu-i păsa. Se căţără pe gard, dar cu fiecare mişcare durerea devenea tot mai intensă şi începu să o simtă în tot trupul. Îşi dădu seama că iarba capim nu avea niciun efect anestezic asupra lui, dar se afla deja în partea superioară a gardului. Durerea era înnebunitoare; nici nu se mai putea gândi la ceva. Inerţia părea totuşi să-l ducă dincolo de marginea de sus şi se legănă acolo, încercând să se echilibreze, iar atunci capul îi trecu prin zona verticală a câmpului. Întreaga durere i se concentră în creier, ca şi cum fiecare părticică din trup i-ar fi luat foc.

Micuţii priveau îngroziţi cum prietenul lor rămăsese agăţat pe coama barierei, cu capul şi trunchiul de o parte şi cu picioarele de cealaltă parte a ei. Strigară toţi odată, se întinseră după el, încercară să-l tragă în jos. Nu îndrăzniră să se atingă de gard, pentru că nu mestecaseră capim.

Auzindu-le ţipetele, Mandachuva se întoarse în fugă. Cum era încă sub efectul anestezicului, reuşi să urce pe gard şi să împingă trupul greu. Miro se prăbuşi la pământ, cu un duduit surd ca de oase sfărâmate, şi rămase nemişcat, cu mâinile agăţate de gard. Purceluşii îl desprinseră cu grijă. Chipul îi îngheţase într-o expresie de agonie.

— Repede! strigă Mâncătorul-de-Frunze. Trebuie să-l plantăm înainte de a muri!

— Nu! răspunse Uman, împingându-l pe Mâncătorul-de-Frunze de lângă trupul înţepenit al

lui Miro. Nu ştim dacă va muri! Durerea e doar o iluzie, ştiţi asta, nu are nicio rană, trebuie să-i treacă.

— Nu-i trece! spuse Săgeată. Uită-te la el!

Pumnii lui Miro erau încleştaţi; îşi ţinea picioarele strânse sub el, iar şira spinării şi gâtul îi erau arcuite spre spate. Deşi respira scurt şi sacadat, faţa părea să-i fie chinuită încă de durere.

— Înainte de a muri, insistă Mâncătorul-de-Frunze. Trebuie să-i dăm rădăcină.

— Aduceţi-o pe Ouanda! spuse Uman. Se întoarse către Mandachuva: Acum! Du-te şi spune-i că Miro e pe moarte! Anunţ-o că poarta e închisă şi că Miro se află de partea asta a gardului şi moare.

Mandachuva porni din nou în fugă.

Secretarul deschise uşa, dar Săvârşitorul nu se simţi uşurat decât atunci când o văzu pe Novinha intrând. Când o trimisese pe Ela după ea, era sigur că va veni, dar, cum minutele de aşteptare li se păruseră tuturor interminabile, începuse să pună la îndoială impresia că deja o cunoaşte. Nu trebuia să aibă rezerve. Era exact cum crezuse. Observă că părul îi era despletit şi răsfirat de vânt şi, pentru prima oară de când sosise pe Lusitania, Ender văzu chipul inconfundabil al fetiţei care, îndurerată, îl chemase cu mai puţin de două săptămâni sau cu mai bine de douăzeci de ani în urmă.

Părea încordată, îngrijorată, dar Ender ştia că teama putea fi pusă pe seama situaţiei în care se găsea acum, la care se adăuga prezenţa ei în

biroul episcopului la atât de puţin timp după ce rătăcirile din trecut ieşiseră la iveală. Iar dacă Ela apucase să-i spună despre pericolul care-l pândea pe Miro, încordarea ei era pe deplin explicabilă. Toate acestea erau trecătoare; pe chipul ei, în mişcările domoale şi în calmul privirii Săvârşitorul reuşi să vadă că darul în care sperase şi crezuse reprezenta într-adevăr ieşirea din lunga perioadă în care Novinha, autoamăgindu-se, îi înşelase şi pe ceilalţi. „N-am venit să-ţi fac vreun rău, Novinha, şi mă bucur să văd că mărturisirea mea ţi-a adus şi altceva mai bun decât ruşinea.”

Novinha rămase o clipă neclintită, cu privirea aţintită la episcop. Nu sfidătoare, ci politicoasă, demnă. Peregrino îi răspunse în acelaşi fel şi, tăcut, îi făcu semn să ia loc. Dom Cristao dădu să se ridice de pe scaunul lui, dar ea clătină din cap, zâmbi şi se aşeză pe un altul, lângă perete. Lângă Săvârşitor. Ela alese scaunul de alături, imediat în spatele mamei, astfel că acum se afla şi ea foarte aproape de Săvârşitor. „Ca o fiică între părinţi”, îşi spuse Ender, apoi alungă acest gând şi refuză să-i mai dea importanţă. Acum erau obligaţi să se gândească la lucruri cu mult mai grave.

— Înţeleg că vrei ca această întâlnire să devină foarte interesantă, remarcă Bosquinha.

— Cred că şi Congresul ar socoti la fel, spuse Dona Crista.

— Fiul tău e acuzat de crime împotriva… începu episcopul Peregrino.

— Cunosc acuzaţia, îl întrerupse Novinha. Am aflat abia în seara asta de la Ela, dar nu mă surprinde. Şi fiica mea, Elanora, a sfidat unele

canoane pe care le-au stabilit stăpânii ei. Amândoi au de respectat obligaţii mai importante în faţa propriilor conştiinţe ca să mai ţină seama şi de legile impuse de alţii. Ar păcătui dacă i-ar interesa doar menţinerea ordinii, dar, cum şi-au propus să înveţe şi să se adapteze, e vorba de virtute.

— Fiul tău nu va fi judecat aici! spuse Dom Cristao.

— V-am invitat să discutăm pentru că trebuie să luăm hotărârea, interveni Săvârşitorul, dacă e cazul să ne supunem sau nu ordinelor date de Congresul Stelar.

— Nu prea avem de ales, constată episcopul Peregrino.

— Ba da, continuă Săvârşitorul, iar evenimentele ne silesc să alegem. Voi aţi făcut deja o alegere: când aţi descoperit că fişierele vor fi şterse, aţi hotărât să le salvaţi şi aţi preferat să mi le încredinţaţi mie, un necunoscut. Nu aţi greşit având încredere în mine: vi le voi înapoia oricând doriţi, necitite şi nemodificate.

— Îţi mulţumim, spuse Dona Crista, dar am făcut asta înainte de a cunoaşte gravitatea acuzaţiei.

— Vor să ne evacueze! explică Dom Cristao.

— Controlează totul, spuse episcopul Peregrino.

— I-am comunicat deja, îi lămuri Bosquinha.

— Nu controlează chiar totul, zise Săvârşitorul. Vă pot controla doar folosindu-se de legătura prin ansiblu.

— Nu putem întrerupe legătura prin ansiblu, protestă episcopul Peregrino. E singura noastră legătură cu Vaticanul.

— Nu recomand tăierea legăturii, dar putem face altceva. Prin ce vă voi spune acum, vă acord aceeaşi încredere pe care şi voi mi-aţi arătat-o. Vă rog să nu mai povestiţi şi altora planul meu, căci pentru orice indiscreţie din partea voastră eu şi cineva drag mie, pe ajutorul căruia mă bazez, vom avea enorm de suferit.

Îi privi pe rând şi fiecare clătină din cap, în semn că a înţeles şi a acceptat.

— Fără a fi deloc bănuită, o prietenă a mea controlează absolut toate comunicaţiile prin ansiblu între cele O Sută de Lumi. Eu sunt singurul care ştie de ce este ea în stare. Mi-a spus că la cererea noastră îi poate face pe framlingi să creadă că noi, cei de pe Lusitania, am întrerupt legătura. Aşa vom avea posibilitatea să transmitem mesaje codificate, dacă vom dori, către Vatican sau alţi reprezentanţi ai ordinului, vom putea citi documente şi intercepta comunicaţii. Pe scurt, vom avea ochi, iar ceilalţi vor fi orbi.

— Tăierea legăturii prin ansiblu sau chiar simularea acestei acţiuni ar fi un act de revoltă. De război! Bosquinha rosti aceste vorbe pe un ton cât se poate de aspru, dar Săvârşitorul simţi că ideea o atrăgea, deşi i se opunea din toate puterile. Susţin totuşi că, în cazul în care am fi îndeajuns de inconştienţi încât să alegem calea războiului, soluţia pe care ne-o propune Vorbitorul ne oferă o superioritate de necontestat. Dacă suntem atât de nebuni să ne răsculăm, atunci desigur vom avea nevoie de un avantaj.

— Nu câştigăm nimic prin rebeliune, spuse

episcopul. În schimb, putem pierde totul. Plâng şi simt că ar fi o tragedie dacă i-am trimite pe Miro şi pe Ouanda în faţa unui tribunal de pe altă lume, mai ales că sunt atât de tineri. Dar fără îndoială că judecătorii vor ţine seama de vârsta lor şi-i vor trata cu îndurare. Supunându-ne ordinelor Congresului, vom scuti această comunitate de multe suferinţe.

— Nu crezi că obligaţia de a evacua Lusitania va pricinui o suferinţă la fel de mare? întrebă Săvârşitorul.

— Ba da. Tot ce se poate. Dar legea a fost încălcată şi trebuie să suporte consecinţele.

— Dar dacă legea se întemeiază pe înţelegerea greşită a realităţii şi pedeapsa e disproporţionată faţă de păcatul comis?

— Nu noi suntem chemaţi să judecăm, spuse episcopul.

— Ba *noi* suntem judecătorii! Dacă respectăm ordinele Congresului, atunci vom spune că legea e bună şi pedeapsa meritată, dar poate că la sfârşitul acestei discuţii veţi hotărî altfel. Există unele amănunte pe care trebuie să le aflaţi înainte de a lua vreo decizie. Pe unele le ştiu şi eu, dar pe altele doar Ela şi Novinha vi le pot spune. Nu trebuie să trageţi concluzii decât după ce aflaţi tot ce ştim şi noi.

— Sunt întotdeauna bucuros să aflu cât mai multe, se bucură episcopul. Bineînţeles că până la urmă Bosquinha va hotărî, nu eu…

— Hotărârea finală vă aparţine tuturor împreună, conducerii civile, religioase şi intelectuale a Lusitaniei. Dacă vreunul dintre voi

se opune revoltei, atunci ea devine imposibilă. Bosquinha nu poate conduce fără sprijinul Bisericii, iar fără sprijin civil Biserica nu are nicio putere.

— Noi nu avem nicio putere, spuse Dom Cristao. Doar păreri.

— Orice adult de pe Lusitania aşteaptă de la voi înţelepciune şi gândire nepărtinitoare.

— Uiţi a patra putere, spuse episcopul Peregrino. Chiar tu.

— Eu sunt un framling aici.

— Unul cu totul ieşit din comun, nu se dădu bătut episcopul. Aşa cum m-am temut şi am anticipat, în cele patru zile de când te afli aici ai reuşit să cucereşti inimile acestui popor. Acum recomanzi o revoltă care ne-ar putea costa totul. Eşti la fel de primejdios ca Satana. Şi totuşi, iată-te acum supunându-te autorităţii noastre, de parcă n-ai fi liber să te îmbarci pe navetă ca să ajungi la nava ta de pe orbită, avându-i şi pe cei doi vinovaţi la bord.

— Mă supun autorităţii voastre pentru că nu vreau să fiu un framling aici, îi răspunse Săvârşitorul. Vreau să devin cetăţean, învăţăcel şi enoriaş al vostru.

— În calitate de Vorbitor în Numele Morţilor? întrebă episcopul.

— În calitate de Andrew Wiggin. Mai ştiu şi alte lucruri care ar putea fi utile, în special dacă vă răsculaţi. Şi mai am o sarcină care nu poate fi împlinită dacă fiinţele umane pleacă de pe Lusitania.

— Nu ne îndoim de sinceritatea ta, spuse

episcopul, dar trebuie să ne ierţi dacă pregetăm să ne legăm soarta de cea a unui cetăţean recent sosit.

Săvârşitorul dădu din cap în semn de înţelegere. Episcopul nu putea rosti altceva până nu ştia mai multe.

— Mai întâi daţi-mi voie să vă spun ce ştiu. În această după amiază, am fost în pădure cu Miro şi Ouanda.

— Tu! Şi tu ai nesocotit legea!

Episcopul se ridică pe jumătate din jilţ.

Bosquinha întinse mâinile în faţă, făcând un gest menit să domolească mânia episcopului:

— Scotocirea fişierelor noastre a început cu mult înainte. Ordinul Congresului nu putea fi legat de această infracţiune.

— Am încălcat legea fiindcă purceluşii doreau să mă vadă, îi lămuri Săvârşitorul. Mai exact, cereau să discute cu mine. Au văzut coborârea navetei. Ştiau că mă aflu aici. Şi, indiferent că e bine sau nu, au citit „Matca şi Hegemonul”.

— Ei le-au dat purceluşilor cartea *aceea?* exclamă episcopul.

— Le-au dat şi Noul Testament, spuse Săvârşitorul. Totuşi, nu cred că veţi fi surprinşi să aflaţi că purceluşii şi-au găsit multe elemente comune cu Matca. Să vă povestesc ce mi-au spus purceluşii: m-au implorat să conving cele O Sută de Lumi să abroge legile care îi ţin izolaţi aici. Să ştiţi că, la fel ca noi, purceluşii nu înţeleg rostul gardului. Noi vedem în el o modalitate de a proteja civilizaţia lor de influenţele şi schimbările pe care le-ar putea exercita fiinţele umane. Ei îl

consideră o cale de a-i împiedica să deprindă toate secretele minunate pe care le cunoaştem noi. Îşi imaginează că navele noastre merg de la o planetă la alta colonizându-le şi ocupându-le pe toate, iar peste cinci sau zece mu de ani, când vor învăţa în sfârşit tot ce le refuzăm noi, vor ieşi în spaţiu şi vor găsi întregul univers ocupat. Pentru ei nu va mai fi loc. Consideră gardul o formă de nimicire a unei specii. Îi vom ţine în Lusitania ca pe nişte animale într-o grădină zoologică, în timp ce noi vom pune stăpânire pe tot cosmosul.

— Asta-i o prostie! exclamă Dom Cristao. Oamenii nu au asemenea intenţii.

— Aşa să fie? ripostă Săvârşitorul. Atunci de ce ţinem atât de multe să-i ferim de orice influenţă a civilizaţiei noastre? Asta nu-i în interesul ştiinţei. Nici ca metodă de xenologie nu e bună. Vă rog să vă reamintiţi cum au fost descoperite ansiblul, zborul interstelar, controlul parţial al gravitaţiei şi chiar arma pe care am folosit-o pentru a distruge gândacii: toate s-au născut ca rezultat *direct* al contactului nostru cu altă civilizaţie. Am dezvoltat cea mai mare parte a tehnologiei noastre pornind de la maşinile rămase după prima incursiune a gândacilor în sistemul în care se afla Pământul. Am folosit principiile acelea cu mult înainte de a le fi înţeles. Unele dintre ele, cum ar fi legătura filotică, nu le pricepem nici acum. Suntem în spaţiu tocmai *din cauza* impactului cu o cultură superioară. Şi totuşi, în decurs de numai câteva generaţii, le-am luat maşinile, i-am depăşit şi i-am distrus. Iată ce înseamnă gardul nostru. Ne temem că purceluşii vor proceda la fel faţă de noi, iar ei

simt că exact asta e menirea lui. Ştiu şi detestă decizia noastră.

— Nu ne temem de ei, interveni episcopul. Sunt sălbatici, pentru numele Cerului…

— Tot astfel i-am considerat şi pe gândaci, spuse Săvârşitorul. Dar pentru Pipo şi Libo, pentru Ouanda şi Miro purceluşii nu au fost niciodată nişte sălbatici. Da, se deosebesc de noi mai mult decât framlingii, dar formează un *popor* ramen, nu varelse. De aceea, atunci când Libo a văzut că purceluşii erau în pericol de a pieri de foame, că se pregăteau să pornească un război pentru reducerea populaţiei, n-a acţionat ca un om de ştiinţă. Nu a studiat luând notiţe despre moartea şi suferinţa lor. A acţionat ca un creştin. A luat ştir experimental, pe care Novinha îl considera inutil pentru fiinţele umane datorită faptului că era prea apropiat de biochimia lusitană, şi i-a învăţat pe purceluşi cum să-l semene, să-l recolteze şi să-l prepare. Nu am nicio îndoială că sporul demografic înregistrat de purceluşi şi câmpurile de ştir nu au fost remarcate de Congresul Stelar. Această faptă nu poate fi considerată o încălcare voită a legii, ci un act de iubire şi compasiune.

— Cum poţi numi o asemenea nesupunere act creştinesc? izbucni episcopul.

— Cât de uman este cel care atunci când fiul său îi cere pâine, îi dă o piatră?

— Şi diavolul poate cita din Scripturi pentru a-şi atinge scopurile, spuse episcopul.

— Eu nu sunt diavol, şi nici purceluşii. Copii lor mureau de foame, iar Libo le-a dat hrană şi i-a

salvat.

— Uite cum l-au răsplătit!

— Da, să vedem cum l-au răsplătit. L-au ucis. Exact aşa cum le oferă moartea şi celor mai respectaţi membri ai tribului lor. Asta n-ar trebui să ne dea de gândit?

— Ne-a spus că sunt primejdioşi şi că nu au conştiinţă, nu se dădu bătut episcopul.

— Ne-a arătat că pentru ei moartea înseamnă cu totul altceva. Sfinţia voastră, dacă aţi crede cu adevărat că o persoană are o inimă perfectă, atât de plină de dreptate încât orice zi pe care ar mai avea-o de trăit ar face-o să devină mai puţin perfectă, atunci n-aţi socoti că lucrul cel mai bun ar fi ca ea să fie ucisă şi trimisă astfel direct în rai?

— Ne iei în râs! Nici nu crezi în rai!

— Dar dumneavoastră credeţi. Şi martirii? N-au fost primiţi cu bucurie în rai?

— Ba da, desigur. Dar oamenii care i-au omorât au fost nişte fiare. Crima nu le-a adus lor sanctificarea, ci călăilor pedeapsa eternă a iadului pentru faptele comise.

— Dar dacă morţii nu merg în ceruri? Dacă ei capătă o nouă viaţă chiar sub ochii noştri? Cum vi se pare că atunci când moare un purceluş, dacă i se desface trupul aşa cum ştiţi, el prinde rădăcini şi devine altceva? Şi dacă se transformă într-un copac ce trăieşte încă cincizeci, o sută sau cinci sute de ani?

— Despre ce vorbeşti acolo?

— Vrei să spui că purceluşii se metamorfozează din animale în plante? întrebă Dom Cristao.

Biologia elementară ne sugerează că aşa ceva e imposibil.

— Practic e imposibil, recunoscu Săvârşitorul. Tocmai de aceea au supravieţuit Descoladei numai câteva specii, pentru că numai câteva dintre ele au fost în stare să realizeze transformarea. Când purceluşii îl ucid pe unul dintre ai lor, acesta se transformă într-un copac. Copacul acesta păstrează cel puţin o pare din inteligenţa lui. Astăzi i-am văzut pe purceluşi cântând unui arbore, care s-a prăbuşit şi s-a desfăcut în toate soiurile de unelte şi cherestea de care ei aveau nevoie. Nu am visat. Eu şi Ouanda am văzut-o cu ochii noştri, am auzit cântecul, am atins lemnul şi ne-am rugat pentru sufletul mortului.

— Ce-are asta de a face cu hotărârea pe care trebuie s-o luăm? întrebă Bosquinha. Deci pădurile sunt alcătuite din purceluşi morţi. E o problemă de interes ştiinţific.

— Are, pentru că, atunci când purceluşii i-au ucis pe Pipo şi pe Libo, au considerat că-i ajută să treacă în a doua etapă a existenţei lor. Nu erau fiare, ci ramen, acordându-le cea mai înaltă onoare oamenilor care îi slujiseră atât de bine.

— O altă transformare mortală, aşa e? întrebă episcopul. Exact cum ai procedat astăzi în mărturisirea ta, făcându-ne să-l vedem mereu pe Marcos Ribeira, de fiecare dată într-o nouă lumină. Vrei să credem că purceluşii sunt nobili? Foarte bine, sunt nobili. Dar, cu toată suferinţa pe care o va provoca hotărârea mea, eu nu vreau să mă revolt împotriva Congresului doar pentru ca oamenii noştri de ştiinţă să-i poată învăţa pe

purceluşi cum să producă frigidere.

— Vă rog, interveni Novinha.

O priviră cu toţii, plini de speranţă.

— Spuneţi că au luat toate fişierele? Le-au citit?

— Da, răspunse Bosquinha.

— Atunci se cunoaşte conţinutul fişierelor mele cu privire la Descolada.

— Da, confirmă Bosquinha.

Novinha îşi încrucişă mâinile în poală.

— Nu va avea loc nicio evacuare.

— Eu nu sunt de aceeaşi părere, spuse Săvârşitorul. De aceea am rugat-o pe Ela să te aducă.

— De ce să nu ne evacueze? se interesă Bosquinha.

— Din cauza Descoladei.

— Ei asta-i! exclamă episcopul. Părinţii tăi i-au găsit leacul!

— N-au vindecat boala, explică Novinha. I-au controlat evoluţia. Au împiedicat-o să devină activă.

— Exact, aprobă Bosquinha. De aceea punem aditivi nu apă. Colador.

— Orice fiinţă umană de pe Lusitania, probabil cu excepţia Vorbitorului, care s-ar putea să nu o fi contractat încă, e purtător al Descoladei.

— Aditivul nu e scump, spuse episcopul, dar probabil că vor trebui să ne izoleze. Cred că aşa vor proceda.

— Nicăieri nu ne pot izola îndeajuns de bine, zise Novinha. Descolada e variabilă la infinit. Atacă orice fel de material genetic. Aditivul poate fi administrat fiinţelor umane. Dar cum să-l

administrezi fiecărui fir de iarbă, fiecărei păsări, fiecărui peşte, fiecărui punct de plancton din mare?

— Toate îl pot contracta? întrebă Bosquinha. N-am ştiut asta.

— N-am spus-o nimănui, dar am introdus mecanisme de protecţie în fiecare plantă pe care am creat-o. În ştir, în cartofi, în toate. Mecanismul nu face ca proteina să fie utilizabilă, ci determină organismele să producă inhibitorii lor proprii faţă de Descolada.

Bosquinha era îngrozită.

— Deci oriunde mergem…

— Putem declanşa distrugerea completă a biosferei.

— Şi ai păstrat *secretul?* întrebă Dom Cristao.

— Nu era nevoie să-l fac public. Nimeni n-a părăsit Lusitania şi nimeni nu plănuia aşa ceva. Novinha îşi privi mâinile odihnindu-i-se pe genunchi. Un amănunt referitor la această informaţie i-a îndemnat pe purceluşi să-l ucidă pe Pipo. Am păstrat secretul ca să nu ajungă la nimeni altcineva. Dar acum, din ce a aflat Ela în ultimii ani şi din ce a spus Mărturisitorul aseară, am tras concluzia că şi Pipo a descoperit acelaşi lucru. Descolada nu numai că desface moleculele genetice şi le împiedică să se reformeze sau să se multiplice, ci le încurajează să se combine cu molecule genetice total străine. Ela a lucrat la această problemă împotriva voinţei mele. Toate formele de viaţă indigenă există şi se dezvoltă în perechi plantă-animal. Cabra cu iarba capim. Şerpii de apă cu iarba de râu. Muştele sugătoare

cu trestiile. Pasărea xingadora cu viţa tropeco. Purceluşii cu copacii pădurii.

— Vrei să spui că o specie *se transformă* în cealaltă? Dom Cristao era în acelaşi timp fascinat şi scârbit de această idee.

— S-ar putea ca purceluşii să fie unici când se transformă din cadavru în copac, spuse Novinha. Dar probabil că exemplarele de cabra sunt fertilizate de polenul din capim. Poate că muştele se nasc din paniculul terminal al trestiei de râu. Trebuie să studiez asta. Ar fi trebuit s-o fac în anii din urmă.

— Şi acum vor şti toate astea? întrebă Dom Cristao. Din fişierele noastre?

— Nu imediat. Probabil că în următorii zece sau douăzeci de ani. Până la sosirea altor framlingi aici, sigur vor afla, răspunse Novinha.

— Eu nu sunt om de ştiinţă, interveni episcopul. În afară de mine, toţi par să înţeleagă. Ce legătură are asta cu evacuarea?

Bosquinha începu să-şi frământe mâinile.

— Nu ne pot lua de pe Lusitania, spuse ea. Am duce cu noi Descolada oriunde şi ar ucide totul. Pe cele O Sută de Lumi nu există destui xenologi pentru a salva măcar o planetă de la devastare. Când vor ajunge aici, vor afla.

— Bine atunci, răsuflă uşurat episcopul. Asta rezolvă problema noastră. Dacă le-o spunem de pe acum, nu vor trimite flota pentru evacuare.

— Ba nu, Sfinţia voastră, spuse Ender. Când vor descoperi de ce este în stare Descolada, se vor îngriji ca nimeni să nu părăsească vreodată planeta.

Episcopul se strâmbă:

— Şi ce, crezi că vor distruge întreaga planetă? Să fim serioşi, Vorbitorule, nu au mai rămas mulţi Săvârşitori printre fiinţele umane. În cel mai rău caz, pot să ne ţină în carantină aici.

— Păi atunci de ce ne-am mai supune controlului lor? întrebă Dom Cristao. Le putem transmite un mesaj prin care să-i informăm despre Descolada şi despre faptul că nu vom părăsi planeta, iar ei nu trebuie să vină aici. Şi cu asta, basta.

Nemulţumită, Bosquinha clătină din cap.

— Crezi că nu se va găsi vreunul să spună: „Lusitanii pot distruge orice lume doar trimiţând pe cineva în vizită. Au o navă, sunt cunoscuţi pentru caracterul lor rebel, s-au aliat cu purceluşii ucigaşi. Existenţa lor reprezintă o ameninţare.”

— Cine ar putea spune aşa ceva? se miră episcopul.

— Nimeni de la Vatican, dar Congresul nu se ocupă de salvarea sufletelor.

— Şi probabil că au dreptate, constată episcopul. Tu însuţi ai afirmat că purceluşii vor să zboare spre stele. Cu toate acestea, oriunde s-ar duce, vor pricinui aceeaşi tragedie. Chiar pe lumile nepopulate, am dreptate sau nu? Vor duplica la nesfârşit peisajul acesta sărăcăcios – păduri formate dintr-un singur soi de copac, prerii acoperite de un singur fel de iarbă, pe care doar cabra o poate folosi drept hrană şi deasupra cărora zboară doar xingadora.

— Poate că într-o bună zi vom descoperi o modalitate de a controla Descolada, spuse Ela.

— Nu ne putem risca viitorul pe o singură carte, şi aceea nesigură, nu renunţă episcopul.

— Tocmai de aceea trebuie să ne revoltăm, spuse Săvârşitorul. La fel va gândi şi Congresul. La fel cum a făcut-o şi acum trei mii de ani, în timpul Xenocidului. Toată lumea condamnă Xenocidul pentru că a nimicit o specie extraterestră care s-a dovedit inofensivă în intenţii. Dar atâta timp cât gândacii păreau hotărâţi să distrugă omenirea, conducătorii noştri nu au găsit altă soluţie decât să riposteze cu toată forţa. Îi punem din nou în faţa aceleiaşi dileme. Deja se tem de purceluşi. De îndată ce vor înţelege Descolada, toată prefăcătoria asta despre protejarea purceluşilor va fi uitată. Ne vor nimici sub pretextul salvării umanităţii şi probabil că vor distruge întreaga planetă. Aşa cum aţi spus, astăzi nu mai există Săvârşitori, dar e sigur că vor rade Milagre de pe suprafaţa planetei şi vor şterge orice urmă a contactului uman. Îi vor ucide inclusiv pe purceluşii care ne cunosc, apoi vor institui o supraveghere atentă a planetei pentru a-i împiedica pe ceilalţi să depăşească stadiul de primitivism. Dacă aţi şti totul, n-aţi proceda la fel?

— Aşa gândeşte un Vorbitor? întrebă Dom Cristao.

— Ai fost acolo, interveni episcopul. Ai fost acolo de la început, nu-i aşa? Când au fost nimiciţi gândacii.

— Atunci nu găsisem calea de a discuta cu gândacii, nu aveam de unde să ştim că erau ramen, nu varelse. De această dată suntem aici. Ştim că nu vom pleca să distrugem alte lumi. Ştim

că vom sta aici, pe Lusitania, până când vom putea călători în siguranţă, după ce vom neutraliza Descolada. *De data aceasta,* continuă Săvârşitorul, putem să salvăm vieţile fiinţelor ramen, astfel încât cel care va scrie istoria purceluşilor să nu fie silit să devină Vorbitor în Numele Morţilor.

Secretarul deschise brusc uşa şi Ouanda se năpusti înăuntru.

— Sfinţia voastră, strigă ea. Doamnă primar! Trebuie să veniţi! Novinha…

— Ce s-a întâmplat? întrebă episcopul.

— Ouanda, trebuie să te arestez, spuse Bosquinha.

— Arestează-mă mai târziu, răspunse ea. Acum e vorba de Miro. A sărit gardul.

— N-ar fi făcut-o, izbucni Novinha. Ştia că ar putea să moară. Apoi, îngrozită, îşi dădu seama ce spusese. Du-mă la el…

— Aduceţi-l pe Navio! ceru Dona Crista.

— Nu înţelegeţi? întrebă Ouanda. Nu putem ajunge la el. E de cealaltă parte a gardului.

— Şi-atunci ce putem face?

— Dezactivaţi gardul, spuse Ouanda.

Bosquinha privi neajutorată spre ceilalţi.

— Nu pot! Acum e controlat de Comitet. Prin ansiblu. Nu vor accepta să-l dezactiveze.

— Atunci Miro e ca şi mort, şopti Ouanda.

— Nu! strigă Novinha.

Prin spatele ei, în cameră se strecură o siluetă. Mică, acoperită cu blană. În afară de Săvârşitor, niciunul nu mai văzuse până atunci un purceluş în carne şi oase, dar îşi dădură imediat seama ce era.

— Iertaţi-mă, spuse purceluşul. Asta înseamnă

că trebuie să-l sădim acum?

Nimănui nu-i trecu prin minte să-l întrebe pe purceluş cum reuşise să sară gardul. Erau prea preocupaţi să înţeleagă ce voia el să spună prin sădirea lui Miro.

— Nu! răbufni Novinha.

Mandachuva o privi uimit.

— Nu?

— Cred că nu va mai trebui să plantaţi fiinţe umane, întări Săvârşitorul.

Mandachuva rămase neclintit.

— Ce vrei să spui? întrebă Ouanda. L-ai supărat.

— Cred că va fi şi mai supărat până la sfârşitul zilei, spuse Ender. Hai, Ouanda, du-ne la Miro!

— La ce bun, dacă nu putem trece dincolo?

— Chemaţi-l pe Navio.

— Mă duc eu să-l aduc, se oferi Dona Crista. Nu uitaţi că pe altcineva nu mai putem chema.

— V-am întrebat ce rost are să mergem acolo, zise Bosquinha.

— Ţi-am mai spus, explică Săvârşitorul. Dacă vă hotărâţi să ne răsculăm, putem întrerupe legătura prin ansiblu şi atunci vom dezactiva şi gardul.

— Încerci să te foloseşti de situaţia lui Miro pentru a-mi forţa mâna? întrebă episcopul.

— Da, răspunse Săvârşitorul. E unul din turma ta, nu? Aşa că lasă cele nouăzeci şi nouă de mioare, păstorule, şi vino cu mine s-o salvăm pe cea care s-a rătăcit.

— Ce se întâmplă? întrebă Mandachuva.

— Du-ne la Miro! Şi grăbeşte-te, te rog!

Ieşiră din biroul episcopului şi coborâră treptele care duceau spre catedrală. Ender îl auzi pe

episcop, aflat în spatele lui, bolborosind nemulţumit despre răstălmăcirea scripturii pentru slujirea unor interese personale.

Cu Mandachuva în frunte, trecută prin nava catedralei. Ender observă că episcopul se opri o clipă lângă altar, uitându-se atent la micuţa creatură îmblănită pe care o urmau fiinţele umane. Când ieşiră, episcopul îl ajunse din urmă.

— Spune-mi, Vorbitorule, îl abordă el, doar ca o părere personală, dacă deconectaţi gardul, dacă ne răsculăm împotriva Congresului Stelar, vom abroga *toate* legile privind contactele cu purceluşii?

— Aşa trag nădejde, îi răspunse Ender. Sper că nu vor mai exista bariere artificiale între noi şi ei.

— Şi atunci, îşi continuă episcopul ideea, vom putea să-i învăţăm Evanghelia pe micuţi? N-ar mai fi nicio lege care să ne împiedice să încercăm.

— Exact, spuse Săvârşitorul. S-ar putea să nu se convertească, dar nimic nu te va împiedica să încerci.

— Va trebui să mă gândesc la asta. Dar, dragul meu necredincios, probabil că revolta declanşată de tine va deschide calea către convertirea unui mare popor. Poate că însuşi Dumnezeu te-a îndrumat încoace.

Mandachuva şi femeile erau în apropierea gardului când episcopul, Dom Cristao şi Ender ajunseră acolo. După cum stătea Ela, între gard şi mama ei, care îşi ţinea capul în mâini, Ender înţelese că Novinha încercase deja să sară dincolo pentru a ajunge la fiul ei. Acum plângea şi striga spre el:

— Miro! Miro, cum de-ai putut face aşa ceva, cum te-ai urcat pe…?

Iar Ela încerca s-o calmeze.

De cealaltă parte a gardului se aflau patru purceluşi uimiţi. Ouanda tremura de spaimă pentru viaţa lui Miro, dar mai avea atâta prezenţă de spirit încât să-i spună câteva lucruri pe care el nu avea cum să le vadă:

— Au venit Ceşti, Săgeată, Uman şi Mâncătorul-de-Frunze. Ultimul încearcă să-i înduplece pe ceilalţi să-l sădească pe Miro. Cred că acum ştiu ce înseamnă asta, dar nu e niciun pericol. Uman şi Mandachuva i-au convins să n-o facă.

— Dar tot nu rezolvă problema, observă Ender. De ce a făcut Miro ceva atât de nesăbuit?

— Ne-a explicat Mandachuva pe drum. Purceluşii mestecă fire de capim, care au un efect anestezic. Pot să sară gardul oricând vor. Evident că fac asta de ani de zile. S-au gândit că noi nu trecem dincolo fiindcă ne supunem legii. Acum au aflat că iarba nu are acelaşi efect asupra noastră.

Ender se apropie de gard.

— Uman, rosti el.

Uman făcu un pas în faţă.

— Există o posibilitate ca noi să facem gardul inofensiv. Dacă procedăm astfel, intrăm în război cu fiinţele umane de pe celelalte lumi. Înţelegi asta? Oamenii de pe Lusitania şi purceluşii, împreună, în conflict cu restul fiinţelor umane.

— Oh, făcu Uman.

— O să câştigăm? întrebă Săgeată.

— Poate că da, spuse Săvârşitorul. Dar poate că nu.

— Ne dai nouă Matca? întrebă Uman.

— Întâi trebuie să discut cu soţiile.

Purceluşii înlemniră.

— Despre ce vorbiți? se interesă episcopul.

— Trebuie să mă întâlnesc cu soţiile, continuă Săvârşitorul, pentru că vreau să încheiem un tratat. Un pact. O serie de reguli între noi. Mă înţelegeţi? Fiinţele umane nu pot trăi după legile voastre, iar voi nu puteţi trăi după ale noastre, dar, dacă vrem să convieţuim paşnic, fără gard între noi, dacă vreţi să o las pe Matcă să trăiască printre voi ca să vă ajute şi să vă înveţe, atunci trebuie să ne faceţi unele promisiuni şi să le respectaţi. Pricepeţi?

— Pricep, spuse Uman. Dar nici nu-ţi închipui ce-mi ceri când zici că vrei să tratezi cu soţiile. Ele nu-s la fel de inteligente ca fraţii.

— Dar ele iau toate hotărârile, e adevărat?

— Sigur, răspunse Uman. Doar sunt păstrătoarele mamelor, nu? Te avertizez, e periculos să vorbeşti cu soţiile. Mai ales pentru tine, fiindcă te preţuiesc tare mult.

— Dacă deconectăm gardul, trebuie să vorbesc cu ele. Dacă nu, gardul rămâne, iar Miro moare şi va trebui să ne supunem ordinelor Congresului ca toate fiinţele umane să părăsească Lusitania.

Nu le mai spuse că toţi oamenii riscau să fie ucişi. Rostea întotdeauna adevărul, dar nu întotdeauna în întregime.

— Te voi duce la soţii!

Mâncătorul-de-Frunze păşi către el şi, batjocoritor, îşi plimbă palma pe pântecele lui Uman.

— Ţi-au dat un nume potrivit, zise el. *Tu eşti* uman, nu noi.

Apoi dădu să pornească în goană, dar Săgeată şi Ceşti îl opriră.

— Te voi duce, repetă Uman. Acum distruge gardul şi salvează-l pe Miro!

Săvârşitorul se întoarse spre episcop.

— Nu eu iau hotărârea, sări episcopul. Bosquinha.

— Am jurat în faţa Congresului Stelar, spuse Bosquinha, dar îmi voi călca jurământul chiar în clipa asta, pentru că vreau să salvez viaţa poporului meu. Propun să dezactivăm gardul şi să încercăm să scoatem un folos din revolta noastră.

— Dacă putem să le ţinem predici purceluşilor… zise episcopul.

— Voi întreba când mă voi întâlni cu soţiile, spuse Săvârşitorul. Nu-ţi pot promite mai mult de-atât.

— Sfinţia voastră, strigă Novinha. Pipo şi Libo au murit dincolo de gard.

— Întrerupeţi! spuse episcopul. Nu vreau să asist la moartea acestei colonii fără să închei lucrarea Domnului. Zâmbi sumbru. Dar ar fi bine ca Os Venerados chiar să fi ajuns sfinţi. Vom avea nevoie de ajutorul lor.

— Jane, murmură Săvârşitorul.

— De aceea te iubesc eu, răspunse Jane. Poţi realiza orice atâta vreme cât stabilesc eu condiţiile cum se cuvine.

— Întrerupe legătura ansiblu şi dezactivează gardul, te rog!

— S-a făcut!

Săvârşitorul se grăbi spre gard şi-l sări. Cu ajutorul purceluşilor îl ridică pe Miro până pe marginea lui şi lăsă trupul înţepenit să cadă în braţele episcopului, ale primarului, ale Novinhei şi ale lui Dom Cristao, care aşteptau dincolo. Navio tocmai cobora în fugă povârnişul în urma Donei Crista. Aveau să facă tot ce puteau ca să-l ajute pe Miro.

Ouanda începu să urce şi ea pe gard.

— Du-te înapoi! o rugă Ender.

— Dacă te întâlneşti cu soţiile, vreau să merg şi eu, spuse ea. Ai nevoie de sprijinul meu.

Săvârşitorul nu putea să o refuze. Ouanda sări gardul şi veni lângă el. Navio îngenunche lângă trupul lui Miro.

— A sărit *gardul?* se miră el. Aşa ceva nu se poate! Nimeni nu suportă durerea provocată de trecerea gardului.

— Va trăi? întrebă Novinha.

— De unde să ştiu?

Navio îl dezbrăcă grăbit pe Miro şi-l consultă cu ajutorul unui scanner. La cursuri nu s-a discutat niciodată problema asta.

Săvârşitorul observă că gardul se clătina din nou. Acum îl sărea şi Ela.

— De ajutorul *tău* nu am nevoie, îi spuse el.

— Ar fi vremea ca cineva care se pricepe cât de cât la xenobiologie să vadă ce se întâmplă, replică ea cu fermitate.

— Rămâi să-l îngrijeşti pe fratele tău! interveni Ouanda.

Ela o privi sfidător:

— E şi fratele tău. Să facem în aşa fel încât,

dacă moare, să nu fie degeaba.

Porniră toţi trei prin pădure, în şir, conduşi de Uman şi de ceilalţi purceluşi.

Bosquinha şi episcopul îl urmăriră cu privirea.

— Când m-am culcat seara trecută nu-mi închipuiam că dimineaţa o să mă trezesc răzvrătită, spuse ea.

— Nici eu nu mi-am închipuit vreodată că Vorbitorul va fi ambasadorul nostru între purceluşi, recunoscu el.

— Se pune întrebarea dacă vom fi iertaţi vreodată pentru ce-am făcut, medită Dom Cristao.

— Crezi că e o greşeală? se răsti episcopul.

— Câtuşi de puţin, îi răspunse Dom Cristao. Cred că am făcut un pas către ceva cu adevărat magnific, dar omenirea n-a arătat aproape niciodată îndurare faţă de adevărata măreţie.

— Din fericire, nu omenirea e judecător în asemenea chestiuni, spuse episcopul. Iar acum vreau să mă rog pentru acest băiat, fiindcă ştiinţa medicală a ajuns la limita competenţei sale.

17
SOŢIILE

Să descoperi cum de s-a răspândit vestea că Flota de Evacuare este înarmată cu Doctoraşul. Aceasta e o problemă de CEA MAI MARE PRIORITATE. Apoi să afli cine este acest Demostene. Conform Codului, etichetarea Flotei de Evacuare drept un Al Doilea Xenocid reprezintă o încălcare a legii şi se consideră trădare. După părerea mea, Comitetul Congresului Stelar nu-şi mai justifică existenţa şi-l putem desfiinţa dacă el nu va reuşi să găsească această voce pentru a o reduce la tăcere.

Până atunci însă, continuă studierea fişierelor extrase de pe Lusitania! Mi se pare cu totul iraţional ca oamenii de acolo să se revolte doar pentru că vrem să-i arestăm pe cei doi xenologi care au luat-o razna. Activitatea anterioară a primarului nu sugera că ar fi fost posibilă o asemenea atitudine. Dacă se întâmplă cumva să izbucnească o revoluţie, vreau să ştiu cine ar putea fi conducătorii ei.

Piotr, ştiu că-ţi dai toată silinţa. La fel ca mine. Ca toată lumea, de altfel. La fel ca oamenii de pe Lusitania, probabil. Dar numai eu răspund de siguranţa şi de integritatea celor O Sută de Lumi. Mă apasă o răspundere de o sută de ori mai mare decât cea pe care a avut-o Peter Hegemonul, şi eu am doar o zecime din puterea lui, ca să nu mai

menţionez faptul că nu am nici pe departe geniul lui. Nu încape nicio îndoială că tu şi restul lumii aţi fi mai fericiţi dacă Peter s-ar afla printre noi. Tare mă tem că pentru rezolvarea acestei probleme vom avea nevoie de încă un Săvârşitor. Nimeni nu vrea un nou Xenocid, dar, dacă se va întâmpla aşa ceva, vreau să fiu sigur că ceilalţi vor dispărea. Când se ajunge la război, oamenii sunt oameni, şi extratereștrii sunt ceea ce sunt. Când se pune problema supravieţuirii, se alege praful de toată ierarhia aceea cu rameni şi alte concepte.

Asta te satisface? Mă crezi când îţi spun că nu sunt îngăduitor? Ai grijă să nu fii nici tu. Ocupă-te de chestiune şi să-mi dai rezultate cât mai curând. Acum. Cu dragoste şi îmbrăţişări, Bawa.

Gobawa Ekimbo, Preş. Comit, de Suprav. Al xenologilor,
către Piotr Martinov, Dir. Al Secţ. Pt. Agric. Din Congres.
Circulara 44 din 4-5-1970, 2, citat de Demostene
în „Al Doilea Xenocid”, p. 87, din 1-1-1972, I

Uman le arăta drumul prin pădure. Purceluşii mergeau grăbiţi, coborând şi urcând pante, traversând pâraie, trecând prin tufişurile dese. Uman părea totuşi să fi transformat marşul acesta într-un dans, pornind în fugă spre unii copaci, pe alţii atingându-i şi vorbindu-le. Ceilalţi purceluşi erau mult mai reţinuţi, alăturându-se dansului doar din când în când. Numai Mandachuva rămase în urmă, împreună cu oamenii.

— De ce face asta? întrebă încet Ender.

Pentru o clipă, Mandachuva tăcu descumpănit. Ouanda îi explică la ce se referea Ender.

— De ce se caţără Uman în copaci, de ce-i atinge şi le cântă?

— Le cântă despre cea de-a treia viaţă, îi lămuri Mandachuva. Nu prea e politicos ce face. Întotdeauna a fost egoist şi nechibzuit.

Ouanda privi surprinsă către Ender, apoi din nou spre Mandachuva.

— Credeam că ţineţi cu toţii la Uman, spuse ea.

— Mare onoare. E înţelept, aprobă purceluşul. Apoi îl împunse pe Ender în şold. Dar e nechibzuit în altă privinţă. Îşi închipuie că o să-i faci onoarea. Crede că vrei să-l duci în cea de-a treia viaţă.

— Care e treia viaţă? întrebă Ender.

— Darul pe care Pipo l-a păstrat pentru sine, răspunse Mandachuva, apoi grăbi pasul şi-i ajunse din urmă pe ceilalţi purceluşi.

— Ai priceput ceva? o întrebă Ender pe Ouanda.

— Încă nu m-am obişnuit cu felul tău de a pune întrebări directe.

— Dar după cum vezi, nici aşa nu prea capăt răspunsuri.

— Mandachuva e supărat, asta înseamnă ceva. E supărat pe Pipo, dar asta e altă chestiune. A treia viaţă – un dar pe care Pipo l-a păstrat pentru sine. O să înţelegem noi până la urmă.

— Când?

— Peste douăzeci de ani. Sau poate peste douăzeci de minute. Tocmai de aceea e atât de captivantă xenologia.

Ela atingea copacii şi privea din când în când

spre tufişuri.

— Toţi din aceeaşi specie. Şi tufişurile la fel. Şi viţa care urcă pe mai toţi copacii. Ouanda, aţi mai văzut alte plante în pădure?

— N-am observat. Nici nu m-am uitat prea atent. Viţa se numeşte merdona. Macios se hrănesc cu ea, iar purceluşii mănâncă macios. Cât despre rădăcina de merdona, *noi* i-am învăţat pe purceluşi s-o prepare pentru a o face comestibilă, înainte de a le da ştirul. Acum alimentaţia lor e asigurată de verigile inferioare ale lanţului trofic.

— Priviţi! spuse Ender.

Ajunşi la marginea unui luminiş, purceluşii se opriseră cu spatele la grupul de oameni. Ender, Ouanda şi Ela îi ajunseră din urmă şi se uitară peste capetele lor la poiana scăldată de razele lunii. Era un spaţiu foarte întins, cu pământul bătătorit şi lipsit de vegetaţie. Pe marginea poienii se aflau aliniate câteva case de buşteni, iar în mijloc se ridica un copac uriaş, cum nu mai văzuseră până atunci.

Copacul părea să se mişte.

— E plin de macios, spuse Ouanda.

— Nu-s macios, o contrazise Uman.

— Trei sute douăzeci, le reaminti Mandachuva.

— Frăţiori, interveni Săgeată.

— Şi mămici, adăugă Ceşti.

— Dacă o să le faceţi vreun rău, spuse Mâncătorul-de-Frunze, o să vă ucidem fără să vă sădim şi o să doborâm copacul vostru.

— N-o să le facem niciun rău, îl asigură Ender.

Purceluşii nu mai înaintaseră niciun pas spre poiană. Aşteptară până când, într-un târziu, în

casa cea mai mare, pe latura opusă, se văzu o mişcare. Dinăuntru apăru un purceluş, mai înalt decât oricare dintre cei pe care-i întâlniseră până în clipa aceea.

— O soţie, murmură Mandachuva.

— Cum o cheamă? întrebă Ender.

Purceluşii se întoarseră spre el şi-l priviră cu ochi mari.

— Nu ne spun *nouă* cum le cheamă, explică Mâncătorul-de-Frunze.

— Chiar dacă *au* nume, adăugă Ceşti.

Uman îl trase pe Ender deoparte pentru a-i putea şopti la ureche:

— Noi îi spunem Urlătoarea, dar niciodată în preajma unei soţii.

Femela îl privi şi apoi cântă – nu exista alt cuvânt pentru a descrie curgerea armonioasă a vocii ei – o propoziţie sau două în limba soţiilor.

— Trebuie să te duci acolo, spuse Mandachuva. Tu, Vorbitorule.

— Singur? Prefer să le am pe Ouanda şi pe Ela cu mine.

Mandachuva vorbi cu glas tare în limba soţiilor; suna ca o gâlgâială în comparaţie cu vocea femelei. Urlătoarea răspunse scurt, cântând din nou.

— Spune că pot să te însoţească. Zice că sunt femele, nu-i aşa? Nu se complică să facă deosebirea dintre fiinţele omeneşti şi micuţi.

— Încă ceva. Să vină măcar unul dintre voi ca interpret. Sau poate ştie Esenţiala?

Mandachuva transmise cererea lui Ender. Răspunsul veni laconic, şi Mandachuva nu păru

prea încântat de el. Refuză să-l traducă. În schimb, Uman îi explică lui Ender:

— Zice că poţi avea orice interpret doreşti atâta vreme cât sunt eu acela.

— Atunci am vrea să te avem pe tine ca interpret.

— Trebuie să intri primul în locul naşterii, precizǎ Uman. Tu eşti cel invitat.

Ender păşi în spaţiul liber şi luminat de razele lumii. Le auzi pe Ela şi pe Ouanda urmându-l şi pe Uman dând iute din picioare. Acum reuşi să vadă că Urlătoarea nu era singura femelă prezentă. În uşile caselor se vedeau şi alte siluete.

— Câte sunt? întrebă el.

Uman nu răspunse. Ender se întoarse către el.

— Câte soţii sunt? repetă el întrebarea.

Uman se încăpăţână să nu-i răspundă. N-o făcu decât atunci când Urlătoarea cântă din nou, mai tare şi pe un ton de comandă. În cele din urmă, Uman îi traduse:

— Mărturisitorule, în locul naşterilor vorbeşti doar când o soţie te întreabă ceva.

Ender dădu grav din cap, apoi se duse înapoi la marginea luminişului, unde aşteptau ceilalţi masculi. Ouanda şi Ela îl urmară. O auzi pe Urlătoare cântând, iar acum înţelese de ce o numeau aşa: vocea ei era atât de puternică, încât făcea să se cutremure copacii. Uman îl ajunse şi-l trase de haină.

— Întreabă de ce ai plecat; nu ţi s-a îngăduit să te mişti de acolo. Vorbitorule, rău ai făcut! Acum e foarte furioasă.

— Spune-i că n-am venit să dau sau să primesc

ordine. Dacă nu mă tratează ca pe un egal, atunci nici eu n-o voi face.

— Nu pot să-i spun asemenea vorbe.

— Atunci o să se mire în veci de ce-am plecat, e bine?

— Dar e o mare onoare să fii chemat între soţii!

— Vorbitorul în Numele Morţilor se simte onorat să le viziteze.

Uman rămase nemişcat câteva momente, împietrit de teamă, apoi se întoarse şi strigă spre Urlătoare.

Tăcu şi ea. În poiană nu se mai auzea niciun sunet.

— Sper că ştii ce faci, Vorbitorule, murmură Ouanda.

— Improvizez şi eu, recunoscu el. Cum crezi că va reacţiona?

Ouanda nu-i răspunse.

Urlătoarea intră în casa cea mare construită din buşteni. Ender se întoarse şi porni înspre pădure, dar glasul Urlătoarei răsună aproape concomitent cu gestul lui.

— Îţi ordonă să aştepţi, traduse Uman.

Ender nu-şi rări pasul şi în câteva clipe ajunse lângă ceilalţi purceluşi.

— Dacă mă roagă să mă întorc, s-ar putea să o ascult. Dar trebuie să-i spui că n-am venit nici să dau, nici să primesc porunci.

— Nu pot, spuse Uman.

— De ce?

— Dă-mi voie, interveni Ouanda. Uman, ce înseamnă asta? Nu poţi să-i spui fiindcă te temi sau nu există cuvinte?

— Nu-s cuvinte pentru ca un frate să-i vorbească poruncitor unei soţii ori pentru ca ea să-l roage. Vorbele nu-s făcute pentru a fi folosite aşa cum vreţi voi.

Ouanda îi zâmbi lui Ender:

— Nu e vorba de obiceiuri, Vorbitorule. Limba e de vină.

— Uman, ele înţeleg limba voastră? întrebă Ender.

— În locul naşterilor nu se poate folosi limba masculilor, explică Uman.

— Atunci spune-i că vorbele mele nu pot fi traduse în limba soţiilor, ci numai în cea a masculilor, şi anunţ-o că eu… o rog… să-ţi permită să tălmăceşti spuse mele în limba voastră.

— Vorbitorule, ne faci o mulţime de necazuri.

Uman se întoarse şi vorbi din nou cu Urlătoarea.

Poiana se umplu brusc de sunetele limbii soţiilor, mai bine de zece cântece diferite, ca şi cum ar fi fost un cor pe mai multe voci:

— Vorbitorule, spuse Ouanda, acum ai încălcat aproape toate regulilor practicii antropologice.

— Care mi-a scăpat?

— Nu ştiu, dar tot e bine că încă n-ai ucis-o pe vreuna dintre soţii.

— Din păcate, ai uitat că nu mă aflu aici în calitate de om de ştiinţă care îi studiază. Am venit ca ambasador, pentru a încheia un tratat cu ei.

Soţiile tăcură la fel de brusc precum începuseră să cânte. Urlătoarea ieşi din casa ei şi merse până în mijlocul poienii, unde se opri foarte aproape de copacul uriaş. Cântă.

Uman îi răspunse în limba fraţilor. Ouanda traduse în şoaptă:

— Îi comunică spusele tale despre tratamentul egal.

Soţiile izbucniră din nou într-o amestecătură de cântece.

— Cum crezi că vor reacţiona? întrebă Ela.

— De unde să ştiu? răspunse Ouanda. Am venit aici tot atât de des ca tine.

— Eu cred că vor înţelege şi vor accepta condiţiile mele, spuse Ender.

— De ce eşti atât de convins? se miră Ouanda.

— Fiindcă am coborât din cer şi sunt Vorbitor în Numele Morţilor.

— Nu te crede marele zeu alb! îl avertiză Ouanda. Nu dă întotdeauna rezultate.

— Nu sunt Pizzarro.

Jane îi murmură chiar atunci în ureche:

— Am început să înţeleg limba soţiilor. Elementele de bază ale limbii masculilor se găseau în notele lui Pipo şi Libo, iar traducerile lui Uman îmi sunt de mare folos. Limba soţiilor e strâns înrudită cu cea a masculilor, doar că pare mai arhaică, mai aproape de rădăcini. Are multe forme vechi şi toate formulele de adresare de la femelă la mascul sunt la modul imperativ, în vreme ce formele de adresare inversă sunt la modul implorator. În limba soţiilor cuvântul pentru *frate* pare a fi înrudit cu cel folosit în limba masculilor pentru *macio,* viermele de copac. Dacă acesta e cumva limbajul dragostei, e de mirare că reuşesc să se reproducă.

Ender zâmbi. Era bine că Jane îi vorbea din nou

şi că se putea bizui pe ajutorul ei.

Îşi dădu seama că Mandachuva o întrebase ceva pe Ouanda, pentru că auzi răspunsul ei şoptit:

— Ascultă nestemata din ureche.

— Aceea e Matca? întrebă Mandachuva.

— Nu, răspunse Ouanda. E un... Se chinui să găsească un cuvânt potrivit. E un computer. O maşină cu voce.

— Pot să primesc şi eu una?

— Într-o zi, da, spuse Ender în locul Ouandei, pentru a o scuti de efortul de a găsi un răspuns mulţumitor.

Soţiile tăcură, şi vocea Urlătoarei răsună din nou. Imediat după aceea, masculii începură să se agite, sărind pe vârfurile picioarelor.

Jane îi susură în ureche:

— Vorbeşte chiar ea în limba masculilor.

— E o zi cu adevărat mare, mormăi Săgeată, dacă soţiile vorbesc limba masculilor în locul ăsta. Nu s-a mai întâmplat până acum.

— Te invită să vii, spuse Uman. Ca o soră pe un frate.

Ender porni imediat spre mijlocul luminişului şi se apropie de soţie. Cu toate că era mai înaltă decât masculii, avea cu aproape cincizeci de centimetri mai puţin decât Ender, aşa că se văzu obligat să îngenuncheze. Se aflau faţă în faţă.

— Îţi sunt recunoscător pentru bunătatea ce mi-o arăţi, spuse Ender.

— *Asta* aş putea s-o spun în limba soţiilor, comentă Uman.

— Oricum, spune-o în limba *ta,* îl îndemnă Ender.

Uman se supuse. Urlătoarea întinse o mână şi-i atinse pielea netedă a frunţii, barba aspră, buzele. Ender închise ochii, dar nu se clinti când ea îşi trecu delicat degetele peste pleoapele lui.

Urlătoarea spuse câteva cuvinte.

— Tu eşti sfântul Vorbitor? traduse Uman.

Jane corectă traducerea:

— A adăugat cuvântul *sfânt.*

Ender îl privi pe Uman drept în ochi.

— Nu sunt sfânt.

Uman înlemni.

— Spune-i!

Îl privi contrariat, agitat, apoi se gândi că Vorbitorul era mai puţin primejdios decât Urlătoarea.

— N-a spus ea *sfânt.*

— Să-mi traduci cât se poate de exact ce zice, îl sfătui Ender.

— Dacă nu eşti sfânt, cum de-ai ştiut atât de bine ce a spus? întrebă Uman.

— Te rog să fii cinstit şi corect şi cu mine, şi cu ea.

— Voi tălmăci cât mai bine ce spune ea, îi promise Uman. Dar ea aude vocea *mea* redând vorbele tale. Va trebui să le rostesc cu grijă.

— Am nevoie de fidelitate, spuse Ender. Să nu te temi. E important să audă exact ce spun. Comunică-i asta: o rog să te ierte că-i vorbeşti nepoliticos, dar eu sunt un framling necioplit şi trebuie să aflu exact ce zice ea.

Uman îşi dădu ochii peste cap de mirare, dar se întoarse spre Urlătoare şi traduse.

Urlătoarea îi răspunse scurt. Uman traduse în

Esenţială:

— Zice că nu are capul cioplit din rădăcină de merdona. Sigur că înţelege.

— Spune-i că noi, fiinţele umane, n-am văzut niciodată un copac atât de mare. Roag-o să ne explice ce fac ea şi celelalte soţii cu el.

Ouanda se îngrozi.

— Mergi direct la ţintă, nu-i aşa?

Dar când Uman traduse cuvintele Săvârşitorului, Urlătoarea se duse imediat lângă copac, îl atinse şi începu să cânte.

Stând mai aproape de copac, acum reuşiră în sfârşit să vadă vălmăşagul de creaturi ce se vânzoleau pe scoarţă. Majoritatea nu măsurau mai mult de cinci centimetri lungime. Aveau un vag aspect de fetuşi, deşi corpurile lor rozalii erau acoperite cu o idee de blană închisă la culoare. Ţineau ochii deschişi. Se căţărau unii peste alţii, luptându-se să-şi croiască drum lângă una dintre petele de pastă lipicioasă de pe scoarţa copacului.

— Pastă de ştir, remarcă Ouanda.

— Copiii, preciză Ela.

— Nu-s copii, explică Uman. Au crescut cât să poată merge.

Ender se apropie şi mai mult de trunchi şi întinse mâna. Urlătoarea încetă brusc să mai cânte, dar el nu renunţă. Atinse coaja cu degetele în apropierea unui pui de purceluş. În urcuşul lui, acesta pipăi mâna şi se căţără pe ea, agăţându-se cu ghearele.

— Pe acesta îl ştii pe nume? întrebă Ender.

Înspăimântat, Uman traduse în grabă, apoi îi reproduse răspunsul Urlătoarei:

— E un frate al meu. Nu va primi nume decât atunci când va putea merge în două picioare. Tatăl lui e Rădăcină.

— Iar mama? întrebă Ender.

— A, mamele nu au niciodată nume, spuse Uman.

— Întreab-o.

Uman se supuse. Ea îi dădu răspunsul:

— Spune că mama lui a fost foarte puternică şi curajoasă. S-a îngrăşat purtându-şi şi cei cinci copii. Uman îşi şterse fruntea. A fost destul de grasă ca să-i hrănească pe toţi.

— Mama îi aduce pasta cu care se hrăneşte?

Uman îl privi îngrozit.

— Vorbitorule, nu pot spune asta. În nicio limbă.

— De ce nu?

— Ţi-am explicat. A fost îndeajuns de grasă ca să-i hrănească pe cei cinci micuţi. Pune-l la loc pe frăţior şi las-o pe soţie să-i cânte copacului!

Ender îşi puse din nou mâna pe trunchi, şi frăţiorul se târî mai departe pe scoarţă. Urlătoarea îşi reluă cântecul. Ouanda îl fulgeră pe Vorbitor cu o privire încărcată de reproş pentru gestul lui impulsiv, dar Ela părea emoţionată.

— Nu înţelegi? Nou-născuţii se hrănesc cu trupul mamei lor.

Dezgustat, Ender se trase înapoi.

— Cum poţi să afirmi una ca asta? întrebă Ouanda.

— Uită-te la ei cum foşgăie pe copac, la fel ca macios. Ei şi macios trebuie să fi fost rivali. Ela arătă către o porţiune din trunchi nepătată de ştir. Copacul secretă o sevă. Uite, prin crăpăturile

astea. Înainte de apariţia Descoladei, trebuie să fi existat insecte care se hrăneau cu seva, iar macios şi puii de purceluş se băteau să le mănânce. De aceea au reuşit purceluşii să-şi amestece moleculele genetice cu aceşti copaci. Nu numai că aici trăiesc copiii, dar adulţii trebuie să se urce pe trunchiuri ca să îndepărteze viermii macios. Chiar când existau multe alte surse de hrană, erau legaţi de copaci prin toate ciclurile de viaţă. Cu mult înainte de *a deveni* copaci…

— Noi studiem societatea purceluşilor, o întrerupse nerăbdătoare Ouanda, nu îndepărtatul lor trecut evolutiv.

— Iar eu am început negocieri dificile, completă Ender. De aceea vă rog să păstraţi liniştea şi să aflaţi tot ce se poate fără a transforma vizita într-un seminar.

Cântecul atinse apogeul; în scoarţa copacului apăru o crăpătură.

— Doar n-o să dărâme şi copacul acesta din pricina noastră?!? exclamă speriată Ouanda.

— Îi cere copacului să-şi deschidă inima. Uman îşi duse o mână la frunte. Aceasta e copacul-mamă, singurul din pădurea noastră. Nu trebuie să i se întâmple ceva rău, altfel toţi copiii noştri se vor naşte din alţi copaci, iar taţii noştri vor muri.

Glasului Urlătoarei i se adăugară vocile celorlalte soţii şi curând în trunchiul copacului-mamă se căscă o gaură largă. Ender făcu câţiva paşi şi rămase în faţa găurii. Înăuntru era prea întuneric şi nu putea să vadă nimic.

Ela îşi scoase lanterna de la centură şi i-o întinse. Cu o mişcare bruscă, Ouanda o apucă pe

Ela de încheietură.

— Un obiect industrial! Nu ai voie să aduci aici aşa ceva!

— Ender luă calm lanterna din mâna Elei.

— Gardul nu mai există, spuse el, şi acum putem să desfăşurăm cu toţii Activităţi Suspecte.

Îndreptă lanterna spre sol şi apăsă pe buton, apoi mai slăbi şi dispersă facilului luminos. Soţiile începură să murmure, iar Urlătoarea îl atinse pe Uman pe pântece.

— Le-am povestit că puteţi face lumină de lună noaptea, explică el. Le-am spus că purtaţi astfel de lucruri la voi.

— Fac vreun rău dacă las lumina asta să pătrundă în inima copacului-mamă?

Uman o întrebă pe Urlătoare, iar ea întinse mâna după lanternă. Ţinând-o apoi în mâinile tremurânde, cântă blând şi o îndreptă spre copac, astfel că razele de lumină pătrunseră în deschizătură. Tresări aproape imediat şi îndreptă fasciculul în altă direcţie.

— Strălucirea le orbeşte, spuse Uman.

Jane îi şopti lui Ender:

— Sunetul vocii ei este amplificat ca un ecou înăuntrul copacului. Când a pătruns lumina, ecoul a modulat, provocând o armonică superioară şi o alterare a sunetului. Copacul a răspuns folosind sunetul vocii Urlătoarei.

— Tu poţi vedea, şopti Ender.

— Îngenunchează şi du-mă cât mai aproape, apoi plimbă-mă prin dreptul deschizăturii!

Ender se supuse şi îşi mişcă uşor capul prin dreptul găurii, permiţând urechii să aibă un unghi

convenabil spre interior. Jane descrise ceea ce vedea. Ender rămase mult timp în genunchi fără să se clintească. Într-un târziu, se întoarse către ceilalţi să le explice:

— Mămicile. Înăuntru sunt mămicile. Cele gravide. N-au decât patru centimetri lungime. Una dintre ele naşte.

— Vezi cu nestemata aceea? întrebă Ela.

Ouanda îngenunche alături de el, încercând să vadă înăuntru, dar fără să reuşească.

— Un dimorfism sexual incredibil. Femelele ajung la maturitate sexuală în pruncie, nasc şi mor. Apoi îl întrebă pe Uman: Toţi micuţii de afară sunt fraţi?

Uman repetă întrebarea pentru Urlătoare. Ea duse mâna către un loc de lângă deschizătură şi luă un prunc destul de mare. Cântă câteva cuvinte explicative.

— Aceea e o tânără soţie, traduse Uman. Se va alătura celorlalte soţii pentru a îngriji de copii când va avea vârsta potrivită.

— E numai una? întrebă Ela.

Săvârşitorul tresări şi se ridică.

— Aceea e sterilă, altfel n-ar lăsa-o să se împerecheze. Nu se poate să fi avut copii.

— De ce nu? întrebă Ouanda.

— Nu există canal de naştere, explică Ender. Pruncii mănâncă din corpul mamei ca să iasă.

Ouanda murmură o rugăciune. Cu toate acestea, Ela deveni mai curioasă ca oricând.

— Fascinant, spuse ea. Dar cum se împerechează dacă sunt atât de mici?

— Le ducem noi la taţi, spuse Uman. Dar ce

credeaţi? Taţii nu pot veni *aici,* nu e limpede?

— Taţii, spuse Ouanda. Aşa sunt numiţi cei mai veneraţi copaci.

— Exact, aprobă Uman. Taţii sunt maturi pe coajă, îşi pun praful pe coajă, în sevă. Noi ducem mămica la tatăl pe care îl aleg soţiile. Ea se târâie pe scoarţă şi praful din sevă pătrunde în pântecele ei şi o umple cu micuţi.

Fără să scoată o vorbă, Ouanda arătă cu degetul către protuberanțele perceptibile de pe pântecele lui Uman.

— Da, spuse el. Sunt cărăuşii. Fratele onorat în felul acesta o pune pe mămică pe unul dintre cărăuşi, iar ea se ţine foarte strâns tot drumul până la tată. Îşi atinse pântecele. E cea mai mare bucurie pe care o avem în a doua viaţă. Dacă am putea, am duce mămicile în fiecare noapte.

Urlătoarea cântă lung şi cu forţă, iar despicătura din copacul-mamă începu din nou să se închidă.

— Toate femelele şi mămicile acelea sunt fiinţe înzestrate cu raţiune? întrebă Ela.

Erau cuvinte necunoscute de Uman.

— Sunt treze? întrebă Ender.

— Sigur, răspunse Uman.

— Vrea să ştie dacă mămicile gândesc, explică Ouanda. Înţeleg limba?

— Ele? făcu Uman. Nu, nu-s cu nimic mai inteligente decât cabras şi doar puţin mai deştepte decât macios. Ştiu doar trei lucruri: să mănânce, să se târâie şi să se agate de cărăuş. Cele de pe scoarţă încep acum să înveţe. Eu îmi aduc aminte cum mă târam pe scoarţa copacului-mamă. Deci

atunci aveam memorie. Sunt totuși unul dintre puţinii care au amintiri atât de vechi.

Nechemate, în ochii Ouandei apărură lacrimi.

— Toate mamele se nasc, se împerechează, dau naştere la rândul lor, mor şi toate astea în pruncie. Nici nu ştiu că trăiesc.

— Acesta e un exemplu de dimorfism sexual împins până la o limită ridicolă, constată Ela. Femelele ating maturitatea sexuală de timpuriu, iar masculii foarte târziu. Mi se pare o ironie că toate femele dominatoare sunt sterile. Ele conduc tribul, şi totuşi genele lor nu pot fi transmise…

— Ela, spuse Ouanda, ce-ar fi dacă am găsi o modalitate de a le permite mămicilor să aibă copii fără să fie devorate? O operaţie cezariană. Creăm un aliment bogat în proteine ca substitut pentru cadavrul mamei. N-am putea proceda în aşa fel încât femelele să ajungă la maturitate?

Ela nu mai apucă să răspundă. Ender le prinse pe amândouă de braţ şi le trase deoparte.

— Cum de îndrăzniţi? şopti el. Ce-aţi zice dacă ei ar descoperi o cale de a face fetiţele să conceapă şi să poarte copii care sa se hrănească din cadavrul mamei?

— Ce tot vorbeşti acolo? întrebă Ouanda.

— Ce grozăvie! exclamă Ela.

— Nu ne aflăm aici ca să demolăm înseşi rădăcinile vieţii lor. Am venit să găsim o cale de a trăi pe această lume alături de ei. Peste o sută sau cinci sute de ani, după ce vor învăţa îndeajuns pentru a face singuri schimbări, *ei* vor hotărî dacă e cazul să modifice modul în care li se concep şi li se nasc copiii. Nu vă daţi seama ce s-ar întâmpla

dacă, dintr-o dată, ar ajunge la maturitate tot atât de multe femele cât masculii? Ce să facă femelele? Mai mulţi copii tot nu pot avea, aşa e? Nu s-ar putea lua la întrecere cu masculii pentru a deveni taţi. La ce ar sluji?

— Dar mor fără să fi trecut prin viaţă…

— Sunt ceea ce sunt, conchise Ender. Ei vor decide ce schimbări să facă, nu voi, din perspectiva umană limitată, în încercarea de a le face să aibă o viaţă deplină şi fericită ca noi.

— Ai dreptate, recunoscu Ela. Sigur, aşa e, iartă-mă!

Pentru Ela purceluşii nu erau un popor, ci o rasă extraterestră ciudată, iar ea se obişnuise să descopere că alte animale aveau modele inumane de viaţă. Ender înţelese că Ouanda era încă tulburată. Ea făcuse tranzacţia tipic ramen: concepea purceluşii drept *noi* în loc de *ei.* Accepta comportamentul bizar pe care-l văzuse, chiar uciderea tatălui ei, considerând că acesta se încadra într-o limită acceptabilă de ciudăţenie. Însemna că, în comparaţie cu Ela, Ouanda dovedea mai multă toleranţă şi înţelegere faţă de purceluşi şi astfel devenea mai vulnerabilă şi suferea mai mult atunci când constata comportamentul crud şi bestial al celor pe care îi considera prieteni.

Ender mai observă că, după ani şi ani de contact cu purceluşii, Ouanda deprinsese unul dintre obiceiurile lor: în clipe de încordare extremă, tot corpul îi devenea rigid, îi reaminti de umanitatea ei luând-o de umăr cu un gest părintesc şi trăgând-o mai aproape.

Ouanda se mlădie uşor sub atingerea lui şi râse nervos, apoi vorbi cu glas scăzut:

— Ştii la ce mă tot gândesc? Mămicile au copii şi mor nebotezate.

— Dacă episcopul Peregrino îi va converti, spuse Ender, poate că-l vor lăsa să stropească interiorul copacului-mamă cu apă sfinţită şi să rostească o rugăciune.

— Nu mă lua peste picior! şopti Ouanda.

— Dar vorbeam foarte serios. Deocamdată o să le cerem să se schimbe atât cât să putem trăi alături de ei, dar nimic mai mult. Iar noi ne vom schimba în aşa fel încât ei să suporte prezenţa noastră pe planetă. Trebuie să fii de acord cu asta, altfel gardul se reactivează, fiindcă le ameninţăm supravieţuirea.

Ela încuviinţă, dar Ouanda înţepeni din nou. Ender îşi înfipse degetele brusc şi brutal în umărul Ouandei. Înspăimântată, aprobă şi ea. Abia atunci Ender îşi slăbi strânsoarea.

— Iartă-mă, se scuză el, dar sunt ceea ce sunt. Dacă vrei, aşa i-a făcut Dumnezeu. Prin urmare, nu încerca să-i remodelezi după imaginea ta.

Se întoarse la copacul-mamă. Urlătoarea şi Uman îl aşteptau.

— Iertaţi-mi întreruperea!

— Nu-i nimic, spuse Uman. I-am explicat ce-ai făcut.

Ender simţi un gol în stomac.

— Ce i-ai spus că facem?

— I-am zis că ele vor să le ajute pe mămici să semene mai mult cu fiinţele umane, însă tu ai afirmat că nu pot face aşa ceva, altfel ridici din

nou gard, şi că noi trebuie să rămânem micuţi, iar voi umani.

Ender zâmbi. Traducerea oglindea fidel adevărul, dar Uman dovedise precauţie şi nu intrase în detalii. Poate că soţiile îşi doreau ca mămicile să supravieţuiască naşterii fără să-şi dea seama de consecinţele unei asemenea schimbări aparent umanitare. Uman era un diplomat desăvârşit; spusese adevărul, dar omisese cu bună ştiinţă amănuntele interpretabile şi evitase astfel declanşarea unui conflict.

— Mda, făcu Ender. Dacă tot ne-am întâlnit, ar fi vremea să trecem la discuţii serioase.

Ender se aşeză pe pământ. Urlătoarea se ghemui exact în faţa lui şi cântă câteva cuvinte.

— Zice că trebuie să ne învăţaţi tot ce ştiţi, să ne duceţi spre stele, să ne aduceţi Matca şi să-i daţi băţul luminos cu care a venit această nouă fiinţă umană, altfel îi va trimite la miez de noapte pe fraţii din pădure, ca să-i ucidă pe toţi oamenii în somn şi să-i spânzure deasupra pământului ca să nu mai dobândească cea de-a treia viaţă. Văzând îngrijorarea oamenilor, Uman îl atinse pe Ender pe piept. Nu, nu, trebuie să înţelegeţi. Asta nu înseamnă nimic. Aşa începem întotdeauna când vorbim cu alt trib. Crezi că suntem nebuni? Nu v-am ucide niciodată! Ne-aţi dat ştir, „Matca şi Hegemonul”, ne-aţi învăţat olăritul.

— Spune-i să-şi retragă ameninţările, altfel nu-i vom da nimic.

— Ţi-am spus, Vorbitorule, asta nu înseamnă…

— A rostit cuvintele şi eu nu mai discut cu ea dacă nu şi le retrage.

Uman i se adresă Urlătoarei. Ea sări în picioare şi dădu un ocol copacului-mamă, cu braţele ridicate şi cântând cu voce puternică.

— Se plânge mamei şi tuturor soţiilor că eşti un frate care nu-şi cunoaşte locul. Zice că te porţi nepoliticos şi că-i este imposibil să negocieze cu tine.

Ender dădu din cap.

— Da, întocmai. Acum am lămurit lucrurile şi ştim cum stăm.

Urlătoarea se aşeză din nou faţă în faţă cu el. De această dată vorbi în limba masculilor.

— Spune că nu va ucide niciodată oameni şi nici nu-i va lăsa pe fraţi sau pe alte soţii s-o facă. Zice să ţii minte că eşti de două ori mai înalt decât oricare dintre noi şi că ştii totul, în timp ce noi nu ştim nimic. S-a umilit destul ca să-i poţi vorbi?

Urlătoarea îl privea atentă, aşteptând încordată răspunsul lui.

— Da, acum putem începe.

Novinha îngenunche pe podea lângă patul lui Miro. Quim şi Olhado stăteau în spatele ei. Dom Cristao tocmai îi culca pe Grego şi pe Quara în camera lor. Acoperit de respiraţia şuierătoare şi chinuită a lui Miro, cântecul de leagăn îngânat cu voce falsă răzbătea până la ei ca un zvon depărtat.

Miro deschise ochii.

— Miro! exclamă Novinha.

El gemu.

— Miro, eşti acasă, în patul tău. Ai sărit gardul. Doctorul Navio spune că ai suferit leziuni pe creier. Nu ştiu dacă vătămarea e permanentă sau

nu. S-ar putea să rămâi parţial paralizat. Dar trăieşti, Miro, şi Navio susţine că te poate ajuta să compensezi ceea ce s-ar putea să fi pierdut, înţelegi? Nu-ţi ascund adevărul. Probabil că-ţi va fi greu o vreme, dar merită să încerci.

El gemu încetişor, dar nu era o exprimare a durerii. Se părea că încerca să vorbească şi nu reuşea.

— Miro, poţi să-ţi mişti falca? întrebă Quim.

Miro deschise gura şi apoi o închise.

Olhado ţinu mâna la un metru deasupra capului lui Miro şi o mişcă.

— Poţi să urmăreşti mişcarea mâinii mele?

Miro îşi rostogoli ochii. Novinha îl strânse de braţ.

— Ai simţit strângerea?

Miro gemu din nou.

— Închide gura din nou când vrei să spui *nu* şi deschide-o pentru *da,* îl sfătui Quim.

Miro închise gura şi scoase un „Mmm“.

În ciuda cuvintelor încurajatoare pe care i le spusese lui Miro, Novinha se simţea cuprinsă de disperare, fiindcă acesta era cel mai groaznic lucru ce i se întâmplase vreunuia dintre copiii ei. Când Lauro îşi pierduse ochii şi devenise Olhado – la început urâse porecla aceasta, dar acum o folosea şi ea –, crezuse că ceva mai cumplit nici nu se putea. Dar Miro paralizat, neajutorat, incapabil să simtă măcar atingerea mâinii ei, asta era de nesuportat. La moartea lui Pipo trăise un anumit fel de durere, care nu semănase cu aceea provocată de pierderea lui Libo, iar dispariţia lui Marcao îi lăsase în suflet un regret imens. Îşi

aminti de golul dureros pe care-l simţise atunci când privise cum mama şi tatăl ei fuseseră coborâţi în pământ. Totuşi nu exista chin mai mare decât să-şi vadă copilul suferind şi să nu-l poată ajuta cu nimic.

Se ridică, vrând să plece. Va plânge. Va plânge tăcut în altă cameră, să n-o vadă el.

— Mmm. Mmm. Mmm.

— Nu vrea să pleci, spuse Quim.

— Voi rămâne, dacă asta doreşti, dar trebuie să mai dormi. Navio ţi-a recomandat cât mai mult somn.

— Mmm. Mmm.

— Nu vrea nici să doarmă, constată Quim.

Novinha îşi înăbuşi impulsul de a se răsti la Quim, ca să-i arate că şi ea putea să audă răspunsurile lui Miro. Nu era însă momentul potrivit pentru a se certa. Pe de altă parte, Quim era cel care concepuse sistemul pe care-l folosea Miro pentru a comunica. Avea dreptul să se mândrească şi să pretindă că el e vocea lui Miro.

În felul acesta afirma că făcea parte din familie şi însemna că nu-i întorcea spatele după cele aflate astăzi în *praca.* Era modul în care-i arăta că o iartă, aşa că nu mai zise nimic.

— Poate că vrea să ne spună ceva.

— Mmm.

— Sau să întrebe ceva? sugeră Quim.

— Ma. Aa.

— Grozav, exclamă Quim. Dar cum să scrie dacă nu poate să-şi mişte mâinile?

— *Sem problema,* ghici Olhado. Prin scanare. Asta poate. Dacă-l ducem lângă terminal, facem

literele să defileze pe ecran şi el o zică *da* când apare litera de care are nevoie.

— O să dureze o veşnicie, se dezumflă Quim.

— Miro, vrei să încercăm? întrebă Novinha.

Voia.

Îl transportară în camera din faţă şi-l întinseră pe pat. Olhado orientă terminalul astfel încât să afişeze literele alfabetului în faţa lui Miro. Puse la punct un mic program care să facă fiecare literă să se aprindă câte o fracţiune de secundă. Îi trebuiră câteva încercări pentru a fixa durata de aprindere, adică una destul de lungă pentru ca Miro să poată scoate un sunet care să însemne *litera asta* înainte ca lumina să se mute la următoarea.

La rândul lui, Miro grăbi şi mai mult lucrurile, prescurtând cuvintele în mod deliberat.

— P-U-R-C-E.

— Purceluşii, spuse Olhado.

— Da, încuviinţă Novinha. De ce-ai vrut să treci peste gard şi să mergi la purceluşi?

— Mmmm!

— Pune o întrebare, mamă, o lămuri Quim. Nu vrea să răspundă.

— Aa.

— Vrei să ştii ce s-a întâmplat cu purceluşii care erau cu tine când ai sărit gardul? întrebă Novinha. S-au întors în pădure. Cu Ouanda, Ela şi Vorbitorul în Numele Morţilor. Îi povesti repede despre discuţia din biroul episcopului, ce aflaseră despre purceluşi, dar mai ales ce hotărâseră să facă. În clipa în care a fost dezactivat gardul pentru a te salva pe tine, ne-am hotărât să ne

răsculăm împotriva Congresului. Înţelegi, Miro? S-a terminat cu legile Comitetului. Din gard n-au rămas decât firele. Poarta va sta deschisă.

În ochii lui Miro apărură lacrimi.

— Asta era tot ce voiai să ştii? întrebă Novinha. Acum ar trebui să dormi.

„Nu”, spuse el. „Nu, nu, nu.”

— Aşteaptă puţin până i se limpezesc ochii, spuse Quim. După aceea mai facem o scanare.

D-I-G-A F-A-L.

— *Diga ao Faiante pelos Mortos,* traduse Olhado.

— Ce trebuie să-i spunem Vorbitorului? întrebă Quim.

— Acum dormi, şi ne spui mai târziu, încercă Novinha. Nu se întoarce decât peste câteva ore. Negociază regulile care să guverneze relaţiile dintre noi şi purceluşi. Să nu mai ucidă oameni, aşa cum au făcut cu Pipo şi cu Li… cu tatăl tău.

Dar Miro refuză să doarmă. Continuă să-şi scrie mesajul prin scanare. Împreună, reuşiră să priceapă ce încerca el să îi comunice Vorbitorului prin intermediul lor. Înţeleseră că Miro voia ca ei să plece acum, înainte de încheierea negocierilor.

Novinha îi lăsă pe Dom Cristao şi pe Dona Crista să aibă grijă de casă şi de cei mici. Înainte de a pleca, se opri lângă fiul ei cel mare. Efortul îl epuizase; ţinea ochii închişi şi respira regulat. Îi atinse o mână, o ţinu o clipă şi i-o strânse; ştia că el nu putea simţi atingerea ei, dar nu încercă să-l mângâie, ci să se consoleze.

Miro deschise ochii şi Novinha simţi cum degetele lui se strânseră încet, delicat, pe mâna

ei.

— Am simţit, îi şopti. O să te faci bine.

Miro strivi câteva lacrimi sub pleoape. Novinha se ridică şi porni orbeşte spre uşă.

— Mi-a intrat ceva în ochi, îi spuse lui Olhado. Condu-mă până o să pot vedea iarăşi.

Quim se afla deja în preajma gardului.

— Poarta e prea departe! strigă el. Mamă, poţi să-l sari?

Reuşi, dar destul de greu.

— Fără îndoială că Bosquinha o să ne lase să facem o poartă şi aici, îl linişti ea.

Trecuse de miezul nopţii, iar Ouanda şi Ela simţeau că le cuprinde somnul. Ender era la fel de informă ca la început. Tratând cu Urlătoarea ore în şir, fusese obligat să stea încordat; structura lui nervoasă reacţionase prompt, ajutându-l să rămână treaz, şi chiar dacă s-ar fi dus acasă tot i-ar fi trebuit câteva ore ca să poată adormi.

Acum ştia mult mai precis ce voiau şi ce le trebuia purceluşilor. Pădurea le era cămin şi patrie; nici nu simţiseră vreodată nevoia de a-şi defini altfel proprietatea. Totuşi, de când cultivau ştir, reuşiseră să înţeleagă că şi preria era un teren folositor şi că era bine s-o ţină sub control. Nu aveau totuşi idee de modul în care se putea măsura pământul. De câte hectare aveau nevoie pentru culturi? Cât teren puteau să folosească oamenii? Întrucât purceluşii nu-şi înţelegeau încă necesităţile, lui Ender îi venea greu să le precizeze. Dar când ajunseră la conceptul de lege şi guvernare, dificultăţile sporiră. Soţiile

conduceau; purceluşilor le era limpede acest lucru. În cele din urmă, Ender îi făcu să priceapă că oamenii îşi alcătuiau altfel legile şi că ele se aplicau la problemele umane. Pentru a-i lămuri de ce aveau oamenii nevoie de propriile legi, fu nevoit să le explice modul de împerechere al fiinţelor umane. Se distră observând că Urlătoarea se îngrozise auzind că *adulţii* se împerecheau între ei şi că vorbele bărbaţilor aveau aceeaşi greutate ca cele ale femeilor în întocmirea legilor. Ideea de familie şi înrudire în afara tribului era pentru ea „orbire de frate”. Nu avea nimic împotrivă ca Uman să fie mândru de numeroasele împerecheri ale tatălui său, dar, în ceea ce le privea pe soţii, ele îşi alegeau taţii exclusiv în funcţie de necesităţile tribului. Singurele entităţi pe care le respectau soţiile erau tribul şi individul.

Până la urmă înţeleseră totuşi că legile umane trebuie aplicate între graniţele aşezărilor umane, iar legile purceluşilor – în interiorul triburilor. Stabilirea graniţelor se dovedi o problemă spinoasă. După trei ore de discuţii, se puseră de acord asupra unui singur lucru: legea purceluşilor se aplică în pădure, şi toţi oamenii care intră în ea i se supun. Legea oamenilor e valabilă în zona îngrădită, iar toţi purceluşii care intră acolo respectă guvernarea umană. Restul planetei avea să fie împărţit mai târziu. Acesta era un triumf neînsemnat, dar măcar se ajunsese la un compromis.

— Trebuie să pricepeţi că fiinţele umane vor avea nevoie de teren deschis, spuse Ender. Acesta

nu-i decât un aspect al problemei. Vreţi ca Matca să vă înveţe cât mai multe, să vă ajute să extrageţi minereu, să topiţi metale şi să fabricaţi unelte. Dar şi ea va avea nevoie de pământ, şi în foarte scurtă vreme ea va fi mult mai puternică decât fiinţele umane sau micuţii. Oricare dintre gândaci, le explică el, era perfect disciplinat şi foarte harnic. Îi vor depăşi repede pe oameni prin productivitate şi forţă. După ce Matca va fi readusă la viaţă pe Lusitania, părerea ei va trebui să fie respectată în luarea oricărei decizii.

— Rădăcină spune că putem avea încredere în ea, insistă Uman. Traducând apoi spusele Urlătoarei, adăugă: Şi copacul-mamă îi acordă încredere.

— Îi daţi *pământul vostru?* întrebă Ender.

— Lumea e mare, traduse Uman. Poate folosi toate pădurile celorlalte triburi. Şi voi la fel. Vi le dăm fără să vă cerem nimic în schimb.

Ender schimbă o privire Ouanda şi cu Ela.

— Asta-i foarte bine, spuse Ela, dar le aparţin?

— Sigur că nu, zise Ouanda. Încă se mai războiesc cu alte triburi.

— Le ucidem noi dacă nu vi se supun, se oferi Uman. Acum suntem foarte puternici. Trei sute douăzeci de copii. Peste zece ani niciun trib nu se va mai ridica împotriva noastră.

— Uman, spune-i Urlătoarei că acum negociem cu acest trib. De celelalte ne vom ocupa mai târziu.

Uman traduse repede, cuvintele rostogolindu-se şi învălmăşindu-se, şi curând primiră răspunsul ei:

— Nu, nu, nu, nu, nu.

— Ce nu-i convine? întrebă Ender.

— *N-o să discutaţi* cu duşmanii noştri. Ai venit la *noi.* Dacă mergi şi la ei, atunci devii duşmanul nostru.

Chiar în clipa aceea, în spatele lor se văzură câteva lumini şi din adâncul pădurii apărură Săgeată şi Mâncătorul-de-Frunze, urmaţi de Novinha, Quin şi Olhado.

— Ne-a trimis Miro, explică Olhado.

— Cum se simte? se interesă Ouanda.

— E paralizat, spuse sec Quim.

Novinha scăpase de chinul de a-i spune pe ocolite.

— *Nossa Senhora,* şopti Ouanda.

— Starea lui se ameliorează, o lămuri Novinha. Înainte de a pleca, i-am strâns mâna. A simţit şi mi-a strâns-o şi el. Foarte slab, dar înseamnă că legăturile nervoase nu sunt iremediabil distruse, adică nu au fost afectate toate.

— Nu vă supăraţi, interveni Ender, dar asta-i o conversaţie pe care o puteţi purta şi în Milagre. Eu am alte probleme de rezolvat aici.

— Iartă-mă, spuse Novinha, am venit cu un mesaj din partea lui Miro. N-a putut vorbi, dar mi l-a transmis literă cu literă, şi noi am completat spaţiile goale. Folosind avantajele pe care le-au obţinut din relaţiile cu noi, purceluşii pun la cale un război. Săgeţile, numărul lor mai mare… vor deveni imbatabili. După câte am înţeles, Miro susţine că războiul lor nu se poartă doar pentru cucerirea de noi teritorii. Reprezintă şi un prilej pentru amestecul genetic. Exogamie masculină. Tribul învingător foloseşte copacii care cresc din

trupurile celor morţi în luptă.

Ender îi privi pe Uman, pe Mâncătorul-de-Frunze şi pe Săgeată.

— E adevărat, recunoscu Săgeată. Sigur că-i adevărat. Acum suntem cel mai înţelept trib. Vom deveni taţi mai buni decât oricare alţi purceluşi de pe lume.

— Înţeleg, spuse Ender.

— De aceea a insistat Miro să venim la tine chiar în noaptea asta, explică Novinha, înainte de încheierea negocierilor. Trebuie să împiedicăm războiul.

Uman se ridică şi sări în sus de parcă ar fi voit să zboare.

— N-o să traduc aşa ceva, spuse el.

— O s-o fac *eu!* exclamă Mandachuva.

— *Staţi!* strigă Ender. Vocea îi era cu mult mai puternică decât până atunci. Toţi făcură linişte imediat, iar ecoul strigătului părea să reverbereze încă printre copaci. Mâncătorul-de-Frunze, nu vreau alt interpret în afară de Uman.

— Cine eşti tu să-mi spui că nu le pot vorbi soţiilor? Eu sunt purceluş, iar tu nu eşti nimic.

— Uman, reluă Ender, spune-i Urlătoarei că dacă-i permite Mâncătorului-de-Frunze să traducă discuţia pe care am avut-o noi, oamenii, atunci îl considerăm spion. Şi, dacă ea îi îngăduie să ne spioneze, vom pleca imediat acasă şi nu veţi primi nimic de la noi. Voi duce Matca pe altă lume ca s-o readuc la viaţă. Înţelegi?

Sigur că înţelese. Ender mai ştia că Uman era încântat. Mâncătorul-de-Frunze încerca să uzurpe rolul lui Uman şi să-i discretizeze atât pe el, cât şi

pe Ender. După ce Uman termină de tradus, Urlătoarea cântă către Mâncătorul-de-Frunze. Ruşinat, acesta se retrase grăbit în pădure şi rămase, alături de ceilalţi, simplu martor la discuţie.

Dar Uman dovedi că nu era nicidecum o marionetă. Nu lăsă de înţeles că-i era recunoscător lui Ender. Îl privi drept în ochi fără să clipească.

— Ai spus că nu vei încerca să ne schimbi!

— Am spus că nu voi încerca să vă schimb mai mult decât e necesar.

— De ce e necesar? Războiul e o problemă care ne priveşte pe noi şi pe ceilalţi purceluşi.

— Fii atent! îl avertiză Ouanda. S-a supărat rău.

Înainte de a încerca să o înduplece pe Urlătoare, trebuia să-l convingă pe Uman.

— Dintre purceluşi, voi sunteţi primii noştri prieteni. Vă bucuraţi de încrederea şi de dragostea noastră. Niciodată nu vă vom face vreun rău şi nici nu le vom oferi altor purceluşi avantaje pe care să le folosească împotriva voastră. Dar n-am venit doar la voi. Reprezentăm întreaga omenire şi vrem să vă învăţăm tot ce ştim. Indiferent de trib.

— Nu reprezentaţi toată umanitatea. Sunteţi pe cale de a duce un război cu celelalte fiinţe umane. Cum poţi afirma că războaiele *noastre* sunt barbare, şi ale voastre nu? Negreşit că Pizarro, în ciuda defectelor lui, nu se lovise de atâtea probleme în negocierile cu Atahualpa.

— Noi ne străduim să evităm războiul cu celelalte fiinţe umane, spuse Ender. Dar dacă vom

lupta, nu va fi un război dezlănţuit de *noi,* pentru a câştiga avantaje în dauna altora. Ne vom bate pentru *voi,* încercând să vă câştigăm dreptul de a călători printre stele. Ender ridică mâna cu palma deschisă. Ne-am uitat umanitatea pentru a deveni rameni alături de voi. Îşi făcu cu palma pumn: Pe Lusitania, oamenii, purceluşii şi Matca vor fi o singură fiinţă. *Toţi* umani. *Toţi* gândaci. *Toţi* purceluşi.

Analizând vorbele lui Ender, Uman păstră o vreme tăcerea.

— Vorbitorule, spuse el într-un târziu. E foarte greu. Până la venirea voastră, a fiinţelor umane, ceilalţi purceluşi existau doar ca să-i ucidem, astfel încât în cea de-a treia viaţă a lor să fie sclavi în pădurile care deveneau ale noastre. Pădurea asta a fost cândva un câmp de bătălie, şi cei mai bătrâni copaci sunt războinicii care au pierit în luptă. Taţii noştri cei mai bătrâni sunt eroii acelui război, iar din laşi am făcut case. Toată viaţa ne pregătim să câştigăm confruntările cu duşmanii, astfel ca soţiile să poată avea un copac-mamă într-o nouă pădure şi noi să devenim puternici şi măreţi. În ultimii zece ani am învăţat să folosim săgeţi şi să ucidem de la distanţă. Am deprins să facem oale şi să preparăm rădăcina de merdona ca să putem fi mulţi şi tari şi să ducem hrană departe de pădurea-cămin. Ne-a întărit gândul că vom învinge în orice război. Vom împânzi toate colţurile acestei lumi cu soţiile şi mămicile noastre, cu eroii noştri şi, într-o bună zi, vom pleca spre stele. Acesta e visul nostru, Vorbitorule, iar acum îmi spui că vrei să ni-l

risipeşti în vânt.

Uman rostise o cuvântare impresionantă. Nimeni dintre cei prezenţi nu reuşi să-i sugereze lui Ender un posibil răspuns. Uman îi convinsese aproape pe toţi.

— E frumos visul tău, spuse Ender. Aşa visează orice fiinţă. Asta e dorinţa care se află la originile vieţii: să creşti până când tot spaţiul pe care-l vezi devine parte din tine şi-l controlezi. Se cheamă căutarea măreţiei. Îl poţi împlini în două feluri: trebuie să ucizi tot ce nu e fiinţa ta, înghiţind sau distrugând până nu mai rămâne nimic să ţi se opună. Dar calea asta e greşită. Ar însemna să declari întregului univers: „Doar eu voi fi mare şi, pentru a-mi face loc, voi, restul, trebuie să-mi cedaţi ce vă aparţine şi să deveniţi nimic”. Uman, înţelege că, dacă ar gândi în felul acesta, fiinţele umane ar ucide toţi purceluşii de pe Lusitania şi şi-ar face din ea un cămin. Ce-ar mai rămâne din visul vostru dacă noi am fi răi?

Uman se strădui să înţeleagă.

— Văd că ne-aţi oferit daruri preţioase, deşi puteaţi să ne luaţi şi puţinul pe care-l avem. Dar de ce ni le-aţi dat, dacă nu le putem folosi ca să devenim măreţi?

— Vrem să vă dezvoltaţi şi să călătoriţi printre stele. Vrem să fiţi puternici şi de neînfrânt pe Lusitania, alături de miile de fraţi şi soţii, să vă învăţăm să cultivaţi multe soiuri de plante şi să creşteţi diferite animale. Aceste două femei, Ela şi Novinha, vor munci toată viaţa pentru a crea şi alte plante capabile să reziste aici şi vă vor da orice lucru bun care le va reuşi. Să vă înălţaţi. Dar

de ce să moară până şi un singur purceluş din altă pădure pentru ca de aceste daruri să vă bucuraţi doar voi? Şi de ce să vă simţiţi nedreptăţiţi dacă am oferit aceleaşi lucruri şi *altora?*

— Dar ce-am câştigat dacă vor fi la fel de puternici ca noi?

„La ce altceva m-aş putea aştepta din partea acestui frate?” gândi Ender. „Poporul lui s-a măsurat dintotdeauna cu alte triburi. Pădurea lor nu are cincizeci sau cinci sute de hectare, e doar mai mare sau mai mică decât a tribului de la sud sau de la vest. În clipele acestea trebuie să fac munca unei întregi generaţii şi să-i arăt o nouă cale de a măsura măreţia poporului său.”

— Rădăcină e măreţ? întrebă el.

— Eu aşa zic, răspunse Uman. E tatăl meu. Copacul lui nu e cel mai bătrân sau cel mai gros, dar nu ţinem minte ca vreun tată să fi avut atât de mulţi copii la aşa scurt timp după plantare.

— Deci, într-un fel, toţi copiii pe care i-a zămislit mai fac încă parte din el. Cu cât are mai mulţi copii, cu atât devine mai măreţ. Uman încuviinţă tăcut. Şi cu cât realizezi mai multe în viaţă, cu atât îţi faci mai mare părintele, adevărat?

— Da, copacul-tată e onorat când copiii lui izbutesc fapte mari.

— Asta-i altceva, spuse Uman. Toţi ceilalţi copaci măreţi sunt părinţii tribului. Copacii mai mici rămân totuşi fraţi.

Ender simţi nesiguranţa lui Uman. Se opunea acestor idei din cauza ciudăţeniei lor, nu pentru că ar fi fost greşite sau de neînţeles. Începea să înţeleagă.

— Gândeşte-te la soţii! îl îndemnă Ender. Ele nu au copii. Nu pot fi niciodată măreţe, asemenea tatălui tău.

— Vorbitorule, ştii foarte bine că ele sunt cele mai măreţe dintre toţi. Întregul trib li se supune. Când ne conduc bine, tribul prosperă; când creştem în număr, şi soţiile devin puternice.

— Chiar dacă niciunul dintre voi nu-i copilul lor.

— Cum s-ar putea aşa ceva? întrebă Uman.

— Şi totuşi voi le sporiţi măreţia. Chiar dacă nu vă sunt mame sau taţi, ele cresc o dată cu voi.

— Aparţinem toţi aceluiaşi trib…

— Dar *de ce* sunteţi acelaşi trib? Aveţi mame şi taţi diferiţi.

— Fiindcă *suntem* tribul! Locuim în aceeaşi pădure şi…

— Dacă ar veni la voi vreun purceluş din alt trib şi v-ar ruga să-l lăsaţi să rămână ca frate…

— Nu l-am face niciodată copac-tată!

— Dar aţi încercat să faceţi copaci-taţi din Pipo şi din Libo.

Uman începuse să respire precipitat.

— Înţeleg. Făceau parte din trib. Veneau din cer, dar i-am simţit ca fraţi şi am încercat să-i transformăm în taţi. Tribul e ceea ce credem. Dacă spunem că se compune din toţi micuţii pădurii şi toţi copacii, atunci acesta este tribul, chiar dacă unii dintre cei mai vechi copaci au crescut din războinicii altor două triburi care au căzut în bătălie. Devenim trib în măsura în care afirmăm că suntem trib.

Ender se minună de inteligenţa acestui mic ramen. Puţini oameni erau în stare să reliefeze o

asemenea idee sau s-o extindă dincolo de graniţele înguste ale tribului, ale familiei sau ale naţiunii lor.

Uman veni în spatele lui Ender şi se sprijini de el, lăsându-şi toată greutatea pe umerii lui. Simţi respiraţia purceluşului, apoi obrajii li se lipiră strâns şi priviră în aceeaşi direcţie. Ender înţelesese imediat:

— Vezi ce văd şi eu.

— Voi, fiinţele umane, creşteţi făcându-ne o parte a voastră: oameni, purceluşi. Gândaci, toţi laolaltă, sunt rameni. Atunci o să devenim un singur trib, şi măreţia noastră are să fie şi a voastră; ea aparţine tuturor deopotrivă. Ender simţi încordarea lui Uman, care aproba temeinicia acestei idei. Tu spui că trebuie să vedem toate triburile în acelaşi fel, ca pe un singur trib, tribul nostru, al tuturor împreună, şi să ne înălţăm făcându-i şi pe alţii să crească.

— Puteţi trimite dascăli şi fraţi către alte triburi, şi ei vor trece în cea de-a treia viaţă în pădurile lor, pentru a avea copii acolo.

— E greu să le cerem soţiilor lucruri atât de stranii, explică Uman. Poate chiar imposibil. Ele nu gândesc la fel ca fraţii. Un frate cugetă la multe probleme diferite, dar o soţie se gândeşte la un singur lucru: ce slujeşte tribului şi, mai presus de toate, ce foloseşte copiilor şi mămicilor.

— Poţi să le faci să înţeleagă?

— Mai bine decât tine. Dar nu se ştie. Poate că voi da greş.

— Nu cred că vei da greş.

— Ai venit în seara asta să faci o învoială între

noi, purceluşii acestui trib, şi voi, oamenii care trăiţi pe această lume. Oamenii din afara Lusitaniei, la fel ca purceluşii din alte păduri, nu se vor sinchisi de ea.

— Vrem să cădem la învoială cu toţi purceluşii…

— Şi promiteţi să ne învăţaţi totul?

— Când veţi putea înţelege.

— Orice întrebări am pune?

— Dacă ştim răspunsul.

— Când! Dacă! Astea nu-s cuvinte pentru un legământ! Dă-mi răspunsuri precise acum, Vorbitorule! Uman se ridică şi se îndepărtă de Ender; se plimbă un timp prin faţa lui, şi apoi se aplecă spre el, privindu-l de sus. Promiteţi-mi că ne învăţaţi tot ce ştiţi!

— Promitem!

— Promite-mi că vei da viaţă Mătcii pentru a ne ajuta!

— O voi readuce la viaţă! Va trebui să faceţi un legământ separat cu ea, fiindcă nu se supune legilor umane.

— Promite-mi că-i vei da viaţă, fie că ne ajută, fie că nu!

— Da.

— Promite-mi că veţi respecta legea noastră când veţi călca în pădure şi că pământul de care avem nevoie în prerie va fi tot în stăpânirea noastră.

— De acord.

— Şi veţi porni război împotriva tuturor oamenilor ca să ne apăraţi şi să ne lase să călătorim?

— Am făcut-o deja.

Uman se calmă, se întoarse şi se aşeză în faţa lui Ender. Trase câteva linii cu degetul prin praf.

— Acum să vedem ce vreţi de la noi. Ne vom supune legilor umane în oraşul vostru şi pe pământurile care vă trebuie.

— Da, aprobă Ender.

— Şi voi nu vreţi să pornim război, continuă Uman.

— Exact.

— Asta-i tot?

— Mai e ceva.

— Nu putem accepta chiar orice. S-ar putea să ne ceri lucruri imposibile.

— Vreau să-mi spui despre a treia viaţă. Când începe ea? Când ucideţi un purceluş şi el creşte ca un copac, nu-i aşa?

Prima viaţă se desfăşoară înăuntrul copacului-mamă, unde nu vedem lumina şi mâncăm din trupul mamei şi din seva copacului-mamă. A doua viaţă o trăim în umbra pădurii, în lumina blândă, alergând şi căţărându-ne, văzând, cântând, vorbind şi lucrând cu mâinile. În a treia viaţă ne înălţăm spre soare şi-i umbrim în sfârşit lumina, mişcându-ne doar în bătaia vântului, liberi să gândim şi să le vorbim fraţilor în anumite zile, când bat în scoarţa noastră. Da, asta-i a treia viaţă.

— Oamenii nu au a treia viaţă.

Uman îl privi uimit.

— După ce murim, chiar dacă ne-aţi planta, n-ar creşte nimic. Niciun copac. Nu sorbim lumina soarelui. Când murim, suntem morţi.

Uman o căută cu privirea pe Ouanda.

— Dar în cartea cealaltă pe care ne-aţi dat-o se vorbea la tot pasul despre viaţa de după moarte şi despre renaştere.

— Nu sub forma unui copac, îi explică Ender. Şi nici într-o formă pe care s-o poţi atinge sau pipăi, căreia să-i vorbeşti sau de la care să primeşti răspunsuri.

— Nu te cred. Dacă e adevărat, atunci de ce ne-au lăsat Pipo şi Libo să-i plantăm?

Novinha îngenunche lângă Ender, sprijinindu-se de el ca să poată auzi mai bine.

— Cum v-au convins să-i plantaţi?

— Şi-au câştigat dreptul făcându-ne daruri mari. Fiinţele umane laolaltă cu purceluşii. Pipo şi Mandachuva. Mandachuva şi Mâncătorul-de-Frunze au crezut că vor primi cea de-a treia viaţă, dar Pipo şi Libo le-au refuzat-o de fiecare dată. Au insistat să păstreze darurile pentru ei înşişi. De ce au făcut-o, dacă oamenii nu au a treia viaţă?

— Ce trebuiau să facă pentru a le da a treia viaţă lui Mandachuva sau Mâncătorului-de-Frunze? întrebă Novinha cu glasul înecat de emoţie.

— Să-i planteze, desigur, spuse Uman. La fel ca astăzi.

— *La fel ca astăzi?* întrebă Ender.

— Tu şi cu mine. Uman şi Vorbitorul în Numele Morţilor. Dacă încheiem înţelegerea în aşa fel încât şi oamenii şi soţiile să o aprobe, atunci aceasta devine o zi mare şi nobilă. Ori îmi oferi cea de-a treia viaţă, ori ţi-o ofer eu.

— Cu mâna mea?

— Bineînţeles. Dacă nu-mi faci onoarea, atunci

ţi-o fac eu.

Ender îşi aminti imaginea pe care o văzuse pentru prima oară în urmă cu numai trei săptămâni. Trupul lui Pipo dezmembrat şi eviscerat, organele separate şi împrăştiate. Plantat.

— Uman, cea mai înspăimântătoare crimă pe care o poate comite un om e să ia viaţa cuiva. Cel mai groaznic e când tai o fiinţă, provocându-i dureri atât de mari încât moare.

Uman se ghemui şi rămase aşa o vreme, încercând să priceapă.

— Vorbitorule, spuse el în cele din urmă, în mintea mea nu văd decât două căi. Dacă oamenii nu au o a treia viaţă, atunci plantarea lor înseamnă moartea pentru vecie. După părerea noastră, Libo şi Pipo au păstrat onoarea pentru ei înşişi, lăsându-i pe Mandachuva şi pe Mâncătorul-de-Frunze să moară fără să fie onoraţi pentru înfăptuirile lor. În ochii noştri, voi aţi venit de dincolo de gard şi i-aţi smuls din pământ înainte ca ei să prindă rădăcini. Am socotit că, luându-i de acolo, aţi comis o crimă. Dar acum văd lucrurile altfel. Pipo şi Libo nu au vrut să-i ia pe Mandachuva şi pe Mâncătorul-de-Frunze în a treia viaţă, pentru că ei o socoteau o crimă, deci s-au sacrificat de bună voie doar ca să nu fie siliţi să ia viaţa vreunuia dintre noi.

— Da, şopti Novinha.

— Dar dacă-i aşa, când i-aţi văzut pe deal, de ce n-aţi făcut un foc mare, ca să-i prefaceţi pe taţii noştri sau chiar copacul-mamă în scrum?

De la marginea pădurii se auzi un strigăt

îngrozitor şi ascuţit, trădând suferinţele insuportabile prin care trecea Mâncătorul-de-Frunze.

— Dacă aţi fi tăiat doar unul dintre copacii noştri, continuă Uman, dacă aţi fi ucis un singur copac, am fi venit peste voi noaptea şi v-am fi omorât pe toţi, până la unul. Şi, chiar dacă supravieţuia vreunul dintre voi, trimişii noştri ar fi spus povestea tuturor triburilor şi niciun om n-ar fi plecat viu de pe planetă. *De ce* nu ne-aţi nimicit pentru că i-am ucis pe Pipo şi pe Libo?

Gâfâind din greu, Mandachuva apăru brusc în spatele lui Uman. Se azvârli la pământ cu mâinile întinse spre Săvârşitor.

— Cu mâinile astea l-am ucis, strigă el. Am încercat să-i fac onoarea şi i-am ucis copacul pentru vecie!

— Ba nu, îl contrazise Ender. Îi strânse mâinile lui Mandachuva. Fiecare dintre voi a crezut că-l cruţă pe celălalt. V-a jignit, iar tu i-ai făcut alt rău: l-ai ucis. Amândoi aţi considerat că procedaţi bine. De-ajuns cu asta! Ştim tot adevărul. Înţelegem că nu aţi vrut să comiteţi o crimă. Acum aţi aflat că viaţa unei fiinţe umane este una şi că, dacă i-o luaţi, ea moare pentru totdeauna. Aceasta e ultima condiţie a învoielii noastre. Să nu mai luaţi vreun om în cea de-a treia viaţă, pentru că nu ştie cum să meargă acolo.

— Când voi spune soţiilor această poveste, le voi pricinui o durere atât de înfiorătoare, încât strigătele lor vor răsuna ca prăbuşirea copacilor în furtună.

Se întoarse, se ridică în faţa Urlătoarei şi-i

spuse câteva cuvinte. Apoi se întoarse spre Ender:

— Acum plecaţi!

— Încă nu am încheiat înţelegerea.

— Trebuie să vorbesc cu soţiile. Cât rămâi aici, la umbra copacului-mamă, nu vor accepta să-i lase pe micuţi fără apărare. Săgeată te va scoate din pădure. Aşteaptă-mă pe povârniş, acolo unde Rădăcină veghează poarta! Dormi dacă poţi! O să le explic înţelegerea şi sper să priceapă că va trebui să tratăm şi cu alte triburi la fel de atent.

Într-un avânt de impetuozitate, Uman atinse cu un gest hotărât pântecele Săvârşitorului.

— Eu fac propriul legământ, strigă el. Te voi onora totdeauna, dar nu te voi ucide!

Săvârşitorul întinse mâna şi o puse pe abdomenul călduţ al lui Uman. Sub palma lui, protuberanţele erau fierbinţi.

— Şi eu te voi onora întotdeauna, spuse Săvârşitorul.

— Dacă facem înţelegerea dintre tribul tău şi al nostru, îmi vei da onoarea celei de-a treia vieţi? Mă vei lăsa să sorb lumina?

— Putem s-o facem repede? Adică nu în felul acela lent şi îngrozitor care…

— Şi să devin unul dintre copacii tăcuţi? Să nu fiu tată? Să n-am onoare, să-mi ofere seva doar murdarilor viermi macios şi să dau lemn fraţilor mei când îmi vor cânta?

— Altcineva nu poate să o facă? Unul dintre fraţii care-ţi cunoaşte felul de viaţă?

— Nu înţelegi. Numai aşa va şti tot tribul că s-a rostit adevărul. Ori mă duci tu pe mine în a treia viaţă, ori te duc eu pe tine, ori nu facem

înţelegerea. Eu n-o să te ucid, Vorbitorule, dar amândoi vrem să încheiem un tratat.

— O voi face! îi promise Ender.

Uman încuviinţă, îşi retrase mâna şi se răsuci spre Urlătoare.

— O *Dens,* şopti Ouanda. O să ai curaj?

Ender nu avea ce să-i răspundă. Plecă tăcut pe urmele lui Săgeată, care îi călăuzi pe toţi prin pădure. Novinha îi dădu lanterna şi Săgeată începu să se joace cu ea ca un copil, făcând lumina când mare, când mică, aruncând-o şi învârtind-o printre copaci şi tufişuri, ca zborul dezordonat al unei muşte-sugătoare. Era cât se poate de fericit şi de jucăuş.

Dar în spatele lor se auzeau vocile soţiilor, care îngânau un cântec îngrozitor şi lipsit de armonie. Uman le spusese probabil adevărul despre Pipo şi Libo, faptul că muriseră pentru totdeauna, suferind cumplit, numai ca să nu fie siliţi să cadă în păcat ucigându-i pe Mandachuva şi pe Mâncătorul-de-Frunze.

— Asta a fost liturghia pentru sufletul tatei, spuse încet Ouanda.

— Şi al tatei, adăugă Novinha, dar ştiau cu toţii că se referea la Pipo, nu la regretatul *venerado,* Gusto.

Ender nu participa la discuţia lor; nu-i cunoscuse pe Libo şi pe Pipo, nu retrăia vechi suferinţe. Gândul îi era doar la copaci. Fiecare dintre ei fusese cândva un purceluş în viaţă. Purceluşii le cântau, le vorbeau şi uneori le înţelegeau graiul, dar el nu era în stare să conceapă aşa ceva. Copacii *nu erau şi nu puteau*

deveni fiinţe. Dacă ar fi ridicat cuţitul asupra lui Uman, purceluşii n-ar fi considerat că-l ucide, dar pentru el ar fi însemnat să rateze singura parte a vieţii lui Uman pe care era capabil să o înţeleagă. Purceluşul Uman era un ramen adevărat, un frate. Copacul lui Uman ar fi însă ceva mai mult decât o piatră de mormânt. Da, atât înţelegea şi ştia Ender.

„Iar va trebui să ucid, se gândi el, deşi am promis să n-o mai fac niciodată.”

Simţi mâna Novinhei strecurându-se sub braţul lui. Se sprijini de el.

— Ajută-mă! Sunt aproape oarbă în bezna asta.

— Eu văd bine pe întuneric, se oferi vesel Olhado, care păşea în urma lor.

— Ţine-ţi gura, nătărăule! şopti Ela furioasă. Mama vrea să meargă lângă el.

Amândoi auziră limpede vorbele Elei şi simţiră râsul stăpânit al celuilalt. Novinha se lipi mai strâns de Ender.

— Cred că vei avea tăria să faci ce trebuie, rosti ea încet, ca să n-o audă şi ceilalţi.

— Rece şi nemilos? întrebă el.

În voce i se strecură o undă de umor negru, dar cuvintele care exprimau adevărul îi lăsară în suflet un gust amar.

— Cu aceeaşi grijă care-ţi trebuie să răsuceşti fierul roşu într-o rană, atunci când acesta este singurul mod de a o vindeca.

Avea tot dreptul să vorbească astfel, fiindcă simţise arsura fierului încins care-i tămăduise rănile cele mai adânci; iar el o crezu, şi vorbele îi întăriră inima pentru sângeroasa faptă pe care

avea să o săvârşească.

Ştiind ce încercare îl aştepta, n-ar fi crezut că va putea să doarmă. Abia se trezise şi auzi vocea blândă a Novinhei. Îşi aminti că se afla sub cerul liber, întins în iarba capim, sprijinindu-şi capul de genunchii ei. Era întuneric.

— Vin, spuse domol Novinha.

Ender se ridică în capul oaselor. Demult, când era copil, se trezea pe deplin într-o clipă; ce-i drept, pe vremea aceea avea pregătire de soldat. Acum îi trebuiră câteva momente pentru a-şi reveni. Copacul cel mare al celei de-a treia vieţi a lui Rădăcină se ridica la doar câţiva metri depărtare. Iar dincolo de gard, la mică distanţă, pornind din vale şi urcând pantele, se vedeau primele case ale oraşului Milagre, catedrala şi mănăstirea, amândouă aşezate pe coama celui mai apropiat deal.

De partea cealaltă, pădurea şi copacii, de unde coborau Uman, Mandachuva, Mâncătorul-de-Frunze, Săgeată, Ceşti, Calendar, Vierme, Dansatorul-pe-Scoarţă şi alţi fraţi pe care Ouanda nu-i ştia pe nume.

— Pe unii nu i-am văzut niciodată, murmură ea. Probabil că vin de la alte case.

„Vom încheia oare un tratat?” îşi spuse Ender în gând. „Asta-i tot ce mă interesează. Le-a făcut Uman să înţeleagă un nou mod de a concepe lumea?”

Uman purta ceva în braţe, înfăşurat în frunze. Purceluşii aşezară pachetul în faţa lui Ender, şi Uman îl desfăcu grijuliu. Era o carte tipărită la

imprimantă.

— „Matca şi Hegemonul”, îi şopti Ouanda. Exemplarul dăruit de Miro.

— Tratatul, spuse Uman.

Abia acum văzură că foile erau aşezate pe dos, cu paginile albe spre cer, iar literele nesigure, scrise de mână, jucau în lumina lanternei. Erau mari şi desenate stângaci. Ouanda se cruci.

— Nu i-am învăţat să facă cerneală. Şi nici să scrie.

— Calendar a învăţat să deseneze literele exersând cu băţul în praf, le explică Uman. Vierme a făcut cerneala din balegă de cabra şi macios uscaţi şi pisaţi. Aşa trebuie să arate un tratat, adevărat?

— Da, aprobă Ender.

— Dacă nu-l scriem pe hârtie, fiecare îşi va aminti altceva.

— Aşa e, spuse Ender. Aţi făcut bine că l-aţi scris.

— I-am adus unele modificări. Aşa au cerut soţiile şi ne-am gândit că le veţi accepta. Uman le arătă cu degetul: Fiinţele umane pot încheia tratate cu alţi purceluşi, dar ele să nu difere prin nimic de acesta. Nu aveţi voie să-i învăţaţi lucruri pe care nu le ştim şi noi. Sunteţi de acord?

— Sigur, încuviinţă Ender.

— Asta a fost partea uşoară. Dar dacă nu ne punem de acord asupra regulilor? Dacă nu ne înţelegem unde se termină preria voastră şi începe a noastră? De aceea Urlătoarea a zis: „Matca să fie judecător între oameni şi micuţi. Oamenii să facă dreptate între micuţi şi Matcă, iar micuţii

între Matcă şi oameni”.

Ender se întrebă dacă vor reuşi. Îşi aminti, lucru imposibil pentru generaţiile de acum, ce îngrozitori erau gândacii în urmă cu trei mii de ani. Trupurile lor ca de insecte deveniseră coşmarul copilăriei omenirii. Cât de uşor le va fi oamenilor din Milagre să accepte judecata lor?

„Ne vine cam greu, dar nici purceluşilor nu le-a fost uşor.”

— Da, spuse Ender, acceptăm. V-aţi gândit bine.

— Şi încă o modificare, reveni Uman. Ridică faţa spre Ender şi rânji. Arăta înfiorător, fiindcă trăsăturile purceluşilor nu erau făcute pentru a exprima sentimentele la fel ca feţele oamenilor. De aceea ne-a trebuit atâta timp. Cu atâtea modificări…

Ender surâse.

— Dacă vreun trib de purceluşi refuză să semneze tratatul cu oamenii şi atacă un trib care l-a semnat, *atunci* putem porni la luptă împotriva lui.

— Ce înţelegeţi prin atac? întrebă Ender.

Dacă interpretau o simplă insultă drept atac, atunci această clauză o va anula pe cea referitoare la interzicerea războiului.

— Prin atac, explică Uman, înţelegem invadarea pământului nostru şi uciderea fraţilor şi a soţiilor. Nu-l vom considera atac dacă e vorba de exprimarea intenţiilor de război sau de încheierea unor înţelegeri având în vedere pornirea unuia. Vom socoti că *este* atac dacă se porneşte războiul fără acordul nostru. Cum noi nu am aprobat niciodată aşa ceva, doar atacul declanşat de un alt

trib va fi socotit război. Ştiam că o să mă întrebaţi.

Făcu un semn spre textul tratatului şi, într-adevăr, acesta definea precis ce se înţelegea prin atac.

— Acceptăm şi acest punct.

E drept că astfel posibilitatea unui atac nu avea să dispară vreme de generaţii, poate chiar de secole, căci mai era nevoie de mult timp până când tratatul să fie semnat de toţi purceluşii de pe Lusitania. „Da, dar cu mult înainte ca fiecare trib să devină parte a tratatului vor vedea beneficiile exogamiei paşnice şi puţini vor mai dori să fie războinici”, se gândi el.

— Şi ultima modificare, anunţă Uman. Soţiile au făcut-o vrând să te pedepsească pentru că ai impus condiţii atât de greu de acceptat. Dar eu cred că n-o vei considera pedeapsă. Pentru că ni se interzice să te ducem în a treia viaţă, după intrarea în vigoare a tratatului, nici oamenii nu vor mai avea voie să-i ducă pe fraţi în a treia lume.

Pentru o clipă, Ender crezu că iertarea venise: nu mai trebuia să facă ceea ce refuzaseră Pipo şi Libo.

— *După* semnare, accentuă Uman. Vei fi primul şi ultimul om care va oferi darul.

— Aş vrea să… începu Ender.

— Ştiu ce vrei, prietene Vorbitor. Pentru tine e o crimă, dar pentru mine… când unui frate i se dă dreptul să intre în a treia viaţă ca tată, el şi-l alege pe cel mai mare rival sau pe cel mai bun prieten pentru a-i înlesni trecerea. Tu eşti alesul. Pe tine, Vorbitorule, te aştept de când am învăţat Esenţiala şi am citit „Matca şi Hegemonul”.

Tatălui meu, Rădăcină, i-am spus de multe ori: „Dintre toţi oamenii, doar el va înţelege”. Apoi Rădăcină m-a anunţat că vei sosi şi vei aduce Matca; atunci am ştiut că vei veni să-mi oferi trecerea, dar numai dacă se dovedea că o merit.

— Meriţi, Uman!

— Uite. Vezi? Am semnat tratatul ca oamenii.

În partea de jos a ultimei pagini fuseseră desenate stângaci, dar cu multă migală, două cuvinte.

— Uman, pronunţă Ender.

Pe celălalt nu reuşi să-l citească.

— E numele adevărat al Urlătoarei, îl lămuri Uman. „Căutătoarea de Stele.” Foloseşte cam stângaci băţul de scris. Soţiile nu-s obișnuite cu uneltele, pe care le folosesc doar fraţii, dar a vrut să ştii cum o cheamă. M-a rugat să-ţi spun că l-a primit fiindcă a privit mereu spre cer. Pe vremea aceea nu înţelesese că aştepta venirea ta.

„Cât de mulţi şi-au pus speranţele în mine”, se gândi Ender. „De fapt, totul stă în puterea lor. A Novinhei, a Elei şi a lui Miro, cei care m-au chemat; a lui Uman sau a Căutătoarei de Stele şi a celorlalţi, care s-au temut de sosirea mea.”

Vierme aduse cana cu cerneală, iar Calendar un fel de stilou tăiat dintr-o bucată lungă de lemn crestată la un capăt, cu un rezervor de mici dimensiuni ce reţinea doar câteva picături când era muiat în cană. Ender l-a înmuiat de cinci ori până să-şi termine de scris numele.

— Cinci, remarcă Săgeată. Ender îşi reaminti că numărul cinci le aducea noroc purceluşilor. Fusese o întâmplare, dar dacă ei prefereau să

vadă în asta un semn de bun augur, cu atât mai bine.

— Îl voi prezenta guvernatorului şi episcopului nostru, le promise Ender.

— Dintre toate documentele preţuite vreodată de-a lungul istoriei umanităţii, acesta… începu Ouanda.

Dar nimeni nu mai avea răbdare să audă şi continuarea. Uman şi Mâncătorul-de-Frunze împachetară atent cartea şi i-o înmânară, nu lui Ender, ci Ouandei. Cu o limpezime care-l îngrozi, Săvârşitorul înţelese instantaneu ce însemna acest gest. Mai avea ceva de făcut şi trebuia să aibă mâinile libere.

— Acum tratatul e încheiat după modelul oamenilor, spuse Uman, dar numai pentru că cel ce a semnat în numele oamenilor l-a înţeles ca purceluşii.

— Atunci se va face aşa cum v-am promis!

Uman întinse mâna şi-l mângâie pe Săvârşitor de la gât înspre pântece.

— Cuvântul frate nu-i o vorbă în vânt. El înseamnă viaţă. Se întoarse către ceilalţi purceluşi: Daţi-mi voie să vorbesc tatălui meu pentru ultima oară înainte de a mă înălţa alături de el.

Doi dintre fraţii necunoscuţi făcură câţiva paşi spre el, legănându-şi beţele pe care le aveau în mână. Porniră alături de Uman spre copacul lui Rădăcină şi începură să lovească în el şi să cânte în limba copacilor… trunchiul se despică aproape imediat. Destul de tânăr, copacul nu avea trunchiul mai gros decât trupul lui Uman, care

pătrunse cu greu înăuntrul lui. Dar încăpu, şi scoarţa se închise. Bătăile îşi schimbară ritmul, dar nu încetară nicio clipă.

Jane îi şopti la ureche:

— Aud cum rezonanţa bătăilor se schimbă înăuntrul copacului; probabil remodulează sunetul, transformând bătăile într-un limbaj.

Ceilalţi purceluşi se apucară să cureţe solul pentru a face loc copacului lui Uman. Ender observă că avea să fie plantat astfel încât, privind dinspre poartă, Rădăcină să se afle în stânga, iar Uman în dreapta. Purceluşii se chinuiau să smulgă din rădăcini iarba capim; nu după mult timp, li se alătură şi Quim, apoi Olhado şi, la urmă, Ouanda şi Ela.

Ouanda îi dădu Novinhei tratatul pentru a-l păstra cât timp avea să-i ajute pe purceluşi. Novinha se apropie de Ender şi se opri în faţa lui, privindu-l fix, fără să clipească.

— L-ai semnat, Săvârşitorule Wiggin. Săvârşitor.

Numele nu-i plăcea nici lui. Îl auzise prea des folosit ca epitet.

— Sunt mai bătrân decât par. Sub numele acesta eram cunoscut când am distrus lumea gândacilor. Poate că prezenţa acelui nume pe primul tratat încheiat între oameni şi ramen îi va schimba înţelesul.

— Ender, şopti ea.

Se aplecă spre el cu tratatul ocrotit la piept; era greu, pentru că înăuntru se afla „Matca şi Hegemonul” pe o faţă a filelor, iar tratatul era scris pe cealaltă. Nu m-am dus niciodată la vreun

preot pentru spovedanie, fiindcă ştiam că mă vor dispreţui pentru păcatul săvârşit. Şi totuşi, astăzi, când mi-ai numit toate păcatele, am îndurat pentru că nu mă dispreţuieşti, ştiu asta. Până adineauri nu înţelesesem de ce.

— Nu dispreţuiesc oamenii pentru păcatele lor. Încă n-am găsit niciunul pe care să nu-l fi văzut şi în mine însumi. Am comis fapte mult mai groaznice.

— Ai purtat atâţia ani povara vinovăţiei omenirii.

— Da, dar nu-i nimic mistic în asta. L-am socotit un semn al lui Cain. Nu mi-a adus prieteni, însă nici nu s-au găsit mulţi care să-mi facă rău.

Pământul fusese curăţat. Mandachuva vorbi în limba copacilor pentru purceluşii care băteau în trunchi. Aceştia schimbară ritmul şi trunchiul se desfăcu din nou. Uman alunecă afară ca un prunc care se naşte, apoi se duse în centrul locului curăţat. Mâncătorul-de-Frunze şi Mandachuva îi întinseră fiecare câte un cuţit. Punând mâinile pe tăişurile lor, Uman li se adresă celor doi în portugheză, pentru ca mesajul să capete mai multă forţă şi să fie înţeles de toţi cei prezenţi:

— I-am spus Urlătoarei că aţi pierdut trecerea spre cea de-a treia viaţă din cauză că Pipo şi Libo nu au înţeles. Ea mi-a răspuns că amândoi vă veţi înălţa spre lumină.

Mâncătorul-de-Frunze şi Mandachuva lăsară cuţitele, îl atinseră uşor pe pântece şi se retraseră câţiva paşi.

Uman îi întinse Săvârşitorului cele două cuţite. Erau făcut din lemn subţire. Se gândi la unealta

cu care lemnul putea fi lustruit până căpăta atâta fineţe şi ascuţime, dar şi tărie. Dar purceluşii nu folosiseră unelte pentru modelarea lor. Cuţitele ieşiseră din inima unui copac viu, întruchipări ale perfecţiunii, oferite în dar pentru a ajuta un frate să treacă în cea de-a treia lume.

Îi era destul de uşor să-şi imagineze că Uman nu va muri cu adevărat, dar mult mai greu să şi creadă. La început nu luă cuţitele. Îşi trecu palmele peste lamele lor şi-l apucă pe Uman de încheieturile mâinilor.

— Tu nu o simţi ca pe o moarte! Dar eu… te-am cunoscut abia ieri, iar astăzi ştiu că-mi eşti frate ca şi cum Rădăcină mi-ar fi şi mie tată. Totuşi, când soarele se va ridica din nou pe cer, nu voi putea să-ţi mai vorbesc. Uman, simt că e moarte, chiar dacă pentru tine e altceva.

— Să vii să stai la umbra mea, să priveşti spre soare prin frunziş şi să te rezemi de trunchiul meu. Şi să mai faci ceva: să adaugi povestea mea la „Matca şi Hegemonul”. S-o numeşti „Viaţa lui Uman”. Să le spui tuturor oamenilor cum am fost conceput pe scoarţa copacului tatălui meu, cum m-am născut în beznă şi am mâncat din trupul mamei. Povesteşte-le cum am lăsat în urmă viaţa din întuneric, cum am intrat în jumătatea de lumină a celei de-a doua ca să deprind limba de la soţii şi să învăţ toate miracolele pe care Libo, Miro şi Ouanda ni le-au oferit! Să le spui cum, în ultima zi a celei de-a doua vieţi, adevăratul meu frate a sosit de dincolo de cer pentru a încheia această înţelegere, astfel încât oamenii şi purceluşii să devină un singur trib, nu de fiinţe umane sau de

purceluşi, ci de rameni! Să le mai spui cum prietenul meu m-a trecut în cea de-a treia viaţă, în lumina deplină, să mă înalţ spre cer şi să aduc pe lume zece mii de copii înainte de a muri!

— Aşa voi spune povestea ta!

— Atunci voi trăi în veci!

Săvârşitorul luă cuţitele. Uman se întinse pe pământ.

— Olhado, spuse Novinha. Quim. Întoarceţi-vă la poartă. Ela, şi tu.

— Trebuie să văd, mamă, protestă Ela. Sunt om de ştiinţă.

— Ai uitat de ochii mei, explică Olhado. Cu ei voi putea înregistra totul. Le vei putea demonstra oamenilor de pretutindeni că tratatul a fost semnat. Să le arătăm şi purceluşilor că Vorbitorul l-a înţeles.

— Nici eu nu plec, spuse Quim. Chiar şi Sfânta Fecioară a stat la picioarele fiului ei răstignit.

— Atunci rămâneţi! încuviinţă Novinha.

Uman îşi umplu gura cu iarbă capim, dar nu o mestecă mult.

— Mai mestecă, îl îndemnă Săvârşitorul, ca să nu simţi nimic.

— Nu e bine, spuse Mandachuva. Acestea sunt ultimele clipe ale celei de-a doua vieţi. Trebuie să simtă ceva din durerile trupului, ca să le ţină minte când va trăi a treia viaţă, cea de dincolo de durere.

Mandachuva şi Mâncătorul-de-Frunze îl sfătuiră pe Vorbitor unde şi cum să taie. Trebuia să lucreze repede, îi spuseră ei, şi îşi băgară mâinile în trupul aburind pentru a-i arăta cum să aşeze

organele. Săvârşitorul operă iute, cu mâini sigure, şi, cu toate că îi venea să privească altundeva decât la operaţia chirurgicală pe care o făcea, ştia că ochii lui Uman îl fixau, îl urmăreau plini de recunoştinţă şi de dragoste, încărcaţi de durere şi de moarte. Totul se petrecu sub mâinile lui, atât de repede încât în primele clipe reuşi chiar să vadă copăcelul crescând. Câteva organe mari se chirciră pe măsură ce rădăcinile încolţiră din ele; filamentele se răspândiră în interiorul corpului; Uman mai deschise o dată ochii mari, în chinul final; din şira spinării ţâşni în sus o tulpiniţă, apoi două frunze, patru…

Şi atunci se sfârşi totul. Trupul era mort, ultima lui tresărire se consumase pentru naşterea copacului care-şi aflase rădăcina în şira spinării. Săvârşitorul văzuse rădăcinuţele şi filamentele cuprinzând tot corpul. Amintirile, sufletul lui Uman, trecuseră în celulele copăcelului abia apărut. Reuşise. Uman îşi începuse cea de-a treia viaţă. Iar peste puţin timp, când soarele va răsări, frunzele vor gusta lumina pentru prima oară.

Ceilalţi purceluşi se bucurau, dansau. Mâncătorul-de-Frunze şi Mandachuva luară cuţitele din mâinile Săvârşitorului şi le înfipseră în pământ la capul lui Uman, de o parte şi de alta. Săvârşitorul nu se alătură sărbătoririi. Era plin de sânge şi mirosul trupului măcelărit îi pătrunsese până în suflet. Se târî de acolo în patru labe şi porni peste deal, să-şi găsească un loc de unde să nu mai vadă nimic. Novinha îl urmă. La fel şi restul, epuizaţi, sleiţi de întâmplările şi de emoţiile zilei ce trecuse. Nu scoaseră un cuvânt, nu făcură

niciun gest, ci se prăbuşiră în iarba deasă, căutând reazem unul în altul şi găsindu-şi eliberarea în somn, în timp ce purceluşii urcau dansând povârnişul ce ducea spre inima pădurii.

Bosquinha şi episcopul Peregrino plecară spre poartă înainte de răsăritul soarelui, vrând să-l întâmpine pe Vorbitor la întoarcerea din pădure. Aşteptară acolo zece minute şi abia după aceea surprinseră o mişcare, mai aproape de ei decât de marginea pădurii. Era un băiat aproape adormit care îşi făcea nevoile într-un tufiş.

— Olhado! strigă primarul.

Băiatul întoarse capul, făcu un semn cu mâna şi apoi îşi aranjă pantalonii. Îi trezi şi pe ceilalţi, care dormeau în iarba înaltă. Bosquinha şi episcopul deschiseră poarta şi le ieşiră în cale.

— Ciudat, spuse Bosquinha, dar în clipele astea, când am călcat dincolo de gard, revolta noastră prinde contur real.

— De ce-au rămas aici peste noapte? se miră Peregrino. Poarta a fost deschisă, aşa că se puteau duce acasă.

Bosquinha îi numără repede în gând pe cei aflaţi dincolo de poartă. Ouanda şi Ela, braţ la braţ ca două surori, Olhado şi Quim, Novinha şi acolo, da, Vorbitorul. Se aşezase pe pământ, şi Novinha îşi odihnea braţele pe umerii lui. Toţi încrezători, tăcuţi, aşteptau. Într-un târziu, Vorbitorul privi spre cei doi.

— Avem un tratat, spuse el. E bun.

Novinha ridică un maldăr de foi învelit în frunze.

— L-au scris purceluşii. Trebuie să-l semnezi.

Bosquinha îl luă în braţe şi spuse:

— Toate fişierele au fost refăcute înainte de miezul nopţii. Nu numai cele pe care le-am transferat ca mesaje. E bun prietenul ăsta al tău, Vorbitorule.

— Prietenă, o corectă el. O cheamă Jane.

Episcopul şi Bosquinha văzură curând ce zăcea pe pământ, la poalele dealului pe care dormise Vorbitorul, înţeleseră de unde proveneau petele întunecate de pe braţele şi mâinile lui şi stropii roşietici de pe faţă.

— Prefer să nu încheiaţi tratatul, decât să fie cineva obligat să ucidă pentru el, începu Bosquinha.

— Să nu judecăm pripit, o dojeni episcopul! Cred că fapta din această noapte înseamnă mai mult decât pare.

— Înţelept ai vorbit, părinte Peregrino, murmură Ouanda. Eu şi Ela am înţeles rostul faptei.

— A fost ca o împărtăşanie, mărturisi Olhado.

Bosquinha se uită la Novinha, incapabilă să înţeleagă.

— L-ai lăsat să privească?

— Într-o zi, toţi purceluşii vor vedea prin ochii mei.

— N-a fost o moarte, se confesă Quim, ci o reînviere.

Episcopul păşi către trupul torturat şi atinse copăcelul care creştea din cavitatea toracică.

— Numele lui e Uman, spuse Vorbitorul.

— Şi al tău la fel, îi răspunse episcopul.

Întoarse capul spre mica lui turmă care ajutase omenirea să mai facă un pas înainte. „Oare sunt păstorul, se întrebă el, sau cea mai rătăcită şi mai neajutorată dintre oiţe?”

— Haideţi cu toţii, veniţi la catedrală. Curând vor bate clopotele pentru slujbă.

Copiii se adunară, pregătindu-se de plecare. Novinha se îndepărtă de Vorbitor. Se opri şi întoarse capul, lansându-i o invitaţie scurtă din ochi.

— Curând, răspunse el. Mai rămân o clipă.

Novinha porni pe urmele episcopului, trecu de poartă şi începu să urce dealul spre catedrală.

Slujba abia începuse, când Peregrino îl văzu pe Vorbitor intrând. Făcu o pauză şi căută din ochi locul în care se aflau Novinha şi copiii. Din câţiva paşi, Vorbitorul ajunse acolo şi se aşeză alături de Novinha, pe locul în care stătea de obicei Marcao, în rarele ocazii când întreaga familie participase la slujbă.

Peregrino se întoarse la îndatoririle slujbei. Câteva clipe mai târziu, când ridică din nou privirea, văzu că Grego stătea lipit de Vorbitor. Peregrino se gândi la clauzele tratatului, aşa cum le explicaseră fetele. La sensul morţii purceluşului numit Uman şi, înainte de toate, la sensul morţii lui Pipo şi a lui Libo. La limpezirea şi rotunjirea tuturor înţelesurilor. La tânărul Miro paralizat şi la sora lui, Ouanda, care veghea asupra lui, la Novinha, cea pierdută şi acum regăsită. La gardul a cărui umbră întunecată apăsa gândurile tuturor oamenilor siliţi să trăiască dincoace de el, acum inert şi inofensiv, invizibil, fără rost.

Acesta era miracolul cuminecăturii devenite carne a lui Dumnezeu în mâinile lui. „Cât de neaşteptat regăsim în noi trupul lui Dumnezeu, chiar în clipa când credem că suntem alcătuiţi numai din ţărână!”

18
MATCA

Evoluţia nu i-a creat nici canal de naştere, nici sâni. Prin urmare, micuţa făptură care se numeşte Uman nu a putut să-şi croiască drum afară din pântecele mamei decât cu dinţii. El şi fraţii lui au devorat trupul mamei. Şi, fiindcă era cel mai robust şi mai viguros, Uman a mâncat cel mai mult, devenind şi mai puternic.

Uman trăia în beznă deplină. Când trupul mamei s-a terminat, n-a mai găsit nimic de mâncat, cu excepţia lichidului dulce care curgea la suprafaţa lumii lui. Încă nu ştia că suprafaţa verticală era interiorul unui trunchi de copac şi că sorbea din seva lui. Tot astfel, nu ştia că făpturile cu mult mai mari decât el erau pequeninos gata să iasă la lumină şi că celelalte, mai mici, mai tinere, abia părăsiseră corpul mamelor.

Nu-l interesa decât să mănânce, să se mişte şi să vadă lumina. Din când în când, în ritmuri pe care nu le putea înţelege, bezna se desfăcea brusc. Întotdeauna începea cu un sunet a cărui sursă nu avea cum s-o priceapă. Atunci copacul tresărea uşor; seva înceta să curgă; toată energia copacului se concentra pentru a schimba forma trunchiului într-un punct, lăsând o deschizătură prin care lumina pătrundea înăuntru. Când apărea lumina, Uman se lăsa atras de ea. Când dispărea, îşi pierdea simţul de orientare şi rătăcea încoace

şi încolo în căutarea lichidului dulce. Dar într-o zi, când toate celelalte făpturi erau mai mici decât el şi niciuna mai mare, lumina a apărut din nou, şi el, fiind iute şi puternic, a ajuns la deschizătură înainte ca ea să se închidă. Şi-a îndoit trupul după curbura lemnului şi a simţit pentru prima oară asprimea scoarţei sub pântecele său moale. Abia a băgat în seamă noua durere, fiindcă lumina îl orbise. Şi nu era doar într-un loc, ci pretutindeni, şi nu era cenuşie, ci verde şi galben-intens. Uimirea lui nu a ţinut mult, i se făcuse din nou foame, iar aici, în exteriorul trunchiului, seva copacului-mamă curgea doar în crăpăturile scoarţei, unde el ajungea greu, şi locul făpturilor mici pe care le putea împinge deoparte fusese luat de altele mai mari, care îl alungau de lângă sursa de hrană. Era ceva nou, o altă lume, o nouă viaţă şi se temea.

Mai târziu, când a deprins limba, şi-a amintit de călătoria dinspre beznă spre lumină şi a numit-o trecere de la prima viaţă la cea de-a doua, de la viaţa în întuneric la cea în semilumină.

Vorbitor în Numele Morţilor, „Viaţa lui Uman I“, p 1 -5

Miro hotărâse să părăsească Lusitania. Să ia nava Vorbitorului şi să plece până la urmă spre Trondheim. Spera că la proces să convingă cele O Sută de Lumi să nu pornească război împotriva Lusitaniei. În cel mai rău caz putea să devină martir, să reprezinte ceva, iar oamenii să-şi amintească de el. Indiferent ce i s-ar întâmpla, era

mai bine să meargă să fie judecat decât să rămână pe planetă.

La câteva zile după nefericita escaladare a gardului, Miro îşi reveni cât de cât. Simţea că-şi recăpătase controlul asupra braţelor şi asupra picioarelor cât să-şi târâie paşii ca un moşneag. Era de ajuns ca să scape de sentimentul umilitor că depindea de cineva. Dar progresele se opriră aici.

— Asta e, îl consolă Navio. Am ajuns la nivelul infirmităţii permanente. Miro, te poţi considera fericit că poţi merge, poţi vorbi, eşti om întreg. Cu nimic mai prejos, să zicem, decât un bărbat foarte sănătos, dar având vârsta de o sută de ani. Tare m-aş bucura să-ţi pot spune că trupul tău va fi ca înainte de a sări gardul şi că te vei bucura de toată vigoarea unui tânăr de douăzeci de ani. Dar, după cum se prezintă situaţia, sunt foarte încântat să te anunţ că nu vei fi silit să-ţi petreci restul vieţii în pat, schimbat şi cateterizat, incapabil să faci altceva decât să asculţi muzică liniştitoare şi să te întrebi ce s-a ales de trupul tău.

„Deci se cuvine să fiu recunoscător”, se gândi Miro. „Când îmi îndoi degetele, formând o bâtă nefolositoare la capătul braţelor, când îmi aud propriile vorbe sunând înfundat şi neinteligibil şi vocea lipsită de intonaţie, să mă bucur că semăn cu un om de o sută de ani şi să aştept nerăbdător alţi optzeci de ani ca centenar.”

După ce deveni evident că nu mai avea nevoie de îngrijire permanentă, familia se împrăştie, fiecare văzându-şi de treburile sale. Evenimentele acelor zile se arătau prea importante ca să

rămână acasă ca un invalid, chiar dacă acesta le era frate, fiu sau prieten. Miro îi dădea dreptate fiecăruia. Nici nu voia tot timpul pe cineva lângă el. Dorea să fie *cu el.* Avea lucrări neterminate. Acum, în cele din urmă, o dată cu gardul, dispăruseră şi îngrădirile. Putea să le pună purceluşilor întrebările care îl frământaseră atâta vreme.

La început încercă să lucreze prin intermediul Ouandei, care venea în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară să-şi întocmească rapoartele pe terminalul din camera de zi a casei Ribeira. El le citea, întreba, îi asculta povestirile. Serioasă, ea memora întrebările la care el voia răspunsul purceluşilor. După câteva zile, observă că Ouanda îi aducea seara răspunsurile, dar fără să le dezvolte sau să exploreze înţelesul lor mai adânc. Ouanda acorda atenţie doar propriei munci. De atunci, Miro încetă să-i mai încredinţeze întrebările. O minţi spunându-i că-l interesează mai mult ce face ea, că mult mai importante erau planurile ei de cercetare.

În realitate, nu suporta s-o mai vadă. Dezvăluirea faptului că sunt frate şi soră îi pricinuise o durere îngrozitoare, dar, dacă ar trebui să hotărască doar el, ar călca în picioare tabuurile incestului, s-ar căsători cu ea şi, la nevoie, ar trăi ascunşi în pădure, printre purceluşi. Însă Ouanda, având un sentiment exagerat de apartenenţă paternă, era inflexibilă. Nu putea să încalce singura lege universal umană. Suferise când aflase că Miro îi e frate, dar începuse imediat să se distanţeze, să uite

mângâierile, sărutările, promisiunile, glumele…

Mai bine le uita şi el. Dar nu putea. De fiecare dată când o vedea, reţinerea, *politeţea şi bunătatea* ei îl răneau. Dragostea dispăruse. Nemilos cu sine, o compară pe Ouanda cu mama, care-şi iubise omul ignorând barierele existente între ei. Dar iubitul mamei fusese un bărbat întreg, zdravăn, nu un nevolnic de care nimeni nu avea nevoie.

De aceea Miro rămase acasă şi studie fişierele tuturor. Era o tortură să ştie ce făceau şi să nu poată participa la munca lor, dar era mai bine aşa decât să nu facă nimic, sau să urmărească filme plicticoase pe terminal, sau să asculte muzică. Putea scrie pe tastatură, însă încet, mişcându-şi toată mâna, astfel încât degetul cel mai rigid, arătătorul, să atingă numai o tastă. Nu avea viteză suficientă pentru a introduce informaţii semnificative în fişiere sau pentru a scrie concluzii, dar putea solicita fişierele de interes public ale altora pentru a afla cu ce se ocupau. Reuşea astfel să menţină o legătură fragilă cu activităţile vitale care înfloriseră brusc pe Lusitania după deschiderea porţii.

Pentru că dorea ca purceluşii să poată scrie în limba lor, Ouanda lucra cu ei la un lexicon al limbii masculilor şi al celei a soţiilor, la care avea să adauge un sistem ortografic şi fonetic. Quim o ajuta, dar Miro ştia că el o făcea având în minte un scop precis; voia să devină misionar al purceluşilor pentru alte triburi, să le aducă Scripturile înainte de a primi „Matca şi Hegemonul” şi plănuia să le traducă, măcar în

parte, şi să le vorbească purceluşilor în limba lor. Toate preocupările astea legate de limba şi cultura purceluşilor prindeau bine, erau importante pentru păstrarea trecutului şi pentru pregătirea contactului cu alte triburi, însă Miro ştia că ele puteau fi făcute cu acelaşi rezultat şi de erudiştii lui Dom Cristao care, aventurându-se acum în robele lor călugăreşti printre purceluşi, le puneau acestora întrebări pline de tâlc şi le dădeau soluţii convingătoare la propriile nelămuriri. Miro considera că Ouanda se lăsa împinsă deoparte.

Din câte constată Miro, Ender şi câţiva tehnicieni din serviciile de întreţinere ale Primăriei se ocupau de progresele materiale ale purceluşilor. De la râu până la luminişul unde se afla copacul-mamă se instalase o conductă de apă. Oamenii introduceau electricitatea şi-i instruiau pe fraţi cum să utilizeze un terminal de computer. Între timp, îi învăţau şi mijloace foarte primitive de agricultură şi încercau să domesticească turmele de cabra, pentru ca animalele să poată fi puse la pluguri. Diferitele trepte tehnologice care trebuiau deprinse dintr-o dată de către purceluşi erau ameţitoare, dar Ender discutase această problemă cu Miro şi-i explicase că voia ca purceluşii să beneficieze de rezultate imediate, rapide şi spectaculoase de pe urma tratatului. Apă curentă, o conexiune de computer cu un terminal holografic, având acces la orice carte din bibliotecă, lumină electrică noaptea. Dar toate acestea ţineau încă de magie şi-i făceau pe purceluşi complet dependenţi de societatea umană. În acelaşi timp, Ender îi încuraja să-şi

păstreze nealterate independenţa, inventivitatea şi simţul practic. Trecând de la un trib la altul, până vor face înconjurul lumii, veştile despre scânteierea luminii electrice vor naşte probabil mituri, dar vreme îndelungată ele vor rămâne simple zvonuri. Plugul de lemn, secera, grapa şi seminţele de ştir vor declanşa adevăratele schimbări care să permită populaţiei de purceluşi să crească înzecit. Iar acestea puteau fi transmise din loc în loc printr-o mână de seminţe purtate într-o pungă din piele de cabra şi câteva sfaturi despre lucrarea pământului.

Aceasta era munca la care voia Miro să participe. Dar cât îl puteau ajuta mâinile ca nişte butuci şi mersul târşâit pe loturile cu ştir? Putea sta la un război de ţesut ca să facă lână de cabra? Nici măcar nu era în stare să vorbească bine, pentru a-i putea învăţa pe alţii.

Ela lucra pentru a crea noi soiuri de plante pământeşti şi chiar mici animale şi insecte, specii care să reziste Descoladei şi s-o neutralizeze. Mama o ajuta cu sfaturi, doar atât, fiindcă şi ea muncea la un proiect secret care le depăşea în importanţă pe toate celelalte. Iar Ender veni la Miro şi-i dezvălui ceva ştiut doar de familia lui şi de Ouanda: Matca trăia şi avea să vadă lumina zilei imediat ce Novinha va găsi o modalitate ca ea şi gândacii care se vor naşte să reziste Descoladei. Când toate acestea vor fi gata, Matca va fi readusă la viaţă.

Dar Miro nu-şi va aduce contribuţia nici la acest proiect. Pentru prima oară în istorie, pe aceeaşi lume, oamenii şi două rase extraterestre vor trăi

alături ca ramen, iar Miro nu va contribui cu nimic la acest eveniment. Era mai puţin uman decât purceluşii. Nu putea să vorbească sau să-şi folosească mâinile nici pe jumătate cât ei. Încetase să mai fie un animal capabil să articuleze cuvinte sau să utilizeze unelte. Devenise varelse. Îl păstrau doar ca animal de casă.

Voia să plece. Ba mai mult, voia să dispară, să uite de el însuşi.

Dar nu chiar acum. Apăruse o nouă şaradă, despre care ştia numai el, astfel că tot singur trebuia să-i dea de cap. Terminalul lui se comporta foarte ciudat.

Observase asta în prima săptămână după ce rămăsese paralizat. Cercetase câteva dintre fişierele Ouandei şi descoperise că, fără să apeleze la operaţiuni speciale, pătrunse în unele confidenţiale. Erau protejate foarte strict şi totuşi, fără să aibă idee care erau parolele, o simplă scanare de rutină îi furnizase informaţiile necesare. Fişierele se refereau la speculaţiile Ouandei privind evoluţia purceluşilor şi la modelele de viaţă socială dinainte de apariţia Descoladei. Exact lucrurile care în urmă cu două săptămâni ar fi devenit subiecte de discuţii şi chiar de ceartă cu Miro. Acum le păstra secrete şi nu le mai comenta cu el.

Miro nu-i spusese Ouandei că văzuse fişierele, dar conduse discuţiile în aşa fel încât s-o determine să îi mărturisească; iar atunci când îşi exprimă interesul faţă de probleme ea, îi vorbi fără reţinere despre ideile sale. Avea uneori impresia că trăieşte vremurile dinainte. Numai că,

auzind sunetul înfundat şi nesigur al propriei voci, îşi păstra pentru sine majoritatea părerilor, mulţumindu-se s-o asculte, acceptând fără să comenteze idei pe care altfel le-ar fi combătut. Şi totuşi, văzându-i fişierele confidenţiale, reuşea să înţeleagă ce o preocupa mai mult.

Dar cum de le văzuse?

I se întâmpla mereu. Fişierele Elei, ale mamei, ale lui Dom Cristao. Când purceluşii începură să se joace pe terminalul lor, Miro reuşi să-i urmărească lucrând în modul-ecou, pe care terminalul nu-l folosise niciodată – asta îi permitea să asiste la toate încercările lor pe computer şi apoi să facă sugestii, ba chiar să modifice unele operaţiuni. Găsea că e o desfătare deosebită să ghicească ce voiau, de fapt, să obţină şi să-i ajute pe furiş pentru a izbândi. Dar cum de ajunsese să aibă un asemenea acces neconvenţional la capacităţile maşinii?

Parcă şi terminalul învăţa să se acomodeze cu el. În loc să tasteze lungi secvenţe de cod, Miro nu trebuia decât să iniţieze o secvenţă, şi maşina se supunea instrucţiunilor lui. În cele din urmă, nici nu mai era nevoie să se prezinte. Atingea tastatura şi terminalul afişa o listă a tuturor activităţilor pe care le desfăşura în mod obişnuit, apoi le scana. Putea atinge o tastă şi ajungea exact la activitatea dorită, sărind zeci de operaţiuni preliminare, fiind astfel scutit de chinul de a scrie minute în şir caracter după caracter.

La început îşi închipui că Olhado sau poate cineva din cadrul Primăriei crease acest nou program anume pentru el. Însă Olhado se uită

mirat la performanţele terminalului şi spuse doar o vorbă:

— Nemaipomenit.

Apoi constată că mesajul transmis către Primărie nici nu ajunsese la destinaţie. În schimb, primi vizita Vorbitorului.

— Deci terminalul te ajută, spuse el.

Miro nu-i răspunse. Făcea eforturi să priceapă de ce-l trimisese primarul tocmai pe Vorbitor ca răspuns la apelul său.

— Primarul n-a primit mesajul tău, îl lămuri Ender. Eu însă, da. Şi e mai bine că nu ai povestit şi altora cum se comportă terminalul tău.

— De ce? întrebă Miro.

Aceasta era o întrebare pe care o putea pronunţa fără să stâlcească prea mult cuvintele.

— Pentru că nu programul te ajută, ci o persoană.

Miro râse. Nicio fiinţă umană nu putea reacţiona atât de repede ca programul care-l asista. Era, de fapt, mai rapid decât oricare altul cu care lucrase până atunci, foarte intuitiv şi inventiv; avea o viteză superioară omului, dar dovedea mai multă inteligenţă decât un program.

— Cred că e o veche prietenă a mea. Adică ea mi-a spus de mesajul tău şi mi-a sugerat să-ţi dau de ştire că n-ar strica să fii discret. E cam timidă, înţelegi? Nu are prea mulţi prieteni.

— Câţi?

— Până în prezent, exact doi. Iar de câteva mii de ani până recent, doar unul.

— Nu-i uman, spuse Miro.

— Ramen, îl lămuri Ender. Mai uman decât

majoritatea oamenilor. Ne iubim de mult, ne-am întrajutorat, ne-am bizuit unul pe altul. Dar în ultimele săptămâni, de când sunt aici, ne-am cam înstrăinat. Eu… m-am apropiat mai mult de oameni. De familia ta.

— Mama.

— Da, mama ta, fraţii şi surorile tale, activitatea în folosul purceluşilor, a Mătcii. Eu şi prietena mea obişnuiam să discutăm aproape continuu. Acum nu mai am timp. Uneori ne-am spus unul altuia sentimentele la încercare. E singură şi cred că şi-a ales alt tovarăş.

— N-am nevoie!

— Ba da. Te-a ajutat deja. Acum, când ştii că există, vei descoperi că e… o prietenă de nădejde. Mai bună nici nu poţi găsi. Mai loială. Mai săritoare.

— Căţeluş în lanţ?

— Nu rata şansa asta! îl sfătui Ender. Te prezint celei de-a patra specii extraterestre. Încă te consideri xenolog, nu-i aşa? Handicapul tău fizic nu înseamnă nimic pentru ea. Nu are pe nimeni. Ea există doar printre distorsiunile filotice din comunicaţiile prin ansiblu ale celor O Sută de Lumi. E cea mai inteligentă creatură, iar tu devii a doua fiinţă umană pe care a ales-o până în prezent pentru a i se revela.

— De ce? Cum s-a născut? Şi cum de m-a ales tocmai pe mine?

— Întreab-o chiar tu! Ender atinse nestemata din ureche. Vreau să-ţi dau un sfat. De îndată ce ajunge să aibă încredere în tine, păstreaz-o mereu aproape! Nu-i ascunde nimic. Cândva a avut un

iubit care însă a rupt legătura cu ea. Doar o oră, dar după aceea lucrurile n-au mai fost ca înainte. Au devenit... simpli prieteni. Prieteni buni, credincioşi, întotdeauna până la moartea lui. Dar el va regreta toată viaţa acel unic act de neloialitate.

Ochii lui Ender luceau umed, şi Miro îşi dădu seama că, orice ar fi fost, creatura din computer nu era o fantomă, ci o parte a vieţii acestui om.

Ender plecă fără alte explicaţii, şi Miro porni terminalul. Pe el apăru holograma unei femei. Delicată, stând pe scaun şi rezemându-se de un zid holografic. Nu era frumoasă. Dar nici urâtă. Trăsăturile chipului exprimau un caracter bine definit. Avea ochi insistenţi, nevinovaţi, melancolici. Gura cu linii fine, pregătită ba să zâmbească, ba să plângă. Îmbrăcămintea părea imaterială, ca un val, şi totuşi, în loc să fie provocatoare, dezvăluia un fel de inocenţă, un trup de fetiţă cu sâni abia înmuguriţi, ţinându-şi mâinile prinse uşor una de alta pe genunchi şi picioarele desfăcute copilăros, cu vârfurile degetelor atingându-se După cum arăta, ar fi putut să stea pe un scrânciob de pe terenul de joacă. Sau pe marginea patului unui iubit.

— *Bom dia,* spuse Miro.

— Bună, răspunse ea. Eu l-am rugat să facă prezentările.

Era tăcută, rezervată, însă şi Miro se simţea sfios. În afară de cei din familie, Ouanda fusese singura femeie din viaţa lui şi de aceea nu avea încredere în frumuseţea mondenă. În acelaşi timp, era conştient că vorbea cu o hologramă. Cât se

poate de convingătoare, dar cu toate astea rămânea o simplă proiecţie laser în aer.

Ea ridică o mână şi şi-o aşeză blând pe sân.

— Nu simt nimic, spuse ea. Nu am nervi.

În ochii lui Miro apărură lacrimi. De autocompătimire, desigur. Probabil că nu va simţi niciodată apropierea unei femei mai substanţiale decât cea din hologramă. Dacă ar încerca să atingă pe cineva, mângâierile lui ar fi stângace şi brutale. Uneori, când nu se controla, se trezea că-i curg balele şi nici măcar nu simţea asta. Halal iubit!

— Dar am ochi, zise ea. Văd tot ce se întâmplă în cele O Sută de Lumi. Urmăresc cerul printr-o sută de telescoape. În fiecare zi trag cu urechea la un trilion de conversaţii. Chicoti uşor. Sunt la curent cu toate bârfele din univers.

Apoi se ridică brusc, deveni mai mare, se apropie, astfel încât apăru doar de la talie în sus, de parcă s-ar fi mişcat către o cameră invizibilă. Îl ţintui aprig cu ochii vii.

— Iar tu eşti un şcolar provincial care în viaţa lui n-a văzut decât un oraş şi o pădure.

— N-am prea avut norocul să călătoresc.

— Rezolvăm noi şi problema asta, răspunse ea. Aşa. Ce-ai vrea să faci astăzi?

— Care ţi-e numele? întrebă el.

— N-ai nevoie de numele meu.

— Dar cum o să te chem?

— Sunt aici oricând ai nevoie de mine. Duse mâna la o ureche. Când o să ţii la mine îndeajuns de mult ca să mă iei cu tine oriunde ai pleca, atunci o să-mi afli şi numele.

Mânat de un impus neînţeles, îi spuse ceva ce nu îndrăznise să destăinuie nimănui:

— Vreau să plec din locul ăsta. Mă poţi duce departe de Lusitania?

Ea deveni imediat cochetă şi ironică:

— Şi abia ne-am cunoscut! Zău, domnule Ribeira, eu nu-s o fată uşuratică.

— Poate când o să ne cunoaştem mai bine, spuse Miro râzând.

Se petrecu o tranzacţie minunat de subtilă, şi femeia de pe ecran deveni o felină suplă, tolănită senzual pe o cracă de copac.

— Pot să-ţi frâng gâtul cu o singură lovitură de labă, şopti ea. Tonul sugera o încercare de seducţie; ghearele prevesteau prăpăd. Când o să te prind singur, o să-ţi muşc gâtul cu un simplu sărut.

El pufni în râs. Apoi pricepu că, furat de conversaţie, uitase cât de gângav articula cuvintele. Ea îi înţelegea fiecare vorbă, fără să pronunţe măcar o dată: „Poftim? N-am priceput" sau vreuna dintre expresiile politicoase, dar neroade şi agasante pe care le-ar fi spus semenii lui. Îl înţelegea fără niciun efort.

— Vreau să pricep totul, spuse Miro. Să cuprind cât mai multe lucruri şi să-mi lămuresc înţelesul lor.

— Excelent proiect, aprobă ea. Va suna foarte frumos în autobiografia ta.

Ender descoperi că Olhado conducea mai bine decât el. Avea un desăvârşit simţ al distanţei, şi atunci când îşi conecta ochiul la computerul de

bord, dirijarea vehiculului se desfăşura practic de la sine. Ender uita unde se afla şi privea fără grijă.

Când începuseră zborurile de explorare, peisajul i se păruse monoton. Prerii nesfârşite, turme uriaşe de cabra, câte-o pădure la distanţă – niciodată nu se apropiau de ele, deoarece nu voiau să-i pună pe gânduri pe purceluşii care trăiau acolo. Pe de altă parte, căutau un cămin pentru Matcă, şi acesta nu trebuia să fie prea aproape de vreun trib.

Astăzi se îndreptară spre vest, dincolo de Pădurea lui Rădăcină, şi urmară un râu până la vărsare. Se opriră pe o plajă scăldată de valuri care se spărgeau înainte de a ajunge la ţărm. Ender gustă apa. Era sărată. Deci aici se afla marea.

Olhado îi ceru computerului de bord să-i afişeze o hartă a acestei regiuni a Lusitaniei şi să-i arate poziţia în care se găseau faţă de Pădurea lui Rădăcină şi alte aşezări din preajmă. Era un loc potrivit, şi Ender simţi în subconştient că Matca aprobă. Lângă mare, apă din belşug, soare.

Plutiră razant pe deasupra apei, călătorind cale de câteva sute de metri în susul râului, până într-un loc unde malul drept se înălţa, formând un povârniş nu prea înalt.

— Putem opri undeva? întrebă Ender.

Olhado găsi un punct la cincizeci de metri de muchia dealului. Merseră pe jos de-a lungul malului, acolo unde trestiile făceau loc ierbii de râu. Toate râurile din Lusitania arătau la fel. După ce obţinuse acces la fişierele Novinhei şi permisiunea de a-şi continua cercetările, Elei îi

fusese uşor să documenteze modelele genetice. Trestii a căror reproducere era legată de muştele-sugătoare. Iarba de râu care se împerechea cu şerpii de apă. Şi întinderile nesfârşite de capim care îşi frecau paniculele încărcate de polen de pântecele cabrelor fertile, contribuind astfel la germinarea următoarei generaţii de animale producătoare de îngrăşăminte naturale. Printre rădăcinile şi tulpinile de capim se încolăceau viţele târâtoare de tropetos, despre care Ela dovedise că aveau aceleaşi gene ca zingadora, pasărea care-şi făcea cuibul din planta vie direct pe sol. Acelaşi tip de împerechere putea fi întâlnit şi în pădure: viermii macios ieşeau din seminţele viţelor de merdona şi apoi dădeau naştere seminţelor de merdona. Puladorele, insectele mici, se împerecheau cu tufişurile cu frunze lucioase din pădure. Şi, mai presus de toate, purceluşii şi copacii, ambii la apogeul regnurilor, plantă şi animal, îngemănate într-o singură viaţă.

Aşa arăta lista completă a animalelor şi a plantelor de suprafaţă din Lusitania. Iar în mediul subacvatic trăiau multe altele. Cu toate astea, Descolada adusese monotonie pe Lusitania.

Dar chiar şi monotonia îşi avea frumuseţea ei ciudată. Geografia era variată, ca a oricărei alte lumi – râuri, dealuri, munţi, deserturi, oceane, insule. Covorul de iarbă capim şi peticele de pădure deveneau muzica de fond pentru simfonia formelor de relief. Privitorul se simţea mişcat de câmpiile unduitoare, de vârfurile golaşe, de stânci, adâncituri şi mai ales de repeziciunea apelor ce scânteiau în razele soarelui. La fel ca Trondheim,

în loc să etaleze întreaga paletă de posibilităţi, Lusitania era una dintre puţinele lumi dominate de un singur motiv. Planeta Trondheim era aproape nelocuibilă din pricina climei care abia îngăduia dezvoltarea vieţii la suprafaţă. Prin climă şi sol, Lusitania binecuvânta sosirea plugului, a hârleţului şi a mistriei zidarului. „Înviaţi-mă!”, părea ea să spună.

Ender încă nu-şi dădea seama că iubea această planetă cotropită, pustiită şi devastată de Descolada fiindcă semăna cu propria viaţă care, păstrând proporţiile, fusese lovită în copilărie de aceleaşi groaznice cataclisme şi denaturări. Şi totuşi planeta se dezvoltase, găsise în ea însăşi puterea să supravieţuiască şi să devină altceva. Din acţiunea distrugătoare a Descoladei apăruseră cele trei vieţi ale Micuţilor. Săvârşitorul Wiggin se născuse din anii de izolare petrecuţi în Şcoala de Luptă. Se asemuia acestui loc de parcă el le-ar fi conceput. Pe băiatul care păşea alături de el prin iarba de râu îl simţea ca pe un fiu, ca şi cum l-ar fi cunoscut din pruncie. „Ştiu ce înseamnă să descoperi un zid de oţel ridicat între tine şi lume, Olhado. Dar aici şi acum am dărâmat zidul şi putem să atingem pământul, să ne potolim setea, să oferim consolare şi să primim dragoste.”

Malul râului se ridica în trepte, măsurând vreo zece metri de la nivelul apei până pe creastă. Solul era îndeajuns de afânat şi umed pentru a fi săpat să se prăbuşească sub propria greutate. Matca avea nevoie de galerii; Ender simţi dorinţa de a săpa, şi o făcu cot la cot cu Olhado. Pământul se disloca uşor şi totuşi tavanul micii peşteri nu se

surpă.

Aici.

Şi asta îl făcu să se hotărască.

— „Aici va fi”, spuse el cu voce tare.

Olhado zâmbi. Dar, de fapt, Săvârşitorul vorbise către Jane şi auzise deja răspunsul ei:

— Novinha consideră că a reuşit. Toate testele au ieşit negative – Descolada a rămas inactivă în faţa noului Colador prezent în celulele donate de gândac. Ela e de părere că margaretele la care lucra pot fi adaptate pentru a produce Colador pe cale naturală. Dacă rezultatele se confirmă, nu va trebui decât să însămânţaţi margarete ici şi colo, iar gândacii vor putea ţine Descolada în frâu sugând seva florilor.

Vocea îi era destul de vioaie, dar preocupată şi lipsită de umor. Buna dispoziţie dispăruse.

— Foarte bine, spuse Ender.

Simţi o înţepătură de gelozie – fără îndoială că Jane vorbea mai degajat cu Miro, sâcâindu-l şi tachinându-l aşa cum o făcuse şi cu Ender până nu de mult.

Dar nu-i fu greu să alunge sentimentul. Întinse o mână şi o rezemă de umărul lui Olhado; îl trase pe băiat mai aproape şi plecară împreună către vehiculul zburător care-i aştepta. Olhado marcă pe hartă locul şi-l introduse în memorie. Râse şi făcu glume tot drumul, şi Ender se veseli alături de el. Băiatul nu putea lua locul lui Jane. *Era* însă Olhado, şi Ender îl iubea, iar Olhado avea nevoie de el, şi evoluţia de milioane de ani făcea ca Ender să aibă nevoie mai mult ca oricând de această apropiere. Semăna cu foamea chinuitoare a acelor

ani petrecuţi împreună cu Valentine, foamea care-l îndemnase să rătăcească de la o lume la alta. Băiatul cu ochi de metal. Grego, frăţiorul sclipitor şi înfiorător de distractiv. Nevinovăţia şi pătrunzătoarea percepţie a lui Quim, ascetismul şi credinţa lui; statornicia şi neclintirea ca de stâncă a Elei şi, în acelaşi timp, ştiinţa de a găsi momentul potrivit pentru a acţiona; şi Miro…

Miro. „Nu-i pot oferi nicio consolare lui Miro sau, cel puţin, nu acum ori pe lumea asta. I-au fost răpite munca la care ţinea atât de mult, timpul, speranţa în viitor, şi nimic din ce-aş putea spune sau face nu-i poate oferi o preocupare vitală. Durerea îl macină, iubita i-a devenit soră, iar traiul printre purceluşi îi este inaccesibil acum, când ei caută o prietenie şi ştiinţa altor fiinţe umane."

— Miro ar trebui… începu Ender cu glas domol.

— Miro ar trebui să părăsească Lusitania, termină Olhado.

— Mda, făcu Ender.

— Ai o navă sau mă înşel? Îmi amintesc de o poveste pe care am citit-o demult. Ori poate că era vreun film pe video. Despre un erou al Războaielor cu gândacii, Mazer Rockham. A salvat cândva Pământul de la pieire, dar se ştia că nu va mai apuca următoarea bătălie. De aceea a fost trimis la bordul unei nave care se deplasa cu o viteză apropiată de cea a luminii, făcând cursa spre spaţiu şi înapoi. Pe Pământ trecuseră o sută de ani, dar pentru el numai doi.

— Crezi că în cazul lui Miro ar fi nevoie de o măsură radicală ca asta?

— Ne aşteaptă probabil un război. Cineva trebuie să ia decizii. Miro e cel mai inteligent bărbat de pe Lusitania şi cel mai potrivit să conducă. Ştii că nu-şi pierde niciodată cumpătul. Nici măcar atunci când tata era în culmea furiei. Pardon, Marcao. Te rog să mă ierţi, tot tată îi spun.

— Să nu-ţi pară rău! În multe privinţe, ţi-a fost tată.

— Miro ar chibzui şi ar hotărî cum să acţionăm şi sunt sigur că ar lua *cele mai bune* decizii. Şi mama s-a bizuit mereu pe el. După cum văd eu lucrurile, când ne va ataca Congresul Stelar, vom avea nevoie de Miro. El va studia toate informaţiile, tot ce-am învăţat în anii cât va fi plecat, va pune detaliile cap la cap şi ne va spune ce să facem.

Ender nu se putut abţine. Începu să râdă.

— Deci e o idee neroadă, conchise Olhado.

— Înţelegi situaţia mai bine decât mulţi alţii, îl linişti Ender. Trebuie să mă gândesc, dar e aproape sigur că ai dreptate.

Îşi continuară drumul în tăcere.

— Cred totuşi că m-am trezit vorbind când m-am referit la Miro, murmură Olhado. Nu ştiu ce mi-a venit să fac legătura între Miro şi povestea aceea care probabil că nici nu-i adevărată.

— Ba e adevărată! întări Ender.

— De unde ştii?

— L-am cunoscut pe Mazer Rockham.

Olhado lăsă să-i scape un fluierat de mirare.

— Ce bătrân eşti! Mai venerabil decât oricare dintre copacii de aici.

— Mai bătrân decât oricare dintre coloniile umane. Din nefericire, asta nu m-a făcut şi înţelept.

— Şi eşti chiar acel Ender? *Săvârşitorul?*

— Tocmai de aceea a devenit parola mea.

— Curios. Înainte de venirea ta aici, episcopul a încercat să ne convingă pe toţi că eşti Satana. Quim a fost singurul din familie care l-a luat în serios. Dar, dacă ne-ar fi spus că eşti *Săvârşitorul,* te-am fi omorât cu pietre în *praca* încă din prima zi.

— Acum de ce n-aţi face-o?

— Te cunoaştem. E cu totul altceva, nu? Nici măcar Quim nu te urăşte acum. Când cunoşti pe cineva cu adevărat nu-l poţi urî.

— Sau poate că nu poţi cunoaşte bine pe cineva decât după ce laşi ura deoparte.

— Ăsta-i paradox circular? Dom Cristao susţine că majoritatea adevărurilor pot fi exprimate prin paradoxuri circulare.

— Olahdo, nu cred că are vreo legătură cu adevărul. E vorba doar de cauză şi efect. Niciodată nu reuşim să le separăm. Ştiinţa refuză să recunoască orice cauză în afară de prima – dobori o piesă de domino şi se prăbuşeşte următoarea. Dar când ne referim la fiinţele umane, singurul tip de cauză care contează e cea decisivă, scopul. Ceea ce-şi propune fiecare. De îndată ce înţelegi ce vor, de fapt, oamenii, nu-i mai poţi urî. Te poţi teme de ei, dar nu-i urăşti, fiindcă găseşti oricând aceleaşi dorinţe şi în adâncul inimii tale.

— Mamei nu-i place ideea că eşti Săvârşitorul.

— Ştiu asta.
— Cu toate astea te iubeşte.
— Ştiu.
— Iar Quim… chiar că-i ciudat, dar acum, când ştie că eşti Săvârşitorul, ţine mai *mult la* tine, tocmai din pricina asta.
— Fiindcă el e un cruciat, iar eu mi-am câştigat prostul renume câştigând o cruciadă.
— Şi eu…
— Da, şi tu.
— Ai comis mai multe crime decât oricare om cunoscut de istorie.
— Să fii cel mai bun în orice faci, aşa-mi spunea mama întotdeauna.
— Dar când ai vorbit despre tata, m-ai făcut să-mi pară rău pentru el. Îi convingi pe oameni să se iubească unul pe altul şi să-şi ierte greşelile. Cum de-ai putut ucide atâtea fiinţe în timpul Xenocidului?
— Mi-am închipuit că e vorba de un joc. N-am ştiut că totul era real. Dar asta nu mă scuză, Olhado. Chiar dacă aş fi ştiut că bătălia se desfăşoară în realitate, aş fi procedat la fel. Credeam că vor să ne ucidă. Ne-am înşelat, dar nu aveam de unde să ştim adevărul.
Clătină din cap.
— Numai că eu mai ştiam ceva. Cunoşteam duşmanul. De aceea am şi învins-o pe Matcă; o cunoaştem atât de bine sau poate că o îndrăgisem într-atât încât o cunoaştem. Tânjeam să ajung acasă. De aceea i-am spulberat planeta.
— Iar azi am găsit un loc pentru a o readuce la viaţă. Olhado deveni serios: Eşti sigur că nu va

încerca să se răzbune? Nu va dori să nimicească omenirea începând cu tine?

— Sunt la fel de sigur ca de orice altceva.

— Adică n-ai certitudine absolută, trase concluzia Olhado.

— Dar sunt îndeajuns de sigur ca să-i redau viaţa, explică Ender. Şi asta-i toată certitudinea pe care-o putem avea în orice situaţie. Credem atât cât să acţionăm ca şi cum am fi ales calea adevărului. Când am atins nivelul acesta de certitudine, ea devine cunoaştere. Realitatea. Ne punem viaţa zălog pentru ea.

— Cred că tocmai asta faci acum. Îţi pui viaţa zălog, considerând că Matca e aşa cum îţi închipui.

— Trufia mea e mare. Pun zălog şi *viaţa voastră,* precum şi a tuturor celorlalţi, şi o fac fără ca măcar să cer părerea cuiva.

— Ciudat, spuse Olhado. Întrebând pe cineva dacă i-ar încredinţa Săvârşitorului o hotărâre care ar putea afecta viitorul speciei umane aş primi un răspuns negativ. Dar cerându-i să-mi spună dacă ar avea încredere în Vorbitorul în Numele Morţilor, aproape fiecare ar zice „da”. Şi nici măcar n-ar bănui că e vorba de una şi aceeaşi persoană.

— Da, încuviinţă Săvârşitorul. Ciudat.

Niciunul nu râse. Apoi, după câtva timp, Olhado vorbi din nou. Gândurile îi fuseseră furate de problema care îl preocupa cel mai mult.

— N-aş vrea ca Miro să fie plecat treizeci de ani.

— Vei avea patruzeci şi doi de ani la întoarcerea lui.

— Iar el va avea aceeaşi vârstă la întoarcere. Douăzeci de ani. Jumătate din vârsta mea. Dacă se va găsi vreodată vreo persoană care să vrea să se mărite cu cineva ai cărui ochi au reflexe metalice, s-ar putea să am şi eu copii. Nici măcar nu mă va recunoaşte. N-o să-i mai fiu frate. Olhado făcu un efort să-şi alunge nodul ce i se pusese în gât. Ar fi ca şi cum ar muri.

— Ba nu. Ca şi cum ar trece din a doua în cea de-a treia viaţă.

— Ca o moarte totuşi, insistă Olhado.

— Dar şi naştere. Dacă tot renaşti, uneori nu strică să mai şi mori puţin.

A doua zi îl chemă Valentine. Degetele începură să-i tremure pe tastatură când trebui să dea instrucţiuni terminalului. Nu era un simplu mesaj, ci o comunicare audio-video în toată regula, prin ansiblu, neînchipuit de costisitoare. Dar nu asta îl mira. În realitate, comunicaţiile prin ansiblu cu cele O Sută de Lumi fuseseră întrerupte. Însemna că era vorba de ceva foarte urgent, dacă Jane acceptase stabilirea legăturii. Ender îşi imagină imediat că Valentine putea fi în primejdie. Congresul Stelar ajunsese la concluzia că el avea, cu siguranţă, un amestec în revoltă şi descoperise legătura lui cu Valentine.

Îmbătrânise. Imaginea holografică evidenţia pe faţa ei ridurile şi arsurile pricinuite de zilele cu vânt tăios şi rece petrecute pe insulele, banchizele şi navele de pe Trondheim. Zâmbetul însă rămăsese neschimbat, iar în ochi îi sclipeau aceleaşi luminiţe. La început, văzând urmele

neiertătoare ale anilor asupra chipului surorii lui, Ender amuţi. Şi ea rămase fără grai, pentru că Ender părea acelaşi, ca o amintire ce reînvia trecutul.

— Vai, Ender, oftă ea. Oare am fost şi eu cândva tot aşa de tânără?

— Oare voi îmbătrâni şi eu la fel de frumos?

Valentine râse, apoi plânse. Ender se stăpâni; cum i-ar fi stat să-şi dea frâu liber lacrimilor? Se despărţise de ea cu numai câteva luni în urmă, dar Valentine îi simţise lipsa vreme de douăzeci şi doi de ani.

— Probabil că ai auzit despre disensiunile dintre noi şi Congres.

— Îmi imaginez că te-ai aflat în miezul lucrurilor.

— Aşa s-a întâmplat să fie, spuse Ender. Nu regret că mă aflu aici. Intenţionez să rămân.

Ea dădu din cap şi-şi şterse ochii.

— Da, aşa mi-am închipuit şi eu. Trebuia să vorbesc cu tine, ca să fiu sigură. Mă înspăimânta gândul că urma să călătoresc câteva decenii, aşteptând cu sufletul la gură să te întâlnesc, şi la sosire aveam să aflu că ai plecat.

— Ai vrut să mă vezi?

— M-a mişcat prea mult revoluţia voastră. După ce, vreme de douăzeci de ani, m-am ocupat de familie, mi-am educat studenţii, mi-am iubi soţul şi am ajuns să trăiesc în pace cu mine însămi, nu mai credeam că-l voi reînvia pe Demostene. Dar chiar atunci s-a zvonit despre contactele ilegale cu purceluşii şi la scurt timp după aceea am auzit că Lusitania s-a răsculat, oamenii au început să

spună cele mai ridicole lucruri şi am simţit izbucnirea aceleiaşi un vechi de când lumea. Îţi aminteşti de filmele cu gândacii? Ce groaznici şi ce înfiorători erau? Dintr-o dată, ni s-au arătat filme video ale cadavrelor celor doi xenologi, nu-mi amintesc numele lor, dar erau imagini înspăimântătoare pe toate canalele, aţâţătoare la război. Apoi s-au lansat poveşti despre Descolada, ameninţarea că oricine vine de pe Lusitania poate distruge totul… cea mai cumplită molimă ce se poate imagina.

— E adevărat, confirmă Ender, dar rezolvăm noi şi problema asta. Încercăm să găsim o cale de a împiedica Descolada să contamineze alte planete când vom pleca de aici.

— Adevărat sau nu, până la urmă tot la război se ajunge. Eu încă-mi aduc aminte de el; ceilalţi n-au de unde să ştie. De aceea l-am reînviat pe Demostene. Am dat din întâmplare peste câteva rapoarte şi documente. Flota va fi dotată cu Doctoraşul. Dacă vor, pot să facă fărâme Lusitania. Exact cum…

— Exact cum am făcut cândva şi eu. Nu ţi se pare că-i o justiţie poetică să pierd în acelaşi mod? Cel ce ridică sabia.

— Lasă glumele, Ender! Acum sunt o gospodină în floarea vârstei şi nu mai am răbdare să ascult toate neroziile. Cel puţin nu deocamdată. Am scris câteva adevăruri neplăcute despre măsurile luate de Congresul Stelar şi le-am publicat sub pseudonimul Demostene. Au început să mă caute. Sunt acuzată de trădare.

— Deci vrei să vii aici?

— Nu singură. Scumpul de Jakt le donează întreaga flotă fraţilor şi surorilor lui. Ne-am cumpărat o navă. Se pare că există o mişcare de rezistenţă care ne ajută: o persoană pe nume Jane a derutat computerele pentru ca acestea să ne piardă urma.

— O cunosc pe Jane, spuse Ender.

— Deci ai o întreagă organizaţie la dispoziţie? Am fost extrem de surprinsă când am primit mesajul că pot să-ţi vorbesc. Se ştia că legătura voastră prin ansiblu e întreruptă.

— Avem prieteni puternici.

— Ender, eu şi Jakt plecăm chiar azi. Venim şi cu cei trei copii.

— Primul…

— Da, Syfte, cea pe care o purtam în pântece la plecarea ta, are aproape douăzeci şi doi de ani. O fată încântătoare. Ne însoţeşte şi o bună prietenă, educatoarea copiilor, Plikt.

— Am avut o studentă cu numele ăsta, remarcă Ender, amintindu-şi de discuţiile lor de-acum câteva luni.

— A, da, asta a fost acum douăzeci şi doi de ani, Ender. Nu trebuie să te agiţi, ai aproape douăzeci şi doi de ani la dispoziţie să te pregăteşti pentru sosirea mea. De fapt, vom fi mai mulţi, cred că vreo treizeci. Vom călători în câteva salturi, dintre care primele în cu totul altă direcţie, ca să nu afle nimeni că ne îndreptăm spre Lusitania.

„Va veni încoace. Peste treizeci de ani. Voi fi mai bătrân decât e ea acum. Va veni. Atunci voi avea şi eu o familie. Copiii Novinhei şi ai mei, dacă-i vom avea, toţi mari, ca ai lui Valentine.”

Şi apoi, gândindu-se la Novinha, îşi aminti de Miro şi de ceea ce sugerase Olahdo cu câteva zile în urmă, atunci când găsiseră locul de cuib pentru Matcă.

— Te-ar deranja cumva dacă trimit pe cineva să te întâmpine? întrebă Ender.

— Să ne aştepte? în adâncul spaţiului? Nu, nu trimite pe nimeni, Ender… e un sacrificiu prea mare să facă atâta drum când computerele ne pot conduce foarte bine…

— N-o fac doar de dragul tău. E vorba de unul dintre xenologi. Aş vrea să-l cunoşti. A suferit un accident grav. Are leziuni cerebrale; ca o paralizie. După cum susţine o persoană în părerea căreia am toată încrederea, el e… cel mai inteligent om de pe Lusitania, dar nimic nu-l mai leagă de viaţa noastră de aici. Vom avea totuşi nevoie de el mai târziu. Când vei sosi tu. Val, e un băiat de treabă. Ar putea transforma ultima voastră săptămână de călătorie într-o adevărată lecţie din care puteţi afla multe lucruri folositoare.

— Prietena ta ne poate furniza informaţii pentru o asemenea întâlnire în spaţiu? Suntem noi buni navigatori, dar numai pe mare.

— La plecare, Jane va introduce în computerele navei voastre toate informaţiile necesare rutei de zbor.

— Ender, pentru tine vor trece treizeci de ani, dar pentru mine… peste câteva săptămâni ne vom revedea.

Începu să plângă.

— Poate vin cu Miro să te întâmpin.

— Nici să nu te gândeşti! exclamă ea. Vreau să

fii cât se poate de bătrân şi de smochinit când sosesc. N-aş suporta întâlnirea cu tânărul de treizeci de ani pe care-l văd acum pe terminal.

— Treizeci şi cinci!

— Să fii acolo când ajung! îi ceru ea.

— Bine, încuviinţă el. În ceea ce-l priveşte pe Miro, băiatul pe care ţi-l trimit, să-l socoteşti fiul meu.

Valentine clătină solemn din cap.

— Trăim vremuri de restrişte, Ender. Aş vrea să-l avem pe Peter de partea noastră.

— Eu nu. Dacă ar conduce *el* mică noastră revoltă, ar termina ca Hegemon al celor O Sută de Lumi, iar eu nu vreau decât să fim lăsaţi în pace.

— S-ar putea să nu obţii una fără cealaltă, dar pe tema asta o să mai avem prilejul să ne certăm. La revedere, scumpul meu frate!

Ender nu-i răspunse. O privi lung până când ea zâmbi stângaci şi întrerupse legătura.

Ender nu se văzu nevoit să-l roage pe Miro să plece. Jane îi spusese deja totul.

— Demostene e sora ta? întrebă Miro confuz, dar Ender se obişnuise cu felul lui de a vorbi. I se părea că exprimarea lui se mai îmbunătăţise. Oricum, nu-i era greu să-l înţeleagă.

— Suntem o familie dotată. Sper să-ţi placă Valentine.

— Sper să mă placă şi ea pe mine.

Miro zâmbi, dar părea temător.

— Am rugat-o să te considere fiul meu.

— Ştiu. Şi continuă aproape sfidător: Am asistat la discuţie.

Ender simţi că i se strânge inima.

— Trebuia să te întreb. Dar ştii bine că ai fi acceptat, auzi în ureche vocea lui Jane.

Nu amestecul în problemele lui personale îl mâhnea, ci faptul că Jane se apropiase atât de mult de Miro. „Obişnuieşte-te cu situaţia asta!”, îşi spuse în gând. „Acum îi poartă lui de grijă.”

— O să ne lipseşti!

— Deja le lipsesc celor care-mi vor duce dorul, spuse Miro, fiindcă mă consideră mort.

— Avem nevoie de tine viu.

— La întoarcere voi avea tot nouăsprezece ani. Şi aceleaşi leziuni pe creier.

— Vei fi tot Miro cel de-acum, un tânăr strălucit, iubit, demn de încredere. Pentru tine am distrus gardul. Nu pentru o cauză măreaţă, ci pentru tine. Să nu ne înşeli aşteptările!

Miro surise, dar Ender nu reuşi să-şi dea seama dacă strâmbătura de pe chipul lui se datora paraliziei sau era un zâmbet amar şi răutăcios.

— Spune-mi ceva, îl rugă Miro.

— Dacă nu-ţi răspund, are s-o facă ea în locul meu.

— Nu e greu. Vreau doar să ştiu de ce au murit Pipo şi Libo. Pentru ce i-au onorat purceluşii.

Ender văzu dincolo de cuvinte: înţelese de ce ţinea Miro atât de mult să găsească un răspuns. Aflase că era fiul lui Libo doar cu câteva ore înainte de a sări gardul şi de a-şi rata viitorul. Pipo, Libo, apoi Miro; tatăl, fiul şi nepotul, cei trei xenologi care îşi dăduseră viaţa pentru purceluşi. Băiatul ştia că doar înţelegând de ce muriseră strămoşii lui putea să dea un sens propriului

sacrificiu.

Ar fi fost o nenorocire dacă Miro, aflând adevărul, ar fi tras concluzia că niciun sacrificiu nu are sens. De aceea Ender îi răspunse printr-o întrebare.

— Nu ştii de ce?

Miro rosti cuvintele rar şi atent, astfel ca Ender să-i poată înţelege pronunţia chinuită.

— Ştiu, purceluşii erau convinşi că le fac o onoare. Mai ştiu şi că în locul lor puteau muri Mandachuva şi Mâncătorul-de-Frunze. În cazul lui Libo, cunosc chiar şi motivul. S-a întâmplat după obţinerea primei recolte de ştir şi aveau mâncare din belşug. Îşi arătau astfel recunoştinţa. În schimb, nu înţeleg de ce n-au făcut-o mai devreme. De exemplu, când i-am învăţat să folosească rădăcina de merdona sau când le-am arătat cum să-şi facă oale şi arcuri cu săgeţi.

— Adevărul? insistă Ender.

Miro pricepu din tonul lui Ender că nu-i va fi uşor să privească adevărul drept în faţă.

— Da, spuse el.

— Nici Pipo şi nici Libo nu meritau onoarea. Soţiile nu răsplăteau pe nimeni pentru recolta de ştir. Realitatea e că Mâncătorul-de-Frunze le convinsese să permită conceperea unei generaţii noi, cu toate că, după ce părăseau copacul-mamă, nu exista suficientă hrană pentru ei. Şi-a asumat un risc imens: dacă s-ar fi înşelat, generaţia aceea de pui ar fi murit. Libo le-a adus recolta, dar Mâncătorul-de-Frunze a fost acela care a declanşat creşterea numerică a populaţiei şi nevoia de hrană.

Miro dădu aprobator din cap:

— Şi Pipo?

— Pipo le-a dezvăluit purceluşilor descoperirea lui. Descolada, care îi ucidea pe oameni, făcea parte din fiziologia lor normală, iar organismul lor folosea transformările care pe noi ne ucideau. Mandachuva le-a spus soţiilor că oamenii nu sunt atotputernici, asemenea zeilor, iar în anumite privinţe sunt chiar mai slabi decât Micuţii. Le-a mai spus că puterea oamenilor nu se datora unor elemente inerente – talie, dimensiunea creierului, limbajului – ci mai curând întâmplării că beneficiau de câteva mii de ani de învăţătură în plus. Dacă puteau să dobândească toate cunoştinţele noastre, atunci noi, oamenii, n-am mai avea putere asupra lor. Trebuia recompensată descoperirea lui Mandachuva – faptul că, potenţial, purceluşii erau egali cu fiinţele umane – nu informaţia dată de Pipo, care i-a ajutat să înţeleagă.

— Deci amândoi…

— Purceluşii n-au vrut să-i ucidă nici pe Pipo, nici pe Libo. În ambele cazuri, izbânda a revenit unui *pequenino.* Pipo şi Libo au murit pur şi simplu fiindcă nu au fost în stare să ridice cuţitul şi să ucidă un prieten.

Miro trebuie să fi sesizat durerea lui Ender, în ciuda eforturilor lui de a şi-o ascunde. Şi Miro răspunse amărăciunii lui Ender:

— Tu, tu eşti capabil să ucizi pe oricine!

— E o calitate cu care m-am născut, acceptă Ender.

— L-ai ucis pe Uman fiindcă ştiai că altfel va trăi

o viaţă nouă, mai bună, spuse Miro.

— Da, recunoscu Ender.

— Şi pe mine.

— Da. Trimiţându-te în spaţiu, mă simt ca un criminal.

— Dar voi trăi şi eu o viaţă nouă şi mai bună?

— Nu ştiu. Te mişti deja ceva mai bine decât un copac.

Miro pufni în râs.

— Deci, pentru că pot umbla, am măcar un avantaj comparativ cu Uman, adevărat? Nu trebuie să mă loviţi cu băţul ca să vorbesc. Pe chipul lui Miro apăru apoi o expresie de tristeţe. Cu diferenţa că *el* poate avea o mie de copii.

— S-ar putea să te înşeli dacă-ţi închipui că toată viaţa o să rămâi necăsătorit.

— Sper să fie aşa cum zici, spuse Miro fără convingere. Apoi, după o lungă tăcere, întrebă: Vorbitorule…?

— Spune-mi Săvârşitor!

— Săvârşitorule, înseamnă că Pipo şi Libo au murit zadarnic? Ender înţelese adevărata întrebare: „Suferinţa mea a fost inutilă?“

— Există motive ale morţii mult mai absurde decât acela că nu suporţi ideea de a ucide.

— Dar dacă e vorba de cineva care nu poate nici să ucidă, nici să moară, dar nici să trăiască?

— Nu te amăgi! Într-o bună zi vei fi în stare de toate trei.

În dimineaţa următoare, Miro plecă. Plânseră cu toţii la despărţire. În săptămânile care urmară, Novinhei îi veni greu să stea acasă, căci absenţa lui Miro devenise prea apăsătoare şi dureroasă.

Chiar dacă, sfătuită de Ender, încuviinţase din toată inima plecarea lui Miro, i se părea de nesuportat să-şi piardă copilul. Ender început să se întrebe dacă şi părinţii lui simţiseră o durere asemănătoare când fusese luat de lângă ei şi dus departe. Bănuia că nu. Dar nici nu speraseră că se va întoarce. Acum el însuşi iubea copiii altui bărbat mai mult decât îi iubiseră propriii părinţi. Se simţea răzbunat pentru nepăsarea căreia îi căzuse victimă în copilărie. La trei mii de ani distanţă, le va da o lecţie privind modul în care trebuie să se comporte un tată. Episcopul Peregrino îi cunună pe Ender şi pe Novinha în biroul său.

În schimb, înaintea căsătoriei avu parte de două zile de triumf. În prima zi, Ela, Ouanda şi Novinha îi dăruiră rezultatele ipotezelor şi al cercetărilor întreprinse de ele: ciclul complet de viaţă şi structura comunităţii *pequenino,* masculi şi femele, precum şi o reconstituire plauzibilă a societăţii lor înainte ca Descolada să-i fi legat pe vecie de copacii care până atunci nu constituiseră decât un element al mediului. Iar Ender reuşi să înţeleagă până la capăt cine erau purceluşii şi mai ales cineva fusese Uman înainte de a trece în viaţa scăldată de lumină.

Trăi o săptămână printre purceluşi şi, în timpul acesta scrise „Viaţa lui Uman”. Mandachuva şi Mâncătorul-de-Frunze o citiră cu atenţie şi o discutară cu el; el revizui şi remodelă textul, apoi îl definitivă. În ziua aceea îi invită pe toţi cei care lucrau împreună cu purceluşii – întreaga familie Ribeira, Ouanda şi surorile ei, numeroşi muncitori

care le aduseseră purceluşilor miracolele tehnologiei, călugării erudiţi ai Ordinului Copiii Minţii, episcopul Peregrino, primarul Boquinha – şi le citi cartea. Nu era mare. Îi trebui doar o oră. Se strânseră pe deal, la umbra lui Rădăcină, care îi apăra acum de razele soarelui, aproape de locul unde copacul lui Uman, nu mai înalt de trei metri, se ridica spre lumină.

— Vorbitorule, recunoscu episcopul, aproape că m-ai convins să devin umanist.

Alţii, mai puţin şcoliţi, nu găsiră cuvintele potrivite, nici pe loc, nici mai târziu. Dar tot aşa cum cititorii primei sale cărţi îi înţeleseseră pe gândaci, din ziua aceea aflară cu toţii cine erau purceluşii şi pricepură că – în ciuda oricăror dezbinări şi suspiciuni – îşi căutaseră neîncetat măreţia.

— De aceea te-am chemat aici, îi explică Novinha. Am visat cândva că voi scrie cartea aceasta. Dar trebuie s-o scrii tu.

— Am jucat un rol mai important în povestea asta decât mi-am propus, spuse Ender. Dar tu, Ivanova, ţi-ai împlinit visul. Munca ta a dat naştere acestei cărţi, iar tu şi copiii tăi m-aţi făcut să mă simt întreg. Altfel n-aş fi fost în stare s-o scriu.

— O semnă, la fel ca pe celelalte, cu numele de Vorbitor în numele Morţilor.

Jane luă cartea şi o transmise prin ansiblu la distanţe de ani-lumină, către toate cele O Sută de Lumi. O dată cu ea transmise textul acordului şi imaginile filmate de Olhado la semnarea şi la trecerea lui Uman spre lumina deplină. Distribui cartea în nenumărate locuri pe fiecare planetă,

mai ales unor oameni care aproape sigur aveau s-o citească şi s-o înţeleagă. Exemplarele au fost expediate sub formă de mesaje de la un computer la altul; până să afle Congresul despre ce era vorba, mesajele se răspândiseră atât de mult încât difuzarea nu mai putea fi interzisă.

Congresul încercă, în schimb, să discrediteze cartea, declarând-o un fals. Imaginile fură etichetate drept o simulare grosolană. Analiza textului evidenţiase că era imposibil ca această carte să fi fost scrisă de acelaşi autor ca celelalte două. Documentele referitoare la utilizarea ansiblului dezvăluiau că ea nu putea veni din Lusitania, care tăiase toate legăturile cu celelalte lumi. Unii crezură, dar majoritatea nu se sinchiseau. Pe mulţi dintre cei care făcuseră efortul de a citi „Viaţa lui Uman” nu-i lăsa inima să-i recunoască pe purceluşi drept rameni.

Unii îi acceptară pe purceluşi şi, citind şi acuzaţia pe care o scrisese Demostene cu câteva luni în urmă, începură să numească flota care se îndrepta deja spre Lusitania drept „Al Doilea Xenocid”. Dar pe cele O Sută de Lumi nu existau atâtea închisori în care să încapă toţi cei care-o botezaseră astfel. Congresul Stelar socotise că războiul va începe când navele aveau să ajungă în apropierea Lusitaniei, adică peste treizeci sau patruzeci de ani. Acum era evident că el începuse deja şi că înfruntarea va fi teribilă. Mulţi credeau cele scrise de Vorbitorul în Numele Morţilor şi tot mai mulţi erau dispuşi să-i considere rameni pe purceluşi şi ucigaşi pe cei care le doreau moartea.

Apoi, într-o toamnă, Ender luă gogoaşa grijuliu

înfăşurată şi, împreună cu Novinha, Olhado, Quim şi Ela, zbură mulţi kilometri pe deasupra întinderilor de capim, până ajunse la dealul de lângă râu. Margaretele înfloriseră năvalnic; aici iarna avea să se dovedească blândă, iar Matca va fi ferită de Descolada.

Cu băgare de seamă, Ender duse Matca spre malul râului şi o aşeză în grota pe care o pregătise împreună cu Olhado. La intrare, puseră cadavrul unei cabra proaspăt ucise.

După aceea, Olhado îi conduse înapoi. Săvârşitorul plânse, cuprins de extazul şi de nestăpânit pe care Matca i-l gravă în minte, fiindcă bucuria ei era mult prea puternică pentru ca vreo fiinţă umană să-i reziste. Novinha îl îmbrăţişă, Quim se rugă în tăcere, iar Ela fredonă un vechi cântec popular săltăreţ, care-şi avea originea în ţinuturile deluroase din Minas Gerais, printre băştinaşii caipira şi mineiros din bătrâna Brazilie. Se afla într-un loc tihnit şi prielnic, mai fericit decât visase Ender pe coridoarele sterile ale Şcolii de Luptă, pe vremea când era un copil şi se lupta pentru supravieţuire.

— Acum pot să mor! mărturisi el. Mi-am încheiat munca de o viaţă.

— Şi eu, spuse Novinha, dar cred că abia acum a sosit momentul să luăm viaţa de la capăt.

În aerul jilav şi răcoros al grotei din apropierea râului, mandibulele puternice sfâşiară gogoaşa; zbătându-se, din ea ieşi un corp moale şi scheletic. Aripile se desfăcură încetul cu încetul şi se uscară la soare. Fiinţa se târî cu greu până la marginea apei, ca să soarbă putere în trupul stafidit. Ciuguli

din carnea de cabra. Ouăle neeclozate pe care le purta în măruntaie cereau să fie eliberate. Le depuse pe primele pe corpul cabrei, apoi mâncă din margaretele de alături, încercând să simtă schimbările care să-i dea certitudinea că, în sfârşit, înviase.

Căldura blândă a razelor de soare, vibraţia uşoară a aripilor în adierea vântului, răcoarea apei sub picioare, ouăle înfierbântându-se şi crescând în carnea cabrei însemnau viaţa îndelung aşteptată, iar acum Matca putea fi sigură că va fi nu ultima, ci prima din neamul ei.